

नेपालगञ्ज उप-महानगरपालिका

नगर कार्यपालिकाको कार्यालय

बाँके, लुम्बिनी प्रदेश, नेपाल

उप-महानगरपालिका पार्श्वचित्र

अन्तिम प्रतिवेदन

विषयसूची

परिच्छेद - १: परिचय	१
१.१ पृष्ठभूमि	१
१.२ उद्देश्य	१
१.३ कानूनी तथा नीतिगत आधारहरू	२
१.४ तयारीका चरणहरू	२
१.४.१ वस्तुस्थिति विवरण ढाँचा, औजार तथा कार्यविधि तयारी	३
१.४.२ वस्तुस्थिति विवरण तयारी कार्यशाला	३
१.४.३ तथ्याङ्क संकलन	३
१.४.४ तथ्याङ्क प्रशोधन तथा विश्लेषण र स्रोत नक्शा तयारी	३
१.४.५ वस्तुस्थिति विवरणको मस्यौदा तयारी	४
१.४.६ वस्तुस्थिति विवरण सुझाव संकलन	४
१.४.७ उप-महानगरपालिकाको वस्तुस्थिति विवरणको अन्तिम प्रतिवेदन तयारी	४
१.५ वस्तुस्थिति विवरणको सीमा	४
परिच्छेद - २: उप-महानगरपालिकाको चिनारी	५
२.१ भौगोलिक अवस्थिति	५
२.२ ऐतिहासिक पृष्ठभूमि तथा नामाकरण	५
२.३ राजनीतिक र प्रशासनिक संरचना	५
२.४ धरातलीय अवस्था	८
२.५ प्राकृतिक सम्पदा	११
२.६ साँस्कृतिक उत्कृष्टता	११
२.७ विकासका मुख्य सम्भावनाहरू	१२
२.८ गार्हस्थ्य उत्पादन	१३
२.९ मानव विकास सुचकाङ्क	१३
परिच्छेद - ३: पारिवारिक तथा जनसांख्यिक विवरण	१५
३.१ मुख्य बस्ती र घरपरिवारको विवरण	१५
३.१.१ मुख्य बस्ती	१५
३.१.२ घरपरिवारको विवरण	१६
३.२ जनसंख्या वितरणको अवस्था	१८
३.३ उमेर समूह तथा लिङ्ग अनुसार जनसंख्याको विवरण	१८
३.४ मातृभाषाको आधारमा जनसंख्याको विवरण	३३
३.५ धर्म अनुसार जनसंख्याको विवरण	४१
३.६ जातजातीको आधारमा जनसंख्याको विवरण	४२
३.७ घरमुलीको विवरण	४३
३.८ पेशाको आधारमा जनसंख्याको विवरण	४४
३.९ आर्थिक रूपले सक्रिय जनसंख्याको विवरण	४५
३.१० पेशाको आधारमा जनसंख्याको विवरण	४७
३.११ अपाङ्गताका आधारमा जनसंख्याको विवरण	४९

३.१२	बसाइँसराई सम्बन्धी विवरण	५२
३.१३	व्यक्तिगत घटना सम्बन्धी विवरण	५६
३.१४	सामाजिक सुरक्षा	६३
परिच्छेद - ४: आर्थिक अवस्था		६५
४.१	प्रमुख आर्थिक विवरण	६५
४.१.१	आर्थिक कामको औद्योगिक क्षेत्र वर्गीकरण अनुसारको जनसंख्या	६५
४.१.२	आवास संरचना विवरण	६६
४.१.३	आयात तथा निर्यातको अवस्था	७४
४.१.४	औद्योगिक कच्चा पदार्थ उत्पादनको अवस्था	७४
४.१.५	वैदेशिक रोजगारीमा गएकाहरूको विवरण	७५
४.१.६	सुकुम्बासी सम्बन्धी विवरण	७६
४.२	भू-उपयोग तथा स्वामित्व	७६
४.२.१	भू-उपयोगको वितरण	७६
४.२.२	खेतीयोग्य जमिन सम्बन्धी विवरण	७८
४.२.३	बाँझो जमिन सम्बन्धी विवरण	७८
४.३	कृषि तथा पशु विकास	७८
४.४	कृषिक परिवार संख्या, क्षेत्रफल, कित्ता संख्या, औषत कित्ता संख्या तथा सिंचित क्षेत्रफल	७८
४.५	जग्गाको उपभोग सम्बन्धी विवरण	७९
४.६	कृषि जग्गाको उपयोग सम्बन्धी विवरण	८७
४.६.१	खाद्यान्न बालीमा लाग्ने रोग तथा किरा	८७
४.६.२	तरकारी तथा फलफूलमा लाग्ने रोग तथा किरा	८८
४.६.३	पशुपंक्षीमा लाग्ने रोग तथा किरा	८८
४.६.४	व्यवसायिक कृषि तथा पशुपालन फर्महरूको विवरण	८८
४.६.५	कृषि तथा पशुपालनसँग सम्बन्धित समूह तथा सामुदायिक संस्थाको विवरण	८९
४.६.६	संकलन केन्द्र तथा चिस्यान केन्द्र	९०
४.७	पर्यटन विकास	९०
४.७.१	धार्मिकस्थल तथा पर्यटकीय स्थलहरूको विवरण	९१
४.७.२	होटल, रिसोर्ट तथा रेष्टुरेन्ट सम्बन्धी विवरण	९५
४.८	उद्योग व्यापार तथा बैङ्किङ	९५
४.८.१	औद्योगिक विकास (लघु, घरेलु, साना, मझौला, ठूला उद्योग, सरकारी, पब्लिक, निजी र सहकारी)	९५
४.८.२	व्यापार/व्यवसाय सम्बन्धी विवरण	९६
४.८.३	स्थानीय बजार तथा व्यापारिक केन्द्रहरूको विवरण	९७
४.८.४	बैङ्क तथा वित्तीय संस्था सम्बन्धी विवरण	९९
४.८.५	सहकारी संस्थाहरूको विवरण	१००
परिच्छेद - ५: सामाजिक अवस्था		१०५
५.१	शैक्षिक तथा मानव संसाधन विकास	१०५
५.१.१	पाँच वर्ष माथिको जनसंख्याको साक्षरता	१०९
५.१.२	तहगत रूपमा शैक्षिक संस्था/विद्यालय र विद्यार्थी विवरण	११७
५.१.३	शिक्षक तथा शैक्षिक जनशक्ति विवरण	१२५
५.१.४	उपमहानगरपालिकाको ICT Lab उपलब्ध भएका विद्यालयको विवरण	१२८
५.१.५	नमूना तथा पुस्तकालय सुविधा उपलब्ध भएका विद्यालयको विवरण	१२८

५.१.६	शैक्षिक गुणस्तर सम्बन्धी विवरण	१२८
५.१.७	बालमैत्री शिक्षा सम्बन्धी विवरण	१२९
५.२	स्वास्थ्य तथा पोषण	१२९
५.२.१	स्वास्थ्य संस्थाको विवरण	१३१
५.२.२	खोप सेवा तथा सुरक्षित मातृत्व सम्बन्धी विवरण	१३२
५.२.३	बालस्वास्थ्य तथा कुपोषणको अवस्था	१३६
५.२.४	प्रमुख रोग र उपचार सम्बन्धी विवरण	१३७
५.२.५	सुरक्षित मातृत्व	१३८
५.२.६	विवाहित तथा अविवाहित महिला तथा पुरुषको विवरण	१४०
५.३	खानेपानी तथा सरसफाई	१४१
५.३.१	खानेपानीको श्रोतको विवरण	१४१
५.३.२	शौचालयको प्रयोगको अवस्था	१४२
५.३.३	सार्वजनिक शौचालयको विवरण	१४४
५.३.४	फोहोर व्यवस्थापन सम्बन्धी घरपरिवारको विवरण	१४५
५.३.५	ढल निकास तथा ल्याण्डफिल साइटको अवस्था	१४६
५.३.६	घरपरिवारविहिन बालबालिकाको अवस्था	१४६
५.४	कला, भाषा तथा संस्कृति	१४६
५.४.१	स्थानीय चाडपर्व तथा जात्रा र मेलाहरूको विवरण	१४६
५.५	शान्ति तथा सुरक्षाको विवरण	१४७
परिच्छेद - ६: वन तथा वातावरणीय स्थिति		१४९
६.१	वन क्षेत्रको अवस्था	१४९
६.१.१	वन व्यवस्थापन सम्बन्धी विवरण (सरकारद्वारा व्यवस्थित, सामुदायिक, कबुलियती, धार्मिक र निजी वन)	१४९
६.१.२	वृक्षारोपणका लागि खाली स्थान सम्बन्धी विवरण	१५१
६.१.३	जडिबुटी उत्पादन, संकलन तथा निकासी सम्बन्धी विवरण	१५१
६.२	जलश्रोत तथा जलाधार क्षेत्र	१५२
६.२.१	प्रमुख नदी तथा खोलाहरू	१५२
६.३	जैविक विविधता र वातावरणीय सेवा	१५४
६.३.१	बासस्थानका आधारमा महत्वपूर्ण जनावर र चराचुरुङ्गीको विवरण	१५४
६.३.२	महत्वपूर्ण वनस्पती विवरण	१५५
६.४	विपद् जोखिम व्यवस्थापन	१५५
६.४.१	विपद् प्रकोपबाट भएको मानवीय र भौतिक क्षतिको विवरण	१५५
६.४.२	विपद्को किसिम अनुसार जोखिमको समय	१५६
६.४.३	विपद् व्यवस्थापनको पूर्वतयारी	१५६
६.४.४	आपतकालिन यातायात साधन सम्बन्धी विवरण	१५९
परिच्छेद - ७: भौतिक विकासको अवस्था		१६०
७.१	यातायात पूर्वाधार	१६०
७.१.१	सडक सञ्जालको विद्यमान अवस्था	१६०
७.१.२	उप-महानगरपालिका क्षेत्रभित्र चल्ने सवारी साधन	१६३
७.१.३	बसपार्क तथा बस बिसौनी सम्बन्धी विवरण	१६४
७.१.४	भोलुङ्गे पुल तथा पुलपुलेसा	१६४

७.२ विद्युत् तथा वैकल्पिक ऊर्जा	१६५
७.२.१ इन्धन उपयोग विवरण (खाना पकाउने इन्धनको आधारमा घरपरिवार)	१६५
७.२.२ बत्ती बाल्ने इन्धनको प्रयोगको आधारमा घरपरिवार	१६७
७.२.३ वैकल्पिक ऊर्जा (लघु जलविद्युत्, सोलार, बायो ग्याँस, सुधारिएको चुल्हो) प्रयोग गर्ने परिवार	१६९
७.३ सञ्चार तथा प्रविधि	१६९
७.३.१ उपमहानगरपालिकामा रहेका रेडियो, एफ.एम तथा संचारका माध्यमहरूको विवरण	१६९
७.३.२ आधुनिक सुविधामा पहुँच सम्बन्धी विवरण	१७१
७.४ आवास तथा भवन	१७३
७.४.१ छानोको प्रकारका आधारमा घरधुरी	१७३
७.४.२ उप-महानगरपालिका अन्तर्गतका सरकारी भवन सम्बन्धी विवरण	१७४
७.४.३ पशु वधशालाको विवरण	१७५
७.४.४ शवदाहस्थल सम्बन्धी विवरण	१७५

परिच्छेद - ८: संस्थागत तथा सुशासनको स्थिति **१७७**

८.१ संगठनात्मक तथा मानव संसाधनको अवस्था	१७७
८.१.१ उप-महानगरपालिकाको संगठनात्मक ढाँचा: संगठनात्मक सर्वेक्षणमा रहेको प्रस्तावित संगठन तालिका	१७७
८.२ सेवा सुविधा सञ्चालन र व्यवस्थापन	१७७
८.२.१ उपलब्ध सेवा सुविधाको प्रकार	१७७
८.२.२ सेवा प्रवाह प्रक्रिया र पृष्ठपोषण	१७८
८.३ ऐन, नीति नियम र कार्यप्रणाली	१८०
८.३.१ उप-महानगरपालिकाका स्वीकृत ऐन, नीति, नियम, निर्देशिका तथा मापदण्डहरू	१८०
८.३.२ नगरकार्यपालिको जनशक्ति सम्बन्धी विवरण	१८३

अनुसूचीहरू **१९२**

अनुसूची - १: उप-महानगरपालिकाका निर्वाचित पदाधिकारीको विवरण	१९२
अनुसूची - २: उप-महानगरपालिका अन्तर्गतका कर्मचारीहरूको विवरण	१९३
अनुसूची - ३: उप-महानगरपालिका अन्तर्गतका एम्बुलेन्स तथा वारुणयन्त्र लगायतका साधनहरूको विवरण	२०७
अनुसूची - ४: उप-महानगरपालिकामा रहेका होटल, रिसोर्ट तथा रेष्टुरेन्ट सम्बन्धी विवरण	२०९
अनुसूची - ५: उप-महानगरपालिका भित्र रहेका बालकलवहरूको सञ्जाल	२२९
अनुसूची - ६: व्यवसायिक कृषि तथा पशुपालन फर्महरूको विवरण	२३७
अनुसूची - ७: स्रोत नक्सा	२५१
अनुसूची - ८: उप-महानगरपालिकाको पार्श्वचित्रको मस्यौदा प्रतिवेदन माथि छलफलमा उपस्थित सहभागीहरू तथा तस्वीरहरू	२५२

तालिका सूची

तालिका नं. १: राजनीतिक र प्रशासनिक संरचना	५
तालिका नं. २: जमिनको मोहडाको विवरण	११
तालिका नं. ३: मानव विकास र गरिबी सूचकाङ्क विवरण	१४
तालिका नं. ४: उप-महानगरपालिकाका मुख्य बस्तीको विवरण	१५
तालिका नं. ५: वडागत क्षेत्रफल, जनसंख्या तथा घरपरिवार विवरण	१६
तालिका नं. ६: जनसंख्याको विवरण	१८
तालिका नं. ७: उमेर र लिङ्गानुसार जनसंख्याको विवरण	१९
तालिका नं. ८: नेपालगञ्ज उप-महानगरपालिकाको सन् २०५१ सम्मको जनसंख्या प्रक्षेपण	२०
तालिका नं. ९: वडा तथा उमेर समूह अनुसार नेपालगञ्ज उपमहानगरपालिकाको जनसंख्या प्रक्षेपण	२२
तालिका नं. १०: एक उमेर अनुसार नेपालगञ्ज उपमहानगरपालिकाको जनसंख्या प्रक्षेपण	२७
तालिका नं. ११: उमेर समूह र लिङ्ग अनुसार नेपालगञ्ज उपमहानगरपालिकाको जनसंख्या	३०
तालिका नं. १२: उप-महानगरपालिकाको उमेर समूह र लिङ्ग अनुसार सन् २०५१ सम्मको जनसंख्या प्रक्षेपण	३१
तालिका नं. १३: मातृभाषाअनुसार जनसंख्याको विवरण	३६
तालिका नं. १४: दोस्रो भाषा अनुसार नेपालगञ्ज उपमहानगरपालिकाको जनसंख्या विवरण	३७
तालिका नं. १५: पूर्वाको भाषा अनुसार नेपालगञ्ज उप-महानगरपालिकाको जनसंख्या	३८
तालिका नं. १६: धर्म अनुसार जनसंख्याको विवरण	४१
तालिका नं. १७: जातजातीको आधारमा जनसंख्याको विवरण	४२
तालिका नं. १८: लिङ्ग अनुसार परिवारमूलीको विवरण	४३
तालिका नं. १९: पेशाको आधारमा उमेर समूहगत जनसंख्याको विवरण	४४
तालिका नं. २०: १२ महिनासम्म आर्थिक काम गरेको अवधि (महिना) अनुसार जनसंख्याको विवरण	४५
तालिका नं. २१: आर्थिक रुपले सक्रिय/निष्क्रिय जनसंख्याको विवरण	४६
तालिका नं. २२: १२ महिनामा आर्थिक रुपमा सक्रिय र रोजगारीको अवस्था अनुसार बालबालिकाको विवरण	४७
तालिका नं. २३: १८ (वर्ष भन्दा कम उमेरमा) बालविवाह गर्ने जनसंख्याको विवरण	४७
तालिका नं. २४: १० वर्ष सोभन्दा माथिका व्यक्तिले पछिल्लो १२ महिनामा कुनै पनि आर्थिक काम नगर्नु वा ६ महिना भन्दा कम समय काम गर्नुको कारण अनुसारको जनसंख्या	४९
तालिका नं. २५: अपाङ्गताको किसिम अनुसार जनसंख्या विवरण	५०
तालिका नं. २६: वडागत रुपमा पाँच वर्ष माथिका अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको साक्षरता स्थिती विवरण	५२
तालिका नं. २७: वडागत रुपमा अपाङ्गता भएका व्यक्तिको आर्थिक अवस्थाको विवरण	५२
तालिका नं. २८: १० वर्ष वा सो भन्दा माथिका अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुले विगत १२ महिनामा गरेका प्रमुख औद्योगिक क्षेत्र अनुसारको आर्थिक क्रियाकलाप सम्बन्धी विवरण	५३
तालिका नं. २९: जन्म स्थानको आधारमा जनसंख्या विवरण	५५

तालिका नं. ३०: बसाइँसराइँ गरेका व्यक्तिको यस अधि बसोबास गरेको स्थान अनुसारको जनसंख्या विवरण	५६
तालिका नं. ३१: पाँच वर्षमुनिका बालबालिकाको जन्मदत्ताको आधारमा वडागत विवरण	५८
तालिका नं. ३२: लिङ्ग र उमेर अनुसार विगत १२ महिनामा मृत्यु भएकाको विवरण	६०
तालिका नं. ३३: मृत्युको कारण अनुसार मृतकको जनसंख्याको विवरण	६१
तालिका नं. ३४: सामाजिक सुरक्षा भत्ता प्राप्त गर्ने लाभग्राहीहरूको संख्यात्मक विवरण	६३
तालिका नं. ३५: आर्थिक रूपले सकृय जनसंख्याको मुख्य औद्योगिक क्षेत्र अनुसारको विवरण	६५
तालिका नं. ३६: घरको स्वामित्वको आधारमा घरपरिवारको विवरण	६६
तालिका नं. ३७: घर जग्गामा महिलाको स्वामित्व अनुसार घरपरिवारको विवरण	६८
तालिका नं. ३८: १८ वर्ष भन्दा कम उमेरका बालबालिकाहरूको बसोबासको अवस्था	६८
तालिका नं. ३९: जग्गो आधारमा घरधुरीको विवरण	६९
तालिका नं. ४०: बाहिरी गारोको आधारमा घरधुरीको विवरण	७०
तालिका नं. ४१: घरको भुँइको आधारमा घरधुरीको विवरण	७२
तालिका नं. ४२: उप-महानगरपालिकामा रहेका वैदेशिक रोजगारीमा गएका जनसंख्याको विवरण	७५
तालिका नं. ४३: भू-उपयोगको तालिकाको विस्तृत विवरण	७६
तालिका नं. ४४: स्थानीय तहअनुसार कृषक परिवार संख्या, क्षेत्रफल, कित्ता संख्या, औसत कित्ता संख्या तथा सिंचित क्षेत्रफलको विवरण	७९
तालिका नं. ४५: जग्गाको स्वामित्व अनुसार जग्गा कमाउने परिवार संख्या तथा कमाएको जग्गाको क्षेत्रफलको विवरण	७९
तालिका नं. ४६: विभिन्न अस्थायी बालीको क्षेत्रफल तथा कृषक परिवार संख्या	८०
तालिका नं. ४७: मुख्य अस्थायी बाली लागेका जग्गाको क्षेत्रफल तथा कृषक परिवार संख्या विवरण	८०
तालिका नं. ४८: बगैचाको रूपमा लगाइएका जम्मा स्थायी बालीको क्षेत्रफल, बोट संख्या, छरिएर रहेका बोट संख्या र कृषक परिवार संख्या विवरण	८०
तालिका नं. ४९: बगैचाको रूपमा लगाइएका मुख्य स्थायी बालीको क्षेत्रफल, बोट संख्या, छरिएर रहेका बोट संख्या र कृषक परिवार संख्या	८१
तालिका नं. ५०: प्रमुख बालीहरूमा कृषि सामग्री (बीउविजन, विषादी, मल) प्रयोग गर्ने कृषक परिवार संख्या	८१
तालिका नं. ५१: पाल्तु चौपाया तथा पन्छीको संख्या र कृषक परिवार	८२
तालिका नं. ५२: कृषि कामदारको किसिमअनुसार कामदारको संख्या र कामदार प्रयोग गर्ने कृषक परिवार संख्या	८३
तालिका नं. ५३: कृषि ऋण, थप ऋणको आवश्यकता, बिमा तथा अनुदान प्राप्त गर्ने कृषक परिवार संख्या	८३
तालिका नं. ५४: जलवायु परिवर्तनले पुऱ्याएको प्रभावअनुसार कृषक परिवार संख्या	८४
तालिका नं. ५५: कृषि चलनबाट निस्किएका फोहोरको निम्नअनुसार व्यवस्थापन गरेका कृषक परिवार संख्या	८४
तालिका नं. ५६: लिङ्गअनुसार मुख्य कृषकको संख्या तथा कृषक परिवार संख्या	८४
तालिका नं. ५७: लिङ्गअनुसार कृषि कार्यसम्बन्धी निर्णयमा सहभागिता तथा कृषि क्रियाकलापमा सरदर दिएको समय उल्लेख गर्ने १० वर्ष वा सोभन्दा माथी उमेरका कृषक परिवार संख्या	८५

तालिका नं. ५८:	अनुसार कृषि चलनमा परिवारमूली र कृषि चलनको स्थिती	८५
तालिका नं. ५९:	कृषि चलनको प्रमुख उत्पादन क्रियाकलापअनुसार कृषक परिवार संख्या	८५
तालिका नं. ६०:	कृषि चलनबाट भएको प्रमुख प्रयोग अनुसार कृषक परिवार संख्या	८६
तालिका नं. ६१:	कृषक परिवारको आम्दानीको मुख्य स्रोत, आफ्नै कृषि उत्पादनबाट भएको आम्दानीले मात्र वर्षभरी परिवारलाई खान नपुग्ने अवधिअनुसार कृषक परिवार संख्या	८६
तालिका नं. ६२:	कृषि जग्गाको उपयोग सम्बन्धी विवरण	८७
तालिका नं. ६३:	खाद्यान्न बालीमा लाग्ने रोगको विवरण	८७
तालिका नं. ६४:	तरकारी तथा फलफूलमा लाग्ने रोग तथा किरा	८८
तालिका नं. ६५:	व्यवसायिक कृषि तथा पशुपालन समूहहरूको विवरण	८९
तालिका नं. ६६:	मुख्य मुख्य पर्यटकीय तथा धार्मिक स्थलहरूको विवरण	९५
तालिका नं. ६७:	नगरमा रहेका व्यापार/व्यावसाय सम्बन्धी विवरण	९६
तालिका नं. ६८:	प्रमुख बजार सम्बन्धी विवरण	९८
तालिका नं. ६९:	उपमहानगरपालिका भित्र रहेका बैङ्क तथा वित्तिय संस्था सम्बन्धी विवरण	१००
तालिका नं. ७०:	उपमहानगरपालिकामा रहेका सहकारी संस्थाहरू सम्बन्धी विवरण	१०१
तालिका नं. ७१:	५ वर्ष वा सो भन्दा माथिल्लो उमेर समूहका जनसंख्याको वडागत साक्षरताको विवरण	१०९
तालिका नं. ७२:	जातजाति अनुसार साक्षरताको विवरण	११२
तालिका नं. ७३:	औपचारिक शिक्षाको जनसंख्याको साक्षरताको स्थिति	११३
तालिका नं. ७४:	उपमहानगरपालिकाको शिक्षक तथा शैक्षिक जनशक्ति विवरण	१२५
तालिका नं. ७५:	उपमहानगरपालिकाको धार्मिक विद्यालय शिक्षक अनुदान कोटा विवरण	१२८
तालिका नं. ७६:	उपमहानगरपालिकामा रहेका स्वास्थ्य संस्थाहरू सम्बन्धी विवरण	१३१
तालिका नं. ७७:	खोप सम्बन्धी विवरण	१३२
तालिका नं. ७८:	सुरक्षित मातृत्वको अवस्थाको विवरण	१३५
तालिका नं. ७९:	बाल स्वास्थ्य कुपोषणको अवस्था	१३६
तालिका नं. ८०:	प्रमुख १० स्वास्थ्य समस्याहरूको विवरण	१३७
तालिका नं. ८१:	परिवार नियोजन प्रयोगकर्ताहरूको विवरण	१३८
तालिका नं. ८२:	बच्चाको लिङ्ग र आमाको उमेर समूहका आधारमा जन्मेका, जीवित र मृत्यु बच्चाहरूको विवरण	१३९
तालिका नं. ८३:	१५-४९ उमेर समूहका विवाहित महिलाहरूले हाल सम्म जिवित जन्माएका बच्चाहरूको संख्या अनुसार महिलाको जनसंख्या	१४०
तालिका नं. ८४:	विवाहित तथा अविवाहित महिला तथा पुरुषको विवरण	१४०
तालिका नं. ८५:	खानेपानीको मुख्य स्रोतको आधारमा घरपरिवारको विवरण	१४१
तालिका नं. ८६:	परिवारले प्रयोग गर्ने चर्पीको प्रकारका आधारमा परिवारको विवरण	१४३
तालिका नं. ८७:	सार्वजनिक शौचालयको विवरण	१४४
तालिका नं. ८८:	स्थानीय चाडपर्व तथा जात्रा र मेलाहरूको विवरण	१४७
तालिका नं. ८९:	उपमहानगरपालिकामा रहेका प्रमुख सुरक्षा निकायहरूको विवरण	१४७

तालिका नं. ९०:	उपमहानगरपालिकामा रहेका सामुदायिक वनहरूको विवरण	१५०
तालिका नं. ९१:	नेपालगञ्ज उप-महानगरपालिका क्षेत्रमा पाइने महत्वपूर्ण स्थानीय जडिबुटीहरू	१५१
तालिका नं. ९२:	उपमहानगरपालिकामा भएका खोलानालाहरूको विवरण	१५४
तालिका नं. ९३:	उपमहानगरपालिकामा भएका, ताल, पोखरी, सिमसार क्षेत्रहरूको विवरण	१५४
तालिका नं. ९४:	उपमहानगरपालिकामा हुन सक्ने सम्भावित प्रकोपको विवरण	१५६
तालिका नं. ९५:	विपद्को समयमा प्रयोग गर्न सकिने औजार तथा सामग्रीहरूको विवरण	१५७
तालिका नं. ९६:	आपतकालिन यातायातका साधनको विवरण	१५९
तालिका नं. ९७:	उपमहानगरपालिकामा रहेका मोटरेपुल तथा भोलुङ्गे पुलको विवरण	१६४
तालिका नं. ९८:	खाना पकाउने मुख्य इन्धनको आधारमा घरपरिवारको विवरण	१६५
तालिका नं. ९९:	दैनिक बत्ती बाल्न प्रयोग गरिने इन्धनको विवरण	१६७
तालिका नं. १००:	परिवारमा भएको साधन तथा सुविधाको विवरण (बहुउत्तरमा आधारित)	१७१
तालिका नं. १०१:	छानोको आधारमा घुर्धुरीको विवरण	१७३
तालिका नं. १०२:	उपमहानगरपालिकामा रहेका सामुदायिक भवनहरू तथा सभाहल सम्बन्धी विवरण	१७५
तालिका नं. १०३:	उपमहानगरपालिका भित्र संचालनमा रहेका शवदावस्थल तथा समाधीस्थलहरूको विवरण	१७६
तालिका नं. १०४:	कार्यपालिकाले प्रस्तावना गरेको जनशक्तिको विवरण	१८३
तालिका नं. १०५:	लोकसेवा आयोगबाट नियुक्त भएका स्थायी कर्मचारीहरूको विवरण	१९३
तालिका नं. १०६:	समायोजन भएका स्थायी कर्मचारीहरूको विवरण	१९५
तालिका नं. १०७:	उपमहानगरपालिका भित्र रहेका स्वास्थ्य महाशाखा अन्तर्गत कार्यरत कर्मचारीहरूको विवरण	१९६
तालिका नं. १०८:	उपमहानगरपालिका भित्र रहेका स्थानीय निकायमा कार्यरत कर्मचारीहरूको विवरण	१९८
तालिका नं. १०९:	उपमहानगरपालिका भित्र रहेका शाखागत/वडागत कार्यरत कर्मचारीहरूको विवरण	२००
तालिका नं. ११०:	उपमहानगरपालिकाको स्वास्थ्य शाखामा कार्यरत कर्मचारीहरूको विवरण	२०६

नक्शा सूची

नक्सा नं. १ :	प्रशासनिक विभाजन नक्शा	६
नक्सा नं. २ :	उप-महानगरपालिकाको वडा विभाजन नक्शा	७
नक्सा नं. ३ :	उप-महानगरपालिकाको नक्शा	१०
नक्सा नं. ४ :	उप-महानगरपालिकाको भू-उपयोग नक्शा	७७
नक्सा नं. ५ :	उप-महानगरपालिकाको धार्मिक क्षेत्र नक्शा	९१
नक्सा नं. ६ :	उप-महानगरपालिकाको पर्यटकीय क्षेत्र नक्शा	९४
नक्सा नं. ७ :	उप-महानगरपालिकाको शिक्षा क्षेत्र नक्शा	१०८
नक्सा नं. ८ :	उप-महानगरपालिकाको स्वास्थ्य क्षेत्र नक्शा	१३०
नक्सा नं. ९ :	उप-महानगरपालिकाको शान्ति क्षेत्र नक्शा	१४८

नक्सा नं. १० : उप-महानगरपालिकाको नदी तथा खोला सञ्जाल नक्शा

१५३

नक्सा नं. ११ : उप-महानगरपालिकाको सडक सञ्जाल नक्शा

१६०

परिच्छेद - १: परिचय

१.१ पृष्ठभूमि

नेपाली जनताको बलिदानपूर्ण लामो संघर्ष पश्चात नेपालमा संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक राज्य व्यवस्था कायम भएको छ । विश्वभर विभिन्न देशहरूमा सफल अभ्यासमा आएको यो व्यवस्था नेपालमा नौलो भएकाले यसमा अभ्यस्त हुन केही समय अवश्य लाग्नेछ । संघीय शासन प्रणालीको सबल पक्ष भनेको जनता केन्द्रित शासन हो । नेपालको संघीय प्रणाली अर्न्तगत राज्यको संरचनालाई तीन तहमा विभाजन गरिएको छ । संघीय अर्थात् केन्द्रीय शासन, प्रादेशिक शासन बिचमा र तल्लो तहमा स्थानीय सरकार सरह नेपालको संविधानले स्थानीय तहहरूलाई स्थानीय स्वायत्त सरकारको रूपमा स्थापित गरेको छ । संविधानको अनुसूची ८ को क्र.सं. ६ मा स्थानीय तथ्याङ्क र अभिलेख संकलन सम्बन्धी सम्पूर्ण अधिकार स्थानीय सरकारलाई भएको उल्लेख छ भने स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ११ (२) को च मा माथि उल्लेखित विषयलाई थप विस्तार गरिएको छ ।

तसर्थ नेपालको संविधान तथा स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ ले प्रदान गरेको अधिकार प्रयोग गरी संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयले तयार पारेको गाउँ/नगर वस्तुगत विवरण तयारी कार्यविधि, २०७८ अनुरूप स्थानीयस्तरका विकासको योजना निर्माण, नीति निर्माण तथा स्थानीय सूचनाको प्रमुख श्रोतको रूपमा रहने यो वस्तुगत विवरणले उप-महानगरपालिकालाई विकास र समृद्धिको समुचित दिशातर्फ उन्मुख हुन सहयोग गर्ने विश्वासका साथ यो प्रतिवेदन तयार भएको छ ।

१.२ उद्देश्य

पार्श्वचित्र निर्माणको प्रमुख उद्देश्य भनेकै उप-महानगरपालिकाको समग्र वस्तुगत अवस्थाको जानकारीहरूलाई सुव्यवस्थित ढङ्गले अभिलेखीकरण गर्ने र ती तथ्याङ्क वा सूचनाहरूलाई अद्यावधिक गर्दै आवश्यक पर्दा सरोकारवालाहरूलाई सूचना उपलब्ध गराउनु हो । पार्श्वचित्रका अन्य विशिष्ट उद्देश्यहरू निम्नानुसार रहेका छन् :-

- क) उप-महानगरपालिकाको समग्र भौतिक पूर्वाधार, आर्थिक पक्ष, सामाजिक पक्ष, प्राकृतिक सम्पदा तथा विपद् व्यवस्थापन सम्बद्ध पक्षहरूको सूचना तथा तथ्याङ्कको अभिलेख तयार पार्ने ।
- ख) सेवाप्रवाह तथा संस्थागत संयन्त्रहरूका बारेमा सूचना तथा तथ्याङ्कहरूको अभिलेख तयार गर्ने ।
- ग) सबल पक्षहरू, दुर्बल पक्षहरू, अवसरहरू, चुनौतीहरू तथा सम्भावनाहरूको विश्लेषण गर्ने ।
- घ) विभिन्न विषयगत आधार नक्शा तयार गर्ने ।
- ङ) समग्र जनसांख्यिक, आर्थिक, सामाजिक, भौतिक, प्राकृतिक, ऐतिहासिक, धार्मिक, साँस्कृतिक तथ्याङ्कहरूको व्याख्या र विश्लेषण गर्ने ।
- च) प्राप्त सूचनाहरूको वर्गीकरण गरी सुव्यवस्थित र सरल ढंगले सर्वसाधारणले बुझ्न सक्ने गरी विभिन्न खण्डमा विभाजन गरी प्रस्तुत गर्ने ।
- छ) माथि उल्लेखित सम्पूर्ण विषयसँग सम्बन्धित एकमुष्ट तथ्याङ्कीय आधार तयार पार्ने ।

१.३ कानूनी तथा नीतिगत आधारहरू

पृष्ठभूमिमा उल्लेख भए जस्तै उप-महानगरपालिकाको वस्तुगत विवरण तयारीका निम्न आधारहरू रहेका छन् ।

(क) वैधानिक आधार

नेपालको संविधानको अनुसूची ८ र ९ लाई व्याख्या गर्न बनेको स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ ले स्थानीय तथ्याङ्कहरूको अभिलेख तयार गरी अध्यावधिक गर्ने अधिकार र जिम्मेवारी स्थानीय तहलाई नै प्रदान गरेकोले उप-महानगरपालिकालाई पार्श्वचित्र तयार पार्ने आधार बनेको छ ।

(ख) नीतिगत आधारहरू

नीतिगत आधारहरू अन्तर्गत नेपाल सरकारले तयार पारेको समग्र योजनाहरू, नीतिहरू, प्रादेशिक नीतिहरू र यी नीतिहरूका आधारमा तयार भएका स्थानीय तहका नीतिहरूलाई कार्यान्वयन गर्न आधारभूत रूपमा आवश्यक तथ्याङ्कहरूको अनिवार्यता हुने भएकाले उप-महानगरपालिकाको समग्र सूचनाहरू तयार पार्नुपर्ने नीतिगत आवश्यकता रहेको र सूचना व्यवस्थापनको नीतिगत व्यवस्था समेत रहेकाले सोका आधारमा यो वस्तुगत विवरण तयार पारिएको हो ।

(ग) स्थानीय आवश्यकता

स्थानीय सरकार सञ्चालन गर्न तथा स्थानीय आवश्यकताहरूको पहिचान गर्न वस्तुगत सूचनाहरूको आवश्यकता पर्दछ । स्थानीय आवश्यकताहरूको पहिचान पश्चात् विकास निर्माण नीति, योजना तथा कार्यक्रमहरू तय गर्न सकिन्छ । तसर्थ समग्र विकास प्रक्रियालाई अगाडि बढाउँदै स्थानीय सरकार सञ्चालन गर्न आवश्यक सूचना तथा तथ्याङ्कहरूको संगालोको टड्कारो आवश्यक रहने हुँदा यो नै वस्तुगत विवरण तयारीको अर्को महत्वपूर्ण आधार हो ।

यी बाहेक नेपालले पक्षराष्ट्र भई हस्ताक्षर गरेका अन्तराष्ट्रिय सन्धी तथा सम्झौताहरूलाई कार्यान्वयन गर्न समेत वस्तुगत सूचनाहरूको आवश्यकता पर्दछ । दिगो विकास लक्ष्य हासिल गर्न जलवायु परिवर्तन असरहरू न्यूनीकरण गर्न, मानवअधिकारको सुनिश्चितता गर्न, पर्यावरणीय सन्तुलन कायम गरी दिगो विकास गर्न तथ्यपरक सूचनाहरूको आवश्यकता पर्ने भएकाले यी आवश्यकताका आधारमा यो विवरण तयार पारिएको हो ।

१.४ तयारीका चरणहरू

यस उप-महानगरपालिकाको पार्श्वचित्रको तयारी गर्दा प्रयोग गरिएका विधिहरू निम्नानुसार रहेका छन् –

- ✓ यसमा उप-महानगरपालिकाको विभिन्न विषयगत शाखा, विषयगत कार्यालय तथा विभिन्न संघसंस्थाहरूबाट उपलब्ध तथ्याङ्कहरू समावेश गरिएको छ ।
- ✓ सबै वडाका अध्यक्ष तथा अन्य पदाधिकारीसँग प्रत्यक्ष अन्तर्वार्ता विधि प्रयोग गरी तथ्याङ्क संकलन गरिएको ।
- ✓ राष्ट्रिय जनगणना २०७८ र अन्य विभिन्न सर्वेक्षण आदिका नतिजाहरू समावेश गरिएको ।
- ✓ यस अध्ययन प्रतिवेदनमा तथ्याङ्कको विश्लेषणका क्रममा विभिन्न तालिकाहरू, चित्रहरू तथा नक्शाको प्रयोग गरी वर्णनात्मक तथा तुलनात्मक रूपमा विश्लेषण गरिएको छ ।

पार्श्वचित्र तयार गर्ने कार्य प्राथमिक (Primary) तथा द्वितीय (Secondary) सूचना संकलन पद्धति प्रयोग गरी गरिएको छ । भू-उपयोग, सडकहरू र सोको गुणस्तर तथा वातावरणीय समस्याहरू जस्ता तथ्याङ्कहरू,

भौगोलिक सूचना प्रणाली तथ्याङ्क (GIS Data), स्थलस्वरूप नक्शा, हवाई नक्शा, नापी नक्शा, स्थलगत निरीक्षण तथा अन्तर्वार्ता विधि प्रयोग गरी संकलन गरिएको छ । यसका साथै उप-महानगरपालिका स्थित विभिन्न सरकारी एवं गैरसरकारी निकायहरूका पदाधिकारीहरू, बुद्धिजीवीहरू उपलब्ध प्रतिष्ठित व्यक्तित्वहरूसँग छलफल एवं अन्तर्वार्ता गरी उप-महानगरपालिकाका प्रमुख समस्या एवं विकासका सम्भावनाहरू बारे जानकारी लिइएको छ । उप-महानगरका समग्र तथ्याङ्कहरू जस्तै: भौतिक, वातावरणीय, सामाजिक, आर्थिक, वित्तीय एवं संस्थागत तथ्याङ्कहरू उप-महानगरपालिका कार्यालय लगायत उप-महानगरपालिका स्थित सरकारी एवं गैरसरकारी कार्यालयहरूको रेकर्डबाट र केही तथ्याङ्कहरू सम्बन्धित विभाग तथा अन्य निकायहरूबाट प्रकाशित प्रतिवेदन एवं पुस्तकहरू अध्ययन गरी संकलन गरिएको छ ।

१.४.१ वस्तुस्थिति विवरण ढाँचा, औजार तथा कार्यविधि तयारी

यस तयारीको पहिलो चरणमा देहाय बमोजिमका गतिविधिहरू संचालन गरिएका छन् :-

- नेपालगञ्ज उप-महानगरपालिका क्षेत्रको भौगोलिक अवस्था, जनसंख्या, सामाजिक, आर्थिक, प्राकृतिक, भौतिक, वातावरणीय र संस्थागत वस्तुस्थिति झल्कने र भौगोलिक तथा सामाजिक रूपमा खण्डीकृत विवरण खुल्ने गरी वस्तुस्थिति विवरण तयारी कार्य प्रारम्भ गर्न कार्यपालिका बैठकबाट निर्णय गरियो ।
- वस्तुस्थिति विवरणको स्तरीय ढाँचा अनुसार राष्ट्रिय जनगणना, २०७८ र अन्य विभिन्न सर्वेक्षण आदिका नतिजाहरू समावेश गरी संस्थागत सर्वेक्षण एवं सहभागितामूलक लेखाजोखा सर्वेक्षणका लागि विज्ञहरूको समेत संलग्नतामा प्रश्नावलीलाई अन्तिम रूप दिइयो ।

१.४.२ वस्तुस्थिति विवरण तयारी कार्यशाला

वस्तुस्थिति विवरण तयारीका लागि नेपालगञ्ज उप-महानगरपालिकाले कार्यपालिकाका पदाधिकारी, कर्मचारी र सरोकारवालाहरूबिच वस्तुस्थिति विवरणको स्तरीय ढाँचा, तथ्याङ्कको स्रोत तथा संकलन एवं विश्लेषण तयारी विधिबारे साझा धारणा, बुझाई र अपनत्व कायम गर्न छलफलबाट कार्ययोजना तयार गर्नका लागि तथा वस्तुस्थिति विवरण तयार गर्ने कार्यको जिम्मेवारी र कार्ययोजना निर्धारण गर्नका लागि उप-महानगरपालिका प्रमुख, उप-प्रमुख, कार्यपालिकाका सदस्यहरू, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत, वडा सचिवहरू, विषयगत शाखा/उपशाखा/इकाई प्रमुखहरू, उप-महानगरपालिकाबाट छनौट गरिएका स्थानीयस्तरको जानकारी विशेषज्ञ वा स्थानीय विज्ञहरूको सहभागितामा एक दिनको वस्तुस्थिति विवरण तयारी कार्यशाला गोष्ठी संचालन गरियो ।

१.४.३ तथ्याङ्क संकलन

यहाँको वस्तुस्थिति विवरण निर्माणका लागि दुई किसिमका तथ्याङ्कहरू संकलन गर्न संस्थागत विवरण तथा राष्ट्रिय जनगणना, २०७८ कृषि गणना, विभिन्न सर्वेक्षण, मानव विकास प्रतिवेदन, लगायतबाट प्राप्त विवरणहरू संकलन गरिएको थियो । संस्थागत विवरण संकलन अन्तर्गत प्रश्नावलीहरूको माध्यमबाट हरेक वडा कार्यालय तथा कार्यपालिकाको विभिन्न शाखाहरूको समेत सहयोग र समन्वयमा विवरणहरू संकलन गर्ने कार्य गरियो । यसरी संस्थागत विवरणहरू संकलन गर्ने सन्दर्भमा स्रोत नक्शा एवं GIS Mapping लाई व्यवस्थित गर्नका लागि GIS Coordinates लिइएको थियो ।

१.४.४ तथ्याङ्क प्रशोधन तथा विश्लेषण र स्रोत नक्शा तयारी

प्राप्त तथ्याङ्कलाई व्यवस्थित तथा विश्लेषणका लागि कम्प्युटर सफ्टवेयरको डिजाइन तथा विकास गरी आवश्यकता अनुसारका तालिकाहरू तयार गरिनुका साथै थप विश्लेषणका लागि MS Excel को पनि प्रयोग

गरियो भने प्राप्त सबै प्रकारका तथ्याङ्कहरूलाई MS Excel को प्रयोग गरी विश्लेषण गर्ने कार्य गरियो । स्रोत नक्शा तयारीका लागि पनि दुवै तरिकाहरू जस्तै GIS Database लाई आधार मानी सफ्टवेयरको प्रयोग गरी GIS मा आधारित स्रोत नक्शा बनाउने, तथ्याङ्क व्यवस्थापनका लागि विकास गरिएको सफ्टवेयरमा पनि GIS Coordinates राखेर Google Map को प्रयोगबाट Mapping गर्ने विधिको प्रयोग गरियो ।

१.४.५ वस्तुस्थिति विवरणको मस्यौदा तयारी

तथ्याङ्क प्रशोधन तथा विश्लेषण र स्रोत नक्शा तयारीबाट प्राप्त प्रतिवेदनहरूलाई व्यवस्थित गर्दै तथा वस्तुस्थिति विवरण तयारी कार्यविधि, २०७८ ले निर्देशन गरे अनुसार ढाँचाको अनुशरण गर्दै विज्ञहरूद्वारा वस्तुस्थिति विवरणको मस्यौदा प्रतिवेदन तयार गरी निश्चित समयावधिमा उप-महानगरपालिकामा पेश गरियो ।

१.४.६ वस्तुस्थिति विवरण सुझाव संकलन

निर्धारित ढाँचामा पालिकाको वस्तुस्थिति विवरणको पहिलो मस्यौदा तयार भए पश्चात् वस्तुस्थिति विवरणको मस्यौदामा छलफल गर्न कार्यपालिकामा एक दिने प्रमाणिकरण कार्यशालाको आयोजना गरियो । प्रमाणिकरण कार्यशालामा प्रस्तुत भएका सूचना तथा विवरणको शुद्धता र तथ्य यकिन गरी सुधारका लागि सुझाव संकलन गर्ने, वस्तुस्थिति विवरणको मस्यौदाले समेट्न नसकेका विषय क्षेत्र वा परिमार्जन गर्नुपर्ने पक्षहरूलाई समावेश गर्न सुझाव आदान प्रदान गर्ने, वस्तुस्थिति विवरणमा प्रस्तुत तथ्याङ्क, सूचना तथा विवरणहरूको अन्तरसम्बन्ध र तुलनात्मक पक्षहरू यकिन गर्ने, वस्तुस्थिति विवरण प्रकाशन पश्चात् यसका विवरणहरू योजना तर्जुमा, विकास निर्माण, सेवाप्रवाह, कार्यसम्पादन र नतिजा अनुगमनमा उपयोग गर्ने प्रतिबद्धता जाहेर गर्ने आदि कार्यहरू गरिएको थियो ।

१.४.७ उप-महानगरपालिकाको वस्तुस्थिति विवरणको अन्तिम प्रतिवेदन तयारी

कार्यशालाबाट प्राप्त भएका सुझावहरूलाई समावेश गरी तथा मस्यौदा प्रतिवेदनमा परिमार्जन गर्नुपर्ने विषयहरू, कार्यशालाबाट प्रस्तुत सुझावहरू बारे सम्बन्धित सरोकारवालासँग आवश्यकता अनुसार पुनःपरामर्श गरी एवं वस्तुस्थिति विवरणको स्तरीयता र गुणस्तर सुनिश्चितताका लागि विज्ञहरूका सुझावहरूलाई समेत ध्यान दिई वस्तुस्थिति विवरणलाई अन्तिम रूप दिइएको हो ।

१.५ वस्तुस्थिति विवरणको सीमा

राष्ट्रिय योजना आयोग र संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयले निर्धारण गरे बमोजिम उप-महानगरपालिका पार्श्वचित्र तयार गर्दा प्रयोग गरिएका तथ्याङ्कहरूको स्रोत र आधार वर्ष खुलाइएको छ । उप-महानगरपालिकाका विषयगत शाखा, सरकारी तथा गैरसरकारी कार्यालय, अन्य संघसंस्थाले उपलब्ध गराएका तथ्याङ्क, विभिन्न मन्त्रालय, विभागहरू आदि स्रोतहरूबाट उपलब्ध तथ्याङ्कको आधारमा यो वस्तुगत विवरण तयार गरिएको छ । पार्श्वचित्रको अवधारणा अनुसार यसले नेपालगञ्ज उप-महानगरपालिकाको सम्पूर्ण पक्षको यथार्थ जानकारी सरल एवं स्पष्ट रूपमा दिन्छ । अध्ययनलाई यथासक्य वस्तुगत बनाउने प्रयास गरिएको छ । तैपनि स्रोत, साधन तथा सूचना व्यवस्थापन सिमितताका कारण अपेक्षित सम्पूर्ण सूचनाहरू प्राप्त हुन सकेका छैनन् । तथापी, अध्ययनमा निर्धारित उद्देश्यका आधारमा आवश्यकता अनुसारका तथ्याङ्क भने समावेश गरिएको छ ।

परिच्छेद - २: उप-महानगरपालिकाको चिनारी

२.१ भौगोलिक अवस्थिति

नेपालमा रहेका ७ वटा प्रदेश अन्तर्गतका ७७ जिल्लाहरू मध्येको एक बाँके जिल्लामा रहेको नेपालगञ्ज उप-महानगरपालिकाको कुल क्षेत्रफल ८५.९४ वर्ग कि.मि. रहेको छ। भौगोलिक हिसाबले यो उप-महानगरपालिका ८१° १७' २४" देखि ८२° ४८' ००" पूर्वी देशान्तर र २७° ३०' ३६" उत्तर देखि २८° १२' ००" उत्तरी अक्षांस सम्म फैलिएको छ। यस उप-महानगरपालिकाका पूर्वी सिमानामा डुडुवा गाउँपालिका, पश्चिमी सिमानामा जानकी गाउँपालिका, उत्तरी सिमानामा जानकी गाउँपालिका र कोहलपुर नगरपालिका र दक्षिण सिमानामा डुडुवा गाउँपालिका र भारत रहेका छन्। यहाँको अधिकांश भू-भाग समथर तराई अन्तर्गत पर्ने हुदा बालुवा र पाँगी मिश्रित अत्यन्त उर्वर माटोको प्रधानता रहेको छ। यहाँ उष्ण प्रकारको हावापानी पाइने हुँदा पौष र माघ महिनामा धेरै जाडो हुने र वैशाख, जेष्ठ, असारमा अधिक गर्मी हुने गर्दछ। नेपालको सबैभन्दा धेरै गर्मी हुने शहरको रूपमा परिचित यहाँको न्यूनतम तापक्रम ४.५ डिग्री सेल्सियसदेखि अधिकतम तापक्रम ४६ डिग्री सेल्सियस पुग्ने गर्दछ भने यहाँ वार्षिक औषत वर्षा १४४५.५८ मिलिलिटर हुने गर्दछ।

२.२ ऐतिहासिक पृष्ठभूमि तथा नामाकरण

नेपालगञ्ज शहर बाँके जिल्लामा अवस्थित पश्चिम नेपालको द्वार, नेपालगञ्ज नगरी नेपालकै नामबाट स्थापना भएको प्रमुख शहरका रूपमा परिचित शहर हो। उक्त ऐतिहासिक नगरीको नामबाट हालको नेपालगञ्ज उप-महानगरपालिकाको नामाकरण गरिएको हो। उप-महानगरपालिकाको पूर्व-पश्चिम राजमार्गबाट १० किलोमिटर दक्षिणमा पर्ने र नेपाल-भारत सिमा नाकासँग सिमाना जोडिनु यस क्षेत्रको अर्को विशेषता हो। भारतको रुपैडिया सिमाना नजिक पर्ने यो नगर दुई देश बिचको व्यापार सम्बन्धका कारणले महत्वपूर्ण मानिन्छ।

२.३ राजनीतिक र प्रशासनिक संरचना

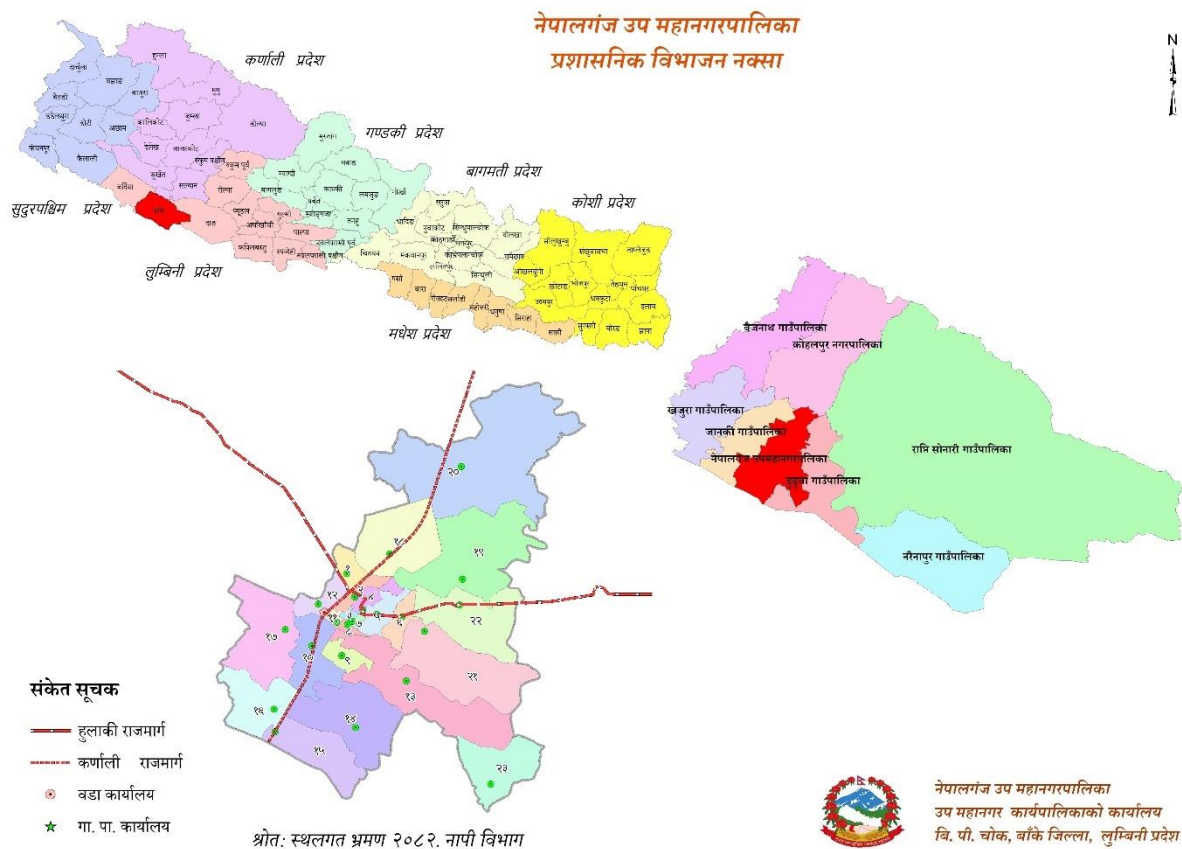
२७ वटा वडा कायम गरि नेपालगञ्ज उप-महानगरपालिका घोषणा गरिएको र मिति २०७२/०६/१ को निर्णयबाट पुरैनी गा.वि.स. गाभेर २८ वडा कायम गरिएको थियो। मिति २०७३/११/२७ गतेको निर्णयानुसार साविकका २८ वडा परिमार्जन भई हाल २३ वटा वडा कायम गरिएको छ। जसको विस्तृत विवरण तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

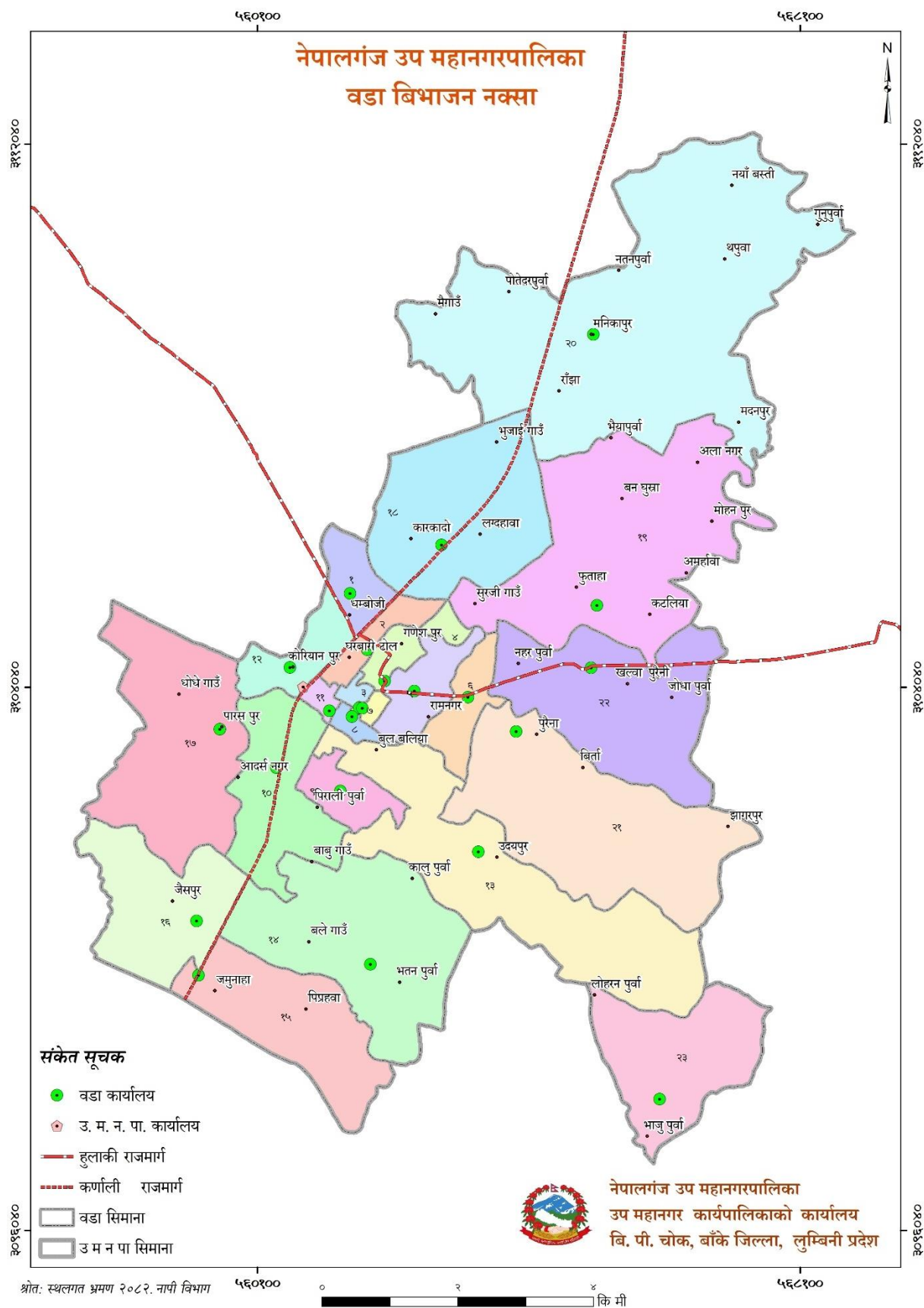
तालिका नं. १: राजनीतिक र प्रशासनिक संरचना

वडा नं.	समावेश गाविस/नगरपालिका	जनसंख्या	क्षेत्रफल (वर्ग कि.मी.)
१	नेपालगञ्ज (१)	८९९०	०.९६
२	नेपालगञ्ज (२,३)	६२४४	०.७२
३	नेपालगञ्ज (४,९)	३३१३	०.१६
४	नेपालगञ्ज (५)	१२७३८	०.७८
५	नेपालगञ्ज (६)	५८७२	१.२७
६	नेपालगञ्ज (७)	६३६६	१.११
७	नेपालगञ्ज (८)	३४१५	०.१६
८	नेपालगञ्ज (१०,११)	४६१७	०.२५
९	नेपालगञ्ज (१२)	५५३४	१.०१

वडा नं.	समावेश गाविस/नगरपालिका	जनसंख्या	क्षेत्रफल (वर्ग कि.मी.)
१०	नेपालगञ्ज (१३)	९४५५	३.२५
११	नेपालगञ्ज (१४,१५)	५५२२	०.२३
१२	नेपालगञ्ज (१६)	७२४४	१.२५
१३	नेपालगञ्ज (१७,१८)	६९९९	७.५६
१४	नेपालगञ्ज (१९)	६३५२	६.३६
१५	नेपालगञ्ज (२०)	६४८९	३.९२
१६	नेपालगञ्ज (२१)	७६७२	३.६१
१७	नेपालगञ्ज (२२)	६२७४	५.७४
१८	नेपालगञ्ज (२४)	१२०४७	५.४८
१९	नेपालगञ्ज (२५)	८५३७	८.७८
२०	नेपालगञ्ज (२६)	१४७६७	१६.३५
२१	नेपालगञ्ज (२७)	८२१७	७.४६
२२	नेपालगञ्ज (२८)	५९३४	५.६१
२३	हिरमिनिया (७)	१८४६	३.९२
जम्मा		१,६४,४४४	८५.९४

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना, २०७८ तथा भू-सूचना प्रणालीमा आधारित स्थलगत तथ्याङ्क

नक्सा नं. २ : उप-महानगरपालिकाको वडा विभाजन नक्शा

नेपाल सरकार मन्त्रीपरिषद्को मिति २०७१ मंसिर १६ गतेको निर्णयबाट साविकका उदयपुर, भवानियापुर, पिप्रहवा, जैसपुर, परस्पुर, खासकारकाँदो, बसुदेवपुर, मनिकापुर र पुरैना लगायतका १० वटा गाविसहरूलाई गाभेर

२.४ धरातलीय अवस्था

उप-महानगरपालिकाको भौतिक अवस्थाको विवरण तयार पार्दा यहाँको धरातलीय अवस्थाका बारेमा उल्लेख गर्नु अनिवार्य हुन्छ। क्षेत्रफलका हिसाबले नेपाल सानो भए तापनि धरातलीय विविधताका हिसाबले विश्वमै सम्पन्न मानिन्छ। विशेषतः भौगर्भिक प्रक्रियाका दौरान पछिल्लो समयमा निर्माण भएको महालङ्गुर हिमश्रृङ्खला निर्माण हुँदा तिब्बतीयन भू-खण्ड र भारतीय उपमहाद्वीपको एक आपसमा टकराव हुँदा यी दुई भू-खण्डका बिचमा रहेको टेथिस सागरको अस्तित्व समाप्त भई उच्च हिमालय पर्वत, मध्यम महाभारत पर्वत श्रृङ्खला तथा होचा चुरे पर्वत श्रृङ्खला र सबैभन्दा दक्षिण भेगमा फैलिएको विशाल गंगाको मैदानको अंशको रूपमा रहेको तराई भू-भाग मिलेर समग्र देशको भू-सतह निर्माण भएको छ। यो भू-धरातलको वस्तुगत चरित्रहरू मध्ये एक वा अर्को प्रकारको भू-धरातलको प्रधानता नेपालका सबैजसो स्थानीय तहहरूमा रहेको पाइन्छ। भू-धरातलीय स्वरूपले विकास निर्माणमा अहम् भूमिका खेल्दछ। भू-धरातलको विवरण अन्तर्गत विशेषतः भिरालोपन, मोहडा, उचाई, भू-आवरण, माटोको बनावट जस्ता आधारभूत पक्षहरू पर्दछन्।

क) माटोको बनावट

उप-महानगरपालिकाको भौगर्भिक संरचना भारतीय उपमहाद्वीप (Indian Plate) र तिब्बतीयन प्लेट (Tibetan Plate) को एकआपसको टकरावबाट उत्पत्ति भएको महाभारत पर्वत श्रृङ्खला निर्माण हुँदाको बखत भएको हो। यो विशाल गंगा नदीको निरन्तर बहावको परिमाण स्वरूप बनेको गंगाको विशाल समथर फाँटको एक अति निम्न अंशको रूपमा यो उप-महानगरपालिकाको सम्पूर्ण भू-भाग रहेको छ। यसरी गंगाको फाँटको रूपमा रहेको यहाँको माटो मुख्यतया पाँगी मिश्रित मलिलो रहेको छ। खोला नालाको प्रत्यक्ष प्रभाव क्षेत्रमा रहेको माटोमा बालुवाको मात्रा बढी छ भने केही भित्री भागमा चिम्टाइलो र दोमट माटोमा प्राङ्गारिक पदार्थको मात्रा पाइन्छ। यसरी प्राङ्गारिक पदार्थको मात्रा भने निरन्तर खेती भैरहेको क्षेत्रमा केही बढी छ भने बाँझो क्षेत्रमा क्रमशः घटिरहेको पाइन्छ। समग्रमा भन्दा यो उप-महानगरपालिकाको माटो उर्वर र खेतीयोग्य माटोमा पर्दछ।

ख) भिरालोपनाको विवरण

नेपालगञ्ज उप-महानगरपालिकाको भूमिलाई भू-बनोट, प्रणाली, तथा भू-स्खलन जस्ता प्रवृत्तिका आधारमा अध्ययन गर्दा भूमिको वर्गीकरणलाई त्यसको उपयोगको सम्भाव्यता र सघनता घट्दै जाने (Degradation) क्रममा राखिएको छ। अर्को शब्दमा, भू-स्खलन वा भू-क्षयीकरणको प्रवृत्ति भू-बनोट अनुसार फरक पर्दै जान्छ। त्यसै क्रमले भूमिको स्थायित्वलाई मजबुत बनाउने उपायको भौतिक लक्षण (Physical characteristics) का आधारमा माटोको अवस्था र भिरालोपन विश्लेषण गरिएको छ। नेपालगञ्ज उप-महानगरपालिकामा भू-बनोट, पारिस्थितिक प्रणाली तथा भू-स्खलन जस्ता तत्वका आधारमा भूमिको वर्गीकरणलाई हेर्दा उप-महानगरपालिकाको जमिनमा समथर जमिनको प्रधानता रहेकोले भिरालोपनको विषमता नरहेको पाइन्छ।

अ) Slope 0° - 5° (माटोको गहिराई पर्याप्त भएको, पानीको निकास राम्रो हुने गरी कान्ला बनाई खेती गर्न सकिने)

यस्तो जमिनमा माटोको गहिराई पर्याप्त हुन्छ र पानी सतहमा तथा अर्ध भूमिगत अवस्थामा समेत सजिलै निकास हुन्छ। मनसुनी खेती गर्नका लागि यस्तो भूमिमा गह्राहरू बनाउनु पर्दछ। सतहगत जलप्रवाह एवं अर्धभूमिगत पानीको निकासलाई भू-क्षय हुन नपाओस् भनी नियन्त्रणका उपायहरू अपनाउनु पर्दछ। माटोका भौतिक गुणहरू तथा जमिनको भिरालोपनका कारण वर्षाको पानीबाट नयाँ खोल्सीहरू बन्ने र ती खोल्सीहरू प्रकारान्तरमा चौडा हुँदै गएर भू-क्षयको प्रवृत्ति बढ्ने हुनाले यस वर्गको जमिनको संरक्षण गर्न विशेष ध्यान दिनु पर्दछ।

यस वर्गको जमिनमा परम्परागत माध्यम वा आधुनिक विधिबाट खेती गर्न सकिन्छ। मनसुनको समयमा हुने वर्षाका कारण चरन तथा वनस्पतिलाई पनि मनसुन फाईदा पुग्दछ। यस्तो जमिनमा धान खेती गर्न सकिन्छ। सिँचाई सुविधा उपलब्ध भएको छ। माटो दानादार भएको अवस्थामा समेत धानबाली लगाउन सकिन्छ। सिँचाई भएमा हिउँदै एवं वर्षे बाली पनि लगाउन सकिन्छ।

आ) Slope 5° - 10° (माटोको गहिराई ५०-१०० से.मि. भएको, पानीको निकास राम्रो हुने गरी कान्ला बनाएर मात्र खेती गर्न सकिने)

5° - 10° भिरालो रहेको, पानीको निकास राम्रो हुने गरेको तथा माटोको पत्रको गहिराई ५० से.मि. देखि १०० से.मि. सम्म रहेको जग्गा यस वर्गमा पर्दछ। यस वर्गको जमिनमा पहिरो जाने, जमिन भासिने जस्ता भू-क्षयीकरणका प्रवृत्तिहरू सामान्य रूपमा देखा परिरहन्छन्। त्यसैले जमिनलाई सामान्य रूपमा व्यवस्थापन नगरिएमा यस्ता प्रवृत्तिमा झन् वृद्धि हुने हुन्छ। वन, वनस्पतिका लागि यो जमिन त्यति सहज हुँदैन। गाईवस्तुको आवत-जावतबाट भू-क्षयीकरणमा वृद्धि हुने हुनाले चरन विकासलाई यस प्रकारको जमिनमा प्रश्रय दिन ठीक हुँदैन। तर, पालैपालो निश्चित स्थानहरूमा गाईवस्तु थुनेर चराउने हो भने त्यसले जमिनको उत्पादकत्वमा सघाउ पनि पुर्‍याउन सक्दछ।

यस प्रकारको जमिन विशेष गरी मनसुन खेतीका लागि भू-क्षय रोक्न गह्राहरू बनाउन अनिवार्य हुन्छ। यसमा खेतीको परम्परागत र मध्यमस्तरीय प्रविधि नै अपनाउनुपर्ने हुन्छ। यस प्रकारको भिरालोपन भएको जमिनमा खेती गर्दा माटोको भौतिक गुणहरूसँग व्यवस्थापन सीपको सम्मिश्रणले मुख्य भूमिका खेलेको हुन्छ। सिँचाईको प्रयोग नियमित रूपमा पहिलेदेखि नै भइरहेको खण्डमा सिँचाई गर्दा भू-क्षयको समस्या आउँदैन, तर नयाँ सिँचाई प्रणाली शुरु गर्ने हो भने शुरुमा सावधानी अपनाउनु पर्दछ। एक्कासी बढी सिँचाई भएको खण्डमा भू-क्षयीकरणको प्रवृत्ति तुरुन्त शुरु हुन सक्दछ।

इ) Slope 10° - 30° माटोको गहिराई २० से.मि. मात्र भएको, पानीको निकास सहज भएको तथा जमिनको भिरालोपन 30° (१.७ मिटरमा १ मि.) भन्दा बढी भएको, काठ दाउरा उत्पादन गर्न उपयुक्त।

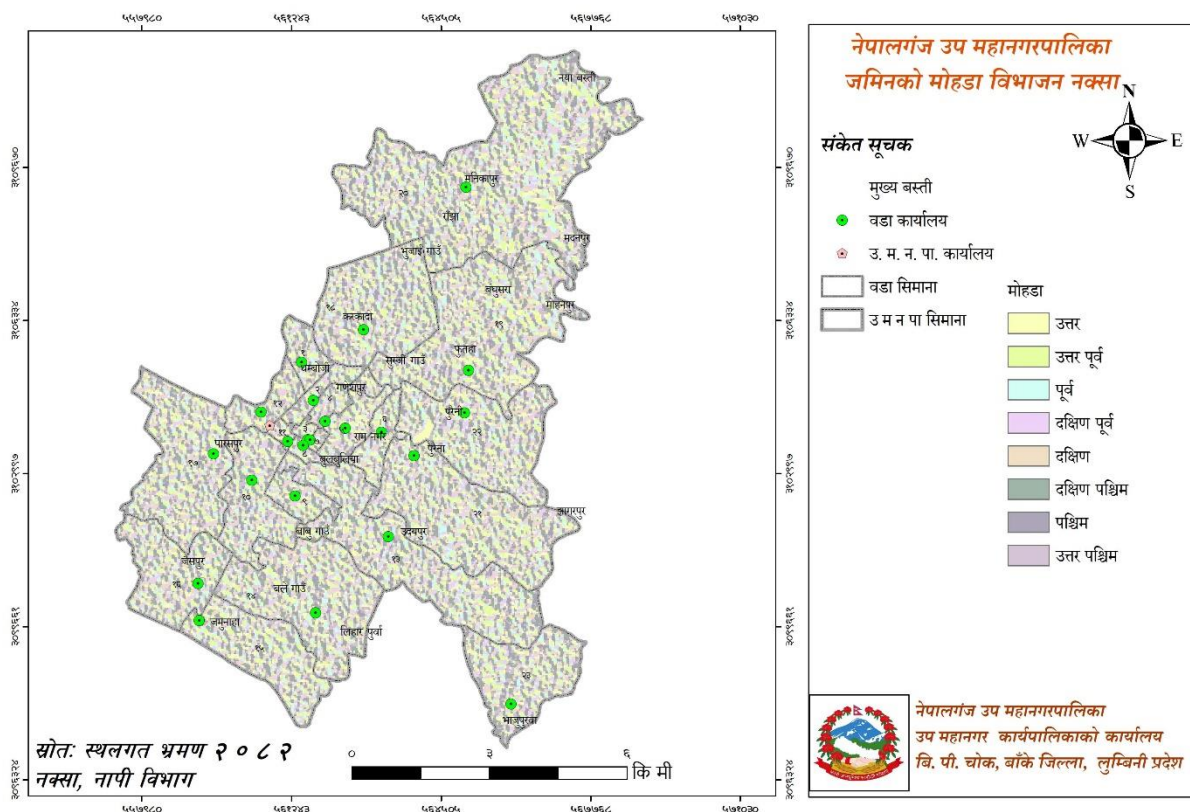
माटोको पत्र २० से.मि. मात्र गहिराई भएको पानीको निकास सहज भएको तथा जमिनको भिरालोपन 30° (१.७ मिटरमा १ मि.) भन्दा बढी भएको जमिन यस वर्गमा पर्दछ। यस प्रकारको ज्यादा भिरालोपन भएको जग्गामा गह्रा बनाएर खेती गर्नु फाईदाजनक देखिँदैन। यस प्रकारको जमिनमा वर्षाको पानीबाट छिटो खोल्सीहरू बन्ने वा बाढीले क्षति पुर्‍याउने ठूलो सम्भावना रहन्छ। यस प्रकारको जमिनमा वनस्पतीहरू लगाउन, उपयुक्त देखिन्छ। यहाँ काठ र इन्धनका लागि वन पैदावारको उत्पादन वृद्धि गर्नु उपयुक्त हुन्छ। पहिरो जाने वा बाढीबाट क्षति हुने प्रवृत्ति यस प्रकारको जमिनका सामान्य लक्षण हुन्।

यस्तो क्षेत्रमा जंगलको विकास गरी इन्धन, पशु आहार तथा काठ उत्पादन गर्न सकिन्छ। जंगल फडानी भएको छ भने पनि यस्तो क्षेत्रमा या त बोटबिरूवालाई पुनः हुर्काउन सकिन्छ या त वृक्षारोपण गर्न सकिन्छ। यस वर्गमा पर्ने जमिनहरूमा गाईबस्तुलाई चराउने चलन कडाईका साथ नियन्त्रण गर्नुपर्छ। यदि इन्धन, पशु, आहार तथा चरनको लागि उपयोग गर्ने हो भने पनि वार्षिक उपयोगले भविष्यको उत्पादकत्वलाई जोखिममा पार्ने खालको हुनु हुँदैन। यस प्रकारको क्षेत्रमा यस्तो वन पैदावार उपयोग गर्ने तरिका, स्थान र पहुँचको लागि सडक विस्तार र सुरक्षित योजना बनाउनु पर्दछ। यस्तो जमिन खेतीको लागि उपयुक्त हुँदैन।

ई) Slope >40° माटोको गहिराई २० से.मि. भन्दा कम भएको, भू-क्षय भइरहने पुनरुत्पादनको सम्भावना कम भएको।

ज्यादै भिरालो भएको, मध्यम भिरालोपन भए पनि माटो पत्र (तह) २० से.मि. भन्दा कम भएको वा जस्तो सुकै भिरालोपन भए पनि वर्षे पानीबाट क्षति भएको, धेरै खोल्सीहरू सिर्जना भएको जमिन यस वर्गमा पर्दछ। यस प्रकारको जमिनलाई घाँस वा बोट-बिरूवा लगाएर हराभरा बनाइराख्नुपर्छ, किनभने माथि उल्लेख गरिए भौँ एकातिर यस्तो जमिनमा भू-क्षयीकरणको प्रवृत्ति तीव्र रहेको हुन्छ भने अर्कातिर एक पटक भू-स्खलन भइसकेको क्षेत्रलाई पुनःअधिग्रहण (reclaim) गर्न असम्भव हुन्छ। उच्च भू-भागमा माटोको तापक्रम कम रहने तथा भिरालोपन भएकोले माटो सजिलैसँग बग्दछ।

ग) जमिनको मोहडाको विवरण (Aspect)

नक्सा नं. ३ : उप-महानगरपालिकाको नक्शा

जमिनको भिरालोपन र मोहडा सामान्यतया एक अर्काका परिपूरक हुन्छन्। अर्थात् भिरालोपन विषम हुँदा मोहडामा पनि विषमता हुन्छ। समथर क्षेत्रमा मोहडामा विषमता नभए तापनि उप-महानगरपालिकामा निम्नानुसारको मोहडाको विवरण रहेको छ।

तालिका नं. २: जमिनको मोहडाको विवरण

मोहडा	क्षेत्रफल (वर्ग कि.मि.)	क्षेत्रफल (प्रतिशत)
उत्तर मोहडा	११.६९	१३.६०
उत्तर पूर्वी मोहडा	१०.१२	११.७७
पूर्व मोहडा	९.८९	११.५०
दक्षिण पूर्वी मोहडा	११.३५	१३.२१
दक्षिण मोहडा	११.४८	१३.३५
दक्षिण पश्चिम मोहडा	१०.६५	१२.४०
पश्चिम मोहडा	१०.०६	११.७१
उत्तर पश्चिम मोहडा	१०.७१	१२.४६
जम्मा	८५.९४	१००

स्रोत: GIS तथ्याङ्कमा आधारित

२.५ प्राकृतिक सम्पदा

हरेक क्षेत्रको विकासको प्रमुख आधार नै त्यहाँ उपलब्ध प्राकृतिक श्रोतहरू हुन् । प्राकृतिक सम्पदा अन्तर्गत स्थानीयस्तरमा उपलब्ध जमिन, वन, वनस्पती, वन्यजन्तु, जडिबुटी, खानी तथा खनिज, नदी, खोला, ताल, हिमाल, झरना, जलाधार क्षेत्र, सिमसार, निकुञ्ज, आरक्ष तथा संरक्षित क्षेत्र आदि पर्दछन् । यिनै प्राकृतिक सम्पदाहरूको दिगो र विवेकपूर्ण सदुपयोग गर्न सकेको खण्डमा मात्र हामी समृद्ध बन्न सक्छौं ।

२.६ साँस्कृतिक उत्कृष्टता

मानवीय चालचलन, भाषा, व्यवहार तथा जनजीवन निश्चित परम्पराबाट अमूर्त हिसाबले निर्देशित हुन्छ । दैनिक व्यवहारहरू सञ्चालन गर्न मानिस परिवार र समाजको स्वरूपमा बाँधिएको हुन्छ । विवाह, परम्पराले नाता सम्बन्ध स्थापित गर्दछ र यसले परिवारको श्रृजना हुन्छ । जन्म, मृत्यु, विवाह, खानपान, भेषभूषा, चाडपर्व, भाषा, रहनसहन आदि सबै साँस्कृतिक विशेषताहरू भित्र पर्दछन् । यी सभ्यता र संस्कृतिका आयामहरू मानिसको पहिचानका प्रमुख पक्षहरू हुन् । साँस्कृतिक गतिविधिहरूले मानिसलाई परिस्कृत जीवन जिउन मद्दत पुऱ्याउँछ । यसले समाजलाई संगठित र गतिशील तुल्याउँछ ।

राष्ट्रिय जनगणना, २०७८ अनुसार उप-महानगरपालिकामा १,१३,०२८ अर्थात ६८.७ प्रतिशत हिन्दु धर्मावलम्बीको बसोबास रहेको छ । यसैगरी ४८,२५१ अर्थात २९.३ प्रतिशत व्यक्तिहरूले इस्लाम धर्म, १,१५४ अर्थात ०.७ प्रतिशतले बौद्ध धर्म मान्ने गर्दछन् भने १,४३२ अर्थात ०.९ प्रतिशतले क्रिश्चियन धर्म मान्ने गरेका छन् । यहाँ बसोबास गर्ने धर्मावलम्बीहरूले बडादशैं, तिहार, रामनवमी, महाशिवरात्री, हरितालिका, श्री पञ्चमी, श्री कृष्ण जन्माष्टमी, होली, चैते दशैं, साउने-माघे संक्रान्ति, मातातीर्थ औंसी, अक्षय तृतीया, हरिशयनी-हरिबोधनी एकादशी, नागपञ्चमी, रक्षाबन्धन (जनैपूर्णिमा), कुशे औंसी, बालाचतुर्दशी, कोजाग्रत पूर्णिमा, श्री स्वस्थानी पूर्णिमा, नयाँ वर्ष, सोह्रश्राद्ध, छठ, क्रिश्मस, इद, बकरइद लगायतका पर्व मनाउने गर्दछन् ।

यस उप-महानगरपालिकामा विभिन्न जाती, धर्म सम्प्रदाय र भेषभूषाका मानिसहरू बसोबास गर्दछन् । सबै जातजाती र सम्प्रदायका आ-आफ्नै धर्म, संस्कृति र चालचलनहरू छन् । विशेष गरी मुसलमान र क्षेत्री समुदायको बाहुल्यता रहेको यस उप-महानगरपालिकामा चाडपर्वको समयमा आफ्नो संस्कृति भल्कने क्षेत्रीले

छिटको गुन्यु, चौबन्दी चोली, रातो घलेकी र पहुँलो पटुका, तथा पुरुषहरूले भोटो र स्टकोट कम्मरमुनी कछाड सिरमा टोपी साथै गलबन्दी लगाउने गर्दछन् भने मुस्लिम समुदायका महिलाहरूले साडी ब्लाउज, कुर्ता-सुरुवाल, वुर्का, हिजाव र पुरुषले सेतो जुब्बा या सुरुवाल-कुर्ता लगाउने गर्दछन्। तर, आधुनिक समयमा सबै जातजातिका युवा, युवतीहरूले क्रमशः पाइन्ट, सर्ट, टिसर्ट साडी ब्लाउज, कुर्ता-सलवार नै लगाउन रुचाउँछन्।

२.७ विकासका मुख्य सम्भावनाहरू

हरेक स्थानको आफ्नै विशेषता हुन्छ। कुनै स्थानमा जंगलको भू-भाग अत्याधिक हुन्छ। कुनै स्थानमा पर्याप्त मात्रामा जलश्रोतको उपलब्धता हुन्छ भने कुनै स्थान सुख्खा क्षेत्रको रूपमा रहेका हुन्छन्। तसर्थ कृषियोग्य क्षेत्रमा कृषिको व्यवसायीकरण गरेर माथि उठ्न सकिन्छ भने दिगो वन व्यवस्थापन मार्फत् वनक्षेत्र अत्याधिक भएको स्थानीय तहलाई समृद्ध बनाउन सकिन्छ। उपलब्ध श्रोत र साधनका आधारमा उप-महानगरपालिकाको सम्भावनाहरू उजागर गर्न सकिन्छ। यहाँ खेतीयोग्य जमिन ८०.१४ प्रतिशत रहेको छ। वैज्ञानिक कृषि प्रणालीमार्फत यहाँको समृद्धि हासिल गर्न सकिन्छ।

दिगो वन व्यवस्थापन भन्नाले वनजंगललाई बालीनाली सरह हेरचाह र सुधार सम्भार गर्ने भन्ने बुझिन्छ। उप-महानगरपालिका क्षेत्रमा रहेका सम्भाव्यता र अवसर अन्तर्गत परम्परागत तथा आधुनिक कृषि, जडिबुटी, पर्यटन, पशुपालन तथा साना तथा मझौला उद्योगहरूको विकासका सम्भाव्यताका क्षेत्रहरू रहेका छन्। साथै उप-महानगरपालिकाको विभिन्न स्थानमा पार्क, उद्यान तथा धार्मिक सम्पदाहरूको निर्माण गरी पर्यटकीय क्षेत्रको रूपमा विकास गर्न पर्याप्त अवसर रहेको छ।

उप-महानगरपालिकामा रहेको खेतीयोग्य जमिनमा खाद्यान्नका साथै अन्य नगदे बाली तरकारी बाली, फलफूल, दलहनबाली, मसला तथा जडीबुटी र पशुजन्य उत्पादन वृद्धि गर्न सकिने प्रशस्त सम्भावनाहरू रहेको छ। आधुनिक कृषि प्रविधि, मल तथा औजारको अभाव हुनाको साथै सो को अधिकतम लागत मूल्यले गर्दा सो को प्रयोगमा कमी हुन गई कृषि उत्पादनमा आवश्यकता अनुसार वृद्धि हुन सकेको छैन। जनचेतना, सीप तथा व्यवसायीकरण, आधुनीकरणको अभिवृद्धि, प्रविधि हस्तान्तरणको साथै आवश्यक प्रविधि, मल, कर्जा, बीउ विजनको उपलब्धतामा सरलीकरण गरेर कृषि तथा पशुजन्य उत्पादनमा वृद्धि ल्याई आर्थिक स्थितिमा सुधार ल्याउन सकिने प्रशस्त सम्भावनाहरू रहेको छ।

यहाँ रहेको उर्वर भूमिमा आधुनिक कृषि प्रणालीको अभावले गर्दा खेतीयोग्य भूमिको पूर्ण सदुपयोग हुन सकेको छैन भने अर्कोतर्फ माटोको उर्वरशक्ति क्रमशः क्षीण हुँदै उत्पादन र उत्पादकत्वमा ह्रास आएको देखिन्छ। जथाभावी हुने गरेको बस्ती विकासलाई व्यवस्थित गर्नाको साथै पुराना परम्परागत कूलोहरूको मर्मत सुधार गरी माटोको उर्वरशक्ति बढाई दिगो विकासको धारणा अनुरूप काम गर्न सकेमा भावी पुस्ताको लागि यस उप-महानगरपालिकालाई बस्न लायक ठाउँको रूपमा विकसित गर्न सकिन्छ।

उप-महानगरपालिकाको ग्रामिण क्षेत्रमा दुग्ध उत्पादन तथा पशुपंक्षी उत्पादनको प्रशस्त सम्भावना रहेको हुँदा यो व्यवसायलाई विस्तार गर्नुको साथै यातायात सेवालाई सर्वसुलभ तरिकाले उनीहरूको पहुँचसम्म विस्तार गर्न सकेको खण्डमा विभिन्न स्थानहरूमा दुग्ध चिस्यान केन्द्र, कृषि उत्पादनको संकलन केन्द्र/कोल्ड स्टोर, मासुजन्य उद्योग आदि विकास गर्न सकिनेछ। जसबाट रोजगार सिर्जना गरी समग्र उप-महानगरपालिकाको आयमा वृद्धि गर्न सकिने प्रशस्त सम्भावना देखिन्छ।

यस उप-महानगरपालिकामा भएका प्राकृतिक श्रोत र साधनलाई व्यवस्थित तथा वातावरणमैत्री प्रविधि अपनाएर उचित प्रयोग गर्न सकेमा सो क्षेत्रले कतिपय ग्रामिण इलाकाहरूका स्थानीयस्तरमा आवश्यक

रोजगारी सिर्जना गर्नुको साथै स्थानीय श्रोत परिचालनमा समेत दिगोपना ल्याउन सकिने देखिन्छ । उप-महानगरपालिका क्षेत्रमा व्यवसायिक माछापालनका लागि केही पोखरीहरू भएको र थप केही सम्भाव्य ठाउँहरूमा पोखरी तथा कृत्रिम ताल निर्माण गरी यस क्षेत्रको हावापानीमा हुने जातका माछापालन व्यवसाय गरेमा सजिलैसँग रोजगारीका अवसरहरू बढ्ने र उप-महानगरपालिकाकै माछाले बजार लिने सम्भावना रहेको छ ।

देशमा बेरोजगारी बढ्दै गइरहेको र सरकारी तथा गैरसरकारी क्षेत्रमा रोजगारीको प्रशस्त अवसरहरू नभएकाले वैदेशिक रोजगारीमा आकर्षण बढेको देखिन्छ । यस उप-महानगरपालिकाका युवाहरूलाई सिपमूलक तालिम प्रदान गरी स्थानीय स्तरमै रोजगारी श्रृजना गर्ने व्यवस्था भएमा नगरको आर्थिक विकासमा ठूलो योगदान पुऱ्याउन सकिने सम्भावना देखिन्छ ।

पर्यटनको प्रचुर सम्भावना बोकेको यस उप-महानगरपालिकामा आवश्यक स्थानहरूमा होमस्टे सञ्चालन गरी बाँके जिल्लामा भ्रमण गर्न आउने पर्यटकहरूलाई आर्कषण गर्न सकिन्छ । यसका अतिरिक्त नेपालगञ्ज उप-महानगरपालिकाको विकासका लागि विभिन्न सम्भावनामूलक उपायहरूलाई निम्नानुसार उल्लेख गर्न सकिन्छ ।

- उप-महानगरपालिका क्षेत्रभित्र रहेका भूमिगत पानीको श्रोत तथा खोलाहरूबाट आधुनिक कुलो तथा नहर मार्फत पानी सिँचाई गरी व्यवसायिक रूपमा खेती गर्न सके कृषि उत्पादनमा उल्लेखनीय वृद्धि हुन सक्छ ।
- स्थानीय कच्ची सडकको स्तर वृद्धि गरी कालोपत्रे गर्न सके स्थानीय बासिन्दाले भरपुर सुविधा लिनका साथै जीवनस्तरको स्तरोन्नति र समग्र उप-महानगरपालिकाको सुन्दरतामा वृद्धि हुन सक्छ ।
- यस क्षेत्रमा विभिन्न ऐतिहासिक, धार्मिक, साँस्कृतिक स्थानहरू रहेकाले पर्यटन विकास गर्न सकिने प्रशस्त सम्भावना रहेको छ ।
- सरकारी, गैरसरकारी तथा निजी संघसंस्थाहरू यस क्षेत्रमा क्रियाशिल रहेकाले उप-महानगरपालिकाको विकासमा साभेदार हुन सक्ने देखिन्छ ।
- उप-महानगरपालिका क्षेत्रमा उपभोक्ताहरूको वृद्धि भइरहेको सन्दर्भमा उद्योग, व्यापार र वाणिज्यको विकास हुन सक्ने सम्भावना देखिन्छ ।

२.८ गार्हस्थ उत्पादन

गार्हस्थ उत्पादन (जिडिपी) भनेको एक प्रकारको मापदण्ड हो जसले कुनै एक मुलुकको समग्र अर्थतन्त्रलाई प्रतिबिम्बित गर्दछ । यसले कुनै एक निश्चित अवधिमा मुलुकभित्र वा ठाउँभित्र भएको वस्तु तथा सेवाको अन्तिम कारोबार मूल्यको योगफललाई जनाउँछ । सबै निजी तथा सार्वजनिक खपत, सरकारको खर्च, लगानी, मौज्जात सामग्री, निर्माणका क्रममा भएका खर्च, आयात तथा निर्यातमा भएको खर्च तथा आम्दानी सबै पर्दछन् । नेपालमा यसको वार्षिक रूपमा नै गणना गर्ने गरिएको देखिन्छ । ट्रेडिङ्ग इकोनोमिक्सका अनुसार सन् २०२३ मा नेपालको जिडिपी करिब ४० खर्ब हाराहारीमा रहेको छ भने प्रतिव्यक्ति आय एक हजार तीन सय ९९ अमेरिकी डलर रहेको छ ।

२.९ मानव विकास सुचकाङ्क

संयुक्त राष्ट्रसंघीय विकास कार्यक्रम (UNDP) को २०२५ को प्रतिवेदन अनुसार नेपालको मानव विकास सुचकाङ्क ०.६२२ रहेको र यसका आधारमा विश्वका १९३ देशहरू मध्ये नेपाल १४५ श्रेणीमा रहेको छ । विश्वका १९३ देशहरू मध्ये गत वर्ष नेपाल १४६ औँ स्थानमा रहेको थियो भने यस वर्ष केही सुधार भएर

एक स्थान माथि उक्लिएको हो । सन् १९९० मा नेपालको यो सूचकाङ्क ०.३७८ थियो । सो अवधिमा नेपालीको औषत आयु ७०.४ वर्ष रहेको छ । यसैगरी लुम्बिनी प्रदेशको दोस्रो आवधिक योजना ८०/८१ का अनुसार मानव विकास सूचकाङ्क ०.५६३ छ भने औसत आयु ६९.५ वर्ष रहेको छ । गरिबी सूचकाङ्कको विवरण तलको तालिकामा समावेश गरिएको छ ।

तालिका नं. ३: मानव विकास र गरिबी सूचकाङ्क विवरण

प्रदेश	बहु-आयामिक गरिबीको दर (प्रतिशत)	गरिबीको (प्रतिशत)	गरिबीको विषमता (प्रतिशत)	गरिबीको गहनता (प्रतिशत)	गरीबहरूको संख्या	मानव विकास सूचकाङ्क
लुम्बिनी प्रदेश	२९.९	२५.८	६.५	२.३	१,०५३,३७९	०.४६८

स्रोत: नेपाल राष्ट्र बैङ्क २०८२

परिच्छेद - ३: पारिवारिक तथा जनसांख्यिक विवरण

३.१ मुख्य बस्ती र घरपरिवारको विवरण

३.१.१ मुख्य बस्ती

नेपालगञ्ज उप-महानगरपालिका तराई क्षेत्रमा रहेकाले यहाँको हावापानी गर्मी महिनामा धेरै गर्मी र जाडो महिनामा अति नै चिसो हुने भएपनि यहाँको उर्वर माटो र समथर भूमिका कारण बसोबासका लागि उपयुक्त मानिएको छ । एयरपोर्ट, अस्पताल, उद्योग, टेलिफोन, विद्यालयको पहुँचका साथै यातायातको सुविधा लगायतका सेवा, सुविधा तथा अवसरको उपलब्धताका कारण उप-महानगरपालिका निकट रहेका जिल्लाहरु र पहाडी जिल्लाहरुबाट समेत नेपालगञ्जमा बसाइँसराई गरी आउने गरेको पाइन्छ । सोही अनुरूप उप-महानगरपालिकाको बस्ती क्षेत्र, बजार क्षेत्रमा जनसंख्याको चाप बढ्ने क्रम देखिन्छ । यसका साथै विभिन्न स्थानहरूमा उप-महानगरपालिकाहरूले आफ्नो आन्तरिक यातायात मार्गहरू बनाई सार्वजनिक क्षेत्रहरूमा बजार व्यवस्थापन गर्ने कार्यका साथै व्यापारिक केन्द्रको रूपमा क्रमिक विकास भइरहेको छ ।

यहाँको आवास क्षेत्रहरूको व्यवस्थित तवरले विकास गर्न प्रत्येक बस्तीमा आवत जावत गर्न मोटर बाटो, खुल्ला क्षेत्रका प्रावधान, चारपाटे आकार मिलेका घडेरीहरू लगायत भौतिक तथा पूर्वाधारको निर्माण सहितको व्यवस्थित बस्तीको विकास गर्न जग्गा एकीकरण वा सेवा सुविधा जस्ता कार्यक्रमहरू संचालन गर्नुपर्दछ । यसरी जग्गा विकास कार्यक्रम संचालन गर्दा शहरी विस्तार क्षेत्र प्रस्तावना गरिएका क्षेत्रहरूलाई टेवा पुऱ्याउने हिसाबले प्राथमिकता दिनु पर्दछ । हाल यहाँ रहेका मुख्य बस्तीहरूको विवरण तलको तालिकामा समावेश गरिएको छ ।

तालिका नं. ४: उप-महानगरपालिकाका मुख्य बस्तीको विवरण

वडा नं.	मुख्य बस्तीहरूको विवरण
१	शिव पार्वती टोल, दैलेखी मार्ग, संगम टोल, दीप नगर, चन्दन टोल, मुस्लिम टोल, विलासपुर, नन्दनी मिल टोल, विशाल नगर, जी.प्र.का.एरिया, खजुरा रोड
२	न्युरोड, बुद्ध टोल, घरबारे टोल, बागेश्वरी टोल, मनहारन टोल, काहारन टोल, लाटियन टोल, बुद्ध टोल, विकास नगर
३	सिनेमाहल रोड, कसगर टोल, एकलैनी टोल, रानी तलाउ टोल, कुम्हास टोल, देवीगंज टोल, सुब्बा विरेथु केशरी टोल, सदर लाईन, सोनरमण्डी, विश्वकोरियन टोल
४	गणेशपुर, देवा फूलावारी, ए वि सी विद्यालय क्षेत्र, सल्यानी बाग, घोसीटोल, बुद्धटोल
५	जिन्नत बाबा टोल, भट्टाटोल, बच्च पर्व, वेहनाटोल, फुल्टेका
६	मदरसा टोल, रामनगर, फुल्टेका गाउँ, एकतानगर, नयाँ बस्ती, फतेबाल आँखा अस्पताल देखि फुल्टेका, व्यारेक टोल, कालिका टोल
७	गगनगंज, डि.एस.पी.रोड
८	घसियारन टोल, नाका टोल, पशुपति टोल, शान्तिनगर टोल, शिव सन्तोषी टोल, श्रद्धानगर टोल, समावेशी टोल, आनन्दनगर टोल
९	ढपाली टोल, बौद्ध टोल, पिरीपूर्वा
१०	भृकुटी नगर, आर्दश नगर, भृकुटीनगर, शीतल नगर, गोसाई गाउँ, सिद्धार्थ टोल, चौलिका, चेतनानगर, सुग्रन्ध विनायक टोल, सोकिया टोल, अन्नपूर्ण टोल, प्रगतिशिल टोल, बालाजी टोल, हनुमान मार्ग टोल, विन्धबासिनी टोल, सुर्खेत टोल, पासाङ ल्हामु मार्ग, चारबाहिनी

वडा नं.	मुख्य बस्तीहरूको विवरण
११	भट्टाटोल, कसगर टोल, नाभा टोल, भवानी बाग, शदरलैन, सुर्खेत रोड, जब्दाटोल, औषधी व्यवसायी संघ टोल, सुनार मण्डी, भट्टी टोल, इदगाहरोड
१२	वेलासपुर, कोरियनपुर, मुक्तिपुर, वेलासपुर, सुर्खेतरोड पश्चिम शिवभैरव टोल, कम्मरशाहा टोल
१३	घसियारन टोल, बुल बुलिया, चमार टोल, लोधइगाँउ, लालपुर्जा, बुलबुलिया, गंगापुर, लोथईगाउँ, उदयपुर, लोलनपुर, तेलनपुर
१४	बावुगाउँ, कैराती पर्वा, बालेगाउँ, भाटजपूर्वा, गुलाम पूर्वा, सुठकपूर्वा, भवनियापुर, कैरातीपूर्वा, वभनपूर्वा, बावुगाउँ, बालेगाउँ, भन्नुपूर्वा, रिहारपूर्वा, बालापुर, गोसाइपूर्वा, उधौपूर्वा, कल्लुपूर्वा
१५	जमुनाहा, सुइया, तंगपसरी गाउँ, पिप्रहवा गाउँ, सुईचा गाउँ, नयाँ बस्ती
१६	जैसपुर, साकिर टोल, जानुपूर्वा टोल, आधारभुत टोल, बाडी नास्जिद टोल
१७	थकैला, नन्दइगाउँ, परसपुर, ढाडेगाउँ, परसपुर, ढोडेगाउँ, भृकुटीनगर
१८	नगदहवा, भूजइगाउँ, कारकादो, लकधावा, खसकारकाधो, भुजारगाउँ
१९	सानो भैयापुर, आलानगर, बनवुँसा, कटालिया, सुइया, फुटाहा, सुभिगाउँ, शान्तिनगर, मोहनपुर, फारामटोल, आलानगर
२०	मदनापुर, फारमटोल, थपुवा, नटनपुर, रमेशपुर, माईगाउँ, गयनपुर, पोतेदार पुर, सुखरामपुर, थपुवा बाउनटोल, राभाँ एयरपोर्ट
२१	गंगारामपूर्वा, विर्ता, तेलियन पूर्वा भगरपुर, गंगाराम वुरुवा, पुरैना, पिरता गाउँ, तिलेनपुर, भगतपुर, बलेदेवनगर, मोहनपुर, नयाँबस्ती
२२	किधरियनपूर्वा, जोधापुर खल्ला, परैनीनहरपूर्वा, लोनियनपुर, तेलियनपुर, शाहापूर्वा, नहरपूर्वा, पुरैनी, खल्ला पुरैनी, लोनियन पूर्वा, शाहपूर्वा, जोधापूर्वा, किधरियनपूर्वा
२३	जंगलीसिंह पुरुवा, भज्जु पुरुवा, लोहटनपूर्वा

स्रोत: नगर कार्यपालिकाको कार्यालय

३.१.२ घरपरिवारको विवरण

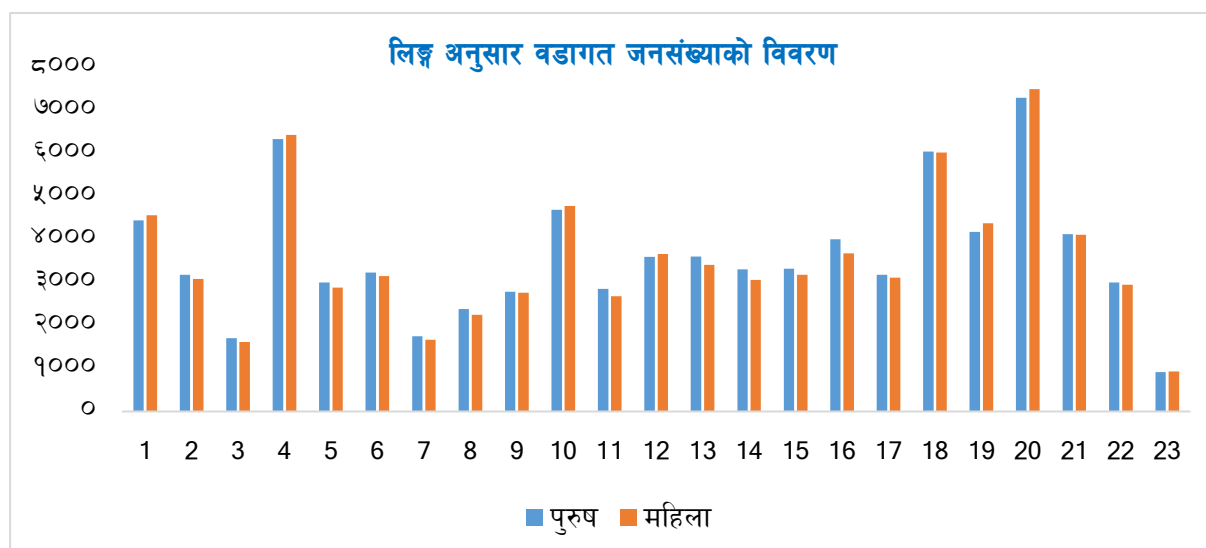
तालिका नं. ५: वडागत क्षेत्रफल, जनसंख्या तथा घरपरिवार विवरण

वडा	घर परिवार	२०६८ को जनसंख्या	२०७८ को जम्मा जनसंख्या			जनसंख्या वृद्धिदर	क्षेत्रफल (वर्ग कि.मि.)	जनघनत्व	औषत परिवार आकार	लैङ्गिक अनुपात
			पुरुष	महिला	जम्मा					
१	२१६७	८२५५	४४३६	४५५४	८९९०	०.८९	०.९६	९३६५.६	४.१	९७.४१
२	१३६३	५८६२	३१७१	३०७३	६२४४	०.६५	०.७२	८६७२.२	४.६	१०३.१९
३	५५६	३९३३	१७००	१६१३	३३१३	-१.५८	०.१६	२०७०६	६.०	१०५.३९
४	२९१८	९९५०	६३२०	६४१८	१२७३८	२.८०	०.७८	१६३३१.८	४.४	९८.४७
५	११३७	४९२२	२९९६	२८७६	५८७२	१.९३	१.२७	४६२३.६	५.२	१०४.१७
६	१४११	४२८५	३२२६	३१४०	६३६६	४.८६	१.११	५७३५.१	४.५	१०२.७४
७	६८२	३३९३	१७५०	१६६५	३४१५	०.०६	०.१६	२१३४४	५.०	१०५.११
८	८५२	४२२३	२३७६	२२४१	४६१७	०.९३	०.२५	१८४६८	५.४	१०६.०२
९	१४२५	४४२०	२७७६	२७५८	५५३४	२.५२	१.०१	५४७९.२	३.९	१००.६५
१०	२६६३	७९५९	४६८४	४७७१	९४५५	१.८८	३.२५	२९०९.२	३.६	९८.१८

वडा	घर परिवार	२०६८ को जनसंख्या	२०७८ को जम्मा जनसंख्या			जनसंख्या वृद्धिदर	क्षेत्रफल (वर्ग कि.मि.)	जनघनत्व	औषत परिवार आकार	लैङ्गिक अनुपात
			पुरुष	महिला	जम्मा					
११	१००१	५८७१	२८४४	२६७८	५५२२	-०.५९	०.२३	२४००९	५.५	१०६.२०
१२	१७३८	६७७३	३५९०	३६५४	७२४४	०.७०	१.२५	५७९५.२	४.२	९८.२५
१३	१४६६	६३२४	३५९७	३४०२	६९९९	१.०७	७.५६	९२५.७९	४.८	१०५.७३
१४	१०५६	४३२६	३२९६	३०५६	६३५२	४.६८	६.३६	९९८.७४	६.०	१०७.८५
१५	११४५	५४५५	३३१३	३१७६	६४८९	१.९०	३.९२	१६५५.४	५.७	१०४.३१
१६	११००	६५६७	३९९९	३६७३	७६७२	१.६८	३.६१	२१२५.२	७.०	१०८.८८
१७	१२२०	५९८३	३१७१	३१०३	६२७४	०.४९	५.७४	१०९३	५.१	१०२.१९
१८	२७०२	८९१०	६०३४	६०१३	१२०४७	३.५२	५.४८	२१९८.४	४.५	१००.३५
१९	१७११	६८३०	४१७१	४३६६	८५३७	२.५०	८.७८	९७२.३२	५.०	९५.५३
२०	३२९८	१२२३३	७२८२	७४८५	१४७६७	२.०७	१६.३५	९०३.१८	४.५	९७.२९
२१	१५५३	६२६४	४११८	४०९९	८२१७	३.१२	७.४६	११०१.५	५.३	१००.४६
२२	१०६६	४७२४	२९९१	२९४३	५९३४	२.५६	५.६१	१०५७.८	५.६	१०१.६३
२३	३३५	१४८९	९१४	९३२	१८४६	२.४०	३.९२	४७०.९२	५.५	९८.०७
जम्मा	३४५६५	१३८९५१	८२७५५	८१६८९	१६४४४४	१.८३	८५.९४	१९१३.५	४.८	१०१.३०

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

उप-महानगरपालिकाको वडागत जनसंख्याको तुलनात्मक विश्लेषण गर्दा सबैभन्दा धेरै जनसंख्या वडा नं २० मा रहेको छ जसमा जम्मा जनसंख्या १४,७६७ रहेकोमा (पुरुष ७,२८२ जना र महिला ७,४८५ जना,) रहेका छन् । यस वडाको औषत परिवार आकार ४.५ र घरपरिवार संख्या ३,२९८ रहेको छ । त्यस्तै सबैभन्दा थोरै जनसंख्या वडा नं. ३ मा रहेको छ जसको जनसंख्या ३,३१३ (पुरुष १,७०० जना र महिला १,६१३ जना) रहेका छन् भने घरधुरी संख्या ५५६ र औषत परिवार संख्या ६.० रहेको छ । सबैभन्दा कम जनघनत्व वडा नं २३ मा रहेको छ जसको जनघनत्व ४७०.९१ व्यक्ति प्रति वर्ग कि.मि. रहेको छ भने सबैभन्दा बढी जनघनत्व वडा नं. ११ रहेको छ । जसको विस्तृत विवरण माथि तालिकामा उल्लेख गरिएको छ भने तालिकालाई तल स्तम्भ चित्रमा प्रस्तुत गरिएको छ ।

३.२ जनसंख्या वितरणको अवस्था

कुनै पनि स्थानको जनसंख्या, विकासको साधन र साध्य दुवैको रूपमा रहेको हुन्छ। विकासका लागि आवश्यक अन्य आर्थिक, भौतिक साधनहरूको परिचालन मानव श्रोतबाट नै हुने भएकाले विकास योजना तर्जुमा गर्दा यसको बनावटको विविध पक्षहरूको अध्ययन र विश्लेषण हुनु आवश्यक हुन्छ। नेपालमा जनसंख्याको विविध पक्षको तथ्याङ्क प्रत्येक १० वर्षमा हुने राष्ट्रिय जनगणनाको साथै उपमहानगरपालिकास्तरमा घरधुरी सर्वेक्षण मार्फत समेत प्राप्त हुने गरेको छ। यहाँ राष्ट्रिय जनगणना, २०७८ बाट प्राप्त तथ्याङ्कका आधारमा जनसंख्याका विविध पक्षहरूको विश्लेषण गरिएको छ।

तालिका नं. ६: जनसंख्याको विवरण

विवरण	वि.सं. २०७८
जम्मा जनसंख्या	१६४४४४
जम्मा पुरुष	८२७५५
जम्मा महिला	८१६८९
लैङ्गिक दर (प्रति १०० महिलामा पुरुषको संख्या)	१०१.३०
कुल परिवार	३४५६५
औषट परिवार आकार	४.८
जनघनत्व (प्रतिवर्ग कि.मि.)	१९१३.५
जनसंख्या वृद्धिदर (प्रतिशत)	१.८३
साक्षरता दर (५ वर्ष र सोभन्दा बढी उमेर समूह)	७६.२

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

माथिको तालिकामा नेपालगञ्ज उपमहानगरपालिकाको जनसंख्याको विवरण प्रस्तुत गरिएको छ। राष्ट्रिय जनगणना, २०७८ को तथ्याङ्क अनुसार उपमहानगरपालिकाको जम्मा जनसंख्या १,६४,४४४ रहेको छ जसमध्ये पुरुष ८०,३२ प्रतिशत (८२,७५५ जना) र महिला ४९.६८ प्रतिशत (८१,६८९ जना) रहेका छन्। सोही अनुसार लैङ्गिक अनुपात (sex ratio) अर्थात् प्रति १०० महिलामा पुरुषको संख्या १०१.३० रहेको छ। जनघनत्व (प्रति वर्ग किलोमिटरमा रहेको जनसंख्या) १९१३.५ जना प्रति वर्ग किलोमिटर रहेको छ। यस उप-महानगरपालिकाको कुल जनसंख्या मध्ये २,६१२ जना अर्थात् १.६ प्रतिशत अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू रहेका छन्। कुल ३४,५६५ घरपरिवार रहेको यस उपमहानगरपालिकामा प्रति परिवार औषट ४.८ जना सदस्य रहेको देखिन्छ।

३.३ उमेर समूह तथा लिंग अनुसार जनसंख्याको विवरण

उप-महानगरपालिकामा रहेको कूल १,६४,४४४ जनसंख्या मध्ये ८२,७५५ पुरुष र ८१,६८९ जना महिलाको जनसंख्या रहेको छ। ० देखि १९ वर्ष उमेर समूह र ४० देखि ६४ वर्ष उमेर समूहको जनसंख्यामा पुरुषको बाहुल्यता रहेको छ भने बाँकी उमेर समूहमा महिलाको बाहुल्यता रहेको छ। यसरी उमेर समूह अनुसार हेर्दा १५ देखि ३९ वर्ष उमेर समूह भित्रका किशोरी र महिलाहरूको जनसंख्यामा र उमेर पुगेका महिलाहरूको शारीरिक, मानसिक, सामाजिक तथा आर्थिक मुद्दाहरूलाई सम्बोधन गर्ने खालको योजनाहरू निर्माण गर्नु जरुरी छ। प्रजनन स्वास्थ्य, यौन स्वास्थ्य, रजस्वला सम्बन्धी समस्याहरू, महिला मैत्री शौचालय, परामर्श केन्द्रहरू, महिला हिंसा, चेलीबेटी बेचबिखन, घरेलु लैङ्गिक हिंसा, पाठेघर खस्ने समस्या, दाइजो प्रथा, बाल

विवाह महिला सशक्तिकरण तथा अधिकार जस्ता विषयहरू आम महिलाका प्रमुख तथा संवेदनशील विषय भएकाले उपमहानगरपालिकाले यी विषयहरूको प्रभावकारी योजना निर्माण गरी कार्यान्वयन गर्नुपर्ने संकेत समग्र तथ्याङ्कले गर्दछ। वडागत विस्तृत विवरण तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

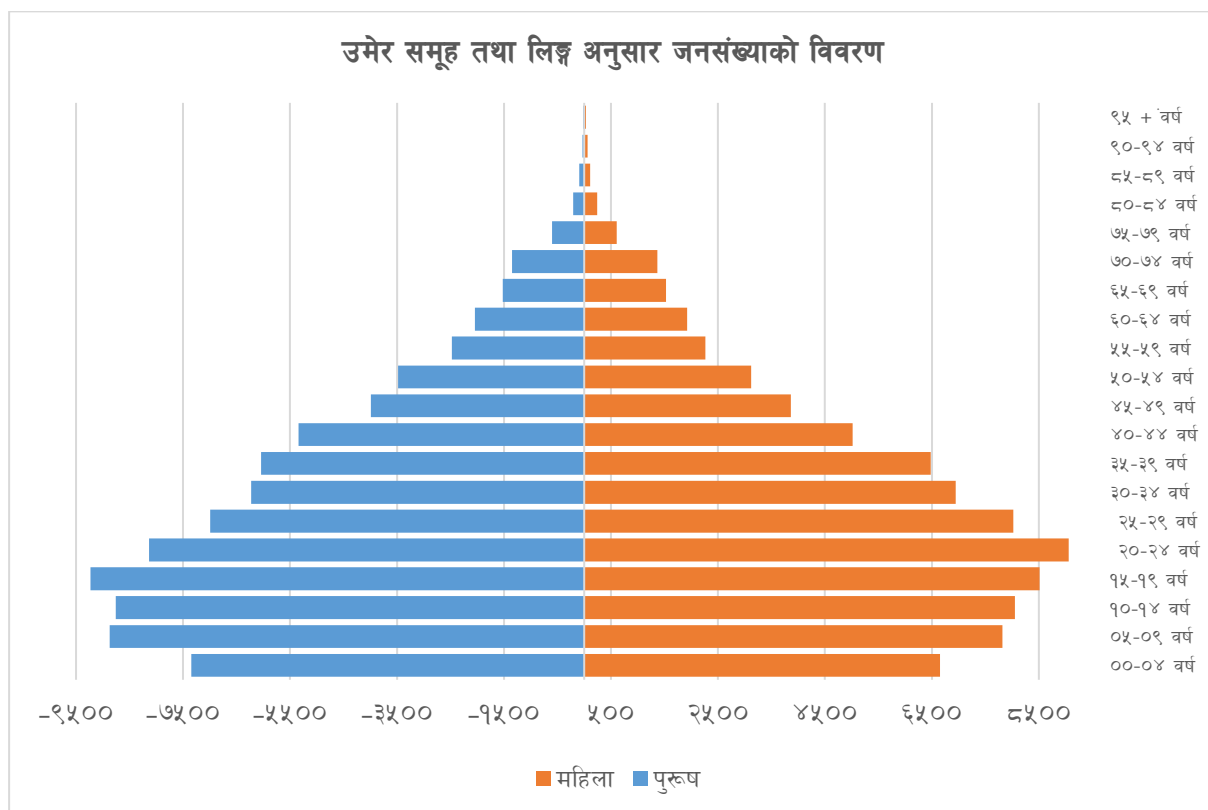
तालिका नं. ७: उमेर र लिंगानुसार जनसंख्याको विवरण

उमेर समूह	पुरुष	महिला	जम्मा
००-०४ वर्ष	७३४४	६६५०	१३९९४
०५-०९ वर्ष	८८७४	७८१९	१६६९३
१०-१४ वर्ष	८७६०	८०५३	१६८१३
१५-१९ वर्ष	९२३३	८५१४	१७७४७
२०-२४ वर्ष	८१३८	९०५६	१७१९४
२५-२९ वर्ष	६९९४	८०२३	१५०१७
३०-३४ वर्ष	६२२५	६९४३	१३१६८
३५-३९ वर्ष	६०४०	६४८०	१२५२०
४०-४४ वर्ष	५३३८	५०१७	१०३५५
४५-४९ वर्ष	३९८९	३८६४	७८५३
५०-५४ वर्ष	३४८१	३१२३	६६०४
५५-५९ वर्ष	२४७५	२२६४	४७३९
६०-६४ वर्ष	२०४४	१९२७	३९७१
६५-६९ वर्ष	१५२३	१५३१	३०५४
७०-७४ वर्ष	१३४६	१३७०	२७१६
७५-७९ वर्ष	६०१	६०७	१२०८
८०-८४ वर्ष	२०६	२४१	४४७
८५-८९ वर्ष	९०	१११	२०१
९०-९४ वर्ष	३२	६४	९६
९५+ वर्ष	२२	३२	५४
जम्मा	८२७५५	८१६८९	१६४४४४

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

युवा उमेरको (१५ वर्ष देखि ३९ वर्ष) जनसंख्या (७५,६४६) बढी हुन राम्रो भए तापनि उनीहरूको शिक्षा, स्वास्थ्य तथा मानव संसाधन विकासमा राज्यले व्यापक लगानी गर्नुपर्ने हुन्छ। युवा उमेर समूह धेरै हुनुलाई जनसंख्याको लाभांश भनिन्छ। अर्कोतर्फ युवाहरूलाई सही दिशातर्फ उन्मुख बनाउन र रोजगारीका अवसरहरू सिर्जना गरी राष्ट्र निर्माणमा सरिक बनाउनु समाज र राज्यको दायित्व हुन आउँछ। बालबालिका तथा शिशुहरूको संख्या कम हुनुले क्रमशः प्रजनन दर घट्दै गएको संकेत गर्दछ भने वृद्धवृद्धाहरूको तथा प्रौढहरूको संख्या कम हुनुले औषत आयु अन्य देशहरूको तुलनामा कम हुनु र प्रौढ अवस्थामा लाग्ने रोगका कारण पाका उमेरको जनसंख्याको मृत्युदर बढी हुनु भन्ने जनाउँछ। यद्यपी बढ्दो उमेरको संख्या कम हुनु स्वभाविक हो। उमेर अनुसारको जनसंख्याको विश्लेषण गर्दा प्रत्येक उमेर समूहका आवश्यकताहरू सम्बोधन गरी उनीहरूको उचित व्यवस्थापन गर्नु नै चुनौतीपूर्ण हुन्छ। बालबालिकाको पोषण र स्याहार तथा शिक्षा,

युवालाई उचित रोजगारी र वृद्धहरूलाई आवश्यक सामाजिक सुरक्षा तथा स्वास्थ्य सेवा र स्याहार राज्यले निर्वाह गर्नुपर्ने दायित्वहरू भित्र आउँछन् ।

तालिका नं. ८: नेपालगञ्ज उप-महानगरपालिकाको सन् २०५१ सम्मको जनसंख्या प्रक्षेपण

नेपालगञ्ज उप-महानगरपालिकाको जनसंख्या प्रक्षेपण			
वर्ष	जम्मा	पुरुष	महिला
२०२१	१६५६३६	८३३६८	८२२६८
२०२२	१६८९९२	८५३२९	८३६६३
२०२३	१७२०८७	८७०६२	८५०२५
२०२४	१७५१३६	८८७८१	८६३५५
२०२५	१७८०७२	९०४०५	८७६६७
२०२६	१८०९७६	९२०००	८८९७६
२०२७	१८३७१७	९३५०५	९०२१२
२०२८	१८६४७४	९५०३७	९१४३७
२०२९	१८९१००	९६४७२	९२६२८
२०३०	१९१६८३	९७९०६	९३७७७
२०३१	१९४१८३	९९२७७	९४९०६
२०३२	१९६७३५	१००७२०	९६०१५
२०३३	१९९२१३	१०२०९८	९७११५
२०३४	२०१६२४	१०३४५६	९८३१६

नेपालगञ्ज उप-महानगरपालिकाको जनसंख्या प्रक्षेपण			
वर्ष	जम्मा	पुरुष	महिला
२०३५	२०४०३८	१०४८४३	९९९९५
२०३६	२०६४३४	१०६२३६	१००१९८
२०३७	२०८८१२	१०७५९४	१०१२१८
२०३८	२१११३०	१०८९५२	१०२१७८
२०३९	२१३३९४	११०२८५	१०३१०९
२०४०	२१५६४२	१११६०५	१०४०३७
२०४१	२१७९१८	११२९८६	१०४९३२
२०४२	२२००९३	११४३०८	१०५७८५
२०४३	२२२२३४	११५६२७	१०६६०७
२०४४	२२४३४९	११६९४६	१०७४०३
२०४५	२२६४३४	११८२३९	१०८१९५
२०४६	२२८४१९	११९४८७	१०८९३२
२०४७	२३०३५८	१२०६९९	१०९६५९
२०४८	२३२२१३	१२१८८६	११०३२७
२०४९	२३४०४७	१२३०३०	१११०१७
२०५०	२३५७८५	१२४१२२	१११६६३
२०५१	२३७३७३	१२५१६२	११२२११

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

तालिका नं. ९: वडा तथा उमेर समूह अनुसार नेपालगञ्ज उपमहानगरपालिकाको जनसंख्या प्रक्षेपण

उमेर समुह	लिङ्ग	वडा नं.																						
		१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०	२१	२२	२३
०-४ वर्ष	जम्मा	६४०	४५३	२८४	१०५६	५५१	४८४	२६६	३५७	३८७	५८२	४९०	५४७	७२१	८५५	७९२	९६४	५९०	१०१९	८६२	१३७२	१०२९	७४३	३११
	पुरुष	३४२	२३८	१५१	५४८	२९४	२५९	१४८	१८५	२०७	३१२	२६९	३०१	३४५	४२३	४०३	४९८	३३५	५७४	४५१	७४२	५२६	३७७	१४८
	महिला	२९८	२१५	१३३	५०८	२५७	२२५	११८	१७२	१८०	२७०	२२१	२४६	३७६	४३२	३८९	४६६	२५५	४४५	४११	६३०	५०३	३६६	१६३
५-९ वर्ष	जम्मा	७५०	५२२	२६४	१०९३	५९३	५५९	२९९	४५८	४७५	७२२	५०२	५५५	८१०	८२३	८१८	१०४२	७३४	११४६	९२७	१५००	१०६८	७७५	२७०
	पुरुष	४०७	२८९	१३३	५९०	३०३	२९४	१५३	२४२	२५३	३९४	२६२	२९१	४४५	४२७	४३१	५५२	४११	६४०	४८८	८०२	५४०	३८९	१३३
	महिला	३४३	२३३	१३१	५०३	२९०	२६५	१४६	२१६	२२२	३२८	२४०	२६४	३६५	३९६	३८७	४९०	३२३	५०६	४३९	६९८	५२८	३८६	१३७
१०-१४ वर्ष	जम्मा	८३०	५६६	२५२	११३४	५६६	६४२	३०१	४३१	५१६	८०१	५३२	६०४	७३२	७२२	७७६	९१०	६९१	११७४	९८५	१६६९	९६१	६४७	२३५
	पुरुष	४४८	३०२	१४१	५८५	२९८	३३९	१६४	२१८	२६६	४२४	२७८	३२०	४०६	३८१	३८१	४७६	३५७	६०५	५०५	८५३	४८०	३४७	१२०
	महिला	३८२	२६४	१११	५४९	२६८	३०३	१३७	२१३	२५०	३७७	२५४	२८४	३२६	३४१	३९५	४३४	३३४	५६९	४८०	८१६	४८१	३००	११५
१५-१९ वर्ष	जम्मा	९५४	६६३	२९९	१३२३	६५२	७२५	३७१	४८३	६७९	१११४	५७७	७९७	७०९	७१९	७२९	८९४	७७१	१२४३	१०००	१७३३	८३७	५८८	२०३
	पुरुष	४८३	३२५	१५४	६७५	३३४	३८६	१९७	२४९	३७०	५८९	२९९	४०२	३८१	३८१	३८६	४७६	३८९	६३६	५०१	८६३	४३२	३०१	१०२
	महिला	४७१	३३८	१४५	६४८	३१८	३३९	१७४	२३४	३०९	५२५	२७८	३९५	३२८	३३८	३४३	४१८	३८२	६०७	४९९	८७०	४०५	२८७	१०१
२०-२४ वर्ष	जम्मा	९५८	६५४	३६१	१४३४	६१८	६८१	३५३	४७८	६७१	११७७	५५६	८८४	६५९	६०१	६२३	७७१	६८८	१२६४	८८०	१५१८	७४५	५७१	१६५
	पुरुष	४२७	३१८	१६८	६८५	२९५	३२१	१७५	२४०	३३२	५४२	२७१	४११	३१९	३२४	३१८	३९५	३१६	५९९	४०७	७१५	३६४	२५८	७६
	महिला	५३१	३३६	१९३	७४९	३२३	३६०	१७८	२३८	३३९	६३५	२८५	४७३	३४०	२७७	३०५	३७६	३७२	६६५	४७३	८०३	३८१	३१३	८९
२५-२९ वर्ष	जम्मा	९०२	६०३	३५१	१३१७	५८२	६१६	३६०	४७२	५४३	९१८	५२९	७१२	६४१	५७५	५६६	६९४	५११	१११४	७१८	१२७९	७४१	५५६	१५१
	पुरुष	४०६	२७२	१७३	५८६	२८७	२८९	१७४	२३१	२३६	३९६	२६५	३२६	३०१	२९९	२८५	३५५	२४८	५१०	३२०	५७४	३४८	२५७	७०
	महिला	४९६	३३१	१७८	७३१	२९५	३२७	१८६	२४१	३०७	५२२	२६४	३८६	३४०	२७६	२८१	३३९	२६३	६०४	३९८	७०५	३९३	२९९	८१
३०-३४ वर्ष	जम्मा	८०२	५३६	२८७	११६८	५२२	५६३	२८५	३९४	४८५	७८३	४३३	६०५	५६३	४६३	४६८	५४१	४६२	१०२२	६५१	१२०३	५९७	४४५	१२४
	पुरुष	३५३	२५६	१३४	५२०	२६२	२७०	१४७	१९४	२२७	३६१	२३१	२८७	२७९	२३४	२३०	२७९	२१९	४५६	२७९	५३३	३०२	२२३	६२
	महिला	४४९	२८०	१५३	६४८	२६०	२९३	१३८	२००	२५८	४२२	२०२	३१८	२८४	२२९	२३८	२६२	२४३	५६६	३७२	६७०	२९५	२२२	६२

उमेर समुह	लिङ्ग	वडा नं.																						
		१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०	२१	२२	२३
३५-३९ वर्ष	जम्मा	८२६	५०७	२५०	१०५२	४४९	५२७	२८१	३९७	४६२	७७०	४४२	५६८	५२०	३९३	४२०	४४०	४२१	९९३	६३७	१०७७	५४९	४१२	१०२
	पुरुष	३९१	२५८	१२२	५१८	२३२	२६७	१३४	१९६	२३७	३७०	२०८	२७१	२६८	१९८	२१४	२३२	२०३	४६३	३००	४८४	२६९	२११	४६
	महिला	४३५	२४९	१२८	५३४	२१७	२६०	१४७	२०१	२२५	४००	२३४	२९७	२५२	१९५	२०६	२०८	२१८	५३०	३३७	५९३	२८०	२०१	५६
४०-४४ वर्ष	जम्मा	६५५	४४६	२४०	८९४	३५३	४२५	२३६	३०६	३१५	६३६	३९२	५१०	४०८	३१६	३१८	३३७	३५६	८५३	४८४	८४६	४२९	३२०	६८
	पुरुष	३२८	२२५	१३१	४३४	१८७	२२२	१२७	१७४	१६६	३१३	२१२	२४५	२२३	१५८	१७१	१७२	१८१	४३३	२३८	४०७	२३४	१६९	३९
	महिला	३२७	२२१	१०९	४६०	१६६	२०३	१०९	१३२	१४९	३२३	१८०	२६५	१८५	१५८	१४७	१६५	१७५	४२०	२४६	४३९	१९५	१५१	२९
४५-४९ वर्ष	जम्मा	४५४	३७९	१८८	६८६	२७४	३०६	१६७	२३०	२५३	५००	३१३	३९६	३०२	२६२	२४७	२७७	२६८	६२२	३३८	६५४	३३७	२३९	५४
	पुरुष	२४१	१९९	९७	३६२	१४१	१५७	७८	११९	११७	२४५	१५८	२०३	१५०	१३२	१२८	१३८	१३२	३१६	१६६	३३७	१६५	१३०	२८
	महिला	२१३	१८०	९१	३२४	१३३	१४९	८९	१११	१३६	२५५	१५५	१९३	१५२	१३०	११९	१३९	१३६	३०६	१७२	३१७	१७२	१०९	२६
५०-५४ वर्ष	जम्मा	३५७	२९२	१८२	५२३	२२९	२३५	१४९	१८०	२१४	४३४	२२४	३४४	२५२	२०८	२१२	२२३	२१९	५१७	३०१	५४८	२६१	१९७	४४
	पुरुष	१८८	१६४	१०३	२७१	१२१	१२०	७९	९८	१०७	२३४	११८	१८४	१२६	१२३	१०६	१२४	११६	२६६	१४९	२७९	१३५	१००	१९
	महिला	१६९	१२८	७९	२५२	१०८	११५	७०	८२	१०७	२००	१०६	१६०	१२६	८५	१०६	९९	१०३	२५१	१५२	२६९	१२६	९७	२५
५५-५९ वर्ष	जम्मा	२८६	२१०	१२६	३६७	१८९	१९१	११२	१६९	१८३	३०९	१८४	२३२	२१८	१४५	१६६	१९३	१५५	३४४	२५२	३८९	१९६	१४१	३४
	पुरुष	१४८	११४	६९	१८८	९४	९९	६३	९१	८५	१६२	९८	११३	११४	८२	८९	९८	८३	१८७	१२६	१९८	१०२	८०	१८
	महिला	१३८	९६	५७	१७९	९५	९२	४९	७८	९८	१४७	८६	११९	१०४	६३	७७	९५	७२	१५७	१२६	१९१	९४	६१	१६
६०-६४ वर्ष	जम्मा	२१८	१६१	८८	२७५	१२८	१५७	९५	१३०	१३१	२७१	१५५	१९९	१८८	१२०	११९	१५५	१३२	२४५	२०३	३२५	१६०	१०३	३१
	पुरुष	१०३	८७	५३	१४५	६७	७९	४९	७२	६५	१३१	८१	९४	९६	५८	५५	७७	६३	१४०	१००	१६९	७४	५५	१८
	महिला	११५	७४	३५	१३०	६१	७८	४६	५८	६६	१४०	७४	१०५	९२	६२	६४	७८	६९	१०५	१०३	१५६	८६	४८	१३
६५-६९ वर्ष	जम्मा	१५८	११६	७६	२१०	९०	११६	७०	६२	१०५	२२१	१०२	१४९	१३०	१०१	१३३	१४१	१०५	२०४	१५२	२९६	१६७	१०८	३७
	पुरुष	७४	५९	४१	१०४	४७	५८	३७	३५	४८	१०७	५१	८१	६२	५१	६५	७८	४६	९२	७८	१५०	७७	५२	२१
	महिला	८४	५७	३५	१०६	४३	५८	३३	२७	५७	११४	५१	६८	६८	५०	६८	६३	५९	११२	७४	१४६	९०	५६	१६
	जम्मा	१३८	७६	५८	१५४	७४	१०३	६१	५०	९२	१३६	७१	१०५	११४	७६	१०९	११४	११६	२१५	११८	२७३	१४६	७५	३५

उमेर समुह	लिङ्ग	वडा नं.																						
		१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०	२१	२२	२३
७०-७४ वर्ष	पुरुष	७५	३९	३०	८४	३७	५१	२९	२६	४७	६७	३६	५५	५७	४१	५२	६२	५०	८७	५१	१३४	७६	३५	२४
	महिला	६३	३७	२८	७०	३७	५२	३२	२४	४५	६९	३५	५०	५७	३५	५७	५२	६६	१२८	६७	१३९	७०	४०	११
७५-७९ वर्ष	जम्मा	६३	५७	१८	७६	२८	४०	२१	२३	३३	८२	३८	४९	५४	२२	४२	३१	५७	१०८	५४	१२३	५३	४०	९
	पुरुष	२७	२४	७	४३	१६	२१	१०	९	१८	४२	२२	२०	३३	११	२०	१८	२९	५३	२६	६१	२७	१८	४
	महिला	३६	३३	११	३३	१२	१९	११	१४	१५	४०	१६	२९	२१	११	२२	१३	२८	५५	२८	६२	२६	२२	५
८०-८४ वर्ष	जम्मा	३०	१९	८	३८	१३	१७	६	१३	११	३०	७	२२	२१	१७	७	१०	२२	३२	१९	३९	११	१३	०
	पुरुष	१४	१०	३	१५	५	७	१	६	६	१४	५	६	९	७	६	५	११	१८	१०	१९	६	७	०
	महिला	१६	९	५	२३	८	१०	५	७	५	१६	२	१६	१२	१०	१	५	११	१४	९	२०	५	६	०
८५-८९ वर्ष	जम्मा	१२	९	२	१५	५	१०	४	५	४	११	४	११	९	७	१	७	७	१३	११	२१	४	७	०
	पुरुष	५	५	०	५	०	४	०	०	०	६	१	५	५	४	१	१	२	७	५	१४	२	५	०
	महिला	७	४	२	१०	५	६	४	५	४	५	३	६	४	३	०	६	५	६	६	७	२	२	०
९०-९४ वर्ष	जम्मा	३	३	३	७	३	०	२	१	०	३	६	५	२	०	२	३	४	३	४	८	३	७	०
	पुरुष	०	०	०	३	०	०	०	०	०	३	१	०	२	०	२	०	०	१	१	४	०	२	०
	महिला	३	३	३	४	३	०	२	१	०	०	५	५	०	०	०	३	४	२	३	४	३	५	०
९५ वर्ष माथि	जम्मा	१	१	१	१	०	०	१	०	१	२	२	०	२	२	२	०	३	२	१	३	३	१	०
	पुरुष	०	०	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०	२	०	१	०	२	०	१	३	०	०	०
	महिला	१	१	०	१	०	०	१	०	१	२	२	०	०	२	१	०	१	२	०	०	३	१	०
जम्मा जनसंख्या		९०३७	६२७३	३३३८	१२८२३	५९१९	६३९७	३४४०	४६३९	५५६०	९५०२	५५५९	७२९४	७०५५	६४२७	६५५०	७७४७	६३१२	१२१३३	८५९७	१४८७६	८२९७	५९८८	१८७३

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

हरेक उमेर र लिङ्ग अनुसार उपमहानगरपालिकाको जनसंख्या विवरण

नीति निर्माण तथा योजना तर्जुमाको लागि विभिन्न उमेर समूह अनुसारको जनसंख्या आवश्यक पर्दछ। एक वर्षमुनिका शिशुको संख्या खोप व्यवस्थापन, जन्मदर्ताको अभिलेख तुलना आदिको लागि उपयोगी हुन सक्छ। पाँच वर्ष मुनिका बालबालिकाको जनसंख्याले पूर्व प्राथमिक र प्राथमिक तहका सम्भाव्य संख्याको आँकलन गर्न तथा त्यस उमेर भित्र दिनुपर्ने खोपका लागि आवश्यक पर्दछ। त्यस्तै १४ वर्ष र सो भन्दा मुनिको जनसंख्याले विद्यालय गइरहेका वा विद्यालय बाहिर रहेका जनसंख्या र परिवारमा आश्रित जनसंख्या बारे सूचना उपलब्ध हुन्छ। अठार वर्ष भन्दा मुनिको जनसंख्याले कुल बालबालिकाको जनसंख्या थाहा हुन्छ। पुरुष र महिलाको ६८ वर्ष भन्दा माथिको जनसंख्या सामाजिक सुरक्षा भत्ताको लागि आवश्यक बजेट व्यवस्थापनका लागि महत्वपूर्ण हुन्छ। राष्ट्रिय जनगणना, २०७८ को तथ्याङ्क अनुसार उप-महानगरपालिकाको उमेर र लिङ्ग अनुसारको विस्तृत विवरण तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

उमेर	जनसंख्या				उमेर	जनसंख्या		
	कुल	पुरुष	महिला			जम्मा	पुरुष	महिला
० वर्ष	२९८३	१५८४	१३९९		५१ वर्ष	१३६७	७१०	६५७
१ वर्ष	३००९	१५८५	१४२४		५२ वर्ष	१२४४	६५६	५८८
२ वर्ष	३०५६	१६०१	१४५५		५३ वर्ष	११५४	६१६	५३८
३ वर्ष	३११८	१६३२	१४८६		५४ वर्ष	१११३	५९६	५१७
४ वर्ष	३१८९	१६७४	१५१५		५५ वर्ष	१०६६	५६९	४९७
५ वर्ष	३२६३	१७२२	१५४१		५६ वर्ष	९९८	५२८	४७०
६ वर्ष	३३३४	१७७०	१५६४		५७ वर्ष	९३१	४८५	४४६
७ वर्ष	३३६९	१७९१	१५७८		५८ वर्ष	८९३	४५८	४३५
८ वर्ष	३३८०	१८००	१५८०		५९ वर्ष	९०३	४६१	४४२
९ वर्ष	३३५९	१७८६	१५७३		६० वर्ष	८८७	४५५	४३२
१० वर्ष	३३२५	१७५९	१५६६		६१ वर्ष	८२७	४२४	४०३
११ वर्ष	३३०३	१७३३	१५७०		६२ वर्ष	७३२	३७४	३५८
१२ वर्ष	३३१४	१७२६	१५८८		६३ वर्ष	६८१	३४६	३३५
१३ वर्ष	३३४२	१७२८	१६१४		६४ वर्ष	६६२	३३२	३३०
१४ वर्ष	३३९३	१७४८	१६४५		६५ वर्ष	६४५	३२२	३२३
१५ वर्ष	३४६२	१७८४	१६७८		६६ वर्ष	६१९	३०७	३१२
१६ वर्ष	३५५२	१८३६	१७१६		६७ वर्ष	५८४	२९१	२९३
१७ वर्ष	३६४५	१८९१	१७५४		६८ वर्ष	५८७	२९१	२९६
१८ वर्ष	३७०४	१९१५	१७८९		६९ वर्ष	६१४	३०३	३११
१९ वर्ष	३७००	१८८५	१८१५		७० वर्ष	६२५	३०९	३१६

उमेर	जनसंख्या				उमेर	जनसंख्या		
	कुल	पुरुष	महिला			जम्मा	पुरुष	महिला
२० वर्ष	३६४३	१८१३	१८३०		७१ वर्ष	५८१	२८९	२९२
२१ वर्ष	३५४३	१७१८	१८२५		७२ वर्ष	५०३	२४९	२५४
२२ वर्ष	३४३६	१६२८	१८०८		७३ वर्ष	४२९	२१३	२१६
२३ वर्ष	३३६४	१५७३	१७९१		७४ वर्ष	३७१	१८५	१८६
२४ वर्ष	३३२४	१५४४	१७८०		७५ वर्ष	३२४	१६१	१६३
२५ वर्ष	३२९०	१५२८	१७६२		७६ वर्ष	२६९	१३२	१३७
२६ वर्ष	३१८४	१४८१	१७०३		७७ वर्ष	२१३	१०८	१०५
२७ वर्ष	३०६३	१४२८	१६३५		७८ वर्ष	१७४	८७	८७
२८ वर्ष	२९८१	१३९५	१५८६		७९ वर्ष	१४१	७१	७०
२९ वर्ष	२९३३	१३७६	१५५७		८० वर्ष	११८	५९	५९
३० वर्ष	२८७४	१३५२	१५२२		८१ वर्ष	९३	४३	५०
३१ वर्ष	२७३९	१२९३	१४४६		८२ वर्ष	७५	३४	४१
३२ वर्ष	२६०४	१२२८	१३७६		८३ वर्ष	६४	३०	३४
३३ वर्ष	२५६४	१२१६	१३४८		८४ वर्ष	५५	२४	३१
३४ वर्ष	२६२१	१२४९	१३७२		८५ वर्ष	४८	२०	२८
३५ वर्ष	२६५६	१२७६	१३८०		८६ वर्ष	३९	१७	२२
३६ वर्ष	२५६७	१२४२	१३२५		८७ वर्ष	३३	१४	१९
३७ वर्ष	२४४७	११८८	१२५९		८८ वर्ष	३०	१४	१६
३८ वर्ष	२४०६	११७९	१२२७		८९ वर्ष	२९	१२	१७
३९ वर्ष	२४१९	१२०७	१२१२		९० वर्ष	२४	९	१५
४० वर्ष	२३६८	१२०२	११६६		९१ वर्ष	२०	६	१४
४१ वर्ष	२१८५	११२१	१०६४		९२ वर्ष	१६	३	१३
४२ वर्ष	१९८१	१०१६	९६५		९३ वर्ष	८	१	७
४३ वर्ष	१८३३	९४१	८९२		९४ वर्ष	४	०	४
४४ वर्ष	१७७६	९०९	८६७		९५ वर्ष	२९	१०	१९
४५ वर्ष	१७१९	८८१	८३८		९६ वर्ष	०	०	०
४६ वर्ष	१६०१	८१७	७८४		९७ वर्ष	०	०	०
४७ वर्ष	१४९५	७५८	७३७		९८ वर्ष	०	०	०
४८ वर्ष	१४५६	७३६	७२०		९९ वर्ष	०	०	०

उमेर	जनसंख्या				उमेर	जनसंख्या		
	कुल	पुरुष	महिला			जम्मा	पुरुष	महिला
४९ वर्ष	१४७५	७४७	७२८		१०० वर्ष माथि	०	०	०
५० वर्ष	१४६७	७५२	७१५		जम्मा	१६५६३६	८३३६८	८२२६८

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

तालिका नं. १०: एक उमेर अनुसार नेपालगञ्ज उपमहानगरपालिकाको जनसंख्या प्रक्षेपण

उमेर	जम्मा	पुरुष	महिला
०	२९८३	१५८४	१३९९
१	३००९	१५८५	१४२४
२	३०५६	१६०१	१४५५
३	३११८	१६३२	१४८६
४	३१८९	१६७४	१५१५
५	३२६३	१७२२	१५४१
६	३३३४	१७७०	१५६४
७	३३६९	१७९१	१५७८
८	३३८०	१८००	१५८०
९	३३५९	१७८६	१५७३
१०	३३२५	१७५९	१५६६
११	३३०३	१७३३	१५७०
१२	३३१४	१७२६	१५८८
१३	३३४२	१७२८	१६१४
१४	३३९३	१७४८	१६४५
१५	३४६२	१७८४	१६७८
१६	३५५२	१८३६	१७१६
१७	३६४५	१८९१	१७५४
१८	३७०४	१९१५	१७८९
१९	३७००	१८८५	१८१५
२०	३६४३	१८१३	१८३०
२१	३५४३	१७९८	१८२५
२२	३४३६	१६२८	१८०८
२३	३३६४	१५७३	१७९१
२४	३३२४	१५४४	१७८०

उमेर	जम्मा	पुरुष	महिला
२५	३२९०	१५२८	१७६२
२६	३१८४	१४८१	१७०३
२७	३०६३	१४२८	१६३५
२८	२९८१	१३९५	१५८६
२९	२९३३	१३७६	१५५७
३०	२८७४	१३५२	१५२२
३१	२७३९	१२९३	१४४६
३२	२६०४	१२२८	१३७६
३३	२५६४	१२१६	१३४८
३४	२६२१	१२४९	१३७२
३५	२६५६	१२७६	१३८०
३६	२५६७	१२४२	१३२५
३७	२४४७	११८८	१२५९
३८	२४०६	११७९	१२२७
३९	२४१९	१२०७	१२१२
४०	२३६८	१२०२	११६६
४१	२१८५	११२१	१०६४
४२	१९८१	१०१६	९६५
४३	१८३३	९४१	८९२
४४	१७७६	९०९	८६७
४५	१७१९	८८१	८३८
४६	१६०१	८१७	७८४
४७	१४९५	७५८	७३७
४८	१४५६	७३६	७२०
४९	१४७५	७४७	७२८
५०	१४६७	७५२	७१५
५१	१३६७	७१०	६५७
५२	१२४४	६५६	५८८
५३	११५४	६१६	५३८
५४	१११३	५९६	५१७
५५	१०६६	५६९	४९७
५६	९९८	५२८	४७०

उमेर	जम्मा	पुरुष	महिला
५७	९३१	४८५	४४६
५८	८९३	४५८	४३५
५९	९०३	४६१	४४२
६०	८८७	४५५	४३२
६१	८२७	४२४	४०३
६२	७३२	३७४	३५८
६३	६८१	३४६	३३५
६४	६६२	३३२	३३०
६५	६४५	३२२	३२३
६६	६१९	३०७	३१२
६७	५८४	२९१	२९३
६८	५८७	२९१	२९६
६९	६१४	३०३	३११
७०	६२५	३०९	३१६
७१	५८१	२८९	२९२
७२	५०३	२४९	२५४
७३	४२९	२१३	२१६
७४	३७१	१८५	१८६
७५	३२४	१६१	१६३
७६	२६९	१३२	१३७
७७	२१३	१०८	१०५
७८	१७४	८७	८७
७९	१४१	७१	७०
८०	११८	५९	५९
८१	९३	४३	५०
८२	७५	३४	४१
८३	६४	३०	३४
८४	५५	२४	३१
८५	४८	२०	२८
८६	३९	१७	२२
८७	३३	१४	१९
८८	३०	१४	१६

उमेर	जम्मा	पुरुष	महिला
८९	२९	१२	१७
९०	२४	९	१५
९१	२०	६	१४
९२	१६	३	१३
९३	८	१	७
९४	४	०	४
९५ वर्ष माथि	२९	१०	१९

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

तालिका नं. ११: उमेर समूह र लिङ्ग अनुसार नेपालगञ्ज उपमहानगरपालिकाको जनसंख्या

उमेर समूह	लुम्बिनी			बाँके			नेपालगञ्ज		
	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला
००-०४ वर्ष	४३९८४१	२३०७७८	२०९०६३	५४३७३	२८७९८	२५५७५	१३९९४	७३४४	६६५०
०५-०९ वर्ष	४९७९३८	२५९८५०	२३८०८८	६३३४९	३३३६०	२९९८९	१६६९३	८८७४	७८१९
१०-१४ वर्ष	५२३०७८	२६८९०२	२५४१७६	६३२९८	३२८०५	३०४९३	१६८१३	८७६०	८०५३
१५-१९ वर्ष	५४०९००	२६६०४३	२७४८५७	६४३३२	३२३७४	३१९५८	१७७४७	९२३३	८५१४
२०-२४ वर्ष	४९६६४६	२२२५२४	२७४१२२	६११९६	२८०७६	३३१२०	१७१९४	८१३८	९०५६
२५-२९ वर्ष	४४०४८५	१९११५६	२४९३२९	५४१२२	२४२४६	२९८७६	१५०१७	६९९४	८०२३
३०-३४ वर्ष	३८१९४०	१६६६८८	२१५२५२	४६५२०	२०९३७	२५५८३	१३१६८	६२२५	६९४३
३५-३९ वर्ष	३५७०९३	१५९४४०	१९७६५३	४३५७४	२०५३८	२३०३६	१२५२०	६०४०	६४८०
४०-४४ वर्ष	२९८९६८	१३७६८४	१६१२८४	३५६०१	१७५७३	१८०२८	१०३५५	५३३८	५०१७
४५-४९ वर्ष	२३९७०२	११२९७९	१२६७२३	२६७६८	१३१९६	१३५७२	७८५३	३९८९	३८६४
५०-५४ वर्ष	२३६३६८	१११७५९	१२४६०९	२४८२४	१२३३८	१२४८६	६६०४	३४८१	३१२३
५५-५९ वर्ष	१७९३६०	८८४९१	९०८६९	१८२६९	९३०४	८९६५	४७३९	२४७५	२२६४
६०-६४ वर्ष	१५८३५९	७६१७१	८२१८८	१४८३९	७३८१	७४५८	३९७१	२०४४	१९२७
६५-६९ वर्ष	१३०९२०	६३५८४	६७३३६	१२३४०	६०८८	६२५२	३०५४	१५२३	१५३१
७०-७४ वर्ष	१०२४६६	४९७६९	५२६९७	१०८०१	५२६६	५५३५	२७१६	१३४६	१३७०
७५-७९ वर्ष	५६४२६	२८१२३	२८३०३	५४२९	२७७७	२६५२	१२०८	६०१	६०७
८०-८४ वर्ष	२४१५७	१२१४४	१२०१३	१९८४	९७८	१००६	४४७	२०६	२४१
८५-८९ वर्ष	१०४६७	५२५६	५२११	९१४	४५४	४६०	२०१	९०	१११
९०-९४ वर्ष	४२९४	१९६७	२३२७	३८०	१५१	२२९	९६	३२	६४
९५+ वर्ष	२६७०	११००	१५७०	२८१	१०५	१७६	५४	२२	३२
जम्मा	५१२२०७८	२४५४४०८	२६६७६७०	६०३१९४	२९६७४५	३०६४४९	१६४४४४	८२७५५	८१६८९

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

उमेर तथा लिङ्ग अनुसार जनसंख्याको तथ्याङ्कलाई हेर्दा लुम्बिनी प्रदेशको कुल जनसंख्या ५१,२२,०७८ मध्ये २४,५४,४०८ अर्थात ४७.९२ प्रतिशत पुरुषको जनसंख्या र २६,६७,६७० अर्थात ५२.०८ प्रतिशत महिलाको जनसंख्या रहेको छ । त्यसैगरी बाँके जिल्लाको कुल जनसंख्या ६,०३,१९४ मध्ये २,९६,७४५ अर्थात ४९.२० प्रतिशत पुरुष र ३,०६,४४९ अर्थात ५०.८० प्रतिशत महिलाको संख्या रहेको छ । यसैगरी नेपालगञ्ज उपमहानगरपालिकाको कुल जनसंख्या १,६४,४४४ मध्ये ८२,७५५ अर्थात ५०.३२ प्रतिशत पुरुषको संख्या र ८१,६८९ अर्थात ४९.६८ प्रतिशत महिलाको संख्या रहेको छ ।

तालिका नं. १२: उप-महानगरपालिकाको उमेर समूह र लिङ्ग अनुसार सन २०५१ सम्मको जनसंख्या प्रक्षेपण

वर्ष	उमेर समूह अनुसार जनसंख्या											
	०-४ वर्ष			५-९ वर्ष			१०-१४ वर्ष			१५-१९ वर्ष		
	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला
२०२१	१५३५५	८०७६	७२७९	१६७०५	८८६९	७८३६	१६६७७	८६९४	७९८३	१८०६३	९३११	८७५२
२०२२	१५२७१	८०४०	७२३१	१६६२९	८८०२	७८२७	१६७६०	८७९६	७९६४	१७९२६	९३०६	८६२०
२०२३	१५२७९	८०५७	७२२२	१६४४१	८६६६	७७७५	१६८७६	८९१२	७९६४	१७७२३	९२३०	८४९३
२०२४	१५३६७	८१२४	७२४३	१६१८७	८५०४	७६८३	१७०१६	९०२१	७९९५	१७५१४	९१४२	८३७२
२०२५	१५५१४	८२०९	७३०५	१५९०५	८३४३	७५६२	१७११०	९०८९	८०२१	१७३७८	९१०२	८२७६
२०२६	१५६९९	८३१२	७३८७	१५६३८	८२१०	७४२८	१७१२९	९०९४	८०३५	१७३१९	९११३	८२०६
२०२७	१५७६६	८३५७	७४०९	१५५४५	८१६८	७३७७	१७०३३	९०१५	८०१८	१७३४६	९१८५	८१६१
२०२८	१५८०५	८३९४	७४११	१५५३३	८१७९	७३५४	१६८४१	८८८२	७९५९	१७४२०	९२७५	८१४५
२०२९	१५८००	८४००	७४००	१५५९५	८२२८	७३६७	१६५६१	८७०६	७८५५	१७५२४	९३६५	८१५९
२०३०	१५७७४	८३९४	७३८०	१५७३८	८३२०	७४१८	१६२७५	८५३९	७७३६	१७६०७	९४२३	८१८४
२०३१	१५७१२	८३७४	७३३८	१५९१५	८४१७	७४९८	१५९९५	८४०१	७५९४	१७५९७	९४११	८१८६
२०३२	१५६२९	८३३८	७२९१	१५९९५	८४७०	७५२५	१५८८३	८३५६	७५२७	१७४८७	९३३१	८१५६
२०३३	१५५२९	८२८५	७२४४	१६०३०	८५०५	७५२५	१५८६०	८३५८	७५०२	१७२८७	९१९९	८०८८
२०३४	१५४२५	८२२३	७२०२	१६०२३	८५१२	७५११	१५९२५	८४१३	७५१२	१७०१२	९०२९	७९८३
२०३५	१५३१६	८१५३	७१६३	१५९८१	८५००	७४८१	१६०५४	८४९३	७५६१	१६७१६	८८६१	७८५५
२०३६	१५१९७	८०७३	७१२४	१५९२९	८४८८	७४४१	१६२२१	८५८५	७६३६	१६४३४	८७२१	७७१३
२०३७	१५०७५	७९९२	७०८३	१५८३५	८४३९	७३९६	१६३१४	८६४९	७६६५	१६३१७	८६७४	७६४३
२०३८	१४९४०	७९०३	७०३७	१५७४५	८३९४	७३५१	१६३४१	८६७४	७६६७	१६२८९	८६७५	७६१४
२०३९	१४७९९	७८१८	६९८१	१५६२७	८३२६	७३०१	१६३२९	८६८३	७६४६	१६३४७	८७२३	७६२४
२०४०	१४६४८	७७१७	६९३१	१५५००	८२४६	७२५४	१६२९०	८६७४	७६१६	१६४६८	८८००	७६६८
२०४१	१४४९८	७६२२	६८७६	१५३८७	८१७१	७२१६	१६२२४	८६५२	७५७२	१६६४०	८८९६	७७४४
२०४२	१४३५३	७५३०	६८२३	१५२६७	८०८७	७१८०	१६१२५	८६०२	७५२३	१६७१४	८९५२	७७६२
२०४३	१४२११	७४४४	६७६७	१५११७	७९९०	७१२७	१६०२८	८५५१	७४७७	१६७५०	८९८८	७७६२
२०४४	१४०७३	७३५१	६७२२	१४९७०	७९०५	७०६५	१५९०४	८४८७	७४१७	१६७४८	८९९८	७७५०
२०४५	१३९४८	७२६८	६६८०	१४८२७	७८०७	७०२०	१५७८३	८४११	७३७२	१६६९७	८९९०	७७०७
२०४६	१३८४०	७१९७	६६४३	१४६६६	७७०१	६९६५	१५६४६	८३१४	७३३२	१६६२२	८९६०	७६६२

वर्ष	उमेर समुह अनुसार जनसंख्या											
	०-४ वर्ष			५-९ वर्ष			१०-१४ वर्ष			१५-१९ वर्ष		
	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला
२०४७	१३७२४	७११६	६६०८	१४५१२	७६१३	६८९९	१५५१८	८२३३	७२८५	१६५२८	८९१८	७६१०
२०४८	१३६२९	७०५३	६५७६	१४३७२	७५२१	६८५१	१५३६५	८१३६	७२२९	१६४१८	८८५७	७५६१
२०४९	१३५३०	६९८७	६५४३	१४२४६	७४३५	६८११	१५२२१	८०३८	७१८३	१६२९५	८७८६	७५०९
२०५०	१३४३१	६९१८	६५१३	१४१२२	७३५७	६७६५	१५०६८	७९४२	७१२६	१६१६९	८७०४	७४६५
२०५१	१३३३४	६८५४	६४८०	१४००९	७२८३	६७२६	१४९०४	७८४४	७०६०	१६०२९	८६२३	७४०६

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

वर्ष	उमेर समुह अनुसार जनसंख्या											
	२०-२४ वर्ष			२५-२९ वर्ष			३०-३४ वर्ष			३५-३९ वर्ष		
	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला
२०२१	१७३१०	८२७६	९०३४	१५४५१	७२०८	८२४३	१३४०२	६३३८	७०६४	१२४९५	६०९२	६४०३
२०२२	१७८१९	८७५१	९०६८	१५९०१	७४३२	८४६९	१३७५०	६४९३	७२५७	१२६९१	६१२४	६५६७
२०२३	१८२६९	९२०५	९०६४	१६३१९	७६५८	८६६१	१४१९४	६६९५	७४९९	१२८३६	६१४२	६६९४
२०२४	१८५८७	९५७५	९०१२	१६७३०	७९०३	८८२७	१४६७२	६९०९	७७६३	१३००३	६१८७	६८१६
२०२५	१८७०९	९७९६	८९१३	१७११६	८१८०	८९३६	१५१३८	७११२	८०२६	१३१७७	६२४०	६९३७
२०२६	१८६३०	९८५३	८७७७	१७४९०	८५०४	८९८६	१५५६०	७२९८	८२६२	१३३९६	६३१७	७०७९
२०२७	१८४२४	९७८६	८६३८	१७८८६	८८७७	९००९	१५९४०	७४७०	८४७०	१३७१४	६४४७	७२६७
२०२८	१८१६८	९६७५	८४९३	१८२२७	९२४०	८९८७	१६३०६	७६५५	८६५१	१४१४८	६६३६	७५१२
२०२९	१७९२०	९५५८	८३६२	१८४६३	९५४२	८९२१	१६६४९	७८४८	८८०१	१४६०५	६८३६	७७६९
२०३०	१७७३२	९४९०	८२४२	१८५१७	९७०८	८८०९	१६९६८	८०७५	८८९३	१५०३५	७०१४	८०२१
२०३१	१७६३३	९४७४	८१५९	१८४१४	९७४१	८६७३	१७२८७	८३४८	८९३९	१५४२९	७१७८	८२५१
२०३२	१७६२८	९५२७	८१०१	१८२०१	९६७७	८५२४	१७६३७	८६८०	८९५७	१५७८८	७३३३	८४५५
२०३३	१७६८४	९५९८	८०८६	१७९५५	९५६९	८३८६	१७९५७	९०२०	८९३७	१६१३६	७५०२	८६३४
२०३४	१७७६२	९६७८	८०८४	१७७२३	९४७०	८२५३	१८१७४	९२९९	८८७५	१६४६१	७६८२	८७७९
२०३५	१७८४६	९७३९	८१०७	१७५४४	९४०९	८१३५	१८२२७	९४६३	८७६४	१६७७९	७८९८	८८८१
२०३६	१७८३९	९७३६	८१०३	१७४५७	९४१६	८०४१	१८१४०	९५१४	८६२६	१७०९५	८१६४	८९३१
२०३७	१७७५७	९६८२	८०७५	१७४५५	९४६६	७९८९	१७९५८	९४७१	८४८७	१७४२८	८४८४	८९४४
२०३८	१७५७५	९५७०	८००५	१७५०५	९५३९	७९६६	१७७२२	९३७७	८३४५	१७७३१	८८०५	८९२६
२०३९	१७३१६	९४१३	७९०३	१७६०६	९६३३	७९७३	१७५१४	९२९६	८२१८	१७९५१	९०८७	८८६४
२०४०	१७०४७	९२७१	७७७६	१७६९८	९७१०	७९८८	१७३५८	९२५७	८१०१	१८०१५	९२५३	८७६२
२०४१	१६७८६	९१४८	७६३८	१७७१६	९७३२	७९८४	१७२८३	९२७०	८०१३	१७९४६	९३१६	८६३०
२०४२	१६६६२	९०९२	७५७०	१७६४८	९६९५	७९५३	१७२८४	९३३१	७९५३	१७७७६	९२८३	८४९३
२०४३	१६६४९	९११२	७५३७	१७४९०	९६०५	७८४५	१७३५६	९४२६	७९३०	१७५७४	९२१८	८३५६
२०४४	१६७११	९१६०	७५५१	१७२८१	९४९१	७७९०	१७४५९	९५२६	७९३३	१७३७८	९१५६	८२२२

વર્ષ	ઉમેર સમુહ અનુસાર જનસંખ્યા											
	૨૦-૨૪ વર્ષ			૨૫-૨૯ વર્ષ			૩૦-૩૪ વર્ષ			૩૫-૩૯ વર્ષ		
	જમ્મા	પુરુષ	મહિલા	જમ્મા	પુરુષ	મહિલા	જમ્મા	પુરુષ	મહિલા	જમ્મા	પુરુષ	મહિલા
૨૦૪૫	૧૬૮૩૪	૯૨૪૪	૭૫૯૦	૧૭૦૨૮	૯૩૬૪	૭૬૬૪	૧૭૫૬૩	૯૬૧૭	૭૯૪૬	૧૭૨૨૪	૯૧૧૮	૮૧૦૬
૨૦૪૬	૧૭૦૧૭	૯૩૫૪	૭૬૬૩	૧૬૭૮૫	૯૨૫૮	૭૫૨૭	૧૭૫૯૫	૯૬૫૬	૭૯૩૯	૧૭૬૮	૯૧૪૯	૮૦૧૯
૨૦૪૭	૧૭૦૯૬	૯૪૧૫	૭૬૮૧	૧૬૬૮૦	૯૨૨૭	૭૪૫૩	૧૭૫૫૦	૯૬૪૫	૭૯૦૫	૧૭૮૦	૯૨૨૨	૭૯૫૮
૨૦૪૮	૧૭૧૩૪	૯૪૫૫	૭૬૭૯	૧૬૬૭૪	૯૨૫૦	૭૪૨૪	૧૭૪૧૧	૯૫૭૮	૭૮૩૩	૧૭૨૫૬	૯૩૨૬	૭૯૩૦
૨૦૪૯	૧૭૧૩૩	૯૪૭૭	૭૬૫૬	૧૬૭૫૪	૯૩૧૭	૭૪૩૭	૧૭૨૧૦	૯૪૭૮	૭૭૩૨	૧૭૩૭૦	૯૪૪૬	૭૯૨૪
૨૦૫૦	૧૭૧૧૩	૯૪૮૫	૭૬૨૮	૧૬૮૯૪	૯૪૧૬	૭૪૭૮	૧૬૯૮૮	૯૩૭૬	૭૬૧૨	૧૭૪૮૧	૯૫૪૮	૭૯૩૩
૨૦૫૧	૧૭૦૩૮	૯૪૬૦	૭૫૭૮	૧૭૦૮૩	૯૫૩૯	૭૫૪૪	૧૬૭૬૬	૯૨૮૬	૭૪૮૦	૧૭૫૨૧	૯૫૯૯	૭૯૨૨

સ્ત્રોત: રાષ્ટ્રીય જનગણના, ૨૦૭૮

વર્ષ	ઉમેર સમુહ અનુસાર જનસંખ્યા											
	૪૦-૪૪ વર્ષ			૪૫-૪૯ વર્ષ			૫૦-૫૪ વર્ષ			૫૫-૫૯ વર્ષ		
	જમ્મા	પુરુષ	મહિલા	જમ્મા	પુરુષ	મહિલા	જમ્મા	પુરુષ	મહિલા	જમ્મા	પુરુષ	મહિલા
૨૦૨૧	૧૦૧૪૩	૫૧૮૯	૪૯૫૪	૭૭૪૬	૩૯૩૯	૩૮૦૭	૬૩૪૫	૩૩૩૦	૩૦૧૫	૪૭૯૧	૨૫૦૧	૨૨૯૦
૨૦૨૨	૧૦૭૪૦	૫૪૩૮	૫૩૦૨	૮૦૮૧	૪૧૩૫	૩૯૪૬	૬૭૫૦	૩૫૩૮	૩૨૧૨	૫૦૦૯	૨૬૬૪	૨૩૪૫
૨૦૨૩	૧૧૨૭૮	૫૬૩૯	૫૬૩૯	૮૪૬૧	૪૩૪૩	૪૧૧૮	૭૦૬૫	૩૬૭૯	૩૩૮૬	૫૨૪૧	૨૮૦૯	૨૪૩૨
૨૦૨૪	૧૧૭૧૨	૫૭૭૭	૫૯૩૫	૮૯૫૩	૪૬૦૮	૪૩૪૫	૭૩૧૯	૩૮૦૪	૩૫૧૫	૫૫૧૧	૨૯૬૧	૨૫૫૦
૨૦૨૫	૧૨૦૬૭	૫૮૭૦	૬૧૯૭	૯૫૧૭	૪૮૯૦	૪૬૨૭	૭૫૫૯	૩૯૨૩	૩૬૩૬	૫૮૩૯	૩૧૨૫	૨૭૧૪
૨૦૨૬	૧૨૩૩૨	૫૯૧૯	૬૪૧૩	૧૦૧૪૬	૫૧૯૦	૪૯૫૬	૭૮૦૪	૪૦૬૦	૩૭૪૪	૬૨૦૨	૩૨૯૬	૨૯૦૬
૨૦૨૭	૧૨૫૧૭	૫૯૪૨	૬૫૭૫	૧૦૭૬૬	૫૪૬૬	૫૩૦૦	૮૧૦૯	૪૨૩૬	૩૮૭૩	૬૫૩૧	૩૪૩૫	૩૦૯૬
૨૦૨૮	૧૨૬૭૨	૫૯૭૪	૬૬૯૮	૧૧૩૩૭	૫૭૦૦	૫૬૩૭	૮૫૦૫	૪૪૫૯	૪૦૪૬	૬૮૦૮	૩૫૫૩	૩૨૫૫
૨૦૨૯	૧૨૮૩૨	૬૦૧૫	૬૮૧૭	૧૧૮૦૩	૫૮૬૯	૫૯૩૪	૮૯૧૫	૪૭૨૯	૪૨૬૬	૭૦૪૦	૩૬૫૫	૩૩૮૫
૨૦૩૦	૧૨૯૯૯	૬૦૬૨	૬૯૩૭	૧૨૧૮૧	૫૯૮૯	૬૧૯૨	૯૫૯૦	૫૦૪૮	૪૫૪૨	૭૨૪૭	૩૭૫૭	૩૪૯૦
૨૦૩૧	૧૩૨૨૧	૬૧૪૪	૭૦૭૭	૧૨૪૭૦	૬૦૬૦	૬૪૧૦	૧૦૨૬૨	૫૩૯૩	૪૮૬૯	૭૪૯૪	૩૮૮૮	૩૬૦૬
૨૦૩૨	૧૩૫૪૨	૬૨૭૮	૭૨૬૪	૧૨૭૦૩	૬૧૩૧	૬૫૭૨	૧૦૯૩૫	૫૭૨૩	૫૨૧૨	૭૭૯૧	૪૦૬૩	૩૭૨૮
૨૦૩૩	૧૩૯૭૧	૬૪૬૧	૭૫૧૦	૧૨૮૯૬	૬૨૦૧	૬૬૯૫	૧૧૫૪૪	૫૯૧૨	૫૫૫૨	૮૧૭૪	૪૨૭૯	૩૮૯૫
૨૦૩૪	૧૪૪૧૯	૬૬૪૭	૭૭૭૨	૧૩૧૧૬	૬૩૦૦	૬૮૧૬	૧૨૦૩૭	૬૧૯૮	૫૮૩૯	૮૬૬૫	૪૫૪૭	૪૧૧૮
૨૦૩૫	૧૪૮૫૫	૬૮૨૮	૮૦૨૭	૧૩૩૪૬	૬૪૧૩	૬૯૩૩	૧૨૪૭૪	૬૩૭૨	૬૧૦૨	૯૨૪૭	૪૮૬૪	૪૩૮૩
૨૦૩૬	૧૫૨૬૧	૭૦૦૫	૮૨૫૬	૧૩૬૩૨	૬૫૫૩	૭૦૭૯	૧૨૮૧૬	૬૫૦૩	૬૩૧૩	૯૯૦૯	૫૨૦૭	૪૭૦૨
૨૦૩૭	૧૫૬૧૪	૭૧૫૦	૮૪૬૪	૧૪૦૩૦	૬૭૫૫	૭૨૭૫	૧૩૦૭૫	૬૬૦૨	૬૪૭૩	૧૦૫૬૫	૫૫૩૧	૫૦૩૪
૨૦૩૮	૧૫૯૬૧	૭૩૧૮	૮૬૪૩	૧૪૫૪૯	૭૦૨૩	૭૫૨૬	૧૩૩૧૬	૬૭૧૮	૬૫૯૮	૧૧૧૫૩	૫૭૯૧	૫૩૬૨
૨૦૩૯	૧૬૨૮૭	૭૪૯૭	૮૭૯૦	૧૫૦૯૩	૭૩૦૨	૭૭૯૧	૧૩૫૭૩	૬૮૬૨	૬૭૧૧	૧૧૬૨૦	૫૯૭૫	૫૬૪૫
૨૦૪૦	૧૬૬૦૧	૭૭૧૧	૮૮૯૦	૧૫૬૧૭	૭૫૬૬	૮૦૫૧	૧૩૮૬૦	૭૦૧૫	૬૮૪૫	૧૨૦૩૨	૬૧૩૦	૫૯૦૨
૨૦૪૧	૧૬૯૧૩	૭૯૭૪	૮૯૩૯	૧૬૦૭૭	૭૭૯૮	૮૨૭૯	૧૪૨૩૦	૭૨૩૧	૬૯૯૯	૧૨૩૭૩	૬૨૬૪	૬૧૦૯
૨૦૪૨	૧૭૨૪૮	૮૨૮૮	૮૯૬૦	૧૬૫૧૦	૮૦૨૩	૮૪૮૭	૧૪૬૭૯	૭૪૯૬	૭૧૮૩	૧૨૬૩૩	૬૩૬૨	૬૨૭૧

વર્ષ	ઉમેર સમુહ અનુસાર જનસંખ્યા											
	૪૦-૪૪ વર્ષ			૪૫-૪૯ વર્ષ			૫૦-૫૪ વર્ષ			૫૫-૫૯ વર્ષ		
	જમ્મા	પુરુષ	મહિલા	જમ્મા	પુરુષ	મહિલા	જમ્મા	પુરુષ	મહિલા	જમ્મા	પુરુષ	મહિલા
૨૦૪૩	૧૭૫૫૦	૮૬૦૭	૮૯૪૩	૧૬૯૧૮	૮૨૪૮	૮૬૭૦	૧૫૨૩૬	૭૮૦૧	૭૪૩૫	૧૨૮૬૦	૬૪૭૨	૬૩૮૮
૨૦૪૪	૧૭૭૭૬	૮૮૮૬	૮૮૯૦	૧૭૩૦૭	૮૪૮૭	૮૮૨૦	૧૫૮૦૪	૮૧૧૧	૭૬૯૩	૧૩૧૧૭	૬૬૦૫	૬૫૧૨
૨૦૪૫	૧૭૮૬૦	૯૦૬૮	૮૭૯૨	૧૭૬૬૭	૮૭૪૭	૮૯૨૦	૧૬૩૭૮	૮૪૨૭	૭૯૫૧	૧૩૪૦૩	૬૭૬૪	૬૬૩૯
૨૦૪૬	૧૭૭૯૮	૯૧૩૮	૮૬૬૦	૧૭૯૯૬	૯૦૩૦	૮૯૬૬	૧૬૮૭૫	૮૬૯૪	૮૧૮૧	૧૩૭૪૮	૬૯૬૮	૬૭૮૦
૨૦૪૭	૧૭૬૫૦	૯૧૨૪	૮૫૨૬	૧૮૩૪૪	૯૩૫૫	૮૯૮૯	૧૭૩૨૦	૮૯૩૬	૮૩૮૪	૧૪૧૯૮	૭૨૧૭	૬૯૮૧
૨૦૪૮	૧૭૪૫૬	૯૦૬૮	૮૩૮૮	૧૮૬૫૧	૯૬૭૪	૮૯૭૭	૧૭૭૧૮	૯૧૫૨	૮૫૬૬	૧૪૭૫૬	૭૫૩૮	૭૨૧૮
૨૦૪૯	૧૭૨૭૪	૯૦૧૪	૮૨૬૦	૧૮૮૫૭	૯૯૩૯	૮૯૧૮	૧૮૧૦૦	૯૩૮૮	૮૭૧૨	૧૫૩૨૯	૭૮૪૨	૭૪૮૭
૨૦૫૦	૧૭૧૪૩	૯૦૦૩	૮૧૪૦	૧૮૯૦૯	૧૦૦૮૯	૮૮૨૦	૧૮૪૪૫	૯૬૨૮	૮૮૧૭	૧૫૮૫૧	૮૧૨૨	૭૭૨૯
૨૦૫૧	૧૭૦૮૨	૯૦૩૨	૮૦૫૦	૧૮૮૦૬	૧૦૧૨૦	૮૬૮૬	૧૮૭૫૪	૯૮૭૮	૮૮૭૬	૧૬૩૩૩	૮૩૭૩	૭૯૬૦

સ્ત્રોત: રાષ્ટ્રિય જનગણના, ૨૦૭૮

વર્ષ	ઉમેર સમુહ અનુસાર જનસંખ્યા											
	૬૦-૬૪ વર્ષ			૬૫-૬૯ વર્ષ			૭૦-૭૪ વર્ષ			૭૫-૭૯ વર્ષ		
	જમ્મા	પુરુષ	મહિલા	જમ્મા	પુરુષ	મહિલા	જમ્મા	પુરુષ	મહિલા	જમ્મા	પુરુષ	મહિલા
૨૦૨૧	૩૭૮૯	૧૯૩૧	૧૮૫૮	૩૦૪૯	૧૫૧૪	૧૫૩૫	૨૫૦૯	૧૨૪૫	૧૨૬૪	૧૧૨૧	૫૫૯	૫૬૨
૨૦૨૨	૩૯૯૪	૨૦૪૯	૧૯૪૫	૩૦૧૫	૧૪૯૨	૧૫૨૩	૨૬૫૨	૧૩૧૨	૧૩૪૦	૧૨૮૬	૬૩૮	૬૪૮
૨૦૨૩	૪૧૪૨	૨૧૨૪	૨૦૧૮	૩૦૪૧	૧૫૧૦	૧૫૩૧	૨૬૯૯	૧૩૩૦	૧૩૬૯	૧૪૫૩	૭૧૭	૭૩૬
૨૦૨૪	૪૨૬૪	૨૧૯૭	૨૦૬૭	૩૧૨૭	૧૫૬૫	૧૫૬૨	૨૬૮૨	૧૩૧૧	૧૩૭૧	૧૬૪૧	૮૧૧	૮૩૦
૨૦૨૫	૪૩૯૩	૨૨૭૬	૨૧૧૭	૩૨૪૭	૧૬૩૬	૧૬૧૧	૨૬૩૩	૧૨૮૩	૧૩૫૦	૧૮૩૨	૯૦૦	૯૩૨
૨૦૨૬	૪૫૨૬	૨૩૬૯	૨૧૫૭	૩૪૩૮	૧૭૩૫	૧૭૦૩	૨૫૮૯	૧૨૫૯	૧૩૩૦	૨૦૦૫	૯૭૮	૧૦૨૭
૨૦૨૭	૪૬૮૫	૨૪૭૩	૨૨૧૨	૩૫૮૯	૧૮૧૬	૧૭૭૩	૨૫૭૦	૧૨૫૨	૧૩૧૮	૨૧૧૭	૧૦૨૭	૧૦૯૦
૨૦૨૮	૪૮૮૦	૨૫૮૮	૨૨૯૨	૩૭૨૯	૧૮૯૦	૧૮૩૯	૨૬૦૮	૧૨૭૫	૧૩૩૩	૨૧૫૨	૧૦૩૯	૧૧૧૩
૨૦૨૯	૫૧૪૧	૨૭૨૯	૨૪૧૨	૩૮૫૫	૧૯૫૯	૧૮૯૬	૨૬૭૩	૧૩૦૮	૧૩૬૫	૨૧૩૬	૧૦૨૫	૧૧૧૧
૨૦૩૦	૫૪૪૭	૨૮૮૪	૨૫૬૩	૩૯૭૮	૨૦૪૧	૧૯૩૭	૨૮૦૦	૧૩૭૮	૧૪૨૨	૨૧૦૪	૧૦૦૪	૧૧૦૦
૨૦૩૧	૫૭૯૦	૩૦૪૩	૨૭૪૭	૪૦૮૮	૨૧૧૧	૧૯૭૭	૨૯૩૮	૧૪૫૪	૧૪૮૪	૨૦૬૭	૯૮૦	૧૦૮૭
૨૦૩૨	૬૧૧૨	૩૧૮૧	૨૯૩૧	૪૨૩૬	૨૨૦૫	૨૦૩૧	૩૦૯૨	૧૫૩૧	૧૫૬૧	૨૦૭૩	૯૮૭	૧૦૮૬
૨૦૩૩	૬૩૬૮	૩૨૮૪	૩૦૮૪	૪૪૨૩	૨૩૧૨	૨૧૧૧	૩૨૧૫	૧૫૯૦	૧૬૨૫	૨૦૮૮	૯૯૮	૧૦૯૦
૨૦૩૪	૬૫૭૧	૩૩૭૨	૩૧૯૯	૪૬૫૬	૨૪૩૬	૨૨૨૦	૩૩૨૮	૧૬૫૬	૧૬૭૨	૨૧૪૯	૧૦૨૩	૧૧૨૬
૨૦૩૫	૬૭૮૬	૩૪૮૦	૩૩૦૬	૪૯૪૦	૨૫૭૪	૨૩૬૬	૩૪૨૧	૧૭૧૪	૧૭૦૭	૨૨૫૨	૧૦૮૧	૧૧૭૧
૨૦૩૬	૭૦૨૬	૩૬૦૯	૩૪૧૭	૫૨૬૦	૨૭૨૨	૨૫૩૮	૩૫૨૬	૧૭૭૮	૧૭૪૮	૨૩૭૨	૧૧૩૯	૧૨૩૩
૨૦૩૭	૭૩૦૭	૩૭૬૧	૩૫૪૬	૫૫૪૮	૨૮૪૨	૨૭૦૬	૩૬૫૮	૧૮૬૦	૧૭૯૮	૨૫૦૪	૧૨૦૫	૧૨૯૯
૨૦૩૮	૭૬૬૨	૩૯૬૨	૩૭૦૦	૫૮૮૦	૨૯૩૫	૨૮૪૫	૩૮૨૭	૧૯૫૭	૧૮૭૦	૨૫૮૭	૧૨૪૫	૧૩૪૨
૨૦૩૯	૮૧૩૬	૪૨૨૩	૩૯૧૩	૫૯૭૯	૩૦૧૮	૨૯૬૧	૪૦૩૪	૨૦૫૭	૧૯૭૭	૨૬૮૧	૧૨૯૩	૧૩૮૮
૨૦૪૦	૮૬૮૯	૪૫૧૪	૪૧૭૫	૬૧૭૬	૩૧૧૩	૩૦૬૩	૪૨૮૭	૨૧૭૬	૨૧૧૧	૨૭૫૯	૧૩૩૧	૧૪૨૮

વર્ષ	ઉમેર સમુહ અનુસાર જનસંખ્યા											
	૬૦-૬૪ વર્ષ			૬૫-૬૯ વર્ષ			૭૦-૭૪ વર્ષ			૭૫-૭૯ વર્ષ		
	જમ્મા	પુરુષ	મહિલા	જમ્મા	પુરુષ	મહિલા	જમ્મા	પુરુષ	મહિલા	જમ્મા	પુરુષ	મહિલા
૨૦૪૧	૯૩૧૭	૪૮૩૪	૪૪૮૩	૬૩૯૯	૩૨૨૮	૩૧૭૧	૪૫૬૮	૨૩૦૩	૨૨૬૫	૨૮૫૧	૧૩૮૮	૧૪૬૩
૨૦૪૨	૯૧૪૨	૫૧૪૦	૪૦૦૨	૬૬૬૪	૩૩૭૨	૩૨૯૨	૪૮૨૨	૨૪૦૧	૨૪૨૧	૨૯૫૮	૧૪૪૯	૧૫૦૯
૨૦૪૩	૧૦૪૯૪	૫૩૮૧	૫૧૧૩	૬૯૯૫	૩૫૫૦	૩૪૪૫	૫૦૨૩	૨૪૭૯	૨૫૪૪	૩૦૮૬	૧૫૧૯	૧૫૬૭
૨૦૪૪	૧૦૯૬૫	૫૫૭૧	૫૩૯૪	૭૪૧૬	૩૭૮૨	૩૬૩૪	૫૨૦૧	૨૫૫૧	૨૬૫૦	૩૨૪૫	૧૫૯૬	૧૬૪૯
૨૦૪૫	૧૧૩૬૬	૫૭૨૬	૫૬૪૦	૭૯૪૫	૪૦૫૪	૩૮૯૧	૫૩૬૯	૨૬૨૮	૨૭૪૧	૩૪૫૮	૧૬૯૨	૧૭૬૬
૨૦૪૬	૧૧૬૮૯	૫૮૪૦	૫૮૪૯	૮૫૧૭	૪૩૪૩	૪૧૭૪	૫૫૭૦	૨૭૨૯	૨૮૪૧	૩૬૮૪	૧૭૮૧	૧૯૦૩
૨૦૪૭	૧૧૯૩૩	૫૯૨૭	૬૦૦૬	૯૧૦૪	૪૬૧૭	૪૪૮૭	૫૮૧૨	૨૮૫૬	૨૯૫૬	૩૮૯૧	૧૮૫૯	૨૦૩૨
૨૦૪૮	૧૨૧૭૧	૬૦૪૭	૬૧૨૪	૯૬૧૫	૪૮૩૪	૪૭૮૧	૬૦૯૬	૩૦૦૫	૩૦૯૧	૪૦૫૬	૧૯૧૭	૨૧૩૯
૨૦૪૯	૧૨૪૧૨	૬૧૬૯	૬૨૪૩	૧૦૦૪૫	૫૦૦૩	૫૦૪૨	૬૪૬૮	૩૧૯૫	૩૨૭૩	૪૧૯૨	૧૯૬૫	૨૨૨૭
૨૦૫૦	૧૨૭૦૦	૬૩૨૮	૬૩૭૨	૧૦૪૧૭	૫૧૩૫	૫૨૮૨	૬૯૨૫	૩૪૨૬	૩૪૯૯	૪૩૩૩	૨૦૨૪	૨૩૦૯
૨૦૫૧	૧૩૦૩૪	૬૫૨૧	૬૫૧૩	૧૦૭૨૩	૫૨૫૧	૫૪૭૨	૭૪૪૫	૩૬૮૨	૩૭૬૩	૪૪૯૭	૨૧૦૬	૨૩૯૧

સ્ત્રોત: રાષ્ટ્રિય જનગણના, ૨૦૭૮

વર્ષ	ઉમેર સમુહ અનુસાર જનસંખ્યા											
	૮૦-૮૪ વર્ષ			૮૫-૮૯ વર્ષ			૯૦-૯૪ વર્ષ			૯૫ વર્ષ માથિ		
	જમ્મા	પુરુષ	મહિલા	જમ્મા	પુરુષ	મહિલા	જમ્મા	પુરુષ	મહિલા	જમ્મા	પુરુષ	મહિલા
૨૦૨૧	૪૦૫	૧૯૦	૨૧૫	૧૭૯	૭૭	૧૦૨	૭૨	૧૯	૫૩	૨૯	૧૦	૧૯
૨૦૨૨	૪૫૬	૨૧૮	૨૩૮	૧૭૬	૭૮	૯૮	૬૬	૧૬	૫૦	૨૦	૭	૧૩
૨૦૨૩	૫૧૬	૨૪૮	૨૬૮	૧૭૯	૭૭	૧૦૨	૬૧	૧૭	૪૪	૧૪	૪	૧૦
૨૦૨૪	૫૯૦	૨૮૨	૩૦૮	૧૮૮	૮૦	૧૦૮	૬૪	૧૭	૪૭	૯	૩	૬
૨૦૨૫	૬૭૪	૩૩૦	૩૪૪	૧૯૪	૮૩	૧૧૧	૬૪	૧૭	૪૭	૬	૧	૫
૨૦૨૬	૭૯૫	૩૮૧	૪૧૪	૨૧૬	૯૬	૧૨૦	૬૦	૧૬	૪૪	૨	૦	૨
૨૦૨૭	૮૯૫	૪૩૨	૪૬૩	૨૩૨	૧૦૮	૧૨૪	૫૧	૧૩	૩૮	૧	૦	૧
૨૦૨૮	૧૦૧૬	૪૮૬	૫૩૦	૨૬૭	૧૨૫	૧૪૨	૫૨	૧૨	૪૦	૦	૦	૦
૨૦૨૯	૧૧૪૯	૫૪૪	૬૦૫	૩૦૮	૧૪૪	૧૬૪	૫૧	૧૨	૩૯	૦	૦	૦
૨૦૩૦	૧૨૭૨	૫૯૮	૬૭૪	૩૬૨	૧૬૭	૧૯૫	૫૭	૧૫	૪૨	૦	૦	૦
૨૦૩૧	૧૩૮૪	૬૫૦	૭૩૪	૪૨૩	૧૯૨	૨૩૧	૬૩	૧૮	૪૫	૧	૦	૧
૨૦૩૨	૧૪૪૮	૬૭૧	૭૭૭	૪૭૧	૨૧૧	૨૬૦	૮૩	૨૭	૫૬	૧	૦	૧
૨૦૩૩	૧૪૬૫	૬૭૮	૭૮૭	૫૩૩	૨૩૫	૨૯૮	૯૭	૩૨	૬૫	૧	૦	૧
૨૦૩૪	૧૪૭૧	૬૭૧	૮૦૦	૫૯૫	૨૬૨	૩૩૩	૧૧૧	૩૮	૭૩	૧	૦	૧
૨૦૩૫	૧૪૫૩	૬૬૧	૭૯૨	૬૬૬	૨૯૨	૩૭૪	૧૩૪	૪૮	૮૬	૧	૦	૧
૨૦૩૬	૧૪૩૯	૬૫૪	૭૮૫	૭૨૧	૩૧૩	૪૦૮	૧૫૮	૫૬	૧૦૨	૨	૦	૨
૨૦૩૭	૧૪૩૦	૬૪૬	૭૮૪	૭૫૭	૩૨૧	૪૩૬	૧૮૨	૬૪	૧૧૮	૩	૦	૩
૨૦૩૮	૧૪૬૩	૬૬૮	૭૯૫	૭૭૩	૩૨૬	૪૪૭	૨૦૭	૭૨	૧૩૫	૪	૦	૪

वर्ष	उमेर समुह अनुसार जनसंख्या											
	८०-८४ वर्ष			८५-८९ वर्ष			९०-९४ वर्ष			९५ वर्ष माथि		
	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला	जम्मा	पुरुष	महिला
२०३९	१४९७	६७७	८२०	७६७	३२२	४४५	२३२	८०	१५२	६	०	६
२०४०	१५७३	७१५	८५८	७५३	३१५	४३८	२६२	९१	१७१	९	०	९
२०४१	१६६२	७५१	९११	७५०	३१०	४४०	२८३	९७	१८६	१५	१	१४
२०४२	१७४१	७९१	९५०	७५३	३१२	४४१	२९८	१०१	१९७	१६	१	१५
२०४३	१८०९	८१५	९९४	७७१	३१७	४५४	२९७	१०३	१९४	२०	१	१९
२०४४	१८७१	८४९	१०२२	८०३	३३४	४६९	२९३	९९	१९४	२७	१	२६
२०४५	१९३०	८७६	१०५४	८३४	३४३	४९१	२८६	९४	१९२	३४	१	३३
२०४६	१९९२	९१५	१०७७	८८९	३६७	५२२	२८४	९२	१९२	३८	१	३७
२०४७	२०६३	९४९	१११४	९३२	३८०	५५२	२८३	८९	१९४	४०	१	३९
२०४८	२१५२	९८९	११६३	९५४	३९०	५६४	२९०	९५	१९५	३९	१	३८
२०४९	२२७२	१०४२	१२३०	१००१	४०८	५९३	२९९	१००	१९९	३९	१	३८
२०५०	२४१४	११०२	१३१२	१०२६	४१७	६०९	३१२	१०१	२११	४४	१	४३
२०५१	२५८५	११६५	१४२०	१०६१	४४०	६२१	३२४	१०५	२१९	४५	१	४४

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

३.४ मातृभाषाको आधारमा जनसंख्याको विवरण

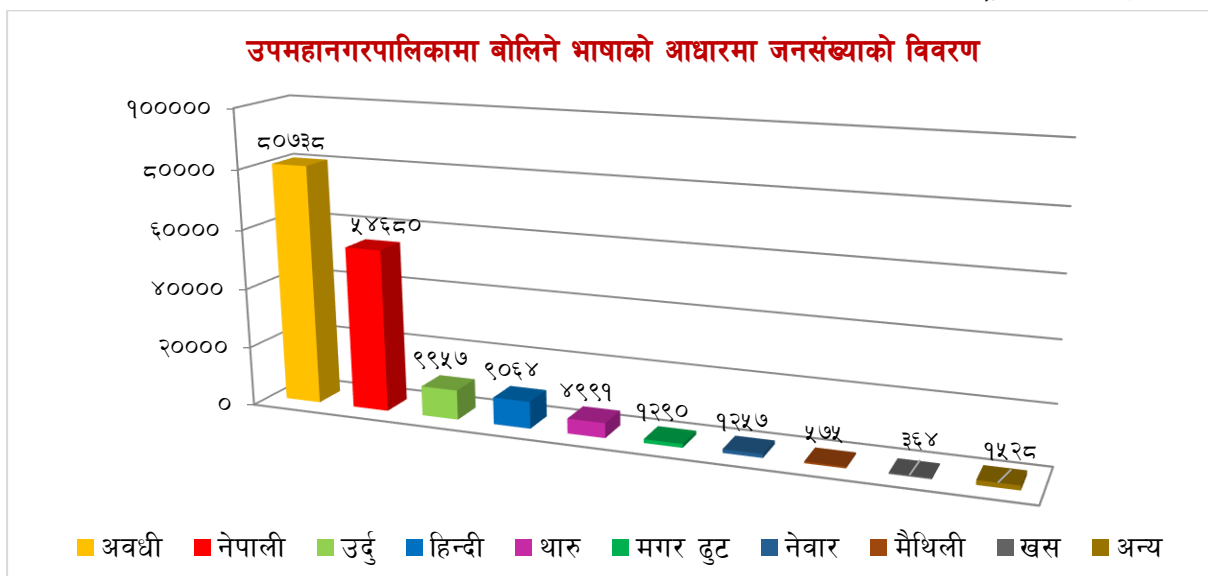
नेपाल एक बहु-जाति, बहु-भाषा र बहु-साँस्कृतिक विशेषता बोकेको राष्ट्र हो । यस उप-महानगरपालिकामा पनि भाषिक विविधता रहेको देखिन्छ । उपमहानगरपालिकामा रहेका कुल १,६४,४४४ जनसंख्या मध्ये सबैभन्दा बढी ८०,७३८ अर्थात ४९.१० प्रतिशतले अवधी भाषा बोल्ने गरेको पाइयो भने ५४,६८० अर्थात ३३.२५ प्रतिशतले नेपाली र ९,९५७ अर्थात ६.०५ प्रतिशतले उर्दु भाषा बोल्ने गरेको पाइयो । संविधानको धारा ३२ ले भाषा तथा संस्कृतिको हकलाई मौलिक हकको रूपमा स्थापित गरेको र धारा ३१ को शिक्षा सम्बन्धी हकको उपधारा ५ बमोजिम “नेपालमा बसोबास गर्ने प्रत्येक नेपाली समुदायलाई कानून बमोजिम आफ्नो मातृभाषामा शिक्षा पाउने र त्यसका लागि विद्यालय तथा शैक्षिक संस्था खोल्ने र संचालन गर्ने हक हुनेछ” भनी स्पष्ट किटान गरेको छ । आफ्नो मातृभाषामा पढ्न चाहने विद्यार्थीहरूलाई उपमहानगरपालिकाले विशेष व्यवस्था गर्न सक्ने प्रावधान रहेको छ । मातृभाषा अनुसारको विस्तृत विवरण तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं. १३: मातृभाषाअनुसार जनसंख्याको विवरण

मातृभाषा	जम्मा जनसंख्या			प्रतिशत
	पुरुष	महिला	जम्मा	
अवधी	४१३९२	३९३४६	८०७३८	४९.१०
नेपाली	२६५७२	२८१०८	५४६८०	३३.२५
उर्दु	५१६२	४७९५	९९५७	६.०५
हिन्दी	४७०७	४३५७	९०६४	५.५१
थारु	२४७०	२५२१	४९९१	३.०४
मगर टुट	६०१	६८९	१२९०	०.७८

मातृभाषा	जम्मा जनसंख्या			प्रतिशत
	पुरुष	महिला	जम्मा	
नेवार	६१०	६४७	१२५७	०.७६
मैथिली	३१२	२६३	५७५	०.३५
खस	१६७	१९७	३६४	०.२२
अन्य	७६२	७६६	१५२८	०.९३
जम्मा	८२७५	८१६८	१६४४४	१००

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

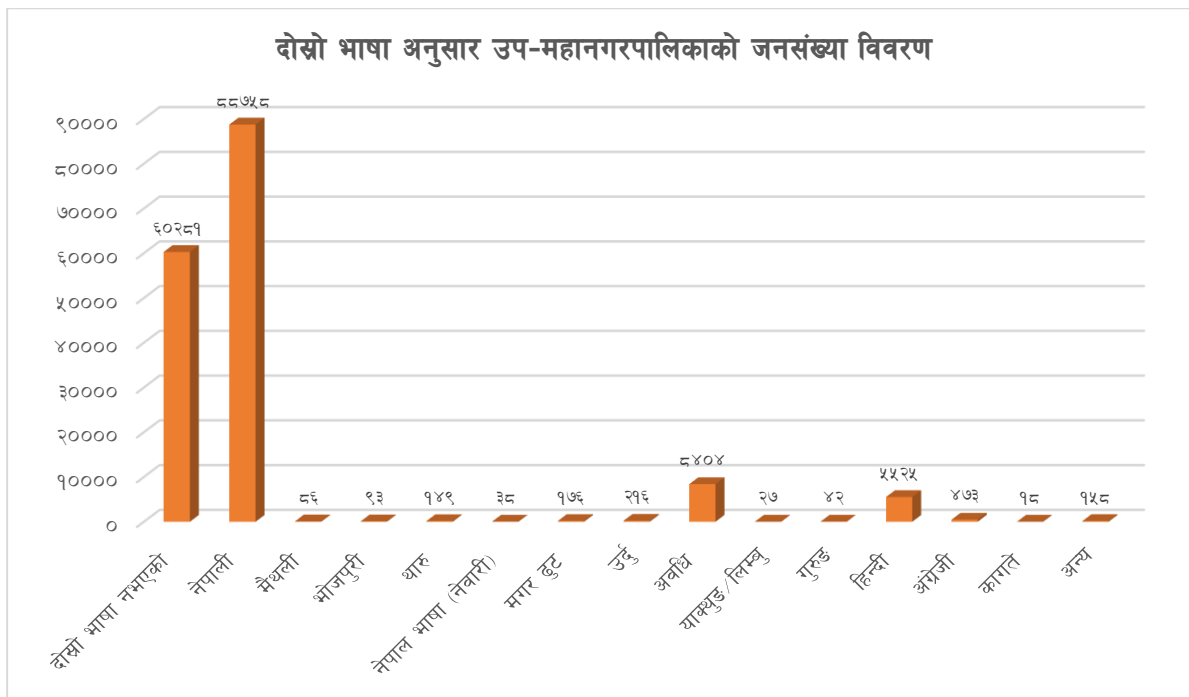
तालिका नं. १४: दोस्रो भाषा अनुसार नेपालगञ्ज उपमहानगरपालिकाको जनसंख्या विवरण

मातृभाषा	जम्मा जनसंख्या			प्रतिशत
	पुरुष	महिला	जम्मा	
दोस्रो भाषा नभएको	२९००७	३१२७४	६०२८१	३६.६६
नेपाली	४६०४७	४२७११	८८७५८	५३.९७
मैथिली	५०	३६	८६	०.०५
भोजपुरी	५६	३७	९३	०.०६
थारु	८५	६४	१४९	०.०९
नेपाल भाषा (नेवारी)	१७	२१	३८	०.०२
मगर हुट	७६	१००	१७६	०.११
उर्दु	१०३	११३	२१६	०.१३
अवधि	४२५५	४१४९	८४०४	५.११
याक्थुङ/लिम्बु	११	१६	२७	०.०२
गुरुङ	१८	२४	४२	०.०३
हिन्दी	२७०७	२८१८	५५२५	३.३६
अंग्रेजी	२३९	२३४	४७३	०.२९

मातृभाषा	जम्मा जनसंख्या			प्रतिशत
	पुरुष	महिला	जम्मा	
कागते	११	७	१८	०.०१
अन्य	७३	८५	१५८	०.१०
जम्मा	८२७५५	८१६८९	१६४४४४	१००

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

(अन्य: तामाङ, बैतडेली, मगर खाम, मारवाडी, बोटे, खस)

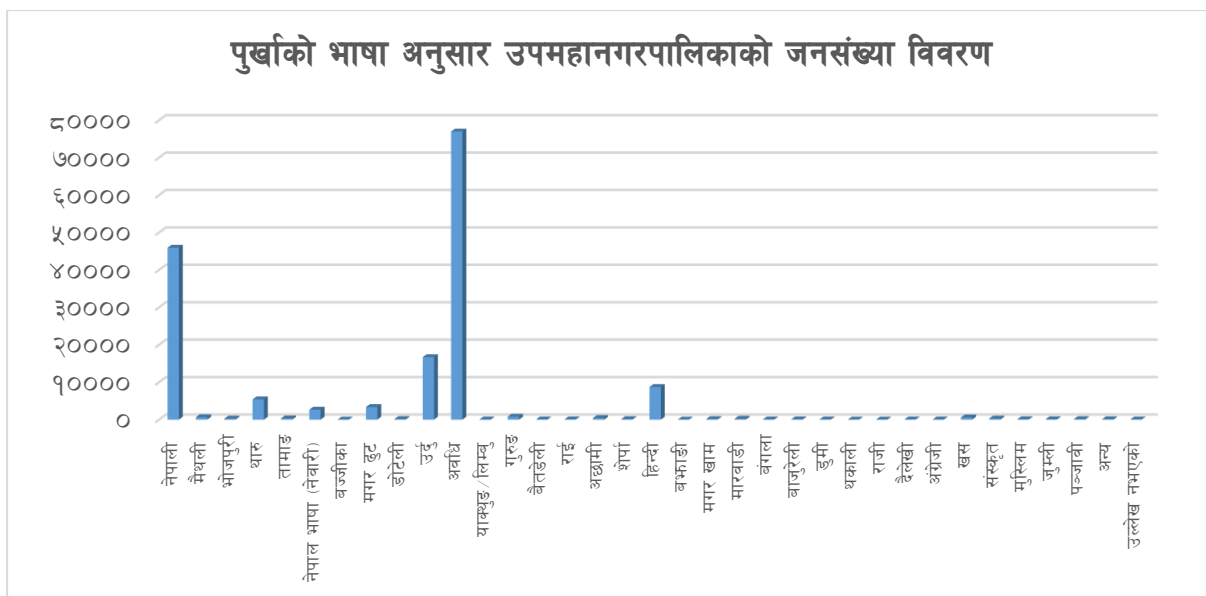
नेपालगञ्ज उप-महानगरपालिकामा रहेका कुल १,६४,४४४ जनसंख्या मध्ये यहाँ बोलिने दोस्रो भाषा अनुसार सबैभन्दा बढी ८२,७५५ अर्थात ५३.९७ प्रतिशतले नेपाली भाषा बोल्ने गरेको पाइयो भने ६०,२६९ अर्थात ३६.६६ प्रतिशत दोस्रो भाषा नभएको जनसंख्या रहेको छ । यसैगरी, ८,४०८ अर्थात ५.११ प्रतिशतले अवधि भाषा, ५,५२५ अर्थात ३.३६ प्रतिशतले हिन्दी भाषा बोल्ने गरेका छन् भने ४७३ अर्थात ०.२९ प्रतिशतले अंग्रेजी भाषा बोल्ने गरेको पाइयो ।

तालिका नं. १५: पूर्खाको भाषा अनुसार नेपालगञ्ज उप-महानगरपालिकाको जनसंख्या

मातृभाषा	जम्मा जनसंख्या			प्रतिशत
	पुरुष	महिला	जम्मा	
नेपाली	२२३७६	२३५६८	४५९४४	२७.९४
मैथली	३४१	२९०	६३१	०.३८
भोजपुरी	१३२	११९	२५१	०.१५
थारु	२६७९	२७२७	५४०६	३.२९
तामाङ	१५०	१५९	३०९	०.१९
नेपाल भाषा (नेवारी)	१२८१	१३७०	२६५१	१.६१

मातृभाषा	जम्मा जनसंख्या			प्रतिशत
	पुरुष	महिला	जम्मा	
बज्जीका	६	७	१३	०.०१
मगर ढुट	१५१४	१८४४	३३५८	२.०४
डोटेली	७४	७४	१४८	०.०९
उर्दु	८५४६	८१३४	१६६८०	१०.१४
अवधि	३९४८३	३७४९४	७६९७७	४६.८१
याक्थुङ/लिम्बु	१३	१३	२६	०.०२
गुरुङ	३५९	४२५	७८४	०.४८
बैतडेली	२१	२३	४४	०.०३
राई	२९	२६	५५	०.०३
अछामी	२१७	१८७	४०४	०.२५
शेर्पा	६३	५९	१२२	०.०७
हिन्दी	४५२६	४१९०	८७१६	५.३०
बभाडी	१३	५	१८	०.०१
मगर खाम	५९	८१	१४०	०.०९
मारवाडी	११८	१०९	२२७	०.१४
बंगला	१७	१०	२७	०.०२
बाजुरेली	३७	४४	८१	०.०५
डुमी	२३	२१	४४	०.०३
थकाली	६	८	१४	०.०१
राजी	५	९	१४	०.०१
दैलेखी	२२	१९	४१	०.०२
अंग्रेजी	१२	१२	२४	०.०१
खस	२७६	३०२	५७८	०.३५
संस्कृत	१३०	१३१	२६१	०.१६
मुस्लिम	४१	४५	८६	०.०५
जुम्ली	४५	४२	८७	०.०५
पञ्जावी	६३	६७	१३०	०.०८
अन्य	६१	५०	१११	०.०७
उल्लेख नभएको	१७	२५	४२	०.०३
जम्मा	८२७५५	८१६८९	१६४४४४	१००

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

उपमहानगरपालिकामा रहेका कुल १,६४,४४४ जनसंख्या मध्ये यहाँ बोलिने पुर्खाको भाषा अनुसार सबैभन्दा बढी ७६,९७७ अर्थात ४६.८१ प्रतिशतले अवधि भाषा बोल्ने गरेका छन् भने ४५,९४४ अर्थात २७.९४ प्रतिशतले नेपाली भाषा बोल्ने गरेको पाइयो । त्यसैगरी १६,६८० अर्थात १०.१४ ले उर्दु भाषा, ८,७१६ अर्थात ५.३० प्रतिशतले हिन्दी भाषा, ३,३५८ अर्थात २.०४ प्रतिशतले मगर हुट र २,६५१ अर्थात १.६१ प्रतिशतले नेपाल भाषा (नेवारी) बोल्ने गरेको पाइयो ।

(क) आदिवासी

आदिवासी/जनजाती उत्थान राष्ट्रिय प्रतिष्ठान ऐन, २०५८ अनुसार आदिवासी जनजाती भन्नाले आफ्नो मातृभाषा र परम्परागत रीतिरिवाज, छुट्टै साँस्कृतिक पहिचान, छुट्टै सामाजिक संरचना र लिखित वा अलिखित इतिहास भएका ६१ जाति वा समुदायलाई बुझिन्छ । यस उपमहानगरपालिकाको कुल जनसंख्या १,६४,४४४ मध्ये २८.७३ प्रतिशत (४७,२४४ जना) जनसंख्या अवधि समुदायका रहेका छन् । यसैगरी उपमहानगरपालिकामा कुल जनसंख्याको ३.७ प्रतिशत मगर, ३.४ प्रतिशत थारु, ३.२७ प्रतिशत कुर्मी, २.७९ प्रतिशत यादव, २.६८ प्रतिशत वनियाँ र २.६७ प्रतिशत ब्राहमण-तराई समुदायका व्यक्तिहरुको बसोबास रहेको पाउन सकिन्छ । यी समुदायद्वारा उपमहानगरपालिकाको मौलिक संस्कृतिलाई जीवन्त राख्न सहयोग पुऱ्याएको देखिए तापनि यो समुदाय सामाजिक, राजनैतिक र आर्थिक विकासको दृष्टिकोणले पछाडि परेको देखिन्छ । उपमहानगरपालिकाको विकासको लागि यो समुदायलाई अहिलेको अवस्थाबाट माथि उठाउन क्षमता विकास, सशक्तिकरण जस्ता विशेष कार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

(ख) उत्पीडित तथा सिमान्तकृत समुदाय

नेपालको संविधानको भाग ३४ अन्तर्गतको धारा ३०६ को (ड) मा सीमान्तकृत समुदाय भन्नाले राजनीतिक, आर्थिक र सामाजिक रूपले पछाडि पारिएका विभेद र उत्पीडन तथा भौगोलिक विकटताको कारणले सेवा सुविधाको उपभोग गर्न नसकेका वा त्यसबाट वञ्चित रहेका संघीय कानून बमोजिमको मानव विकासको स्तर भन्दा न्यून स्थितिमा रहेका समुदाय सम्झनु पर्दछ भनी उल्लेख गरेको छ ।

सामाजिक विभेदका रूपमा छुवाछुत जस्तो अमानवीय भेदभाव भोगिरहेको यो समुदायले राजनैतिक, आर्थिक र सामाजिक क्षेत्रमा समेत उपेक्षाको अनुभूत गर्नु परेको छ । यस समुदायका आधारभूत र मा.वि.मा अध्ययनरत छात्र छात्राहरुको संख्या तुलनात्मक रूपमा कम रहेको छ । परम्परागत सिपको धनी यो समुदायले

आफ्नो सिपलाई आर्थिक विपन्नता र सामाजिक उपेक्षाका कारण पनि अधि बढाउन नसकेको पाइन्छ । निजामती सेवा र गैरसरकारी सेवामा पनि यो समुदायको उपस्थिति अत्यन्तै न्यून छ । त्यसैगरी राजनितिक क्षेत्रमा २०४६, साल यता यो समुदायले आफ्ना सामुदायिक संगठनहरू समेत निर्माण गरेको पाइन्छ । राजनितिक नेतृत्वमा भने सिमित व्यक्तिहरूले मात्र यस समुदायको प्रतिनिधित्व गरिरहेका छन् । यस समुदायका अधिकांश व्यक्तिहरू अदक्ष र अर्धदक्ष जनशक्ति कै रूपमा ज्याला, मजदुरी गरेर जीवनयापन गरिरहेको पाइन्छ । यस उपमहानगरपालिकाको विकासका लागि यो समुदायलाई अहिलेको अवस्थाबाट माथि उठाउन विशेष अभियानको थालनी गर्नुपर्ने अवस्था देखिन्छ ।

३.५ धर्म अनुसार जनसंख्याको विवरण

नेपालमा धार्मिक स्वतन्त्रता र विविधता रहेको छ । अभै विधिवत रूपमा नेपालको अन्तरिम संविधान २०६३, ले मिति २०६३ जेष्ठ ४ मा पुनर्स्थापित संसदको ऐतिहासिक घोषणाले नेपाललाई एक धर्म निरपेक्ष राष्ट्रको रूपमा घोषणा गर्‍यो । त्यस्तै नेपालको संविधान, २०७२ को प्रस्तावनामा नेपाललाई एक बहुजातीय, बहुभाषिक, बहुधार्मिक, बहुसांस्कृतिक तथा भौगोलिक विविधतायुक्त विशेषतालाई आत्मसात् गरी विविधता बिचको एकता, सामाजिक सांस्कृतिक ऐक्यबद्धता, सहिष्णुता र सद्भावलाई संरक्षण एवं प्रवर्द्धन गर्दै, वर्गीय, जातीय, क्षेत्रीय, भाषिक, धार्मिक, लैङ्गिक विभेद र सबै प्रकारका जातीय छुवाछूतको अन्त्य गरी आर्थिक समानता, समृद्धि र सामाजिक न्याय सुनिश्चित गर्न समानुपातिक समावेशी र सहभागितामूलक सिद्धान्तका आधारमा समतामूलक समाजको निर्माण गर्ने संकल्प उल्लेख गरिएको छ । फलस्वरूप नेपालमा धार्मिक स्वतन्त्रता र सौहार्दता रहेको पाइन्छ ।

उपमहानगरपालिकामा विभिन्न समुदायका मानिसहरूको बसोबास रहेको हुनाले उनीहरूका आ-आफ्नै चाडपर्वहरू छन् । जस्तै: बडादशैं, तिहार, रामनवमी, महाशिवरात्री, हरितालिका, श्रीपञ्चमी, श्रीकृष्ण जन्माष्टमी, होली, चैते दशैं, साउने-माघे संक्रान्ति, मातातीर्थ औंसी, अक्षय तृतीया, हरिशयनी-हरिबोधनी एकादशी, नागपञ्चमी, रक्षाबन्धन (जनैपूर्णिमा), कुशे औंसी, बालाचतुर्दशी, कोजाग्रत पूर्णिमा, श्री स्वस्थानी पूर्णिमा, नयाँ वर्ष, सोह्रश्राद्ध, कूल-थानी पूजा, बुद्धजयन्ती, छठ पर्व, इद, ल्होसार आदि ।

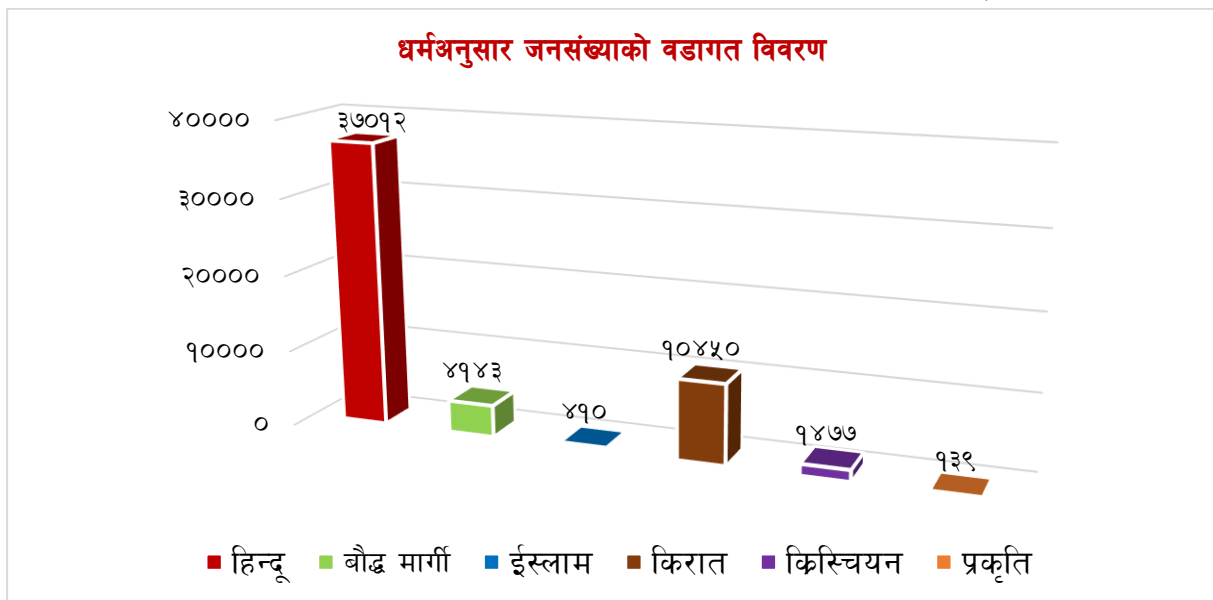
उपमहानगरपालिकामा रहेका कुल १,६४,४४४ जनसंख्या मध्ये ११,३०२८ अर्थात ६८.७३ प्रतिशत जनसंख्याले हिन्दु धर्म मान्दछन् भने दोस्रोमा इस्लाम धर्म मान्नेको संख्या ४८,२५१ अर्थात २९.३४ प्रतिशत रहेका छन् । त्यसैगरी ०.७० प्रतिशत बौद्ध मार्गी रहेका छन् भने क्रिस्चियन ०.८७ प्रतिशत रहेका छन् र ०.३० प्रतिशतले शिख धर्म मान्ने गरेका छन् । उपमहानगरपालिकामा धार्मिक विविधता रहे तापनि हिन्दु धर्मावलम्बीहरूको प्रधानता रहेको तथ्याङ्कले देखाउँछ । नेपालमा सदियौं देखि रहि आएको धार्मिक सहिष्णुता यस उपमहानगरपालिकामा पनि कायमै रहेको देखिन्छ । विभिन्न धर्मावलम्बीहरूको विस्तृत विवरण तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. १६: धर्म अनुसार जनसंख्याको विवरण

लिङ्ग	हिन्दू	बौद्ध मार्गी	ईस्लाम	किराँत	क्रिस्चियन	प्रकृति	बोन	जैन	वहाई	सिख	जम्मा
पुरुष	५६६०३	५५२	२४६४३	२५	६६४	४	५	९	१	२४९	८२७५५

लिंग	हिन्दू	बौद्ध मार्गी	ईस्लाम	किराँत	क्रिस्चियन	प्रकृति	बोन	जैन	वहाई	सिख	जम्मा
महिला	५६४२५	६०२	२३६०८	२४	७६८	४	४	१०	०	२४४	८१६८९
जम्मा	११३०२८	११५४	४८२५१	४९	१४३२	८	९	१९	१	४९३	१६४४४४
प्रतिशत	६८.७३	०.७०	२९.३४	०.०३	०.८७	०.००	०.०१	०.०१	०.००	०.३०	१००

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

३.६ जातजातीको आधारमा जनसंख्याको विवरण

उप-महानगरपालिकामा जातजातीका आधारमा जनसंख्याको विवरणलाई हेर्दा सबैभन्दा धेरै ४७,२४४ अर्थात २८.७३ प्रतिशत मुसलमान, दोस्रोमा १९,८४६ अर्थात १२.०७ प्रतिशत क्षेत्री, तेस्रोमा १०,२३७ अर्थात ६.२३ प्रतिशत ब्राम्हण-पहाड रहेका छन्। त्यसैगरी उप-महानगरपालिकामा मगर, ठकुरी, थारु, कुर्मी, यादव, बनियाँ, ब्राम्हण तराई लगायतका जातजातिहरूको बसोबास रहेको छ। यसरी जातीय हिसाबले विविधतायुक्त समाजमा स्थानीयहरू सामाजिक सहिष्णुताका साथ बसेको पाइन्छ। आफ्नो छुट्टै भाषा, संस्कृति र रहनसहन भएका नेपालको सीमान्तकृत जाति लगायत उप-महानगरपालिकामा बसोबास गर्ने विभिन्न जातजातिको मौलिक संस्कृति, परम्परा, भाषा र रहनसहनलाई संरक्षण गरी उनीहरूको पहिचान कायम राख्ने कार्यक्रमहरूको निर्माण गर्नु आवश्यक छ। जसको विस्तृत विवरण तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका नं. १७: जातजातीको आधारमा जनसंख्याको विवरण

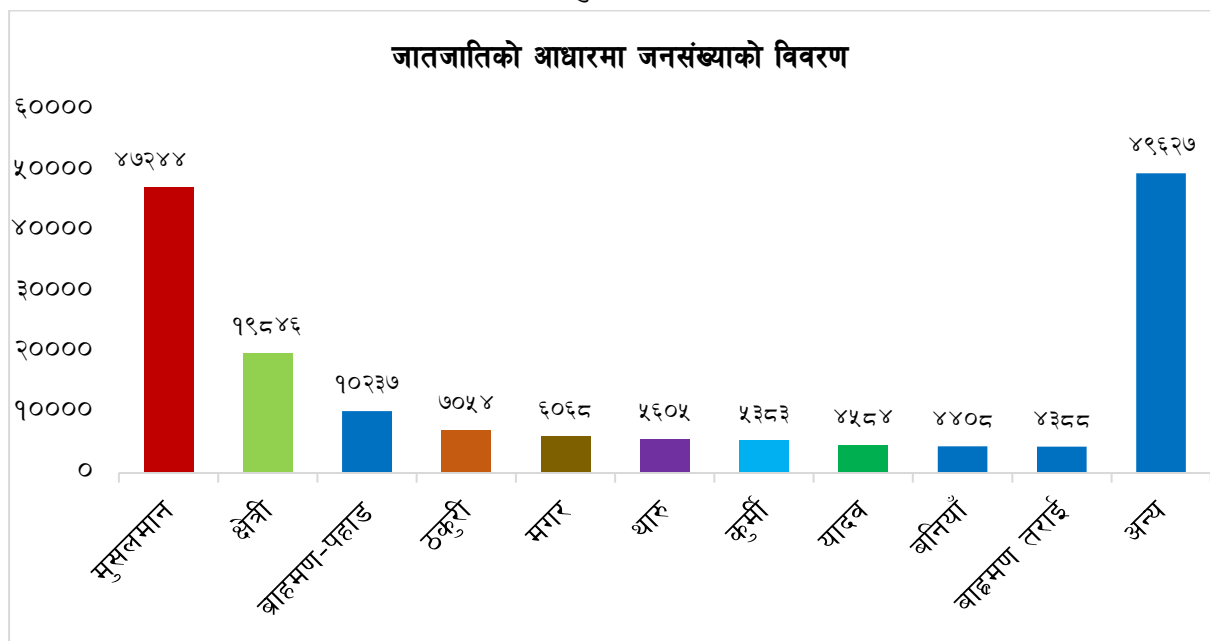
जातजाति	लिंग			प्रतिशत
	पुरुष	महिला	जम्मा	
मुसलमान	२४२४०	२३००४	४७२४४	२८.७३
क्षेत्री	९७६५	१००८१	१९८४६	१२.०७
ब्राम्हण-पहाड	५०९९	५१३८	१०२३७	६.२३
ठकुरी	३३९०	३६६४	७०५४	४.२९
मगर	२७६१	३३०७	६०६८	३.६९
थारु	२७७४	२८३१	५६०५	३.४१

जातजाति	लिंग			प्रतिशत
	पुरुष	महिला	जम्मा	
कुर्मी	२८०३	२५८०	५३८३	३.२७
यादव	२४०३	२१८१	४५८४	२.७९
बनियाँ	२३१९	२०८९	४४०८	२.६८
ब्राम्हण तराई	२३१६	२०७२	४३८८	२.६७
अन्य	२४८८५	२४७४२	४९६२७	३०.१८
जम्मा	८२७५५	८१६८९	१६४४४४	१००

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

नोट: अन्यमा तामाङ, नेवार, विश्वकर्मा, राई, गुरुङ, परियार, याक्थुङ/लिम्बु, मिजार, तेली, चमार/हरिजन/राम, कोइरी, मुसहर, सन्यासी, धाँनुक, पासवान, मल्लाह, केवत, काठवाणीया, कलवार, कानु, कुमाल, घर्ती/भुजेल, हजाम/ठाकुर, शेर्पा, धोवी, टाट्मा, लोहर, हलुवाई, माँझी, बराई, तुनीया, चेपाङ, सोनार, कोमार, सुनुवार, कहार, सन्थेल, मारवाडी, कायस्थ, राजपुत, वादी, कुंदुक, लोढ, बढाई, बंगाली, धिमाल, माली, धुनियाँ, भोटे, डोम, थकाली, कोरी, पंजाबी/सिख, मेचे, राजी, कुसवाडीया, देव, चिडीमार, रानाथारु, गोन्ड, कात्की, अन्य लगायतका जातजातिहरू बसोबास गर्दछन्।

जातजातिको विवरणलाई स्तम्भ चित्रमा समेत प्रस्तुत गरिएको छ।

३.७ घरमुलीको विवरण

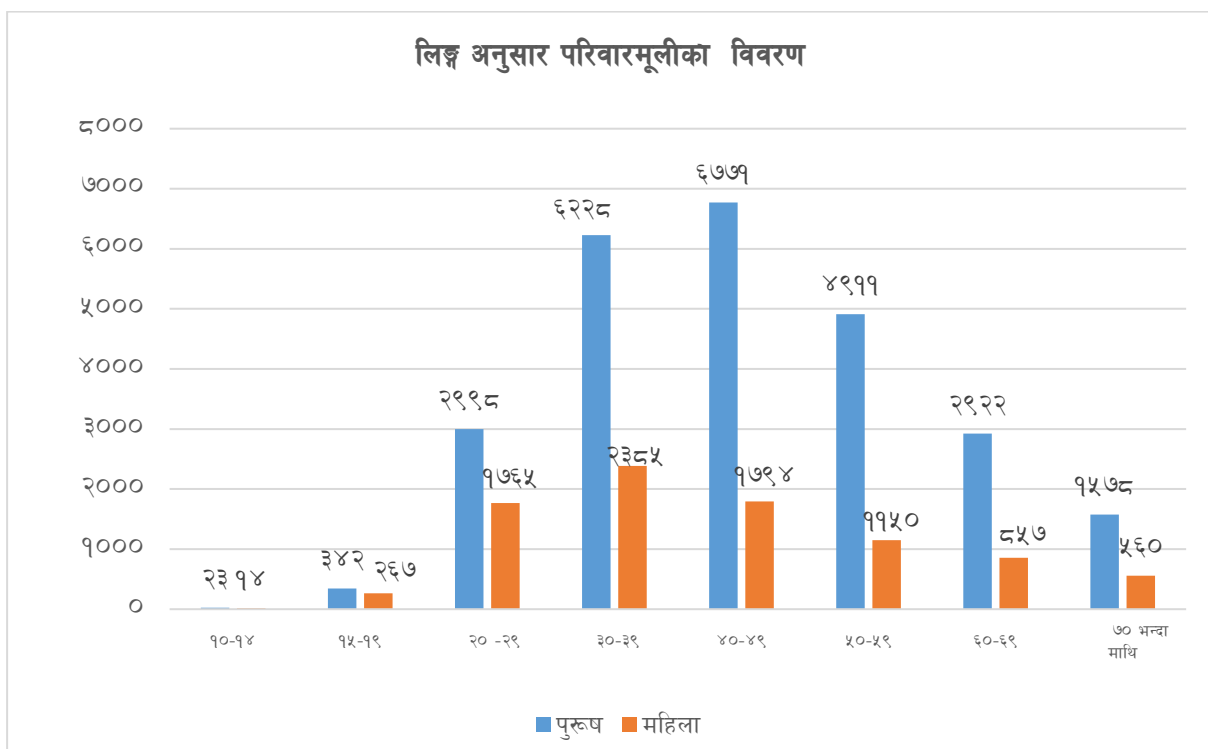
तालिका नं. १८: लिंग अनुसार परिवारमूलीको विवरण

उमेर समूह	पुरुष परिवारमूली	महिला परिवारमूली	जम्मा परिवार संख्या
१०-१४	२३	१४	३७
१५-१९	३४२	२६७	६०९
२०-२९	२९९८	१७६५	४७६३
३०-३९	६२२८	२३८५	८६१३
४०-४९	६७७१	१७९४	८५६५
५०-५९	४९११	११५०	६०६१

उमेर समूह	पुरुष परिवारमूली	महिला परिवारमूली	जम्मा परिवार संख्या
६०-६९	२९२२	८५७	३७७९
७० वर्ष माथि	१५७८	५६०	२१३८
जम्मा	२५७७३	८७९२	३४५६५
प्रतिशत	७४.५६	२५.४४	१००

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

उप-महानगरपालिकामा रहेको कुल घरपरिवार संख्या ३४,५६५ मध्ये २५,७७३ अर्थात ७४.५६ प्रतिशत घरपरिवारमा पुरुष घरमूली रहेका छन् भने ८,७९२ अर्थात २५.४४ प्रतिशत घरपरिवारमा महिला घरमूली रहेका छन् । जसको विस्तृत विवरण तालिकामा उल्लेख गरिएको छ :-

३.८ पेशाको आधारमा जनसंख्याको विवरण

उप-महानगरपालिकामा रहेका १० देखि ६५ वर्ष माथि उमेर समूहका जम्मा जनसंख्या मध्ये प्राथमिक पेशाका कामदारहरु सबैभन्दा बढी २७,६३५ अर्थात ४०.१८ प्रतिशत रहेका छन् । दोस्रोमा कृषि पेशालाई मुख्य पेशा बनाएका कामदारहरु १०,२५७ अर्थात १४.९१ प्रतिशत रहेको छन् । जसको उमेर समूहगत विस्तृत विवरण माथिको तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं. १९: पेशाको आधारमा उमेर समूहगत जनसंख्याको विवरण

परिवारको मुख्य पेशा	उमेर समूह												जम्मा	प्रतिशत
	१०-१४	१५-१९	२०-२४	२५-२९	३०-३४	३५-३९	४०-४४	४५-४९	५०-५४	५५-५९	६०-६४	६५-वर्ष माथि		
सैनिक अधिकारीहरु	०	२	१६	४०	५७	१०५	५८	२९	१७	४	०	०	३२८	०.४८
व्यवस्थापकहरु	०	९३	३६२	७२९	१०५७	१२०९	११५६	८६५	७२२	४०९	२४६	२२५	७०६५	१०.२७
पेशाविद्हरु	२	४०	३०४	५४७	६१५	५८७	४९१	३७९	३०९	१८७	७९	८३	३६०७	५.२४

परिवारको मुख्य पेशा	उमेर समूह												जम्मा	प्रतिशत
	१०-१४	१५-१९	२०-२४	२५-२९	३०-३४	३५-३९	४०-४४	४५-४९	५०-५४	५५-५९	६०-६४	६५-वर्ष माथी		
प्राविधिक तथा सहायक पेशाविद्हरु	४	४९	२९५	४९१	३९०	२९०	२९२	१९६	१७३	८६	२६	४०	२३३२	३.३९
कार्यालय सहायकहरु	२	४४	२६२	३४१	३९८	२८१	२०१	१४३	११४	६०	२२	२८	१८१६	२.६४
सेवा तथा बस्तु विक्री गर्ने कामदारहरु	१३	२४८	७८७	१०९७	१०९४	११४६	९८२	६६७	४८७	३२३	१९४	२३०	७२६८	१०.५७
कृषि कार्यसँग सम्बन्धित रोजगारहरु	५११	७७४	११३८	१०४८	१०७२	११४६	१०२९	८६८	८३६	६५५	५१०	६७०	१०२५७	१४.९१
शिल्पकला तथा कालिगढ र यससँग सम्बन्धी व्यापार गर्नेहरु	०	४४०	९४०	९९५	८५९	८३६	६४६	४३०	३४८	१९८	११०	१०१	५९०३	८.५८
यन्त्र तथा मेशिन अपरेटर र जडान गर्ने कामदारहरु	२	९३	२८३	४०२	४१९	३७७	३३९	२३३	१५६	७३	४४	३१	२४५२	३.५७
सामान्य वा प्राथमिक पेशाका कामदारहरु	३१२०	३६६१	३७६४	३३७५	२८९४	२७४७	२२३१	१६७४	१२८६	८६६	७४८	१२६९	२७६३५	४०.१८
आर्थिक रुपमा सकृय नभएकाहरु	१८	१२	१४	१२	१७	८	१४	६	१	३	१	३	१०९	०.१६
जम्मा	३६७२	५४५६	८१६५	९०७७	८७९२	८७३२	७४३९	५४८२	४४४९	२८५६	१९७२	२६८०	६८७७२	१००

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

३.९ आर्थिक रुपले सक्रिय जनसंख्याको विवरण

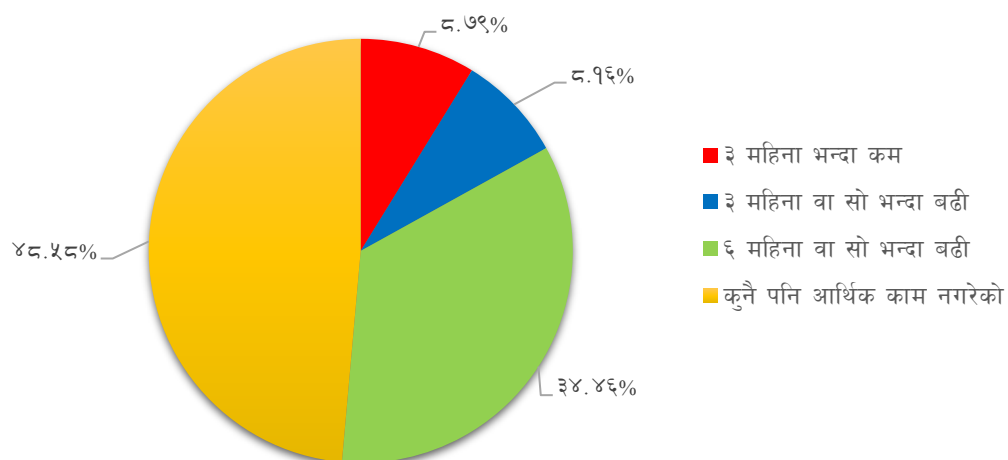
१० वर्ष वा सो भन्दा माथिका व्यक्तिले गणनाको समयदेखि अधिको १२ महिनासम्म आर्थिक काम गरेको अवधि (महिना) अनुसारको जनसंख्याको विस्तृत विवरण तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. २०: १२ महिनासम्म आर्थिक काम गरेको अवधि (महिना) अनुसार जनसंख्याको विवरण

लिंग	३ महिना भन्दा कम	३ महिना वा सो भन्दा बढी	६ महिना वा सो भन्दा बढी	कुनै पनि आर्थिक काम नगरेको	जम्मा
पुरुष	३९००	३७९९	३५०४६	२३७९२	६६५३७
महिला	७८५९	७११५	११०५३	४११९३	६७२२०
जम्मा	११७५९	१०९१४	४६०९९	६४९८५	१३३७५७
प्रतिशत	८.८	८.२	३४.५	४८.६	१००

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

१२ महिनासम्म आर्थिक काम गरेको अवधि (महिना) अनुसार जनसंख्याको विवरण

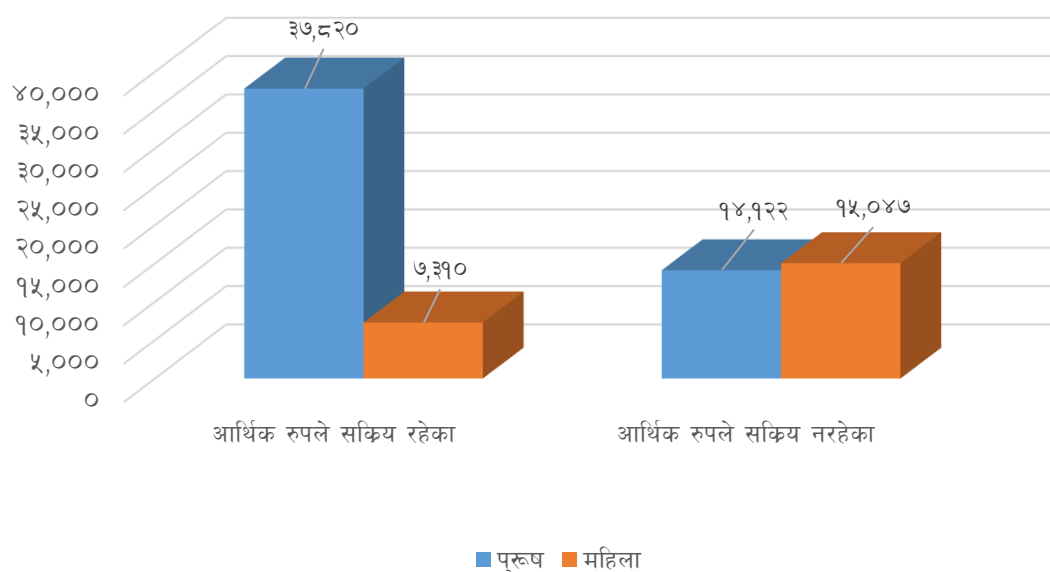

तालिका नं. २१: आर्थिक रुपले सक्रिय/निष्क्रिय जनसंख्याको विवरण

लिंग	आर्थिक रुपले सक्रिय रहेका	आर्थिक रुपले सक्रिय नरहेका	जम्मा
पुरुष	३७,८२०	७,३१०	४५,१३०
महिला	१४,१२२	१५,०४७	२९,१६९
जम्मा	५१,९४२	२२,३५७	७४,२९९
प्रतिशत	६९.९१	३०.०९	१००

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

आर्थिक रुपले सक्रिय तथा निष्क्रिय जनसंख्याको विवरण

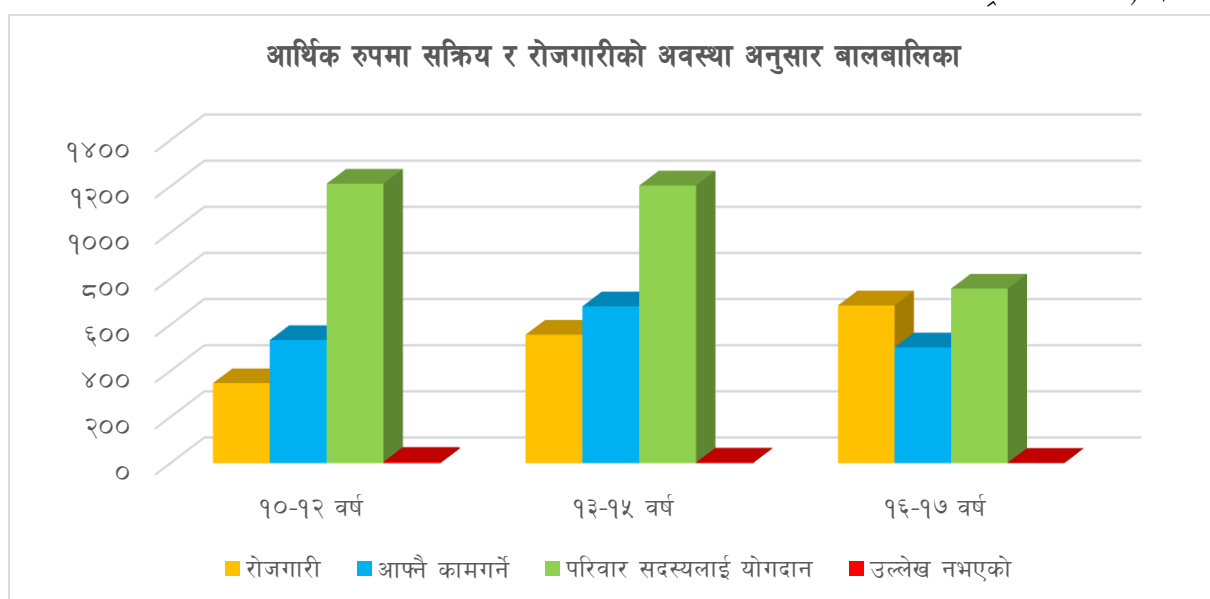

१०-१७ वर्ष उमेर समूहका बालबालिकाहरुको आर्थिक रुपमा सक्रिय र रोजगारीको अवस्था अनुसार बालबालिकाहरुको संख्या तल तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. २२: १२ महिनामा आर्थिक रुपमा सक्रिय र रोजगारीको अवस्था अनुसार बालबालिकाको विवरण

उमेर समूह	रोजगारी	आफ्नै काम गर्ने	परिवार सदस्यलाई योगदान	उल्लेख नभएको	जम्मा
१०-१२ वर्ष	३४७	५३४	१२१२	६	२०९९
१३-१५ वर्ष	५५७	६८०	१२०४	३	२४४४
१६-१७ वर्ष	६८४	५०२	७५७	२	१९४५
जम्मा	१५८८	१७१६	३१७३	११	६४८८
प्रतिशत	२४.४८	२६.४५	४८.९१	०.१७	१००

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

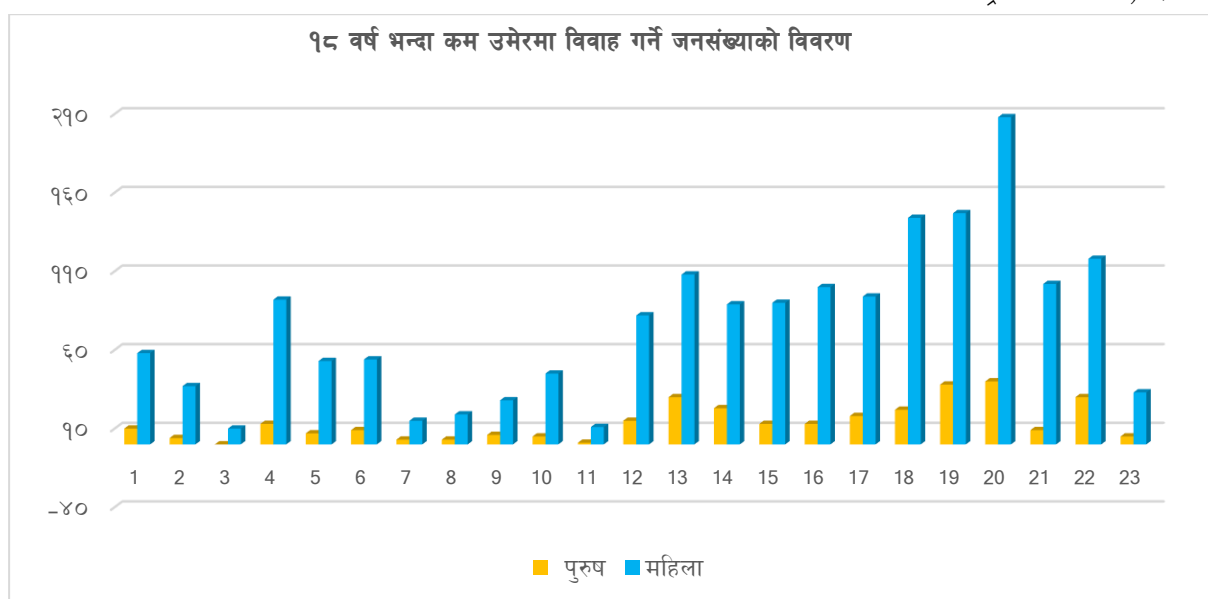

तालिका नं. २३: १८ (वर्ष भन्दा कम उमेरमा) बालविवाह गर्ने जनसंख्याको विवरण

वडा नं.	बालविवाह पुरुष		बालविवाह महिला		जम्मा	
१	१०	३.१५	५८	३.३४	६८	३.३१
२	४	१.२६	३७	२.१३	४१	२.००
३	०	०.००	१०	०.५८	१०	०.४९
४	१३	४.१०	९२	५.३०	१०५	५.११
५	७	२.२१	५३	३.०५	६०	२.९२
६	९	२.८४	५४	३.११	६३	३.०७
७	३	०.९५	१५	०.८६	१८	०.८८
८	३	०.९५	१९	१.०९	२२	१.०७
९	६	१.८९	२८	१.६१	३४	१.६६
१०	५	१.५८	४५	२.५९	५०	२.४३
११	१	०.३२	११	०.६३	१२	०.५८
१२	१५	४.७३	८२	४.७२	९७	४.७२

वडा नं.	बालविवाह पुरुष		बालविवाह महिला		जम्मा	
१३	३०	९.४६	१०८	६.२२	१३८	६.७२
१४	२३	७.२६	८९	५.१२	११२	५.४५
१५	१३	४.१०	९०	५.१८	१०३	५.०१
१६	१३	४.१०	१००	५.७६	११३	५.५०
१७	१८	५.६८	९४	५.४१	११२	५.४५
१८	२२	६.९४	१४४	८.२९	१६६	८.०८
१९	३८	११.९९	१४७	८.४६	१८५	९.०१
२०	४०	१२.६२	२०८	११.९७	२४८	१२.०७
२१	९	२.८४	१०२	५.८७	१११	५.४०
२२	३०	९.४६	११८	६.७९	१४८	७.२१
२३	५	१.५८	३३	१.९०	३८	१.८५
जम्मा	३१७	१००	१७३७	१००	२०५४	१००

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

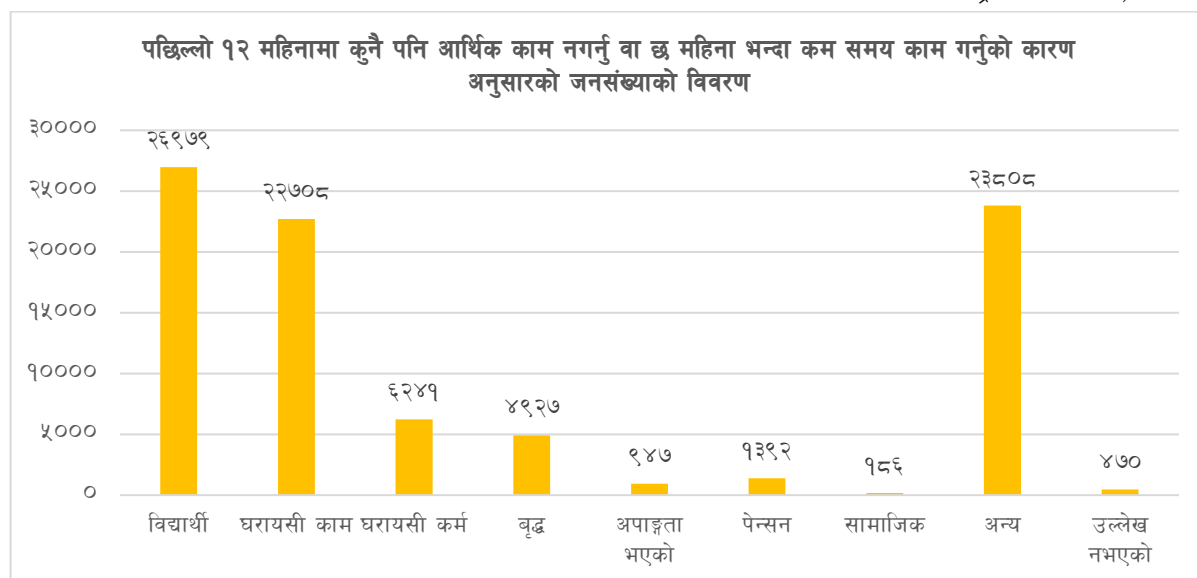
३.१० पेशाको आधारमा जनसंख्याको विवरण

उप-महानगरपालिकामा रहेका १० देखि ७५ वर्ष माथि उमेर समूहका जम्मा जनसंख्या मध्ये ६ महिना भन्दा कम समय काम गर्नुको कारणहरूमा सबैभन्दा बढी विद्यार्थी भएको कारण अर्थात् २३,९७९ अर्थात् ३०.७८ प्रतिशत विद्यार्थी रहेका छन्। भने दोस्रोमा घरायसी कामका कारण २२,७०८ अर्थात् २५.९१ प्रतिशत रहेका छन्। जसको उमेर समूहगत विस्तृत विवरण तालिकामा उल्लेख गरिएको छ।

तालिका नं. २४: १० वर्ष सोभन्दा माथिका व्यक्तिले पछिल्लो १२ महिनामा कुनै पनि आर्थिक काम नगर्नु वा ६ महिना भन्दा कम समय काम गर्नुको कारण अनुसारको जनसंख्या

उमेर समूह	विद्यार्थी	घरायसी काम	घरायसी कर्म	वृद्ध	अपाङ्गता भएको	पेन्सन	सामाजिक	अन्य	उल्लेख नभएको	जम्मा
१०-१४ वर्ष	११९७२	६०९	१३४	०	३५	०	०	३७४३	५४	१६५४७
१५-१९ वर्ष	९७८७	१५७८	३५३	०	५२	३	३	३९५४	७४	१५८०४
२०-२४ वर्ष	४२१८	३२९२	८०६	०	७०	३	१७	३६४७	८३	१२१३६
२५-२९ वर्ष	८४३	३७२३	१००३	०	५३	७	२३	२६९१	६३	८४०६
३०-३४ वर्ष	१०९	३२२६	८९५	०	६२	१६	२०	१९८८	२९	६३४५
३५-३९ वर्ष	३१	२९८५	८०९	०	५६	४८	१८	१६८०	३५	५६६२
४०-४४ वर्ष	११	२२२१	६७९	०	६२	५८	१९	१२९८	३९	४३८७
४५-४९ वर्ष	२	१७९२	५३०	०	७३	५३	२०	१०३५	२३	३५२८
५०-५४ वर्ष	४	१३९८	४१६	०	११३	१०८	२०	१०४४	२७	३१३०
५५-५९ वर्ष	१	९७९	३००	०	७८	१९१	२२	९९८	२५	२५९४
६०-६४ वर्ष	०	६२९	१९५	८०६	९०	२७८	१५	६७७	१०	२७००
६५-६९ वर्ष	०	१७२	७६	१३०८	८४	२३१	२	४१२	४	२२८९
७०-७४ वर्ष	०	७३	३३	१४८०	७३	२३९	४	३७६	४	२२८२
७५ वर्ष माथि	१	३१	१२	१३३३	४६	१५७	३	२६५	०	१८४८
जम्मा	२६९७९	२२७०८	६२४१	४९२७	९४७	१३९२	१८६	२३८०८	४७०	८७६५८
प्रतिशत	३०.७८	२५.९१	७.१२	५.६२	१.०८	१.५९	०.२१	२७.१६	०.५४	१००

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

३.११ अपाङ्गताका आधारमा जनसंख्याको विवरण

शरीरका अङ्गहरू र शारीरिक प्रणालीमा भएको समस्याका कारण भौतिक, सामाजिक, साँस्कृतिक वातावरणका साथै सञ्चार समेतबाट सिर्जना भएको अवरोध समेतले दैनिक क्रियाकलाप सामान्य रूपमा सञ्चालन गर्न एवं सामाजिक जीवनमा पूर्ण सहभागी हुन कठिनाई हुने अवस्थालाई अपाङ्गता भनिन्छ । खासगरी व्यक्तिहरूमा

अपाङ्गता हुने कारण आयोडिनयुक्त नुन प्रयोगको कमी, ग्रामिण क्षेत्रमा मुख नधुने समस्याका कारण उत्पन्न (Trachoma) रोग, दुर्घटना, जन्मजात, प्राकृतिक प्रकोप, कुपोषण, स्वास्थ्य उपचार नपाएर, द्वन्द्व वा युद्ध वा विस्फोटक पदार्थको प्रयोग आदि देखिएका छन्। जसलाई घटाउन प्रतिरोधात्मक र उपचारात्मक दुवै कार्यहरू गरिनुपर्दछ। अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा बालबालिकाहरूको हक, हित र अधिकारको संरक्षण एवं सम्बर्द्धन र विकास गर्न १९ वटा क्षेत्रलाई समेटी अपाङ्ग संरक्षण तथा कल्याण ऐन, २०३९ र अपाङ्गता सम्बन्धी कार्ययोजना, २०६३ तयार गरी कार्यान्वयनमा ल्याएको छ। त्यसैगरी २०६६ पुस १२ गते नेपालले अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको अधिकार सम्बन्धी संयुक्त राष्ट्र संधीय महासन्धी, २००६ लाई अनुमोदन गरेको छ।

क) अपाङ्गताको किसिम अनुसार जनसंख्या विवरण

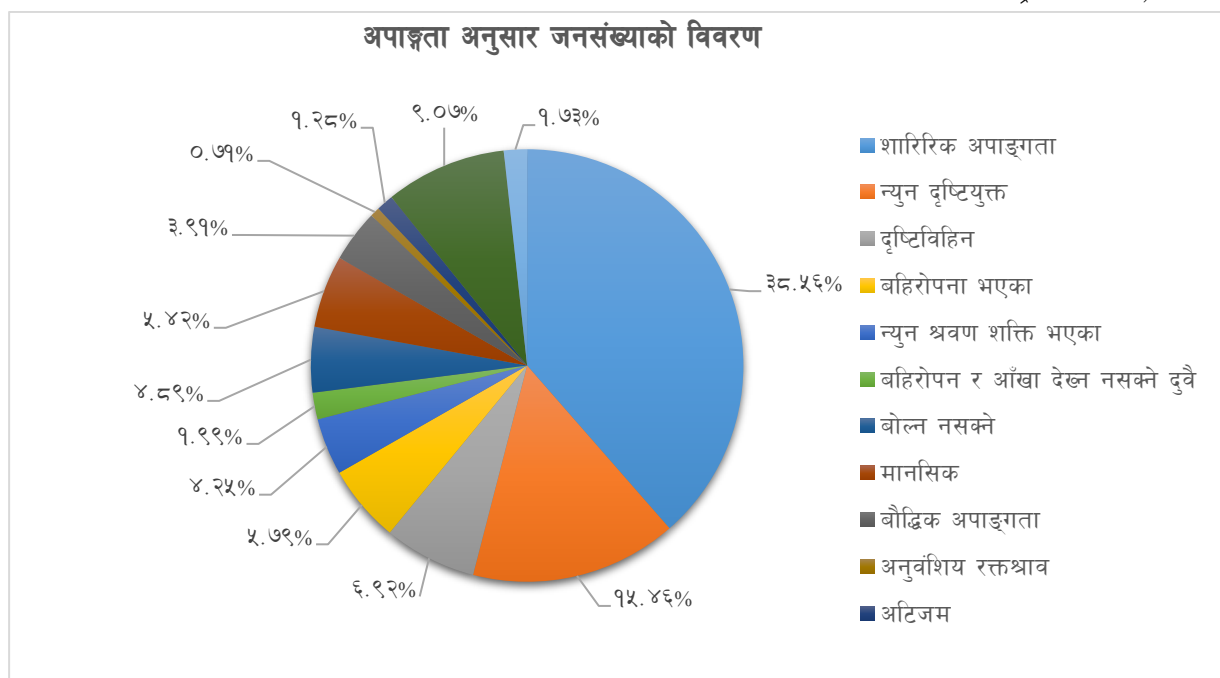
अपाङ्गता परिचयपत्र वितरण गर्नका लागि अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूलाई अपाङ्गताका आधारमा शारीरिक अपाङ्गता, दृष्टिविहीन र न्यून दृष्टियुक्त, स्वरबोलाई सम्बन्धी अपाङ्गता, सुस्त श्रवण र बहिरा, श्रवण विहिनता, मानसिक अपाङ्गता बौद्धिक अपाङ्गता, बहुअपाङ्गता गरी सात किसिमले र गाम्भीर्यताका आधारमा तह क (रातो रङको परिचय पत्र), तह ख (निलो रङको परिचय पत्र), तह ग (पहेलो रङको परिचय पत्र) र तह घ (सेतो रङको परिचय पत्र) गरी चार तहमा विभक्त गरी परिचय पत्र वितरण गर्ने कार्य सुरु गरिएको छ। हालसम्म यो समुदायको सामाजिक आर्थिक अवस्थामा परिवर्तन ल्याउन केही सामान्य आयमूलक र सिपमूलक तालिमहरू सञ्चालन गरिएता पनि यिनीहरूको आत्मविश्वासलाई बढाउन र समुदायबाट हुने गरेको उपेक्षाबाट मुक्त राख्न स्थानीय स्रोतसाधन र निकायहरूमा यो समुदायको पहुँच पुर्याउन विभिन्न कार्यक्रम सञ्चालनमा ल्याउनुपर्ने देखिन्छ। राष्ट्रिय जनगणना, २०७८ को तथ्याङ्क अनुसार उप-महानगरपालिकामा रहेको कूल जनसंख्या मध्ये २,६५८ जना अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू रहेका छन्। जसमध्ये शारीरिक अपाङ्गता भएका १,०२५ जना, ४११ जना न्यून दृष्टियुक्त भएका व्यक्ति रहेका छन्। यसैगरी दृष्टिविहिन १८४ जना, बहिरोपना भएका १५४ जना, न्यून श्रवण शक्ति भएका ११३ जना, बहिरोपना र आँखा नदेख्ने ५३ जना, बोलन नसक्ने १३० जना, मानसिक अपाङ्गता भएका १४४ जना, बौद्धिक अपाङ्गता भएका १०४ जना, अनुवशील रक्तश्राव भएका १९ जना, अटिजम भएका ३४ जना तथा बहुअपाङ्गता भएका २४१ जना र उल्लेख नभएको ४६ जना रहेका छन्। जसको विस्तृत विवरण निम्न अनुसार रहेको छ:-

तालिका नं. २५: अपाङ्गताको किसिम अनुसार जनसंख्या विवरण

उमेर समूह	शारीरिक अपाङ्गता	न्यून दृष्टियुक्त	दृष्टिविहिन	बहिरोपना भएका	न्यून श्रवण शक्ति भएका	बहिरोपना र आँखा देख्न नसक्ने दुवै	बोलन नसक्ने	मानसिक	बौद्धिक अपाङ्गता	अनुवशील रक्तश्राव	अटिजम	बहुअपाङ्गता	उल्लेख नभएको	जम्मा
०-४ वर्ष	७१	५	३४	३	३	२	६	१	५	१	९	१२	४	१५६
५-९ वर्ष	८५	११	३१	१०	४	२	१३	५	१६	१	८	१८	२	२०६
१०-१४ वर्ष	६२	६	१४	१३	४	२	१५	९	७	१	३	१६	१	१५३
१५-१९ वर्ष	८९	२३	२२	१७	१२	१	१५	२३	१४	०	३	२३	६	२४८
२०-२४ वर्ष	७०	१३	१४	४	८	४	१२	१८	१६	१	४	२०	५	१८९
२५-२९ वर्ष	६६	१२	७	७	३	०	६	१७	१०	१	१	१८	४	१५२

उमेर समूह	शारिरिक अपाङ्गता	न्यून दृष्टियुक्त	दृष्टिविहिन	बहिरोपना भएका	न्यून श्रवण शक्ति भएका	बहिरोपन र आँखा देख्न नसक्ने दुवै	बोल्न नसक्ने	मानसिक	बौद्धिक अपाङ्गता	अनुवंशिय रक्तश्राव	अटिजम	बहुअपाङ्गता	उल्लेख नभएको	जम्मा
३०-३४ वर्ष	८०	१९	९	९	३	३	१५	१६	११	१	१	११	६	१८४
३५-३९ वर्ष	५८	१३	५	९	५	३	७	१६	७	१	१	२१	४	१५०
४०-४४ वर्ष	७४	१७	६	४	४	४	८	१२	७	३	१	१२	४	१५६
४५-४९ वर्ष	५३	१८	१०	५	६	१	५	५	३	३	०	१५	४	१२८
५०-५४ वर्ष	५१	४५	७	७	१०	३	७	१२	२	२	१	८	२	१५७
५५-५९ वर्ष	४८	३६	५	४	११	३	१	२	१	१	०	८	१	१२१
६०-६४ वर्ष	६४	५२	३	१६	१४	२	३	३	३	०	०	१४	१	१७५
६५-६९ वर्ष	५७	४७	११	१४	९	४	६	४	२	१	०	९	१	१६५
७०-७४ वर्ष	६३	५०	२	१५	१०	१४	६	०	०	०	२	१७	१	१८०
७५वर्ष माथि	३४	४४	४	१७	७	५	५	१	०	२	०	१९	०	१३८
जम्मा	१०२५	४११	१८४	१५४	११३	५३	१३०	१४४	१०४	१९	३४	२४१	४६	२६५८
प्रतिशत	३८.५६	१५.४६	६.९२	५.७९	४.२५	१.९९	४.८९	५.४२	३.९१	०.७१	१.२८	९.०७	१.७३	१००

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

तालिका नं. २६: वडागत रुपमा पाँच वर्ष माथिका अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको साक्षरता स्थिती विवरण

वडा	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०	२१	२२	२३
जम्मा संख्या	६५	५१	१०	७९	५२	७९	६७	२५	३४	८४	३०	६८	४३	२४	३४	५२	५४	१२१	८३	२०७	३४	२१	१०
प्रतिशत	६६.३	६८.९	७१.४	६७.५	५९.८	७३.८	५६.३	७५.८	६६.७	७०	६१.२	५४.८	४८.९	३३.८	३१.२	४५.२	४१.९	६५	४५.१	५१.४	३८.६	३५	२९.४

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

तालिका नं. २७: वडागत रुपमा अपाङ्गता भएका व्यक्तिको आर्थिक अवस्थाको विवरण

वडा	घरायसी काम	गैर घरायसी काम	कुल	प्रतिशत
१	१४	१७	३१	३.२७
२	३	२४	२७	२.८५
३	२	३	५	०.५३
४	८	२८	३६	३.७९
५	६	३२	३८	४.००
६	७	२५	३२	३.३७
७	१७	२९	४६	४.८५
८	१	५	६	०.६३
९	१०	८	१८	१.९०
१०	७	३८	४५	४.७४
११	६	८	१४	१.४८
१२	१३	३३	४६	४.८५
१३	८	२२	३०	३.१६
१४	२०	१९	३९	४.११
१५	१८	२२	४०	४.२१
१६	१०	३८	४८	५.०६
१७	८	२८	३६	३.७९
१८	११	५४	६५	६.८५
१९	३१	४५	७६	८.०१
२०	९८	७७	१७५	१८.४४
२१	२८	१९	४७	४.९५
२२	१०	१७	२७	२.८५
२३	१६	६	२२	२.३२
कुल	३५२	५९७	९४९	१००

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

तालिका नं. २८: १० वर्ष वा सो भन्दा माथिका अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूले विगत १२ महिनामा गरेका प्रमुख औद्योगिक क्षेत्र अनुसारको आर्थिक क्रियाकलाप सम्बन्धी विवरण

आर्थिक कामको क्षेत्र वा उद्योग	शारिरिक अपाङ्गता	न्युन दृष्टियुक्त	दृष्टिविहिन	बहिरोपना भएका	न्युन श्रवण शक्ति भएका	बहिरोपन र आँखा देख्न नसक्ने दुवै	बोल्न नसक्ने	मानसिक	बौद्धिक अपाङ्गता	अनुवर्षिय रक्तश्राव	अटिजम	बहुअपाङ्गता	जम्मा
कृषि वन तथा पशुपालन	११६	५१	१७	१५	१६	५	१६	५	८	३	०	१३	२६५
खानी तथा उत्खनन्	७	०	०	०	०	०	०	०	१	०	०	०	८
औद्योगिक उत्पादन	२१	६	१	५	१	४	३	०	०	१	२	०	४४
विद्युत ग्याँस वाफ तथा वातानुकूलित सेवा	२	२	०	१	०	०	१	०	०	०	०	१	७
पानीको आपूर्ति ढल निकास, फोहोर व्यवस्थापन	१	१	१	१	१	६	०	०	०	०	०	०	११
निर्माण	५७	१९	७	६	११	०	७	१	६	०	४	११	१२९
थोक एवं खुद्रा व्यापार	१०१	४२	१५	१०	८	२	१४	१४	५	३	३	१६	२३३
यातायात तथा भण्डारण	२५	११	१	०	०	२	४	०	०	०	०	२	४५
आवास तथा भोज सम्बन्धी कृयाकलाप	२१	४	२	२	२	२	३	१	१	०	०	३	४१
सूचना तथा सञ्चार	१	२	१	०	०	०	०	०	०	०	०	१	५
घरजग्गा कारोबारका लागि	७	३	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१०
पशुचिकित्सा तथा पशुस्वास्थ्य सम्बन्धी	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१
पेशागत, वैज्ञानिक तथा प्राविधिक कृयाकलापहरु	४	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	५
प्रशासनिक तथा सहयोगी सेवाका कृयाकलापहरु	२	१	०	०	१	०	०	०	०	०	०	०	४
सार्वजनिक प्रशासन र सुरक्षा सम्बन्धी कृयाकलाप	११	०	१	२	०	०	०	०	०	०	०	१	१५
शिक्षा सम्बन्धी	१२	६	४	१	२	१	०	०	०	०	०	२	२८
मानव स्वास्थ्य तथा सामाजिक कार्य सम्बन्धी	५	४	०	१	०	०	०	०	०	०	०	०	१०
कला मनोरन्जनसँग सम्बन्धी	१	१	१	०	०	०	१	०	०	०	०	०	४
अन्य	२५	११	५	१	१	२	२	५	२	०	२	५	६१

आर्थिक कामको क्षेत्र वा उद्योग	शारिरिक अपाङ्गता	न्युन दृष्टियुक्त	दृष्टिविहिन	बहिरोपना भएका	न्युन श्रवण शक्ति भएका	बहिरोपन र आँखा देख्न नसक्ने दुवै	बोल्न नसक्ने	मानसिक	बौद्धिक अपाङ्गता	अनुवांशिय रक्तश्राव	अटिजम	बहुअपाङ्गता	जम्मा
घर परिवारका घरायसी कृयाकलाप सम्बन्धी	५	८	१	२	०	३	०	१	०	०	०	१	२१
बाह्य संघ संस्था तथा यसका अंगहरु सम्बन्धी	३	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०	२	६
उल्लेख नभएको	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१	१
जम्मा	४२८	१७४	५७	४७	४३	२७	५१	२७	२३	७	११	५९	९५४
प्रतिशत	४४.८६	१८.२४	५.९७	४.९३	४.५१	२.८३	५.३५	२.८३	२.४१	०.७३	१.१५	६.१८	१००

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

३.१२ बसाइँसराई सम्बन्धी विवरण

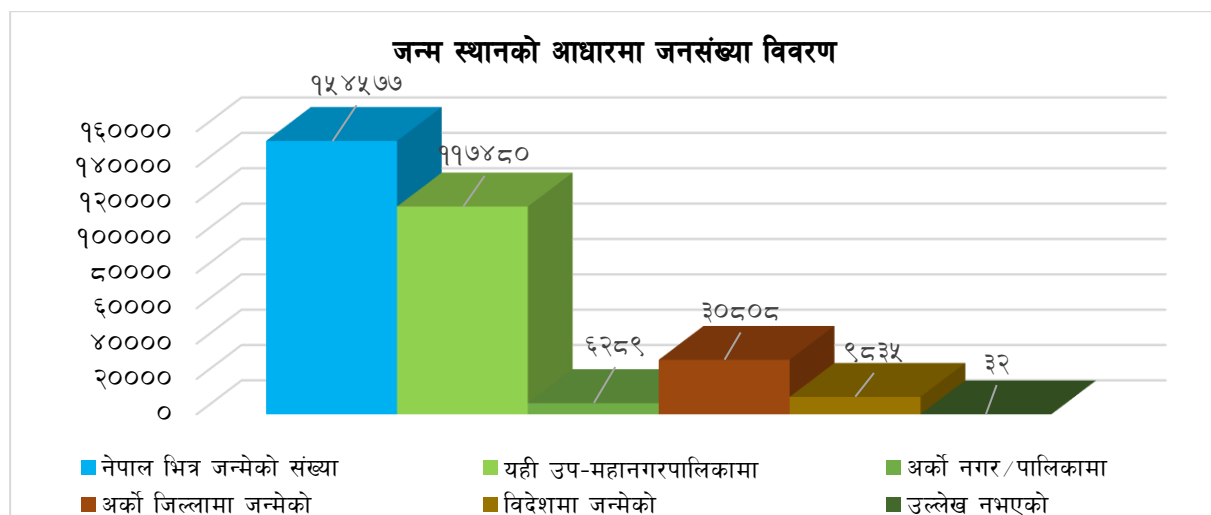
क) जन्म स्थानको आधारमा जनसंख्या विवरण

तालिका नं. २९: जन्म स्थानको आधारमा जनसंख्या विवरण

उमेर समूह	नेपाल भित्र जन्मेको संख्या	यही जिल्लामा जन्मेको संख्या		अर्को जिल्लामा जन्मेको				विदेशमा जन्मेको	जन्म स्थान नखुलेको	जम्मा जनसंख्या
		यही उप-महानगरपालिकामा	अर्को पालिकामा	पहाड	हिमाल	तराई	उल्लेख नभएको			
०-४ वर्ष	१३९१८	१३५५६	६६	३६	१३९	१२१	०	७५	१	१३९९४
५-९ वर्ष	१६५४५	१५३०८	१६१	२०५	४९२	३७९	०	१४६	२	१६६९३
१०-१४ वर्ष	१६६२७	१४५९१	२९७	३७१	८२४	५४४	०	१८५	१	१६८१३
१५-१९ वर्ष	१७३९८	१३८६३	५४२	५००	१३१४	११७९	०	३४४	५	१७७४७
२०-२४ वर्ष	१६२३३	११५२२	९०९	५०४	१५७६	१७२२	०	९५९	२	१७१९४
२५-२९ वर्ष	१३६७७	९५३०	८३५	३९०	१३९८	१५२४	०	१३३८	२	१५०१७
३०-३४ वर्ष	११८९२	७८११	७९३	४०१	१४६४	१४२२	१	१२७६	०	१३१६८
३५-३९ वर्ष	११२११	७३३६	७३४	३१०	१४४८	१३८३	०	१३०६	३	१२५२०
४०-४४ वर्ष	९३५३	६०१७	५५३	२४५	१३५३	११८४	१	९९८	४	१०३५५
४५-४९ वर्ष	७०३१	४५४३	४२८	१८९	१०४०	८३०	१	८१८	४	७८५३
५०-५४ वर्ष	५९८६	३७५४	३३१	१५८	११०८	६३४	१	६१५	३	६६०४
५५-५९ वर्ष	४२११	२७६८	१९५	१०८	८०७	३३३	०	५२५	३	४७३९
६०-६४ वर्ष	३५५०	२३१६	१४३	११२	७४२	२३६	१	४१९	२	३९७१
६५-६९ वर्ष	२७१२	१७८९	१४१	७५	५५१	१५५	१	३४२	०	३०५४
७०-७४ वर्ष	२४३४	१६६३	८७	८७	४६५	१३२	०	२८२	०	२७१६
७५- वर्षमाथि	१७९९	१११३	७४	५७	४७६	७९	०	२०७	०	२००६
जम्मा	१५४५७७	११७४८०	६२८९	३७४८	१५१९७	११८५७	६	९८३५	३२	१६४४४४

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

नेपालगञ्ज उपमहानगरपालिकाको कुल जनसंख्या १,६४,४४४ मध्ये १,५४,५७७ जना जनसंख्याको नेपालमा नै जन्म भएको पाइयो । यही उपमहानगरपालिकामा जन्म लिनेको संख्या १,१७,४८० जना, बाँके जिल्लाकै अर्को पालिकामा जन्म लिनेको संख्या ६,२८९ रहेका छन् भने अर्को जिल्लामा जन्म लिनेको संख्या ३०,८०८ र विदेशमा जन्मेकाहरूको हाल बसोबास यसै पालिकामा रहेको संख्या ९,८३५ जना र जन्म स्थान नखुलेको ३२ जना रहेको छ । उपमहानगरपालिकाको आर्थिक, भौतिक, सामाजिक क्षेत्रहरूको विकास हुँदा अन्य स्थानबाट बसाइँ सरेर आउने जनसंख्यामा वृद्धि हुने देखिन्छ । जसको विस्तृत विवरण तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

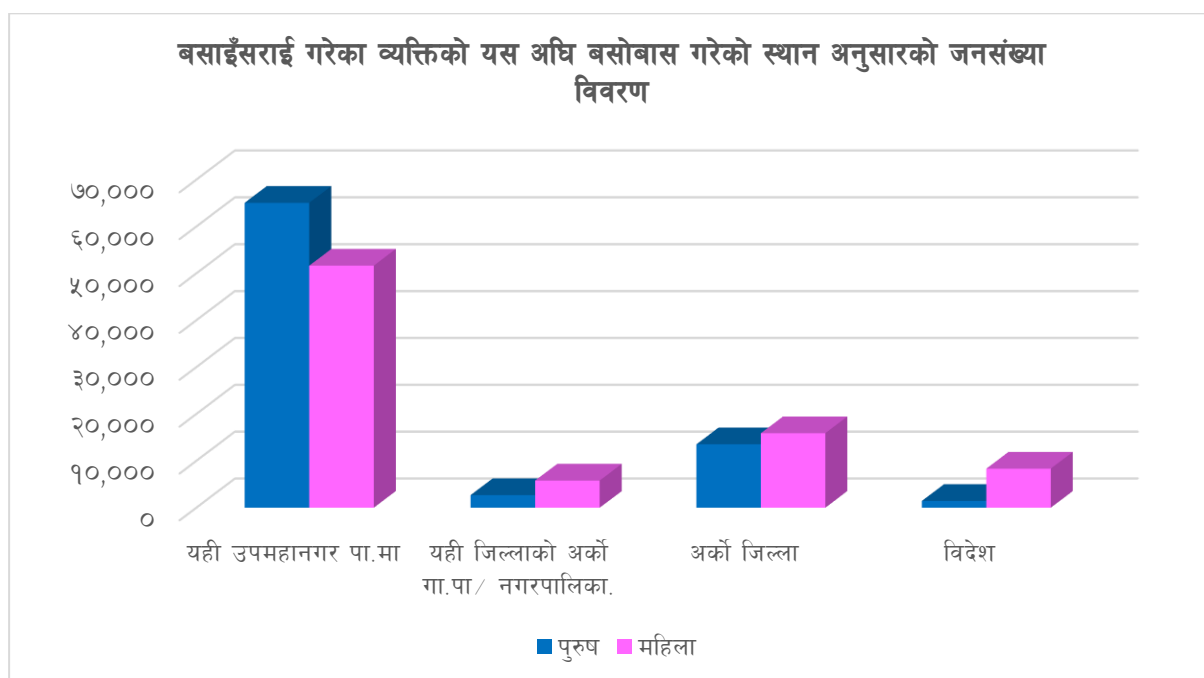
ख) बसाइँसराई गरेका व्यक्तिको यस अघि बसोबास गरेको स्थान अनुसारको जनसंख्या विवरण

तालिका नं. ३०: बसाइँसराई गरेका व्यक्तिको यस अघि बसोबास गरेको स्थान अनुसारको जनसंख्या विवरण

बसाइँसराईको किसिम	पुरुष	महिला	कुल	प्रतिशत
यही उपमहानगर पा.मा	६५,०६९	५१,६५७	१,१६,७२६	७१.०
यही जिल्लाको अर्को गा.पा / नगरपालिका	२,६९५	५,८०४	८,४९९	५.२
अर्को जिल्ला	१३,५३६	१५,८९३	२८,४२९	१७.९
विदेश	१,४५५	८,३३५	९,७९०	६.०
जम्मा	८२,७५५	८१,६८९	१,६४,४४४	१००

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

उपमहानगरपालिकामा पछिल्लो १२ महिनामा यस अघि बसोबास गरेको स्थानको आधारमा जम्मा जनसंख्या १,६४,४४४ मध्ये सबैभन्दा धेरै १,१६,७२६ अर्थात् ७१.० प्रतिशत जनसंख्या यही पालिकामा, ८,४९९ अर्थात् ५.२ प्रतिशत यही जिल्ला अन्तर्गतका अन्य स्थानीय तहहरूबाट आएर बसोबास गरिरहेका छन्। यसैगरी यहाँ अन्यत्र जिल्लाबाट बसाइँसराई गरी आउनेको संख्या २८,४२९ अर्थात् १७.९ प्रतिशत रहेको छ भने विदेशबाट आउनेको संख्या ९,७९० तथा ६.० प्रतिशत रहेको छ।

३.१३ व्यक्तिगत घटना सम्बन्धी विवरण

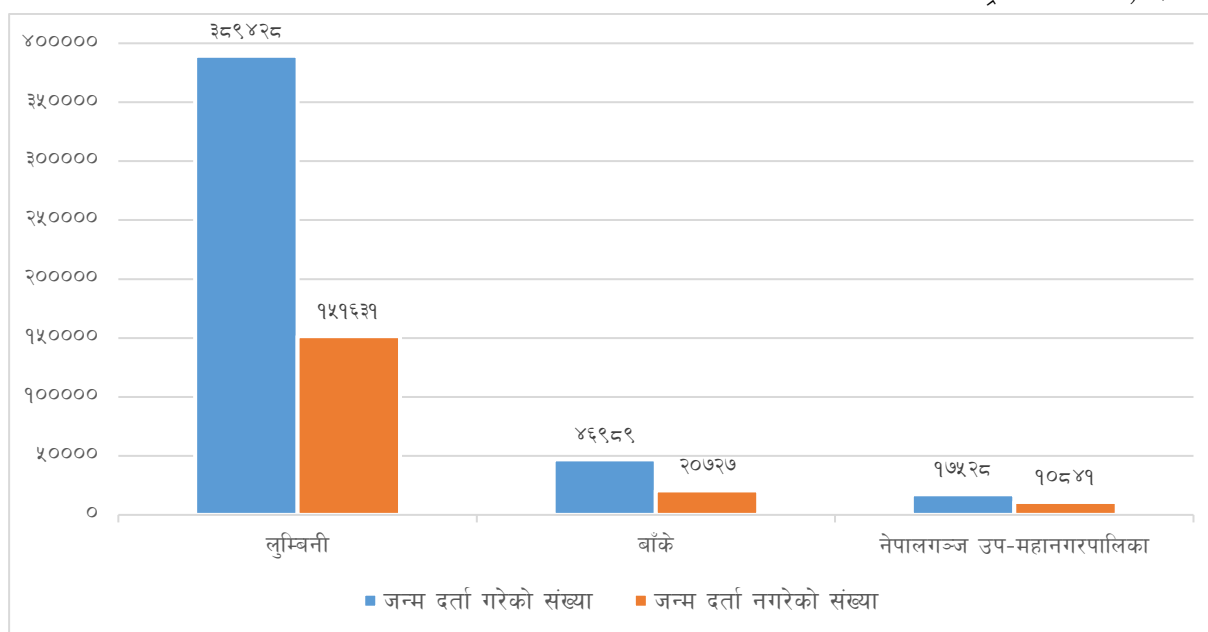
नागरिकले आफ्नो व्यक्तिगत अधिकार उपयोग गर्न कानुनी प्रक्रियाहरू पालना गर्नुपर्ने हुन्छ। नागरिकता, राहदानी, वा अन्य परिचयपत्र लिन, रोजगारी वा उद्यम गर्न, विदेश जान निश्चित कानुनी प्रक्रिया पुरा गर्नुपर्ने हुन्छ। यसका लागि सरकारले आधिकारीक प्रमाणपत्र उपलब्ध गराउँछ। जन्म, मृत्यु, बसाइँसराई विवाह र सम्बन्ध विच्छेद जस्ता घटना समयमा नै दर्ता गर्नुपर्ने हुन्छ। संविधानले नागरिकलाई विभिन्न अधिकारको प्रत्याभूत गरेको छ। त्यसको प्रस्थानविन्दु भनेकै व्यक्तिगत घटना दर्ता हो। ती व्यक्तिगत घटना दर्ताका आधारमा राष्ट्रिय तथ्याङ्क बनाउने यसको विश्वव्यापी मान्यता हो। कहाँ ? कति जन्मे ? कतिको मृत्यु भयो ? कतिले बसाइँसराई गरे ? कतिको सम्बन्ध विच्छेद भयो ? जस्ता कुराको जानकारी राज्यले पाउनुपर्छ। यसको

आधारमा सरकारले सेवा प्रवाह सम्बन्धी नीति बनाउने हुँदा व्यक्तिगत घटना दर्ता समयमा नै गर्न जनचेतना अभिवृद्धि गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

क) पाँच वर्ष वा सो भन्दा कम उमेरका बालबालिकाको जन्मदर्ता अनुसार जनसंख्याको विवरण

प्रदेश/जिल्ला/ स्थानीय तह	५ वर्ष वा सो भन्दा कम उमेरका बालबालिका				
	दर्ताको अवस्था	बालक	बालिका	जम्मा	प्रतिशत
लुम्बिनी	जम्मा	२८३८२६	२५७२३३	५४१०५९	१००
	जन्म दर्ता गरेको	२०४८४३	१८४५८५	३८९४२८	७१.९७५
	जन्म दर्ता नगरेको	७८९८३	७२६४८	१५१६३१	२८.०२५
बाँके	जम्मा	३५८७१	३१८४५	६७७१६	१००
	जन्म दर्ता गरेको	२५१२७	२१८६२	४६९८९	६९.३९१
	जन्म दर्ता नगरेको	१०७४४	९९८३	२०७२७	३०.६०९
नेपालगञ्ज उप- महानगरपालिका	जम्मा	९२१७	८३११	१७५२८	१००
	जन्म दर्ता गरेको	५७७२	५०६९	१०८४१	६१.८५
	जन्म दर्ता नगरेको	३४४५	३२४२	६६८७	३८.१५

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

ख) पाँच वर्षमुनिका बालबालिकाको जन्मदर्ताको आधारमा वडागत विवरण

उपमहानगरपालिकामा जन्म भएका पाँच वर्ष मुनिका १७,५२८ बालबालिकाहरू मध्ये ९,२१७ जनाको जन्म दर्ता गरिएको छ भने बाँकी ८,३११ जनाको जन्म दर्ता नभएको तथ्याङ्क रहेको छ । जन्म, मृत्यु, बसाइँसराई र विवाह जस्ता जीवनका प्रमुख व्यक्तिगत घटनाको अनिवार्य र समयमै दर्ता गर्नुपर्दछ । यसबाट स्थानीय सरकारलाई यकिन तथ्याङ्कको अभिलेख तयार पार्न सहयोग पुग्दछ भने अर्कोतर्फ नागरिकहरूले राज्यबाट प्राप्त गर्ने सेवा सुविधाका लागि नागरिकको पहिचान कायम गर्न र अन्य कानूनी क्रियाकलापहरूमा यसको

आवश्यकता पर्दछ तसर्थ अनिवार्य रुपमा जन्मदर्ता गर्न स्थानीय सरकारले प्रोत्साहन गर्नुपर्ने देखिन्छ ।
जन्मदर्ता सम्बन्धी वडागत विस्तृत विवरण तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

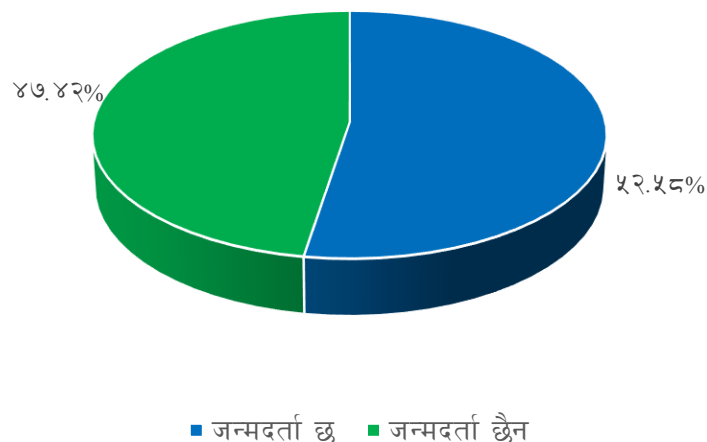
तालिका नं. ३१: पाँच वर्षमुनिका बालबालिकाको जन्मदर्ताको आधारमा वडागत विवरण

वडा	जन्मदर्ता	बालक	बालिका	जम्मा
१	जम्मा	३८५	३३१	७१६
	छ	२५५	१९८	४५३
	छैन	१३०	१३३	२६३
२	जम्मा	२८१	२३९	५२०
	छ	१८५	१७२	३५७
	छैन	९६	६७	१६३
३	जम्मा	१७२	१५२	३२४
	छ	८२	८०	१६२
	छैन	९०	७२	१६२
४	जम्मा	६२७	५५७	११८४
	छ	४०९	३४६	७५५
	छैन	२१८	२११	४२९
५	जम्मा	३४०	२९३	६३३
	छ	१८५	१३५	३२०
	छैन	१५५	१५८	३१३
६	जम्मा	२९७	२६३	५६०
	छ	१८१	१४८	३२९
	छैन	११६	११५	२३१
७	जम्मा	१५९	१३९	२९८
	छ	९८	८४	१८२
	छैन	६१	५५	११६
८	जम्मा	२२५	२११	४३६
	छ	१६८	१४६	३१४
	छैन	५७	६५	१२२
९	जम्मा	२३७	२०७	४४४
	छ	१५७	१४०	२९७
	छैन	८०	६७	१४७
१०	जम्मा	३५३	३०५	६५८
	छ	२२९	२०५	४३४
	छैन	१२४	१००	२२४
११	जम्मा	२९६	२४९	५४५
	छ	१८०	१५३	३३३
	छैन	११६	९६	२१२
१२	जम्मा	३३७	२७२	६०९
	छ	२२७	१८०	४०७

વડા	જન્મદર્તા	બાલક	બાલિકા	જમ્મા
	છૈન	૧૧૦	૯૨	૨૦૨
૧૩	જમ્મા	૪૦૩	૪૨૫	૮૨૮
	છ	૨૪૯	૨૬૧	૫૧૦
	છૈન	૧૫૪	૧૬૪	૩૧૮
૧૪	જમ્મા	૪૭૩	૪૯૦	૯૬૩
	છ	૨૭૫	૨૯૨	૫૬૭
	છૈન	૧૯૮	૧૯૮	૩૯૬
૧૫	જમ્મા	૪૬૬	૪૪૫	૯૧૧
	છ	૨૨૭	૧૯૫	૪૨૨
	છૈન	૨૩૯	૨૫૦	૪૮૯
૧૬	જમ્મા	૫૬૮	૫૩૬	૧૧૦૪
	છ	૨૯૮	૨૭૭	૫૭૫
	છૈન	૨૭૦	૨૫૯	૫૨૯
૧૭	જમ્મા	૪૦૪	૩૧૨	૭૧૬
	છ	૨૭૪	૧૯૮	૪૭૨
	છૈન	૧૩૦	૧૧૪	૨૪૪
૧૮	જમ્મા	૬૫૬	૫૧૩	૧૧૬૯
	છ	૪૬૪	૩૩૮	૮૦૨
	છૈન	૧૯૨	૧૭૫	૩૬૭
૧૯	જમ્મા	૫૧૩	૪૬૫	૯૭૮
	છ	૩૪૯	૩૦૪	૬૫૩
	છૈન	૧૬૪	૧૬૧	૩૨૫
૨૦	જમ્મા	૮૩૫	૭૨૩	૧૫૫૮
	છ	૫૪૪	૪૬૭	૧૦૧૧
	છૈન	૨૯૧	૨૫૬	૫૪૭
૨૧	જમ્મા	૫૯૧	૫૮૪	૧૧૭૫
	છ	૪૧૨	૩૯૭	૮૦૯
	છૈન	૧૭૯	૧૮૭	૩૬૬
૨૨	જમ્મા	૪૩૬	૪૧૯	૮૫૫
	છ	૨૧૪	૨૨૬	૪૪૦
	છૈન	૨૨૨	૧૯૩	૪૧૫
૨૩	જમ્મા	૧૬૩	૧૮૧	૩૪૪
	છ	૧૧૦	૧૨૭	૨૩૭
	છૈન	૫૩	૫૪	૧૦૭
જમ્મા	જમ્મા	૯૨૧૭	૮૩૧૧	૧૭૫૨૮
	છ	૫૭૭૨	૫૦૬૯	૧૦૮૪૧
	છૈન	૩૪૪૫	૩૨૪૨	૬૬૮૭

સ્ત્રોત : રાષ્ટ્રિય જનગણના ૨૦૭૮

पाँच वर्षमुनिका बालबालिकाको जन्मदरता सम्बन्धी विवरण

ग) विगत १२ महिनाको मृत्यु सम्बन्धी विवरण

यस उप-महानगरपालिकामा रहेका कूल १,६४,४४४ जनसंख्या मध्ये विगत १२ महिनामा १,०७७ जनाको मृत्यु भएको छ। जसमध्ये ६१५ जना अर्थात ५७.१० प्रतिशत पुरुष र ४६२ अर्थात ४२.९० प्रतिशत महिलाको मृत्यु भएको देखिन्छ। सबैभन्दा धेरै मृत्युको अभिलेख भएको ८० वर्ष देखि माथिको उमेर समूह रहेको छ जसमा १५५ जनाको मृत्यु भएको देखिन्छ। उमेरगत विस्तृत तथ्याङ्क तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

$$\text{कोरा मृत्युदर} = \frac{\text{विगत १२ महिनामा भएको मृत्यु संख्या}}{\text{मध्य वर्षको जनसंख्या}} \times १०००$$

अर्थात प्रतिहजार जनसंख्यामा प्रतिवर्ष ६ जनाको मृत्यु हुने तथ्याङ्कले देखाउँछ। यद्यपी, कोरा मृत्युदरले मृत्युको अवस्थाबारे यथार्थ चित्रण गर्न भने सक्दैन।

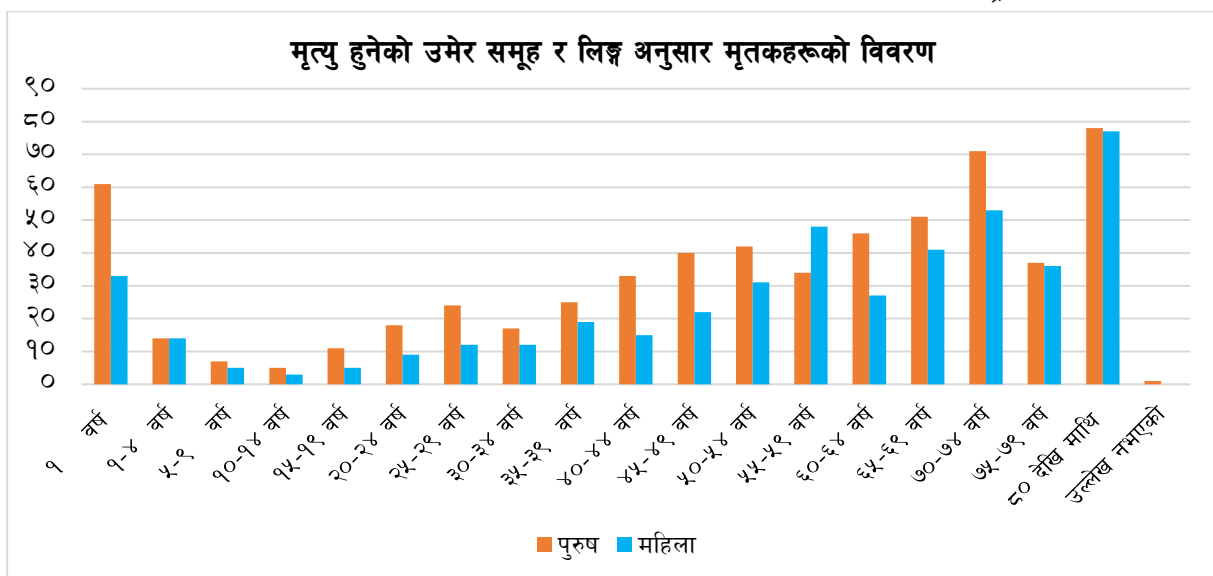
घ) लिङ्ग र उमेर समूह अनुसार विगत १२ महिनामा मृत्यु भएकाको विवरण

तालिका नं. ३२: लिङ्ग र उमेर अनुसार विगत १२ महिनामा मृत्यु भएकाको विवरण

मृतकको उमेर समूह	पुरुष	महिला	जम्मा
१ वर्ष	६१	३३	९४
१-४ वर्ष	१४	१४	२८
५-९ वर्ष	७	५	१२
१०-१४ वर्ष	५	३	८
१५-१९ वर्ष	११	५	१६
२०-२४ वर्ष	१८	९	२७
२५-२९ वर्ष	२४	१२	३६
३०-३४ वर्ष	१७	१२	२९
३५-३९ वर्ष	२५	१९	४४
४०-४४ वर्ष	३३	१५	४८

मृतकको उमेर समूह	पुरुष	महिला	जम्मा
४५-४९ वर्ष	४०	२२	६२
५०-५४ वर्ष	४२	३१	७३
५५-५९ वर्ष	३४	४८	८२
६०-६४ वर्ष	४६	२७	७३
६५-६९ वर्ष	५१	४१	९२
७०-७४ वर्ष	७१	५३	१२४
७५-७९ वर्ष	३७	३६	७३
८० देखि माथि	७८	७७	१५५
उल्लेख नभएको	१	०	१
जम्मा	६१५	४६२	१०७७

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०७८

उपमहानगरपालिकामा विगत १२ महिनामा मृत्यु हुनेहरूको संख्यालाई हेर्दा सबैभन्दा बढी ८० वर्ष भन्दा माथि उमेर समूहका ७८ जना पुरुष र सोही उमेर समूहका ७७ जना महिलाहरु रहेका छन् । उमेर समूह अनुसारको विवरण तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ । सोही योजनाका अनुसार नेपालीको औषत आयु ७०.४ वर्ष उल्लेख गरिएको छ । सामान्यतया उमेर पुगेर हुने प्राकृतिक मृत्युलाई स्वाभाविक मान्न सकिन्छ तसर्थ यस उपमहानगरपालिकामा बढी मृत्यु हुने उमेर समूह हेर्दा ५५ वर्ष माथिको नै देखिन्छ ।

ड) मृत्युको कारण अनुसार मृतकको संख्या

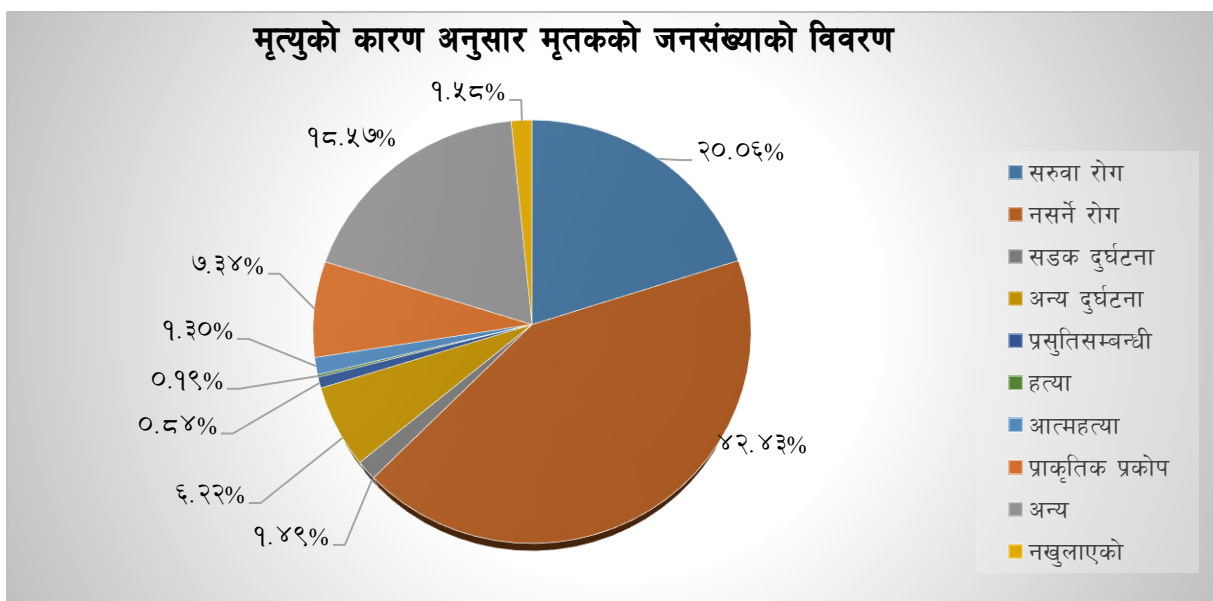
तालिका नं. ३३: मृत्युको कारण अनुसार मृतकको जनसंख्याको विवरण

मृतकको उमेर समूह	मृत्युको कारण										जम्मा
	सरुवा रोग	नसर्ने रोग	सडक दुर्घटना	अन्य दुर्घटना	प्रसूति सम्बन्धी	हत्या	आत्महत्या	प्राकृतिक प्रकोप	अन्य	नखुलाएको	
१ वर्ष	२०	१९	०	५	०	०	०	३	३८	९	९४
१-४ वर्ष	१०	८	०	४	०	०	०	१	३	२	२८

मृतकको उमेर समूह	मृत्युको कारण										जम्मा
	सरुवा रोग	नसर्ने रोग	सडक दुर्घटना	अन्य दुर्घटना	प्रसुति सम्बन्धी	हत्या	आत्महत्या	प्राकृतिक प्रकोप	अन्य	नखुलाएको	
५-९ वर्ष	४	७	०	१	०	०	०	०	०	०	१२
१०-१४ वर्ष	१	२	०	२	०	०	१	१	१	०	८
१५-१९ वर्ष	२	५	०	४	०	०	३	१	१	०	१६
२०-२४ वर्ष	४	३	२	९	२	०	३	२	२	०	२७
२५-२९ वर्ष	३	१२	३	५	२	०	३	४	४	०	३६
३०-३४ वर्ष	५	१०	२	८	२	०	०	०	२	०	२९
३५-३९ वर्ष	८	२१	१	३	२	०	०	३	६	०	४४
४०-४४ वर्ष	१०	२४	२	२	०	०	१	५	२	२	४८
४५-४९ वर्ष	२१	२६	१	२	१	०	१	३	७	०	६२
५०-५४ वर्ष	२५	३५	१	३	०	०	०	३	५	१	७३
५५-५९ वर्ष	१६	४३	०	१	०	०	१	५	१६	०	८२
६०-६४ वर्ष	२६	२८	१	२	०	१	०	९	६	०	७३
६५-६९ वर्ष	१३	५०	२	४	०	१	०	६	१६	०	९२
७०-७४ वर्ष	२३	६०	०	४	०	०	१	१०	२६	०	१२४
७५-७९ वर्ष	६	४३	०	०	०	०	०	६	१८	०	७३
८० वर्ष देखि माथि	१९	६१	०	८	०	०	०	१७	४७	३	१५५
उल्लेख नभएको	०	०	१	०	०	०	०	०	०	०	१
जम्मा	२१६	४५७	१६	६७	९	२	१४	७९	२००	१७	१०७७

स्रोत: घरघुरी तथ्याङ्क संकलन, २०७८

उपमहानगरपालिकामा विगत १२ महिनामा मृत्यु भएका परिवारका सदस्यहरूको विवरणलाई हेर्दा १,०७७ जनाको मृत्यु भएको छ। यसमध्ये सबैभन्दा धेरै नसर्ने रोगका कारण ४५७ जना, सरुवा रोगका कारण २१६ र अन्य कारणले २०० जनाको मृत्यु भएको छ। त्यसैगरी ७९ जनाको प्राकृतिक प्रकोपका कारण, ६७ जनाको अन्य दुर्घटनाका कारण, १६ जनाको सडक दुर्घटनाका कारण र १४ जनाको आत्महत्याका कारण मृत्यु भएको छ।

३.१४ सामाजिक सुरक्षा

समाजमा पछाडि पारिएका तथा परेका ज्येष्ठ नागरिक, एकल महिला, अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूलाई सामाजिक सुरक्षा भत्ताको नाममा राज्य कोषबाट सहयोग गर्ने अवधारणा कल्याणकारी राज्यको अवधारणा हो । वि.सं. २०५१ देखि ज्येष्ठ नागरिकलाई मासिक १०० रूपैयाँ भत्ता दिने नारा सहित शुरु गरिएको सामाजिक सुरक्षा भत्ता अहिले ज्येष्ठ नागरिकका साथसाथै एकल महिला, अपाङ्गता भएका र दलित ज्येष्ठ नागरिकलाई समेत प्रदान गरिदै आएको छ । यसले समाजमा पछाडि परेका अशक्तहरूलाई सम्मानपूर्वक बाँच्न प्रोत्साहन हुने विश्वास गरिएको छ ।

सामाजिक सुरक्षा ऐन, २०७५ अनुसार देहाय बमोजिमका नेपाली नागरिकलाई सामाजिक सुरक्षा भत्ता पाउने उल्लेख गरिएको छ :-

तालिका नं. ३४: सामाजिक सुरक्षा भत्ता प्राप्त गर्ने लाभग्राहीहरूको संख्यात्मक विवरण

वडा नं.	विवरण शिर्षक								जम्मा
	अन्य ज्येष्ठ नागरिक भत्ता	ज्येष्ठ नागरिक भत्ता (दलित)	ज्येष्ठ नागरिक भत्ता (एकल महिला)	विधवा	पूर्ण अपाङ्गता भत्ता	अति अशक्त अपाङ्गता भत्ता	दलित बालबालिका	लोपोन्मुख जाति	
१	२४८	१६	७३	१६०	१८	२१	३८		५७४
२	२१४	९	५२	९१	१४	११	९		४००
३	१८१	४	५२	६२	१८	२५	१		३४३
४	३१२	१९	८३	१३५	२९	१८	२३		६१९
५	१२४	६	५३	७१	१७	२३	४		२९८
६	१८४	२७	४२	६७	७	१९	३०	३२	४०८
७	१२९	८	३७	६०	९	१२	१०		२६५
८	१८२	९	५०	८७	२१	२१	८		३७८
९	१६९	२०	४०	७८	१४	१७	३१		३६९
१०	२३८	२२	५५	९८	२३	१८	२०		४७४
११	२२३	१७	६४	११९	१६	२३	७		४६९
१२	२३३	४१	५६	११२	१८	२१	८७	१०	५७८
१३	२७५	६०	४०	१२४	२०	३५	१५८		७१२
१४	१९६	५०	३२	७४	२१	३८	९७	६	५१४
१५	१९१	२७	३४	८६	३६	४१	५३		४६८
१६	३२०	१३	५६	९७	३४	४४	१५		५७९
१७	२३१	३५	४२	११०	२१	२८	१३९		६०६
१८	३८८	५८	७३	१४२	२३	३२	१५१		८६७
१९	२६४	४१	५५	११३	१२	३५	८७	६२	६६९
२०	५८८	७८	७१	१७३	४९	६६	१७६	७०	१२७१
२१	२८१	४५	४७	१०६	२३	५४	१४७		७०३
२२	१८८	१५	३३	८३	१९	२७	५१		४१६
२३	७०	१०	६	१७	४	१६	४०		१६३
जम्मा	५४२९	६३०	११४६	२२६५	४६६	६४५	१३८२	१८०	१२१४३

स्रोत: नगरकार्यपालिकाको कार्यालय

(क) ज्येष्ठ नागरिक, (ख) आर्थिक रूपले विपन्न, (ग) अशक्त र असहाय अवस्थामा रहेका व्यक्ति, (घ) असहाय एकल महिला (ङ) अपाङ्गता भएका, (च) बालबालिका (छ) आफ्नो हेरचाह आफै गर्न नसक्ने (ज) लोपोन्मुख जाति आदि ।

ज्येष्ठ नागरिक भत्ता: (१) दलित र एकल महिला ज्येष्ठ नागरिकले साठी वर्ष उमेर पूरा गरेपछि र अन्य ज्येष्ठ नागरिकले अठ्ठसठ्ठी वर्ष उमेर पूरा गरेपछि सामाजिक सुरक्षा भत्ताको रूपमा नेपाल सरकारले तोके बमोजिमको ज्येष्ठ नागरिक भत्ता पाउँछन् ।

विपन्न नागरिक भत्ता: आर्थिक रूपले विपन्न नागरिकले तोकिए बमोजिम सामाजिक सुरक्षा भत्ताको रूपमा नेपाल सरकारले तोकेको रकम विपन्न नागरिक भत्ता पाउँछ ।

अशक्त र असहाय भत्ता: अशक्त र असहाय अवस्थामा रहेको नागरिकले तोकिए बमोजिम सामाजिक सुरक्षा भत्ताको रूपमा नेपाल सरकारले तोकेको रकम अशक्त र असहाय भत्ता पाउँछन् ।

असहाय एकल महिला भत्ता: विधवा महिलाहरू र नेपाल सरकारले राजपत्रमा सूचना प्रकाशन गरी तोकेको भन्दा न्यून आय भएका र पालन पोषण तथा हेरचाह गर्ने परिवारको कुनै सदस्य नभएका वा त्यस्तो सदस्य भएपनि आर्थिक रूपले विपन्न अवस्थामा रहेका वा त्यस्तो सदस्यले पालनपोषण नगरेका अन्य एकल महिलाले समेत यस्तो भत्ता पाउँछन् ।

अपाङ्गता भत्ता: पूर्ण अशक्त अपाङ्गता र अति अशक्त अपाङ्गता भएको नागरिकले सामाजिक सुरक्षा भत्ताको रूपमा नेपाल सरकारले तोकेको अपाङ्गता भत्ता पाउँछन् ।

बाल पोषण भत्ता: अति विपन्न, लोपोन्मुख र नेपाल सरकारले तोकेका पाँच वर्ष उमेर पूरा नगरेका बालबालिकाले सामाजिक सुरक्षा भत्ताको रूपमा नेपाल सरकारले तोकेको बालपोषण भत्ता पाउँछन् ।

लोपोन्मुख जाति भत्ता: लोपोन्मुख जातिका नागरिकले नेपाल सरकारले तोकेको सामाजिक सुरक्षा भत्ता पाउँछन् ।

आफ्नो हेरचाह आफै गर्न नसक्नेलाई स्याहार भत्ता: आफ्नो हेरचाह आफै गर्न नसक्ने नागरिकले नेपाल सरकारले तोकेको सामाजिक सुरक्षा भत्ता पाउँछन् ।

परिच्छेद - ४: आर्थिक अवस्था

४.१ प्रमुख आर्थिक विवरण

आर्थिक सम्बृद्धिका आधारहरू उप-महानगरपालिकामा हुने मुख्य आर्थिक क्रियाकलापहरू नै हुन्। जति आर्थिक क्रियाकलापहरूमा तीव्रता आउँछ त्यति नै उप-महानगरपालिकाको अर्थतन्त्र चलायमान र सुदृढ हुँदै जान्छ। मुख्यतया: नेपाली अर्थतन्त्र कृषि, पर्यटन, साना तथा घरेलु उद्योग, वैदेशिक रोजगार, बैङ्किङ, व्यापार, सेवा क्षेत्र आदिमा केन्द्रीत छ। उच्च प्रविधिमा आधारित अन्तराष्ट्रियस्तरका उद्योगहरूको विकास भई नसकेको अवस्थामा धेरै जसो आर्थिक क्रियाकलापहरू निर्वाहमूखी नै रहेका छन्।

४.१.१ आर्थिक कामको औद्योगिक क्षेत्र वर्गीकरण अनुसारको जनसंख्या

तालिका नं. ३५: आर्थिक रूपले सकृय जनसंख्याको मुख्य औद्योगिक क्षेत्र अनुसारको विवरण

आर्थिक कामको क्षेत्र वा उद्योग	कामको अवधि			
	६ महिना वा सो भन्दा बढी	३ देखि ५ महिना	१ देखि २ महिना	जम्मा
कृषि वन तथा पशुपालन	८२४६	३५७८	३४६३	१५२८७
खानी तथा उत्खनन्	११६	११	४	१३१
औद्योगिक उत्पादन	३९६९	१७९	४३	४१९१
विद्युत ग्याँस वाफ तथा वातानुकूलित सेवा	३२९	१३	२	३४४
पानीको आपूर्ति ढल निकास, फोहोर व्यवस्थापन	३२९	१४	१३	३५६
निर्माण	६१२९	१७९५	१९२९	९८५३
थोक एवं खुद्रा व्यापार	१००१०	३१८०	४१७४	१७३६४
यातायात तथा भण्डारण	३३३५	७८	१८	३४३१
आवास तथा भोज सम्बन्धी कृयाकलाप	२१३१	७५	२२	२२२८
सूचना तथा सञ्चार	३७५	६	८	३८९
घरजग्गा कारोबारका लागि	१३२३	१३	७	१३४३
पशुचिकित्सा तथा पशुस्वास्थ्य सम्बन्धी	१८३	३	१	१८७
पेशागत, वैज्ञानिक तथा प्राविधिक कृयाकलापहरू	६२२	१४	४	६४०
प्रशासनिक तथा सहयोगी सेवाका कृयाकलापहरू	२४३	८	१	२५२
सार्वजनिक प्रशासन र सुरक्षा सम्बन्धी कृयाकलाप	१७०४	१६	७	१७२७
शिक्षा सम्बन्धी	२५७१	४४	१५	२६३०
मानव स्वास्थ्य तथा सामाजिक कार्य सम्बन्धी	१७४३	२५	१०	१७७८

आर्थिक कामको क्षेत्र वा उद्योग	कामको अवधि			
	६ महिना वा सो भन्दा बढी	३ देखि ५ महिना	१ देखि २ महिना	जम्मा
कला मनोरन्जनसँग सम्बन्धी	३१०	९	७	३२६
अन्य	११३५	१५०१	१८४४	४४८०
घर परिवारका घरायसी कृयाकलाप सम्बन्धी	१०५१	३३६	१८५	१५७२
बाह्य संघ संस्था तथा यसका अंगहरु सम्बन्धी	१७८	२	१	१८१
उल्लेख नभएको	६७	१४	१	८२
जम्मा	४६०९९	१०९१४	११७५९	६८७७२

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

उप-महानगरपालिकामा रहेका १० वर्ष उमेर समूह माथिका कुल जनसंख्या मध्ये ६८,७७२ जनाले कुनै न कुनै किसिमको आर्थिक क्रियाकलापमा आवद्ध भई आर्थिक आम्दानी गरिरहेका छन्। यी मध्ये सबैभन्दा बढी थोक एवं खुद्रा व्यापार कार्यमा १७,३६४ जना संलग्न रहेका छन्। यसैगरी कृषि वन तथा पशुपालनमा संलग्न हुनेको संख्या १५,२८७ जना रहेका छन् भने ६ महिना भन्दा बढी आम्दानीका क्रियाकलापमा संलग्न हुनेको संख्या ४६,०९९ रहेको छ, १ देखि २ महिना मात्र आर्थिक क्रियाकलापमा संलग्न हुनेको संख्या ११,७५९ रहेको छ, यसका साथै ३ देखि ५ महिना मात्र आर्थिक क्रियाकलापमा संलग्न हुनेको संख्या, १०,९१४ रहेको छ। जसको विस्तृत विवरण तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

४.१.२ आवास संरचना विवरण

क) घरको स्वामित्वको आधारमा घरधुरीको विवरण

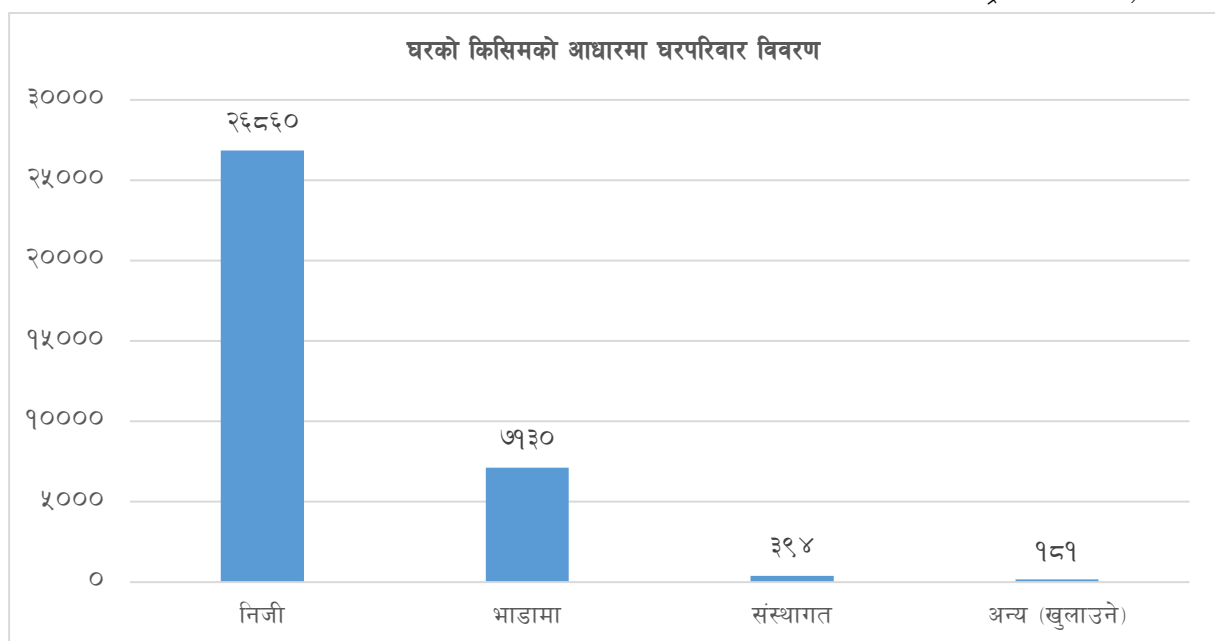
यस उप-महानगरपालिकामा घरको स्वामित्वको आधारमा ४ प्रकारका आवास संरचनाहरूको प्रयोग गरेको पाउन सकिन्छ। निजी स्वामित्वको घरमा बसोबास गरिरहेका घरधुरीहरू २६,८६० अर्थात ७७.७१ प्रतिशत रहेका छन्। त्यसैगरी भाडामा बसोबास गर्नेको संख्या ७,१३० अर्थात २०.६३ प्रतिशत रहेको छ। संस्थागत घरहरूमा बसोबास गर्नेहरू ३९४ परिवार अर्थात १.१४ प्रतिशत रहेका छन् भने स्रोत नखुलेको अवस्थाका घरपरिवारहरू १८१ अर्थात ०.१२ प्रतिशत रहेका छन्। भूकम्पीय दृष्टिकोणले संवेदनशील रहेको नेपालमा घरहरू निर्माण गर्दा भूकम्प प्रतिरोधात्मक बनाउनु आवश्यक छ। अति विपन्न परिवारका लागि एकीकृत बस्ती निर्माण गरी सरकारले उनीहरूको आवास सुरक्षाको अधिकार सुनिश्चित गरेको खण्डमा राज्यको लोककल्याणकारी भूमिका पुष्टी हुन्छ।

तालिका नं. ३६: घरको स्वामित्वको आधारमा घरपरिवारको विवरण

वडा नं.	निजी	भाडामा	संस्थागत	अन्य (खुलाउने)	जम्मा
१	१४८१	६७३	६	७	२१६७
२	८२५	५०८	१४	१६	१३६३
३	५११	३७	६	२	५५६
४	१७३६	११३६	२०	२६	२९१८
५	९३३	१९५	४	५	११३७

वडा नं.	निजी	भाडामा	संस्थागत	अन्य (खुलाउने)	जम्मा
६	१०९०	३०९	१०	२	१४११
७	५४२	१२५	६	९	६८२
८	७३३	१११	६	२	८५२
९	८३१	५५२	२७	१५	१४२५
१०	१४०१	११०२	१५१	९	२६६३
११	८५१	१४१	३	६	१००१
१२	१२२८	४७४	२७	९	१७३८
१३	१२३८	१८५	४०	३	१४६६
१४	९९५	५६	२	३	१०५६
१५	१०५७	६२	१	२५	११४५
१६	१०४५	४७	३	५	११००
१७	११५६	६३	१	०	१२२०
१८	२२०७	४६७	२५	३	२७०२
१९	१५३१	१६९	६	५	१७११
२०	२६५४	५९८	२९	१७	३२९८
२१	१५२३	२६	२	२	१५५३
२२	९६६	९४	१	५	१०६६
२३	३२६	०	४	५	३३५
जम्मा	२६८६०	७१३०	३९४	१८१	३४५६५
प्रतिशत	७७.७१	२०.६३	१.१४	०.५२	१००

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

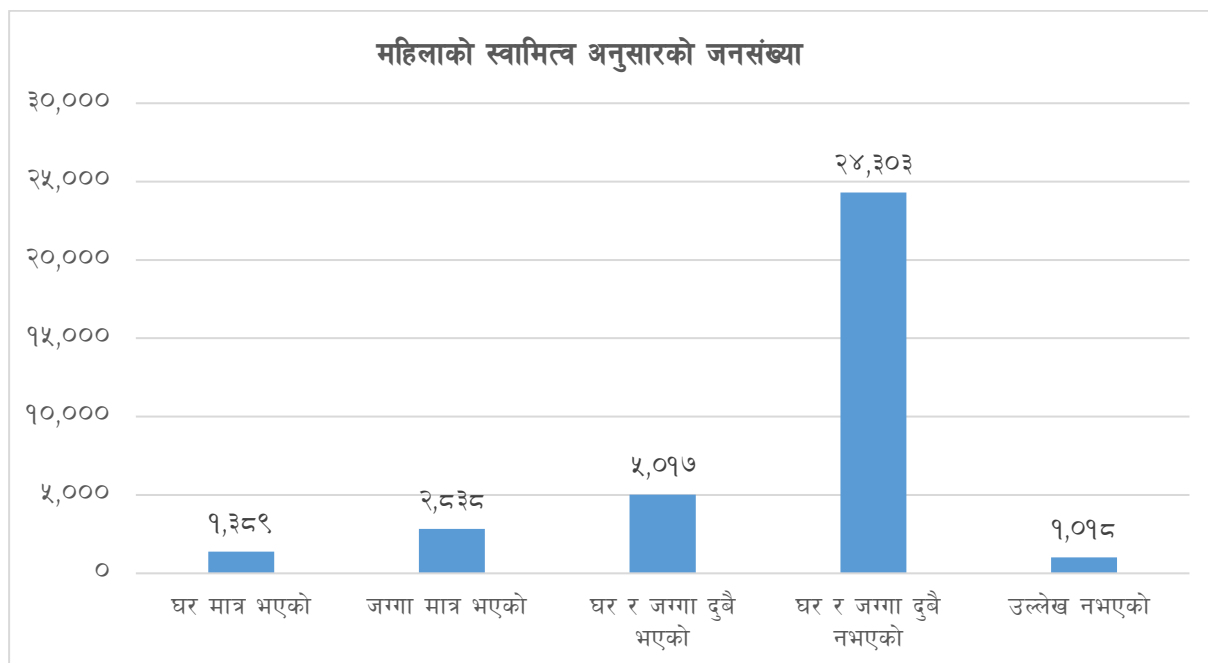

ख) घर जग्गामा महिलाको स्वामित्व अनुसारको परिवार संख्या

तालिका नं. ३७: घर जग्गामा महिलाको स्वामित्व अनुसार घरपरिवारको विवरण

महिलाको स्वामित्व	घर मात्र भएको	जग्गा मात्र भएको	घर र जग्गा दुवै भएको	घर र जग्गा दुवै नभएको	उल्लेख नभएको	जम्मा
जम्मा	१,३८९	२,८३८	५,०१७	२४,३०३	१,०१८	३४,५६५
प्रतिशत	४.०२	८.२१	१४.५१	७०.३१	२.९५	१००

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

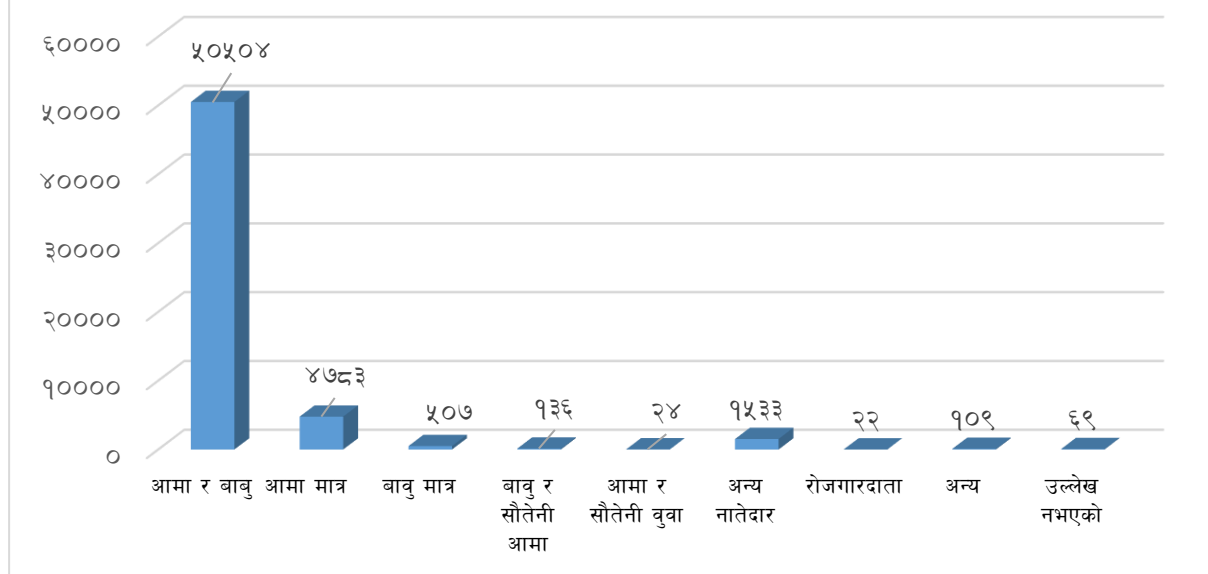
ग) अठार वर्ष भन्दा कम उमेरका बालबालिकाहरुको बसोबासको स्थिती

तालिका नं. ३८: १८ वर्ष भन्दा कम उमेरका बालबालिकाहरुको बसोबासको अवस्था

उमेर समुह	आमा र बाबु	आमा मात्र	बाबु मात्र	बाबु र सौतेनी आमा	आमा र सौतेनी बुबा	अन्य नातेदार	रोजगारदाता	अन्य	उल्लेख नभएको	जम्मा
१ वर्ष भन्दा कम	२३७६	११८	३	२	०	१०	०	०	१	२५१०
१-४ वर्ष	१०५२१	८२२	४८	१५	२	७१	०	१	४	११४८४
५-९ वर्ष	१४९१४	१३४३	१२१	२९	७	२६८	०	१	१०	१६६९३
१०-१४ वर्ष	१४४७९	१५३९	१६८	५१	१०	५१८	१०	२२	१६	१६८१३
१५-१७ वर्ष	८२१४	९६१	१६७	३९	५	६६६	१२	८५	३८	१०१८७
जम्मा	५०५०४	४७८३	५०७	१३६	२४	१५३३	२२	१०९	६९	५७६८७
प्रतिशत	८७.५५	८.२९	०.८८	०.२४	०.०४	२.६६	०.०४	०.१९	०.१२	१००

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

१८ वर्ष भन्दा कम उमेरका बालबालिकाहरुको बसोबासको विवरण

उप-महानगरपालिकामा रहेका १८ वर्ष भन्दा कम उमेर समूहका बालबालिकाको कुल जनसंख्या मध्ये ५०,५०४ अर्थात ८७.५५ प्रतिशत बालबालिकाहरु आफ्ना आमा र बाबु संग बस्ने गर्दछन भने ४,७८३ अर्थात ८.२९ प्रतिशत बालबालिका आमा सँग मात्र बस्ने गर्दछन्, ५०७ अर्थात ०.८८ प्रतिशत बालबालिका बाबु सँग बस्ने गर्दछन् । यसका साथै १,५३३ अर्थात २.६६ प्रतिशत बालबालिका अन्य नातेदार सँग बस्ने गर्दछन्, १३६ अर्थात ०.२४ प्रतिशत बालबालिका बाबु र सौतेनी आमा सँग बसोबास गर्ने गर्दछन्, २४ अर्थात ०.०४ प्रतिशत बालबालिका आमा तथा सौतेनी बाबु सँग बस्दै आएका छन भने जसको विस्तृत विवरण माथिको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

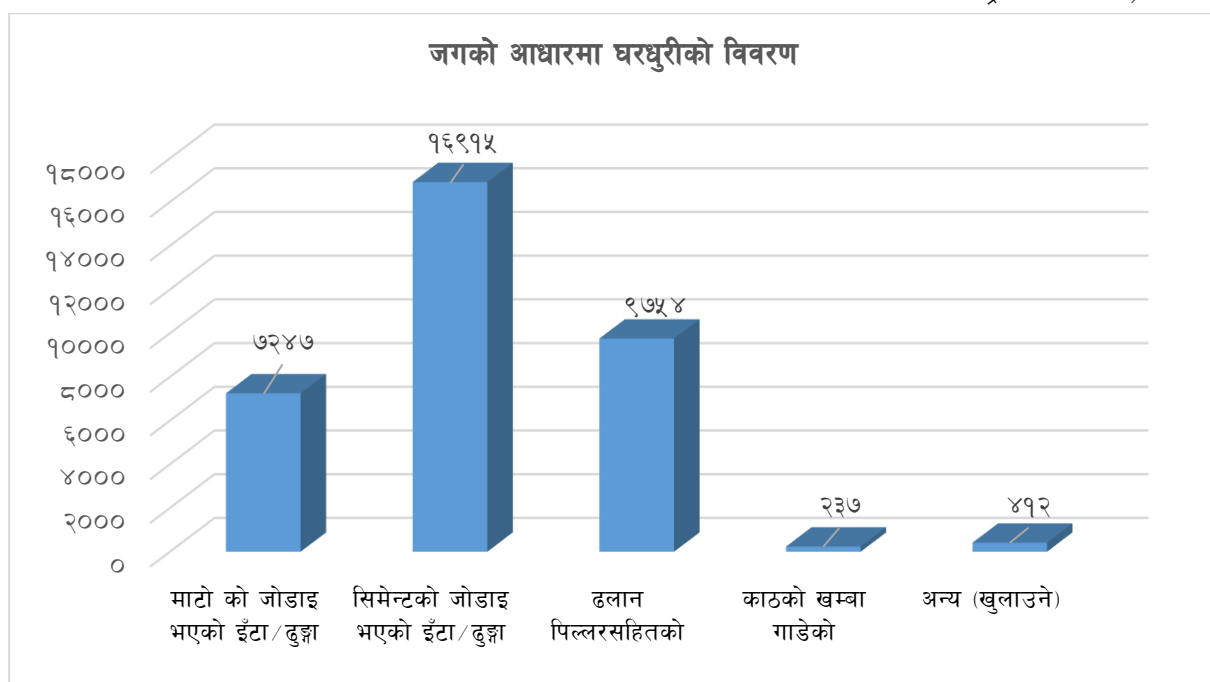
घ) जगको आधारमा घरधुरीको विवरण

तालिका नं. ३९: जगको आधारमा घरधुरीको विवरण

वडा नं.	माटोको जोडाइ भएको ईटा/दुङ्गा	सिमेन्टको जोडाइ भएको ईटा/दुङ्गा	ढलान पिल्लर सहितको	काठको खम्बा	अन्य (खुलाउने)	जम्मा
१	१६९	११२२	८६९	७	०	२१६७
२	८०	३३९	९२८	११	५	१३६३
३	६६	४३४	५४	१	१	५५६
४	३५२	११०७	१४२३	१३	२३	२९१८
५	२०९	६७४	२५२	२	०	११३७
६	२०७	५१६	६८४	४	०	१४११
७	५८	४३४	१८८	१	१	६८२
८	७६	७०४	७०	२	०	८५२
९	१६८	७३९	५०८	९	१	१४२५
१०	३०२	१५०६	८५०	२	३	२६६३
११	१३५	६९६	१६८	२	०	१००१
१२	१४३	६६०	९३०	४	१	१७३८
१३	५४८	८२६	८९	३	०	१४६६

वडा नं.	माटोको जोडाइ भएको ईँटा/दुङ्गा	सिमेन्टको जोडाइ भएको ईँटा/दुङ्गा	ढलान पिल्लर सहितको	काठको खम्बा	अन्य (खुलाउने)	जम्मा
१४	४८७	२७८	१७०	७	११४	१०५६
१५	६१०	३८५	८७	३२	३१	११४५
१६	३७१	४९९	२२५	४	१	११००
१७	३७३	७९७	४९	१	०	१२२०
१८	२७६	१६०६	८०५	१२	३	२७०२
१९	५०६	७६८	४३०	४	३	१७११
२०	१०३६	१५५९	६०६	७३	२४	३२९८
२१	६३८	७७४	९८	३४	९	१५५३
२२	३६८	४०१	२२४	३	७०	१०६६
२३	६९	९१	४७	६	१२२	३३५
जम्मा	७२४७	१६९१५	९७५४	२३७	४१२	३४५६५
प्रतिशत	२०.९७	४८.९४	२८.२२	०.६९	१.१९	१००

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

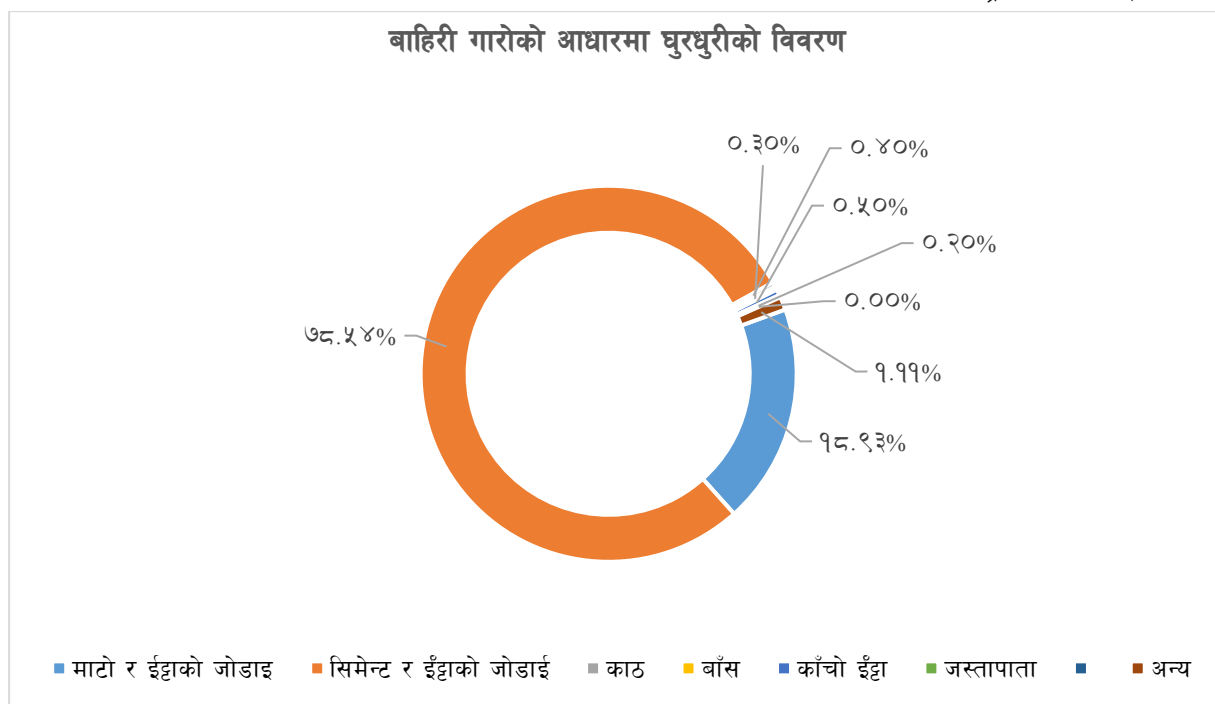
ड) बाहिरी गारोको आधारमा घरधुरीको विवरण

तालिका नं. ४०: बाहिरी गारोको आधारमा घरधुरीको विवरण

वडा नं.	माटोको जोडाइ भएको ईँटा/दुङ्गा	सिमेन्टको जोडाइ भएको ईँटा/दुङ्गा	काठ	बाँस	काँचो ईँटा	जस्तापाता	प्रि.फेब्रिक सीट	अन्य	जम्मा
१	१५७	१९९२	५	०	६	७	०	०	२१६७
२	५३	१२८४	५	७	०	१४	०	०	१३६३
३	६६	४८५	०	३	०	२	०	०	५५६
४	३१४	२५६४	५	१	०	१२	०	२२	२९१८
५	१९५	९३७	२	०	०	२	०	१	११३७

वडा नं.	माटोको जोडाइ भएको ईटा/दुङ्गा	सिमेन्टको जोडाइ भएको ईटा/दुङ्गा	काठ	बाँस	काँचो ईटा	जस्तापाता	प्रि.फेब्रिक सीट	अन्य	जम्मा
६	१९३	१२०६	६	०	०	१	०	५	१४११
७	३७	६४२	१	०	०	२	०	०	६८२
८	७४	७७३	३	१	१	०	०	०	८५२
९	१८६	१२२६	१	०	९	३	०	०	१४२५
१०	१३८	२५०८	११	०	०	३	०	३	२६६३
११	११९	८७९	२	१	०	०	०	०	१००१
१२	१३९	१५७९	७	३	२	२	०	६	१७३८
१३	५०५	९४४	९	१	४	२	१	०	१४६६
१४	४३०	४९८	२	७	६६	३	०	५०	१०५६
१५	४६४	५६५	४	३५	६२	१	०	१४	११४५
१६	३२८	७५९	८	१	१	२	०	१	११००
१७	३६६	८३०	१	०	१	३	०	१९	१२२०
१८	२६१	२४१६	५	९	३	६	०	२	२७०२
१९	४९३	१२०८	१	३	२	०	०	४	१७११
२०	९४१	२२५१	२६	१९	६	३	०	५२	३२९८
२१	६६०	८४४	२५	८	९	२	०	५	१५५३
२२	३६०	६१७	२	४	१	०	०	८२	१०६६
२३	६४	१४२	८	१	१	०	०	११९	३३५
जम्मा	६५४३	२७१४९	१३९	१०४	१७४	७०	१	३८५	३४५६५
प्रतिशत	१८.९३	७८.५४	०.४०	०.३०	०.५०	०.२०	०.००	१.११	१००

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

च) घरको भुँइको आधारमा घरधुरी विवरण

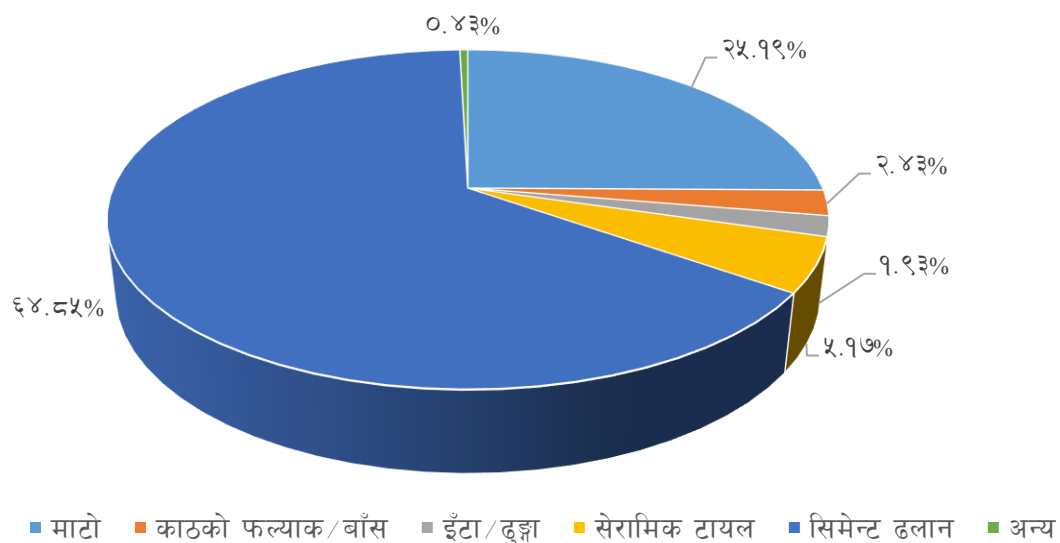
यस उप-महानगरपालिकामा घरको भुँइको स्वामित्वको आधारमा ६ प्रकारका आवास संरचनाहरूको प्रयोग गरेको पाउन सकिन्छ। सिमेन्ट ढलानको प्रयोग गरिरहेका घरधुरीहरू २२,४१६ अर्थात् ६४.८५ प्रतिशत रहेका छन्। त्यसैगरी माटोको भुँइ प्रयोग गर्ने घरधुरीको संख्या ८,७०६ अर्थात् २५.१९ प्रतिशत, ईटा/ढुङ्गाको प्रयोग गर्ने घरधुरीको संख्या ६६६ अर्थात् १.९३ प्रतिशत, सेरामिक टायलको प्रयोग गर्ने घरधुरीको संख्या १,७८७ अर्थात् ५.१७ प्रतिशत, काठको फल्याक/बाँसको प्रयोग गर्ने घरधुरीको संख्या ८४१ अर्थात् २.४३ प्रतिशत र स्रोत नखुलेका अवस्थाका घरधुरीहरू १४९ अर्थात् ०.४३ प्रतिशत रहेका छन्। भूकम्पीय दृष्टिकोणले संवेदनशील रहेको नेपालमा घरहरू निर्माण गर्दा भूकम्प प्रतिरोधात्मक बनाउनु आवश्यक छ। अति विपन्न परिवारका लागि एकीकृत बस्ती निर्माण गरी सरकारले उनीहरूको आवास सुरक्षाको अधिकार सुनिश्चित गरेको खण्डमा राज्यको लोककल्याणकारी भूमिका पुष्टी हुन्छ। जसको विस्तृत विवरण तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका नं. ४१: घरको भुँइको आधारमा घरधुरीको विवरण

वडा नं.	माटो	काठको फल्याक/बाँस	ईटा/ढुङ्गा	सेरामिक टायल	सिमेन्ट ढलान	अन्य	जम्मा
१	१२७	४८	६७	१७२	१७४५	८	२१६७
२	७८	१४	२६	८५	११५८	२	१३६३
३	४८	२८	१२	९	४५४	५	५५६
४	१५८	११२	२५	२०९	२३९२	२२	२९१८
५	१२२	२९	५१	३३	८९९	३	११३७
६	२१६	१३	१९४	७१	९१४	३	१४११
७	४४	१७	६	४०	५७१	४	६८२
८	६९	१७	६	३१	७२९	०	८५२
९	१५७	२४	१९	४१	११७२	१२	१४२५
१०	१२६	५२	२०	३५९	२०९५	११	२६६३
११	९६	४०	१८	६६	७७८	३	१००१
१२	१४०	३५	२०	१७२	१३७०	१	१७३८
१३	७०८	४६	२०	९	६८०	३	१४६६
१४	७४८	१६	३	९	२७६	४	१०५६
१५	७०२	१२	५	८	४०४	१४	११४५
१६	४९३	१६	३४	३	५४८	६	११००
१७	५१४	९९	१६	४७	५४४	०	१२२०
१८	३०२	५४	२८	२२५	२०८५	८	२७०२
१९	६४०	२३	२१	४५	९७४	८	१७११
२०	१२०८	११२	२८	१२६	१८१४	१०	३२९८
२१	१०७३	२२	११	५	४३९	३	१५५३
२२	६५५	१२	३६	१५	३२९	१९	१०६६
२३	२८२	०	०	७	४६	०	३३५
जम्मा	८७०६	८४१	६६६	१७८७	२२४१६	१४९	३४५६५
प्रतिशत	२५.१९	२.४३	१.९३	५.१७	६४.८५	०.४३	१००

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

घरको भुँइको आधारमा घरधुरीको विवरण

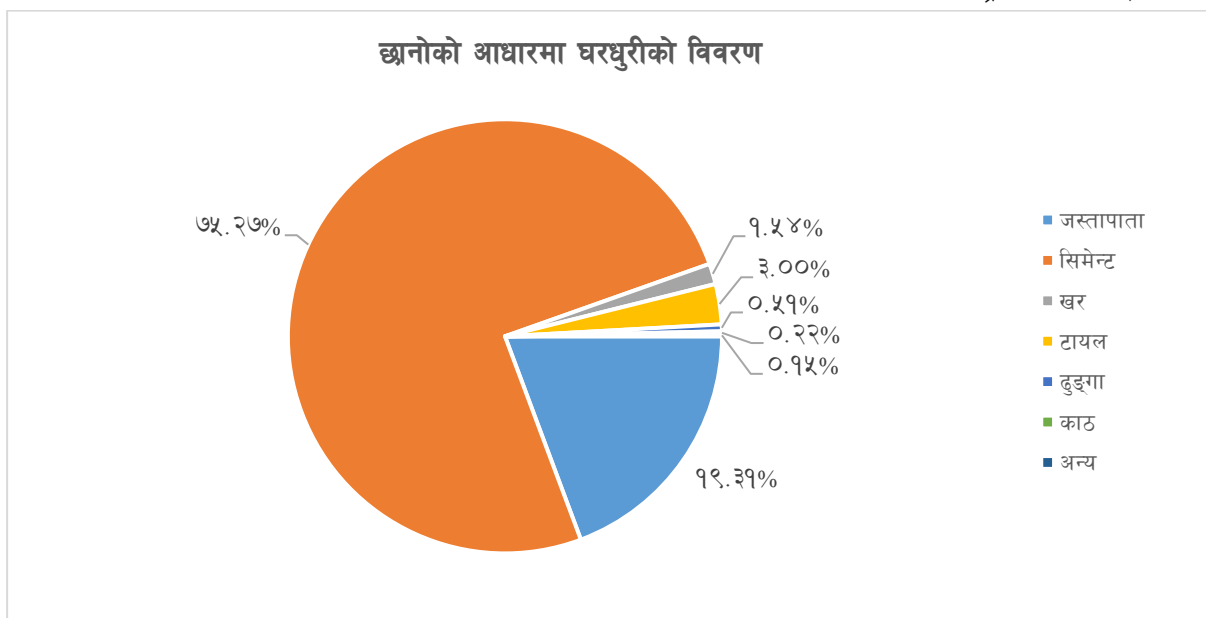

छ) छानोको आधारमा घरधुरीको विवरण

वडा नं.	जस्ता/टिन	सिमेन्ट ढलान	खर/पराल/छ्वाली	टायल/खपडा/भिँगटी	ढुङ्गा/स्लेट	काठ/फल्याक	अन्य	जम्मा
१	१५७	१९४०	९	१०	४८	३	०	२१६७
२	११९	१२०८	४	१०	१७	३	२	१३६३
३	७१	४७५	२	३	४	१	०	५५६
४	२३२	२६२४	५	४	१४	१७	२२	२९१८
५	१७०	९५४	२	८	२	१	०	११३७
६	२१८	११२६	१४	४४	५	१	३	१४११
७	५९	६०२	३	९	२	७	०	६८२
८	८४	७४६	१०	१	८	२	१	८५२
९	९२	१२५३	११	६५	२	२	०	१४२५
१०	१२७	२४९६	१४	११	५	६	४	२६६३
११	१२१	८५१	९	०	९	११	०	१००१
१२	१७४	१५३२	६	१९	६	०	१	१७३८
१३	४६०	८८५	३२	८३	३	३	०	१४६६
१४	३९६	४७५	६२	१२०	२	०	१	१०५६
१५	३४९	५२७	८५	१७५	४	२	३	११४५
१६	३२४	७१२	१६	३१	४	१३	०	११००
१७	३२२	८०९	१२	७५	१	१	०	१२२०
१८	३२६	२३१९	१४	३३	८	२	०	२७०२
१९	५५१	१०९१	२१	३९	३	०	६	१७११
२०	११५४	१९६६	४९	११०	१६	१	२	३२९८
२१	६२२	७६८	३८	११८	६	०	१	१५५३
२२	३९३	५५९	५९	४३	७	१	४	१०६६

वडा नं.	जस्ता/टिन	सिमेन्ट ढलान	खर/पराल/छवाली	टायल/खपडा/भिँगटी	ढुङ्गा/स्लेट	काठ/फल्याक	अन्य	जम्मा
२३	१५५	९८	५५	२६	०	०	१	३३५
जम्मा	६६७६	२६०१६	५३२	१०३७	१७६	७७	५१	३४५६५
प्रतिशत	१९.३१	७५.२७	१.५४	३.००	०.५१	०.२२	०.१५	१००

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

४.१.३ आयात तथा निर्यातको अवस्था

कुनै पनि उप-महानगरपालिका आर्थिक रूपले सबल हुनका लागि आयातभन्दा निर्यात बढी हुनु अनिवार्य छ । आयातभन्दा निर्यातको आयतन ठूलो हुँदा यसले व्यापार नाफा वृद्धि भई आर्थिकस्तर माथि उठ्न मद्दत गर्दछ । उप-महानगरपालिकाभित्र उत्पादन हुने उपजहरूलाई प्रवर्द्धन गरी स्थानीयस्तरमा उत्पादन हुने उपजमा आत्मनिर्भर भई निर्यात बढाउन सकेमात्र उप-महानगरपालिकाको आर्थिक हैसियत वृद्धि हुन सक्छ । उप-महानगरपालिकाबाट धान, चामल, दाल, तरकारी, माछामासु लगायतका कृषि उपजहरू, तथा खसीबोका, सुँगुर, बंगुर, कुखुरा लगायतका पशुजन्य उत्पादनहरू अन्य छिमेकी स्थानीय तहहरू लगायतका स्थानमा निर्यात गर्ने गरिन्छ भने अतिरिक्त खाद्य सामग्री लत्ता कपडा, घरायसी विद्युतीय उपकरण, निर्माण सामग्रीहरू, शिक्षण सामग्री, रसायनिक मल, फलफूल स्वास्थ्य औषधि तथा उपकरण जस्ता वस्तुहरूको आयात हुने गरेको छ । निर्यातभन्दा आयात बढी हुनुले उप-महानगरपालिकाको व्यापार घाटा स्पष्ट अनुमान गर्न सकिन्छ । यद्यपि यकिन तथ्याङ्कका लागि भने उप-महानगरपालिकाले विशेष पहलकदमी लिन जरुरी छ ।

४.१.४ औद्योगिक कच्चा पदार्थ उत्पादनको अवस्था

स्थानीय श्रोतमा आधारित कच्चा पदार्थको प्रचुरताका हिसाबले नेपाल सम्पन्न रहेतापनि यसको दिगो सदुपयोगमा भने निकै पछाडि परेको यथार्थ हामी सामु छ । हामी कहाँ उपलब्ध श्रोतहरूमा जडिबुटी, फलफूल, खाद्यान्न, तरकारी आदि पर्दछन् । यस प्रकारका कच्चा पदार्थहरूको व्यवसायिक उत्पादन र दिगो सदुपयोग गर्दा उप-महानगरपालिकाको अर्थतन्त्रमा प्रत्यक्ष सकारात्मक योगदान पुग्दछ । साथै व्यवसायिक पशुपालनबाट पनि प्रशस्त लाभ उठाउन सकिन्छ ।

४.१.५ वैदेशिक रोजगारीमा गएकाहरूको विवरण

यस नगरपालिकाबाट विभिन्न देशहरूमा वैदेशिक रोजगारीमा जानेहरूको संख्या ३,८०४ रहेको छ। उमेरगत रूपमा विश्लेषण गर्दा सबैभन्दा बढी १५-२४ उमेर समूहका १,६४२ जना वैदेशिक रोजगारीमा गएका छन् भने सबैभन्दा कम ६५ वर्ष माथि उमेर समूहका १० जना वैदेशिक रोजगारीमा गएका छन्। वैदेशिक रोजगारीमा गएका मध्ये सबैभन्दा बढी मध्यपूर्वी देश जानेहरूको संख्या रहेको छ।

तालिका नं. ४२: उप-महानगरपालिकामा रहेका वैदेशिक रोजगारीमा गएका जनसंख्याको विवरण

उमेर समूह	लिंग	देशको नाम													जम्मा
		भारत	सार्क	एशियन	मध्यपूर्व	अन्य एशियन	युरोप	अन्य युरोप	उत्तर अमेरिका	दक्षिण अमेरिका	अफ्रिका	प्यासिफिक	अन्य	नखुलाएको	
०-१४ वर्ष	पुरुष	६३	०	१	१३	४	४	३	२०	०	०	१०	०	०	११८
	महिला	२३	०	३	०	३	१	८	९	०	०	२	०	४	५३
	जम्मा	८६	०	४	१३	७	५	११	२९	०	०	१२	०	४	१७१
१५-२४ वर्ष	पुरुष	४३५	५	२०२	४५१	४२	२७	२४	७६	०	४	७३	५	३	१३४७
	महिला	९६	२	५	२५	२१	२२	१५	५२	१	४	४९	१	२	२९५
	जम्मा	५३१	७	२०७	४७६	६३	४९	३९	१२८	१	८	१२२	६	५	१६४२
२५-३४ वर्ष	पुरुष	१५७	४	१२६	५३३	५१	५३	११	६७	०	१२	५६	३	५	१०७८
	महिला	५५	०	४	३६	१७	१२	७	३१	०	१	३९	०	१	२०३
	जम्मा	२१२	४	१३०	५६९	६८	६५	१८	९८	०	१३	९५	३	६	१२८१
३५-४४ वर्ष	पुरुष	१०१	२	७६	२३५	१६	९	२	१३	०	७	४	०	५	४७०
	महिला	१८	०	२	१६	१	०	०	५	०	०	०	०	०	४२
	जम्मा	११९	२	७८	२५१	१७	९	२	१८	०	७	४	०	५	५१२
४५-५४ वर्ष	पुरुष	३५	०	४	३३	१	०	०	३	०	२	०	०	०	७८
	महिला	४	०	०	६	१	०	०	२	०	०	०	०	०	१३
	जम्मा	३९	०	४	३९	२	०	०	५	०	२	०	०	०	९१
५५-६४ वर्ष	पुरुष	१०	०	२	४	०	०	०	२	०	०	२	०	०	२०
	महिला	२	०	०	०	०	१	०	१	०	०	०	०	०	४
	जम्मा	१२	०	२	४	०	१	०	३	०	०	२	०	०	२४
६५ वर्ष देखि माथि	पुरुष	३	०	०	१	२	०	०	०	०	०	०	०	०	६
	महिला	१	०	०	०	१	०	०	२	०	०	०	०	०	४
	जम्मा	४	०	०	१	३	०	०	२	०	०	०	०	०	१०
उल्लेख नभएको	पुरुष	१२	०	४	१३	५	४	१	८	०	१	४	०	५	५७
	महिला	५	०	२	१	०	१	१	२	०	०	४	०	०	१६
	जम्मा	१७	०	६	१४	५	५	२	१०	०	१	८	०	५	७३
जम्मा	पुरुष	८१६	११	४१५	१२८३	१२१	९७	४१	१८९	०	२६	१४९	८	१८	३१७४
	महिला	२०४	२	१६	८४	४४	३७	३१	१०४	१	५	९४	१	७	६३०
	जम्मा	१०२०	१३	४३१	१३६७	१६५	१३४	७२	२९३	१	३१	२४३	९	२५	३८०४

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०७८

४.१.६ सुकुम्बासी सम्बन्धी विवरण

नेपालमा परिवारको जमिन माथिको स्वामित्वको विषयलाई आर्थिक हैसियतसँग गाँसेर हेरिन्छ । नेपालको अर्थतन्त्र कृषिमा आधारित हुँदा जमिनमाथिको स्वामित्वलाई आर्थिक हैसियतसँग गाँसेर हेर्नु स्वभाविक भए तापनि पछिल्लो समय वैदेशिक रोजगार लगायत अन्य सेवा क्षेत्रमा मानिसहरूको पहुँच वृद्धि हुँदा गैह्र कृषि क्षेत्रबाट आफ्नो आर्थिक हैसियत निर्माण गर्ने परिपाटी सुरु भएको पाइन्छ । अर्कोतर्फ जमिनमाथिको स्वामित्वलाई आफ्नो थातथलो वा आवास स्थलको रूपमा समेत हेरिन्छ । यसर्थ हरेक नागरिकको जमिनमाथिको स्वामित्वलाई सदियौंदेखि एक प्रमुख आर्थिक सामाजिक तथा राजनैतिक मुद्दाको रूपमा हेरिंदै आएको छ । त्यस्तै नेपालमा जमिनको वितरण अवैज्ञानिक रहेको छ ।

४.२ भू-उपयोग तथा स्वामित्व

४.२.१ भू-उपयोगको वितरण

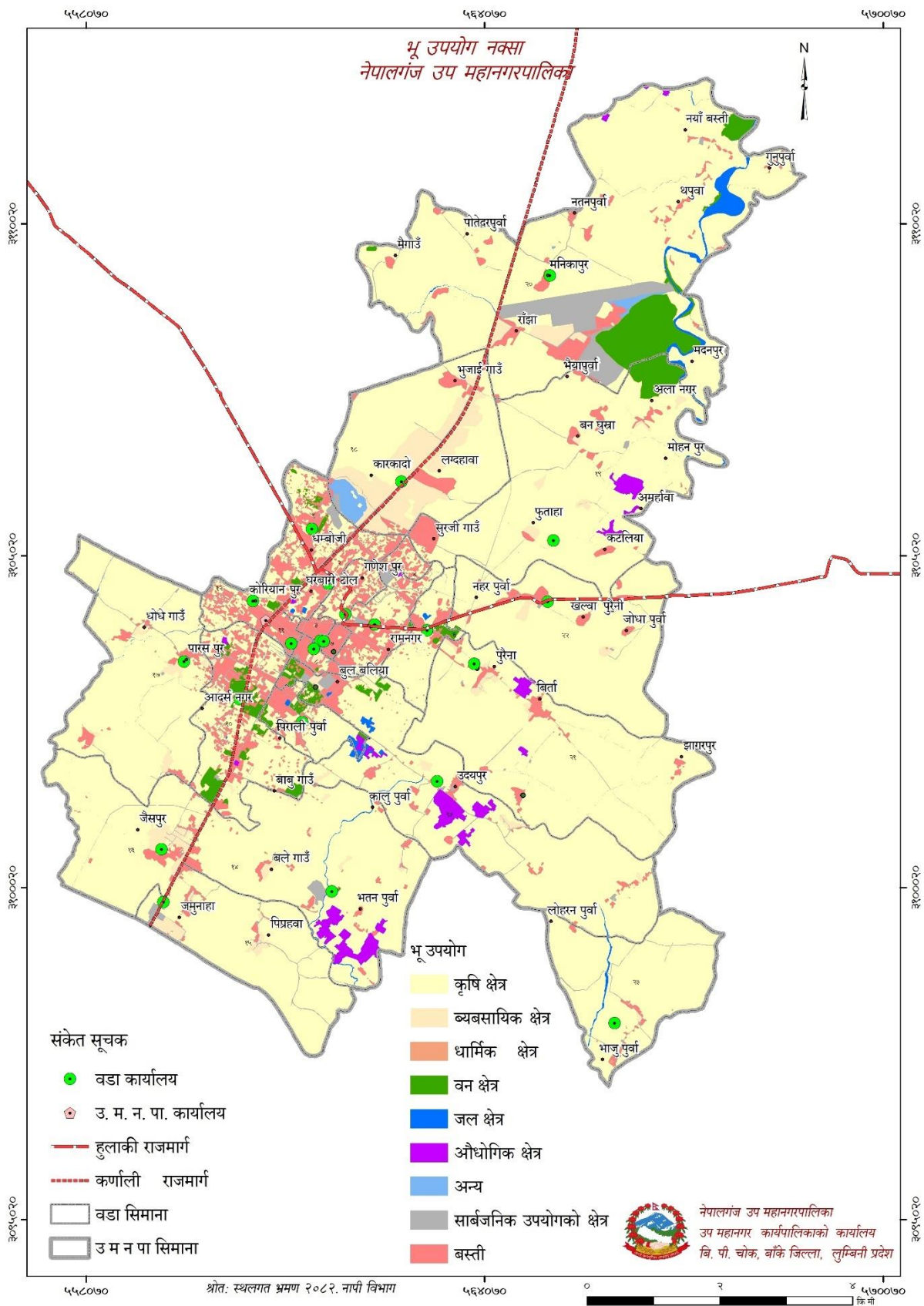
भूमि महत्वपूर्ण प्राकृतिक साधन हो । आर्थिक विकासको लागि यसको समुचित उपयोग गर्नु पर्दछ । भूमिलाई कृषि, आवास, सडक, पिउने पानी, सिँचाई, विद्युत तथा उर्जा, सूचना तथा सञ्चार आदिको प्रवन्धको लागि प्रयोग गर्ने गरिन्छ । यस खण्डमा विशेष गरी उप-महानगरपालिकाको भू-उपयोग र भू-आवरणको वस्तुगत चित्रण गरिएको छ ।

यस उप-महानगरपालिकाको वर्तमान भू-उपयोगलाई हेर्दा ८०.१४ प्रतिशत अर्थात् सबैभन्दा धेरै कृषि क्षेत्रले ओगटेको छ भने दोस्रोमा बस्तीले ओगटेको क्षेत्र रहेको छ । उपलब्ध जमिनमध्ये खेतीयोग्य जमिनको अंश राम्रो रहेको छ । सम्पूर्ण खेतीयोग्य जमिनमा वैज्ञानिक कृषि प्रणाली अवलम्बन गर्न सके उत्पादनको राम्रो सम्भावना देखिन्छ । यस नगरको भू-उपयोगको अर्को उल्लेखनीय पक्ष भनेको यहाँको कृषिले ढाकेको क्षेत्र हो । समग्र भूभागको ८०.१४ प्रतिशत खेतीयोग्य रहनु नगरवासीको लागि सुखद रहेको छ । यहाँको अन्य भू-उपयोगको विस्तृत विवरण तालिकामा उल्लेख गरिएको छ :-

तालिका नं. ४३: भू-उपयोगको तालिकाको विस्तृत विवरण

भू-उपयोगका क्षेत्र	उप-महानगरपालिकाको भू-उपयोगको विवरण क्षेत्रफल (वर्ग कि.मि.)	क्षेत्रफल प्रतिशतमा
कृषि	६८.८७	८०.१४
सार्वजनिक प्रयोगको क्षेत्र	२.९७	३.४५
धार्मिक क्षेत्र	०.०२	०.०३
भाडि बुट्यान क्षेत्र	२.२५	२.६१
जल क्षेत्र	०.७४	०.८६
औद्योगिक क्षेत्र	०.८९	१.०३
सार्वजनिक स्थल	२.९७	३.४५
आवास क्षेत्र	६.९६	८.१०
अन्य क्षेत्र	०.२८	०.३३
जम्मा	८५.९४	१००

स्रोत: GIS तथ्याङ्कमा आधारित

नक्सा नं. ४ : उप-महानगरपालिकाको भू-उपयोग नक्शा

४.२.२ खेतीयोग्य जमिन सम्बन्धी विवरण

वैज्ञानिक र व्यवसायिक ढङ्गले भू-उपयोग नहुँदा कृषि क्षेत्रमा ठुलो घाटा व्यहोर्नु परेको अवस्था छ । नगरमा उपलब्ध सम्पूर्ण खेतीयोग्य जमिनको वैज्ञानिक र व्यवसायिक ढङ्गले सदुपयोग हुन सकेको पाइँदैन । खेतीयोग्य जमिनको उपलब्धता भएपनि पूर्ण सदुपयोग नहुँदा एकातर्फ जमिन बाँझो हुँदै जाने त अर्कोतर्फ कृषि उत्पादनमा कमी भई आयात गर्नुपर्ने अवस्था श्रृजना हुन सक्छ । भू-सूचना प्रणालीबाट प्राप्त तथ्याङ्क अनुसार उप-महानगरपालिकामा ६८.८७ वर्ग कि.मि. अर्थात ८०.१४ प्रतिशत जमिन खेतीयोग्य रहेको छ ।

जमिन खेतीयोग्य भएर मात्र हुँदैन त्यसमा सिँचाईको सुविधा हुनुपर्दछ । खेतीयोग्य जमिनमा खेतीपाती गरी पूर्ण सदुपयोग गर्न त्यसमा सिँचाईको सुविधा पुर्‍याउनु अनिवार्य हुन्छ । तसर्थ स्थानीय तहहरूले आफ्नो क्षेत्रमा रहेको खेतीयोग्य जमिनको यथार्थ विवरण तयार पारी त्यसमध्ये सिँचाई पुगेको र नपुगेको जमिनको समेत सही तथ्याङ्क हुनुपर्दछ । यस पश्चात सिँचाई नपुगेको जमिनमा एक वा वैकल्पिक उपायले सिँचाई पुर्‍याउन प्राथमिकता केन्द्रीत गर्नु आवश्यक हुन्छ ।

४.२.३ बाँझो जमिन सम्बन्धी विवरण

नगरमा कतिपय क्षेत्रहरू प्रयोगहीन अवस्थामा बाँझो जमिन रहेका हुन्छन् । सबै प्रकारका जमिनहरूको एक वा अर्को प्रकारले सदुपयोग गर्न सकिन्छ । जमिन आफैमा एक अमूल्य प्राकृतिक सम्पदा हो । खेती नहुने क्षेत्रमा ढालेघाँस वा जडिबुटी लगाउन सकिन्छ भने उपयुक्त स्थानहरू भए खुल्ला क्षेत्र, मनोरञ्जन स्थल, पार्क वा बगैँचाको रूपमा समेत विकास गर्न सकिन्छ । खेती नहुने अवस्थामा आवास विकासका लागि समेत यस्तो जमिनको सदुपयोग गर्न सकिन्छ । यस उप-महानगरपालिकामा सिँचाई नपुगेको जमिनहरू बाँझो अवस्थामा रहेका छन् ।

४.३ कृषि तथा पशु विकास

आज उच्चतम विकास हासिल गरेका औद्योगिक राष्ट्रहरूको विकासको मेरुदण्ड कृषि नै रहेको इतिहासले देखाउँछ । यूरोप, अमेरिका तथा एसियाली महाशक्तिशाली राष्ट्रहरूको सम्पन्नताको आधारशिला समेत कृषि क्रान्तिमा आधारित भएको पाइन्छ । तसर्थ तत्कालका लागि कृषि बाहेकका अन्य विकल्पहरू न्यून रहेको र कृषिमा पर्याप्त सम्भावना रहेको हाम्रो देशमा विकासका अन्य महत्वाकांक्षी योजना कार्यान्वयन गर्नुपूर्व खाद्यान्न, फलफूल, तरकारीका साथै समग्र कृषि उपजहरूमा आत्मनिर्भर बनी निर्यात समेत वृद्धि गर्न कृषि क्षेत्रमा क्रान्ति नै गर्नुपर्ने पहिलो अनिवार्य आवश्यकता रहेको छ । उच्च प्रविधिहरू विकास भईसकेको आजको युगमा समेत हाम्रो निर्वाहमुखी परम्परागत खेती प्रणालीमा सिमित रहि रहनु एक प्रकारको विडम्बना नै हो । तसर्थ स्थानीय सरकारले सम्भाव्यता अध्ययन गरी व्यवसायिक र वैज्ञानिक कृषिका लागि आवश्यक सम्पूर्ण कृषि पूर्वाधारहरूको विकास मार्फत् कृषि उत्पादन र विकासमा क्रान्ति गर्नुपर्ने आवश्यकता रहेको छ ।

४.४ कृषिक परिवार संख्या, क्षेत्रफल, कित्ता संख्या, औषत कित्ता संख्या तथा सिंचित क्षेत्रफल

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ मा राष्ट्रिय कृषिगणना सञ्चालनको लागि प्रत्येक परिवारमा जग्गाजमिन तथा पशुपन्छीको विवरणसहित कृषक परिवार विवरणका आधारमा नमुना फ्रेम (Sample Frame) तयार गरिएको थियो । उक्त फ्रेमका आधारमा वडा वा गणनाक्षेत्र छनोट गरी कृषि परिवारको विस्तृत विवरण सङ्कलन गरिएको थियो । राष्ट्रिय कृषिगणना २०७८ को नतिजाअनुसार नेपालगञ्ज उप महानगरपालिकामा कृषक परिवारको जम्मा सङ्ख्या ७,२२२ रहेको छ ।

यस उप-महानगरपालिकामा रहेका ७,२२२ कृषक परिवारले जम्मा १६,५५७ ओटा कित्ता जग्गामा ४४३५.५ हेक्टर जमिनमा कृषि चलन गरेको देखिन्छ । यस हिसाबले औसतमा एउटा कृषक परिवारले २.३ कित्ता जग्गामा खेती गरेको देखिन्छ । यहाँ कुल सिञ्चित क्षेत्रफल ३४२३.५ हेक्टर रहेको छ ।

तालिका नं. ४४: स्थानीय तहअनुसार कृषक परिवार संख्या, क्षेत्रफल, कित्ता संख्या, औसत कित्ता संख्या तथा सिंचित क्षेत्रफलको विवरण

प्रदेश/जिल्ला/स्थानीय तह	जम्मा कृषक परिवार संख्या	कृषक परिवारले चलन गरेको जग्गाको जम्मा क्षेत्रफल (हेक्टर)	जम्मा कित्ता संख्या	औषत कित्ता संख्या	सिंचाई सुविधा प्रयोग गर्ने कृषक परिवारको संख्या	सिंचित क्षेत्रफल (हेक्टर)
लुम्बिनी प्रदेश	७६५०९२	४२६६१४.४	२२५२७६४	२.९	५४८७९९	२४१९४४.३
बाँके जिल्ला	६७८८५	३६८२८.३	१४९७७५	२.२	५६९८१	२५११५.३
नेपालगञ्ज उप-महानगरपालिका	७२२२	४४३५.५	१६५५७	२.३	६८४९	३४२३.५

स्रोत: राष्ट्रिय कृषिगणना २०७८

४.५ जग्गाको उपभोग सम्बन्धी विवरण

राष्ट्रिय कृषिगणना २०७८ को नतिजाअनुसार यस उप-महानगरपालिकामा जग्गाको उपभोगसम्बन्धी विवरण हेर्दा कृषक परिवारले परिवारको स्वामित्वको जग्गामा मात्र कृषिचलन गर्ने परिवार सङ्ख्या ५८६४ (८१.२०%) रहेको देखिन्छ जसले ३२८८.१ हेक्टर (७४.१३%) जग्गामा कृषि चलन गरेको पाइन्छ । त्यस्तै अरूको स्वामित्वको जग्गामा मात्रै कुनै सर्तनामा लिई खेतीपाती गर्ने कृषक परिवार परिवार सङ्ख्या १४६ (२.०२%) रहेको देखिन्छ जसले १२७.३ हेक्टर (२.८७%) जग्गामा कृषि चलन गरेको पाइन्छ र अन्य प्रकारको उपभोग अन्तर्गत खेतिपाती गर्ने कृषक यस उप-महानगरपालिकामा छैनन् । त्यस्तै एकभन्दा बढी प्रकारको स्वामित्व भएको जग्गा कमाउने कृषक परिवार सङ्ख्या १२१२ (१६.७८%) रहेको र यस्तो जग्गाको क्षेत्रफल १०२० हेक्टर (२३%) रहेको छ ।

तालिका नं. ४५: जग्गाको स्वामित्व अनुसार जग्गा कमाउने परिवार संख्या तथा कमाएको जग्गाको क्षेत्रफलको विवरण

प्रदेश/जिल्ला/ स्थानिय तह	जम्मा कृषक परिवार संख्या	कषक परिवारले चलन गरेको जग्गाको जम्मा क्षेत्रफल (हेक्टर)	एक प्रकारको स्वामित्व						एकभन्दा बढी प्रकारको स्वामित्व	
			परिवारको हकको जग्गामात्र कमाउने		अरुको हकको जग्गामात्र कमाउने		अन्य प्रकारको उपभोग अन्तरगत			
			परिवार संख्या	क्षेत्रफल (हेक्टर)	परिवार संख्या	क्षेत्रफल (हेक्टर)	परिवार संख्या	क्षेत्रफल (हेक्टर)	परिवार संख्या	क्षेत्रफल (हेक्टर)
लुम्बिनी प्रदेश	७६५०९२	४२६६१४.४	६३३५०४	३३०३५२.५	६७२२	३२९९.५	२५७३	६६३.५	१२२२९३	९२२९९.०
बाँके जिल्ला	६७८८५	३६८२८.३	५४२०६	२७२५७.१	१५४९	६५६.३	५१६	९७.८	११६१५	८८१७.१
नेपालगञ्ज उप- महानगरपालिका	७२२२	४४३५.५	५८६४	३२८८.१	१४६	१२७.३	०	०	१२१२	१०२०.०

स्रोत: राष्ट्रिय कृषिगणना २०७८

तालिका नं. ४६: विभिन्न अस्थायी बालीको क्षेत्रफल तथा कृषक परिवार संख्या

प्रदेश/जिल्ला/स्थानीय तह	खाद्यान्न बाली		कोसे/दाल बाली		कन्दमूल बाली		तेल बाली		तरकारी बाली		अन्य अस्थायी बाली	
	परिवार संख्या	क्षेत्रफल	परिवार संख्या	क्षेत्रफल	परिवार संख्या	क्षेत्रफल	परिवार संख्या	क्षेत्रफल	परिवार संख्या	क्षेत्रफल	परिवार संख्या	क्षेत्रफल
लुम्बिनी प्रदेश	७३९४९६	५१११७८.०	३८८६१६	४४९६५.४	४००३७५	१५०५७.६	३८२४२९	५७७९८.५	३६३१२९	१६५८७.८	३५२०८६	१७६३९.०
बाँके जिल्ला	६३२४६	५०५३५.७	३१६४५	७२४७.९	२४४०६	१०२१.०	२०७६९	३९१४.३	२९९६२	१५३९.२	२५२६८	८१५.४
नेपालगञ्ज उप-महानगरपालिका	६६३६	७२७९.३	२३५९	३५३.५	८४७	३५.६	८२७	१७०.३	२१८६	२४६.६	१७११	७३.३

स्रोत: राष्ट्रिय कृषिगणना २०७८

तालिका नं. ४७: मुख्य अस्थायी बाली लागेका जग्गाको क्षेत्रफल तथा कृषक परिवार संख्या विवरण

प्रदेश/जिल्ला/स्थानीय तह	धान बाली		गहुँ बाली		मकै बाली		कोदो बाली		जौ बाली		फापर बाली	
	परिवार संख्या	क्षेत्रफल	परिवार संख्या	क्षेत्रफल	परिवार संख्या	क्षेत्रफल	परिवार संख्या	क्षेत्रफल	परिवार संख्या	क्षेत्रफल	परिवार संख्या	क्षेत्रफल
लुम्बिनी प्रदेश	०.२५	२४८९८३.८	४९५१३७	१६८८२६.१	४५२२८२	७७७७९.०	६४५००	७३०५.६	८१५३३	७५६७.२	८५७७	६१६.१
बाँके जिल्ला	५९३९५	२८८९८.४	४६६२६	१८३५५.९	२५८४०	३२०१.९	५४	८.१	८२	७.१	१३३	५७.२
नेपालगञ्ज उप-महानगरपालिका	६३७५	३९८९.३	५८८५	३१२९.७	११६४	१६०.२	०	०	०	०	०	०

स्रोत: राष्ट्रिय कृषिगणना २०७८

तालिका नं. ४८: बगैँचाको रुपमा लगाइएका जम्मा स्थायी बालीको क्षेत्रफल, बोट संख्या, छरिएर रहेका बोट संख्या र कृषक परिवार संख्या विवरण

प्रदेश/जिल्ला/स्थानीय तह	जम्मा कृषक परिवार संख्या	कृषक परिवारले चलन गरेको जग्गाको जम्मा क्षेत्रफल(हे.)	स्थायी बाली									
			कृषि परिवार संख्या	बगैँचाको लगाइएका जम्मा स्थायी बालीको क्षेत्रफल(हे.)	बगैँचाको रुपमा लगाइएका						छरिएको बोट संख्या	
					फल लाग्ने उमेरको			फल नलाग्ने उमेरको			फल लाग्ने उमेरको	फल नलाग्ने उमेरको
					परिवार संख्या	क्षेत्रफल(हे.)	बोट संख्या	परिवार संख्या	क्षेत्रफल(हे.)	बोट संख्या		
लुम्बिनी प्रदेश	७६५०९२	४२६६१४.४	४६३७५०	२९३७९.५	१०२७०४	६२६५.५	५०९८१०७	१३०६६४	२३११४.१	२७०९९५३	५६०८१२८	२०२१९९७
बाँके जिल्ला	६७८८५	३६८२८.३	३०३२१	३९८.२	३४०५	३३३.०	६५९७९	११३०	६५.२	५३८९३	१४०५६०	७६६६९
नेपालगञ्ज उप-महानगरपालिका	७२२२	४४३५.५	१६६५	९७.०	६१५	९१.०	१०३१४	६३	६.०	३७९०७	२९९०	२४९१

स्रोत: राष्ट्रिय कृषिगणना २०७८

तालिका नं. ४९: बगैचाको रुपमा लगाइएका मुख्य स्थायी वालीको क्षेत्रफल, बोट संख्या, छरिएर रहेका बोट संख्या र कृषक परिवार संख्या

प्रदेश/ जिल्ला/ स्थानीय तह	सुन्तला				कागती				आँप				केरा			
	कृषक परिवार संख्या	बगैचाको रुपमा लगाइएका		छरिएका बोट संख्या	कृषक परिवार संख्या	बगैचाको रुपमा लगाइएका		छरिएका बोट संख्या	कृषक परिवार संख्या	बगैचाको रुपमा लगाइएका		छरिएका बोट संख्या	कृषक परिवार संख्या	बगैचाको रुपमा लगाइएका		छरिएका बोट संख्या
		क्षेत्रफल	बोट संख्या			क्षेत्रफल	बोट संख्या			क्षेत्रफल	बोट संख्या			क्षेत्रफल	बोट संख्या	
लुबिनी प्रदेश	६८४९१	८६५.४	६९६५०३	३५०४६८	१२६६९४	५९७.२	४६९६३३	३८५१२६	६८४९१	८६५.४	६९६५०३	३५०४६८	१२६६९४	५९७.२	४६९६३३	३८५१२६
बाँके जिल्ला	४७	०.०	०	४७	७५४६	२५.२	६५४४	१६५८३	२४०२०	२९४.८	४८००६	७७३६८	५५५९	१२.५	६८०६	२३७४४
नेपालगञ्ज उप- महानगरपालिका		०.०	०	०	१००	०.१	२५	१६३	१२६५	७४.९	५९८०	३१४१	१३८	५.६	५५२	१८८

स्रोत: राष्ट्रिय कृषिगणना २०७८

तालिका नं. ५०: प्रमुख वालीहरुमा कृषि सामग्री (बीउविजन, विषादी, मल) प्रयोग गर्ने कृषक परिवार संख्या

प्रदेश/जिल्ला/स्थानीय तह	जम्मा कृषक परिवार संख्या	धान							
		कृषक परिवार संख्या	विजनको किसिम			कीटनाशक विषादीको प्रयोग गर्ने कृषक परिवार संख्या	मलको प्रयोग		
			प्रयोग गर्ने कृषक परिवार संख्या				कृषक परिवार संख्या		
			स्थानीय	उन्नत	वर्णशंकर (हाइब्रिड)		स्थानीय/ जैविक मल	खनिज/ रासायनिक मल	दुवै
लुम्बिनी प्रदेश	७६५०९२	५२०५८१	१५४३०९	१७५२६१	१९१०११	२१९४५०	७००१६	१९०७५०	२५९८१५
बाँके जिल्ला	६७८८५	५९३९५	१८५८८	१२५१६	२८२९१	२७४९६	६८८६	१४५२८	३७९८१
नेपालगञ्ज उप-महानगरपालिका	७२२२	६३७५	१५३२	१३५३	३४८९	३५८३	८०८	२१७८	३३९०

प्रदेश/जिल्ला/स्थानीय तह	जम्मा कृषक परिवार संख्या	मकै							
		कृषक परिवार संख्या	विजनको किसिम			कीटनाशक विषादीको प्रयोग गर्ने कृषक परिवार संख्या	मलको प्रयोग		
			प्रयोग गर्ने कृषक परिवार संख्या				कृषक परिवार संख्या		
			स्थानीय	उन्नत	वर्णशंकर (हाइब्रिड)		स्थानीय/ जैविक मल	खनिज/ रासायनिक मल	दुवै
लुम्बिनी प्रदेश	७६५०९२	४५२२८२	३११७७०	८१४५५	५९०५८	६६४८४	२८२०३४	४१४०१	१२८८४७
बाँके जिल्ला	६७८८५	६७८८५	२५८४०	१३०८९	५७५२	६९९९	५९०३	१२९३३	४०२२
नेपालगञ्ज उप-महानगरपालिका	७२२२	७२२२	११६४	४२८	३६९	३६७	२५२	४९७	२४१

प्रदेश/जिल्ला/ स्थानीय तह	जम्मा कृषक परिवार संख्या	गहुँ							
		कृषक परिवार संख्या	विजनको किसिम			कीटनाशक विषादीको प्रयोग गर्ने कृषक परिवार संख्या	मलको प्रयोग		
			प्रयोग गर्ने कृषक परिवार संख्या				कृषक परिवार संख्या		
			स्थानीय	उन्नत	वर्णशंकर (हाइब्रिड)		स्थानीय/जैविक मल	खनिज/रासायनिक मल	दुवै
लुम्बिनी प्रदेश	७६५०९२	४९५१३७	२६६९४४	२२८१९२	१३२८३३	१७६६२३	१६४०६४	१५४४५०	४९५१३७
बाँके जिल्ला	६७८८५	४६६२६	२१३०७	२५३२०	१५६८९	८७४६	१२०९१	२५७८९	४६६२६
नेपालगञ्ज उप-महानगरपालिका	७२२२	५८८५	२०१७	३८६८	१७८९	१२४४	१९४७	२६९३	५८८५

स्रोत: राष्ट्रिय कृषिगणना २०७८

तालिका नं. ५१: पाल्तु चौपाया तथा पन्छीको संख्या र कृषक परिवार

प्रदेश/ जिल्ला/ स्थानीय तह	जम्मा कृषक परिवार संख्या	पाल्तु चौपाया													पाल्तु पन्छी			
		पशु चौपाया पाल्ने कृषक परिवारको जम्मा संख्या	गाई/गोरु		राँगा/भैसी		बाख्रा/च्याङ्गा		भेंडा/भैंडी		सुगुर/बंगुर		अन्य पशु		कुखुरा		अन्य पन्छी	
			कृषक परिवार संख्या	गाई/गोरु संख्या	कृषक परिवार संख्या	राँगा/भैसी संख्या	कृषक परिवार संख्या	बाख्रा/च्याङ्गा संख्या	कृषक परिवार संख्या	भेंडा/भैंडी संख्या	कृषक परिवार संख्या	सुगुर/बंगुर संख्या	कृषक परिवार संख्या	अन्य पशु संख्या	कृषक परिवार संख्या	कुखुरा संख्या	कृषक परिवार संख्या	अन्य पन्छी संख्या
लुम्बिनी प्रदेश	७६५०९२	५९००९१	१९२७०३	५१७२०९	२८८०७९	६५८९८३	४४०८०७	२३७०९८१	१९८४०	८२५६२	६७०१३	१९२९०१	२१३०	५३३४	३४०५६५	६५९९४४४	६२०४५	६२५९५८
बाँके जिल्ला	६७८८५	४८८१८	१३८७५	३१९४१	१९०२७	५३६४७	३२२१५	१५४५३४	१७४०	४८५१	५१९८	१३९२५	१३३	२८६	१८९५९	३४०१८८	५२०९	४१५२७
नेपालगञ्ज उप-महानगरपालिका	७२२२	४३८१	१२७८	२९०५	२२६१	६४६९	२३३०	९६३८	२५	२५	६३	४६४	१३	१३	७९५	९५५७	४६९	३७९८

स्रोत: राष्ट्रिय कृषिगणना २०७८

तालिका नं. ५२: कृषि कामदारको किसिमअनुसार कामदारको संख्या र कामदार प्रयोग गर्ने कृषक परिवार संख्या

प्रदेश/जिल्ला/ स्थानीय तह	जम्मा कृषक परिवार संख्या	स्थायी कामदार			अस्थायी कामदार					पर्मला लगाएका कामदार				ठेक्कामा लगाएका कामदार			
		कामदार प्रयोग गर्ने कृषक परिवार संख्या	स्थायी कामदार संख्या			कामदार प्रयोग गर्ने कृषक परिवार संख्या	अस्थायी कामदारको व्यक्ति दिन			कामदार प्रयोग गर्ने कृषक परिवार संख्या	पर्मला लगाएका कामदारको व्यक्ति दिन			कामदार प्रयोग गर्ने कृषक परिवार संख्या	ठेक्कामा लगाएका कामदारको व्यक्ति दिन		
			जम्मा	पुरुष	महिला		जम्मा	पुरुष	महिला		जम्मा	पुरुष	महिला		जम्मा	पुरुष	महिला
लुम्बिनी प्रदेश	७६५०९२	५९६३	१०९४२	५९२३	५०१९	२९०३५०	७२३१०३०	२४६४९९८	४७६६०३२	२९०५६०	४५३२२७०	१४२७९३६	३१०४३३४	८५२६	१४०७४५	६२३१५	७८४३१
बाँके जिल्ला	६७८८५	९६२	२०८३	९८९	१०९४	२०९६६	४२६७७७	१४०१९५	२८६५८२	१८१२६	२०५५६६	५३७५५	१५१८११	१४३०	१८०८८	६८९५	१११९३
नेपालगञ्ज उप- महानगरपालिका	७२२२	५०	१००	८७	१३	२४७५	३६९३३	१२३७३	२४५६१	२१५७	२०३४७	९५८६	१०७६१	११३	५८८	३१३	२७५

स्रोत: राष्ट्रिय कृषिगणना २०७८

तालिका नं. ५३: कृषि ऋण, थप ऋणको आवश्यकता, बिमा तथा अनुदान प्राप्त गर्ने कृषक परिवार संख्या

प्रदेश/जिल्ला/स्थानीय तह	जम्मा कृषक परिवार संख्या	कृषि ऋण लिएका कृषक परिवार संख्या	कृषि ऋण / थप ऋणको आवश्यकता उल्लेख गर्ने कृषक परिवार संख्या	कृषि क्रियाकलापको लागि बिमा गरेका कृषक परिवार संख्या	कृषि कार्यको लागि सरकारी अनुदान प्राप्त गरेका कृषक परिवार संख्या
लुम्बिनी प्रदेश	७६५०९२	७९६५१	१९३३७३	३०१६०	५४२०५
बाँके जिल्ला	६७८८५	९२६८	१९९५१	२५४८	१७७८
नेपालगञ्ज उप-महानगरपालिका	७२२२	१०९०	२७६७	३२६	२०१

स्रोत: राष्ट्रिय कृषिगणना २०७८

तालिका नं. ५४: जलवायु परिवर्तनले पुऱ्याएको प्रभावअनुसार कृषक परिवार संख्या

प्रदेश/जिल्ला/स्थानीय तह	जम्मा कृषक परिवार संख्या	जलवायु परिवर्तन बारे थाहा हुने कृषक परिवार संख्या	कृषि कार्यमा जलवायु परिवर्तनले पुऱ्याएको प्रभाव उल्लेख गर्ने कृषक परिवार	कृषि कार्यमा जलवायु परिवर्तनले पुऱ्याएको प्रभावअनुसार कृषक परिवार									
				उत्पादनमा कमी	उत्पादनमा बृद्धि	फल/फसल को आकारमा परिवर्तन	स्वादमा परिवर्तन	बाली लगाउने समयमा फरक	धेरै वा कम वर्षा	रोग/किराको प्रकोपमा बृद्धि	ब्रिडिङ समयमा परिवर्तन	प्रजातिको लोप/उत्थान	अन्य
लुम्बिनी प्रदेश	७६५०९२	३४६७६८	३१४१९३	२६६७६८	३२०१९	७८४६८	५४८२१	१३६७११	१८०४७७	१८४८७५	१३९६३	१६१७५	५७६
बाँके जिल्ला	६७८८५	२९१६५	२५९१५	२११४२	४८०४	७३७७	८२८६	९४७४	१३५३७	१४४३३	१५१२	२२०२	३७
नेपालगञ्ज उप-महानगरपालिका	७२२२	२४०८	२३६६	१७३९	३३८	२५१	३३९	६२६	४६४	१५०२	१३	०	०

स्रोत: राष्ट्रिय कृषिगणना २०७८

तालिका नं. ५५: कृषि चलनबाट निस्किएका फोहोरको निम्नअनुसार व्यवस्थापन गरेका कृषक परिवार संख्या

प्रदेश/जिल्ला/तह स्थानीय	जम्मा कृषक परिवार संख्या	कृषि चलनबाट निस्किएका फोहोरको निम्नअनुसार व्यवस्थापन गरेका कृषक परिवार संख्या						
		गाडेर	जलाएर	फोहोर व्यवस्थापकलाई पठाएर	कम्पोस्ट बनाएर	इन्धनको रूपमा प्रयोग गरेर	अन्य तरिकाले व्यवस्थापन गरेर	कुनै व्यवस्थापन नगरेको
लुम्बिनी प्रदेश	७६५०९२	२१३३१७	३६८६७६	३८६१७	३८२२०२	१२६५८१	१९६८१८	६३११६
बाँके जिल्ला	६७८८५	१६६०३	३०३५७	५४११	३३९७२	५२५८	१४८९४	३७८२
नेपालगञ्ज उप-महानगरपालिका	७२२२	९१८	२०२३	१४०५	२११९	१६२	२६४९	५८५

स्रोत: राष्ट्रिय कृषिगणना २०७८

तालिका नं. ५६: लिङ्गअनुसार मुख्य कृषकको संख्या तथा कृषक परिवार संख्या

प्रदेश/जिल्ला/स्थानीय तह	जम्मा कृषक परिवार संख्या	लिङ्गअनुसार मुख्य कृषक संख्या		कृषक परिवारको जनसंख्या	
		पुरुष	महिला	पुरुष	महिला
लुम्बिनी प्रदेश	७६५०९२	४९३४५४	२७१६३८	१७८६८६३	१९१९११९
बाँके जिल्ला	६७८८५	४७४४७	२०४३९	१७६२६२	१७७०५५
नेपालगञ्ज उप-महानगरपालिका	७२२२	६०९३	११२९	२३७७४	२१३०१

तालिका नं. ५७: लिङ्गानुसार कृषि कार्यसम्बन्धी निर्णयमा सहभागिता तथा कृषि क्रियाकलापमा सरदर दिएको समय उल्लेख गर्ने १० वर्ष वा सोभन्दा माथी उमेरका कृषक परिवार संख्या

प्रदेश/जिल्ला/ तह स्थानीय	औपचारिक कृषि तालिम लिएका कृषक परिवारको जनसंख्या		कृषि कार्यसम्बन्धी निर्णयमा सहभागिता जनाउने कृषक परिवारको जनसंख्या		कृषि क्रियाकलापमा सरदर दिएको समय अनुसार कृषक परिवारको जनसंख्या									
					कम (४०%)		करिब आधा (४०%-५९%)		धेरै (६०%-९९%)		सबै (१००%)		समय नै नदिएको	
	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला	पुरुष	महिला
लुम्बिनी प्रदेश	९२८९०	८७३५४	९१४५५३	९६५८७०	३२३४१३	३०२७९७	२९१५१६	३२०६१०	३७४५०७	४३०४८७	२४५२८६	३२६८९१	२३४५२७	२४११८९
बाँके जिल्ला	९९१४	८८९१	८३४२६	७६२३९	३३९८८	३०९५९	२८२२४	२९३०१	३२९८२	३२२१७	२५६०१	३२२९८	२३८८१	२२९९०
नेपालगञ्ज उप-महानगरपालिका	१०६७	७७९	९१३६	५४६३	२५३८	१७९४	४३६८	३९४१	४४५८	३४८६	३२८८	३०६१	५०१६	५००९

स्रोत: राष्ट्रिय कृषिगणना २०७८

तालिका नं. ५८: अनुसार कृषि चलनमा परिवारमूली र कृषि चलनको स्थिति

प्रदेश/जिल्ला/ स्थानीय तह	जम्मा कृषक परिवार संख्या	परिवारमूली		कृषि चलनको स्थिति		
		मुख्य कृषक आफै परिवारमूली	परिवारमूली अन्य व्यक्ति	एक-चलन परिवार	बहु-चलन परिवार	साझा-चलन परिवार
लुम्बिनी प्रदेश	७६५०९२	६९५३७५	६९७१७	७४६९००	१५४७०	२७२२
बाँके जिल्ला	६७८८५	६२२८१	५६०४	६३६४८	४०८१	१५७
नेपालगञ्ज उप-महानगरपालिका	७२२२	६९८४	२३९	७०५९	१६४	०

स्रोत: राष्ट्रिय कृषिगणना २०७८

तालिका नं. ५९: कृषि चलनको प्रमुख उत्पादन क्रियाकलाप अनुसार कृषक परिवार संख्या

प्रदेश/जिल्ला/ स्थानीय तह	जम्मा कृषक परिवार संख्या	कृषि चलनको प्रमुख उत्पादन/क्रियाकलाप अनुसार कृषक परिवार संख्या						
		खान्धान्न बाली	तरकारी बाली	फलफुल बाली	नगदे बाली	पशुपालन	पन्छीपालन	अन्य
लुम्बिनी प्रदेश	७६५०९२	७०७३६६	३१७५६	१८८७	१५२१	१७२२६	३२४८	२०८८
बाँके जिल्ला	६७८८५	५९८७३	५९५६	५६	०	१६२१	२८४	९६
नेपालगञ्ज उप-महानगरपालिका	७२२२	६४६३	५२९	१२	०	१९३	१३	१२

स्रोत: राष्ट्रिय कृषिगणना २०७८

तालिका नं. ६०: कृषि चलनबाट भएको प्रमुख प्रयोग अनुसार कृषक परिवार संख्या

प्रदेश/जिल्ला/स्थानीय तह	जम्मा कृषक परिवार संख्या	कृषि उत्पादनको मुख्य प्रयोग अनुसार कृषक परिवार संख्या			
		सबै घरायसी उपयोग	मुख्य घरायसी उपभोग र केही बिक्री	मुख्य बिक्री र केही घरायसी उपयोगी	सबै बिक्री
लुम्बिनी प्रदेश	७६५०९२	५३३०७५	२०४०५९	२५२२९	२७३७
बाँके जिल्ला	६७८८५	५०४२९	१५६०१	१६२२	२३३
नेपालगञ्ज उप-महानगरपालिका	७२२२	५०१०	१५४८	६२६	३८

स्रोत: राष्ट्रिय कृषिगणना २०७८

तालिका नं. ६१: कृषक परिवारको आम्दानीको मुख्य स्रोत, आफ्नै कृषि उत्पादनबाट भएको आम्दानीले मात्र वर्षभरी परिवारलाई खान नपुग्ने अवधिअनुसार कृषक परिवार संख्या

प्रदेश/ जिल्ला/ स्थानीय तह	जम्मा कृषक परिवार संख्या	कृषक परिवारको आम्दानीको मुख्य स्रोत		कृषि उत्पादनबाट भएको आम्दानीले मात्र वर्षभरी परिवारलाई खान नपुग्ने कृषक परिवार संख्या	परिवारलाई खान नपुग्ने अवधिअनुसार कृषक परिवार संख्या			
		कृषि	गैर कृषि		१ देखि ३ महिना	४ देखि ६ महिना	७ देखि ९ महिना	१० देखि १२ महिना
लुम्बिनी प्रदेश	७६५०९२	५०७४८८	२५७६०४	३९०४७४	९७३४२	१७५३५४	८५५२४	३२२५३
बाँके जिल्ला	६७८८५	४६४४८	२१४३८	२९८०१	८१२८	१०६६१	६४७५	४५३७
नेपालगञ्ज उप-महानगरपालिका	७२२२	५४६१	१७६१	४१४५	१३०३	१६३०	९१७	२९६

स्रोत: राष्ट्रिय कृषिगणना २०७८

४.६ कृषि जग्गाको उपयोग सम्बन्धी विवरण

कृषिचलनले के कस्ता बाली कति क्षेत्रफलमा लगाएको छ भन्ने विश्लेषण गर्दा राष्ट्रिय कृषि गणनाको नतिजाअनुसार यस उपमहानगरपालिकामा जम्मा ७,२२२ कृषि परिवार मध्ये खेतीयोग्य जग्गामा कृषिचलन गर्ने परिवार सङ्ख्या ७,०५४ छ भने खेतीयोग्य जमिनको कुल क्षेत्रफल ४०४४.० हेक्टर रहेको छ जुन ९१.१७ प्रतिशत हुन आउँछ ।

खेतीयोग्य जग्गामा खेतीपाती गरिरहेका सबै ७,०५४ परिवारले ४०२३.८ हेक्टर (९०.७२%) जग्गामा अस्थायी बाली लगाएको पाइन्छ । त्यस्तै अन्य खेतीयोग्य जग्गामा बाली लगाउने १०० कृषक परिवारको जग्गाको क्षेत्रफल २०.२ हेक्टर (०.४६%) रहेको छ । यसैगरी ६४० कृषक परिवारले ५७.९ हेक्टर जमिन (२.१९%) मा स्थायी बाली लगाएको पाइन्छ । त्यस्तै, स्थायी चौरचरन, निजी खुल्ला क्षेत्र, पोखरी तथा अन्य जग्गाको क्षेत्रफल २९४.४ हेक्टर (६.६४%) रहेको देखिन्छ ।

तालिका नं. ६२: कृषि जग्गाको उपयोग सम्बन्धी विवरण

प्रदेश/जिल्ला/ स्थानीय तह	जम्मा कृषक परिवार संख्या	कृषक परिवारले चलन गरेको जग्गाको जम्मा क्षेत्रफल	जम्मा खेतीयोग्य जग्गा		अस्थायी बाली लागेको जग्गा		अन्य खेतीयोग्य जग्गा		स्थायी बाली लागेको जग्गा		अन्य जग्गा	
			परिवार संख्या	क्षेत्रफल (हेक्टर)	परिवार संख्या	क्षेत्रफल (हेक्टर)	परिवार संख्या	क्षेत्रफल (हेक्टर)	परिवार संख्या	क्षेत्रफल (हेक्टर)	परिवार संख्या	क्षेत्रफल (हेक्टर)
लुम्बिनी प्रदेश	७६५०९२	४२६६१४.४	७५७०८३	३४७९७३.४	७५६२७६	३३६१९३.९	९१९८९	११७७९.५	१७९२९१	२९३७९.५	७६५०९२	४९२६१.६
बाँके जिल्ला	६७८८५	३६८२८.३	६६७२५	३३५६५.३	६६७२५	३३२८७	२११७	२७८.२	३७४०	३९८.२	६७८८५	२८६४.८
नेपालगञ्ज उप- महानगरपालिका	७२२२	४४३५.५	७०५४	४०४४	७०५४	४०२३.८	१००	२०.२	६४०	९७	७२२२	२९४.४

स्रोत: राष्ट्रिय कृषिगणना २०७८

४.६.१ खाद्यान्न बालीमा लाग्ने रोग तथा किरा

कृषि बालीबाट अपेक्षित उत्पादन लिनका लागि बालीनालीको उचित स्याहार सम्भार आवश्यक छ । विशेषत बालीनालीलाई रोग तथा किराले आक्रमण गर्ने हुँदा रोग तथा किराबाट बच्न समयमै उच्च सतर्कता अपनाउने र रोकथाम बारे जानकारी हासिल गर्नु अति आवश्यक छ । अर्कोतर्फ बालीनालीमा लाग्ने र लाग्न सक्ने रोग तथा किराको सही ढङ्गले पहिचान हुन समेत जरुरी छ । रोग तथा किराको सही पहिचान हुन सके समयमै त्यसको रोकथाम हुन गई उत्पादनलाई सुरक्षित तथा वृद्धि गर्न सकिन्छ ।

तालिका नं. ६३: खाद्यान्न बालीमा लाग्ने रोगको विवरण

क्र.सं.	बाली	प्रमुख शत्रु जीव	प्रमुख रोग
१	धान	फड्के, फट्याङ्गा गवारो, हिस्पा	मरुवा, डडुवा, खैरे रोग
२	गहुँ	कीटकटे, धमिरा, लाहि	कालो पोके, पहेलो सिन्दुरे, खैरो सिन्दुरे, डडुवा, गन्हाउने कालो पोके आदि ।
३	मकै	अमेरिकी फौजी कीरा, खुमै किरा, गवारो, फेदकटुवा आदि ।	ध्वाँसे थोप्ले रोग, उत्तरी पाते डडुवा, दक्षिणी पाते डडुवा, डाँठ कुहिने रोग आदि ।
४	तोरी	करौते भिङ्गा, लाहि	White Rust, Alternaria leaf
५	आलु	फेदकटुवा, आलुको पुतली, रातो कमिला, लाहि आदि	फेदकटुवा, आलुको पुतली, रातो कमिला, लाहि आदि ।

स्रोत: नगर कार्यपालिकाको कार्यालय

४.६.२ तरकारी तथा फलफूलमा लाग्ने रोग तथा किरा

तालिका नं. ६४: तरकारी तथा फलफूलमा लाग्ने रोग तथा किरा

क्र.सं.	बाली	प्रमुख रोग	प्रमुख शत्रु जीव
१.	गोलभेडा	टुटायप्सूलूटा, सेतो भिङ्गा, लाही, फलको गवारो, पतेरो आदि ।	उडुवा-अगौटे, पछौटे आईलाउने, ममाजाईक आदि ।
२.	काउली, बन्दा	डाईमण्ड ब्याक मोथ, टोवाको क्याटरपिलर, लाही, उफने फडके आदि ।	सफ्टरट, ब्लाक रट, अल्टरवेरिया, क्लव रुट डेम्पीड अफ आदि ।
३.	आलू	उडुवा, मोजाइफ खैरो पिप, फेदकटुवा, लाही, चक्के आदि ।	आलुको पुतली, रातो कमिला, पात खाने लाभ्रे आदि ।
४.	रायो	डाईमण्ड ब्याक मोथ, टोवाको क्याटरपिलर, लाही, उफने फडके आदि ।	सफ्टरट, ब्लाक रट, अल्टरवेरिया, क्लव रुट डेम्पीड अफ आदि ।
५.	कागती	पतेरो, लाही, फूट फ्लाई, स्केल लिफ, जरा कुहिने रोग, फेद कुहिने, खराने/धुले, भाईनर, pink disease, anthracnose, दादे रोग (citrus scab), गुद निस्कने रोग (Gummosis), कालो ध्वाँसे (sooty mould), Canker, Citrus greening, (Citrus tristeza virus CTV) लेमन डग आदि ।	क्याकर, फूट रट, रुटरघ, हरियो पतेरा, फल कुहाउने भिङ्गा (fruit fly), स्वीटीमोल्ड, citrus psylla, Leaf miner, Red spider mite, blue beetle, stem & trunk borer, लाही, थ्रिप्स, निमाटोड, Lemon butterfly किरा आदि ।

स्रोत: नगर कार्यपालिकाको कार्यालय

४.६.३ पशुपंक्षीमा लाग्ने रोग तथा किरा

कृषकहरूको मुख्य आमदानीको स्रोतको रूपमा रहेको पशुपंक्षीहरूको पालन यस उप-महानगरपालिकाको प्रमुख पेशा मध्ये एक हो । उप-महानगरपालिकामा देखिने पशु रोगहरूमा रेबिज, खोरेत, पिपिआर, स्वाइन फिवर, भ्यागुते, चरचरे, नाम्ले, माटे, थुनेलो, प्रजनन सम्बन्धी र जुका पर्दछन् । उप-महानगरपालिकाको वन जंगलसँग जोडिएका वडाहरूमा एन्टी रेजिव खोप लगाउनुपर्ने देखिन्छ भने खोरेत, पिपिआर, स्वाइन फिवर जस्ता अत्यन्त संक्रामक रोगको प्रकोप पनि यस उप-महानगरपालिकामा एदाकदा देखिने गरेको छ । यसका कारणहरूलाई हेर्दा पशुको अवैध आवत जावत, दयनीय व्यवस्थापन, खोप लगाउनुपर्छ भन्ने चेतनाको कमी आदि मान्न सकिन्छ । यी रोगको नियन्त्रणका लागि उप-महानगरपालिकाबाट निरन्तर प्रयास भैरहेको देखिन्छ ।

जिवाणुबाट हुने रोगहरू मध्ये भ्यागुते, चरचरे विरुद्ध यस उप-महानगरपालिकाका किसानहरूले खोप लगाउने गरेको पाइन्छ । तापनि यी रोगहरू फाटफुट रूपमा देखिने गरेका छन् । उप-महानगरपालिकामा स्वाइन फिवर, खोरेत, रेबिज विरुद्धको खोपकार्य विभिन्न वडाहरूमा सञ्चालन गर्न सकेमा धेरै हदसम्म रोग नियन्त्रण गर्न सफल हुने देखिन्छ । सामान्यतया पशुपंक्षीमा ठूलो माहामारी फैलिएको पाइँदैन । तथापि यहाँका पशुपंक्षीहरूमा खोरेत, भ्यागुते, चरचरे, नाम्लेजुका, रेबीज जस्ता रोगहरू र पंक्षीहरूमा मुलत रानीखेत, गम्बोरा, सिआरडी र बर्डफ्लू मुख्य रूपमा लाग्ने गरेको पाइन्छ ।

४.६.४ व्यवसायिक कृषि तथा पशुपालन फर्महरूको विवरण

नेपालका अधिकांश क्षेत्रमा निर्वाहमूखी, परम्परागत र असंगठित खेती गर्ने प्रणाली विद्यमान छ । कृषि व्यवसायलाई सम्मानित, प्रतिफलमूखी र वैज्ञानिक बनाउन यसलाई संगठित र संस्थागत ढङ्गले विकास गर्न जरुरी छ । हाल देशका विभिन्न स्थानहरूमा व्यवसायिक कृषि फर्महरू दर्ता भई संगठित र संस्थागत हिसाबले खेतीपाती गर्ने अभ्यासको सुरुवात भएको छ । यसरी वैज्ञानिक हिसाबले फर्म दर्ता गरी कृषि व्यवसाय

सञ्चालन गर्दा राज्यद्वारा दिइने अनुदान र प्रविधिहरू सहयोग प्रदान गर्न समेत सहयोग पुग्दछ । यसले कृषि व्यवसायलाई संगठित र व्यवसायिक बनाउन पनि मद्दत पुऱ्याउँछ । यस उप-महानगरपालिका भित्रका कृषि तथा पशुपालन फर्महरूको विवरण (अनुसूची ६ मा समावेश गरिएको छ) ।

४.६.५ कृषि तथा पशुपालनसँग सम्बन्धित समूह तथा सामुदायिक संस्थाको विवरण

क) कृषक समूहको विवरण

परम्परागत कृषिको व्यवसायिकरण तथा आधुनिकीकरण गर्न अहिले विभिन्न कृषि समूहहरू सञ्चालित छन् । यसले कृषि व्यवसायलाई सहजीकरण गर्नुका साथै कृषि व्यवसायमा केही सेवा सुविधाहरू दिँदै व्यवसायीहरूलाई उर्जा प्रदान गरेको छ । कृषक समूहको विवरणले कुनै पनि उप-महानगरपालिकामा कृषि क्षेत्रमा रहेका कृषकको संलग्नता र कृषि क्रियाकलापको अवस्थाको जानकारी गराउनुको साथै आगामी दिनहरूमा के कस्ता कार्यक्रमहरू ल्याउन आवश्यक छ भन्ने कुरालाई सहज बनाउने देखिन्छ । कृषक समूहहरूको विवरण तल तालिका समावेश गरिएको छ ।

तालिका नं. ६५: व्यवसायिक कृषि तथा पशुपालन समूहहरूको विवरण

क्र.सं.	समूहको नाम	वडा नं.	सम्पर्क व्यक्तिको नाम
१	मकबुल अहमद कुरैसी	१४	जैसपुर स्मार्ट कृषि गाउँ कार्यान्वयन समिति
२	पशु विकास कृषक समूह	१९	बलराम पुन मगर
३	यदुवंशी पशु पालन कृषक समूह	२०	राम कुमार यादव
४	गोपालवंशी पशुपालन फर्म	२०	विनोद कुमार यादव
५	जमुना माछा तथा बाख्रापालन कृषक समूह	२१	रिजवान खाँ
६	श्री उज्ज्वल माछा तथा पशुपालन कृषक समूह	२१	ढकेन्द्र सुनार
७	कालिका बाख्रापालन कृषक समूह	२०	दल बहादुर रावत
८	श्री लुम्बिनी कृषि पशुपंक्षी तथा माछा पालन कृषक समूह	१४	अफताव अन्सारी
९	शिवशक्ति महिला कृषक समूह	१९	नन्दकला खड्का
१०	श्री जय बागेश्वरी कृषक समूह	२०	रामकुमार यादव
११	श्री मालती कृषक समूह	०१	हेमराज पोखरेल
१२	वाली विकास कृषक समूह	१६	जम्बर कपडिया
१३	श्री इस्लाम कृषक समूह	२१	अतिउल्ला वागवान
१४	राधाकृष्ण कृषक समूह	२२	गोपी प्र.यादव
१५	जय बागेश्वरी कृषक समूह	१५	प्रहलाद बर्मा
१६	मौसमी कृषक समूह	२२	इब्राहीन खाँ
१७	भृकुटी अर्गानिक शहरी कृषक समूह	१०	नारायण सिग्देल
१८	मिलीजुली अर्गानिक शहरी कृषक समूह	१८	रेनु घर्ती
१९	शान्ती अर्गानिक शहरी कृषक समूह	०१	अमृता गिरी
२०	वेलासपुर करमोहना स्मार्ट समीती	१३	प्रमात्मा बर्मा
२१	कृष्ण प्राइगारिक नल उत्पादन कृषक समूह	२०	धनेश्वर गौतम
२२	समावेशी टोल विकास कृषक समूह	०६	गणेश कुमार जि.सी.

स्रोत: नगर कार्यपालिकाको कार्यालय

४.६.६ संकलन केन्द्र तथा चिस्यान केन्द्र

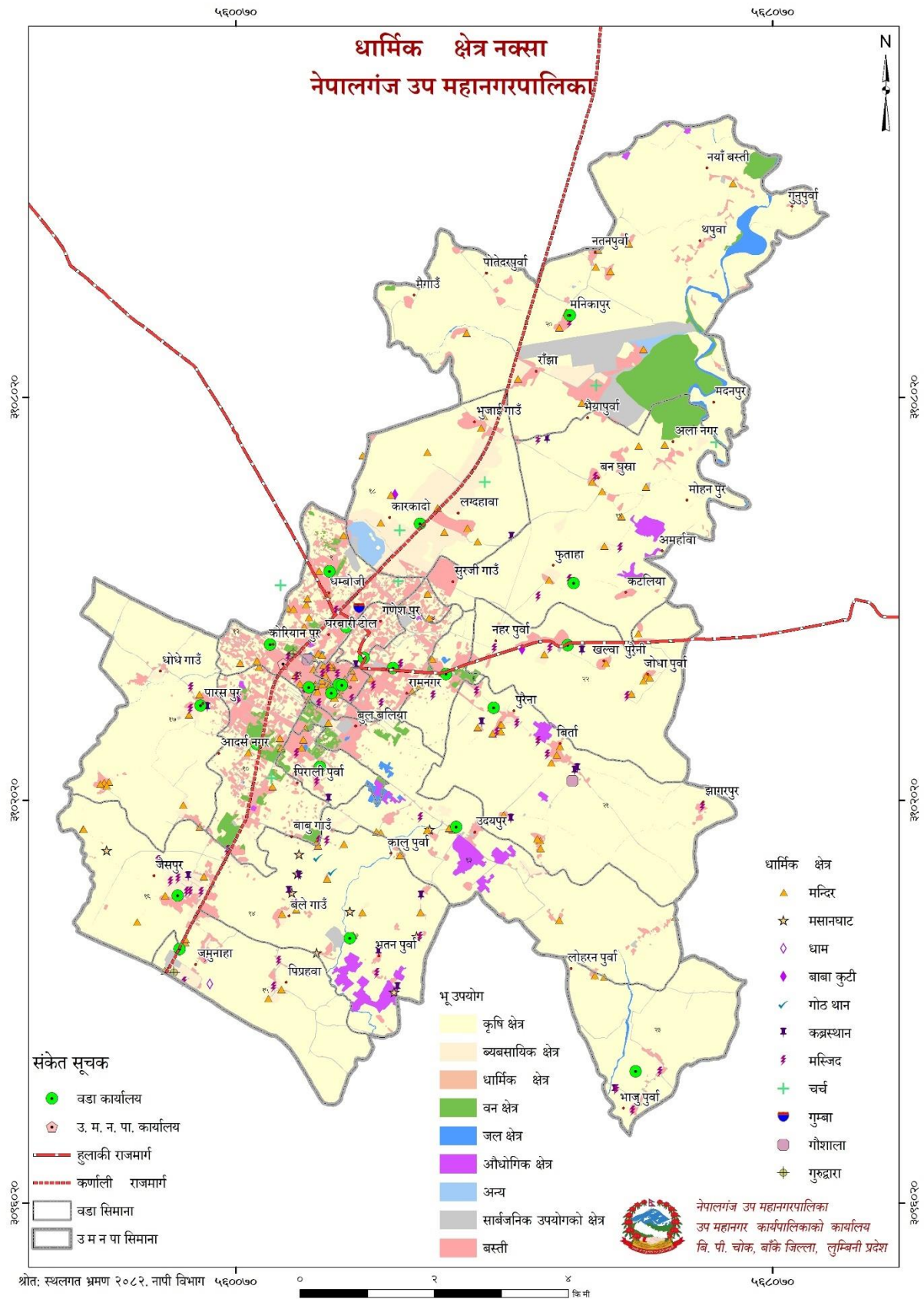
ठुलोस्तरको कृषि उत्पादन तथा संकलन केन्द्रको व्यवस्था नभएको परिवेशमा सानो परिमाणमा उत्पादन हुने उपजहरूलाई विभिन्न पायक पर्ने स्थानहरूमा संकलन केन्द्रको रूपमा विकास गर्दा बजारीकरण गर्न सहयोग पुग्दछ। यसरी विभिन्न स्थानमा संकलन केन्द्रको विकास गर्दा व्यापारीहरूलाई निश्चित स्थानबाट निश्चित परिमाणमा उपजहरूमा खरिद गर्न सहयोग पुग्ने हुँदा यसले बजार प्रणालीको विकास गर्न सहयोग पुग्दछ। कृषि उत्पादन वृद्धि गर्नु जति जरुरी छ, त्यति नै उत्पादित सामाग्रीहरूको सुरक्षित भण्डारण गर्नु जरुरी हुन्छ। उचित ढङ्गले भण्डारण गर्दा कृषि उपजमा रहेको पोषक तत्वलाई कायम राख्न समेत मद्दत पुग्दछ। भण्डारण वैज्ञानिक नहुँदा एकातर्फ उत्पादित उपजको गुणस्तर कमजोर हुने र नष्ट समेत हुन जान्छ। तसर्थ कृषि उपजलाई वैज्ञानिक तवरले भण्डारण गरी बेमौसममा समेत बजारमा उपलब्धता भए बजार मूल्य सन्तुलनमा राख्न सहयोग पुग्दछ। यसका लागि आवश्यकताका आधारमा विभिन्न स्थानमा चिस्यान केन्द्र, भण्डारण केन्द्र र डेरीहरू स्थापना गर्नु आवश्यक छ। हाल यस उप-महानगरपालिकामा व्यापारीहरूले निजी रूपमा सामान्य तथा परम्परागत भण्डारणको व्यवस्था गरी खाद्यान्न व्यापार गर्ने गरेका छन्।

४.७ पर्यटन विकास

विशिष्ट भौगोलिक संरचनाले सिर्जना गरेको हावापानी, जनजीवन, वन, वनस्पती र वन्यजन्तु तथा साँस्कृतिक विविधताको कारण नेपाल विश्वमा नै एउटा चित्ताकर्षक पर्यटकीय गन्तव्य स्थलको रूपमा परिचित छ। पर्यटन हाम्रा लागि प्रकृतिले दिएको वरदान हो। यी सम्पूर्ण पर्यटकीय सम्पतिको पूर्ण सदुपयोग गरेमा देशको आर्थिक समृद्धिमा उल्लेखनीय योगदान पुऱ्याई देशको अर्थतन्त्रलाई सबल बनाउन सकिने निश्चित छ। तसर्थ पर्यटन नीति, २०६५ ले मुलभूत रूपमा पर्यटन मार्फत् स्वरोजगार सिर्जना, गरिबी निवारण, मूर्त तथा अमूर्त सम्पदाको खोज अनुसन्धान, हवाई तथा स्थलमार्गको थप विकास र विस्तार गर्ने र पर्यटन पूर्वाधारलाई दिगो विकासको अवधारणा अनुरूप अगाडि बढाउने उद्देश्य लिएको छ। यस उप-महानगरपालिकामा पनि पर्यटन विकासका प्रचुर सम्भावनाहरू रहेका छन्।

उप-महानगरपालिकामा सु-प्रसिद्ध बागेश्वरी मन्दिर, यहाँ रहेको जुँगा भएको महादेवको मूर्ती, रानी तलाउ, महेन्द्र पार्क, जमजम मस्जिद, जामा मस्जिद, फुलबारी मस्जिद, भवानी बाग तलाउ, रामलिला मैदान लगायत ३० भन्दा बढि स्थल धार्मिक, ऐतिहासिक र पुरातात्विक महत्वका स्थलहरू रहेका छन्। यहाँ होमस्टे र साँस्कृतिक पर्यटनको समेत उत्तिकै सम्भावना रहेको छ। मगर र थारु जातीको संस्कृति झल्कने विभिन्न साँस्कृतिक कार्यक्रमहरूलाई समेटेर साँस्कृतिक पर्यटन प्रवर्द्धन गर्न सकिन्छ। यसका साथै उप-महानगरपालिकामा कृषि उत्पादन, फलफुल, अन्नबाली, बेसारको उत्पादनमा अग्रणी स्थान रहेकाले ती क्षेत्रहरूलाई नमूना कृषि क्षेत्रको रूपमा विकास गर्न सके कृषि पर्यटकहरूलाई आकर्षण गर्न सकिन्छ। तसर्थ हाल पर्यटकहरूका लागि होटल तथा होमस्टेहरूका साथै अन्य आवश्यक सेवा सुविधा विस्तार गर्न आवश्यक रहेको छ।

४.७.१ धार्मिकस्थल तथा पर्यटकीय स्थलहरूको विवरण

नक्सा नं. ५ : उशप-महानगरपालिकाको धार्मिक क्षेत्र नक्शा

रानी तलाउ

बागेश्वरी मन्दिर

धम्बोजि मस्जिद

बहुजातीय, बहुभाषीय, बहुधर्म र सामाजिक विविधता एवं नेपालगञ्ज उप-महानगरपालिकामा परम्परागत मन्दिरहरु, मस्जिद तथा ऐतिहासिक स्थलहरु रहेका छन् । यस उप-महानगरपालिकामा रहेका विभिन्न पर्यटकीय तथा धार्मिक स्थलहरूको विवरण तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं. ६६: मुख्य मुख्य पर्यटकीय तथा धार्मिक स्थलहरूको विवरण

क्र.सं.	नाम	महत्व
१	बागेश्वरी मन्दिर	धार्मिक तथा पर्यटकीय
२	रानी तलाउ	धार्मिक तथा पर्यटकीय क्षेत्र
३	जुंगे महादेवको मूर्ती	साँस्कृतिक तथा धार्मिक
४	महेन्द्र पार्क	पर्यटकीय क्षेत्र
५	जमजम मस्जिद	साँस्कृतिक तथा धार्मिक
६	फुलबारी मस्जिद	साँस्कृतिक तथा धार्मिक
७	भवानी बाग तलाउ	पर्यटकीय क्षेत्र
८	रामलिला मैदान	पर्यटकीय क्षेत्र

स्रोत: नगर कार्यपालिकाको कार्यालय

४.७.२ होटल, रिसोर्ट तथा रेष्टुरेन्ट सम्बन्धी विवरण

कुनै पनि क्षेत्रको विकासका लागि सो क्षेत्रसँग सम्बन्धित सम्पूर्ण पूर्वाधारहरूको समुचित विकास गर्नु अनिवार्य हुन्छ । नेपालमा पर्यटनको प्रचुर सम्भावना भएतापनि पर्यटन पूर्वाधारको अभावका कारण पर्यटन क्षेत्रको व्यापक विकासमा बाधा सिर्जना भएको छ । पर्यटन पूर्वाधार अन्तर्गत सहज यातायात सुविधा, होटल, लज तथा रेष्टुरेन्ट, पर्यटन गाईड, सूचना केन्द्रहरू, उद्धार संयन्त्र, सञ्चार, सुरक्षा तथा पर्यटकीय गतिविधिहरू नै हुन् । पर्यटनको सम्भावना हेरी यी पूर्वाधारहरूको आवश्यकताका आधारमा क्रमशः विकास गर्नु पर्यटन विकासका लागि अपरिहार्य छ । यस उप-महानगरपालिकामा रहेका होटल, रिसोर्ट तथा रेष्टुरेन्टहरूको विवरण अनुसूची ४ मा उल्लेख गरिएको छ ।

४.८ उद्योग व्यापार तथा बैङ्किङ

कृषिको विकास पश्चात् कुनै पनि देशको आर्थिक क्रान्तिका लागि आवश्यक क्षेत्र भनेको उद्योग नै हो । औद्योगिक विकासका लागि राणाशासन कालदेखि नै विभिन्न प्रयासहरू हुँदै आए तापनि औद्योगिक क्रान्ति नै हुने प्रकारका ठुला स्तरका उद्योगहरू नेपालमा खुल्न सकेका छैनन् । भएका उद्योगहरू समेत रुग्ण हुँदै बन्द हुनु दुर्भाग्यपूर्ण अवस्था हो । कृषिको विकास सँगसँगै कृषि र स्थानीय कच्चा पदार्थमा आधारित उद्योगहरूको स्थापना गरी नेपालका उत्पादनहरूको उपभोग विश्व बजारमा पुर्याउन सकेमात्र नेपाल अतिकम विकसित राष्ट्रबाट माथि उठ्ने आधार तयार हुन्छ । यस उप-महानगरपालिकामा साना तथा ठुला लघु उद्यमहरु तथा व्यापार व्यवसाय सञ्चालनमा रहेका छन् भने बैङ्किङ सेवाका लागि भने ४० भन्दा बढी बैङ्क तथा वित्तिय संस्थाहरु कारोबारमा सकृय रहेका छन् । उद्योगलाई प्रवर्द्धन गर्न स्थानीय श्रोतमा आधारित साना तथा मझौला उद्योगहरूलाई उत्तिकै प्राथमिकता र प्रोत्साहन गर्न जरुरी हुन्छ ।

४.८.१ औद्योगिक विकास (लघु, घरेलु, साना, मझौला, ठूला उद्योग, सरकारी, पब्लिक, निजी र सहकारी)

औद्योगिक विकासका लागि राणाशासन कालदेखि नै विभिन्न प्रयासहरू हुँदै आएतापनि औद्योगिक क्रान्ति नै हुने प्रकारका ठुला स्तरका उद्योगहरू नेपालमा खुल्न सकेका छैनन् । भएका उद्योगहरू समेत रुग्ण हुँदै बन्द

हुनु दुर्भाग्यपूर्ण अवस्था हो । कृषिको विकास सँगसँगै कृषि र स्थानीय कच्चा पदार्थमा आधारित उद्योगहरूको स्थापना गरी नेपालका उत्पादनहरूको उपभोग विश्व बजारमा पुऱ्याउन सकेमात्र नेपाल अतिकम विकसित राष्ट्रबाट माथि उठ्ने आधार तयार हुन्छ । उद्योगलाई प्रवर्द्धन गर्न स्थानीय श्रोतमा आधारित साना तथा मझौला उद्योगहरूलाई उत्तिकै प्राथमिकता र प्रोत्साहन गर्न जरुरी हुन्छ ।

साना उद्योग, कृषिमा आधारित सबै प्रकारका उद्योगहरू, घरेलु उद्योग, मझौला उद्योग, ठूला उद्योग, सेवामूलक उद्योग, सरकारी उद्योग, समुदायमा आधारित उद्योग, संकलन तथा प्रशोधन सम्बन्धी उद्योग गरि उप-महानगरपालिकामा ९०२४ वटा व्यापार व्यवसाय तथा उद्योगहरू विधिवत रूपमा दर्ता भई संचालनमा रहेका छन् भने ७८६ वटा होटल तथा व्यवसायहरू दर्ता भई संचालनमा रहेका छन् ।

४.८.२ व्यापार/व्यवसाय सम्बन्धी विवरण

व्यापार कृषि र उद्योग क्षेत्रको विकाससँग अनोन्याश्रित सम्बन्ध भएको क्षेत्र हो । कृषि र उद्योग मार्फत उत्पादित सामाग्रीहरूलाई राष्ट्रिय र अन्तराष्ट्रिय बजारमा पुऱ्याउने माध्यम व्यापार भएकाले व्यापार र बाणिज्यको विकास अत्यन्त महत्वपूर्ण हुन्छ । स्थानीय तहहरू आर्थिक रूपले सबल हुन स्थानीय उत्पादनमा सबल भई निर्यात गर्न सक्ने अवस्थामा पुग्न पर्दछ । आफ्नो क्षेत्रभन्दा बाहिर उत्पादित सामाग्रीहरूको व्यापार गरेर अर्थतन्त्र माथि उठ्न सक्दैन । यसका लागि कुनै न कुनै प्रकारले स्थानीय उत्पादनमा केन्द्रीत भई यस्ता उत्पादनहरूलाई निर्यात गर्न सक्नुपर्दछ । यस उप-महानगरपालिकामा रहेका व्यापार/व्यावसायहरूको विवरण तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं. ६७: नगरमा रहेका व्यापार/व्यावसाय सम्बन्धी विवरण

क्र.स.	व्यवसायको समूह	संख्या
१	अन्य व्यवसाय	८४
२	अन्य सेवा	१७६
३	उत्पादन मुलक उद्योग	१२१
४	घरेलु उद्योग तथा अन्य उद्योग	४११
५	निर्माण व्यवसाय	२२१
६	निर्माण सामग्री, कम्प्युटर, विद्युत सामान, क्यामेरा, टेलिभिजन, रेडियो, कार्पेट, पेट्रोलीयम पदार्थ जस्ता वस्तुहरूको थोक तथा खुद्रा व्यापारमा	३००
७	पर्यटन उद्योग	७८६
८	व्यापारिक वस्तु	३७०१
९	मर्मत सम्भार सेवा	३७९
१०	वित्तीय सेवा तथा गैर सरकारी संस्था	२३०
११	विशेषज्ञ परामर्श तथा अन्य व्यवसायिक सेवा	११८
१२	शिक्षा तर्फ	२५९
१३	सवारी साधन बिक्रेता	१६३
१४	सेवा उद्योग	३२३

क्र.स.	व्यवसायको समूह	संख्या
१५	सञ्चार सेवा	११
१६	स्वास्थ्य सेवा	२४४
१७	हाउजिङ कम्पनी तथा घरजग्गा खरिद बिक्री तर्फ रियल स्टेट	१५
जम्मा		१४८२

स्रोत: नगर कार्यपालिकाको कार्यालय

४.८.३ स्थानीय बजार तथा व्यापारिक केन्द्रहरूको विवरण

बजार क्षेत्र

देशका ठुला शहरहरू बाहेक ग्रामिण ईलाकाहरूमा सघन बस्तीहरू भएका क्षेत्रमा मानवीय गतिविधिहरू जस्तै: शिक्षा, स्वास्थ्य, अन्य सेवा, व्यापार तथा बाणिज्य केन्द्रीत भएको पाइन्छ। यस्ता केन्द्रहरूलाई नै बजार केन्द्रहरू भनिन्छ। शहरी विकास र सुविधाका दृष्टिकोणले पूर्ण रुपमा विकास हुन नसकेता पनि भविष्यमा विकसित हुन सक्ने क्षेत्रका रुपमा यस्ता केन्द्रहरूमा मानवीय गतिविधिहरू केन्द्रीत र विकसित भईरहेको पाईन्छ। उपयुक्तता हेरी नयाँ क्षेत्रमा बजारको विकास गर्न नसकिने होइन्। तथापि केही मात्रामा विकसित भइसकेका यस्ता क्षेत्रहरूमा थप विकास गर्न सहज भने हुन्छ। यस उप-महानगरपालिकाका मुख्य व्यापारिक केन्द्रहरू निम्न अनुसार रहेका छन्।

घरबारी टोल बजार क्षेत्र

तालिका नं. ६८: प्रमुख बजार सम्बन्धी विवरण

वडा नं.	व्यापारिक क्षेत्र
१	धम्बोजी, खजुरा रोड
२	घरबारी टोल
३	सुन्दरलाईन, एकलैनी, विरेन्द्र केशरी टोल, सोनार टोल, विश्वकोरियन टोल
५	फुल्टेक्रा
६	फुल्टेक्रा एरिया
७	साहवा मोड, पिपल चौतारा
८	त्रिभुवन चोक, सदार लाईन
९	रामलिला रोड, चारबाहिनी आर्मी व्यारेक, विद्युत कार्यालय
१०	चारबाहिनी चोक, सुर्खेत रोड, गणेशमान चोक औद्योगिक क्षेत्र
११	सुर्खेत रोड, पासाङ्ग मार्ग, सदर लाईन, इदगाहरोड, सुनार मण्डी
१२	वि.पी चोक सुर्खेत रोड, कौशिल्या मार्ग, बेलासपुर
१३	रामलिला मैदान, मेरो अस्पताल देखि नेपाल बैङ्क रोड, उदयपुर चौराह
१४	बालेगाउँ, बाबुगाउँ, चौलिक्का, भाटनपूर्वा
१५	जमुनया चौकी
१६	भन्सार, कवस्तान, इस्माईल चोक, शिव मन्दिर
१७	परसपुर, भृकुटीनगर

वडा नं.	व्यापारिक क्षेत्र
१८	कारकाधो
१९	भैयापुर, सुजिगाउँ, कटालिया, आलानगर, मोहनपुर
२०	राभाँ एयरपोर्ट
२१	नयाँबस्ती, विरता
२२	शान्तिचोक, नररपूर्वा, पुरैनी बजार, कास्तिताल चोक
२३	बेकरी सिंह पूर्वा, भज्जुपूर्वा, लोहारपूर्वा

स्रोत: नगर कार्यपालिकाको कार्यालय

सदर लाईन रोड बजार

४.८.४ बैङ्क तथा वित्तीय संस्था सम्बन्धी विवरण

आधुनिक अर्थव्यवस्थामा आर्थिक कारोबार बैङ्कबाट हुँदा त्यो व्यवस्थित र सहज हुन जान्छ । बैङ्किङ प्रणालीहरूमा व्यापक विकास भइरहँदा उनीहरूले प्रदान गर्ने सेवाहरू समेत विस्तार हुँदै गइरहेका छन् । हाल विभिन्न बैङ्कहरूले ए.टी.एम. सेवा, भिसा कार्ड सेवा महशुल भुक्तानी सेवा लगायत बीमाहरूको समेत व्यवस्था गरेका छन् । यसर्थ आधुनिक आर्थिक प्रणालीमा ग्रामिण जनताहरूको समेत बैङ्किङ सेवामा पहुँच पुऱ्याउन अपरिहार्य जस्तै भइसकेको छ । यस उप-महानगरपालिकामा ३० वटा बैङ्क तथा वित्तिय संस्थाहरूमार्फत बैङ्किङ कारोबार हुने गरेको छ भने यहाँ १११ वटा सहकारी संस्थाहरू सकृय रुपमा संचालनमा रहेका छन् । यसका अलवा विभिन्न बचत समूहहरू मार्फत पनि आर्थिक कारोबार हुने गरेको छ । यहाँ रहेका बैंक तथा वित्तिय संस्थाहरू सम्बन्धी विवरण तलको तालिकामा समावेश गरिएको छ ।

तालिका नं. ६९: उपमहानगरपालिका भित्र रहेका बैंक तथा वित्तीय संस्था सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	बैंक तथा वित्तीय संस्थाको नाम	वर्ग
१	Nepal Bank Limited	वाणिज्य बैंक (क)
२	Rastriya Banijya Bank	वाणिज्य बैंक (क)
३	Nabil Bank	वाणिज्य बैंक (क)
४	Global IME Bank	वाणिज्य बैंक (क)
५	NIC Asia Bank	वाणिज्य बैंक (क)
६	Nepal Investment Mega Bank	वाणिज्य बैंक (क)
७	Himalayan Bank	वाणिज्य बैंक (क)
८	Everest Bank	वाणिज्य बैंक (क)
९	Prabhu Bank	वाणिज्य बैंक (क)
१०	Kumari Bank	वाणिज्य बैंक (क)
११	Citizens Bank International	वाणिज्य बैंक (क)
१२	Prime Commercial Bank	वाणिज्य बैंक (क)
१३	Sanima Bank	वाणिज्य बैंक (क)
१४	Machhapuchchhre Bank	वाणिज्य बैंक (क)
१५	Standard Chartered Bank Nepal	वाणिज्य बैंक (क)
१६	Karnali Development Bank	विकास बैंक (ख)
१७	Muktinath Bikas Bank	विकास बैंक (ख)
१८	Shine Resunga Development Bank	विकास बैंक (ख)
१९	Garima Bikas Bank	विकास बैंक (ख)
२०	Sangrila Development Bank	विकास बैंक (ख)
२१	ICFC Finance	Finance Company (C)
२२	Manjushree Finance	Finance Company (C)
२३	Best Finance Company	Finance Company (C)
२४	Nirdhan Utthan Laghubitta	Microfinance (D)
२५	Chhimek Laghubitta	Microfinance (D)
२६	Deprosc Laghubitta	Microfinance (D)
२७	Forward Microfinance	Microfinance (D)
२८	Civil Laghubitta	Microfinance (D)
२९	Sana Kisan Laghubitta	Microfinance (D)
३०	Nerude Laghubitta	Microfinance (D)

स्रोत: नगरकार्यपालिकाको कार्यालय

४.८.५ सहकारी संस्थाहरूको विवरण

उपमहानगरपालिकाको आर्थिक तथा सामाजिक विकासमा यहाँका सहकारी संस्थाको भूमिका महत्वपूर्ण रहेको छ । सहकारी संस्थाले स्थानीयस्तरको बचतलाई उपमहानगरपालिका बाहिर जानबाट रोकी स्थानीय क्षेत्रमा

विभिन्न आयमूलक कार्यमा लगानी गरिरहेका छन् । सहकारी संस्थाप्रति जनताको अपनत्व बढी र प्रशासनिक भन्फट कमी हुने हुँदा वितीय क्षेत्रमा यहाँका जनताको पहुँच समेत बढेको छ । नगरको उद्योग व्यापार क्षेत्रमा लगानी गर्ने उद्देश्यका साथ बचत तथा ऋण, कृषि, उपभोक्ता र बहुउद्देश्यीय आदि प्रकृतिका सहकारी संस्थाहरूबाट कर्जा लगानी हुने गरेको छ । साथै यी संस्थाहरूले नियमित रुपमा सदस्यहरूबाट बचत संकलन पनि गर्दै आएको देखिन्छ । यी सहकारी संस्थाहरूबाट कृषि, उद्योग तथा व्यापार क्षेत्रमा लगानी हुने गरेको छ । यस उपमहानगरपालिकामा रहेका सहकारी संस्थाहरूको विवरण तलको तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं. ७०: उपमहानगरपालिकामा रहेका सहकारी संस्थाहरू सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	सहकारी संस्थाहरूको नाम	प्रकार	ठेगाना
१	आदर्श टोल बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्था लि.	बहुउद्देश्यीय सहकारी	वडा नं. १
२	आदर्श बहुमूखी सहकारी संस्था लिमिटेड	बहुमूखी सहकारी संस्था	वडा नं. १
३	त्रिवेणी स्वास्थ्य सेवा सहकारी संस्था लि.	स्वास्थ्य सेवा सहकारी	वडा नं. १
४	मेहरवान उपभोक्ता सहकारी संस्था लि.	उपभोक्ता सहकारी	वडा नं. १
५	इन्द्रेणी बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लिमिटेड	बचत तथा ऋण	वडा नं. १
६	समाज कल्याण बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लिमिटेड	बचत तथा ऋण	वडा नं. १
७	हिमालयन बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.	बचत तथा ऋण	वडा नं. १
८	ओम साई बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.	बचत तथा ऋण	वडा नं. २
९	कुबेर सेविङ एण्ड क्रेडिट कोअपरेटिभ लिमिटेड	सेविङ एण्ड क्रेडिट	वडा नं. २
१०	नेपालगञ्ज बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.	बचत तथा ऋण सहकारी	वडा नं. २
११	पाणिनी बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लिमिटेड	बचत तथा ऋण सहकारी	वडा नं. २
१२	प्राइम बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लिमिटेड	बचत तथा ऋण सहकारी	वडा नं. २
१३	माता बागेश्वरी बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लिमिटेड	बचत तथा ऋण	वडा नं. २
१४	कृष्णासार कृषि सहकारी संस्था लिमिटेड	कृषि सहकारी	वडा नं. २
१५	जन-जागृती सञ्चार सहकारी संस्था लि.	सञ्चार सहकारी	वडा नं. २
१६	नागरिक बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लिमिटेड	बचत तथा ऋण	वडा नं. २
१७	मेगा बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लिमिटेड	बचत तथा ऋण	वडा नं. २
१८	स्ट्याण्डर्ड सेभिङ एण्ड क्रेडिट कोअपरेटिभ लिमिटेड	सेविङ एण्ड क्रेडिट	वडा नं. २
१९	नव लक्ष्मी बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लिमिटेड	बचत तथा ऋण	वडा नं. ३
२०	सिद्ध कुमाख बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्था लिमिटेड	बहुउद्देश्यीय सहकारी	वडा नं. ३
२१	गृहलक्ष्मी बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लिमिटेड	बचत तथा ऋण सहकारी	वडा नं. ४
२२	गृहिणी बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्था लिमिटेड	बहुउद्देश्यीय सहकारी	वडा नं. ४
२३	ज्योति कुञ्ज बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लिमिटेड	बचत तथा ऋण सहकारी	वडा नं. ४
२४	टक्सार बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.	बचत तथा ऋण सहकारी	वडा नं. ४
२५	डायमण्ड बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.	बचत तथा ऋण सहकारी	वडा नं. ४
२६	लाभ बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लिमिटेड	बचत तथा ऋण	वडा नं. ४

क्र.सं.	सहकारी संस्थाहरुको नाम	प्रकार	ठेगाना
२७	उज्यालो बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लिमिटेड	बचत तथा ऋण सहकारी	वडा नं. ४
२८	चम्किलो तारा बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लिमिटेड	बचत तथा ऋण सहकारी	वडा नं. ४
२९	चेतना बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्था लिमिटेड	बहुउद्देश्यीय सहकारी	वडा नं. ४
३०	लालीगुराँस बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लिमिटेड	बचत तथा ऋण	वडा नं. ४
३१	शारदा उपभोक्ता सहकारी संस्था लिमिटेड	उपभोक्ता सहकारी	वडा नं. ४
३२	संगठित कृषि सहकारी संस्था लिमिटेड	कृषि सहकारी	वडा नं. ४
३३	सिभिल सेभिड एण्ड क्रेडिट कोअपरेटिभ लि.	सेभिड एण्ड क्रेडिट	वडा नं. ४
३४	हिमशिखर बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्था लि.	बहुउद्देश्यीय सहकारी	वडा नं. ४
३५	नमुना बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्था लिमिटेड	बहुउद्देश्यीय सहकारी	वडा नं. ४
३६	डाँफे बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लिमिटेड	बचत तथा ऋण	वडा नं. ५
३७	फ्यूचर बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.	बचत तथा ऋण	वडा नं. ६
३८	शान्ति महिला विकास बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्था लि.	बहुउद्देश्यीय सहकारी	वडा नं. ७
३९	गुरुकुल बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.	बचत तथा ऋण	वडा नं. ८
४०	समानता बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लिमिटेड	बचत तथा ऋण	वडा नं. ८
४१	अरुणोदय बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लिमिटेड	बचत तथा ऋण	वडा नं. ९
४२	वालाजी उपभोक्ता सहकारी संस्था लिमिटेड	उपभोक्ता सहकारी	वडा नं. ९
४३	जन उत्थान बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्था लिमिटेड	बहुउद्देश्यीय	वडा नं. ९
४४	रामारोशन बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लिमिटेड	बचत तथा ऋण	वडा नं. ९
४५	राष्ट्र सेवक सहकारी संस्था लिमिटेड	सेवक सहकारी	वडा नं. ९
४६	सून्दर कृषि सहकारी संस्था लिमिटेड	कृषि सहकारी	वडा नं. ९
४७	आश्मा बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.	बचत तथा ऋण	वडा नं. १०
४८	उद्योग श्रमिक बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.	बचत तथा ऋण	वडा नं. १०
४९	ग्लोबल बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लिमिटेड	बचत तथा ऋण	वडा नं. १०
५०	ईन्द्रावती बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लिमिटेड	बचत तथा ऋण	वडा नं. १०
५१	शुभ लक्ष्मी बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्था लि.	बहुउद्देश्यीय सहकारी	वडा नं. १०
५२	नवजीवन बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.	बचत तथा ऋण	वडा नं. १०
५३	सामुहिक बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लिमिटेड	बचत तथा ऋण	वडा नं. १०
५४	सुनगाभा स्वास्थ्य सहकारी संस्था लिमिटेड	स्वास्थ्य सहकारी	वडा नं. १०
५५	क्यापिटल बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.	बचत तथा ऋण	वडा नं. ११
५६	सफल बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्था लिमिटेड	बहुउद्देश्यीय सहकारी	वडा नं. १२
५७	कल्पवृक्ष महिला बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लिमिटेड	बचत तथा ऋण	वडा नं. १२
५८	पूर्णमा बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्था लि.	बहुउद्देश्यीय सहकारी	वडा नं. १२
५९	मध्यपश्चिम बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लिमिटेड	बचत तथा ऋण	वडा नं. १२
६०	वेष्टर्न बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लिमिटेड	बचत तथा ऋण	वडा नं. १२

क्र.सं.	सहकारी संस्थाहरुको नाम	प्रकार	ठेगाना
६१	अवध कृषि सहकारी संस्था लिमिटेड	कृषि सहकारी	वडा नं. १२
६२	युनिटी बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लिमिटेड	बचत तथा ऋण	वडा नं. १२
६३	हेपोन बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लिमिटेड	बचत तथा ऋण	वडा नं. १२
६४	नव उदय कृषि सहकारी संस्था लिमिटेड	कृषि सहकारी	वडा नं. १३
६५	ओमकार कृषि सहकारी संस्था लिमिटेड	कृषि सहकारी	वडा नं. १३
६६	महेन्द्रनगर कृषि सहकारी संस्था लिमिटेड	कृषि सहकारी	वडा नं. १४
६७	श्रृजना महिला विकास बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्था लिमिटेड	बहुउद्देश्यीय सहकारी	वडा नं. १४
६८	सुर्योदय आलु उत्पादन सहकारी संस्था लिमिटेड	कृषि सहकारी	वडा नं. १४
६९	मुस्कान कृषि सहकारी संस्था लिमिटेड	कृषि सहकारी	वडा नं. १५
७०	हनुमान कृषक सहकारी संस्था लिमिटेड	कृषि सहकारी	वडा नं. १५
७१	जय किसान सहकारी संस्था लिमिटेड	कृषि सहकारी	वडा नं. १५
७२	रजा उपभोक्ता सहकारी संस्था लिमिटेड	उपभोक्ता सहकारी	वडा नं. १६
७३	महताव बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्था लिमिटेड	बहुउद्देश्यीय सहकारी	वडा नं. १६
७४	जागृति महिला बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्था लिमिटेड	बहुउद्देश्यीय सहकारी	वडा नं. १६
७५	उन्नति बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्था लिमिटेड	बहुउद्देश्यीय सहकारी	वडा नं. १७
७६	गौसुलवारा कृषि सहकारी संस्था लिमिटेड	कृषि सहकारी	वडा नं. १७
७७	चेतनसिल कृषि सहकारी संस्था लिमिटेड	कृषि सहकारी	वडा नं. १७
७८	जय मा भवानी कृषि सहकारी संस्था लिमिटेड	कृषि सहकारी	वडा नं. १७
७९	जय माँ ज्वाला कृषक सहकारी संस्था लिमिटेड	कृषि सहकारी	वडा नं. १७
८०	जय माँ दुर्गा कृषि सहकारी संस्था लिमिटेड	कृषि सहकारी	वडा नं. १७
८१	महाकाली कृषि सहकारी संस्था लिमिटेड	कृषि सहकारी	वडा नं. १७
८२	लवकुश कृषि सहकारी संस्था लिमिटेड	कृषि सहकारी	वडा नं. १७
८३	सदभाव बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लिमिटेड	बचत तथा ऋण	वडा नं. १७
८४	समाज उत्थान कृषि सहकारी संस्था लिमिटेड	कृषि सहकारी	वडा नं. १७
८५	जय पृथ्वी कृषि सहकारी संस्था लिमिटेड	कृषि सहकारी	वडा नं. १८
८६	उद्यमशिलता बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लिमिटेड	बचत तथा ऋण	वडा नं. १८
८७	फुल्टेका बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्था लिमिटेड	बहुउद्देश्यीय सहकारी	वडा नं. १८
८८	पशुपती बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्था लिमिटेड	बहुउद्देश्यीय सहकारी	वडा नं. १८
८९	सहारा बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लिमिटेड	बचत तथा ऋण	वडा नं. १८
९०	छाना कृषि सहकारी संस्था लिमिटेड	कृषि सहकारी	वडा नं. १८
९१	राधा कृष्ण कृषि सहकारी संस्था लिमिटेड	कृषि सहकारी	वडा नं. १९
९२	बागवान कृषि सहकारी संस्था लिमिटेड	कृषि सहकारी	वडा नं. १९
९३	आलानगर महिला कृषि सहकारी संस्था लिमिटेड	महिला कृषि सहकारी	वडा नं. १९
९४	अग्रगामी महिला बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लिमिटेड	बचत तथा ऋण	वडा नं. २०

क्र.सं.	सहकारी संस्थाहरुको नाम	प्रकार	ठेगाना
९५	कमलदास बाबा कृषि सहकारी संस्था लिमिटेड	कृषि सहकारी	वडा नं. २०
९६	मखमली महिला विकास बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्था लिमिटेड	बहुउद्देश्यीय सहकारी	वडा नं. २०
९७	शुद्ध गोरस दुग्ध उत्पादक सहकारी संस्था लिमिटेड	कृषि सहकारी	वडा नं. २०
९८	सन्तोषी माता कृषि सहकारी संस्था लिमिटेड	कृषि सहकारी	वडा नं. २०
९९	सिद्ध बाबा कृषि सहकारी संस्था लिमिटेड	कृषि सहकारी	वडा नं. २०
१००	श्री स्वरोजगार कृषि सहकारी संस्था लिमिटेड	कृषि सहकारी	वडा नं. २०
१०१	होम्रो शिभिल कृषि सहकारी संस्था लिमिटेड	कृषि सहकारी	वडा नं. २०
१०२	जमुना कृषि सहकारी संस्था लिमिटेड	कृषि सहकारी	वडा नं. २१
१०३	सिफा कृषि सहकारी संस्था लिमिटेड	कृषि सहकारी	वडा नं. २१
१०४	नहरपूर्वा कृषि सहकारी संस्था लिमिटेड	कृषि सहकारी	वडा नं. २२
१०५	साना किसान कृषि सहकारी संस्था लिमिटेड	कृषि सहकारी	वडा नं. २२
१०६	कोपिला महिला कृषि सहकारी संस्था लिमिटेड	कृषि सहकारी	वडा नं. २२
१०७	कान्ती पोखरी कृषि सहकारी संस्था लिमिटेड	कृषि सहकारी	वडा नं. २२
१०८	श्री जय गुरुदेव उपभोक्ता सहकारी संस्था लिमिटेड	उपभोक्ता सहकारी	वडा नं. २२
१०९	किसान कृषि सहकारी संस्था लिमिटेड	कृषि सहकारी	वडा नं. २३
११०	बहुमुखी साभा संस्था लिमिटेड	बहुमुखी साभा संस्था	
१११	बाँके युनेश्को कृषि सहकारी संस्था लिमिटेड	कृषि सहकारी	

स्रोत: नगर कार्यपालिकाको कार्यालय

परिच्छेद - ५: सामाजिक अवस्था

५.१ शैक्षिक तथा मानव संसाधन विकास

कुनै पनि देशको सामाजिक तथा आर्थिक विकासमा शिक्षाले ठूलो भूमिका खेलेको हुन्छ। यसलाई मानव विकासको सूचकको रूपमा लिइन्छ। यसै शिलशिलामा यहाँ उपमहानगरपालिकाको शैक्षिक स्थिति देखाउन खोजिएको छ। विकासको प्रमुख आधारशिला शिक्षा नै हो, शिक्षाको माध्यमबाट व्यक्तिमा अर्न्तनिहित प्रतिभाहरूको विकास हुन गई समग्र समाज र राष्ट्रमा नै सकारात्मक परिवर्तन ल्याउन सकिन्छ, भन्ने सर्वमान्य सिद्धान्त रहि आएको छ। सचेत, अनुशासित तथा उत्पादनशील जनशक्ति निर्माण गर्नका लागि शिक्षा क्षेत्रको नै सर्वोपरि भूमिका अनिवार्य रहन्छ। योजना निर्माणमा गरिबी निवारण तथा चौतर्फी विकासका लागि शिक्षा क्षेत्रलाई मानव संसाधन विकासको एक सशक्त माध्यमको रूपमा नीतिगत रूपमा अवलम्बन गरिएको छ। राज्यको निति समेत शिक्षालाई विकासको प्रमुख पूर्वाधारको रूपमा विकसित, सर्वसुलभ र प्रभावकारी बनाउँदै लैजाने रहेको छ।

महेन्द्र बहुमुखी क्याम्पस

नेपालको संविधान २०७२ को भाग ३, धारा ३१ शिक्षा सम्बन्धी मौलिक हकमा देहाय बमोजिमको व्यवस्था गरिएको छ :

१. प्रत्येक नागरिकलाई आधारभूत शिक्षामा पहुँचको हक हुनेछ।
२. प्रत्येक नागरिकलाई राज्यबाट आधारभूत तहसम्मको शिक्षा अनिवार्य र निःशुल्क तथा माध्यमिक तहसम्मको शिक्षा निःशुल्क पाउने हक हुनेछ।
३. अपाङ्गता भएका र आर्थिक रूपले विपन्न नागरिकलाई कानून बमोजिम निःशुल्क उच्च शिक्षा पाउने हक हुनेछ।

४. दृष्टिविहीन नागरिकलाई ब्रेललिपि तथा बहिरा र स्वर वा बोलाई सम्बन्धी अपाङ्गता भएका नागरिकलाई सांकेतिक भाषाको माध्यमबाट कानून बमोजिम निःशुल्क शिक्षा पाउने हक हुनेछ ।
५. नेपालमा बसोबास गर्ने प्रत्येक नेपाली समुदायलाई कानून बमोजिम आफ्नो मातृभाषामा शिक्षा पाउने र त्यसका लागि विद्यालय तथा शैक्षिक संस्था खोल्ने र सञ्चालन गर्ने हक हुनेछ ।

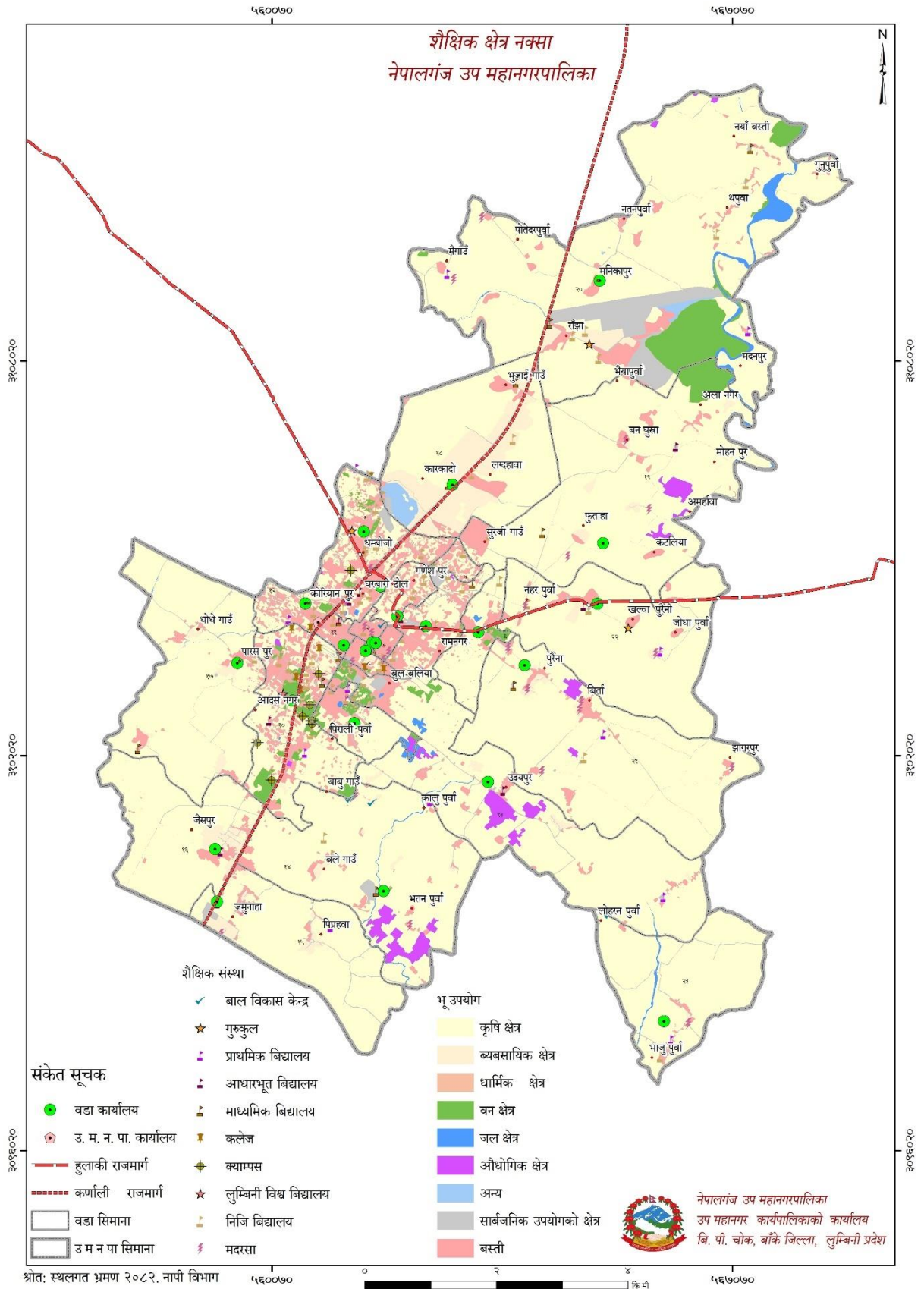
संविधान तथा योजनाको ठूला ठूला बहस भएता पनि विश्व सामु तुलनात्मक अध्ययन गर्दा हाम्रो शिक्षा क्षेत्रमा उल्लेखनीय विकास भने भएको देखिदैन । शिक्षाले ज्ञान र सिपको प्रयोगात्मक परिवर्तन ल्याउने, पिछडिएको, विपन्न र अभावग्रस्त वर्गको पक्ष पोषण गर्ने, अवोध बालबालिका एवं आवाज विहिनका पक्षमा रही देशलाई समृद्ध बनाउने परिकल्पनालाई साकार पार्नुपर्दछ । देशका लागि आवश्यक नेतृत्वदायी क्षमताको विकास, अथक रूपमा सिक्ने र सिकाउने प्रवृत्ति, सामाजिक र मानवीय मूल्यमान्यता र आत्मविश्वास जस्ता आधारभूत समग्र पक्षको विकास गर्न सघाउनु नै गुणस्तरीय शिक्षाको विशेषता हो । यस्तो शिक्षामा विश्लेषणात्मक र मौलिक सोचको पर्याप्तता हुनुपर्छ । निर्दिष्ट सिकाई मात्र स्तरीयता होइन । आज व्यवहारिक परिवर्तन, श्रमसँगको आस्था, जीवनोपयोगी खोज अनुसन्धान, सान्दर्भिकता देश र संस्कृतिप्रति प्रेम, नैतिक जिम्मेवारी, मौलिक रूपमा विज्ञानको उपयोग गर्न स्तरीय शिक्षाको आवश्यकता छ । शिक्षाको स्तरीय विकासले रोजगारीको अवसर, कलकारखानाको विकास, सुविधाको पहुँच, प्रविधिको विस्तार, उत्पादनमूखी कृषि, आयमूखी व्यवसाय, स्थानीय साधन श्रोतको प्रचुर सदुपयोगले जनताको जीवनस्तर उकास्न सकिन्छ जसले उप-महानगरपालिकाको अर्थतन्त्र बलियो हुनुको साथै सामाजिक विकासमा महत्वपूर्ण टेवा पुऱ्याउँछ ।

आदर्श सेकेन्डरी स्कूल

अल्पाईन म्यानेजमेन्ट कलेज

नक्सा नं. ७ : उप-महानगरपालिकाको शिक्षा क्षेत्र नक्शा

५.१.१ पाँच वर्ष माथिको जनसंख्याको साक्षरता

तालिका नं. ७१: ५ वर्ष वा सो भन्दा माथिल्लो उमेर समूहका जनसंख्याको वडागत साक्षरताको विवरण

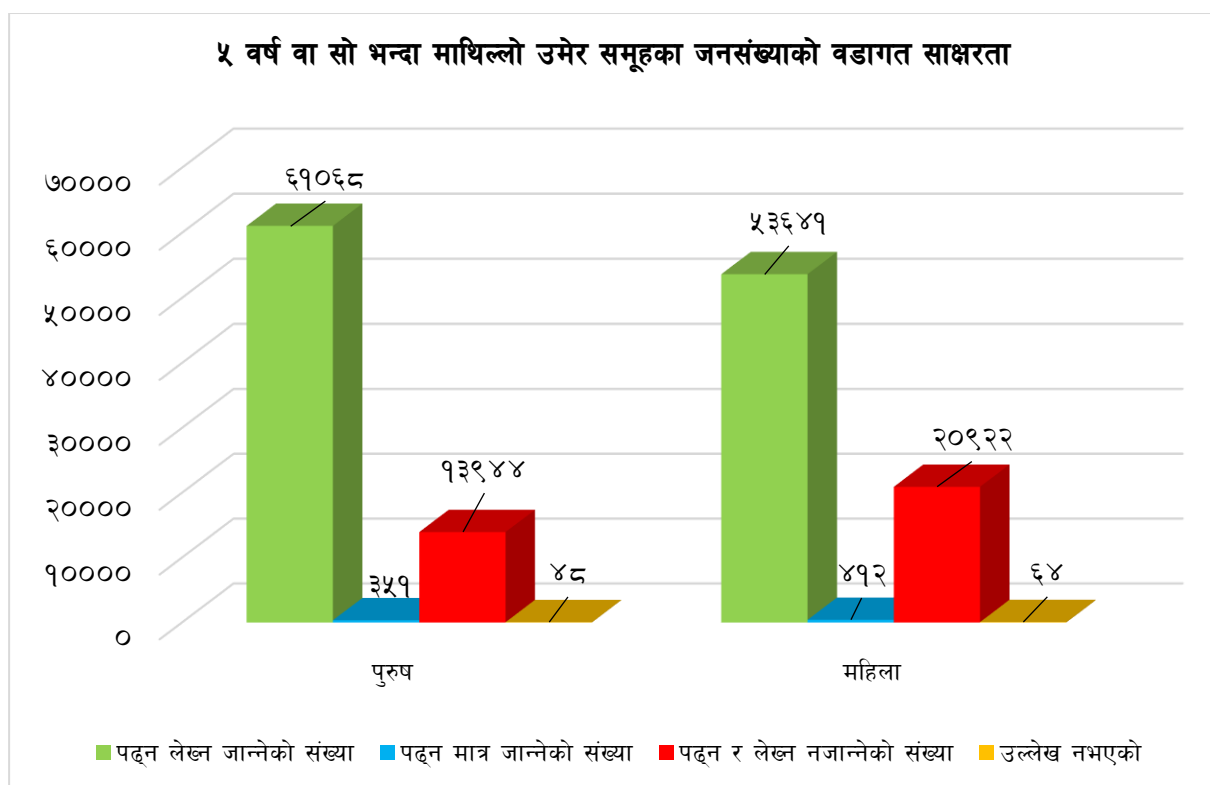
वडा	लिंग	पढ्न लेख्न जान्नेको संख्या	पढ्न मात्र जान्नेको संख्या	पढ्न र लेख्न नजान्नेको संख्या	उल्लेख नभएको	जम्मा
१	जम्मा	७३५२	६७	९८५	२	८४०६
	पुरुष	३७९४	२५	३०४	०	४१२३
	महिला	३५५८	४२	६८१	२	४२८३
२	जम्मा	५२७७	१२	५४३	०	५८३२
	पुरुष	२७५९	६	१९६	०	२९६१
	महिला	२५१८	६	३४७	०	२८७१
३	जम्मा	२७७१	१३	२७३	४	३०६१
	पुरुष	१४४८	७	११०	१	१५६६
	महिला	१३२३	६	१६३	३	१४९५
४	जम्मा	१०४२२	६	१३४७	३	११७७८
	पुरुष	५३१९	४	५०१	१	५८२५
	महिला	५१०३	२	८४६	२	५९५३
५	जम्मा	४२१९	११	११३७	३	५३७०
	पुरुष	२१९४	५	५२६	१	२७२६
	महिला	२०२५	६	६११	२	२६४४
६	जम्मा	४८६१	१८	१०३८	०	५९१७
	पुरुष	२५९४	१०	३८१	०	२९८५
	महिला	२२६७	८	६५७	०	२९३२
७	जम्मा	२५६९	४७	५५५	०	३१७१
	पुरुष	१३४९	१२	२५१	०	१६१२
	महिला	१२२०	३५	३०४	०	१५५९
८	जम्मा	३७३१	१४	५३७	६	४२८८
	पुरुष	१९३५	८	२६५	२	२२१०
	महिला	१७९६	६	२७२	४	२०७८
९	जम्मा	४४३०	१	७४१	०	५१७२
	पुरुष	२३४५	०	२३९	०	२५८४
	महिला	२०८५	१	५०२	०	२५८८
१०	जम्मा	८२७८	९	६२१	१०	८९१८
	पुरुष	४२०३	१	१८६	८	४३९८
	महिला	४०७५	८	४३५	२	४५२०

वडा	लिंग	पढ्न लेख्न जान्नेको संख्या	पढ्न मात्र जान्नेको संख्या	पढ्न र लेख्न नजान्नेको संख्या	उल्लेख नभएको	जम्मा
११	जम्मा	४३२५	१२	७३२	०	५०६९
	पुरुष	२२८५	५	३०८	०	२५९८
	महिला	२०४०	७	४२४	०	२४७१
१२	जम्मा	५७३६	११	९७९	११	६७३७
	पुरुष	२९६८	३	३४१	४	३३१६
	महिला	२७६८	८	६३८	७	३४२१
१३	जम्मा	४१८५	९०	२०७३	६	६३५४
	पुरुष	२३४१	५५	८८२	३	३२८१
	महिला	१८४४	३५	११९१	३	३०७३
१४	जम्मा	२४२९	१०५	३०४६	१	५५८१
	पुरुष	१४९६	५२	१३६४	१	२९१३
	महिला	९३३	५३	१६८२	०	२६६८
१५	जम्मा	३०२६	७८	२६५७	१	५७६२
	पुरुष	१७७९	४७	११२१	०	२९४७
	महिला	१२४७	३१	१५३६	१	२८१५
१६	जम्मा	४४६१	११९	२२२३	१	६८०४
	पुरुष	२४९९	५३	९९४	१	३५४७
	महिला	१९६२	६६	१२२९	०	३२५७
१७	जम्मा	४०१०	१०	१७३२	१	५७५३
	पुरुष	२२१९	३	६४९	०	२८७१
	महिला	१७९१	७	१०८३	१	२८८२
१८	जम्मा	८९७६	१०	२१०७	२५	११११८
	पुरुष	४७३१	३	७७४	९	५५१७
	महिला	४२४५	७	१३३३	१६	५६०१
१९	जम्मा	५६७२	१६	२०४९	९	७७४६
	पुरुष	२९५७	५	७९६	५	३७६३
	महिला	२७१५	११	१२५३	४	३९८३
२०	जम्मा	९८८५	३१	३५९७	१	१३५१४
	पुरुष	५२३०	११	१३६२	१	६६०४
	महिला	४६५५	२०	२२३५	०	६९१०
२१	जम्मा	३९३५	७३	३२५०	२८	७२८६
	पुरुष	२२५२	३३	१३४३	११	३६३९

वडा	लिंग	पढ्न लेख्न जान्नेको संख्या	पढ्न मात्र जान्नेको संख्या	पढ्न र लेख्न नजान्नेको संख्या	उल्लेख नभएको	जम्मा
	महिला	१६८३	४०	१९०७	१७	३६४७
२२	जम्मा	३२३७	१०	२०११	०	५२५८
	पुरुष	१८४७	३	७९८	०	२६४८
	महिला	१३९०	७	१२१३	०	२६१०
२३	जम्मा	९२२	०	६३३	०	१५५५
	पुरुष	५२४	०	२५३	०	७७७
	महिला	३९८	०	३८०	०	७७८
जम्मा	जम्मा	११४७०९	७६३	३४८६६	११२	१५०४५०
	पुरुष	६१०६८	३५१	१३९४४	४८	७५४११
	महिला	५३६४१	४१२	२०९२२	६४	७५०३९
प्रतिशत		७६.२४	०.५१	२३.१७	०.०७	१००

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

साक्षरताले पढ्न र लेख्न सक्ने सीपभन्दा माथि समग्र मानव विकास सूचकलाई इंगित गर्दछ । उप-महानगरपालिकामा ५ वर्ष वा सो भन्दा माथिको उमेर समूहका कुल १,५०,४५० जनसंख्या मध्ये १,१४,७०९ अर्थात् ७६.२४ प्रतिशत साक्षर रहेका छन् । नगरमा पढ्न मात्र सक्ने साक्षर जनसंख्या ७६३ जना अर्थात् ०.५१ प्रतिशत छन् भने पढ्ने र लेख्न नजान्ने (दुवै सिप नभएका अर्थात् निरक्षर) जनसंख्या ३४,८६६ अर्थात् २३.१७ प्रतिशत रहेको छ । जसको वडागत विस्तृत विवरण तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

क) जातजाति अनुसार साक्षरता स्थिति

तालिका नं. ७२: जातजाति अनुसार साक्षरताको विवरण

जातजातिहरु	पढ्न लेख्न जान्नेको संख्या	पढ्न मात्र जान्नेको संख्या	पढ्न र लेख्न नजान्नेको संख्या	उल्लेख नभएको	जम्मा	प्रतिशत
क्षेत्री	१७१४२	३३	१३८८	१४	१८५७७	१२.३५
ब्राह्मण महाड	९११५	१९	४७६	४	९६१४	६.३९
मगर	५१७७	१०	५२५	४	५७१६	३.८०
थारु	४७८८	३१	४९८	५	५३२२	३.५४
नेवार	३१२३	५	१४६	२	३२७६	२.१८
विश्वकर्मा	२९४७	११	३८७	१	३३४६	२.२२
मुसलमान	२६५४७	४०८	१५०८५	२५	४२०६५	२७.९६
यादव	२७१०	३२	१४४८	६	४१९६	२.७९
गुरुङ	१०५२	२	९४	०	११४८	०.७६
परियार	८६८	१	१२३	२	९९४	०.६६
ठकुरी	६२००	११	३८५	४	६६००	४.३९
तेली	१८४९	८	६५१	३	२५११	१.६७
चमार/हरिजान	२१८४	१२	१६९५	४	३८९५	२.५९
कुर्मी	३७००	१७	१२५०	०	४९६७	३.३०
सन्ध्यासी/दसनामी	८२६	४	११३	१	९४४	०.६३
दसौधी/पासवान	७२६	७	५९४	१	१३२८	०.८८
केवट	३७६	३	२५१	०	६३०	०.४२
काठवानियाँ	७९३	३	२४२	०	१०३८	०.६९
ब्राह्मण तराई	३६१०	१३	४३८	६	४०६७	२.७०
कलवार	६८३	१	१२८	०	८१२	०.५४
हजाम	१०६७	२	४२८	२	१४९९	१.००
धोबी	१५०४	१५	८६४	०	२३८३	१.५८
लोहार	५२५	०	११६	०	६४१	०.४३
हलुवाई	८००	०	११७	१	९१८	०.६१
नुनीया	६४८	११	५९३	०	१२५२	०.८३
सोनार	१३७७	२	२४०	७	१६२६	१.०८
कोमाहार	४९२	१	३४४	२	८३९	०.५६
कहार	११३५	५	६२५	१	१७६६	१.१७
मारवाडी	५०२	०	१०	०	५१२	०.३४
कायास्थ	३४६	१	४३	०	३९०	०.२६
राजपुत	२४०	१	८४	०	३२५	०.२२
बाधी	६६९	५	२६१	२	९३७	०.६२

जातजातिहरु	पढ्न लेख्न जान्नेको संख्या	पढ्न मात्र जान्नेको संख्या	पढ्न र लेख्न नजान्नेको संख्या	उल्लेख नभएको	जम्मा	प्रतिशत
कोरी	११९०	४०	११९३	२	२४२५	१.६१
पञ्जावी	३९१	१	७०	०	४६२	०.३१
चिडिमर	४९८	१	३६४	४	८६७	०.५८
बनीयान	३५१८	११	५३५	५	४०६९	२.७०
काथिक	१०७०	११	१३३३	१	२४१५	१.६१
अन्य/विदेशी	४३२१	२५	१७२९	३	६०७८	४.०४
जम्मा	११४७०९	७६३	३४८६६	११२	१५०४५०	१००

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

(अन्यमा: याकथुङ/लिम्बु, धानुक, मल्लाह, टाटमा, माझी, चेपाङ/पर्जा, सन्थाल, वरन, बंगाली, धुनियाँ, भोटे, डुम, थकाली, मेचे, डोभ, रानाथारु, राई, कानु, शेर्पा, घर्ती/भुजेल, बढी, पथरकट, गोन्ड, माली, गडेरी, लोध, सुनुवार, बाराई, कुमाल, मुसहर, कोइरी/कुशवाह, मिजार, तामाङ)

ख) औपचारिक शिक्षाको आधारमा जनसंख्याको साक्षरताको स्थिति

युनेस्कोले सन् १९५६ मा सामान्य पढ्न, लेख्न र दैनिक जीवनमा आइपर्ने गणितीय जोड घटाउन गर्न सक्ने व्यक्ति साक्षर भएको मानिने भनी परिभाषा गरेको थियो । नेपालले पनि यसै परिभाषालाई आधार मानेर साक्षरता अभियान सञ्चालन गरिरहेको छ । यस उपमहानगरपालिकामा रहेका ५ वर्ष देखि २५ वर्ष सम्मका कुल जनसंख्या मध्ये ३५,२६७ अर्थात ६१.१० प्रतिशत हाल विद्यालय तथा कलेज गइरहेका, १२,७९९ जना अर्थात २२.१८ प्रतिशत जनसंख्या पहिला विद्यालय तथा कलेज गएका र ९,५५० जना अर्थात १६.५५ प्रतिशत कहिले पनि स्कूल तथा कलेज औपचारिक शिक्षा हाँसिल नगरेको पाउन सकिन्छ । जसको विस्तृत विवरण तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ७३: औपचारिक शिक्षाको जनसंख्याको साक्षरताको स्थिति

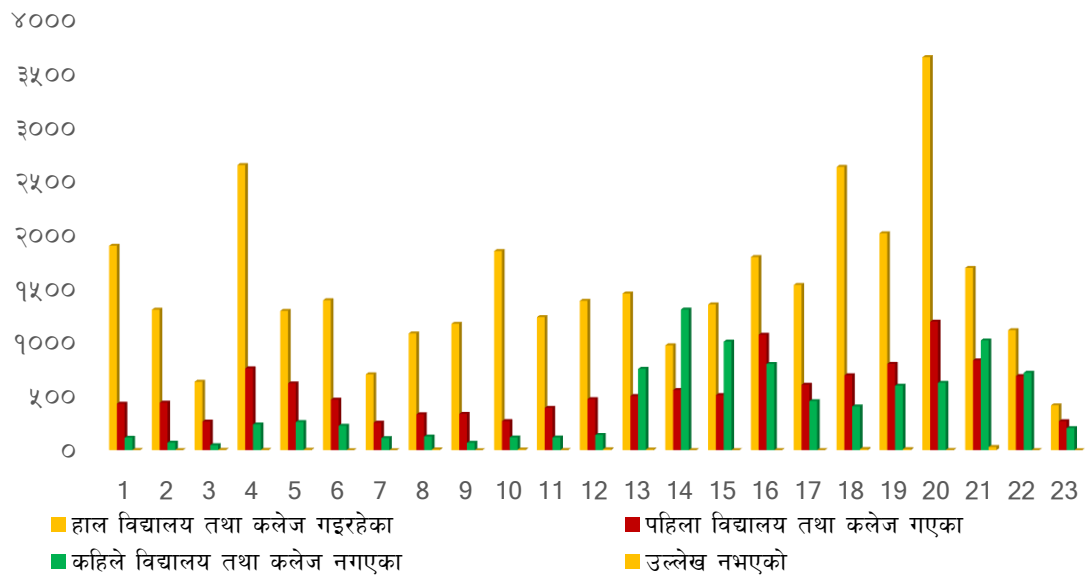
वडा	लिंग	हाल विद्यालय/कलेज गएका	पहिला विद्यालय/कलेज गएका	कहिले विद्यालय/कलेज नगएका संख्या	उल्लेख नभएको	जम्मा
१	जम्मा	१९००	४३२	११६	२	२४५०
	पुरुष	१०२३	२१४	३४	०	१२७१
	महिला	८७७	२१८	८२	२	११७९
२	जम्मा	१३०६	४४२	७०	१	१८१९
	पुरुष	७०२	२२२	३२	१	९५७
	महिला	६०४	२२०	३८	०	८६२
३	जम्मा	६३६	२६६	४६	३	९५१
	पुरुष	३३३	१३९	२३	२	४९७
	महिला	३०३	१२७	२३	१	४५४
४	जम्मा	२६५०	७६१	२३९	३	३६५३
	पुरुष	१३९७	३८६	१३१	१	१९१५
	महिला	१२५३	३७५	१०८	२	१७३८

वडा	लिंग	हाल विद्यालय/कलेज गएका	पहिला विद्यालय/कलेज गएका	कहिले विद्यालय/कलेज नगएका संख्या	उल्लेख नभएको	जम्मा
५	जम्मा	१२९५	६२१	२६२	४	२१८२
	पुरुष	६४८	३१७	१५५	१	११२१
	महिला	६४७	३०४	१०७	३	१०६१
६	जम्मा	१३९४	४७०	२२७	०	२०९१
	पुरुष	७३२	२६३	११३	०	११०८
	महिला	६६२	२०७	११४	०	९८३
७	जम्मा	७०५	२५६	११२	०	१०७३
	पुरुष	३६२	१३१	६१	०	५५४
	महिला	३४३	१२५	५१	०	५१९
८	जम्मा	१०८५	३३४	१२७	७	१५५३
	पुरुष	५७१	१७३	७६	३	८२३
	महिला	५१४	१६१	५१	४	७३०
९	जम्मा	११७५	३३७	६९	०	१५८१
	पुरुष	६१६	१७८	३०	०	८२४
	महिला	५५९	१५९	३९	०	७५७
१०	जम्मा	१८५१	२७०	११८	६	२२४५
	पुरुष	९९८	१३०	५९	६	११९३
	महिला	८५३	१४०	५९	०	१०५२
११	जम्मा	१२३७	३९३	११८	२	१७५०
	पुरुष	६२२	२२२	६५	१	९१०
	महिला	६१५	१७१	५३	१	८४०
१२	जम्मा	१३८८	४७५	१४१	९	२०१३
	पुरुष	७३८	२४०	६१	४	१०४३
	महिला	६५०	२३५	८०	५	९७०
१३	जम्मा	१४५६	५०४	७५६	६	२७२२
	पुरुष	८१५	२६६	३५५	३	१४३९
	महिला	६४१	२३८	४०१	३	१२८३
१४	जम्मा	९७५	५५९	१३०७	१	२८४२
	पुरुष	५२९	३३२	६१६	१	१४७८
	महिला	४४६	२२७	६९१	०	१३६४
१५	जम्मा	१३५५	५१२	१००९	१	२८७७
	पुरुष	७४०	२७५	४६४	१	१४८०
	महिला	६१५	२३७	५४५	०	१३९७

वडा	लिंग	हाल विद्यालय/कलेज गएका	पहिला विद्यालय/कलेज गएका	कहिले विद्यालय/कलेज नगएका संख्या	उल्लेख नभएको	जम्मा
१६	जम्मा	१७९५	१०७३	८०१	१	३६७०
	पुरुष	९४४	५६५	४०३	१	१९१३
	महिला	८५१	५०८	३९८	०	१७५७
१७	जम्मा	१५३६	६०८	४५६	१	२६०१
	पुरुष	८१५	३१०	१९९	०	१३२४
	महिला	७२१	२९८	२५७	१	१२७७
१८	जम्मा	२६३३	६९६	४०६	११	३७४६
	पुरुष	१४०१	३५१	१६७	८	१९२७
	महिला	१२३२	३४५	२३९	३	१८१९
१९	जम्मा	२०१६	८०२	५९९	१०	३४२७
	पुरुष	१०७५	४०९	२५०	७	१७४१
	महिला	९४१	३९३	३४९	३	१६८६
२०	जम्मा	३६५३	११९५	६२६	२	५४७६
	पुरुष	१८९१	६०५	२७०	०	२७६६
	महिला	१७६२	५९०	३५६	२	२७१०
२१	जम्मा	१६९४	८३५	१०२०	३०	३५७९
	पुरुष	८८५	४४१	४५६	१३	१७९५
	महिला	८०९	३९४	५६४	१७	१७८४
२२	जम्मा	१११५	६८९	७२०	१	२५२५
	पुरुष	६०४	३५७	२९९	०	१२६०
	महिला	५११	३३२	४२१	१	१२६५
२३	जम्मा	४१७	२६९	२०५	०	८९१
	पुरुष	२१८	१४८	७४	०	४४०
	महिला	१९९	१२१	१३१	०	४५१
जम्मा	पुरुष	१८६५९	६६७४	४३९३	५३	२९७७९
	महिला	१६६०८	६१२५	५१५७	४८	२७९३८
	जम्मा	३५२६७	१२७९९	९५५०	१०१	५७७१७
प्रतिशत		६१.१०	२२.१८	१६.५५	०.१७	१००

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

५ वर्ष माथिको जनसंख्याको साक्षरताको स्थिति

५.१.२ तहगत रुपमा शैक्षिक संस्था/विद्यालय र विद्यार्थी विवरण

क) सामुदायिक विद्यालय र विद्यार्थी विवरण

क्र.सं	विद्यालयको नाम	वडा नं.	बाल विकास केन्द्र			कक्षा १-५			कक्षा ६-८			कक्षा ९-१०			कक्षा ११-१२		
			छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा
१	आर्दश सेकेन्डरी स्कूल, राँभा-बाँके	२०	२१	२६	४७	१८२	२२२	४०४	१३४	११५	२४९	१४०	१०८	२४८	९१	४७	१३८
२	अनाथालय गौसीया मा.वि.	४	१५	२६	४१	५४	११७	१७१	४	३७	४१	३	१८	२१	०	०	०
३	अरुण नेपाल प्रा.वि.	१३	८३	७८	१६१	२१६	१२५	३४१	३५	२१	५६	०	०	०	०	०	०
४	बागेश्वरी प्रा.वि.	१२	२१	२६	४७	९३	६०	१५३	२४	२०	४४	०	०	०	०	०	०
५	बाल मन्दिर प्रा.वि.	९	२४	१३	३७	९०	८६	१७६	०	०	०	०	०	०	०	०	०
६	बाल्मीकि आधार स्कूल	१२	८	११	१९	३१	३०	६१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
७	आधार स्कूल पुरैनी	२२	३३	१२	४५	१४४	१२७	२७१	४४	४१	८५	०	०	०	०	०	०
८	आधार स्कूल जैसीपुर	१६	६३	७३	१३६	१५४	१२९	२८३	५९	२५	८४	०	०	०	०	०	०
९	आधार स्कूल संगम नगर	१८	१२	८	२०	२५	२१	४६	०	०	०	०	०	०	०	०	०
१०	आधार स्कूल सुईया पिपरहा	१५	१७	१८	३५	९६	१००	१९६	०	०	०	०	०	०	०	०	०
११	भवानी प्रा.वि मदनपुर-२०	२०	३	३	६	४	६	१०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
१२	दारुल उलूम गुल्सन मदरिया जियाल हाविव	१५	९	१६	२५	६१	३४	९५	०	०	०	०	०	०	०	०	०
१३	धम्बोभी सेकेन्डरी स्कूल	१	२२	२८	५०	३३५	३६७	७०२	३३४	३६२	६९६	२७४	३२३	५९७	३४४	४३५	७७९
१४	फुलटेक्रा सेकेन्डरी स्कूल	६	२०	२३	४३	१०६	११४	२२०	६७	६७	१३४	२३	२५	४८	०	०	०
१५	गुरुकुल देभ संस्कृती गायत्री विद्यापिठ संस्कृति	१	०	०	०	२९	३३	६२	०	०	०	०	०	०	०	०	०
१६	ज्ञान सागर सेकेन्डरी स्कूल	१७	८५	९४	१७९	२०२	१६६	३६८	९९	६९	१६८	३३	२५	५८	०	०	०
१७	हनुमान आधारभुत स्कूल	१०	२	११	१३	५४	५१	१०५	०	०	०	०	०	०	०	०	०
१८	जगत ज्योति माध्यमिक विद्यालय बाशुदेवपुर	१९	३८	३५	७३	१८५	२४९	४३४	५७	५५	११२	३५	२७	६२	०	०	०
१९	जय जनता सेकेन्डरी	२०	१९	३१	५०	१२८	११७	२४५	९४	११५	२०९	७४	८५	१५९	६८	५७	१२५

क्र.सं	विद्यालयको नाम	बडा नं.	बाल विकास केन्द्र			कक्षा १-५			कक्षा ६-८			कक्षा ९-१०			कक्षा ११-१२		
			छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा
२०	कारागार आधारभुत स्कुल	१०	०	०	०	०	११९	११९	०	०	०	०	०	०	०	०	०
२१	कर्ण बाबा प्राथमिक विद्यालय	२१	४८	३२	८०	७१	८६	१५७	०	०	०	०	०	०	०	०	०
२२	लाला भुवनेश्वरी प्राथमिक विद्यालय	१३	२७	२१	४८	५७	२८	८५	०	०	०	०	०	०	०	०	०
२३	मा.वि महेन्द्र नगर	१४	११०	९३	२०३	१२५	१८४	३०९	६३	११०	१७३	२०	२९	४९	०	०	०
२४	मदरसा अहमदीया दारुल इस्लाम	२२	०	०	०	६१	५८	११९	०	०	०	०	०	०	०	०	०
२५	महाराजा सेकेन्दरी स्कुल	२१	४७	६२	१०९	३२९	३११	६४०	१२६	१२९	२५५	३९	४७	८६	१३	२	१५
२६	महेन्द्र सेकेन्दरी स्कुल रानीतलाउ	७	१५	१२	२७	८८	१४२	२३०	५७	१२२	१७९	५०	७५	१२५	७९	९१	१७०
२७	मंगल मा.वि	८	३५	२४	५९	१५६	२८०	४३६	२३९	४८१	७२०	२२५	४६२	६८७	६२७	५५५	११८२
२८	नारायण सेकेन्दरी स्कुल नेपालगञ्ज	११	१०	११	२१	६७	१३५	२०२	४०	१०३	१४३	३५	५१	८६	२९	६२	९१
२९	नवज्योती बोर्डिङ स्कुल	३४	३४	६०	९४	५१	६६	११७	२	२	४	०	०	०	०	०	०
३०	ने.रा.प्रा.वी कल्लुपुरीया	१४	१८	१२	३०	१०४	८०	१८४	०	०	०	०	०	०	०	०	०
३१	नेपाल राष्ट्रिय सेकेन्दरी स्कुल	१९	३६	३८	७४	१३१	१२३	२५४	५७	७४	१३१	४३	४०	८३	०	०	०
३२	नेपाल राष्ट्रिय आधारभुत स्कुल	२०	२४	३३	५७	१०६	८०	१८६	४२	३५	७७	०	०	०	०	०	०
३३	नेपालगञ्ज कन्या सेकेन्दरी स्कुल	४	६१	०	६१	३२३	०	३२३	१४३	०	१४३	१००	०	१००	१४	०	१४
३४	पाटेश्वरी आधारभुत स्कुल	१८	२४	३०	५४	९८	१००	१९८	७२	५७	१२९	०	०	०	०	०	०
३५	प्रा.वि. बागेश्वरी टोल	२	१२	१२	२४	१८	१७	३५	०	०	०	०	०	०	०	०	०
३६	प्रा.वि. किंग्सीयनपुरवा	२२	३५	४०	७५	११७	११३	२३०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
३७	प्रा.वि जंगलीसिंह पुर्वा	२३	२८	४०	६८	१२७	१९०	३१७	०	०	०	०	०	०	०	०	०
३८	राम जानकी ने.प्रा.वी	२०	११	११	२२	३०	२५	५५	०	०	०	०	०	०	०	०	०
३९	राम जानकी राष्ट्रिय.प्रा.वी कारकादो	१८	१३	७	२०	४८	३१	७९	०	०	०	०	०	०	०	०	०
४०	शारदा आधारभूत स्कुल	१०	१६	१७	३३	८६	९६	१८२	३८	६३	१०१	०	०	०	०	०	०

क्र.सं	विद्यालयको नाम	वडा नं.	बाल विकास केन्द्र			कक्षा १-५			कक्षा ६-८			कक्षा ९-१०			कक्षा ११-१२		
			छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा
४१	सरस्वती मा.वि. नेपालगञ्ज	१०	०	०	०	२६९	०	२६९	२११	०	२११	१२६	०	१२६	६२	०	६२
४२	सरस्वती प्रा.वि बाँकेगाउँ	९	१०	१४	२४	६२	६९	१३१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
४३	श्री देउतादिन सेकेन्डरी स्कूल	१८	११	२०	३१	८७	९९	१८६	५२	५७	१०९	४८	२०	६८	०	०	०
४४	श्री हनुमान आधारभुत स्कूल	१५	३४	३६	७०	११८	१३२	२५०	१६	२१	३७	०	०	०	०	०	०
४५	श्री नेपाल राष्ट्रिय आधारभुत स्कूल	२	९	१४	२३	६२	६०	१२२	२९	३०	५९	०	०	०	०	०	०
४६	युद्ध संस्कृति मा.वि.	१०	८	१२	२०	३९	४१	८०	१७	३३	५०	१०	११	२१	०	०	०
जम्मा			११७१	११८३	२३५४	५०१९	४८१९	९८३८	२१५५	२२४४	४३९९	१२७८	१३४६	२६२४	१३२७	१२४९	२५७६

स्रोत: EMIS नगरकार्यपालिकाको कार्यालय

ख) संस्थागत विद्यालय र विद्यार्थी विवरण

क्र.सं.	विद्यालयको नाम	वडा नं.	बाल विकास केन्द्र			कक्षा १-५			कक्षा ६-८			कक्षा ९-१०			कक्षा ११-१२		
			छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा
१	ए.वि.सी. आवासीय स्कूल	४	१२२	१५५	२७७	१२५	१८९	३१४	७१	८९	१६०	३०	४८	७८	१४	३४	४८
२	आर्दश माध्यमिक विद्यालय	१०	६६	६४	१३०	१९५	३०१	४९६	११३	१३३	२४६	६८	९७	१६५	४०९	३९९	८०८
३	एञ्जल मा.वि. स्कूल	२	२३	३५	५८	१६२	२२८	३९०	८४	१४०	२२४	४६	७८	१२४	०	०	०
४	अरुणिमा विद्या सदन	६	५१	८३	१३४	४२	७५	११७	०	०	०	०	०	०	०	०	०
५	वैजापुर युथ भिजन सेकेन्डरी इङ्गलिस मिडियम स्कूल	४	४९	८२	१३१	१०३	१३८	२४१	४६	६४	११०	१४	१७	३१	०	०	०
६	बाँके शिक्षा सेकेन्डरी स्कूल	१०	१६	२१	३७	२४	३८	६२	८	१०	१८	०	०	०	०	०	०
७	भेरी इङ्गलिस मिडियम सेकेन्डरी स्कूल	१	३७	४७	८४	४७	६४	१११	२७	३९	६६	१६	२५	४१	०	०	०
८	भृकुटी सेकेन्डरी स्कूल	१	३१	४४	७५	४३	६५	१०८	९	२०	२९	०	०	०	०	०	०
९	विनायक एजुकेशनल एकेडेमी	९	६४	११८	१८२	६५	१०४	१६९	२०	४८	६८	६	२५	३१	०	०	०
१०	विराट गुरुकुल इङ्गलिस मिडियम स्कूल	२०	२२	२१	४३	४५	७५	१२०	१२	२२	३४	९	१२	२१	०	०	०

क्र.सं.	विद्यालयको नाम	वडा नं.	बाल विकास केन्द्र			कक्षा १-५			कक्षा ६-८			कक्षा ९-१०			कक्षा ११-१२		
			छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा
११	ब्राइट होप एकेडेमी नेपालगञ्ज	१८	२२	२३	४५	१६५	१९०	३५५	५१	६९	१२०	११	१७	२८	०	०	०
१२	ब्राइट ल्यान्ड सेकेन्डरी स्कूल	१०	३४	६७	१०१	१६६	२५३	४१९	१०१	१६४	२६५	५७	१०१	१५८	१६२	२३७	३९९
१३	ब्रिटिस ईङ्गलिस बोर्डिङ स्कूल	१९	३२	४३	७५	४२	६५	१०७	१५	३३	४८	१२	१६	२८	०	०	०
१४	सिटी पब्लिक सेकेन्डरी स्कूल	११	३३	६०	९३	३१	३९	७०	११	१५	२६	८	१४	२२	३६	३५	७१
१५	क्रियटिभ चिल्ड्रेन होम	१९	२०	३५	५५	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
१६	डाकर ईङ्गलिस बोर्डिङ स्कूल	२०	५३	६८	१२१	६२	६१	१२३	२३	२७	५०	६	५	११	०	०	०
१७	डेनिल ईङ्गलिस बोर्डिङ स्कूल	१४	४३	८९	१३२	३७	७९	११६	०	०	०	०	०	०	०	०	०
१८	डारुल मदिना	५	१२४	११५	२३९	७१	६०	१३१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
१९	ड्रिमल्यान्ड ईङ्गलिस मिडियम हाई स्कूल	२०	०	०	०	११२	१८३	२९५	६२	८६	१४८	२३	४०	६३	०	०	०
२०	युरो वेबी जोन स्कूल	२४	६	८	१४	२१	४०	६१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
२१	गोल्डेन एबिसी एकेडेमी बाँके एच.एस	४	८०	१२९	२०९	२७२	५०८	७८०	१२७	२१६	३४३	१०३	९९	२०२	०	०	०
२२	ग्रेस पब्लिक स्कूल नेपालगञ्ज	४	४३	५०	९३	६९	१०६	१७५	२३	४१	६४	९	१४	२३	११	८	१९
२३	ज्ञानोदय विद्या निकेतन ईङ्गलिस मिडियम स्कूल	९	२९	३३	६२	११७	१६०	२७७	३८	७६	११४	३६	५४	९०	३२३	४३४	७५७
२४	हेप्पी होप ईङ्गलिस मिडियम स्कूल	२२	१२४	१८४	३०८	१०६	२१३	३१९	३४	५२	८६	८	१६	२४	०	०	०
२५	हिमालयन एकेडेमी	२०	११३	१४५	२५८	१११	१२८	२३९	२७	३२	५९	०	०	०	०	०	०
२६	होलिल्यान्ड ईङ्गलिस सेकेन्डरी स्कूल	१०	४९	९२	१४१	१०८	१२२	२३०	५६	६४	१२०	३०	४८	७८	६७	९७	१६४
२७	होप ईन्टरनेसनल एकेडेमी	२	४	३	७	१२१	२००	३२१	४२	८५	१२७	२५	५६	८१	३६	५३	८९
२८	आईडियल पब्लिक सेकेन्डरी स्कुल	७	१२२	१८१	३०३	३३८	४२६	७६४	११९	११२	२३१	४९	४७	९६	४९	४१	९०
२९	ईन्सच्युट अफ क्रिस्टल नलेज बोर्डिङ स्कूल	६	४४	४९	९३	१४७	२५५	४०२	४५	७२	११७	१९	२८	४७	०	०	०
३०	ईस्लामीक चिल्ड्रेन एकेडेमी	३	२४	२२	४६	२३	२०	४३	६	०	६	०	०	०	०	०	०
३१	जयबागेश्वरी विद्या निकेतन पि.भी.टि.एल.टि.डी	१७	४१	८८	१२९	५४	१५१	२०५	१७	४२	५९	८	१२	२०	०	०	०

क्र.सं.	विद्यालयको नाम	वडा नं.	बाल विकास केन्द्र			कक्षा १-५			कक्षा ६-८			कक्षा ९-१०			कक्षा ११-१२		
			छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा
३२	जयबागेश्वरी उच्च मा.वि.सुर्खेत रोड	२	८९	११८	२०७	१०६	१४६	२५२	६३	९३	१५६	५६	६७	१२३	४७	७०	११७
३३	जेसी बाल सन्सार ईङ्गलिस मिडियम स्कुल	५	४	२	६	६६	१०२	१६८	०	०	०	०	०	०	०	०	०
३४	जुनियर क्याम्ब्रीज सेकेन्डरी स्कुल	६	३४	७०	१०४	१२५	२४५	३७०	३२	४२	७४	६	१६	२२	४	४	८
३५	जुनियर क्याम्ब्रीज सेवेन्डरी स्कुल	७	१९	२३	४२	५६	६३	११९	२७	३०	५७	९	१९	२८	०	०	०
३६	कमल पोखरी ईङ्गलिस मिडियम बोर्डिङ स्कुल	२०	१५	२३	३८	११	३४	४५	०	०	०	०	०	०	०	०	०
३७	काईडस किड्डम नेपालगञ्ज	४	८४	९१	१७५	७९	७०	१४९	०	०	०	०	०	०	०	०	०
३८	लिटील होराईजन मन्टेश्वरी स्कुल	४	२९	४०	६९	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
३९	लिटील अक्सफोर्ट ईङ्गलिस सेकेन्डरी स्कुल	५	३०	७२	१०२	४२	६३	१०५	१९	२१	४०	२	१	३	०	०	०
४०	लिभीड स्टोन एकेडेमी नेपालगञ्ज	६	२९	३०	५९	२५	२१	४६	७	१०	१७	०	०	०	०	०	०
४१	लोट्स ईङ्गलिस बोर्डिङ स्कुल	२	३८	४१	७९	५५	६५	१२०	२७	४२	६९	२४	१८	४२	०	०	०
४२	मदरसा जाम्या दारुल उलाम ईस्लामीया	१६	०	०	०	४३	३१	७४	०	०	०	०	०	०	०	०	०
४३	मनकामना ईङ्गलिस बोर्डिङ स्कुल	१८	८७	१०५	१९२	११७	१६२	२७९	६७	६९	१३६	२४	२९	५३	१	१	२
४४	मेरीगोल्ड ईङ्गलिस बोर्डिङ स्कुल	१९	६५	८५	१५०	७४	१३१	२०५	३१	५९	९०	१४	२०	३४	५	३	८
४५	मायासदन रेसिस्टेन्ट बोर्डिङ स्कुल	२२	४६	८१	१२७	५३	९७	१५०	९	२१	३०	०	०	०	०	०	०
४६	मेरो टुकी प्रज्ञालय	१	२१	२७	४८	८	७	१५	०	०	०	०	०	०	०	०	०
४७	मोर्डन क्रियटिभ चिल्ड्रेन जोन	१९	३५	४८	८३	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
४८	मोर्डन पब्लिक ईङ्गलिस बोर्डिङ स्कुल	१२	५०	७८	१२८	८२	१२४	२०६	४१	७९	१२०	३१	५४	८५	१२९	११९	२४८
४९	मन्टेश्वरी स्मार्ट किड्स	१०	६८	५२	१२०	३२	३१	६३	०	०	०	०	०	०	०	०	०
५०	मुनटारा ईङ्गलिस मिडियम हाई स्कुल	२०	४७	८३	१३०	७४	१४४	२१८	४१	५८	९९	२२	२८	५०	०	०	०
५१	नेपाल एकेडेमी ईङ्गलिस मिडियम स्कुल	२१	३०	९१	१२१	१५	२९	४४	०	०	०	०	०	०	०	०	०
५२	नेपालगञ्ज मोडेल एकेडेमी	१८	६७	९१	१५८	१६९	२८६	४५५	९७	१११	२०८	४५	७४	११९	५५	६९	१२४

क्र.सं.	विद्यालयको नाम	वडा नं.	बाल विकास केन्द्र			कक्षा १-५			कक्षा ६-८			कक्षा ९-१०			कक्षा ११-१२		
			छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा
५३	नेपालगञ्ज सेन्जेभिएर स्कूल	१	१०३	१८५	२८८	१०३	१४४	२४७	३६	९६	१३२	२२	५०	७२	९६	१४४	२४०
५४	न्यु एस्मेली अफ गड ईङ्गलिस बोर्डिङ स्कूल	१३	४२	११९	१६१	३९	६०	९९	०	०	०	०	०	०	०	०	०
५५	न्यु ग्यालेक्सी स्कूल नेपालगञ्ज	१०	१२	१२	२४	५५	९६	१५१	२०	२६	४६	७	१२	१९	०	०	०
५६	न्यु भिजन ईङ्गलिस बोर्डिङ स्कूल	८	१९	३४	५३	२३	२०	४३	०	०	०	०	०	०	०	०	०
५७	निर्मल ज्योती ईङ्गलिस बोर्डिङ स्कूल मोहनपुर	१९	३२	३३	६५	२८	४६	७४	०	०	०	०	०	०	०	०	०
५८	पशुपति ईङ्गलिस बोर्डिङ स्कूल	२०	४४	६९	११३	१२२	१८८	३१०	८५	१२५	२१०	५२	७६	१२८	०	१	१
५९	पशुपति शिक्षा मन्दिर	५	२०	२२	४२	२२	५५	७७	११	१३	२४	०	०	०	०	०	०
६०	पर्वत मेमोरियल हाई स्कूल	१०	०	०	०	६९	१५४	२२३	३१	५८	८९	१९	२८	४७	९	२४	३३
६१	राम गोपाल ईङ्गलिस मेमोरियल स्कूल	१७	३६	९१	१२७	३९	७७	११६	२३	२२	४५	०	०	०	०	०	०
६२	रेड हिल एकेडेमी वेस्सीक स्कूल	१०	१७	५८	७५	६६	१०६	१७२	६	१३	१९	०	०	०	०	०	०
६३	सगरमाथा ईङ्गलिस बोर्डिङ स्कूल कारकादो	१८	२५	२९	५४	८८	१२०	२०८	८५	८८	१७३	३४	४२	७६	५८	९६	१५४
६४	सेन्ट उमेर पब्लिक वेस्सीक स्कूल	३	२२	३८	६०	५२	६८	१२०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
६५	समावेसी ईङ्गलिस बोर्डिङ स्कूल वसपार्क	४	७०	७५	१४५	७२	७३	१४५	३०	२२	५२	१९	२१	४०	०	०	०
६६	संस्कार विद्या निकेतन	१७	२८	४०	६८	५३	७४	१२७	०	०	०	०	०	०	०	०	०
६७	सन्डीपनी विद्या निकेतन	१८	३९	६२	१०१	४०	६६	१०६	५	४	९	०	०	०	०	०	०
६८	शान्ति विद्या निकेतन बाँके	१	१३६	१८०	३१६	११३	१५२	२६५	४३	५५	९८	२१	२५	४६	०	०	०
६९	साइनिङ फ्युचर एकेडेमी	५	४८	११८	१६६	१४१	३२३	४६४	१५	२६	४१	०	०	०	०	०	०
७०	श्री बुद्ध ईङ्गलिस मिडियम सेकेन्डरी स्कूल	४	१८	२९	४७	४२	६१	१०३	२८	३२	६०	२२	१७	३९	०	०	०
७१	श्री पशुपति ईङ्गलिस मिडियम बोर्डिङ स्कूल	१४	२९	३७	६६	८२	१६६	२४८	११	३१	४२	०	०	०	०	०	०
७२	श्री शैलेश्वरी विद्या निकेतन स्कूल	१०	४७	८३	१३०	७६	११०	१८६	२८	४७	७५	१४	२३	३७	०	०	०
७३	सिरीचन्द्र मेवालाल सेकेन्डरी स्कूल	७	०	१०	१०	४७	५६	१०३	८	४	१२	१४	११	२५	१	०	१

क्र.सं.	विद्यालयको नाम	वडा नं.	बाल विकास केन्द्र			कक्षा १-५			कक्षा ६-८			कक्षा ९-१०			कक्षा ११-१२		
			छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा
७४	सिद्धार्थ विद्या सदन	६	२६	४७	७३	१२४	१९३	३१७	६९	७०	१३९	४३	४३	८६	२५	३३	५८
७५	सोफीया आर आइ ईङ्गलिस स्कूल	१०	५१	९९	१५०	२०६	२३६	४४२	५७	८२	१३९	२३	२९	५२	१७	१२	२९
७६	स्पिड डिल	१८	०	०	०	९२	११०	२०२	५०	७२	१२२	२५	४१	६६	२६	६१	८७
७७	सेन्ट थोमस ईङ्गलिस बोर्डिङ स्कूल	१	१९	२०	३९	७८	९१	१६९	२९	५५	८४	२३	३२	५५	२३	३८	६१
७८	स्टार फ्युचर सेकेन्डरी स्कूल	१	१७	३६	५३	११५	१८०	२९५	४१	६१	१०२	२४	४०	६४	०	०	०
७९	स्टार लाईट एकेडेमी स्कूल	१	१६	२४	४०	२०	३९	५९	३	५	८	०	०	०	०	०	०
८०	सक्सेस ईङ्गलिस मिडियम बेसिक स्कूल	२०	२४	४२	६६	३८	६८	१०६	१०	२०	३०	०	०	०	०	०	०
८१	सन बिम ईङ्गलिस बोर्डिङ स्कूल	१	४१	६५	१०६	८०	११३	१९३	४३	५७	१००	३०	३३	६३	३३	६०	९३
८२	युनाईटेड एजुकेशनल एकेडेमी	१२	९८	१६५	२६३	१८४	२३६	४२०	८८	१२६	२१४	५९	६९	१२८	१४५	२२६	३७१
८३	ओस्ट जोन ईङ्गलिस बोर्डिङ स्कूल	१३	६०	१०९	१६९	१४८	२४०	३८८	६३	९०	१५३	४१	४६	८७	०	०	०
जम्मा			३५४७	५३३६	८८८३	६७१३	१०१०८	१६८२१	२५६६	३६८६	६२५२	१३१८	१८३३	३१५१	१७८१	२२९९	४०८०

स्रोत: EMIS नगरकार्यपालिकाको कार्यालय

ग) धार्मिक विद्यालय र विद्यार्थी विवरण

क्र.सं.	विद्यालयको नाम	वडा नं.	बाल विकास केन्द्र			कक्षा १-५			कक्षा ६-८			कक्षा ९-१०			कक्षा ११-१२		
			छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा
१	आदरा मिसवहिया गुल्शन डिनिस मदरसा	६	०	०	०	४०	६६	१०६	६	४	१०	०	०	०	०	०	०
२	आयुशा मदरास्टुल बनेट सेकेन्डरी स्कूल	४	२०१	०	२०१	२५४	०	२५४	८१	०	८१	३८	०	३८	०	०	०
३	अल्जयटुल ईस्लामिया राजुल उलूम मदरसा	२२	२३	११	३४	१०७	७६	१८३	०	०	०	०	०	०	०	०	०
४	दारुल उलूम गुल्शन राजा	२२	०	०	०	१०७	६२	१६९	०	०	०	०	०	०	०	०	०
५	दारुल उलूम बडिउधिनियन गुल्शन इब्राहिम	६	०	०	०	६६	२६	९२	०	०	०	०	०	०	०	०	०

क्र.सं.	विद्यालयको नाम	वडा नं.	बाल विकास केन्द्र			कक्षा १-५			कक्षा ६-८			कक्षा ९-१०			कक्षा ११-१२		
			छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा
६	दारुल उलूम मैनिया फैजान गाजी	१६	०	०	०	७८	३६	११४	०	०	०	०	०	०	०	०	०
७	दारुल उलूम अताई मुस्ताफ मोहनपुर	२३	०	०	०	६४	४०	१०४	०	०	०	०	०	०	०	०	०
८	दारुल उलूम गुल्सन मडिना मदरसा	४	०	०	०	१०५	९९	२०४	०	०	०	०	०	०	०	०	०
९	गुल्सन बसिया तालिमुन कुरान इदगाह	२३	०	०	०	११८	८४	२०२	०	०	०	०	०	०	०	०	०
१०	जामिया अराविया मिफटुल उलोम	३	१९	४६	६५	७५	१३१	२०६	९	९	१८	०	०	०	०	०	०
११	जामिया ईस्लामिया राजा ई मुस्ताफ मदरसा	१९	०	०	०	९५	५०	१४५	०	०	०	०	०	०	०	०	०
१२	जामिया मोनिया बाडरुल उलूम मदरसा	२२	०	०	०	७३	४३	११६	०	०	०	०	०	०	०	०	०
१३	मदरसा जामिया कदरिया जियाल कुरान	२०	०	०	०	८७	५०	१३७	०	०	०	०	०	०	०	०	०
१४	मदरसा जामिया अरफिया दानिसुयल उलूम	१६	८	८	१६	१२२	७७	१९९	०	०	०	०	०	०	०	०	०
१५	मदरसा दारुल उलूम बारकाटिया	११	३९	६५	१०४	२३१	२७०	५०१	१४७	१६३	३१०	३७	१६	५३	०	०	०
१६	मदरसा दारुल उलूम जुमा गरिब नवाज	१६	११	१४	२५	१२७	६६	१९३	०	०	०	०	०	०	०	०	०
१७	मदरसा अल्फा कोरियनपुर	१६	०	०	०	४०	३२	७२	०	०	०	०	०	०	०	०	०
१८	मदरसा अमानियल बनेट	४	०	०	०	८१	०	८१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
१९	मदरसा अर्विया जामियुल हासनेट	१६	२९	१६	४५	१२३	६२	१८५	०	०	०	०	०	०	०	०	०
२०	मदरसा चिस्टीया गरिब नवाज	२०	०	०	०	९८	७९	१७७	०	०	०	०	०	०	०	०	०
२१	मदरसा चिस्टीया मिस्त्रैया ताक्पसरी	१५	४५	२३	६८	९८	५२	१५०	०	०	०	०	०	०	०	०	०
२२	मदरसा दारुल उलूम अर्फिया	६	४	८	१२	६३	९६	१५९	०	०	०	०	०	०	०	०	०
२३	मदरसा दारुल उलूम गरिब नवाज	१६	३३	२५	५८	७०	४१	१११	०	०	०	०	०	०	०	०	०
२४	मदरसा गाँजिया अनावरलुम	२२	०	०	०	४८	२४	७२	०	०	०	०	०	०	०	०	०
२५	मदरसा गुल्सनगाँजी	१४	०	०	०	४८	४६	९४	०	०	०	०	०	०	०	०	०

क्र.सं.	विद्यालयको नाम	वडा नं.	बाल विकास केन्द्र			कक्षा १-५			कक्षा ६-८			कक्षा ९-१०			कक्षा ११-१२		
			छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा	छात्रा	छात्र	जम्मा
२६	मदरसा हुसैन गाजीवल उलूम	१	०	०	०	४९	४५	९४	०	०	०	०	०	०	०	०	०
२७	मदरसा ईस्लामीया फैजुल उलूम	८	०	०	०	५५	४३	९८	०	०	०	०	०	०	०	०	०
२८	मदरसा जामिया मिसओइया चिस्टीया रहमतुल आलम	१५	१७	८	२५	८०	४५	१२५	०	०	०	०	०	०	०	०	०
२९	मदरसा जामिया हाविविया दारुल राजा कारकाँदो	१८	०	०	०	७	१५	२२	०	०	०	०	०	०	०	०	०
३०	मदरसा कडारीया गुल्सन राजा जगरपुर	२३	१८	७	२५	७२	३६	१०८	०	०	०	०	०	०	०	०	०
३१	मदरसा माकसुडीया	१३	१८	७	२५	८६	७२	१५८	०	०	०	०	०	०	०	०	०
३२	मदरसा नुरानी ईस्लामीया	१५	५१	१९	७०	१०२	४९	१५१	०	०	०	०	०	०	०	०	०
३३	मदरसा एतिमखान कडारिया अकवरुल आलूम	२१	०	०	०	७८	४८	१२६	०	०	०	०	०	०	०	०	०
३४	आतिमाखान दारुल आलूम फैजान मुफतीया आजम चौलिका	१०	०	०	०	८९	३६	१२५	०	०	०	०	०	०	०	०	०
जम्मा			५१६	२५७	७७३	३०३६	१९९७	५०३३	२४३	१७६	४१९	७५	१६	९१	०	०	०

स्रोत: EMIS नगरकार्यपालिकाको कार्यालय

५.१.३ शिक्षक तथा शैक्षिक जनशक्ति विवरण

तालिका नं. ७४: उपमहानगरपालिकाको शिक्षक तथा शैक्षिक जनशक्ति विवरण

क्र.सं.	विद्यालयको नाम	सञ्चालन कक्षा	प्रा.वि.			नि.मा.वि.			मा.वि.			उ.मा.वि.			कुल जम्मा
			दरबन्दी	राहत	जम्मा	दरबन्दी	राहत	जम्मा	दरबन्दी	राहत	जम्मा	दरबन्दी	राहत	जम्मा	
१	सरस्वती मा.वि.	१२	७	०	७	४	०	४	५	०	५	०	२	२	१८
२	ज्ञानसागर मा.वि.	१०	८	०	८	३	१	४	२	२	४	०	०	०	१६
३	महेन्द्र मा.वि.	१२	६	१	७	४	०	४	५	०	५	२	१	३	१९
४	अनाथालय गौसीया मा.वि.	१०	०	४	४	०	२	२	०	१	१	०	०	०	७
५	आदर्श मा.वि.	१२	६	३	९	४	०	४	४	१	५	०	२	२	२०

क्र.सं.	विद्यालयको नाम	सञ्चालन कक्षा	प्रा.वि			नि.मा.वि			मा.वि.			उ.मा.वि.			कुल जम्मा
			दरबन्दी	राहत	जम्मा	दरबन्दी	राहत	जम्मा	दरबन्दी	राहत	जम्मा	दरबन्दी	राहत	जम्मा	
६	यूद्ध संस्कृति मा.वि.	१०	३	०	३	३	१	४	५	०	५	०	०	०	१२
७	नारायण मा.वि.	१२	६	०	६	४	०	४	५	०	५	०	२	२	१७
८	महाराजा मा.वि.	१२	७	१	८	४	०	४	५	०	५	०	०	०	१७
९	श्री देवतादिन मा.वि.	१०	७	२	९	४	०	४	०	०	०	०	०	०	१३
१०	जयजनता मा.वि.	१२	४	४	८	०	४	४	१	१	२	०	१	१	१५
११	मंगल प्रसाद मा.वि.	१२	७	२	९	४	०	४	४	१	५	४	०	४	२२
१२	मा.वि. महेन्द्रनगर	१०	५	१	६	३	०	३	१	२	३	०	०	०	१२
१३	जगत ज्योती मा.वि.	१०	४	३	७	१	३	४	१	१	२	०	०	०	१३
१४	धम्बोभी मा.वि.	१२	१२	१	१३	४	०	४	४	०	४	४	०	४	२५
१५	फुल्टेका मा.वि.	१०	५	१	६	४	०	४	३	१	४	०	०	०	१४
१६	नेपालगञ्ज कन्या मा.वि.	१२	६	२	८	३	०	३	१	१	२	०	०	०	१३
१७	शारदा आधारभूत वि.	८	५	०	५	३	०	३	०	०	०	०	०	०	८
१८	अरुण ज्योती मा.वि.	७	४	३	७	०	०	०	०	०	०	०	०	०	७
१९	ने.रा.आधारभूत नटनपूर	८	४	३	७	१	०	१	०	०	०	०	०	०	८
२०	आ.वि.जयसपुर	८	३	४	७	०	२	२	०	०	०	०	०	०	९
२१	बागेश्वरी आधारभूत वेलासपूर	७	७	०	७	०	०	०	०	०	०	०	०	०	७
२२	हनुमान आ.वि.जमूनाहा	८	५	०	५	३	१	४	०	०	०	०	०	०	९
२३	ने.रा.प्रा.वि.सूइया	५	४	१	५	०	०	०	०	०	०	०	०	०	५
२४	आधारभूत विद्यालय पुरैनी	८	६	१	७	१	१	२	०	०	०	०	०	०	९

क्र.सं.	विद्यालयको नाम	सञ्चालन कक्षा	प्रा.वि			नि.मा.वि			मा.वि.			उ.मा.वि.			कुल जम्मा
			दरबन्दी	राहत	जम्मा	दरबन्दी	राहत	जम्मा	दरबन्दी	राहत	जम्मा	दरबन्दी	राहत	जम्मा	
२५	ने.रा.मा.वि.घरवारीटोल	९	७	०	७	२	०	२	०	०	०	०	०	०	९
२६	ने.रा.मा.वि.कण्ठीपूर	८	५	२	७	२	०	२	०	०	०	०	०	०	९
२७	हनुमान प्रा.वि.गोसाइगाउँ	५	४	१	५	०	०	०	०	०	०	०	०	०	५
२८	रामजानकी प्रा.वि लग्दहवा	३	२	०	२	०	०	०	०	०	०	०	०	०	२
२९	रामजानकी रा.प्रा.वि.मनिकापुर	३	१	१	२	०	०	०	०	०	०	०	०	०	२
३०	कर्णबाबा प्रा.वि.	५	२	२	४	०	०	०	०	०	०	०	०	०	४
३१	श्री लालाभूवनेश्वरी सूर्यपुर	५	४	०	४	०	०	०	०	०	०	०	०	०	४
३२	भवानी ने.प्रा.वि.मदनापुर	३	३	०	३	०	०	०	०	०	०	०	०	०	३
३३	सरस्वती प्रा.वि.नेपालगञ्ज	३	२	२	४	०	०	०	०	०	०	०	०	०	४
३४	ने.रा.प्रा.वि.कल्लपूर्वा	५	५	०	५	०	०	०	०	०	०	०	०	०	५
३५	बालमन्दिर प्रा.वि.नेपालगञ्ज	५	४	०	५	०	०	०	०	०	०	०	०	०	४
३६	कारागार प्रा.वि.नेपालगञ्ज	५	१	०	१	०	०	०	०	०	०	०	०	०	१
३७	बाल्मीकी प्रा.वि.कोरियनपुर	३	३	०	३	०	०	०	०	०	०	०	०	०	३
३८	पाटेश्वरी आ.वि.भूजइगाउँ	८	४	१	५	०	०	०	०	०	०	०	०	०	५
३९	ने.रा.प्रा.वि.संगमनगर	५	१	२	३	०	०	०	०	०	०	०	०	०	३
४०	ने.रा.प्रा.वि.किगरियनपूर्वा	५	२	३	५	०	०	०	०	०	०	०	०	०	५
४१	ने.रा.प्रा.वि.जंगली सिंहपूर्वा	५	३	१	४	०	०	०	०	०	०	०	०	०	४
४२	ने.रा.प्रा.वि.बागेश्वरी टोल	३	३	०	३	०	०	०	०	०	०	०	०	०	३
जम्मा		१८७	५२	२३९	६१	१५	७६	४६	११	५७	१०	८	१८	३९०	१८७

स्रोत: नगरपालिकाको कार्यालय

तालिका नं. ७५: उपमहानगरपालिकाको धार्मिक विद्यालय शिक्षक अनुदान कोटा विवरण

क्र.सं.	विद्यालयको नाम	प्रा.वि		
		दरबन्दी	राहत	जम्मा
१	जामिया कादरिया जियाउन करान	०	१	१
२	मदरसा गाजिया अनवारुल अलुम	०	१	१
३	ऐदारा मिस्वाहिया गुल्शाने दानिश	०	३	३
४	मदरसा मस्सुदिया आले मुस्तफा	०	१	१
५	जामिया माईनिया बदरुल उलूम	०	२	२
६	अल्जायितुल ईस्लामिया रजाउल उलूम	०	१	१
७	जामिया ईस्लामिया रजाए मुस्तफा	०	२	२
८	मदरसा अर्विया जामिउल हस्नात	०	१	१
९	दारुल उलूम मोईनिया फैजाने गाजी	०	१	१
१०	आईसा मदरसा तुल बनात	०	५	५
११	मदरसा दारुल उलूम फैजुल रसुल	०	१	१
१२	मदरसा दारुल उलूम गरिव नबाज	०	१	१
१३	मदरसा गुल्शाने गाजी	०	१	१
१४	बरकतिया मा.वि.	०	३	३
१५	मदरसा मिस्वाहिया चिस्तिया	०	१	१
जम्मा		०	२५	२५

स्रोत: नगरपालिकाको कार्यालय

५.१.४ उपमहानगरपालिकाको ICT Lab उपलब्ध भएका विद्यालयको विवरण

सि.नं.	विद्यालयको नाम	ठेगाना
१.	श्री फुल्टेक्रा मा.वि.	नेपालगञ्ज-६
२.	श्री अनथालय मा.वि.	नेपालगञ्ज-४
३.	श्री जयजनता मा.वि.	नेपालगञ्ज-२०, थपुवा

स्रोत: नगरपालिका शिक्षा शाखा

५.१.५ नमूना तथा पुस्तकालय सुविधा उपलब्ध भएका विद्यालयको विवरण

विद्यालयको नाम	ठेगाना	संख्या
श्री मंगलप्रसाद मा.वि.(नमूना विद्यालय)	नेपालगञ्ज-८	१
श्री पाटेश्वरी आ.वि.(पुस्तकालय)	नेपालगञ्ज-१८ भुजईगाउँ	१

स्रोत: नगरपालिका शिक्षा शाखा

५.१.६ शैक्षिक गुणस्तर सम्बन्धी विवरण

- विद्यालय सहयोग संयन्त्र
- परीक्षा व्यवस्थापन

- शिक्षकहरुको क्षमता विकास तालिम
- नियमित रुपमा अनुगमन सुपरीवेक्षण
- ऐन नियमावली कार्यविधि निर्माण

५.१.७ बालमैत्री शिक्षा सम्बन्धी विवरण

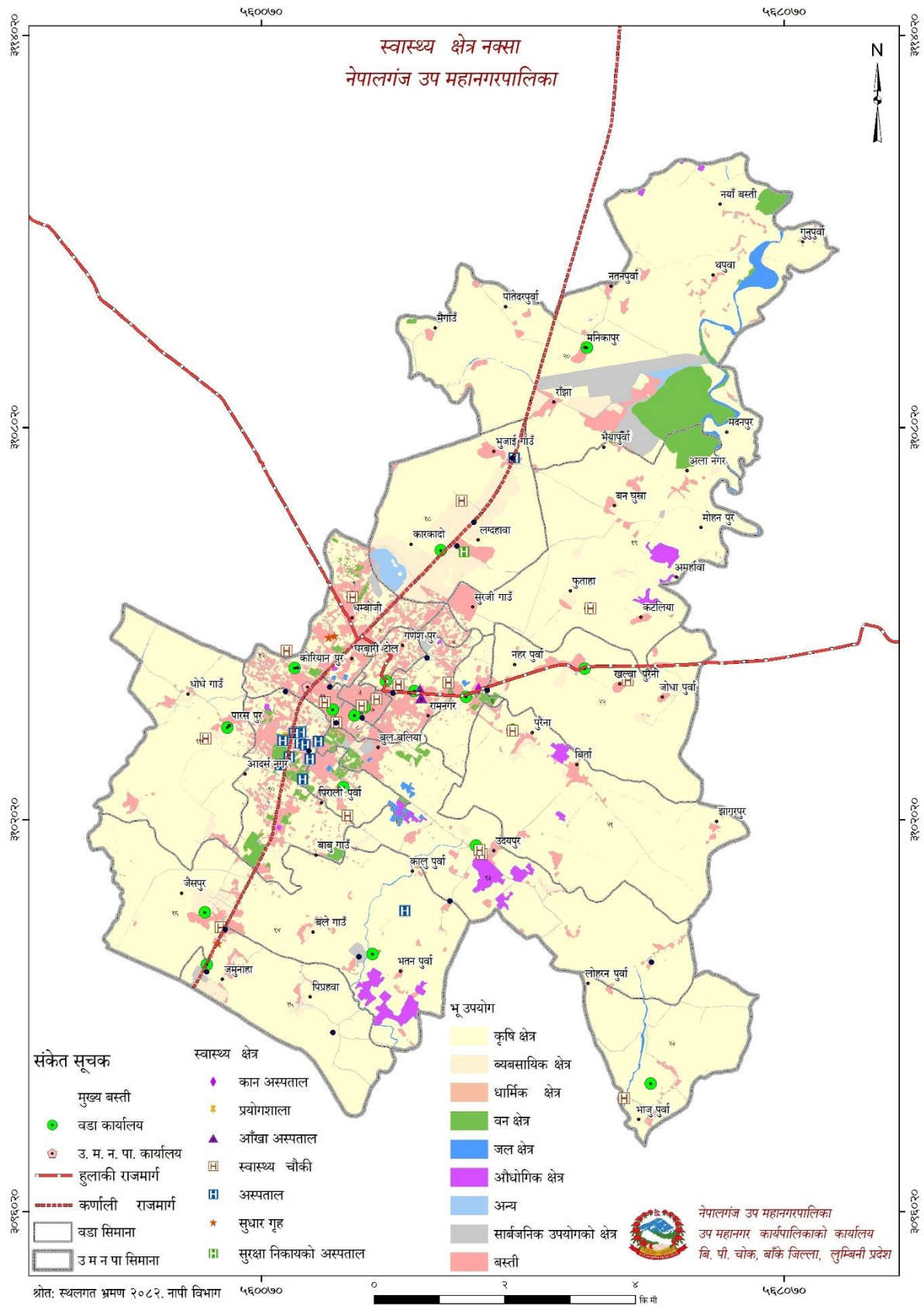
हाल नेपालगञ्ज उपमहानगरपालिकाले बालमैत्री शिक्षा सम्बन्धी गरेका प्रयासहरु निम्न बमोजिम रहेका छन् ।

प्रयासहरु :

- दण्डरहित शिक्षा
- बालविकासमा खेल सामग्रीको व्यवस्था
- क्षमता विकास तालिमको व्यवस्था
- बालमैत्री खानेपानी तथा शौचालयको व्यवस्था
- बालक्लवहरुको गठन
- बाल शिक्षा सम्बन्धी कार्यक्रम सञ्चालन

५.२ स्वास्थ्य तथा पोषण

नक्सा नं. ८ : उप-महानगरपालिकाको स्वास्थ्य क्षेत्र नक्शा

नेपालको संविधानको धारा ३५ मा स्वास्थ्य सम्बन्धी हकलाई मौलिक हकको रुपमा स्थापित गरिएको छ । उपधारा १ मा प्रत्येक नागरिकलाई राज्यबाट आधारभूत स्वास्थ्य सेवा निःशुल्क प्राप्त गर्ने हक हुनेछ र

कसैलाई पनि आकस्मिक स्वास्थ्य सेवाबाट बञ्चित गरिने छैन भनि उल्लेख गरिएको छ । यसै हकको कार्यान्वयन गराउने दायित्व स्थानीय सरकारको भएकोले उपमहानगरपालिकामा आधारभूत स्वास्थ्य पूर्वाधार र सेवाहरूको प्रबन्ध हुन अपरिहार्य छ ।

यो उपमहानगरपालिका भौगोलिक रूपमा सुगम भएको कारण अत्यावश्यक भौतिक तथा सामाजिक पूर्वाधारहरूको अवस्था राम्रो छ । शिक्षा, स्वास्थ्य, गरिबी तथा अन्य सूचकहरू पनि तुलनात्मक रूपमा देशका अन्य स्थानीय तहहरूको तुलनामा मजबुत देखिन्छ । हाल उपमहानगरपालिका भित्र भेरी अस्पताल, नेपालगञ्ज मेडिकल कलेज, लगायतका निजी क्षेत्रबाट संचालनमा रहेका अस्पतालका साथै नेपालगञ्ज उपमहानगरपालिका अन्तर्गत १२ वटा शहरी स्वास्थ्य केन्द्र, ११ वटा स्वास्थ्य चौकी मार्फत स्वास्थ्य सेवा प्रवाह भइ रहेको छ । यहाँ निजी तवरबाट प्राकृतिक चिकित्सा केन्द्र, आयुर्वेद केन्द्रहरू पनि संचालनमा रहेका छन् ।

५.२.१ स्वास्थ्य संस्थाको विवरण

तालिका नं. ७६: उपमहानगरपालिकामा रहेका स्वास्थ्य संस्थाहरू सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	स्वास्थ्य संस्थाको विवरण	ठेगाना
१.	शहरी स्वास्थ्य सेवा केन्द्र	वडा नं. १
२.	शहरी स्वास्थ्य सेवा केन्द्र	वडा नं. २
३.	शहरी स्वास्थ्य सेवा केन्द्र	वडा नं. ३
४.	शहरी स्वास्थ्य सेवा केन्द्र	वडा नं. ४
५.	शहरी स्वास्थ्य सेवा केन्द्र	वडा नं. ५
६.	शहरी स्वास्थ्य सेवा केन्द्र	वडा नं. ६
७.	शहरी स्वास्थ्य सेवा केन्द्र	वडा नं. ७
८.	शहरी स्वास्थ्य सेवा केन्द्र	वडा नं. ८
९.	शहरी स्वास्थ्य सेवा केन्द्र	वडा नं. ९
१०.	शहरी स्वास्थ्य सेवा केन्द्र	वडा नं. १०
११.	शहरी स्वास्थ्य सेवा केन्द्र	वडा नं. ११
१२.	नेपालगञ्ज स्वास्थ्य चौकी	वडा नं. १२
१३.	उदयपुर स्वास्थ्य चौकी	वडा नं. १३
१४.	भवानियापुर स्वास्थ्य चौकी	वडा नं. १४
१५.	पिप्रहवा स्वास्थ्य चौकी	वडा नं. १५
१६.	जयसपुर स्वास्थ्य चौकी	वडा नं. १६
१७.	परसपुर स्वास्थ्य चौकी	वडा नं. १७
१८.	खासकारकाँदो स्वास्थ्य चौकी	वडा नं. १८
१९.	बसुदेवपुर स्वास्थ्य चौकी	वडा नं. १९
२०.	मनिकापुर स्वास्थ्य चौकी	वडा नं. २०
२१.	पुरैना स्वास्थ्य चौकी	वडा नं. २१

क्र.सं.	स्वास्थ्य संस्थाको विवरण	ठेगाना
२२.	पुरैनी स्वास्थ्य चौकी	वडा नं. २२
२३.	शहरी स्वास्थ्य सेवा केन्द्र	वडा नं. २३
२४.	भेरी अस्पताल	
२५.	विशेषज्ञ बाल अस्पताल नेपालगञ्ज	
२६.	संजिवनी डायग्नोसिस सेन्टर नेपालगञ्ज	
२७.	वेष्टन हस्पिटल नेपालगञ्ज	
२८.	नेपालगञ्ज मेडिकल कलेज नेपालगञ्ज	
२९.	कान्ती आरोग्य अस्पताल नेपालगञ्ज	
३०.	नेपाल हेल्थ क्याम्पस	
३१.	आई.एन.एफ.अस्पताल मानपुर	
३२.	सुनगाभा स्वास्थ्य	
३३.	एभरेष्ट हेल्थ केयर	

स्रोत: नगरपालिका स्वास्थ्य शाखा

५.२.२ खोप सेवा तथा सुरक्षित मातृत्व सम्बन्धी विवरण

क) खोपको विवरण

बालबालिका भविष्यका निर्माता हुन् । यसको लागि यिनीहरू स्वस्थ र निरोगी हुनु आवश्यक छ । बाल्य अवस्थामा उनीहरूलाई बी.सी.जी. एक पटक, डी.पी.टी.तीन पटक, दादुरा एक पटक, पोलियो र भिटामिन तोकिएको मात्रामा दिनु पर्दछ । बालबालिकाहरूको लागि पाँच वटै खोपहरू नियमित र पुरा मात्रामा दिनु पर्दछ । नेपाल सरकारले राष्ट्रिय खोप कार्यक्रमलाई उच्च प्राथमिकतामा राखेको छ । खोप कार्यक्रम कम खर्चिलो तथा मितव्ययी रूपमा गरिने स्वास्थ्य क्षेत्रको एउटा प्रभावकारी प्रयत्न हो । खोप कार्यक्रमले उल्लेख्य रूपमा बालमृत्युदर घटाउन र विभिन्न रोगलाई रोकथाम गर्न सहयोग पुऱ्याएको छ । जसले गर्दा दिगो विकास लक्ष्यको बालमृत्युदर घटाउने लक्ष्य (एम.डी.जी.-४) प्राप्त गर्न सहयोग पुगेको छ ।

तालिका नं. ७७: खोप सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	सूचकहरू	श्रावण २०७९/असार ८०	श्रावण २०८०/असार ८१	श्रावण २०८१/असार ८२
१	उपमहानगरपालिका भरीको समग्र मासिक प्रतिवेदन प्रतिशत (Reporting Rate)	१००	१००	१००
२	उपमहानगरपालिका भरीको समग्र मासिक प्रतिवेदन समयमै भएको प्रतिशत (Reporting Rate on time)	९०.१८	९१.९५	८३.३३
३	राष्ट्रिय खोप तालिका अनुसार पुर्ण खोप पाउने बालबालिकाको %	८२.९३	१०१.३२	१०६.७९

क्र.सं.	सुचकहरू	श्रावण २०७९/असार ८०	श्रावण २०८०/ असार ८१	श्रावण २०८१/असार ८२
४	१ वर्ष मुनिका विसिजि खोप लगाउने बालबालिकाको %	१७०.६५	१६६.९३	१५३.०२
५	१ वर्ष मुनिका डिपिटी पहिलो खोप लगाउने बालबालिकाको %	१२३.४२	१२१.७१	११२.७१
६	१ वर्ष मुनिका डिपिटी तेस्रो खोप लगाउने बालबालिकाको %	११५.१५	११६.०३	१०६.३४
७	१ वर्ष मुनिका बालबालिकाहरूले दादुरा रूबेला पहिलो मात्रा खोप पाएको %	११०.९१	११०.८९	१०३.९४
८	१२ देखि २३ महिना सम्मका बालबालिकाहरूले दादुरा रूबेला दोश्रो मात्रा खोप पाएको %	१०९.२२	१०४.५	१११.८५
९	TD२ & TD२+ खोप पाएका गर्भवति महिलाको %	९९.८	९९.४७	९९.०७
१०	१ वर्ष मुनिका पिसिभी पहिलो खोप लगाउने बालबालिकाको %	१२४.४८	१२१.७१	११२.४
११	१ वर्ष मुनिका पिसिभी तेस्रो खोप लगाउने बालबालिकाको %	११२.८९	११०.८६	१०४.१३
१२	पेन्टा १ Vs दादुरा २ ड्रप आउट दर	११.१९	१५.६२	४.९
१३	पेन्टा १ Vs पेन्टा ३ ड्रप आउट दर	६.७	४.६७	५.६५
१४	पिसिभी ड्रप आउट दर	९.३१	८.९२	७.३६
१५	दादुरा खोप ड्रप आउट दर	१५.०७	१७.९७	१६.९६
१६	दादुरा खोपको खेर जाने दर	३८.१	४१.१९	३७.०५
१७	टिडी खोपको खेर जाने दर	२३.७४	२५.०८	२७.३६
१८	०-२३ महिनाका बालबालिकाहरूको वृद्धि अनुगमन गरेका बालबालिका मध्य कम तौल हुने बालबालिकाको %	७५.२२	६७.५४	५८.८४
१९	स्वास्थ्य सस्थामा कम जन्म तौल (low birth weight २.५kg) भएका शिशु %	१४.४१	१४.९३	१५.०७
२०	०-२३ महिना बालबालिकाहरूको औषत वृद्धि अनुगमन पटक	४.४६	५.८९	५.६२
२१	२ महिना मुनिका दर्ता भएका बिरामी मध्ये PSBI को %	७.२५	५.०३	०.५४
२२	PSBI भएका बच्चाहरूले Gentamicin पहिलो मात्रा पाएको %	८०	१००	१००

क्र.सं.	सुचकहरू	श्रावण २०७९/असार ८०	श्रावण २०८०/ असार ८१	श्रावण २०८१/असार ८२
२३	PSBI भएका बच्चाहरूले Gentamicin को पुरा मात्रा पाएको %	४०	१००	५०
२४	पाँच वर्षमुनिका बच्चाहरूमा भाडापखालाको incidence rate (प्रति हजारमा)	३९९.८९	७३६.१४	५५४.२६
२५	पाँच वर्षमुनिका बच्चाहरूमा स्वासप्रश्वासको (ARI) को Incidence (प्रति हजारमा)	५०६.५२	७७३.११	७३६.७५
२६	पाँच वर्षमुनिका बच्चाहरूमा pneumonia को Incidence दर (प्रति हजारमा)	८४.६२	९९.३९	६८.९३
२७	पाँच वर्षमुनिका बच्चाहरूमा with ARI seffering pneumonia को Incidence दर (प्रति हजारमा)	१००.८७	१००	१००
२८	८ देखि ५९ दिनको शिशु मध्ये निमोनिया भएकोमा Antibiotics (Amoxicillin) बाट उपचार भएको प्रतिशत	३७५	११७.३२	२३३.३३
२९	स्वास्थ्य संस्थामा कम्तिमा एकपटक गर्भ जाच गराउने महिलाको %	१५६.८२	१५२.१८	१३२.१६
३०	स्वास्थ्य संस्थामा पहिलो पटक प्रोटोकल अनुसार गर्भ जाँच गराउने महिलाको %	५९.१	५३.६६	५३.४४
३१	स्वास्थ्य संस्थामा चार पटक प्रोटोकल अनुसार गर्भ जाँच गराउने महिलाको %	६६.१७	५९.१५	६५.४८
३२	गर्भावस्थामा १८० आईरन चक्की पाउने महिलाको %	६६.०३	५१.७३	५९.४१
३३	गर्भावस्थामा क्याल्सियम चक्की पाउने महिलाको %	४.७३	११.३	१९.०८
३४	स्वास्थ्य संस्थामा आठ पटक प्रोटोकल अनुसार गर्भ जाँच गराउने महिलाको %	१३.३६	२६.९३	२९.५७
३५	संस्थागत सुत्केरी %	३३३.५७	३२१.९९	२८२.४६
३६	२० वर्ष मुनिको सुत्केरी %	६.१३	५.९२	५.८२
३७	४५ दिनको लागी आईरन चक्की पाएका सुत्केरी महिला %	१६.५१	१०२.२७	१०१.८७
३८	४५ दिनको लागी आईरन चक्की पाएका सुत्केरी महिला सख्या	१५२८	९६२८	८८१३
३९	भिटामिन ए प्राप्त सुत्केरी महिला सख्या	६९५६	९६१६	८७०४
४०	जम्मा औलो पोजिटिभ केस	१०	१२	४०

क्र.सं.	सुचकहरू	श्रावण २०७९/असार ८०	श्रावण २०८०/असार ८१	श्रावण २०८१/असार ८२
४१	प्रति दश हजार जनसंख्यामा कुष्ठरोग Prevalence दर	६.७४	१२.०३	११.८८
४२	कुष्ठरोगको नया केश पत्ता लाग्ने दर (per १०,०००)	०.७	१.१७	०.८२
४३	नयाँ कुष्ठरोगीको संख्या	१२	२०	१४
४४	सबै खाले टीबी केशमा Case notification rate (CNR)	१८९.३३	१८३.६४	१७४.०७
४५	क्षयरोगको उपचार सफलता दर	९१.८४	८८.८९	८८.६३
४६	दर्ता भएका नयाँ क्षयरोगका बिरामी संख्या	३०३	२८७	२८१
४७	दर्ता भएका रिल्याप्स क्षयरोगका बिरामी संख्या	२३	२६	१८

स्रोत: उप-महानगरपालिका स्वास्थ्य महाशाखा

बाल्यकाल तथा उमेर पुगेपछि लाग्न सक्ने प्राणघातक रोगहरू जस्तै: क्षयरोग, भ्यागुते रोग, लहरे खोकी, धनुष्टंकार, हेपाटाइटिस बी, इन्फुल्यन्जा टाइप बी, पोलियो, न्यूमोनिया, दादुरा, रुबेला र जापानीज इन्सप्लाइटिस विरुद्ध चरणबद्ध रुपमा समयमै खोपहरू अनिवार्य रुपमा लगाउनु पर्दछ। ती खोपहरू क्रमशः BCG, DPT, OPV, PCV, IPV, MR, JE / ID हुन्। यसरी खोपहरू समयमै लगाउँदा सिमित लगानीमा ठूला रोगहरूको जोखिमबाट मुक्त भई बाल मृत्युदर नियन्त्रण गर्ने प्रभावकारी उपाय हुन्छ।

ख) सुरक्षित मातृत्वको अवस्थाको विवरण

बालबालिकालाई गर्भमा रहँदा देखि र जन्मेपछि स्याहार तथा रेखदेख गर्न सकिएन भने उनीहरू विभिन्न रोगबाट संक्रमित हुने जोखिम हुन्छ। गर्भमा रहँदा मूलतः आमाको उमेर, पोषण, आराम, मादक तथा सुर्तिजन्य पदार्थको सेवन लगायतका अवस्थाले बालबालिकाको स्वास्थ्य निर्भर रहन्छ। बालबालिका स्वस्थ जन्मनका लागि गर्भवती महिलाले कम्तीमा पनि चारपटक नियमित स्वास्थ्य जाँच गराउनुपर्दछ र आवश्यक खोप (टि.टि.) तथा आइरन, भिटामिन चक्कीहरू नियमित सेवन गर्नुपर्दछ। कम उमेरमै गर्भवती हुँदा आमा र शिशु दुवैको स्वास्थ्यमा हानी नोक्सानी पुग्ने भएकाले सरकारले कानूनी रुपमा विवाह गर्ने न्यूनतम उमेर २० वर्ष तोकेको छ। तर, १७ प्रतिशत किशोरीहरू १५ देखि १९ वर्ष उमेरमा गर्भवती भएका वा आमा भइसकेका हुन्छन् (नेपाल जनसांख्यिक तथा स्वास्थ्य सर्वेक्षण, २०११)। सरकारले स्वास्थ्य सेवा विभाग मार्फत सुरक्षित मातृत्व तथा नव शिशु स्वास्थ्यका लागि समुदायमा आधारित कार्यक्रम सञ्चालन गरिरहेको छ।

तालिका नं. ७८: सुरक्षित मातृत्वको अवस्थाको विवरण

क्र.सं.	सुचकहरू	श्रावण २०७८ देखि असार ७९	श्रावण २०७९ देखि असार ८०	श्रावण २०८० देखि फागुन मसान्त ८१
१	प्रोटोकल अनुसार ४ पटक गर्भजाँच गर्ने महिलाको संख्या	६३	६६	५९
२	प्रोटोकल अनुसार ८ पटक गर्भजाँच गर्ने महिलाको संख्या	०	१३	२७

क्र.सं.	सुचकहरू	श्रावण २०७८ देखि असार ७९	श्रावण २०७९ देखि असार ८०	श्रावण २०८० देखि फागुन मसान्त ८१
३	घरमा जिवित जन्म भएको नवजात शिशुको जम्मा संख्या	१११	१६	४१
४	संस्थागत सुत्केरी संख्या	३२०	३३४	३२२
५	दक्ष प्रसुतिकर्मीद्वारा (SBA) प्रसुति भएको दर	३१५	७७	६९
६	दक्ष प्रसुतिकर्मीद्वारा (SHP) प्रसुति भएको दर	५	२५७	२५३
७	प्रोटोकल अनुसार ३ पटक गर्भजाँच गर्ने महिलाको संख्या	८८	४४	४०
८	जम्मा मातृ मृत्यु संख्या	१६	१३	९
९	नवजात मृत्यु संख्या	१५७	९४	८९
जम्मा		१०७५	९१४	९०९

स्रोत: नगरकार्यपालिकाको कार्यालय

५.२.३ बालस्वास्थ्य तथा कुपोषणको अवस्था

कुनै पनि ठाउँको पोषणको अवस्था त्यस ठाउँका बालबालिकालाई हेरेर सजिलै अनुमान लगाउन सकिन्छ । पोषित बालबालिकालाई कुनै पनि ठाउँको सामाजिक र आर्थिक विकासको सूचकको रूपमा हेर्न सकिन्छ । सरकारले पनि पोषणलाई प्राथमिकता दिई ५ वर्ष मुनिका बालबालिकाहरूलाई नियमित रूपमा बालवृद्धि अनुमान गर्दै आएको छ । बालअधिकार सम्बन्धी महासन्धी, १९८९ ले समेत बालबालिकालाई अवहेलना, बेवास्ता, हेलचेक्राई, दुव्यवहार, हिंसा लगायतबाट जोगाई खाना र पोषणको अधिकार सुनिश्चित गर्नुपर्ने उल्लेख गरेको छ । नेपालको संविधान (२०७२) ले पनि खाद्य सम्प्रभुतालाई मौलिक हकका रूपमा राखेको छ । स्वास्थ्य र पोषण मानव जीवनको पहिलो महत्वपूर्ण आवश्यकता भएको र स्वस्थ नागरिक बिना राष्ट्रका अन्य विकास क्रियाकलापहरू प्रभावकारी हुन नसक्ने भएको हुँदा जनस्वास्थ्यको अध्ययन योजना तर्जुमा प्रक्रियाको एक महत्वपूर्ण हिस्सा हुन आउँछ । यस उपमहानगरपालिकामा राष्ट्रिय नीति तथा कार्यक्रममा आधारित भई नेपाल सरकारले प्रदान गर्दै आएको बालपोषण भत्तालाई पोषणमा सुधार ल्याउने गरी प्रभावकारी रूपमा अनुगमन गर्दै बालबालिकाको पोषणमा सुधार ल्याउने व्यवस्था गर्नुका साथै बहुक्षेत्रीय पोषण कार्यक्रमलाई विगतबाट शिक्षा लिएर प्रभावकारी पोषणमा सुधार ल्याउने जस्ता कार्यक्रमहरू सञ्चालन हुँदै आएका छन् । यस बाहेक स्वास्थ्य तथा पोषण सम्बन्धी कार्य गर्नका लागि राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय संघसंस्थाहरू समेत कार्यरत रहेका छन् ।

तालिका नं. ७९: बाल स्वास्थ्य कुपोषणको अवस्था

क्र.सं.	सुचकहरू	एकाई	श्रावण २०७८ देखि असार ७९	श्रावण २०७९ देखि असार ८०	श्रावण २०८० देखि फागुन मसान्त ८१
१	कम तौल भएका नवजात शिशुको	प्रतिशत	४.२	३.७	१.५

क्र.सं.	सुचकहरू	एकाई	श्रावण २०७८ देखि असार ७९	श्रावण २०७९ देखि असार ८०	श्रावण २०८० देखि फागुन मसान्त ८१
२	२३ महिना पुरा गरेका बालबालिकाको औसत तौल लिएको पटक प्रतिशतमा	प्रतिशत	७०.८	७५.२	६७.५
३	जन्मेको ६ महिनासम्म स्तनपान गराएको बच्चाहरूको	प्रतिशत	३७.५	४९.२	६८.२
४	१८० आइरन खाने गर्भवतीको संख्या	प्रतिशत	६५	६६	५९.७
५	सुत्केरी अवस्थामा भिटामिन ए प्राप्त गरेका महिलाहरूको	प्रतिशत	७४	७५.२	९०२.९
६	वृद्धि अनुगमनमा २ वर्ष मुनीका शिशुहरूको औषत भेट	प्रतिशत	३	३.७	४.९
७	गम्भिर कुपोषित बच्चाको संख्या	संख्या	०	९२९	९४०
८	गम्भिर कुपोषित बच्चा निको भएको	प्रतिशत	०	९४.९	९४.४
९	३ साइकल (१८० पिस) बालभिट्टा पाउने ६ देखि २३ महिनाको बालबालिकाहरूको प्रतिशत	प्रतिशत	०	२.५	९.९
जम्मा			२५०.३	४८६.९	५३७.९

स्रोत: नगरकार्यपालिकाको कार्यालय

५.२.४ प्रमुख रोग र उपचार सम्बन्धी विवरण

यस उपमहानगरपालिका अन्तर्गतका स्वास्थ्य संस्थाका ओपिडीमा दर्ता भएका बिरामीको संख्या अनुसार पछिल्लो समय देखा परेका १० प्रमुख स्वास्थ्य समस्याहरूको विवरण तलको तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं. ८०: प्रमुख १० स्वास्थ्य समस्याहरूको विवरण

क्र.सं.	सुचकहरू	श्रावण २०७९/असार ८०	श्रावण २०८०/असार ८१	श्रावण २०८१/असार ८२
१	आँखाको समस्या (मोतिबिन्दुका बिरामीहरू)	१८८९८	१९९१४	१९५३५
२	आँखाको समस्या (रिफ्रेक्टिभ बिरामीहरू)	१५८१९	१७८९१	३६३१९
३	आँखाको समस्या (कनजंक्टिभस बिरामीहरू)	१४८९१	३७६५४	१२१६१
४	बहिरङ्गी रोग-ENT संक्रमण-पुरानो सप्युरेटिभ ओटिटिस मिडिया बिरामीहरू	१०१३८	१२०८८	१२८७४
५	बहिरङ्गी रोग - अन्य संक्रमित रोगहरू - माथिल्लो श्वासप्रश्वास नलीको संक्रमण (URTI बिरामीहरू)	९२९७	७८९३	७९३७
६	ओपीडी रोग-अर्थोपेडिक-फ्याक्चर	८७४९	८३०१	३०४

क्र.सं.	सुचकहरू	श्रावण २०७९/असार ८०	श्रावण २०८०/ असार ८१	श्रावण २०८१/असार ८२
७	बाहिरी बिरामी रोग-छाला रोग-फंगल संक्रमण (लाइकेन प्लानस) बिरामीहरु	८१५०	५६२२	४२२४
८	ओपीडी-मोर्विडिटी-अन्य रोग र चोटपटक-टाउको दुखाइ	६०५४	४४९४	४१५७
९	बहिरङ्गी रोग-अन्य संक्रमित रोगहरू-एआरआई/तल्लो श्वासप्रश्वास नलीको संक्रमण (LRTI) बिरामीहरु	५१५७	३३१८	३२९०
१०	ओपीडी रोग - सामान्य लक्षण - ज्वरो	४६१८	५७४९	४१४६

स्रोत: नगरकार्यपालिकाको कार्यालय

५.२.५ सुरक्षित मातृत्व

क) परिवार नियोजन

परिवार नियोजनबाट हुने फाइदाका बारेमा विभिन्न संघ संस्थाबाट गरिएका अध्ययन अनुसन्धानबाट आमा, बच्चा र नवजात शिशुको स्वास्थ्य सुधार गर्न उल्लेखनीय भूमिका खेल्ने कुरा प्रमाणित भएको छ। साथै यसले लैङ्गिक समानता, महिलाको शिक्षा र वृद्धि विकास गर्नको लागि सहयोग पुर्याउँछ। त्यस कारण गुणस्तरीय परिवार नियोजन सेवा प्रदान गर्ने उद्देश्यले सन् १९९१ देखि प्रजनन स्वास्थ्य कार्यक्रम र परिवार नियोजन कार्यक्रमलाई विस्तार गरी अस्पताल, स्वास्थ्य चौकी, आधारभूत स्वास्थ्य केन्द्रहरू र नगरघर क्लिनिकहरूमा विस्तार गरी महिला स्वास्थ्य स्वयंसेवीकाद्वारा सेवा पुर्याउँदै आएको छ। हाल उपमहानगरपालिका भित्र परिवार नियोजनका साधनहरू प्रयोगकर्ताको विवरण तलको तालिकामा समावेश गरिएको छ।

तालिका नं. ८१: परिवार नियोजन प्रयोगकर्ताहरूको विवरण

क्र सं.	सुचकहरू	श्रावण २०७९/असार ८०	श्रावण २०८०/ असार ८१	श्रावण २०८१/असार ८२
१	Pills का लगातार प्रयोगकर्ता संख्या	१४६५	१५२६	७७१
२	डिपोका लगातार प्रयोगकर्ता संख्या	१९७२	२००१	१९४४
३	IUCD का लगातार प्रयोगकर्ता संख्या	९९७	१०७०	११०२
४	Implant का लगातार प्रयोगकर्ता संख्या	१८८८	२०७७	२२२९
जम्मा		६३२२	६६७४	६०४६

स्रोत: नगरकार्यपालिकाको कार्यालय

ख) बच्चाको लिङ्ग र आमाको उमेर समूहको आधारमा जन्मेका, जीवित र मृत्यु भएका बच्चाहरुको विवरण

तालिका नं. ८२: बच्चाको लिङ्ग र आमाको उमेर समूहका आधारमा जन्मेका, जीवित र मृत्यु बच्चाहरुको विवरण

लिङ्ग	महिलाको उमेर समूह							जम्मा
	१५देखि १९	२०देखि २४	२५देखि २९	३० देखि ३४	३५देखि ३९	४० देखि ४४	४५ देखि ४९	
कुल जन्म भएका बच्चा								
छोरा	२०३	२५६५	५८३२	७४५९	८८१०	७४९६	६९६८	३८५३३
छोरी	१७४	२२६३	५२६१	६९९९	७८३३	६३८९	५१८५	३४१०४
जम्मा	३७७	४८२८	११०९३	१४४५८	१६६४३	१३८८५	११३५३	७२६३७
हाल सम्म जिवित भएका बच्चा								
छोरा	१९९	२४९७	५७०२	७२९२	८५८७	७२८२	५९५२	३७५११
छोरी	१७१	२२०७	५१६६	६८४५	७६२१	६२२३	४९८६	३३२१९
जम्मा	३७०	४७०४	१०८६८	१४१३७	१६२०८	१३५०५	१०९३८	७०७३०
मृत्यु भएका बच्चा								
छोरा	४	६८	१३०	१६७	२२३	२१४	२१६	१०२२
छोरी	३	५६	९५	१५४	२१२	१६६	१९९	८८५
जम्मा	७	१२४	२२५	३२१	४३५	३८०	४१५	१९०७

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०७८

उप-महानगरपालिकामा रहेका १५ देखि ४९ वर्ष उमेर समूहका महिलाले पछिल्लो १२ महिनामा जिवित जन्म दिएका जम्मा ७२,६३७ बच्चाहरु मध्ये हाल सम्म जिवित रहेका बच्चाको संख्या ७०,७३० जना रहेका छन् । यसैगरी सोही समयवधीमा मृत्यु भएका बच्चाको संख्या १,९०७ जना रहेका छन् जसको लिङ्ग अनुसार विस्तृत विवरण तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

ग) पहिलो बच्चा जन्मदिँदा महिलाको उमेरको विवरण

कानूनी र प्रजनन स्वास्थ्यको दृष्टिकोणबाट २० वा सो वर्षभन्दा कम उमेरमा आमा बन्नु गैरकानूनी र मातृ तथा शिशु दुवैको स्वास्थ्यका दृष्टिकोणबाट जोखिमपूर्ण मानिन्छ । शारीरिक, मानसिक, आर्थिक रुपमा अपरिपक्व अवस्थामा गर्भाधान र सन्तान जन्माउँदा एकातर्फ अपरिपक्व, कम तौलको, शारीरिक र बौद्धिक रुपमा विकलाङ्ग शिशु जन्मन सक्ने जोखिम उच्च रहन्छ भने अर्कोतर्फ गर्भावस्थाको हेरविचार, मातृ तथा शिशुको स्याहार, खानपान, सरसफाई जस्ता विषयमा पर्याप्त जानकारी नहुँदा आमा र शिशु विभिन्न प्रकारका संक्रमणको शिकार हुन सक्ने सम्भावना रहन्छ ।

नेपालले सहश्राब्दी विकास लक्ष्य २०००-२०१५ का बिचमा मातृ तथा शिशु स्वास्थ्यको क्षेत्रमा उल्लेखनीय प्रगति हासिल गरेको छ । सन् १९९० लाई आधार वर्ष मान्दा नेपालमा कूल १००० जीवित जन्म भएका शिशुमध्ये १०८ जनाको मृत्यु हुने गरेकोमा यो संख्यामा सारभूत रुपमा गिरावट आई सन् २०१५ सम्म ३३ मा झरेको छ भने ५ वर्षभन्दा कम उमेरका बालबालिकाको मृत्युदर (प्रति हजार) ३८ मा झरेको छ । त्यसैगरी सन् १९९० लाई आधार वर्ष मान्दा मातृमृत्यु (प्रति एकलाख) मा ८५० रहेकोमा सन् २०१५ सम्म २५८ मा झरेको देखिन्छ भने तालिम प्राप्त स्वास्थ्यकर्मीबाट प्रसूति गराउने महिलाको अनुपात ५५.६ प्रतिशत पुगेको तथ्याङ्क देखिन्छ (Nepal and the Millennium Development Goals Final Status Report, 2000- 2015) ।

यसरी हेर्दा समग्र मातृ तथा शिशु स्वास्थ्यको क्षेत्रमा सकारात्मक प्रभावका संकेतहरू पालिकामा देखा परिरहेका छन् ।

तालिका नं. ८३: १५-४९ उमेर समूहका विवाहित महिलाहरूले हाल सम्म जिवित जन्माएका बच्चाहरूको संख्या अनुसार महिलाको जनसंख्या

पहिलो बच्चा जन्मदिदा आमाको उमेर								
हाल सम्म जिवित भएका बच्चा	१५-१९ वर्ष	२०-२४ वर्ष	२५-२९ वर्ष	३०-३४ वर्ष	३५-३९ वर्ष	४०-४४ वर्ष	४५-४९ वर्ष	जम्मा विवाहित महिला संख्या
बच्चा नभएको	५८८	१७२४	१११६	५२०	३२५	२६६	२६७	४८०६
१ बच्चा	२१५	१९६८	२०३६	१३६१	८३४	४८८	३७५	७२७७
२ बच्चा	६०	९१९	२१०३	२३३७	२१९९	१६४३	१०४१	१०३०२
३ बच्चा	१०	२५७	९८४	१३४२	१४६६	११३०	८८३	६०७२
४ बच्चा	३	५२	३३५	६२८	८२६	६९२	५४८	३०८४
५ बच्चा	०	५	८७	२१२	३८९	३९३	३४१	१४२७
६ बच्चा	०	३	१६	९०	१७४	१८४	१८५	६५२
७ बच्चा	०	०	४	३६	५७	६९	९८	२६४
८ बच्चा	०	०	०	३	३५	३४	४६	११८
९ भन्दा धेरै बच्चा	०	०	०	१	४	१४	१९	३८
जम्मा	८७६	४९२८	६६८१	६५३०	६३०९	४९१३	३८०३	३४०४०
प्रतिशत	२.५७	१४.४८	१९.६३	१९.१८	१८.५३	१४.४३	११.१७	१००

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०७८

उपमहानगरपालिकाका कूल ३४,०४० मध्ये ८७६, जना अर्थात् २.५७ प्रतिशत महिलाले १५-१९ वर्षको बिचमा पहिलो सन्तान जन्माएको देखिन्छ । त्यसैगरी ४,९२८ अर्थात् १४.४८ प्रतिशत महिला २०-२४ वर्ष उमेरमा, ६,६८१ अर्थात् १९.६३ प्रतिशत महिला २५-२९ वर्ष उमेरमा र ६,५३० जना अर्थात् १९.१८ प्रतिशत महिला ३०-३४ वर्ष उमेरमा आमा बनेको देखिन्छ भने ३५-३९ वर्षमाथि पहिलो पटक आमा बन्नेको संख्या जम्मा ६,३०९ जना अर्थात् १८.५३ प्रतिशत रहेको छ । यसैगरी ४०-४४ वर्षको महिला ४,९१३ अर्थात् १४.४३ प्रतिशत रहेका छन् भने ४५-४९ वर्षका ३,८०३ अर्थात् ११.१७ प्रतिशत महिलाले पहिलो बच्चालाई जन्म दिएका छन् ।

५.२.६ विवाहित तथा अविवाहित महिला तथा पुरुषको विवरण

तालिका नं. ८४: विवाहित तथा अविवाहित महिला तथा पुरुषको विवरण

क्र.सं.	महिला पुरुषको विवरण	पुरुषको संख्या	महिलाको संख्या	जम्मा	प्रतिशत
१.	अविवाहित	२७,८२७	२१,९९७	४९,८२४	३७.२
२.	विवाहित	३७,२२२	४०,६६६	७७,८८८	५८.२
३.	एकल (विधुर/विधवा)	१,२५९	४,१३७	५,३९६	४.०
४.	पारपाचुके	८७	१६१	२४८	०.२
५.	छुट्टिएको	१४२	२५९	४०१	०.३
जम्मा		६६,५३७	६७,२२०	१,३३,७५७	१००

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

५.३ खानेपानी तथा सरसफाई

स्वच्छ पानी तथा सरसफाई मानवीय स्वास्थ्यलाई प्रभाव पार्ने प्रमुख तत्वहरू भएको र दिगो विकास लक्ष्यको लक्ष्य नं. ६ ले खानेपानी तथा सरसफाईलाई सुनिश्चितता गर्नुका साथै नेपालको संविधानले पनि खानेपानी तथा सरसफाई सुविधालाई नागरिकको मौलिक हकको रूपमा व्याख्या गरेको हुनाले स्वस्थ नागरिक उत्पादनमा योगदान पुऱ्याउन गुणस्तरीय खानेपानी र सरसफाईको क्षेत्रलाई उच्च प्राथमिकतामा राखी थप खानेपानी आयोजनाहरू निर्माण गर्नुपर्ने साथै वैज्ञानिक विधिहरूको प्रयोग गरी फोहोरमैला व्यवस्थापन गर्नुपर्ने आवश्यकता रहेको छ ।

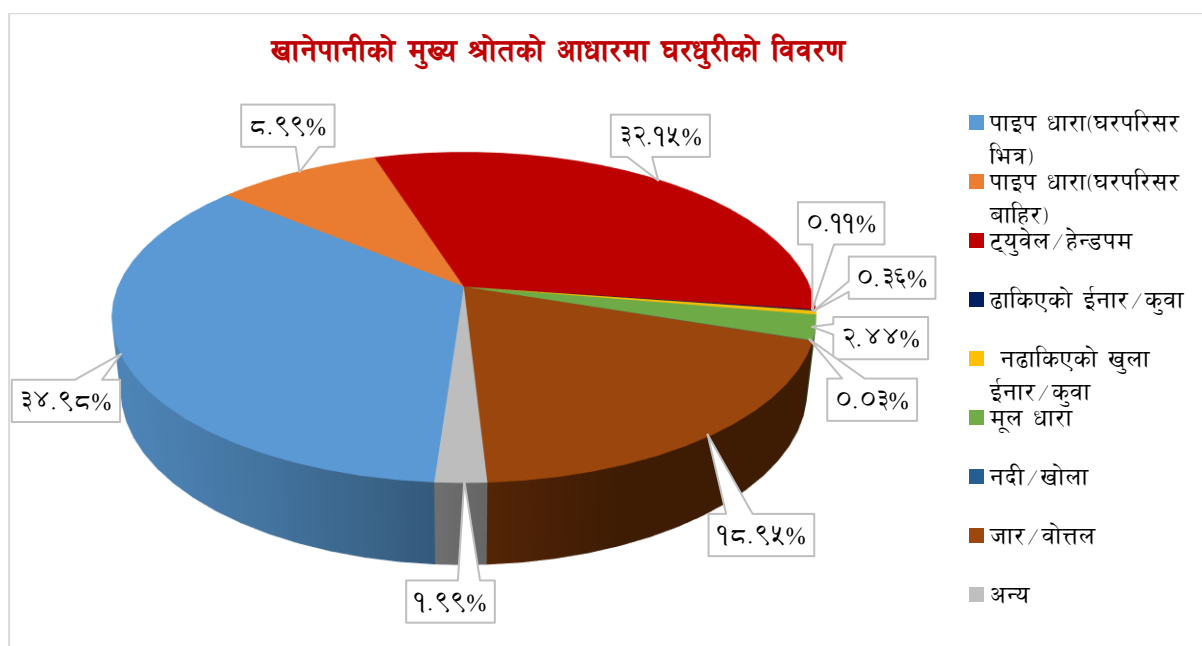
५.३.१ खानेपानीको श्रोतको विवरण

तालिका नं. ८५: खानेपानीको मुख्य श्रोतको आधारमा घरपरिवारको विवरण

वडा नं.	पाइप धारा (घरपरिसर भित्र)	पाइप धारा (घरपरिसर बाहिर)	ट्युबेल/हेन्डपम्	ढाकिएको ईनार/कुवा	नढाकिएको खुला ईनार/कुवा	मूल धारा	नदी/ खोला	जार/ वोत्तल	अन्य	जम्मा
१	७४१	१३६	४७५	३	२१	१५६	१	६२२	१२	२१६७
२	३३४	२२८	२८८	१	०	१	०	४६५	४६	१३६३
३	३७९	६३	५५	०	२	०	०	५५	२	५५६
४	४५८	१८६	६६५	१०	१९	६४	२	१३८७	१२७	२९१८
५	२०८	४६	६६३	१	१०	२	१	२००	६	११३७
६	२३८	८	७६७	०	२	२	०	३८५	९	१४११
७	२१४	४०	२९७	०	०	०	०	१०७	२४	६८२
८	६०५	३१	१४१	०	९	०	०	६५	१	८५२
९	५४२	२०	५४५	१	३	०	०	३०९	५	१४२५
१०	५१७	१४९	१३२१	३	८	३	०	५९५	६७	२६६३
११	६९६	२४२	३६	०	१	२	०	२२	२	१००१
१२	३७२	१०२	७०४	२	१	०	०	५२९	२८	१७३८
१३	७४३	२२०	३७८	०	४	१०	०	११०	१	१४६६
१४	७७५	३४	२३४	०	२	०	०	९	२	१०५६
१५	३५३	३२	३२९	२	१	३७६	०	४	४८	११४५
१६	२२१	५२	८०६	१	३	०	०	७	१०	११००
१७	८४४	८९	१६६	०	२	६८	०	४३	८	१२२०
१८	९७५	१२६	३७४	४	१५	६५	५	९५६	१८२	२७०२
१९	६४२	५५६	३६९	७	१	०	०	१३६	०	१७११
२०	१२४७	४०१	१०३९	२	१३	९५	०	४७६	२५	३२९८
२१	७७१	३१३	४४८	१	३	०	०	११	६	१५५३
२२	१८०	२७	७१	०	५	०	०	५८	७८	१०६६
२३	३६	५	२९४	०	०	०	०	०	०	३३५
जम्मा	१२०९१	३१०६	११११२	३८	१२५	८४४	९	६५५१	६८९	३४५६५
प्रतिशत	३४.९८	८.९९	३२.१५	०.११	०.३६	२.४४	०.०३	१८.९५	१.९९	१००

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

यस उपमहानगरपालिकामा रहेका ३४,५६५ घरपरिवारहरू मध्ये सामान्यतया धेरैजसो धारा/पाइप (घरपरिसर भित्र) को पानी पिउने परिवारको संख्या १२,०९१ अर्थात ३४.९८ प्रतिशत यसैगरी, धारा/पाइप (घरपरिसर बाहिर) बाट पिउनेको संख्या, ३,१०६ अर्थात ८.९९ प्रतिशत रहेको छ। सामान्यतया धेरैजसो घरपरिवारले ट्युबेल/हेण्डपम्पबाट पानी पिउनेको संख्या ११,११२ अर्थात ३२.१५ प्रतिशत रहेका छन्। यसका साथै जार/बोतल प्रयोग गर्ने घरपरिवार संख्या ६,५५१ अर्थात १८.९५ प्रतिशत रहेका छन्। यसैगरी मूल धाराको पानी पिउने गरेका घरपरिवार संख्या ८४४ अर्थात २.४४ प्रतिशत, नदी/खोलाको पानी पिउनेको संख्या ९ अर्थात ०.०३ प्रतिशत, नढाकिएको इनारको पानी पिउनेको संख्या १२५ अर्थात ०.३६ रहेको छ भने ढाकिएको इनारको पानी पिउनेको संख्या ३८ अर्थात ०.११ प्रतिशत रहेका छन् र अन्य पानीको स्रोत प्रयोग गर्ने परिवारको संख्या ६८९ अर्थात १.९९ प्रतिशत रहेको छ। जसको वडागत रूपमा विस्तृत विवरण तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

Sustainable Development Goals Status & Roadmap: २०१६-२०३० का अनुसार (SDG- 6) आधार वर्ष २०१५ मा सुरक्षित पिउने पानी उपभोग गर्ने जनसंख्या १५ प्रतिशत मात्र देखिन्छ। दिगो विकास लक्ष्य अनुगमन ढाँचा समेत उल्लेख भएको उक्त दस्तावेज अनुसार यो जनसंख्या क्रमशः वृद्धि गर्ने अपेक्षा गरिएको छ। जसअनुसार २०१९ मा ३५ प्रतिशत, २०२२ मा ५० प्रतिशत, २०२५ मा ६५ प्रतिशत हुँदै सन् २०३० सम्म सुरक्षित पिउने पानी प्रयोगकर्ता कूल जनसंख्याको ९० प्रतिशत हुने महत्वाकांक्षी लक्ष्य राखिएको छ। उक्त राष्ट्रिय लक्ष्य प्राप्तमा टेवा पुर्‍याउन तथा आम जनसाधारणको जनस्वास्थ्यमा सुधार गर्न पानी प्रयोग गर्दा पानीको उपयुक्तताको परीक्षण र सुरक्षाको उपायहरूबारे व्यापक जनचेतना फैलाउनुपर्ने देखिन्छ।

५.३.२ शौचालयको प्रयोगको अवस्था

कतिपय दुर्गम नगरबस्तीमा अहिले पनि मानिसहरू पानीका स्रोत तथा खुला ठाउँमा दिसा पिसाब गर्ने गर्दछन्। सभ्य समाजको निम्ति यो अभ्यास असभ्यताको प्रतीक हो। खुला क्षेत्रमा गरिने मलमुत्र विसर्जनले मानिसको शरीरमा खाना, पानी र श्वासप्रश्वास मार्फत किटाणुको प्रवेश हुन्छ। त्यसकारण प्रत्येक घरमा शौचालयको निर्माण अनिवार्य आवश्यकता हो। सरकार तथा विभिन्न गैरसरकारी संस्थाहरूले हाल आएर शौचालय निर्माणलाई प्राथमिकता दिएको पाईन्छ। निजी घर तथा सार्वजनिक स्थलहरूमा हातधुने पानी

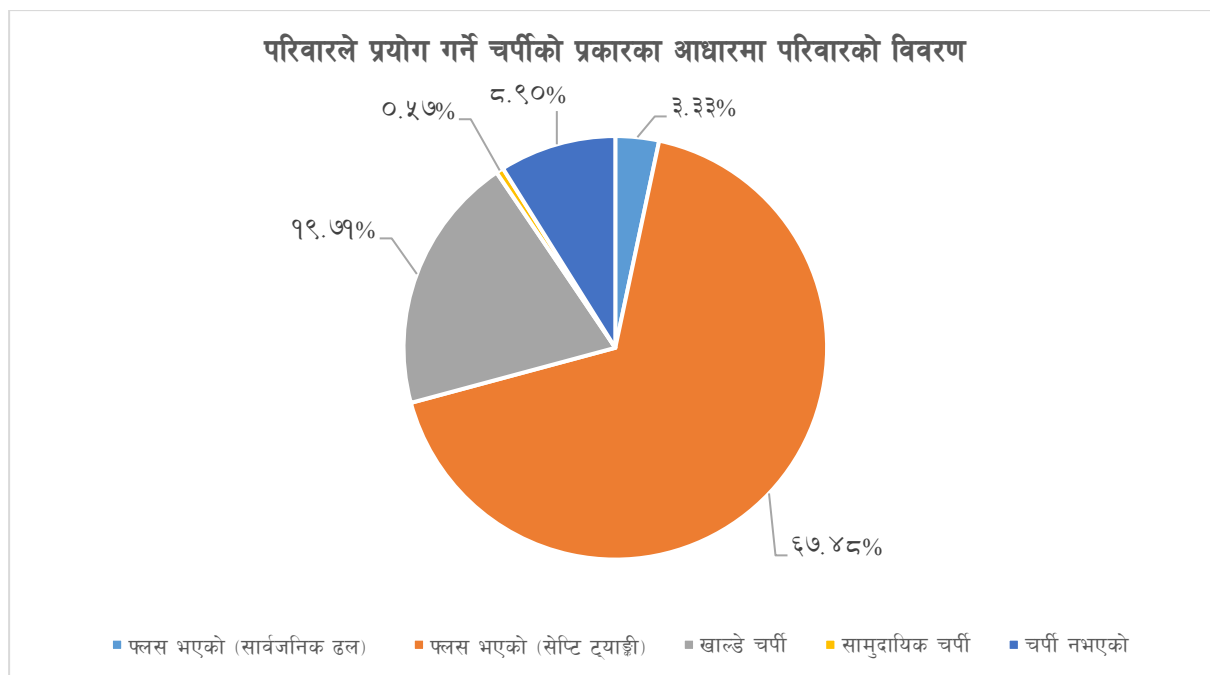
सहित अनिवार्य रुपमा शौचालय हुनुपर्दछ । विपन्न समुदायका परिवारहरूले आफैँ शौचालय निर्माण गर्न नसकेको अवस्थामा सरकार विशेष गरी स्थानीय सरकारले शौचालय निर्माणमा अनुदान दिनुपर्ने हुन्छ ।

तालिका नं. ८६: परिवारले प्रयोग गर्ने चर्पीको प्रकारका आधारमा परिवारको विवरण

वडा नं.	फ्लस भएको (सार्वजनिक ढल)	फ्लस भएको (सेप्टिक ट्याङ्क)	खाल्डे चर्पी	सामुदायिक चर्पी	चर्पी नभएको	जम्मा
१	२८	१९००	२२५	१	१३	२१६७
२	१७	११४२	१९७	४	३	१३६३
३	८३	४०८	५९	३	३	५५६
४	७०	२६७९	११९	१३	३७	२९१८
५	३४	७०२	३८७	५	९	११३७
६	३९	८८१	४६९	१	२१	१४११
७	७	४७८	१८८	२	७	६८२
८	६८	६९५	४७	१३	२९	८५२
९	८०	१२३५	१०२	५	३	१४२५
१०	९०	२४११	१३४	४	२४	२६६३
११	३८	८७६	५२	९	२६	१००१
१२	१३	१३२९	३७३	४	१९	१७३८
१३	६७	६३३	४८६	२०	२६०	१४६६
१४	१४	२८९	४४२	४	३०७	१०५६
१५	७०	३७८	२३०	१०	४५७	११४५
१६	९	४८३	४८९	५	११४	११००
१७	६०	६७५	२२७	६	२५२	१२२०
१८	५९	२००५	५८५	१०	४३	२७०२
१९	१३	१०२९	४४८	४१	१८०	१७११
२०	२८०	१९६७	७१०	१९	३२२	३२९८
२१	२	५५४	६५५	१८	३२४	१५५३
२२	८	४४९	१५५	०	४५४	१०६६
२३	१	१२८	३५	०	१७१	३३५
जम्मा	११५०	२३३२६	६८१४	१९७	३०७८	३४५६५
प्रतिशत	३.३३	६७.४८	१९.७१	०.५७	८.९०	१००

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

उपमहानगरपालिकामा कुल घरपरिवारहरू मध्ये सबैभन्दा धेरै ६७.४८ प्रतिशतले फ्लस भएको (सेप्टिक ट्याङ्क), ३.३३ प्रतिशतले फ्लस भएको (सार्वजनिक ढल), १९.७१ प्रतिशतले खाल्डे चर्पी, ०.५४ प्रतिशतले सामुदायिक चर्पी र ८.९० प्रतिशतले भने चर्पीको प्रयोग नगरी खुल्ला स्थानहरूमा दिसा पिसाब गर्ने गरेको देखिन्छ । जसको वडागत विस्तृत विवरण तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

५.३.३ सार्वजनिक शौचालयको विवरण

निजी घर तथा सार्वजनिक स्थलहरूमा हात धुने पानी सहित शौचालय हुनुपर्दछ । विपन्न समुदायका परिवारहरूले आफैं शौचालय निर्माण गर्न नसकेको अवस्थामा स्थानीय सरकारले शौचालय निर्माणमा अनुदान दिनुपर्ने हुन्छ । यस उपमहानगरपालिकाको घर आँगन, सडक, बजार तथा सार्वजनिक क्षेत्रहरूलाई सरसफाई युक्त बनाउनका लागि विभिन्न स्थानहरूमा सार्वजनिक शौचालयहरू निर्माण भएका छन् । सार्वजनिक शौचालयहरूलाई सरसफाई युक्त राख्नका लागि टोल स्वास्थ्य समिति तथा उप-महानगरपालिकाले महत्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गर्नु पर्दछ । सार्वजनिक शौचालय प्रयोग गरे बापत केही शुल्क लिई शौचालयहरू सरसफाई र व्यवस्थापनमा खर्च गर्न सकिन्छ, यसका साथै घर आँगन, बजार, सडकहरू सफा रहन्छन् भने उप-महानगरपालिकाको राजश्वमा समेत केही टेवा पुऱ्याउन सकिन्छ । यस उपमहानगरपालिकामा पर्याप्त संख्यामा सार्वजनिक शौचालयहरूको विवरण तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं. ८७: सार्वजनिक शौचालयको विवरण

क्र.सं.	शौचालय रहेको स्थान	वडा नं.
१.	बागेश्वरी मन्दिर भित्र रहेको	२
२.	खानेपानी संस्था कार्यालयको उत्तर तर्फ	२
३.	भेरी अस्पताल अगाडी	१०
४.	मासु मन्डी नजिक	१३
५.	सब्जी मन्डी नजिक	८
६.	कृषि विकास बैङ्क अगाडी	१२
७.	मिनी जु-पार्क अगाडी	८
८.	सल्यानी बंगला	४
९.	नगरपालिका कार्यालयको उत्तर तर्फ	१२

क्र.सं.	शौचालय रहेको स्थान	वडा नं.
१०.	बाबुगाउँ	१४
११.	भन्सार नजिक	१५
१२.	जयसपुर (राजमार्ग नजिक)	१६
१३.	चौलिका चोक देखी १०० मिटर पश्चिम	१७
१४.	हनुमान मन्दिरको उत्तर तर्फ	१८
१५.	वडा कार्यालय नजिक	१९
१६.	राभाँ चोक	२०
१७.	वडा कार्यालय नजिक	२१
१८.	कान्ति ताल नजिक	२२
१९.	भज्जुपुरवा	२३

स्रोत: नगरकार्यपालिकाको कार्यालय

५.३.४ फोहोर व्यवस्थापन सम्बन्धी घरपरिवारको विवरण

विशेष गरी शहरी क्षेत्र र बजार केन्द्रहरूमा जनघनत्व बढी हुने भएका कारण मानव उत्सर्जित तथा उद्योगधन्दा र कलकारखानाबाट निस्कने फोहोरले बस्तीको सौन्दर्यलाई विरुप पार्नुको साथै सार्वजनिक स्वास्थ्यमा नकारात्मक प्रभाव पार्दछ । यस्तो अवस्थामा सरकार तथा समुदाय दुवैको तर्फबाट फोहोर व्यवस्थापन प्रणालीलाई दीर्घकालीन रूपमा सम्बोधन गर्नुपर्दछ । फोहोरले स्वास्थ्य र सौन्दर्य दुवैलाई हानी गर्दछ भन्ने कुरा हृदयंगम गर्दै फोहोरको समुचित व्यवस्थापन गर्नु आवश्यक छ । कतिपय कुहिने प्रकृतिको फोहोरबाट प्राङ्गारिक मल पनि बनाउन सकिन्छ । उप-महानगरपालिकाले योजना बद्ध रूपमा फोहोरमैला व्यवस्थापनको कार्यथालनी नगरेता पनि स्थानीयहरूले कुहिने र नकुहिने फोहोरको परम्परागत ढंगले व्यवस्थापन गर्दै आइरहेका छन् ।

फोहोर व्यवस्थापनमा देखिएका समस्याहरू :

हाल यस उप-महानगरपालिकामा देखिएका समस्याहरू देहाय बमोजिम रहेको छ :

- फोहोर व्यवस्थापनका नाममा फोहोरहरू खोला-खोल्साका होचा भागमा अनियन्त्रित तरिकाले फाल्ने प्रवृत्ति यत्रतत्र देखिन्छ । यसरी फालिएको फोहोर वर्षातका समयमा पानीले बगाएर खोला खोल्सा तथा नदीका तल्लो भाग सम्म पुग्याएर प्रदुषणलाई विस्तारित गर्दछ ।
- जमिनका होचा भाग पानीका स्रोत पनि हुने भएका र तिनै पानी सतहमा देखिने एवं जमिनको भित्र पानी छिरेर जाने हुँदा होचा भागमा फालिएको फोहोरले सतहको पानी तथा जमिन भित्रको पानी समेतलाई प्रदुषित गर्दछ ।

फोहोरमैला व्यवस्थापनमा ध्यान दिनुपर्ने कुराहरू :

- भान्सा कोठाबाट निस्केको फोहोरलाई कुहिने र नकुहिने गरी छुट्याउने ।
- कुहिनेलाई मलमा प्रयोग गर्न तालिम तथा हरेक घरधनीलाई उत्प्रेरित गर्ने कार्यक्रम उप-महानगरपालिकाले गर्ने ।

- नकुहिने फोहोरलाई पुनः विभिन्न तहमा छुट्याउने जस्तै काठ, प्लाष्टिक, धातु, सीसा । यी फोहोरलाई आवश्यकतानुसार पहिचान गरिसकेपछि, पुनः प्रयोगमा आउनेलाई सम्बन्धित सेवा व्यवस्थापनतर्फ जोड दिने । यस उप-महानगरपालिका क्षेत्रका खुला स्थान जहाँ पानीको स्रोत छैन त्यहाँ वैज्ञानिक तवरबाट छनौट गर्न व्यवस्था गर्ने ।

५.३.५ ढल निकास तथा ल्याण्डफिल साइटको अवस्था

शहर बजार केन्द्र र एकीकृत बस्ती भएका ठाउँमा ढल निकासको राम्रो प्रबन्ध हुनु आवश्यक छ । ढल निकास पनि भौतिक विकासको एक महत्वपूर्ण पूर्वाधार हो । सडक निर्माणसँगै ढल निकासको व्यवस्थापन भएको खण्डमा सरकार पूर्वाधार विकासमा गरिने दोहोरो खर्चबाट बच्दछ । यसका अलावा मानव बस्तीबाट उत्सर्जित फोहोरलाई मानव बस्तीभन्दा निश्चित टाढाको दुरीमा ल्याण्डफिल साइट बनाएर व्यवस्थापन गर्नुपर्दछ । फोहोर रहित स्वच्छ र सफा वातावरण सभ्यताको परिचायक हो ।

उपमहानगरपालिकाले यथोचित रूपमा ढल निकासको उचित प्रबन्ध गर्न सकेको छैन । यद्यपि शहरी विकास योजना निर्माण गरी अगाडि बढ्न उपमहानगरपालिका प्रतिबद्ध रहेको छ । फोहोरमैला व्यवस्थापनका लागि उपमहानगरपालिका क्षेत्रमा निश्चित ल्याण्डफिल साइटको व्यवस्था हुन सकेको छैन ।

५.३.६ घरपरिवारविहिन बालबालिकाको अवस्था

नेपालको संविधानको धारा ३९ अन्तर्गत उपधारा ९ बमोजिम मौलिक हकमा, असहाय, अनाथ, अपाङ्गता भएका, द्रव्य पिडित, विस्थापित एवं जोखिममा रहेका बालबालिकालाई राज्यबाट विशेष संरक्षण र सुविधा पाउने हक हुनेछ भनी उल्लेख छ भने धारा ४३ मा आर्थिक रूपले विपन्न, अशक्त र असहाय अवस्थामा रहेका, असहाय एकल महिला, अपाङ्गता भएका, बालबालिका, आफ्नो हेरचाह आफै गर्न नसक्ने तथा लोपोन्मुख जातिका नागरिकलाई कानून बमोजिम सामाजिक सुरक्षाको हक हुनेछ भनी उल्लेख गरिएको छ । यसर्थ स्थानीय सरकारको रूपमा रहेको उपमहानगरपालिकाले यस प्रकारको बेसहारा अवस्थामा रहेका बालबालिका र अन्य नागरिकलाई अनिवार्य संरक्षण गर्नुपर्ने दायित्व रहेको छ ।

५.४ कला, भाषा तथा संस्कृति

५.४.१ स्थानीय चाडपर्व तथा जात्रा र मेलाहरूको विवरण

यस उपमहानगरपालिकामा विभिन्न जाति, धर्म सम्प्रदाय र भेषभुषाका मानिसहरू बसोबास गर्दछन् । यहाँ अधिकांश हिन्दु धर्म मान्ने मानिसहरू रहेका छन् भने हिन्दु, क्रिश्चियन, इस्लाम, जैन धर्म मान्ने केही मानिसहरू पनि बसोबास गर्दछन् । सबै जातजाति र सम्प्रदायका आ-आफ्नै खाले धर्म संस्कृति र चालचलन रहेका छन् । जसमा बडादशैं, तिहार, रामनवमी, महाशिवरात्री, हरितालिका, श्री पञ्चमी, श्रीकृष्ण जन्माष्टमी, विवाह पञ्चमी, होली, चैतेदशैं, साउने-माघे संक्रान्ति, मातातीर्थ औंसी, अक्षय तृतीया, हरिशयनी-हरिबोधनी एकादशी, नागपञ्चमी, रक्षाबन्धन (जनैपूर्णमा), कुशेऔंसी, बालाचर्तुदशी, कोजाग्रत पूर्णिमा, श्री स्वस्थानी पूर्णिमा, छठ, ईद, बुद्धजयन्ती, क्रिशमस डे, बकर ईद, असारे १५ लगायतका चाडपर्वहरू रहेका छन् । यस उपमहानगरपालिकामा मनाइने स्थानीय चाडपर्व, जात्रा तथा मेला सम्बन्धी विवरण तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं. ८८: स्थानीय चाडपर्व तथा जात्रा र मेलाहरूको विवरण

क्र.सं.	चाडपर्व/जात्रा/मेला	कहिले मनाइन्छ	मनाउने जातजाति/समुदाय
१.	दशैं, तिहार, तीज, माघी, होली पूर्णिमा, कृष्णअष्टमी, लगायतका पर्वहरू		हिन्दु
२.	शिवरात्री, साउने संक्रान्ति, चैतेदशैं		फाल्गुन, साउन, चैत
३.	माघे संक्रान्ति, तिज, कृष्णजन्माष्टमी		हिन्दु
४.	कृष्ण जन्मअष्टमी	भदौ	हिन्दु
५.	शिवरात्री मेला	शिवरात्री	हिन्दु
६.	होली (फागु पूर्णिमा)	फाल्गुन	हिन्दु
७.	भूमे (भुम्या) पर्व		हिन्दु
८.	क्रिसमस	पौष	क्रिश्चियन धर्मावलम्बी
९.	ईद		मुस्लीम
१०.	छठ	कार्तिक	मैथिली

स्रोत: नगरकार्यपालिकाको कार्यालय

५.५ शान्ति तथा सुरक्षाको विवरण

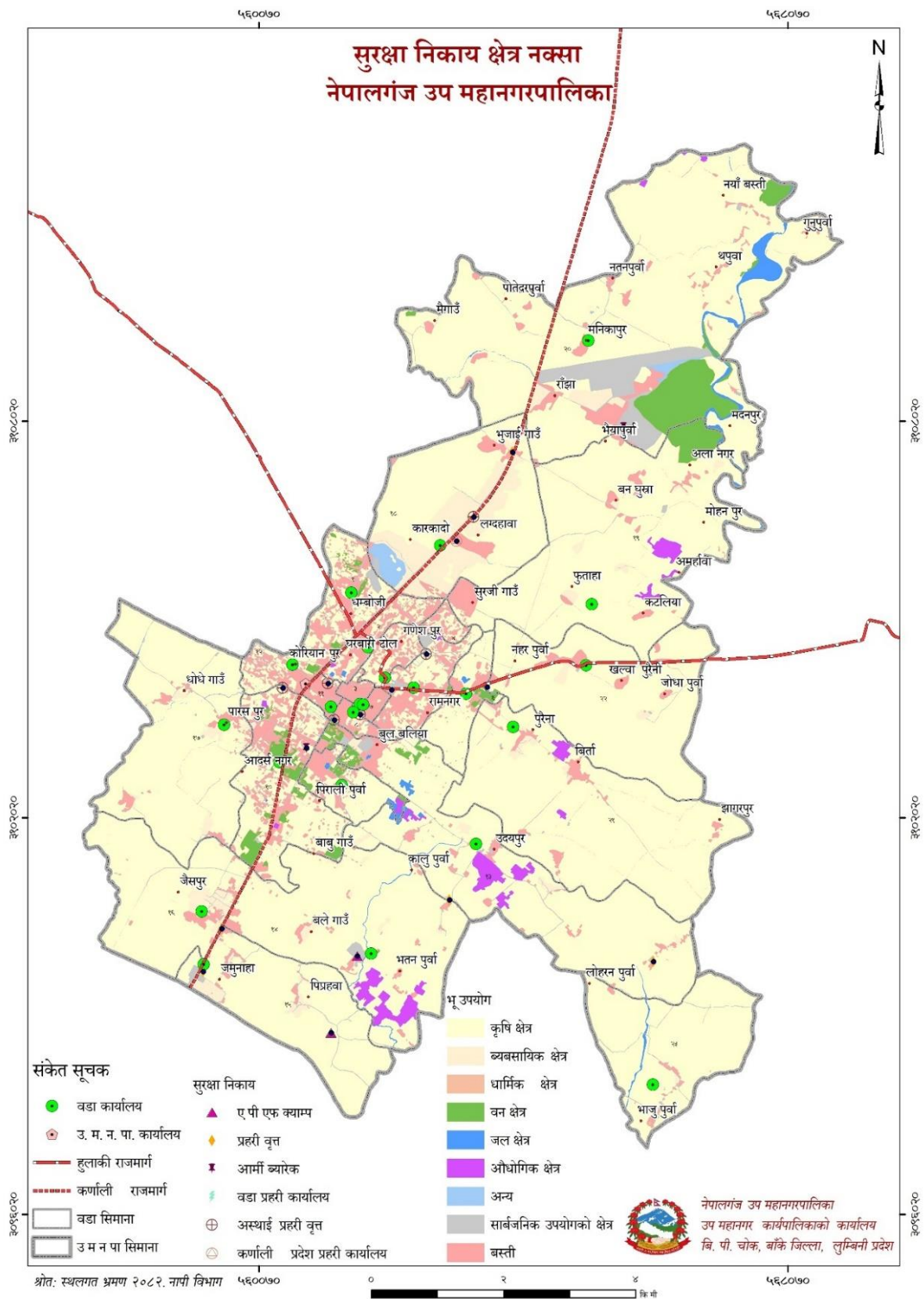
संविधानमा उल्लेख भए अनुरूप राज्यले नागरिकलाई सुरक्षित आभास गराउन सक्नु पर्दछ । हरेक राष्ट्रका नागरिकहरूलाई नागरिक सुरक्षा प्रदान गर्नु राज्यको दायित्व हो । नागरिकले आफ्नो राज्यमा सुरक्षित महशुस गर्न पाउनुपर्छ । यसलाई चुस्त बनाउन नागरिक समाजको पनि त्यतिकै महत्वपूर्ण भूमिका रहन्छ ।

उपमहानगरपालिकामा भएका अपराधिक तथा सामाजिक नियम बाहिरका कार्य चोरी-डकैती लगायतका अन्य कार्यहरू यी सुरक्षा निकायमार्फत समाधान हुने गरेको पाइन्छ । उपमहानगरपालिकामा सानातिना भैँ-भगडा, कुटपिट, साँध, सिमानामा विवाद, चोरी डकैती, ठगी, घरेलु हिंसाका घटनाहरू यदाकदा हुने गरेको स्थानीयबासीको भनाई छ । यस उपमहानगरपालिकाभित्र ६ स्थानमा सुरक्षा निकायहरू स्थापना भएका छन् जसको विस्तृत विवरण तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. ८९: उपमहानगरपालिकामा रहेका प्रमुख सुरक्षा निकायहरूको विवरण

क्र.सं.	सुरक्षा निकायहरूको नाम	रहेको स्थान
१.	श्री नं.४ बाहिनी अड्डा इमामनगर ब्यारेक	ने.ग.उ.म.न.पा.वडा नं.२० राँभा
२.	कर्णाली प्रदेश प्रहरी तालिम केन्द्र सुर्खेत, (हाल नेपालगन्ज)	ने.ग.उ.म.न.पा.वडा नं.१८ कारकाँदो
३.	नेपाल प्रहरी विशेष सुरक्षा गण कोहलपुर, बाँके (हाल नेपालगन्ज)	ने.ग.उ.म.न.पा.वडा नं.०१ नेपालगन्ज
४.	नेपाल प्रहरी प्रदेश कार्यालय कर्णाली प्रदेश (हाल नेपालगन्ज)	ने.ग.उ.म.न.पा.वडा नं.१८ कारकाँदो
५.	जिल्ला प्रहरी कार्यालय, बाँके ।	ने.ग.उ.म.न.पा.वडा नं.०१ नेपालगन्ज
६.	वडा प्रहरी कार्यालय नेपालगन्ज, बाँके	ने.ग.उ.म.न.पा.वडा नं.५ बाँके ।
७.	अस्थायी ट्राफिक प्रहरी पोष्ट	ने.ग.उ.म.न.पा.वडा नं.१० बाँके ।
८.	श्री नं.४ बाहिनी अड्डा इमामनगर ब्यारेक	ने.ग.उ.म.न.पा.वडा नं.२० राँभा

स्रोत: नगरकार्यपालिकाको कार्यालय

नक्सा नं. ९ : उप-महानगरपालिकाको शान्ति क्षेत्र नक्शा

परिच्छेद - ६: वन तथा वातावरणीय स्थिति

६.१ वन क्षेत्रको अवस्था

उपमहानगरपालिकाको कूल भू-भाग मध्ये वनजंगलले ओगटेको क्षेत्र नभएपनि २.६१ प्रतिशत भू-भाग भाडि बुट्यान क्षेत्रले ओगटेको छ । दिगो विकास लक्ष्यको लक्ष्य नं. १५ मा वनको दिगो व्यवस्थापन गर्ने, मरुभूमिकरण विरुद्ध लड्ने, भू-क्षयीकरण रोकेर त्यस्तो प्रक्रियालाई उल्ट्याउने तथा जैविक विविधताको क्षतिलाई रोक्ने कुरा उल्लेख गरिएको छ । तसर्थ पर्यावरणीय प्रणाली सन्तुलन, वायुमण्डलको स्वच्छता तथा जीवजन्तुको बासस्थान कायम राख्न वनजंगलको संरक्षण प्राथमिकतामा राख्नु जरुरी छ । अर्कोतर्फ यस उपमहानगरपालिकामा वनजंगल क्षेत्रबाहेक रहेको बाँझो जमिन, नदीको किनारका बगरहरुमा व्यापक जनपरिचालन गरी वृक्षारोपण गरेमा उपमहानगरपालिकालाई एक प्रकारको हरित बगैँचाको रूपमा विकास गरी सिमित मात्रामै भएपनि वनलाई आयआर्जनसँग जोड्न सकिन्छ । त्यसैगरी भू-संरक्षणका हिसाबले अति सवेदनशील क्षेत्रहरुमा वृक्षारोपण, बाँध निर्माण, तारजाली, तटबन्ध तथा परम्परागत बाढी तथा डुबान नियन्त्रण र भू-संरक्षणका कार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्नुपर्ने देखिन्छ । साथै भू-संरक्षणको प्रभावकारी उपाय वृक्षारोपण भएकाले सो कार्यलाई प्राथमिकतामा राख्नु अति आवश्यक छ ।

६.१.१ वन व्यवस्थापन सम्बन्धी विवरण (सरकारद्वारा व्यवस्थित, सामुदायिक, कबुलियती, धार्मिक र निजी वन)

क. सामुदायिक वन

सामुदायिक वन भन्नाले सामुहिक हितका लागि वनको विकास, संरक्षण र उपयोग गर्न उपभोक्ता समूहलाई सुम्पिएको राष्ट्रिय वनलाई जनाउँछ । स्थानीय बासिन्दालाई वन संरक्षण र उपयोगमा सहभागी बनाउने नेपाल सरकारको नीति अनुसार यस उप-महानगरपालिकामा जिल्ला वन कार्यालयमार्फत सामुदायिक वन उपभोक्ता समूह गठन गरी वन हस्तान्तरण गर्ने काम पनि भइरहेको छ । वन ऐन, २०४९ तथा वन नियमावली, २०५१ ले व्यवस्था गरे बमोजिम सामुदायिक वनको संरक्षण, सम्बर्द्धन तथा व्यवस्थापनको सम्पूर्ण जवाफदेही सम्बन्धित वन उपभोक्ता समूहहरु नै हुन्छन् । यो कार्यक्रम शुरुमा लागू हुँदा यसको उद्देश्य नाझा डाँडा पाखाहरुमा हरियाली बढाउने र सर्वसाधारण जनतालाई, काठ, दाउरा र डालेघाँस लगायत वनपैदावारको आधारभूत आवश्यकता परिपूर्ति गर्ने रहेको थियो । तर, अहिले यस कार्यक्रमको मुख्य उद्देश्यमा विपन्न परिवारहरुको गरिबी निवारण, जीविकोपार्जन, जैविक विविधताको संरक्षण, दिगो वन व्यवस्थापन, सुशासन, समावेशीकरण, लैङ्गिक समानता, विशेष गरी महिला, दलित तथा जनजातिको सहभागिता जस्ता नयाँ-नयाँ सवालहरु समेत समावेश भएकोले यस कार्यक्रमले गरिबी न्यूनीकरणमा समेत सहयोग पुर्याउन सक्ने विश्वास गरिएको छ । जिल्ला वन कार्यालयको प्राविधिक सहयोगमा समूहको स्वीकृत विधान तथा वन कार्ययोजना बमोजिम उपभोक्ता समूहको क्रियाकलापहरु संचालन तथा सामुदायिक वनको संरक्षण, सम्बर्द्धन, व्यवस्थापन तथा वन पैदावारको सदुपयोग हुने गरेको छ । विगतको समयमा थोरै जनसंख्याको तुलनामा प्रशस्त वन क्षेत्र भएकोले पनि वन संरक्षण भन्दा उपयोगमा मात्र जोड दिएको पाइन्छ तर, गएको केही वर्षदेखि वनक्षेत्र वरिपरिका जनतामा नयाँ जागरण देखिएको छ । सामुदायिक वनहरुमा विद्यमान संरक्षण र आफ्नो सामुदायिक वन प्रतिको लगावको परिणाम स्वरूप उजाड र मरुभूमिकरणतर्फ उन्मुख हुँदै खोला र खहरेहरुले ग्रसित भएका वनक्षेत्रहरु आज प्राकृतिक रूपमा संरक्षित भएका छन् । सामुदायिक वनका उपभोक्ताहरूसँग प्राविधिक ज्ञान र वनको उत्पादकत्व बढाउन आवश्यक पर्ने प्रविधिको अभाव खड्किएको छ । तसर्थ वन व्यवस्थापन कार्यलाई प्रभावकारी बनाउन सामुदायिक वनहरुलाई स्रोत, साधन र प्रविधियुक्त

जनशक्तिको उपलब्धता हुनु जरुरी छ । उपभोक्ताहरूमा रहेका परम्परागत वन संरक्षण विधिहरूका अतिरिक्त नयाँ विधि र कार्यशैलीहरूको विकास गराउन जरुरी देखिन्छ । दक्षता अभिवृद्धिका निमित्त सामुदायिक वन उपभोक्ताहरूलाई तालिम, गोष्ठी, सेमिनार र अवलोकन भ्रमणका अवसरहरू प्रदान गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

उपमहानगरपालिका र सामुदायिक वन उपभोक्ता समूहहरूको सहभागितामा सामुदायिक वनभित्र गैरकाष्ठ वनपैदावारको उत्पादनलाई प्रोत्साहित गर्न र विभिन्न तालिम गोष्ठी अध्ययन भ्रमणहरू गरिदै आएका छन् । यसले स्थानीयस्तरबाट वन व्यवस्थापनका सम्पूर्ण पक्षहरूलाई अधि बढाउन र वन क्षेत्रको उत्पादन बढाउन थप मद्दत मिल्ने देखिन्छ । सामुदायिक वनहरूको सुदृढीकरणका निमित्त जिल्ला वन कार्यालयको जनशक्ति मात्रले सम्भव नदेखिएकाले उक्त कार्यका निमित्त वनसँग आवद्ध विभिन्न गैरसरकारी संस्थाहरूलाई उप-महानगरपालिकामा परिचालन गर्नुपर्ने देखिन्छ । यस उपमहानगरपालिकामा दर्ता भएका सामुदायिक वनको विवरण तल उल्लेख गरिएको छ ।

तालिका नं. १०: उपमहानगरपालिकामा रहेका सामुदायिक वनहरूको विवरण

सि.नं.	सामुदायिक वनको नाम	हालको ठेगाना	क्षेत्रफल (हे)
१	पशुपति सामुदायिक वन उपभोक्ता समिति	नेपालगञ्ज २० र १९	
२	भोरा सामुदायिक वन उपभोक्ता समिति	नेपालगञ्ज २१	
३	हजरात सामुदायिक वन उपभोक्ता समिति	नेपालगञ्ज २३	

स्रोत: नगरकार्यपालिकाको कार्यालय

ख. राष्ट्रिय वन

राष्ट्रिय वन भन्नाले वातावरण सन्तुलन कायम राखी वनको विकास, संरक्षण तथा वन पैदावारको उपयोग र बिक्री वितरण गर्न तयार गरिएको वन सम्बन्धी कार्ययोजना भन्ने बुझिन्छ ।

राष्ट्रिय वन भन्नाले निजी वन बाहेक नेपालभित्रको वन सिमाना लगाइएको वा नलगाइएको सबै वन सम्झनु पर्छ र सो शब्दले वनले घेरिएको वा वनको छेउछाउमा रहेको पर्ती वा ऐलानी जग्गा तथा वनभित्र रहेको बाटो, पोखरी, ताल वा खोलानाला र बगर समेत जनाउँछ ।

ग. चकला वन

चकला वन भन्नाले कम्तिमा पाँच सय हेक्टर क्षेत्रफल भएको सरकारद्वारा व्यवस्थित वनको कुनै भाग भन्ने बुझिन्छ ।

घ. साभेदारी वन

साभेदारी वन भन्नाले डिभिजन वन कार्यालय, स्थानीय तह र उपभोक्ताको साभेदारीमा व्यवस्थापन गरिने राष्ट्रिय वनको कुनै भाग बुझिन्छ ।

ङ. धार्मिक वन

धार्मिक वन भन्नाले वनको विकास, संरक्षण र उपयोग गर्न कुनै धार्मिक निकाय, समूह वा समुदायलाई सुम्पिएको राष्ट्रिय वनलाई सम्झनु पर्छ ।

च. निजी वन

निजी वन भन्नाले प्रचलित कानून बमोजिम कुनै व्यक्तिको हक पुग्ने निजी जग्गा लगाई हुर्काइएको वा संरक्षण गरिएको वनलाई जनाउँछ ।

छ. कवुलियती वन

कवुलियती वन भन्नाले (केही नेपाल संसोधन गर्ने ऐन, २०७५ द्वारा थप गरिएको समेत), विभिन्न उद्देश्य प्राप्तिका लागि प्रचलित कानून बमोजिम स्थापित कुनै संस्था वन पैदावारमा आधारित कुनै उद्योग वा समुदायलाई कवुलियत गरी प्रदान गरिएको राष्ट्रिय वनलाई जनाउँछ। राष्ट्रिय वन ऐन, २ (४) को परिच्छेद-६ मा उल्लेख भए अनुसारको राष्ट्रिय वनको भागलाई नै कवुलियती वन भनिन्छ। कवुलियती वन देहाय बमोजिमको उद्देश्य प्राप्तिको लागि छुट्याइएको हुन्छ :

- (क) वन पैदावारमा आधारित उद्योगहरूलाई आवश्यक पर्ने कच्चा पदार्थ उत्पादन गर्न,
- (ख) वृक्षारोपण गरी वन पैदावारको उत्पादनमा अभिवृद्धि गरी बिक्री वितरण गर्न वा उपयोग गर्न,
- (ग) वनको संरक्षण र विकास हुने गरी पर्यटन व्यवसाय सञ्चालन गर्न,
- (घ) वनको संरक्षण र विकास हुने गरी कृषि वन बाली कार्य सञ्चालन गर्न,
- (ङ) वनको संरक्षण र विकास हुने गरी कीट, पतङ्ग तथा वन्यजन्तुको फार्म सञ्चालन गर्न ।

६.१.२ वृक्षारोपणका लागि खाली स्थान सम्बन्धी विवरण

यस उप-महानगरपालिकामा रहेको डुडुवा खोला लगायतका नदी तथा खोलाका किनारहरु, खेलमैदानका किनारहरु, सामुदायिक वन क्षेत्रहरु आदि वृक्षारोपणका लागि खाली स्थानका रूपमा रहेका छन् ।

६.१.३ जडिबुटी उत्पादन, संकलन तथा निकासी सम्बन्धी विवरण

जडिबुटी सम्बन्धी विवरण

तालिका नं. ९१: नेपालगञ्ज उप-महानगरपालिका क्षेत्रमा पाइने महत्वपूर्ण स्थानीय जडिबुटीहरू

क्र.सं.	नेपाली नाम	अंग्रेजी नाम	वैज्ञानिक नाम
१.	असुरो	Malabar nut	<i>Adhatoda vasica</i> Nees
२.	अदुवा	Ginger	<i>Zingibar officinale</i> Rose
३.	आँक	Madar	<i>Calotropis procera</i>
४.	करेला	Bitter Gourd	<i>Memordia charantia</i> Linn.
५.	कागती	Lemon	<i>Citrus aurantifolia</i> (Christm) Swingle
६.	काँस	Thatch grass	<i>Saccharum spontaneum</i> Linn.
७.	कुरिलो	Asparagus	<i>Asparagus racemosus</i> Willd.
८.	कुश	Kus-grass	<i>Desmostachya bipinnata</i> Staff
९.	केरा	Banana	<i>Musa parasiciaca</i> Linn.
१०.	गुर्जो		<i>Tinosphora cordifolia</i> Willd Miers
११.	गुलाफ	Rose	<i>Rosa sp.</i>
१२.	घण्टिफूल (बान्हामास)	China rose	<i>Hibiscus rosa-sinensis</i> Linn.
१३.	घोडथाप्रे	Water pennywort	<i>Centella asiatica</i> (Linn.) Vrbm
१४.	ध्यूकुमारी	Aloe	<i>Aloe barbadensis</i> Mill
१५.	चरीअमिलो	India sorrel	<i>Oxalis corniculata</i> Linn.
१६.	तितेपाती	Mug-wort	<i>Artemisia vulgaris</i> Linn.
१७.	तुलसी	Holy basil	<i>Ocimum sanctum</i> Linn.
१८.	दुधेभार		<i>Euphorbia thymifolia</i> L

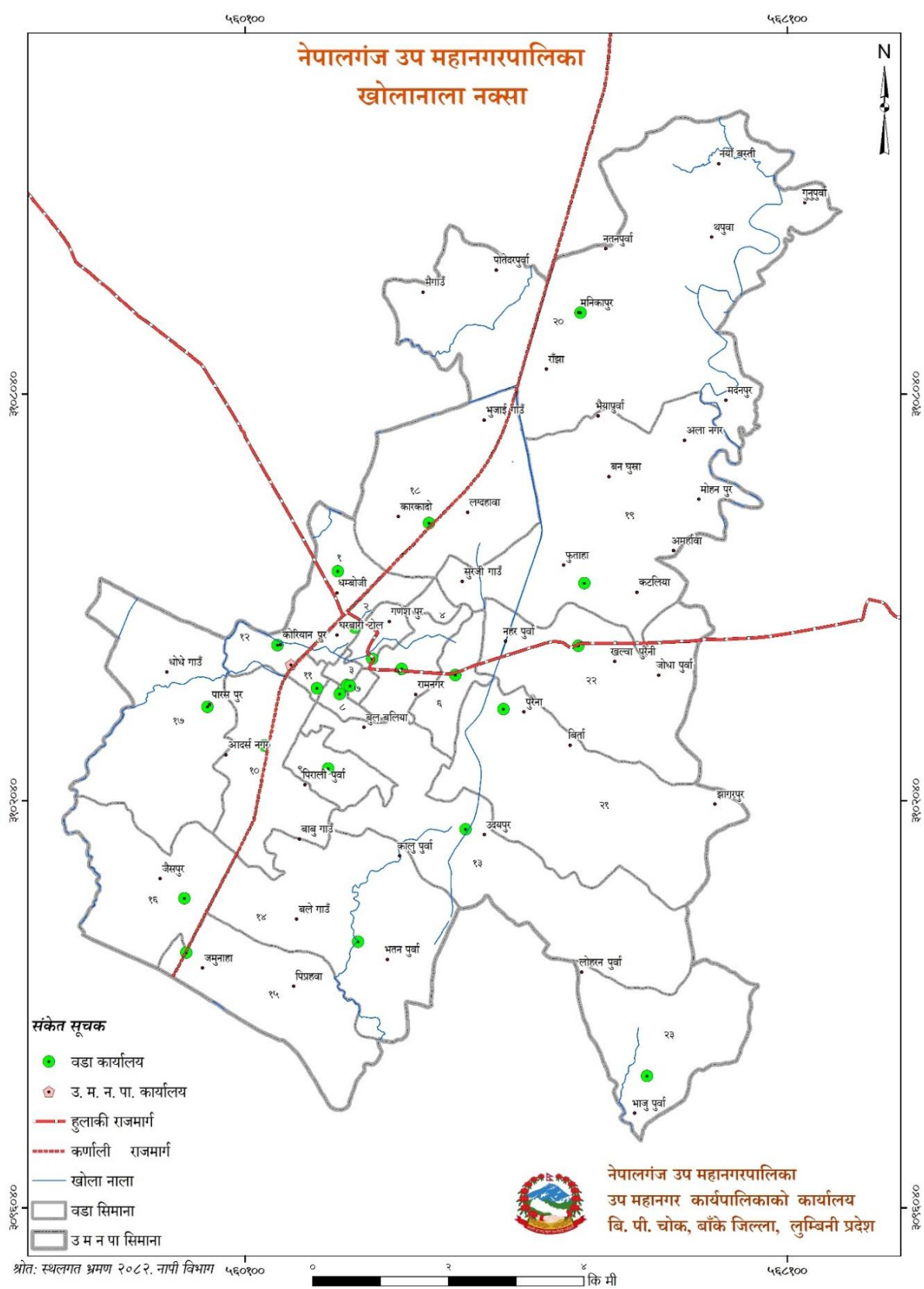
क्र.सं.	नेपाली नाम	अंग्रेजी नाम	वैज्ञानिक नाम
१९.	दुबो	Conch grass	<i>Cynodon dactylon Pers</i>
२०.	धतुरो	Datura	<i>Datura metel Linn.</i>
२१.	धनिया	Coriander	<i>Coriandrum sativum Linn.</i>
२२.	धगेरी	Fire flame bush	<i>Woodforbia fruticosa Kutz.</i>
२३.	सिमली (निर्गुण्डी)	Fire-leaved chaste	<i>Vitex negundo Linn.</i>
२४.	नीम	Neem tree	<i>Azadirachta indica A.Juss</i>
२५.	पारिजात	Night Jasmine	<i>Nyctanthus arbor-tristis Linn</i>
२६.	पालुङ्गो	Spinach	<i>Spinacia oleracea Linn.</i>
२७.	पिप्ला	Long pepper	<i>Piper longum Linn.</i>
२८.	पुदिना	Garden mint	<i>Mentha spicata Linn.</i>
२९.	विहीं		<i>Solanum indicum Linn.</i>
३०.	बेथे	Lambs quarters	<i>Chenopodium album L</i>
३१.	बोझो	Sweet flag	<i>Acorus calamus Linn.</i>
३२.	मुला	Radish	<i>Raphanus sativus Linn.</i>
३३.	मोथे	Nut Grass	<i>Cyperus rotundus Linn.</i>
३४.	लज्जावती	Sensitive plant	<i>Mimosa pudica Linn</i>
३५.	लसुन	Garlic	<i>Allium sativum Linn.</i>
३६.	लुँडे	Pickly amaranth	<i>Amaranthus spinosus L.</i>
३७.	सर्पगन्धा	Serpentina	<i>Rauwolfia serpentina Bethex Kurz</i>
३८.	सयपत्री	Marigold	<i>Tagetes erecta Linn.</i>
३९.	सिधुरे	Kamala	<i>Mallotus Phillipinensis Muell.Arg.</i>
४०.	सुँप	Dill	<i>Anethum sowa Kurz</i>
४१.	हलेदो	Turmeric	<i>Curcuma longa Linn.</i>

६.२ जलश्रोत तथा जलाधार क्षेत्र

यस उपमहानगरपालिकामा रहेका डुडुवा खोला लगायतका खोला तथा नालाहरु यहाँका जलाधारका मुख्य स्रोतको रूपमा रहेका छन् । यो उपमहानगरपालिका रहेका डुडुवा खोला, डुडुवा खोला र राप्ती नदि तथा वाटरपार्क ताल, फुल्टेका ताल, रानी तलाउ, फुटाहा ताल, कान्ति ताल, पकनिया ताल, भटरवनवा ताल, सुईया ताल लगायत १८ वटा भन्दा बढि प्राकृतिक तालहरु पानीका मुख्य स्रोतका रूपमा रहेका छन् ।

६.२.१ प्रमुख नदी तथा खोलाहरु

उपमहानगरपालिकाका विभिन्न भौगोलिक क्षेत्र तथा वडाहरुमा फैलिएर रहेका खोलानालाहरुले प्रशस्त जलभण्डार गर्नुका साथै विभिन्न किसिमका जलचरहरु र पन्थीहरुलाई सुरक्षित बासस्थानको रूपमा आश्रय दिइरहेको पाइन्छ। साथै यस्ता खोलाहरुबाट पशुहरुले पानी पिउने र किसानहरुले समेत बेलाबखत आंशिक रूपमा सिँचाईको लागि पानीको प्रयोग गरेको देखिन्छ। मानव बस्तीको विकास र बसाइँसराईको चापका साथै अनुत्पादक पशुहरुको अत्याधिक चरीचराउ र उपयोगले प्राकृतिक नदी/खोलामा भू-क्षय भई पुरिने क्रम जारी छ ।

नक्सा नं. १ : उप-महानगरपालिकाको नदी तथा खोला सञ्जाल नक्शा

तालिका नं. १२: उपमहानगरपालिकामा भएका खोलानालाहरूको विवरण

क्र.सं.	नगरमा रहेका नदी तथा खोलाहरु	ठेगाना
१.	डुडुवा खोला	
२.	राप्ती नदी	

स्रोत: नगरकार्यपालिकाको कार्यालय

तालिका नं. १३: उपमहानगरपालिकामा भएका, ताल, पोखरी, सिमसार क्षेत्रहरूको विवरण

क्र.सं.	तालतलैया, पोखरी र सिमसार क्षेत्रको नाम	(पोखरीहरूको संख्या)	वडा नं.
१.	वाटरपार्क ताल	१	१
२.	फुल्टेका ताल	१	६
३.	रानी तलाउ	१	८
४.	फुटाहा ताल	१	१९
५.	कान्ति ताल	१	२२
६.	पकनिया ताल	१	१५
७.	भटरवनवा ताल	१	१५
८.	सुईया ताल	१	१५
९.	गढहा ताल	१	१५
१०.	प्रिपहवा ताल	१	१५
११.	पश्चिम ताल	१	१५
१२.	इदगाह तलाउ	१	१६
१३.	कान्ति ताल	१	२२
१४.	लकधावा ताल	१	१८
१५.	मुनीया तलाउ	१	२०
१६.	खैजु ताल	१	२०
१७.	मरघटिया तलाउ	१	२०
१८.	पण्डित तलाउ	१	२०

स्रोत: नगरकार्यपालिकाको कार्यालय

६.३ जैविक विविधता र वातावरणीय सेवा

६.३.१ बासस्थानका आधारमा महत्वपूर्ण जनावर र चराचुरुङ्गीको विवरण

क) प्रमुख वन्यजन्तुहरूको विवरण

यस उपमहानगरपालिकामा पाइने प्रमुख वन्यजन्तुहरूमा खरायो, बादर, स्याल, दुम्सी आदि रहेका छन् ।

ख) घसिने जीवजन्तुहरू

यस उपमहानगरपालिकामा विशेष गरी घसिने जीवजन्तु अन्तर्गत सर्प, पानी सर्प, छेपारो, गोहोरा, भ्यागुता पाइन्छन् ।

ग) कीरा फट्याङ्ग्राहरू

पुतली, फट्याङ्ग्रा, पतेरा, गाइनेकीरा, भ्याउँकीरी, लाही, किथिका, जुनकीरी, अरिगाल, मौरी, माकुराहरू, सुलसुले, माछा, अरिगाँठे, कनसुत्ले, आदि पाइन्छन् ।

६.३.२ महत्वपूर्ण वनस्पती विवरण

उपमहानगरपालिकामा वन क्षेत्र अत्यन्त नगण्य मात्रामा रहेकोले वन क्षेत्रमा पाइने वनस्पतीहरूको अभाव रहेको छ । त्यसैले यहाँ भाडी वुट्यानका अलावा फलफुलका बोट विरुवाहरूको उपलब्धता रहेको छ ।

६.४ विपद् जोखिम व्यवस्थापन

उपमहानगरपालिकामा डुबान, महामारी, बाढी, असिना, हावाहुरी, शितलहर तथा जंगली जनावरको आक्रमण जस्ता प्रकोपहरू दोहोरीरहने गरेका छन् यसका साथै हाल आएर कोरोना भाइरस कोभिड-१९ पश्चात डेंगी थप रोग प्रमुख प्रकोपको रूपमा थपिएको छ । यसका साथै सडक दुर्घटना, शीतलहर, लू लाग्नु सहायका प्रकोप हुन । भूकम्पको जोखिमलाई भने कहिल्यै पनि नकार्न मिल्दैन । उत्तर चुरे पहाडबाट दक्षिणतिर बग्ने नदीहरू र खहरे खोलाहरूमा बाढीजन्य प्रकोपबाट यस उपमहानगरपालिकामा डुबान र कटानले धेरै धनजनको क्षति हुने गरेको छ । समय अनुसारको अन्नबाली तथा बेमौसमी तरकारी खेतीका साथै बगर खेतीमा समेत ठुलो नोक्सान पुग्याइ रहेको देखिन्छ । उपमहानगरमा उत्तरी भागमा डुडुवा खोला र राप्ती नदीका कारण शहरी क्षेत्रमा बग्ने खोलाहरूले यहाँको भू-भाग वर्षेनी डुबान र कटान हुने गर्दछ र यसको लागि उपमहानगरपालिकामा रहेका कच्ची सडक, खोला, पुलपुलेसा, कल्भर्ट, कुलो आदिको व्यवस्थापन तथा मर्मत गरि अनियन्त्रित बाढीको प्रकोप कम गर्न सकिनुका साथै उपमहानगरपालिकाले विपद् जोखिम न्यूनीकरणको लागि जोखिमयुक्त समुदाय समग्र उप-महानगरपालिकाबासीलाई विपद् पूर्व गरिने क्रियाकलापको नीतिगत व्यवस्था तथा निर्यणहरू, जनचेतना तथा क्षमता अभिवृद्धिका कार्यक्रमहरू, न्यूनीकरण र आपतकालीन पूर्वतयारीका क्रियाकलापहरूलाई प्राथमिकीकरण गरेको छ । मूलतः उपमहानगरपालिकाका खोलाहरूको वरिपरि नै केन्द्रीत भएर रहेको मानव बस्तीको मानवीय गतिविधिले डुबानका कारण समेत डुबानका क्षेत्रमा भौतिक तथा मानविय दृष्टिकोणले प्रतिकूल प्रभाव पारेको छ । यस क्रमलाई रोक्नका लागि तटबन्धको व्यवस्था र ढल निकासको व्यवस्था मिलाउनुपर्ने देखिन्छ । त्यस्तै, तुषारो, असिना, हावाहुरीले विभिन्न किसिमका खाद्यबाली तथा फलफुलबालीलाई नष्ट पार्ने गर्दछ । बाढीको लागि अल्पकालीन, मध्यकालीन र दीर्घकालीन उपायहरू अवलम्बन गर्नुपर्ने आवश्यकतालाई ध्यानमा राख्दै अल्पकालीन उपायको रूपमा स्पष्ट एवं तटबन्ध निर्माण गर्ने मध्यकालीन उपायको रूपमा प्रभावित क्षेत्रको वरिपरि वृक्षारोपण गर्ने र दीर्घकालीन उपायको रूपमा सम्पूर्ण खोला प्रभावित क्षेत्रलाई संरक्षण गर्ने, मानव र वन्यजन्तु बिचको द्वन्द्वलाई न्यूनीकरण गर्नेतर्फ काम अगाडि बढाउनुपर्ने देखिन्छ । उल्लेखित क्षेत्रलाई मानवीय गतिविधिबाट अप्रभावित पार्ने र सघन जलाधार क्षेत्र संरक्षण कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्नुपर्ने देखिएको छ ।

६.४.१ विपद् प्रकोपबाट भएको मानवीय र भौतिक क्षतिको विवरण

यस उपमहानगरपालिकामा वर्षातको समयमा बाढी (डुबान तथा कटान) ले मानवीय तथा भौतिक क्षति गर्ने गर्दछ । जसबाट वर्षेनी धेरै घरधुरीको भौतिक क्षति हुने गर्दछ । जग्गा जमिन कटान, माछापोखरीमा क्षति, पशुपंक्षीमा क्षति, बालीनाली तथा भौतिक पूर्वाधारको क्षति, शुद्ध पानी तथा सरसफाईको अभावका कारण रोग फैलन साथै घरहरू आदिमा क्षति लगायतका समस्या हुने गर्दछ ।

६.४.२ विपद्को किसिम अनुसार जोखिमको समय

तालिका नं. ९४: उपमहानगरपालिकामा हुन सक्ने सम्भावित प्रकोपको विवरण

क्र.सं.	सम्भावित प्रकोप	विद्यमान अवस्था	समय
१.	बाढी (डुवान, कटान)	उपमहानगरपालिकामा रहेका खोला/नालाहरूले वर्षातको समयमा खेतीयोग्य जमिन तथा बस्तीहरूमा कटान तथा डुवानमा पारेको । वर्षेनी धेरै सङ्ख्यामा परिवारहरू प्रभावित भैरहेका छन् ।	जेष्ठ-असोज
२.	हावाहुरी/चट्याङ	हावाहुरी आउदा खर/पराङ, खपडा र जस्तापाताको छाना भएका घरका छाना उडाउने समस्या, चट्याङ पर्ने समस्या	चैत्र-जेष्ठ
३.	महामारी	प्रकोपका रूपमा भन्दापछाला लगायतका पानीजन्य रोग बढ्ने गरेको, स्रोतसाधन अभाव र जनचेतनाको कमी, अनुकूल क्षमताको अभाव ।	विपद् पछि, अन्य समयमा
४.	आगलागी/डढेलो	उपमहानगरपालिकाको धेरै जसो विद्युत सर्ट सर्किट, मानवीय लापरवाही, घनाबस्ती लगायतका अति विभिन्न समुदायका घरहरू जनचेतना अभाव, अग्नी नियन्त्रण यन्त्रको अभाव, चुल्होमा आगो सल्काउँदा मट्टीतेलको प्रयोग गर्नु र सलाई लाईटर जस्ता आगो बाल्ने वस्तुहरू बच्चाहरूले खेलाउँदा आगलागीका घटना बढी हुने गरेका छन् । साथै डढेलोको समस्या पनि देखिन्छ ।	चैत्र-जेष्ठ
५.	असिना	असिना पानीले बालीनाली र कच्ची घरका छानामा असर पुर्‍याउने गरेको ।	चैत्र-जेष्ठ
६.	कोरोना भाइरस, वर्डप्लु, अन्य प्लु	शुद्ध खानेपानी तथा सरसफाईको कमी, अव्यवस्थित कुखुरा पालन, स्वाइन प्लु आदि ।	जुनसुकै समयमा
७.	भूकम्प,	भूकम्पीय जोखिमका दृष्टिले नेपाल विश्वको ११औँ स्थानमा रहेको र उपमहानगरपालिकामा भूकम्प प्रतिरोधात्मक भवन कमै मात्रामा भएको, भवन आचारसंहिता पूर्ण रूपमा लागू नभएको ।	जुनसुकै समयमा
८.	शीतलहर	जोखिम वर्ग वृद्धवृद्धा तथा बालबालिकाहरू बिरामी हुने समय । अति विपन्न घरपरिवार वर्षेनी शितलहरको समस्या बाट धेरै प्रभावित हुने ।	पुस, माघ
९.	लु	उपमहानगरपालिकामा गर्मी महिनामा अत्याधिक गर्मी ४६° सम्मको तापक्रम हुने भएकाले बेहोस हुने, सुनिने, बाउँडिने लगायत मानसिक समस्या आउने समस्याहरू देखा पर्ने ।	असार, श्रावण, भदौ
१०.	खडेरी (अत्याधिक गर्मी)	खडेरीका कारण अन्नबाली र तरकारीबालीमा उत्पादनमा असर पर्ने ।	जेष्ठ/साउन
११.	किराफट्याग्रा	जलवायु परिवर्तन सँगै किराफट्याङ्गाले बालीनालीमा नोक्सान तथा उत्पादनमा असर गर्ने ।	मौषम अनुसार

स्रोत: नगर कार्यपालिका कार्यालय

६.४.३ विपद् व्यवस्थापनको पूर्वतयारी

भौगोलिक जटिलताका कारण नेपाल प्राकृतिक प्रकोपको उच्च जोखिम क्षेत्रमा रहेको छ । नेपालमा वर्षेनी प्राकृतिक प्रकोपका कारण ठूलो मात्रामा जनधनको क्षति हुने गरेको छ । नेपालमा २०७२ सालको महाभूकम्पको पीडा अझै ताजा नै छ । उपमहानगरपालिका पनि प्राकृतिक प्रकोपको दृष्टिकोणले संवेदनशील अवस्थामा रहेको छ । यस उपमहानगरपालिकामा विशेष गरी बाढी डुवान, कटान, महामारी, तुषारो, असिना,

भूकम्प, आगलागी, हावाहुरी, शीतलहर/लु जस्ता प्राकृतिक प्रकोपहरू देखापरेका छन् । विगतमा भएको कोभिड-१९ तथा विभिन्न समयमा फैलेने महामारीहरूले आर्थिक तथा अन्य क्षेत्रमा समेत गहिरो प्रभाव पारेको छ । यस्ता प्रकोपहरू सामान्यतया पूर्ण नियन्त्रण गर्न नसकेपनि प्रभाव न्यूनीकरणका उपायहरू अवलम्बन गरी जनधनको क्षतिलाई न्यूनीकरण गर्न सकिन्छ । उपमहानगरपालिकाले “**आपतकालिन सेवा, समुदायमै स्वयंसेवा**” भन्ने मूलमर्मका साथ वडा तथा समुदायस्तरमा तालिम प्राप्त स्वयंसेवा उत्पादन तथा परिचालन गर्ने, बढ्दो तापक्रमसँगै अनुकूलित बातावरण बनाउने गतिविधिलाई **हरित शहर, नेपालगंजको रहर** अभियान संचालन गर्ने, विपद् उद्धार तथा राहतका लागि आवश्यक सामग्री खरिद गरि भण्डारण गर्ने, विपद्मा उच्च जोखिममा रहेका ज्येष्ठ नागरिक, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, बालबालिका, गर्भवती तथा सुत्केरी महिलाको संरक्षण र सुरक्षालाई उच्च प्राथमिकता दिदै विपद् व्यवस्थापन क्रियाकलापमा कानून बनाई मूलप्रवाहिकरण गर्ने, आवासीय घरहरूको बिमा कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिने, नेपालगञ्जलाई पश्चिम क्षेत्रकै विपद् व्यवस्थापनको हवको रूपमा विकास गरी विपद्को समयमा स्रोतसाधन परिचालन गर्ने प्रणालीको विकास गर्ने, स्थानीय आपतकालिन कार्यसंचालन केन्द्रलाई सवलीकरण गर्न विकास साभेदार निकायहरूसंग सहकार्य गरी मानवीय व्यवस्था गर्ने साथै विपद् उद्धार तथा राहतका लागि आवश्यक सामग्री खरिद गरि भण्डारण गर्ने लगायतका नीति अगाडी सारेको छ । उपमहानगरपालिकामा विपद्को समयमा प्रयोग गर्न सकिने औजार तथा सामग्रीहरूको विवरण तालिकामा समावेश गरिएको छ ।

तालिका नं. १५: विपद्को समयमा प्रयोग गर्न सकिने औजार तथा सामग्रीहरूको विवरण

Local Emergency Operation Center (LEOC), Nepalgunj SMC					
Search and Rescue Stock (2080)					
S.No	List Of Materials	Stock			Total
		GIZ	SUPER	LEOC	
१	Pick axe with bit	५	१०	१८	३३
२	Shovel	०	१०	१७	२७
३	Spadewith bit	१०	५	२४	३९
४	Sledge hammer	५	७	११	२३
६	Crow bar	०	१५	०	१५
९	Saw frame	१०	१०	०	२०
११	Hand shaw blade	०	१००	०	१००
१२	Carpenter hammer	०	२०	१६	३६
१७	Crescent pipe wrinch 12'	०	५	०	५
१८	Crscnt	०	५	०	५
१९	Screw driver set	०	५	०	५
२०	Slide wrinch 12'15"	०	१५	०	१५
२२	Spanner set	०	५	०	५
२३	Tape measuring 50 ,5 mtr clothe	२	१५	०	१७
२५	Ladder	१	१	०	२

Local Emergency Operation Center (LEOC), Nepalgunj SMC					
Search and Rescue Stock (2080)					
S.No	List Of Materials	Stock			Total
		GIZ	SUPER	LEOC	
२६	Streacher 3 folding	१०	३	०	१३
२७	Safety halmet	१५	१५	१५	४५
२८	Safety vest	०	१५	०	१५
२९	Ear plug	०	२०	०	२०
३०	Gloves	२०	१०	३	३३
३१	Knee pad	०	१	०	१
३२	Scene tape	०	१	०	१
३३	Safety belt	०	१	०	१
३४	Jack screw	०	३	०	३
३६	Search light	५	५	०	१०
३७	Proctative glass	१५	५	०	२०
३८	Nylon rope	०	५	०	५
३९	Rope	०	०	६५	६५
४०	Life jacket	१५	१०	०	२५
४१	Throw bag	५	५	०	१०
४२	Chain Saw	०	१	०	१
४३	Back Board	०	१	०	१
४४	Wheel barrow	०	१	०	१
४५	Blanket	५०	०	५५	१०५
४६	mosquito net	०	०	१००	१००
४७	Big bag	०	०	१००	१००
४८	Bed sheet	०	०	१००	१००
४९	Tarpauline	४०	०	१८	५८
५०	Boot	१५	०	९९	११४
५१	Mat	०	०	३०	३०
५२	Rubber mattress	५०	०	०	५०
५३	Climbing rope	१२०	०	०	१२०
५४	Bucket	१०	०	०	१०
५५	Pickaxe	१०	०	०	१०
५६	Fire extinguisher	२	६	०	८
५७	First aid kit	२	०	०	२
५८	Fire blanket	१	०	०	१

Local Emergency Operation Center (LEOC), Nepalgunj SMC					
Search and Rescue Stock (2080)					
S.No	List Of Materials	Stock			Total
		GIZ	SUPER	LEOC	
५९	Adjustable wrench	२	०	०	२
६०	Tool set box	१	०	०	१
६२	Drill machine	१	०	०	१
६३	Chain saw	१	०	०	१
६४	Thermal gun	५	०	०	५

स्रोत: नगर कार्यपालिका कार्यालय

६.४.४ आपतकालिन यातायात साधन सम्बन्धी विवरण

उपमहानगरपालिकाको केन्द्रमा स्वास्थ्य सेवाहरुको पहुँच भएतापनि सबै वडाहरुको स्वास्थ्य संस्थाहरुबाट आपतकालीन स्वास्थ्य सेवाहरु पुर्‍याउन सकिरहेको अवस्था छैन । आपतकालिन अवस्थामा बिरामीहरुलाई स्वास्थ्य सेवा उपलब्ध गराउनका लागि नगर भित्र २४ घण्टा सेवा सहित २८ वटा एम्बुलेन्स, ३ वटा दमकल सञ्चालनमा रहेका छन् । अनियन्त्रित डढेलोको प्रभावबाट यस उपमहानगरपालिका पनि अछुतो रहन सकेको छैन । त्यसकारण यस उपमहानगरपालिकामा बारुण यन्त्रको व्यवस्थापन राम्रो रहेको छ भने विभिन्न समुदायमा आपतकालिन अवस्थामा सेवा प्रवाह गर्नका लागि वडागत रुपमा आवश्यक एम्बुलेन्सको व्यवस्था गर्नुपर्ने देखिन्छ । उपमहानगरपालिकामा रहेका आपतकालिन यातायातका साधनको विवरण तलको तालिकामा समावेश गरिएको छ ।

तालिका नं. १६: आपतकालिन यातायातका साधनको विवरण

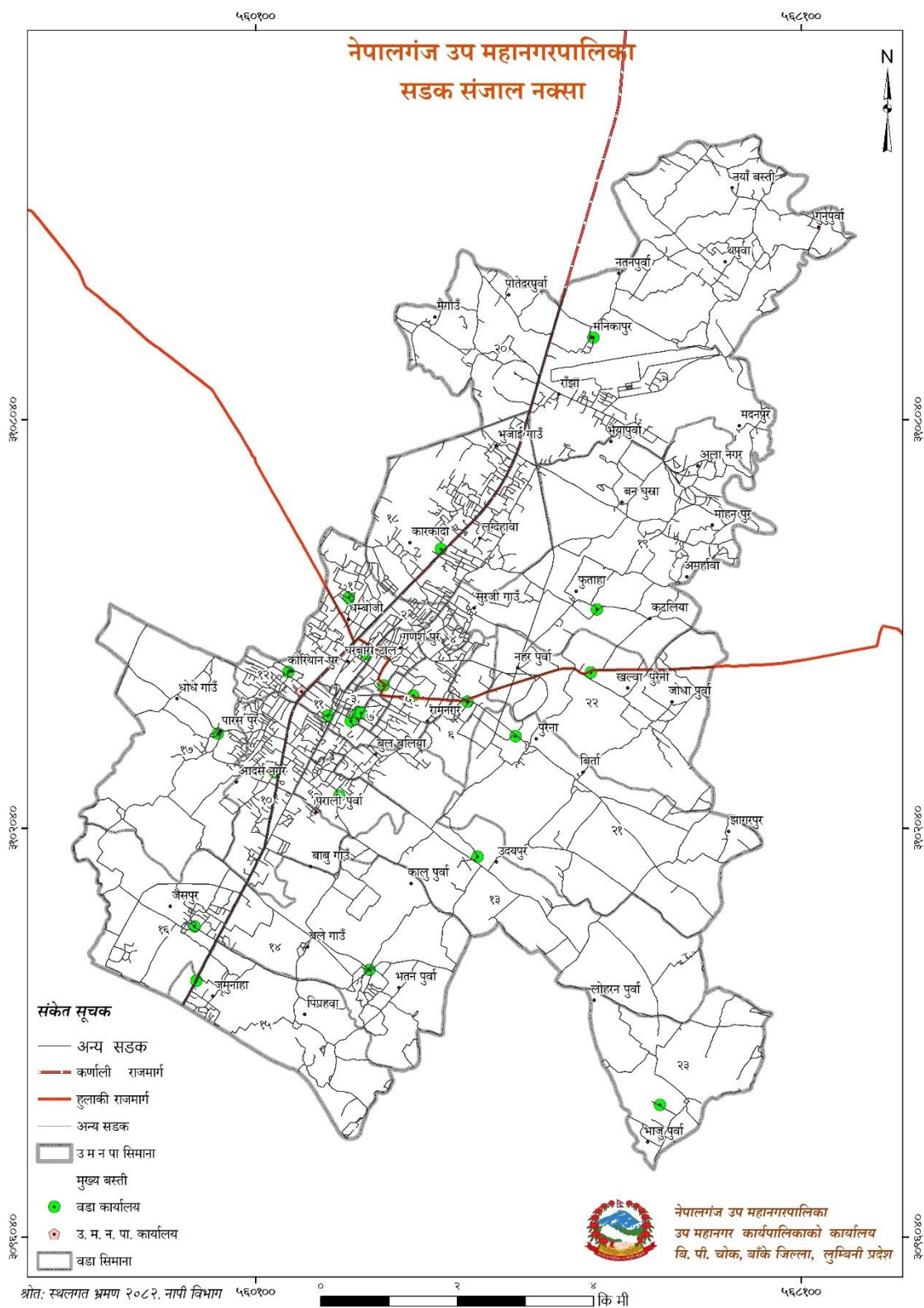
क्र.सं.	सवारी साधनहरुको नाम	संख्या
१.	दमकल	३ वटा
२.	फायर वाइक	१ वटा
३.	पशु एम्बुलेन्स	१ वटा
४.	जे.सि.भि.	२ वटा
५.	चेन डोजर	१ वटा
६.	वाटर टयाङ्कर	१ वटा
७.	एम्बुलेन्स (उपमहानगरपालिका भित्रका)	२८ वटा

स्रोत: नगर कार्यपालिका कार्यालय

परिच्छेद - ७: भौतिक विकासको अवस्था

७.१ यातायात पूर्वाधार

७.१.१ सडक सञ्जालको विद्यमान अवस्था

नक्सा नं. २ : उप-महानगरपालिकाको सडक सञ्जाल नक्शा

रुपहिडिया रोड

कुनै पनि स्थानको भौतिक विकासको निम्ति सडक सञ्जाल प्रारम्भिक शर्त हो । सम्पूर्ण सुविधा सम्पन्न सडक यातायातको विकाससँगै समग्र विकासको ढोका खुल्दछ । स्थानीय तहको हकमा वडा केन्द्रहरूलाई नगर केन्द्रसँग जोड्नु तथा नगर केन्द्रलाई जिल्ला सडक हुँदै राष्ट्रिय राजमार्ग प्रणालीमा जोड्नु आवश्यक हुन्छ । नगरवस्तीहरूमा कृषि सडकहरूको विकास र स्तरोन्नति मार्फत् कृषि उत्पादनहरूको बजारीकरण गरी जनताको आर्थिक अवस्थालाई मजबुत बनाउन सकिन्छ । सुविधा सम्पन्न सडक सञ्जालमार्फत उद्योग तथा पर्यटन क्षेत्रको विकास गरी आर्थिक क्रान्ति सम्भव छ । यसको अलावा धार्मिक क्षेत्रहरूमा सडक सञ्जालमार्फत पहुँच पुऱ्याएर आन्तरिक तथा बाह्य पर्यटकहरू आकर्षित गर्न सकिन्छ ।

न्यू रोड

२०५० को नक्शाङ्कन कार्य गर्ने समयसम्म नेपालका पहाडी क्षेत्रमा सडकको अवस्था निकै कमजोर थियो । तर, २०४६ को आम परिवर्तन पछि स्थानीय निकायलाई राष्ट्रिय कोषबाट रकम विनियोजन गर्ने परिपाटी भए अनुसार ग्रामिण क्षेत्रमा पनि सडक विस्तारको कार्यले गति लिन थाल्यो । तत्पश्चात सडक सञ्जालको विस्तारमा ग्रामिण क्षेत्रले पनि फड्को मारेको छ । तर, दुर्गम पहाडी भू-भागका कारण कतिपय त्यस्ता स्थलगत संरचनाको नक्शाङ्कन कार्य हुन नसकेको र तथ्यगत सूचनाको अभावमा ती क्षेत्रहरूमा के कति सडक सञ्जालको विस्तार भएको छ भन्न एकिन तथ्याङ्क उपलब्ध छैन । यही प्रसङ्गमा उपमहानगरपालिका यातायात गुरुयोजना: (Municipality Transport Master Plan- MTMP) को परिकल्पना हरेक नगर/पालिका क्षेत्रको यातायात सञ्जालका तथ्याङ्कमा आधारित नक्शा र तथ्यको आधारमा गर्नुपर्ने बाध्यात्मक व्यवस्था गरिएको थियो । यसै बमोजिम यस उपमहानगरपालिकामा पनि सडक यातायात गुरु योजना तय भई कार्यान्वयनमा आएको छ ।

यस उपमहानगरपालिकामा हवाई यातायातको लागि नेपालगञ्ज विमानस्थलबाट दैनिक आन्तरिक उडानहरू हुने गर्दछन् । यसका अलावा यहाँ सडक यातायातका लागि राष्ट्रिय राजमार्गहरू जस्तै सुर्खेत रोड (रत्न राजमार्ग), खजुरा रोड (नेपालगञ्ज-गुलरिया सडक), एयरपोर्ट रोड (राँभा-एयरपोर्ट), बसपार्क रोड, पोष्टल हाइवे (नेपालगञ्ज-बगौडा सडक) मुख्य हुन् । उपमहानगरपालिकाको यातायात गुरुयोजनामा प्राप्त तथ्याङ्कका आधारमा यहाँ ४९ वटा क वर्गका सडकहरू रहेका छन् भने ९६ वटा सडकहरू ख वर्ग अन्तर्गत र १३९ वटा सडकहरू ग वर्ग अन्तर्गतका सडकहरू संचालनमा रहेका छन् । यसैगरी पालिका भित्र साना ठूला गरी २६ वटा पुल तथा ६२ वटा कल्भर्टहरू संचालनमा रहेका छन् । सडक तथा यातायातको विकासले उत्पादकत्व वृद्धि गर्ने, स्वास्थ्य तथा शिक्षा सेवामा पहुँच पुऱ्याउने, रोजगारी सिर्जना गर्ने, गरिबी न्यूनीकरण गर्ने तथा आर्थिक तथा सामाजिक विकासमा टेवा पुऱ्याउँछ । उपमहानगरपालिकाले सडक तथा यातायातको स्थितिलाई मध्यनजर गरी सडक तथा यातायातको स्तर सुधार कार्यलाई उच्च प्राथमिकतामा राखेर गुरुयोजना निर्माण गरेको छ । तसर्थ, उपमहानगरपालिकाले सडक यातायात गुरुयोजना अनुरूप योजनाबद्ध एवं व्यवस्थित तवरले कार्यान्वयन गरी सडक सञ्जालको विस्तार तथा स्तरोन्नति गर्दै गइरहेको छ ।

विभिन्न स्थान र भौगोलिक क्षेत्रमा बस्ने जनताहरूको बिचमा आपसी सम्पर्क स्थापनाका लागि सार्वजनिक यातायातलाई सहज, प्रभावकारी, सुलभ र नियमित तुल्याउन रुटहरूको विकास जरुरी हुन्छ । विभिन्न रुटहरूमा यातायात सेवा सञ्चालनमा आएको खण्डमा यसले विभिन्न समुदाय र क्षेत्रलाई एक आपसमा जोडेर जनताको बिचमा एकताको भावना स्थापित गर्दछ ।

७.१.२ उपमहानगरपालिका क्षेत्रभित्र चल्ने सवारी साधन

हाल आएर नेपालका शहरी क्षेत्र र बजार केन्द्रहरूमा सडक यातायात अन्तर्गत लामो दुरीमा बस, मिनिबस तथा हायस, माईक्रो बस सञ्चालनमा आएका पाइन्छन् भने छोटो दुरीमा माईक्रोबस र मोटरसाईकलहरू, रिक्सा, साईकल, टेम्पो, टाङ्गा लगायतका सवारी साधन रहेका छन् । यी सवारी साधनहरू मध्ये कतिपय निजी र कतिपय सार्वजनिक हुन्छन् ।

कुनै पनि क्षेत्रको आर्थिक सामाजिक विकासलाई गतिशील बनाउन सार्वजनिक वस्तु तथा सेवा प्रवाहलाई सरल र सहज बनाउन कृषि तथा गैरकृषि क्षेत्रको विकास गर्न यातायात एउटा महत्वपूर्ण पूर्वाधारको रूपमा रहेको हुन्छ । यस उपमहानगरपालिकामा मुख्यतया ट्रक, ट्रेक्टर, जिप, बस, मोटरसाईकल, रिक्सा, टाङ्गा, साईकल, डिभी गाडीहरूको उपयोग गरिएको देखिन्छ । उपमहानगरपालिकाका सबै वडाहरूमा बाह्रै महिना सुचारु हुने गरी सडक मार्गहरूको स्तरोन्नति गर्नुपर्ने देखिन्छ । साथै सडक यातायातको लागि आवश्यक विभिन्न पूर्वाधारहरू जस्तै: सवारी साधन पार्किङ स्थल, बस स्टप, यात्रु प्रशिक्षालय, सडक बत्ती, सडक संकेत चिह्न, बसको अन्तिम बिसौनी सम्बन्धी सेवा सुविधाहरू व्यवस्थित रूपमा विकास गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

७.१.३ बसपार्क तथा बस बिसौनी सम्बन्धी विवरण

बिजुली, पानी, यात्रु, प्रतिक्षालय, शौचालय, पब्लिक मोबाइल चार्जिङ स्टेशन लगायतका सुविधाहरू भएका बसपार्कको निर्माण गरी जनताको अवागमनलाई सहज बनाउन सकिन्छ। विकसित मुलुकहरूको अभ्यास हेर्दा बसपार्कहरूमा हेल्प डेस्क लगायत शान्ति सुरक्षाको उचित प्रबन्ध मिलाएको पाइन्छ। सुविधा सम्पन्न र सुरक्षित बसपार्कहरू निर्माण भएको खण्डमा यातायात सेवाको गुणस्तर वृद्धि हुन्छ। बसपार्कमा बनाइने संरचनाहरू अपाङ्गतामैत्री हुनुपर्दछ। यस उपमहानगरपालिकामा बसपार्क तथा बस बिसौनी रहेता पनि व्यवस्थित हुन नसकेको अवस्था छ। यसैगरी उपमहानगरपालिकाका मुख्य बजार क्षेत्रहरू बस बिसौनीको रूपमा रहेका छन्। यहाँ यात्रु प्रतिक्षालय तथा शौचालयको अभाव रहेको छ।

नेपालञ्ज बसपार्क

७.१.४ भोलुङ्गे पुल तथा पुलपुलेसा

तथ्याङ्क अनुसार यस उपमहानगरपालिकामा मा १ ओटा मोटरेबल पुल, र २ ओटा भोलुङ्गे पुलहरू रहेका छन्। जसको विस्तृत विवरण तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका नं. ९७: उपमहानगरपालिकामा रहेका मोटरेबल तथा भोलुङ्गे पुलको विवरण

क्र.नं.	मोटर/भोलुङ्गे पुलको नाम	वडा नं.	कैफियत
१	नयाँबस्ती गनापुर भोलुङ्गे पुल	२०	
२	सानो नेपाल आलानगर भोलुङ्गे पुल	२०	
३	डुडुवा खोला पक्की पुल	२०	

स्रोत: नगर कार्यपालिका कार्यालय

७.२ विद्युत् तथा वैकल्पिक उर्जा

उपमहानगरपालिकाका सबै वडाहरूमा विद्युतीकरणको पहुँच रहेता पनि बढ्दो जनसंख्याका कारण विद्युतको क्षमता न्यून रहेको छ र विद्युत क्षमता बढाउनु पर्ने अवस्थामा रहेको छ भने शान्ति सुरक्षा अभिवृद्धि गर्नका लागि सडकमा सौर्य बत्तीहरूका साथै सिसि क्यामेराहरू जडान गर्नुपर्ने देखिन्छ तथापि प्रशारण लाइनको सुदृढीकरणका लागि भने प्रशस्त काम गर्नुपर्ने देखिन्छ। विद्युत् प्रशारण लाईन सुधारमा सर्वप्रथम काठका पोलहरू पक्की वा फलामका पोलहरूले विस्थापन गर्नुपर्ने देखिन्छ भने Low Voltage हुने स्थानहरूमा ट्रान्सफर्मर जडान गर्नुपर्ने देखिन्छ।

विद्युत सेवा बाहेक वैकल्पिक र नवीकरणीय ऊर्जा प्रवर्द्धनका लागि ठोस कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्नुपर्ने देखिन्छ। पशुपालन हुने क्षेत्रमा गोबर ग्याँस निर्माणमा प्रोत्साहन र अनुदान दिने र अन्य दुर्गम तथा सुगम दुवै क्षेत्रमा सौर्य ऊर्जा जडान गर्न सके त्यसबाट ऊर्जाको नियमित आपूर्ति हुनुको साथै थप विकासका क्रियाकलापहरूलाई ऊर्जाको सदुपयोग मार्फत गति दिन सकिन्छ। सौर्य ऊर्जाबाट लिफ्ट सिँचाई खानेपानी आयोजना सञ्चालन गर्न गार्हस्थ उपभोगका निम्ति प्रयोग गरी बढी भएको ऊर्जालाई राष्ट्रिय प्रशारण लाईनमा बिक्री समेत गर्न सकिन्छ।

सामान्तया: एउटा सामान्य परिवारले दैनिक २ किलोवाट विद्युत खपत गर्दछ। त्यसमा पनि यो उपभोगको मात्रा ग्रामिण भेगहरूमा त्यो भन्दा न्यून हुन्छ। १७.६ वर्ग फिटको सोलार प्यानलले २५० वाट विद्युत उत्पादन गर्दछ। दिनभर करिब ६.८ घण्टा सूर्यको किरणबाट २५० वाट × ६.८ घण्टा गर्दा १.७ किलोवाट विद्युत निस्कन्छ। १.७ किलोवाट × ३० दिन उत्पादन गर्दा महिनामा ५१ किलोवाट विद्युत उत्पादन हुन सक्दछ।

यसको अर्थ ६०० वर्ग फिट ओगट्ने घरबाट

$$५१ \text{ कि.वा.} \times \frac{६००}{१७.६} = १७३८ \text{ कि.वा.}$$

यसको अर्थ ६०० वर्गफिट ओगट्ने घरमा सौर्यऊर्जा जडान गर्दा सो घरलाई पुग्ने ऊर्जा उत्पादन गर्न सकिन्छ। यद्यपी, ग्रामिण घरहरू सौर्य ऊर्जा उत्पादनमैत्री बनाउनुपर्ने हुन्छ। अर्कोतर्फ पानीका सदाबहार स्रोतहरू भएको र जलाशयमा आधारित विद्युतको समेत सम्भावना अध्ययन गरी लघुविद्युत योजनाहरू सञ्चालन गर्न सकिन्छ। यसरी उत्पादित विद्युत बढी भएको खण्डमा राष्ट्रिय प्रशारण लाईनमा बेच्न सकिन्छ। हालसम्म समेत काठ/दाउरालाई खाना पकाउने मुख्य इन्धनको रूपमा प्रयोग गर्ने घरपरिवार धेरै भएकाले काठ/दाउरा विस्थापन गर्न विद्युत तथा सौर्य ऊर्जाले सहयोग पुऱ्याउन सक्दछ। यसबाट वातावरण संरक्षणमा समेत टेवा पुग्दछ। तसर्थ, उपमहानगरपालिकाका विभिन्न वडामा विद्युत प्रशारण लाईन मर्मत सम्भार तथा सुधार, ट्रान्सफर्मर जडान, वैकल्पिक तथा नवीकरणीय ऊर्जा प्रवर्द्धनका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्नुपर्ने देखिन्छ।

७.२.१ इन्धन उपयोग विवरण (खाना पकाउने इन्धनको आधारमा घरपरिवार)

तालिका नं. ९८: खाना पकाउने मुख्य इन्धनको आधारमा घरपरिवारको विवरण

वडा	काठ, दाउरा, कोइला	एलपी ग्याँस	विद्युत	गुइँठा	बायो ग्याँस	मट्टितेल	अन्य	जम्मा
१	९९	१८४३	९	०	२०६	१०	०	२१६७

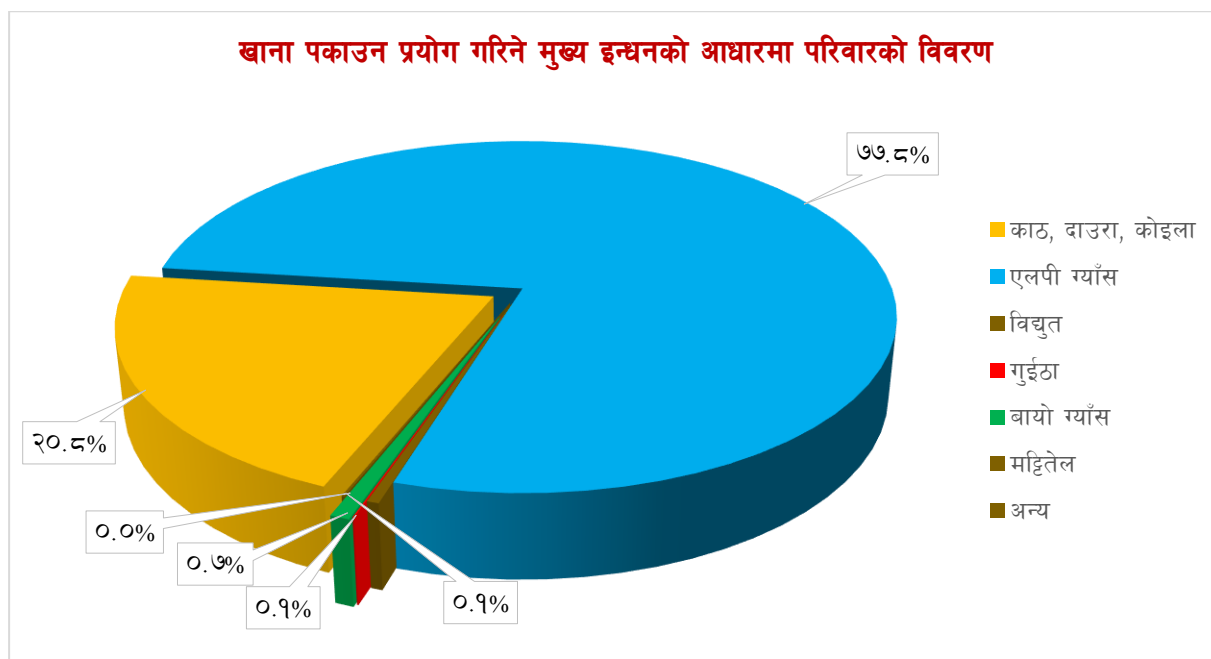
वडा	काठ, दाउरा, कोइला	एलपी ग्याँस	विद्युत	गुइँठा	बायो ग्याँस	मट्टितेल	अन्य	जम्मा
२	५५	१३०५	२	१	०	०	०	१३६३
३	२८	५२५	१	१	१	०	०	५५६
४	१०८	२७८२	१४	०	१	०	१३	२९१८
५	६३	१०४७	२५	२	०	०	०	११३७
६	१०२	१३०४	४	०	१	०	०	१४११
७	६	६७१	०	०	३	०	२	६८२
८	३६	८११	५	०	०	०	०	८५२
९	११५	१२९६	१३	०	१	०	०	१४२५
१०	१०६	२५३८	११	१	४	०	३	२६६३
११	५२	९४६	०	१	२	०	०	१००१
१२	११४	१६१६	५	२	१	०	०	१७३८
१३	३८२	१०८२	०	०	१	१	०	१४६६
१४	५५७	४९८	०	०	१	०	०	१०५६
१५	५७९	५५२	४	७	०	३	०	११४५
१६	३३६	७५७	३	०	३	१	०	११००
१७	४३६	७७८	३	१	२	०	०	१२२०
१८	२९९	२३८६	१५	१	१	०	०	२७०२
१९	७०९	९८८	११	०	३	०	०	१७११
२०	११८८	२०७३	१६	१	१७	१	२	३२९८
२१	९१०	६२९	१२	०	२	०	०	१५५३
२२	६२०	४४०	४	१	१	०	०	१०६६
२३	३००	३२	०	१	०	०	२	३३५
जम्मा	७२००	२६८९९	१५७	२०	२५१	१६	२२	३४५६५
प्रतिशत	२०.८३	७७.८२	०.४५	०.०६	०.७३	०.०५	०.०६	१००

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

नेपाल जलस्रोतको धनी देश भएतापनि यसको सदुपयोग हुन नसकिरहेको कारण शहर र ग्रामिण ईलाकामा ऊर्जा संकट व्याप्त छ। नेपालको पहाडी तथा हिमाली क्षेत्रमा अहिले पनि ठुलो संख्यामा जनताहरूले खाना पकाउने इन्धनको रूपमा काठ/दाउरा/कोइलाको प्रयोग गर्दछन् भने तराई क्षेत्रमा गुइँठाको प्रयोग व्यापक रूपमा भइरहेको छ।

यस नेपालगञ्ज उपमहानगरपालिकाको कुल घरपरिवारहरू मध्ये खाना पकाउनका लागि ७,२०० अर्थात् २०.८३ प्रतिशतले काठ/दाउरा/कोइला प्रयोग गर्दछन् भने सबैभन्दा बढी २६,८९९ अर्थात् ७७.८२ प्रतिशतले एल.पी. ग्याँसको प्रयोग गर्दछन्। त्यसैगरी विद्युतको प्रयोग गर्ने परिवार संख्या १५७ अर्थात् ०.४५ प्रतिशत, मट्टितेलको प्रयोग गर्ने परिवारको संख्या १६ अर्थात् ०.०५ प्रतिशत, बायो ग्याँस प्रयोग गर्नेको संख्या २५१

अर्थात ०.७३ प्रतिशत, २० अर्थात ०.०६ प्रतिशत गुइँठा र अन्य इन्धनका स्रोतको प्रयोग गर्नेको संख्या २२ अर्थात ०.०६ प्रतिशत रहेको छ । जसको विस्तृत विवरण तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

दिगो विकासको अवधारणा अनुसार पर्यावरणीय सन्तुलन बनाई राख्न मानिसको उपभोग शैलीमा परिवर्तन गर्नु अपरिहार्य छ । उदाहरणका लागि नेपालले आधार वर्ष २०१५ मा ७४.७ प्रतिशत रहेको इन्धनको प्राथमिक स्रोतको रूपमा काठ, दाउरा, गुइँठा आदि प्रयोग गर्ने जनसमुदाय सन् २०३० सम्म ३० प्रतिशतमा झार्ने (SDG-7) तथा पकाउने प्रयोजनार्थ एल.पी.ग्याँस प्रयोगलाई १८ प्रतिशत (२०१५) बाट ३३ प्रतिशतमा पुर्याउने लक्ष्य राखेको छ । यसै राष्ट्रिय लक्ष्यलाई आत्मसाथ गर्दै यस उपमहानगरपालिकाका नीति तथा कार्यक्रमहरूलाई त्यसतर्फ उन्मुख बनाउनु आवश्यक छ ।

७.२.२ बत्ती बाल्ने इन्धनको प्रयोगको आधारमा घरपरिवार

यस उपमहानगरपालिकाका सबै वडाहरूमा विद्युत मर्मत सम्भार, महशुल असुली तथा विद्युतीकरण योजनाको कार्यान्वयन नेपाल विद्युत प्राधिकरणले गर्दै आएको छ । राष्ट्रिय जनगणना, २०७८ को तथ्याङ्क अनुसार दैनिक बत्ती बाल्न प्रयोग गरिने इन्धनमा विद्युत प्रमुख स्रोतको रूपमा रहेको देखिन्छ ।

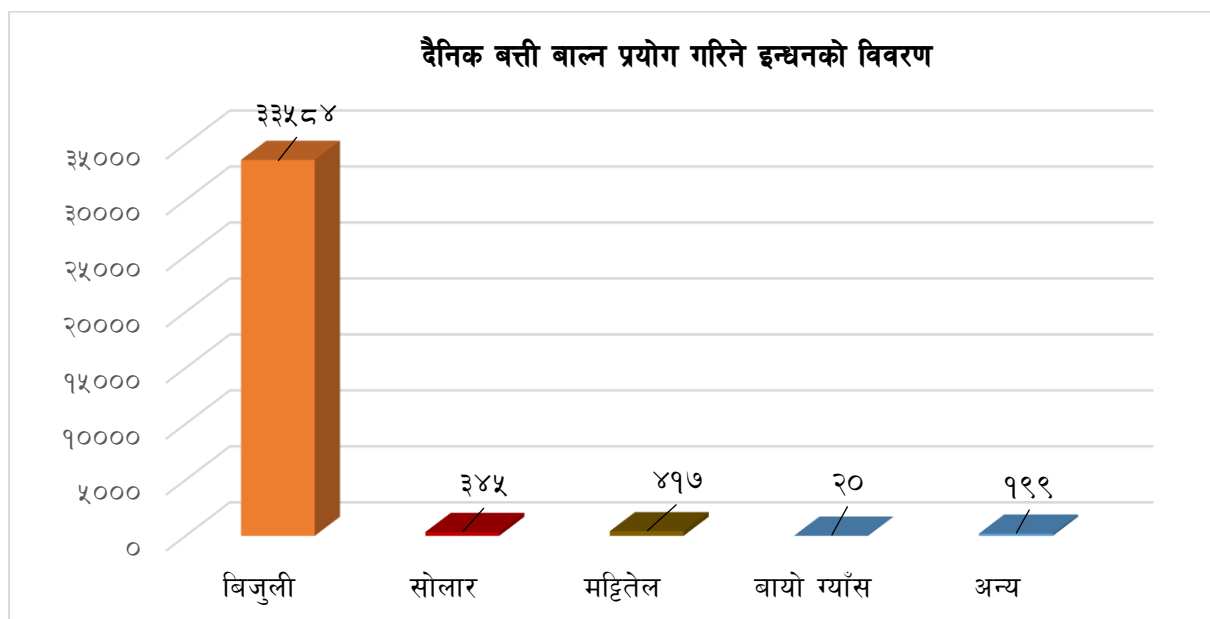
तालिका नं. ९९: दैनिक बत्ती बाल्न प्रयोग गरिने इन्धनको विवरण

वडा	बिजुली	सोलार	मट्टितेल	बायो ग्याँस	अन्य	जम्मा
१	२१०८	५४	३	०	२	२१६७
२	१३५६	६	०	०	१	१३६३
३	५३७	१८	०	०	१	५५६
४	२८७४	२७	१	०	१६	२९१८
५	१११२	२०	५	०	०	११३७
६	१३८२	१४	११	१	३	१४११
७	६७१	८	३	०	०	६८२
८	८४८	२	२	०	०	८५२

वडा	बिजुली	सोलार	मट्टितेल	बायो ग्याँस	अन्य	जम्मा
९	१४१८	५	१	०	१	१४२५
१०	२६४४	१३	१	०	५	२६६३
११	९९६	३	०	०	२	१००१
१२	१७१८	१७	२	०	१	१७३८
१३	१४१०	२१	८	१	२६	१४६६
१४	१००१	१६	३६	१	२	१०५६
१५	९८०	८	१४६	५	६	११४५
१६	१०६४	१०	२४	१	१	११००
१७	११८२	२१	१६	०	१	१२२०
१८	२६८१	१६	२	०	३	२७०२
१९	१६५१	१९	३७	३	१	१७११
२०	३२१४	३१	४६	३	४	३२९८
२१	१४८४	८	४९	३	९	१५५३
२२	९५१	६	५	२	१०२	१०६६
२३	३०२	२	१९	०	१२	३३५
जम्मा	३३५८४	३४५	४१७	२०	१९९	३४५६५
प्रतिशत	९७.१६	१.००	१.२१	०.०६	०.५८	१००

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

उपमहानगरपालिकामा घरपरिवारहरूले दैनिक बत्ती बाल्न प्रयोग गर्ने इन्धनको स्रोत विश्लेषण गर्दा उपमहानगरपालिकाका कुल ३४,५६५ घरपरिवारहरू मध्ये ३३,५८४ अर्थात ९७.१६ प्रतिशतले विद्युत, ३४५ अर्थात १.०० प्रतिशतले सोलार, ४१७ अर्थात १.२१ प्रतिशतले मट्टितेल, २० अर्थात ०.०६ प्रतिशतले बायो ग्याँस र १९९ अर्थात ०.५८ प्रतिशतले अन्य इन्धनको स्रोत प्रयोग गर्ने गरेको पाईयो । जसको वडागत विस्तृत विवरण तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

७.२.३ वैकल्पिक ऊर्जा (लघु जलविद्युत, सोलार, बायो ग्याँस, सुधारिएको चुल्हो) प्रयोग गर्ने परिवार

पेट्रोलियम पदार्थ माथिको निर्भरतालाई घटाउँदै नवीकरणीय वैकल्पिक ऊर्जाको प्रयोगमा व्यापकता ल्याउन सकेको खण्डमा पर्यावरणीय सन्तुलनलाई कायम राख्न मद्दत पुग्दछ। डिजेल, पेट्रोल, मट्टितेल जस्ता पदार्थको उत्पादन नेपालमा नहुने भएका कारण वर्षेनी अरबौं रूपैयाँ हामीले पेट्रोलियम पदार्थको आयातमा खर्चिनु परेको छ। तेस्रो विश्वको एक भू-परिवेष्टित विकासोन्मुख देश नेपालका लागि यो वैदेशिक व्यापार घाटाको एक प्रमुख कारण हो। हामीले आयात प्रतिस्थापन र निर्यात प्रबन्धको नीतिलाई व्यवहारमा प्रभावकारी तरिकाले उतार्न नसकिरहेको परिप्रेक्ष्यमा वायू ऊर्जा, सौर्य ऊर्जा, विद्युत ऊर्जा तथा बायो ग्याँसको विकास मार्फत ऊर्जाको श्रोतमा हामी आत्मनिर्भर बन्न सक्छौं। त्यसैले नेपालको हकमा स्थानीय सरकार, प्रादेशिक सरकार र संघीय सरकारले नवीकरणीय वैकल्पिक ऊर्जाको विकासमा आवश्यक नीति निर्माण गरी काम गर्नु पर्दछ।

७.३ सञ्चार तथा प्रविधि

एक्काईसौं शताब्दीको भूमण्डलीकृत समाज सूचना र सञ्चारको युगमा छ। सूचना र सञ्चारको क्षेत्रमा आएको क्रान्तिलाई नेपालको शहरी क्षेत्रले लगभग आत्मसाथ गरिसकेको भएतापनि ग्रामिण क्षेत्रमा टेलिभिजन, पत्रपत्रिका, इन्टरनेट, टेलिफोन, मोबाइल र कुरियर सेवा विस्तार हुन बाँकी छ। सञ्चार र प्रविधिका यी माध्यमहरूको पूर्ण रूपले विकास गरी ग्रामिण जनतालाई सूचना र सञ्चारको दुनियाँमा प्रवेश गराउनु चुनौतीपूर्ण रहेको छ। नेपालको संविधानले जनताको सूचनाको हकलाई मौलिक हकको रूपमा परिभाषित गरेको छ। नेपालगञ्ज उपमहानगरपालिकामा उपलब्ध भएका सञ्चार तथा प्रविधिको विवरण निम्न प्रकार रहेका छन्। यहाँ NCELL र NTC मार्फत सञ्चारका माध्यमहरू सञ्चालित छन् साथै विभिन्न इन्टरनेट कम्पनीमार्फत इन्टरनेट सेवा विस्तार भएको छ। हाल उपमहानगरपालिकामा सेवा प्रवाहलाई सूचना तथा प्रविधिमैत्री बनाउने, उपमहानगर भित्र हाल प्रयोग भइरहेका सबै प्रकारका सफ्टवेयरहरूलाई एकीकृत गरी एउटै व्यवस्थित वेब पोर्टल बनाउने, मानिसहरूको बढी आवत जावत हुने स्थानहरूमा सिसि क्यामेराको व्यवस्था मिलाउने, स्थानीय सञ्चार माध्यमहरूको क्षमता विकास साथै स्थानीय पत्रकारहरूलाई क्षमता विकास तालिम, कार्यशाला, अभिमूखीकरण, लेखनवृद्धि लगायतका क्रियाकलापहरू संचालन गर्ने लगातक नीति तथा कार्यक्रमहरू अगाडी सारेको छ। उपमहानगरपालिकामा रहेका रेडियो, एफ.एम. तथा सञ्चारका माध्यमहरूलाई तलका तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

७.३.१ उपमहानगरपालिकामा रहेका रेडियो, एफ.एम तथा सञ्चारका माध्यमहरूको विवरण

क्र.सं.	निकाय	स्टेशन म्यानेजर	सम्पर्क नम्बर
१.	बागेश्वरी एफ.एम.	शुक्राक्षि चौलागाई	९८५८०२४७०९
२.	कृष्णसार एफ.एम.	तुला अधिकारी	९८५१०७४२८०
३.	रुबरु एफ.एम.	सकिल अहमद कादरी	९८५८०६६७६८
४.	रेडियो सद्भाव एफ.एम.	नविन गिरी	९८४८०८२२२८
५.	रेडियो मोनिङ्ग स्टार एफ.एम.	डक्त धिताल	९८४८०२०८४२
६.	रेडियो हातेमालो एफ.एम.	डिल्ली वि.सी.	९८५८०२१०९९
७.	भेरी एफ.एम.	आरिफ अन्सारी	९८४८०२३९९७
८.	नेपाल टेलिभिजन संवाददाता	रुद्र सुवेदी	९८५८०२११८१

क्र.सं.	निकाय	स्टेशन म्यानेजर	सम्पर्क नम्बर
९.	कान्तिपुर टेलिभिजन संवाददाता	जे.पाण्डे, सविता जि.सी	९८५८०२०५६५
१०.	कान्तिपुर दैनिक संवाददाता	रुपा गहतराज	९८४८०२७७९२
११.	इमेज टेलिभिजन संवाददाता	नरेन्द्र थापा	९८४८०२३६६३
१२.	हिमालय टेलिभिजन संवाददाता	कृष्ण अधिकारी	९८५८०२३१६१
१३.	न्यूज २४ टेलिभिजन संवाददाता	कृष्ण खनाल	९८५१०२१०८८
१४.	एभिन्यूज टेलिभिजन संवाददाता	दुर्गा रोकाया	९८५८०२३६६५
१५.	बागेश्वरी टेलिभिजन संवाददाता	प्रियास्मृती ढकाल	९८४८१५२३२४
१६.	कोहलपुर टेलिभिजन संवाददाता	रुद्र सुवेदी	९८५८०२११८१
१७.	राष्ट्रिय समाचार समिति	युव राज पाण्डे	९८५७०२५०५७
१८.	गोरखापत्र/कालपृष्ठ दैनिक सम्पादक	कमल खत्री	९८५११४८३६१
१९.	दैनिक नेपालगञ्ज संवाददाता	भलक गैरे	९८५८०२०७११
२०.	मिसन टुडे	बिनोद पौडेल	९८५८०२३०६९
२१.	नयाँ पत्रिका दैनिक संवाददाता	बिश्वराज पछ्लडवा	९८४८०३२२९९
२२.	एपिवान टेलिभिजन संवाददाता	लक्ष्मण ढुंगाना	९८५८०२४५६५
२३.	बिबिसि नेपाली सेवा	विमला चौधरी	९८४८००२२१३

७.३.२ आधुनिक सुविधामा पहुँच सम्बन्धी विवरण

तालिका नं. १००: परिवारमा भएको साधन तथा सुविधाको विवरण (बहुउत्तरमा आधारित)

वडा नं.	कुनै पनि सुविधा नभएको	कम्तीमा एउटा सुविधा भएको	रेडियो सुविधा	टेलिभिजन	ल्याण्डलाइन टेलिफोन	मोबाइल फोन (साधारण)	स्मार्ट मोबाइल फोन	कम्प्युटर/ल्यापटप	इन्टरनेट सुविधा	कार/जीप/भ्यान	मोटरसाइकल / स्कुटर	साइकल	विद्युतीय पंखा	रेफ्रिजरेटर	वासिङ मेशिन	एयर कन्डिसनर
१	४२	२१२५	८६६	१३७७	१९०	१५००	१८८६	५४४	१३६८	८२	९११	१०४५	१८८४	१०९९	१७२	१३२
२	३४	१३२९	५३६	१०४५	२१३	१०१७	१२०१	४१०	१०४३	१००	७३५	५५९	१२२३	९७८	१७०	१२३
३	११	५४५	१९२	३७७	६७	३४१	४२०	१००	२५८	८	२७२	२७१	४५१	३००	१३०	७३
४	३९	२८७९	१२०४	१८२३	२३५	२०२३	२५५२	८३३	२०३१	१६१	१२८३	९७४	२४०२	१७६४	२६६	२२२
५	३१	११०६	१६४	७४४	५९	७९८	९२९	१४४	३३३	२७	४३०	६९६	९४५	४२३	८५	७२
६	२९	१३८२	३५७	८६६	७०	९२७	११३६	२२२	७७५	३६	६१०	७७८	१२७०	६४०	४८	४२
७	३	६७९	२२७	५०९	४२	२८४	५१८	६७	३०३	७	२७९	३८५	६३७	३५६	६७	४८
८	२८	८२४	६५	६७१	९१	५४३	७१८	९६	३६५	११	४२६	६०६	७९२	५०३	१०२	४४
९	२४	१४०१	७८४	८३१	१४९	८३१	११६९	३३४	९००	२८	५३९	७५१	१३१४	६५१	३७	३२
१०	१९	२६४४	१७३३	१६१९	४३९	१४८५	२४२९	१०१३	२०५२	१८३	१२३२	९५८	२४१२	१३९२	३१७	२०८
११	५	९९६	६२९	८२५	२३४	७२७	८६५	१८९	७१६	३७	४३३	५९१	९१७	६०३	१६०	८७
१२	३५	१७०३	५५६	११५२	१७२	९८२	१४६२	४८४	११४४	७१	७५९	७७६	१५४५	१०११	१४०	११२
१३	१०५	१३६१	३६९	६४८	१६२	७९६	९१९	२३४	३७२	४८	४७२	९१३	१०२५	३५९	६२	४२
१४	४३	१०१३	१७	२७५	३	५५६	४५७	२१	८८	४	१७५	९११	८७६	१२१	६	२
१५	७८	१०६७	१३	३७८	३	५७०	६२७	२०	६९	४	२४५	६७७	८३१	१३४	३०	१०
१६	३०	१०७०	३६१	४७१	७	८०७	७२५	३७	१०३	१९	२९३	९११	९७४	२६१	७४	१४
१७	५३	११६७	५८७	७०१	५४	८६०	८२५	१५२	५२२	४०	३९६	९२२	९९६	२६५	४०	१९
१८	१५३	२५४९	७६०	१७९७	२३६	१५९६	२१४२	८७२	१६४१	१५४	१३८२	१२४५	२२३४	१४९१	१८०	१२४
१९	६५	१६४६	८२	९११	२९	१०५३	११६६	१३८	५३१	३२	५९६	१२६९	१४९४	५९४	३८	१३
२०	१६५	३१३३	३२२	१६४९	९०	२३५०	२०४७	३१६	११६३	५५	९०८	१६६७	२६१२	८५२	३९	३२

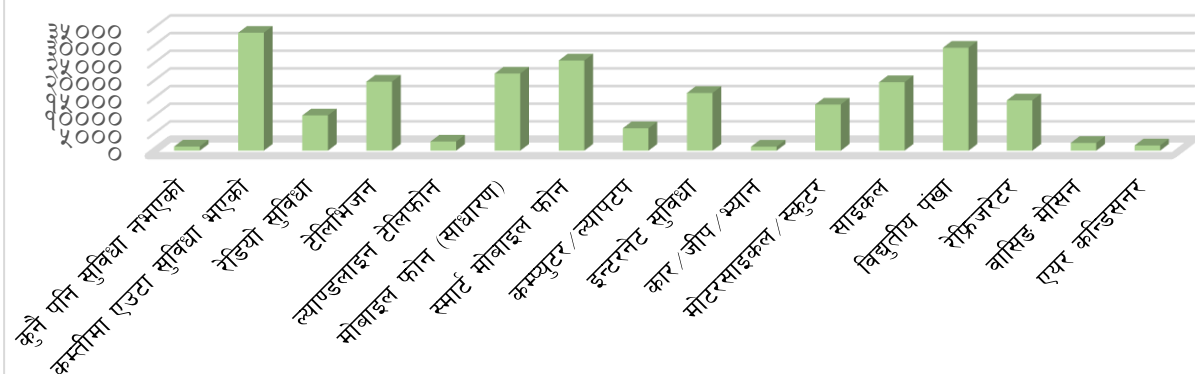
वडा नं.	कुनै पनि सुविधा नभएको	कम्तीमा एउटा सुविधा भएको	रेडियो सुविधा	टेलिभिजन	ल्याण्डलाइन टेलिफोन	मोबाइल फोन (साधारण)	स्मार्ट मोबाइल फोन	कम्प्युटर/ल्यापटप	इन्टरनेट सुविधा	कार/जीप/भ्यान	मोटरसाइकल / स्कुटर	साइकल	विद्युतीय पंखा	रेफ्रिजरेटर	वासिङ मेशिन	एयर कन्डिसनर
२१	८४	१४६९	९९	३८८	१५	८८२	६८०	५६	२६९	९	२९८	१३३७	१२४९	१६६	८	९
२२	८०	९८६	५०	४१४	१६	७१६	५१८	५९	२१६	१०	२९१	८८८	८१३	२२९	११	९
२३	१४	३२१	५	६८	०	१९८	१४४	६	७३	३	८४	२८२	२५९	५५	७	१
जम्मा	११७०	३३३९५	९९७८	१९५३९	२५७६	२१८४२	२५५३५	६३४७	१६३३५	११२९	१३०४९	१९४१२	२९१५५	१४२४७	२१८९	१४७०

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

साधन तथा सेवा सुविधाको आधारमा उपमहानगरपालिकामा कम्तीमा एउटा सुविधा भएको घरपरिवारको संख्या ३३,३९५ रहेको देखिन्छ। उपमहानगरपालिकाका कुल घरपरिवारहरू मध्ये उच्च विद्युतीय पंखा भएको घरपरिवार संख्या २९,१५५, दोस्रोमा मोबाइल फोन (स्मार्ट) भएको घरपरिवार संख्या २५,५३५ देखिन्छ। यसैगरी साधारण मोबाइल हुने परिवारको संख्या २१,८४२ रहेको छ। रेडियो सुविधा भएको परिवारको संख्या ९,९७८ रहेको छ भने यसैगरी टेलिभिजन हुने परिवारको संख्या १९,५३९ रहेको छ।

समग्रमा तथ्याङ्कलाई हेर्दा सञ्चार क्षेत्रको प्रमुख मोबाइल सेवामा वृद्धि हुँदै गएको देखिन्छ भने इन्टरनेट सेवा भने विस्तार हुने क्रममा देखिएको छ। मोबाइल प्रयोगकर्ताले सबै खाले सञ्चारका सुविधा जस्तै श्रव्य, दृष्य, सूचना, गीत तथा खबर आदान प्रदान लगायतका धेरै काम गर्न सहज हुने भएकाले मोबाइलको तुलनामा टेलिभिजन तथा रेडियोका प्रयोगकर्ता घटिरहेको देखिन्छ। भौगोलिक अवस्थाका हिसाबले पूर्ण रुपमा तराई क्षेत्र र समथर भू-भाग भएकाले यस उपमहानगरपालिकामा कार/जीप, एयर कन्डिसनर, हिटर वा ग्याँस गिजर जस्ता उच्च सुविधाका सामग्रीहरू प्रयोग गर्नेको संख्या बढ्ने क्रममा रहेको देखिन्छ। वडागत रुपमा विस्तृत विवरण तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ।

परिवारमा भएको साधन तथा सुविधाको विवरण

७.४ आवास तथा भवन

उपमहानगरपालिकामा मिश्रित जनघनत्व भएका बस्तीहरू छन् । यहाँ बस्ती बसाल्ने सन्दर्भमा बजारको सम्भाव्य क्षेत्र, पानीको सुविधा, खेतीयोग्य क्षेत्र, पशुपालनलाई पायक र अन्न उत्पादनका लागि उपयुक्त जमिन भएको स्थानमा यत्रतत्र छरिएर बस्ने प्रचलन भएकाले पायक पर्ने स्थान अनुसार सबै वडाहरूमा कतै बाक्लो तथा कतै पातलो बस्तीहरू रहेका छन् । यहाँका अधिकांश घरहरू पक्की तथा अर्धपक्की अवस्थामा रहनुले यस उपमहानगरपालिकाका घरहरू भूकम्पीय तथा अन्य प्रकोप र सुरक्षाको दृष्टिकोणले केही सुरक्षित तथा जोखिममुक्त अवस्थामा रहेका छन् ।

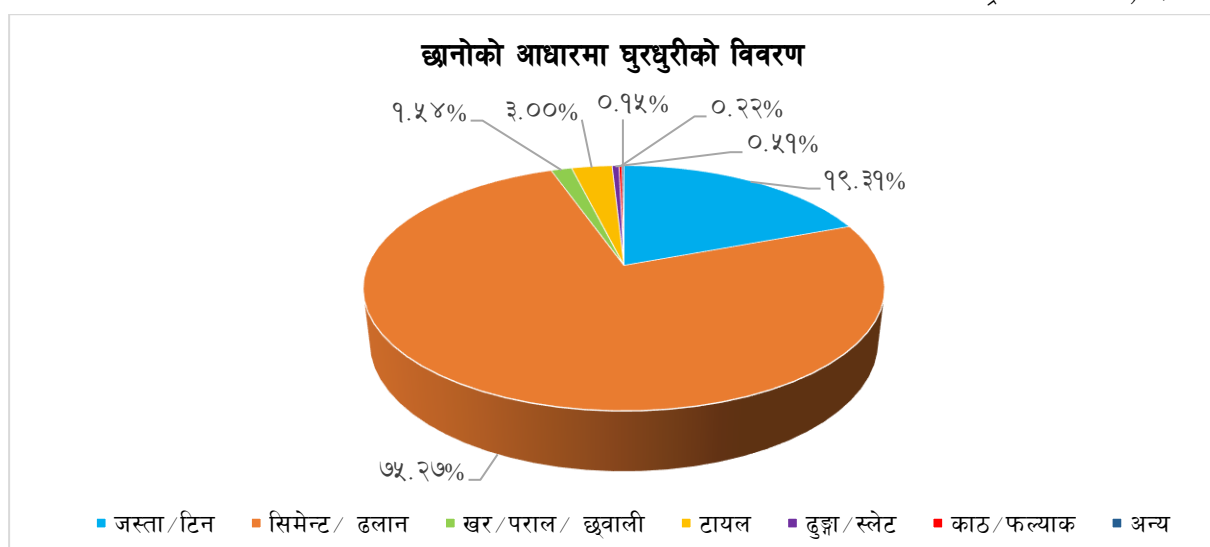
७.४.१ छानोको प्रकारका आधारमा घरधुरी

तालिका नं. १०१: छानोको आधारमा घरधुरीको विवरण

वडा	जस्ता/टिन	सिमेन्ट/ ढलान	खर/पराल/छ्वाली	टायल	ढुङ्गा/स्लेट	काठ/फल्याक	अन्य	जम्मा
१	१५७	१९४०	९	१०	४८	३	०	२१६७
२	११९	१२०८	४	१०	१७	३	२	१३६३
३	७१	४७५	२	३	४	१	०	५५६
४	२३२	२६२४	५	४	१४	१७	२२	२९१८
५	१७०	९५४	२	८	२	१	०	११३७
६	२१८	११२६	१४	४४	५	१	३	१४११
७	५९	६०२	३	९	२	७	०	६८२
८	८४	७४६	१०	१	८	२	१	८५२
९	९२	१२५३	११	६५	२	२	०	१४२५
१०	१२७	२४९६	१४	११	५	६	४	२६६३
११	१२१	८५१	९	०	९	११	०	१००१
१२	१७४	१५३२	६	१९	६	०	१	१७३८
१३	४६०	८८५	३२	८३	३	३	०	१४६६
१४	३९६	४७५	६२	१२०	२	०	१	१०५६

वडा	जस्ता/टिन	सिमेन्ट/ ढलान	खर/पराल/छ्वाली	टायल	ढुङ्गा/स्लेट	काठ/फल्याक	अन्य	जम्मा
१५	३४९	५२७	८५	१७५	४	२	३	११४५
१६	३२४	७१२	१६	३१	४	१३	०	११००
१७	३२२	८०९	१२	७५	१	१	०	१२२०
१८	३२६	२३१९	१४	३३	८	२	०	२७०२
१९	५५१	१०९१	२१	३९	३	०	६	१७११
२०	११५४	१९६६	४९	११०	१६	१	२	३२९८
२१	६२२	७६८	३८	११८	६	०	१	१५५३
२२	३९३	५५९	५९	४३	७	१	४	१०६६
२३	१५५	९८	५५	२६	०	०	१	३३५
जम्मा	६६७६	२६०१६	५३२	१०३७	१७६	७७	५१	३४५६५
प्रतिशत	१९.३१	७५.२७	१.५४	३.००	०.५१	०.२२	०.१५	१००

स्रोत : राष्ट्रिय जनगणना, २०७८

यहाँका जम्मा घरधुरी ३४,५६५ मध्ये सिमेन्ट ढलानको छानो भएको घरमा बसोबास गर्ने परिवार संख्या सबैभन्दा बढी अर्थात् २६,०१६ अर्थात् ७५.२७ प्रतिशत रहेका छन् । यसैगरी जस्तापाता/टिनको छानो भएको घरमा बसोबास गर्ने परिवार संख्या ६,६७६ अर्थात् १९.३१ प्रतिशत, टायलको छानो भएको घरमा बसोबास गर्नेको संख्या १,०३७ अर्थात् ३ प्रतिशत, खर/पराल/छ्वालीको छानो भएको घरमा बसोबास गर्नेको संख्या ५३२ अर्थात् १.५४ प्रतिशत, ढुङ्गा/स्लेटको छानो भएको घरमा बसोबास गर्ने परिवार संख्या १७६ अर्थात् ०.५१ प्रतिशत रहेका छन् । यसैगरी काठ/फल्याकको घरमा बसोबास गर्ने परिवार संख्या ७७ अर्थात् ०.२२ प्रतिशत रहेको पाइन्छ भने अन्य छानो भएको घरपरिवार संख्या ५१ अर्थात् ०.१५ प्रतिशत रहेको पाइन्छ ।

७.४.२ उपमहानगरपालिका अन्तर्गतका सरकारी भवन सम्बन्धी विवरण

स्थानीय तहले पालिका कार्यालय भवन, वडा कार्यालय भवनहरू तथा अत्यावश्यक अन्य सरकारी भवनहरू आफ्नै जग्गामा अथवा नेपाल सरकारबाट प्राप्त जग्गामा निर्माण गरी कार्यसम्पादनलाई चुस्तदुरुस्त र प्रभावकारी बनाई जनतालाई सरकारको उपस्थितिको आभास दिलाउनु आवश्यक हुन्छ । यस्ता प्रकारका स्थायी संरचनाहरूको निर्माण भएपछि सघीयताले संस्थागत रूप धारण गर्दै जान्छ ।

संघीय शासन प्रणाली अन्तर्गत निर्माण भएका स्थानीय तहमा आवश्यक भौतिक संरचनाहरू निर्माण गरी स्थानीय सरकारको कार्यक्रमहरू सञ्चालन हुनुपर्ने मान्यता अनुरूप गाउँपालिका/नगरपालिकाको आफ्नै सामुदायिक भवन तथा सभाहल हुनु आवश्यक छ। हाल उपमहानगरपालिकामा रहेका सामुदायिक भवनहरू तथा सभाहल सम्बन्धी विवरण तलको तालिकामा समावेश गरिएको छ।

तालिका नं. १०२: उपमहानगरपालिकामा रहेका सामुदायिक भवनहरू तथा सभाहल सम्बन्धी विवरण

क्र.सं.	सरकारी तथा सामुदायिक भवनको नाम	वडा नं.	हालको अवस्था	कैफियत
१.	धर्मशाला	१		
२.	सामुदायिक भवन	२		
३.	मुसफिर खाना	३ एकलैनी		
४.	धर्मशाला	३ त्रिवेणी मोड		
५.	कौनीलाल धर्मशाला	८		
६.	सामुदायिक भवन	भृकुटीनगर १०		
७.	ज्येष्ठ नागरिक मिलन केन्द्र	१२		
८.	लोलेनपुर धर्मशाला	१३		
९.	महापूर्वा धर्मशाला	१३		
१०.	नगर भवन	१४		
११.	दुर्गा धर्मशाला	२०, मनिकापुर		
१२.	यादव धर्मशाला	२०, रमेशपुर		
१३.	पशुपति मन्दिर धर्मशाला	२०, सम्भनाचोक		
१४.	गौशाला	२१		
१५.	योगा भवन	२२		
१६.	वडा कार्यालय	२३		

स्रोत: नगर कार्यपालिकाको कार्यालय

७.४.३ पशु वधशालाको विवरण

स्थानीय सरकारले जनस्वास्थ्यलाई उच्च प्राथमिकतामा राखेर काम गरेको खण्डमा स्वस्थ्य, निरोगी र सकारात्मक सोच भएका नागरिकहरूको उत्पादन भई उनीहरूले विकास, निर्माण र सेवाका क्षेत्रमा योगदान पुऱ्याउन सक्छन्। त्यसकारण आधुनिक प्रविधियुक्त सफा पशु वधशालाको निर्माण गरी जनताको खाद्य सुरक्षाको अधिकारलाई सुनिश्चित गर्दै स्थानीय सरकारले मासुजन्य पशुपंक्षीको वध गर्नुभन्दा पहिले निश्चित मापदण्ड पुरा गर्नुपर्ने नीति निर्माण गरी कार्यान्वयन गर्नु बाञ्छनिय देखिन्छ। नेपालगञ्ज उपमहानगरपालिकाभित्र व्यवस्थित पशुवधशालाहरू संचालनमा रहेका छैनन्। पशुहरूलाई फ्रेस हाउसहरू तथा खुल्ला स्थानहरूमा वध गर्ने गरिन्छ।

७.४.४ शवदाहस्थल सम्बन्धी विवरण

नेपालमा आफ्नो धार्मिक परम्परा अनुसार मृत्यु संस्कार गर्ने चलन परापूर्व कालदेखि नै चलिआएको छ। हरेक गाउँपालिका/नगरपालिका तथा हरेक समुदायको आ-आफ्नो धर्म र संस्कृति अनुसार शवदाहस्थल र

समाधीस्थल व्यवस्थापन एक महत्वपूर्ण र संवेदनशील विषय र आवश्यकता हो । भावनात्मक अर्थ समेत बोकेको यो विषयलाई कुनै पनि योजनाले समयमै सम्बोधन गर्नुपर्दछ । अन्यथा अव्यवस्थित दाहसंस्कार गरिनुले नगरको पर्यावरणीय, सामाजिक तथा साँस्कृतिक व्यवस्थामा चुनौती थपिन्छ । परम्परागत रूपमा सञ्चालनमा रहेका शवदाहस्थल र समाधिस्थललाई भविष्यमा सहज र व्यवस्थित बनाउनु पर्दछ । हाल उपमहानगरपालिका भित्र संचालनमा रहेका शवदाहस्थल तथा समाधिस्थलहरूको विवरण तलको तालिकामा समावेश गरिएको छ ।

तालिका नं. १०३: उपमहानगरपालिका भित्र संचालनमा रहेका शवदाहस्थल तथा समाधीस्थलहरूको विवरण

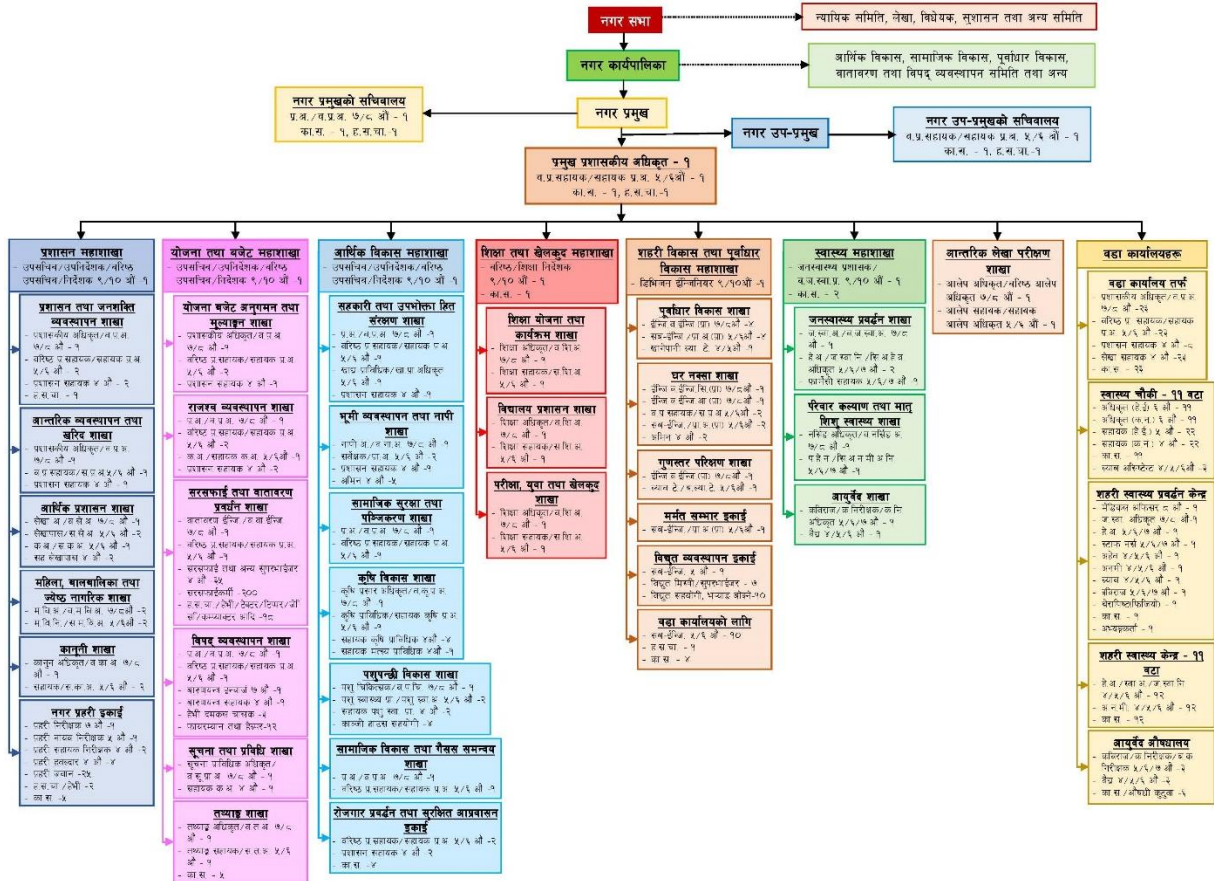
क्र.सं.	शवदाहस्थल, समाधिस्थलहरू तथा कब्रस्थानहरूको नाम	ठेगाना	जातजाति/समुदाय
१.	मसानघाट	वडा नं. ८	हिन्दु (जलाउने)
२.	लोधइ गाउँ, बुलबुललिया शवदाहस्थल	वडा नं. १३	हिन्दु (जलाउने)
३.	माटनपूर्वा, बालेगाउँ, बावुगाउँ, कैरातीपूर्वा, गासार्हिपूर्वा (शवदाहस्थल)	वडा नं.१४	हिन्दु (जलाउने)
४.	वैकुण्ठधाम मसानघाट	वडा न १५	हिन्दु (जलाउने)
५.	डिहिवामा शवदाहस्थल	वडा न १६	हिन्दु
६.	विभिन्न स्थानमा भएका कब्रस्थानहरू	वडा न १७	मुस्लिम
७.	खसकाधोको कब्रस्थान	वडा न १८	मुस्लिम
८.	गायत्रीनगर, नयाँबस्ती, डुडुवा शवदाहस्थल, मनिकापुरमा रहेको कब्रस्थान	वडा नं. २०	हिन्दु/मुस्लिम
९.	वित्ति बलदेव नगर	वडा नं. २१	
१०.	महाराजा धार्मिक विद्यालय नजिक रहेको कब्रस्थान, विर्ता देखि पूर्व तथा महाराजा स्कूल नजिक रहेको कब्रस्थान	वडा न २२	मुस्लिम
११.	भज्जुपूर्वा, जंगलीपूर्वामा रहेको कब्रस्थान	वडा नं. २३	मुस्लिम

स्रोत: नगर कार्यपालिकाको कार्यालय

परिच्छेद - दः संस्थागत तथा सुशासनको स्थिति

८.१ संगठनात्मक तथा मानव संसाधनको अवस्था

८.१.१ उपमहानगरपालिकाको संगठनात्मक ढाँचा: संगठनात्मक सर्वेक्षणमा रहेको प्रस्तावित संगठन तालिका

८.२ सेवा सुविधा सञ्चालन र व्यवस्थापन

८.२.१ उपलब्ध सेवा सुविधाको प्रकार

- अपाङ्ग परिचयपत्र वितरण तथा अद्यावधिक,
- निःशुल्क उपचार सिफारिस,
- कृषि समूह दर्ता, नवीकरण तथा खारेजी,
- कृषि यन्त्र, औषधि तथा पशु औषधि उपचार र उपकरण वितरण,
- बाली तथा पशुपंक्षी बीमा,
- प्राइवेट फर्म दर्ता, नवीकरण तथा खारेजी,
- व्यवसाय दर्ता, नवीकरण तथा खारेजी,
- सहकारी दर्ता तथा खारेजी,
- संघ संस्था दर्ता तथा खारेजी,
- रोजगार परामर्श,
- व्यक्तिगत घटना दर्ता,
- सामाजिक सुरक्षा भत्ताको नयाँ लाभग्राही दर्ता तथा नवीकरण,

- घ वर्गको निर्माण व्यवसायी इजाजत पत्र वितरण तथा नवीकरण,
- घर निर्माण अनुमति,
- घरनक्शा पास तथा अभिलेखीकरण,
- विवाद निरोपण तथा मेलमिलाप,
- छात्रवृत्ती सिफारिस,
- विद्यालय सञ्चालन तथा कक्ष थप अनुमति,
- तालिमहरू सञ्चालन,
- उपमहानगरपालिका र वडा कार्यालयहरूबाट विभिन्न सिफारिस र प्रमाणितका कार्यहरू आदि ।

८.२.२ सेवा प्रवाह प्रक्रिया र पृष्ठपोषण

अपाङ्ग तथा ज्येष्ठ नागरिक परिचयपत्र वितरण : सम्बन्धित व्यक्तिको निवेदन, वडाको सिफारिस र आवश्यक परेको खण्डमा विशेषज्ञ चिकित्सकको सिफारिसका आधारमा अपाङ्ग परिचय पत्र वितरण समितिले जाँचबुझ गरी परिचय पत्र वितरण गर्ने ।

ज्येष्ठ नागरिक परिचय पत्रका लागि नागरिकता प्रमाण पत्रको प्रतिलिपि सहित निवेदन पेश गरेमा जाँचबुझ गरी परिचय पत्र वितरण हुने ।

क्लब दर्ता : बाल क्लब, किशोरी क्लब, युवा क्लब, सञ्जालहरू विधान, बैठकका निर्णयहरू, आवश्यक अन्य कागजातहरू संलग्न गरी निवेदन पेश गरेमा आवश्यक जाँचबुझ गरी उपयुक्त भएमा दर्ता हुने र नियमानुसार नवीकरण तथा खारेजीको कार्य गरिने ।

निःशुल्क उपचार सिफारिस : सम्बन्धित व्यक्तिको निवेदन, अस्पतालको प्रेषण पूर्जा र वडाको सिफारिसका आधारमा निःशुल्क उपचार सिफारिस समितिका आधारमा निःशुल्क उपचारका लागि सिफारिस हुने ।

कृषि समूह दर्ता : प्रस्तावित समूहको निर्णय प्रतिलिपि, नागरिकता प्रमाणपत्रहरू सहित निवेदन पेश भएपछि कृषि तथा पशु सेवा उपशाखाले आवश्यक जाँचबुझ गरी कृषि समूह दर्ता गर्ने र नियमानुसार नवीकरण तथा खारेजीको कार्य गरिने ।

कृषि यन्त्र, औषधी तथा पशु औषधी उपचार र उपकरण वितरण : वार्षिक कार्यक्रम, लक्षित वर्गको माग र निवेदनका आधारमा कृषि यन्त्र र पशु उपचार उपकरण वितरण हुने । सेवा केन्द्रहरूबाट उपचार सेवा निःशुल्क रूपमा उपलब्ध हुने ।

बाली तथा पशुपंक्षी बीमा : उपमहानगरपालिकाले अनुदानमा इच्छुक व्यक्तिहरूको बाली तथा पशुपंक्षी बीमा गरिदिने ।

व्यवसाय दर्ता : वडाको सिफारिस, जग्गाधनी प्रमाण-पत्रको प्रतिलिपि, नेपाली नागरिकता प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि र निवेदन इच्छुकले पेश गरेमा व्यवसाय दर्ता र सोको नियमानुसार नवीकरण तथा खारेजीको कार्य गरिने ।

सहकारी दर्ता: विनियम सहित भेलाका निर्णयहरूका प्रतिलिपि, नागरिकता प्रमाण पत्रका प्रतिलिपिहरू र आवश्यक अन्य कागजातहरू संलग्न गरी पेश गरेमा आवश्यक जाँचबुझ गरी उपयुक्त देखिएमा सहकारी संस्था दर्ता हुने, एकीकरण, विभाजन र नियमानुसार दर्ता खारेजीको कार्य गरिने ।

स्थानीय संघ संस्था दर्ता : विधान, बैठकका निर्णयहरूका प्रतिलिपि, नागरिकता प्रमाण पत्रका प्रतिलिपिहरू, आवश्यक अन्य कागजातहरू संलग्न गरी निवेदन पेश गरेमा आवश्यक जाँचबुझ गरी उपयुक्त भएमा संघ संस्था दर्ता हुने र नियमानुसार नवीकरण तथा खारेजीको कार्य गरिने ।

रोजगार परामर्श : वैदेशिक रोजगारीमा जान चाहने व्यक्तिहरूका लागि रोजगार सेवा केन्द्रबाट परामर्शको कार्य गरिने ।

श्रम स्वीकृति : व्यक्तिगत श्रम स्वीकृतिका लागि रोजगार प्रदायक कम्पनीले दिएको भिजा, सम्झौताको कागजात लगायतका कागजातहरू संलग्न गरी पेश गरेमा अनलाइन माध्यमबाट सोको स्वीकृतिको कार्य अगाडि बढाइने र स्वीकृति भई आए पश्चात् प्रिन्ट गरी स्वीकृति पत्र प्रदान गरिने ।

वैदेशिक रोजगारीबाट विदामा फर्किएका व्यक्तिहरू पुनः वैदेशिक रोजगारीमा जान थाल्दा पुनः श्रम स्वीकृतिका लागि रोजगार प्रदायक कम्पनीले दिएको भिजा, सम्झौताको कागजात लगायतका कागजातहरू संलग्न गरी पेश गरेमा अनलाइन माध्यमबाट सोको पुनः स्वीकृतिको कार्य अगाडि बढाइने र स्वीकृति भई आए पश्चात् प्रिन्ट गरी स्वीकृति पत्र प्रदान गरिने ।

वैदेशिक रोजगारी सहायता : वैदेशिक रोजगार बोर्ड मार्फत् प्रदान गरिने मृत्यु तथा अंगभंग क्षतिपूर्ति, परिवार स्वास्थ्य उपचार खर्च, मृत्यु भएमा शव घरसम्म भिकाउने कार्य, विदेशमा अलपत्र परेकाको उद्धार तथा खोजतलास लगायतका कार्यका लागि वडाको सिफारिस सहित अन्य आवश्यक कागजातहरू संलग्न गरी निवेदन पेश गरेमा आवश्यक प्रक्रिया अगाडि बढाई सेवा प्रदान गरिने ।

व्यक्तिगत घटना दर्ता : सूचकले दिएको सूचना फाराम र आवश्यक अन्य कागजातहरूको आधारमा स्थानीय पञ्जीकाधिकारीले जाँचबुझ गरी अनलाइन व्यक्तिगत घटना दर्ता गरी दर्ता प्रमाणपत्र प्रदान गर्ने ।

सामाजिक सुरक्षा भत्ताको नयाँ लाभग्राही दर्ता तथा नवीकरण : ज्येष्ठ नागरिक, ज्येष्ठ नागरिक एकल महिला, अपाङ्ग, विधुवा, दलित बालबालिका पोषण भत्ता, लोपोन्मुख नागरिकका लागि सामाजिक सुरक्षा भत्तामा नयाँ लाभग्राहीको रूपमा दर्ता हुन वडा कार्यालयमा आफ्नो आवश्यक कागजातहरू सहित फाराम भरी निवेदन पेश गरेमा जाँचबुझ गर्दा योग्य देखिएमा नयाँ लाभग्राहीका रूपमा दर्ता भई अर्को महिनाबाट भत्ता पाउने व्यवस्था रहेको छ ।

सामाजिक सुरक्षा भत्तामा दर्ता रहि रहेका व्यक्तिहरूका लागि प्रत्येक वर्ष भदौको महिनाभित्र आफ्नो कागजातहरू सहित फाराम भरी निवेदन पेश गरेमा नवीकरणको कार्य तथा तथ्याङ्क अद्यावधिक गरिने व्यवस्था रहेको छ ।

घ वर्गको निर्माण व्यवसायी इजाजत पत्र वितरण : आवश्यक जनशक्ति र यन्त्र उपकरणको विवरण र प्रमाणहरूको प्रतिलिपि, नागरिकता प्रमाण पत्रको प्रतिलिपि संलग्न गरी निवेदन पेश गरेमा आवश्यक जाँचबुझ गरी कार्यपालिकाको निर्णय बमोजिम इजाजत पत्र प्रदान गर्ने र नियमानुसार नवीकरण तथा खारेजीको कार्य गरिने ।

घर निर्माण अनुमति, घरनक्शा पास तथा अभिलेखीकरण : निर्माण गर्ने घरको ड्रइङ डिजाइन सहित घरनक्शा पासका लागि नागरिकता प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि सहित निवेदन पेश गरेमा आवश्यक जाँचबुझ र प्रक्रिया पूरा गरी घरनक्शा पास गरिने र सोका आधारमा घर निर्माण अनुमति प्रदान हुने ।

पुराना घरहरूका हकमा निर्मित घरको नक्शा, नागरिकता प्रमाण पत्रको प्रतिलिपि सहित निवेदन पेश गरेमा आवश्यक जाँचबुझ र प्रक्रिया पूरा गरी अभिलेखीकरण प्रमाण पत्र प्रदान गरिने ।

विवाद निरूपण तथा मेलमिलाप : स्थानीय न्यायिक समितिले आफ्ना क्षेत्राधिकार भित्रका विभिन्न विषयमा न्याय निरूपण तथा मेलमिलापका कार्य गर्ने ।

छात्रवृत्ती सिफारिस: निःशुल्क अध्ययनका लागि वडाको सिफारिस सहित निवेदन पेश गरेमा आवश्यक जाँचबुझ गरी छात्रवृत्तिका लागि सिफारिस गर्ने ।

विद्यालय सञ्चालन तथा कक्षा थप अनुमति : विद्यालय सञ्चालन वा कक्षा थपका लागि आवश्यक पूर्वाधार पूरा गरी आवश्यक अन्य कागजातहरु संलग्न गरी निवेदन पेश गरेमा आवश्यक जाँचबुझ गर्दा उपयुक्त देखिएमा विद्यालय सञ्चालनका लागि अनुमति प्रदान गर्ने ।

तालिम सञ्चालन : उपमहानगरपालिकाको आफ्नै वार्षिक योजना/कार्यक्रमबाट विभिन्न आय तथा सीपमूलक तालिमहरु सञ्चालन हुने गर्दछन् भने विभिन्न गैरसरकारी संघसंस्थाहरुको समन्वय तथा सहकार्यमा समेत त्यस्ता तालिमहरु सञ्चालन हुने गरिरहेका छन् ।

उपमहानगरपालिका र वडा कार्यालयहरुबाट विभिन्न सिफारिस र प्रमाणितका कार्यहरु : स्थानीय तहको क्षेत्राधिकारभित्र रहेका स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ ले तोके बमोजिमका कार्यहरुका लागि आवश्यक कागजातहरु संलग्न गरी उपमहानगरपालिका वा वडामा निवेदन पेश गरेमा नियमानुसार सिफारिस तथा प्रमाणितका कार्यहरु गर्ने ।

८.३ ऐन, नीति नियम र कार्यप्रणाली

८.३.१ उपमहानगरपालिकाका स्वीकृत ऐन, नीति, नियम, निर्देशिका तथा मापदण्डहरु

क्र.स.	उपमहानगरपालिकाबाट स्वीकृत ऐन, नीति नियम, निर्देशिका तथा मापदण्डहरु
१.	लैङ्गिक हिंसा निवारण रणनीति तथा बाल विवाह उन्मुलन कार्ययोजना, २०७५
२.	बाल संरक्षण नीति, २०७५
३.	असंगठित क्षेत्रमा कार्यरत श्रमिक वर्ग तथा असहायहरुलाई उपलब्ध गराइने राहत सम्बन्धी मापदण्ड, २०७६
४.	सामुदायिक विद्यालयका किशोरीहरुका लागि सेनेटरी प्याड खरिद मापदण्ड, २०८१
५.	सहकारी ऐन, २०७४
६.	फोहोरमैला व्यवस्थापन ऐन, २०७५
७.	विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७५
८.	नेपालगञ्ज (आर्थिक ऐन), २०७६
९.	विनियोजन ऐन, २०७५
१०.	आर्थिक ऐन, २०७७
११.	नेपालगञ्ज उपमहानगरपालिका बालबालिका सम्बन्धी ऐन, २०७७
१२.	अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको अधिकार सम्बन्धी ऐन, २०७७
१३.	आर्थिक ऐन, २०७८
१४.	सुशासन ऐन, २०७८
१५.	कर्मचारी समायोजन ऐन, २०७८
१६.	आर्थिक ऐन, २०८०

क्र.स.	उपमहानगरपालिकाबाट स्वीकृत ऐन, नीति नियम, निर्देशिका तथा मापदण्डहरु
१७.	आर्थिक ऐन, २०८१
१८.	आय व्यवस्थापन तथा नियमन ऐन, २०८१
१९.	नगर प्रहरी ऐन (दोस्रो संसोधन), २०८१
२०.	आर्थिक ऐन, २०८२
२१.	मर्मत सम्भार कोष स्थापना तथा संचालन गर्न भनेको ऐन, २०८२
२२.	विनियोजन ऐन, २०८२
२३.	नगरबस संचालन तथा व्यवस्थापन कार्यविधि, २०७५
२४.	नगरसभा गठन नियमावली, २०७५
२५.	सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०७७
२६.	नगर प्रहरी संचालन तथा व्यवस्थापन कार्यविधि, २०७५
२७.	बालक्लव र बालक्लव सञ्चालन गठन तथा सञ्चालन कार्यविधि, २०७५
२८.	अपाङ्ग भएका व्यक्तिको परिचयपत्र वितरण कार्यविधि, २०७५
२९.	अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको व्यवस्थापन तथा पहिचान सम्बन्धी कार्यविधि, २०७५
३०.	वारुणयन्त्र सञ्चालन तथा व्यवस्थापन तथा पहिचान सम्बन्धी कार्यविधि, २०७५
३१.	बालकोष सञ्चालन कार्यविधि, २०७५
३२.	बालबालिकाको हक, अधिकार संरक्षण र सम्बर्द्धन गर्ने सम्बन्धी कार्यविधि, २०७५
३३.	स्थानीय स्वास्थ्य संस्था सञ्चालन तथा व्यवस्थापन कार्यविधि, २०७५
३४.	लैङ्गिक हिंसा निवारण कोष संचालन कार्यविधि, २०७५
३५.	विपद व्यवस्थापन कोष कार्यविधि, २०७६
३६.	महिला विकास कार्यक्रमको परिचय उद्देश्य र कार्यान्वयन कार्यविधि, २०७६
३७.	ज्येष्ठ नागरिक सेवा तथा मिलन केन्द्र संचालन तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यविधि, २०७७
३८.	आधारभूत तह (कक्षा-८) विद्यार्थी मूल्याङ्कक तथा नतिजा प्रकाशक कार्यविधि, २०७८
३९.	बालिका शिक्षा र बालविवाह न्यूनीकरण मुद्दती खाता योजना कार्यक्रम संचालन कार्यविधि २०७८
४०.	ई-रिक्सा संचालन व्यवस्थापन तथा नियमन कार्यविधि, २०७८
४१.	महिला क्लव संचालन सम्बन्धी विनियम कार्यविधि, २०७८
४२.	जग्गा रेखाङ्कन कार्यविधि, २०७८
४३.	विपद् राहत वितरण सम्बन्धी मापदण्ड, २०७८
४४.	किशोरी विकास कार्यक्रम संचालन कार्यविधि, २०७८
४५.	टोल स्तरीय संस्था गठन तथा संचालन कार्यविधि, २०७८
४६.	लैङ्गिक हिंसा अन्त्यको लागि पुरुष संजाल गठन तथा परिचालन सम्बन्धी कार्यविधि, २०७८
४७.	लैङ्गिक समानता नीति, तथा कार्यान्वयन कार्यविधि, २०७८
४८.	नेपालगञ्ज उपमहानगरपालिका ज्येष्ठ नागरिक क्लव संचालन गठन सम्बन्धी कार्यविधि, २०७८

क्र.स.	उपमहानगरपालिकाबाट स्वीकृत ऐन, नीति नियम, निर्देशिका तथा मापदण्डहरु
४९	आपतकालिन कार्य संचालन कार्यविधि, २०७९
५०	नेपालगञ्ज उपमहानगरपालिका ज्येष्ठ नागरिक क्लब संचालन गठन सम्बन्धी कार्यविधि, २०७९
५१	विपद् जोखिम बीमा सम्बन्धी कार्यविधि, २०८०
५२	व्यवसाय निरन्तरता योजना, २०८०
५३	गरीब सँग स्थानीय सरकार संचालन कार्यविधि, २०८०
५४	युवा क्लब गठन तथा परिचालन कार्यविधि, २०८०
५५	अपाङ्गता अधिकार प्रवर्द्धन कोष कार्यविधि, २०८०
५६	अश्व तवेला तथा कसगरहरुको कल्याणकारी एक सुरक्षित आवास कार्यक्रम संचालन कार्यविधि, २०८०
५७	दाइजो प्रथा रोकथाम तथा उन्मुलन कार्यविधि, २०८१
५८	अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको अधिकार संरक्षण प्रवर्द्धन सम्बन्धी निर्देशिका, २०७५
५९	वडा कार्यालयहरुको लेखा निर्देशिका, २०७६
६०	स्वास्थ्य संस्था दर्ता अनुमति तथा नविकरण निर्देशिका, २०७६
६१	नगर बस सञ्चालन तथा व्यवस्थापन निर्देशिका, २०७६
६२	मेलमिलाप निर्देशिका, २०७६
६३	नेपालगञ्ज उपमहानगरपालिकाको वडा कार्यालयहरुको लेखापालन निर्देशिका, २०७६
६४	लैङ्गिक हिंसा सम्बोधनका लागि सिफारिस प्रणाली सम्बन्धी निर्देशिका, २०७६
६५	मेलमिलाप निर्देशिका, २०७६
६६	सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०७७
६७	बालविवाहमुक्त अभियान संचालन निर्देशिका, २०७८
६८	बालमैत्री स्थानीय शासन कार्यान्वयन निर्देशिका, २०७८
६९	नेपालगञ्ज उपमहानगरपालिका स्तरमा संचालनमा रहेका मनोरञ्जन तथा सत्कार सेवा क्षेत्रमा काम गर्ने श्रमिकहरुको हकहित र मर्यादित श्रम सम्बन्धित न्यूनतम मापदण्ड तथा अनुगमन निर्देशिका, २०७८
७०	कृषक समूह गठन तथा व्यवस्थापन निर्देशिका, २०७९
७१	नगर विपद् व्यवस्थापन स्वयंसेवक परिचालन निर्देशिका, २०८०
७२	बाल संरक्षण नीति, २०७५
७३	नेपालगञ्ज उपमहानगरपालिकाको आम सञ्चार नीति, २०७८
७४	सार्वजनिक वित्त व्यवस्थापनमा नागरिक सहभागिता सम्बन्धी नीति, २०८०
७५	सरसफाईकर्मीहरुका लागि पेशागत सुरक्षा तथा स्वास्थ्य नीति मार्ग दर्शन, २०८१

स्रोत: नगरकार्यपालिकाको कार्यालय

८.३.२ नगरकार्यपालिको जनशक्ति सम्बन्धी विवरण

तालिका नं. १०४: कार्यपालिकाले प्रस्तावना गरेको जनशक्तिको विवरण

क्र.स.	महाशाखा/शाखाको नाम	पद	तह	सेवा/समुह	स्वीकृत दरवन्दी
१.		प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	सहसचिव	प्रशासन/ सा.प्र.	१
२.	नगर प्रमुखको सचिवालय	प्रशासकीय अधिकृत/ ब.प्र.अ.	७/८ औं	प्रशासन/ सा.प्र.	१
३.	नगर उपप्रमुखको सचिवालय	वरिष्ठ प्र. सहायक/ सहायक प्र.अ.	५/६ औं	प्रशासन/ सा.प्र.	१
४.	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतको सचिवालय	वरिष्ठ प्र. सहायक/ सहायक प्र.अ.	५/६ औं	प्रशासन/ सा.प्र.	१
५.	का.स.				३
६.	ह.स.चा				३
	जम्मा				१०
१.	प्रशासन महाशाखा	उपसचिव/उपनिर्देशक/ वरिष्ठ उपसचिव/ निर्देशक	९/१० औं	प्रशासन/ सा.प्र.	१
१.१	प्रशासन तथा जनशक्ति व्यवस्थापन शाखा	प्रशासकीय अधिकृत/ ब.प्र.अ.	७/८ औं	प्रशासन/ सा.प्र.	१
		वरिष्ठ प्र. सहायक/ सहायक प्र.अ.	५/६ औं	प्रशासन/ सा.प्र.	२
		प्रशासन सहायक	४ औं	प्रशासन/ सा.प्र.	२
		ह.स.चा.			१
१.२	आन्तरिक व्यवस्थापन तथा खरिद शाखा	प्रशासकीय अधिकृत/ ब.प्र.अ.	७/८ औं	प्रशासन/ सा.प्र.	१
		वरिष्ठ प्र. सहायक/ सहायक प्र.अ.	५/६ औं	प्रशासन/ सा.प्र.	१
		प्रशासन सहायक	४ औं	प्रशासन/सा.प्र.	१
१.३	आर्थिक प्रशासन शाखा	लेखा अधिकृत/वरिष्ठ ले.अ.	७/८ औं	प्रशासन/ लेखा	१
		लेखापाल/सहायक ले.अ.	५/६ औं	प्रशासन/ लेखा	२

क्र.स.	महाशाखा/शाखाको नाम	पद	तह	सेवा/समुह	स्वीकृत दरवन्दी
		क.अ./सहायक क. अधिकृत	५/६ औं	प्रशासन/ विविध	१
		सह लेखापाल	४ औं	प्रशासन/ लेखा	२
१.४	महिला, बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक शाखा	महिला विकास अधिकृत/ वरिष्ठ म.वि.अ.	७/८ औं	प्रशासन/ विविध	२
		महिला विकास निरीक्षक/ स.म.वि.अधिकृत	५/६ औं	प्रशासन/ विविध	२
१.५	कानून शाखा	कानून अधिकृत/ब.का.अ.	७/८ औं	प्रशासन/ कानून	१
		सहायक सहायक/ स.का.अ.	५/६ औं	प्रशासन/ कानून	२
१.६	नगर प्रहरी शाखा	प्रहरी निरीक्षक	७ औं		१
		प्रहरी नायव निरीक्षक	५ औं		१
		प्रहरी सहायक निरीक्षक	४ औं		१
		प्रहरी हवलदार	३ औं		४
		प्रहरी जवान			२५
		ह.स.चा./हेभी			२
		का.स.(समग्रमा)			५
	जम्मा				६२
२.	योजना तथा बजेट महाशाखा	उपसचिव/उपनिर्देशक/ वरिष्ठ उपसचिव/ निर्देशक	९/१० औं	प्रशासन/ सा.प्र.	१
२.१	योजना बजेट अनुगमन तथा मूल्याङ्कन शाखा	प्रशासकीय अधिकृत/ ब.प्र.अ.	७/८ औं	प्रशासन/ सा.प्र.	१
		वरिष्ठ प्र. सहायक/ सहायक प्र.अ.	५/६ औं	प्रशासन/ सा.प्र.	२
		प्रशासन सहायक	४ औं	प्रशासन/ सा.प्र.	१
२.२	राजस्व व्यवस्थापन शाखा	प्रशासकीय अधिकृत/ ब.प्र.अ.	७/८ औं	प्रशासन/ सा.प्र.	१

क्र.स.	महाशाखा/शाखाको नाम	पद	तह	सेवा/समुह	स्वीकृत दरवन्दी
		वरिष्ठ प्र. सहायक/सहायक प्र.अ.	५/६ औं	प्रशासन/ सा.प्र.	२
		क.अ./सहायक क. अधिकृत	५/६ औं	प्रशासन/ विविध	१
		प्रशासन सहायक	४ औं	प्रशासन/ सा.प्र.	२
२.३	सरसफाई तथा वातावरण प्रबर्धन शाखा	वातावरण ईन्जिनियर/ ब.वा.ईन्जिनियर	७/८ औं	प्रशासन/ विविध	१
		वरिष्ठ प्र. सहायक/ सहायक प्र.अ.	५/६ औं	प्रशासन/ सा.प्र.	१
		सरसफाई तथा अन्य सुपरभाईजर	४ औं		३५
		सरसफाईकर्मि			२००
		ह.स.चा./हेभी/टेक्टर/ टिप्पर/जेसिबि/कम्प्याक्टर आदि			१८
२.४	विपद् व्यवस्थापन शाखा	प्रशासकीय अधिकृत/ ब.प्र.अ.	७/८ औं	प्रशासन, सा.प्र	१
		वरिष्ठ प्र. सहायक/ सहायक प्र.अ.	५/६ औं	प्रशासन, सा.प्र	१
		बारुणयन्त्र इन्चार्ज	७ औं		१
		बारुणयन्त्र सहायक	४ औं		१
		हेभी दमकल चालक			३
		फायरम्यान तथा हेल्पर			१२
२.५	सूचना तथा प्रविधि शाखा	सूचना प्राविधि अधिकृत/ ब.सू.प्र.अ.	७/८ औं	सूचना प्रविधि	१
		सहायक कम्प्युटर अपरेटर	४ औं	प्रशासन/ विविध	१
२.६	तथ्याङ्क शाखा	तथ्याङ्क अधिकृत/ब.त.अ.	७/८ औं	प्रशासन/ तथ्याङ्क	१
		तथ्याङ्क सहायक/स.त.अ.	५/६ औं	प्रशासन/ तथ्याङ्क	१

क्र.स.	महाशाखा/शाखाको नाम	पद	तह	सेवा/समुह	स्वीकृत दरवन्दी
		का.स.			५
	जम्मा				२९४
३	आर्थिक विकास महाशाखा	उपसचिव/उपनिर्देशक/ वरिष्ठ उपसचिव/ निर्देशक	९/१० औं	प्रशासन/ सा.प्र.	१
३.१	सहकारी तथा उपभोक्ता हित संरक्षण शाखा	प्रशासकीय अधिकृत/ ब.प्र.अ.	७/८ औं	प्रशासन/ सा.प्र.	१
		वरिष्ठ प्र. सहायक/ सहायक प्र.अ.	५/६ औं	प्रशासन/ सा.प्र.	१
		खाद्य प्राविधिक/ खा.प्रा.अधिकृत	५/६ औं	कृषि/ फुड न्युट्रि क्वा कन्ट्रोल	१
		प्रशासन सहायक	४ औं	प्रशासन/ सा.प्र.	१
३.२	भूमि व्यवस्थापन तथा नापी शाखा	नापी अधिकृत/ब.ना.अ.	७/८ औं	इन्जि./सर्भे	१
		सर्वेक्षक/प्राविधिक अधिकृत	५/६ औं	इन्जि./सर्भे	२
		प्रशासन सहायक	४ औं	प्रशासन/ सा.प्र.	१
		अमिन	४ औं	इन्जि./सर्भे	५
३.३	सामाजिक सुरक्षा तथा पञ्जीकरण शाखा	प्रशासकीय अधिकृत/ ब.प्र.अ.	७/८ औं	प्रशासन/ सा.प्र.	१
		वरिष्ठ प्र. सहायक/ सहायक प्र.अ.	५/६ औं	प्रशासन/ सा.प्र.	१
३.४	कृषि विकास शाखा	कृषि प्रसार अधिकृत/ वरिष्ठ कृषि प्रसार अधिकृत	७/८ औं	कृषि/कृषि प्रसार	१
		कृषि प्राविधिक/सहायक कृषि प्रसार अधिकृत	५/६ औं	कृषि/कृषि प्रसार	१
		सहायक कृषि प्राविधिक	४ औं	कृषि/कृषि प्रसार	४
		सहायक मत्स्य प्राविधिक	४ औं	कृषि/मत्स्य	१
३.५	पशुपन्छी विकास शाखा	पशु चिकित्सक/ब.प.चि.	७/८ औं	कृषि/ भेटेरिनरी	१

क्र.स.	महाशाखा/शाखाको नाम	पद	तह	सेवा/समुह	स्वीकृत दरवन्दी
		पशु स्वास्थ्य प्राविधिक/ पशु स्वास्थ्य अधिकृत	५/६ औं	कृषि/ भेटरिनरी	२
		सहायक पशु स्वास्थ्य प्राविधिक	४ औं	कृषि/ भेटरिनरी	२
		काञ्ची हाउस सहयोगी			४
३.६	सामाजिक विकास तथा गैसस समन्वय शाखा	प्रशासकीय अधिकृत/ ब.प्र.अ.	७/८ औं	प्रशासन/ सा.प्र.	१
		वरिष्ठ प्र. सहायक/ सहायक प्र.अ.	५/६ औं	प्रशासन/ सा.प्र.	१
३.७	रोजगार प्रवर्द्धन तथा सुरक्षित आप्रवासन इकाई	वरिष्ठ प्र. सहायक/ सहायक प्र.अ.	५/६ औं	प्रशासन/ सा.प्र.	२
		प्रशासन सहायक	४ औं	प्रशासन/ सा.प्र.	२
		का.स.			४
	जम्मा				४२
४	शिक्षा तथा खेलकुद महाशाखा	वरिष्ठ/शिक्षा निर्देशक	९/१० औं	शिक्षा/ शिक्षा प्र. र परिक्षण तथा मू.	१
४.१	शिक्षा योजना तथा कार्यक्रम शाखा	शिक्षा अधिकृत/ब.शि.अ.	७/८ औं	शिक्षा/ शिक्षा प्र. र परिक्षण तथा मू.	१
		शिक्षा सहायक/स.शि.अ.	५/६ औं	शिक्षा/शिक्षा प्र र परिक्षण तथा मू.	१
४.२	विद्यालय प्रशासन शाखा	शिक्षा अधिकृत/ब.शि.अ.	७/८ औं	शिक्षा/शिक्षा प्र र परिक्षण तथा मू.	१
		शिक्षा सहायक/स.शि.अ.	५/६ औं	शिक्षा/शिक्षा प्र. र परिक्षण तथा मू.	१
४.३	परीक्षा, युवा तथा खेलकुद शाखा	शिक्षा अधिकृत/ब.शि.अ.	७/८ औं	शिक्षा/शिक्षा प्र र परिक्षण तथा मू.	१
		शिक्षा सहायक/स.शि.अ.	५/६ औं	शिक्षा/शिक्षा प्र र परिक्षण तथा मू.	१
	का.स.				१
	जम्मा				८
५	शहरी विकास तथा पूर्वाधार महाशाखा	डिभिजनल इन्जिनियर	९/१० औं	ईन्जिं सेवा	१
५.१	पूर्वाधार विकास शाखा	इन्जिनियर/वरिष्ठ इन्जिनियर	७/८ औं	इन्जि./ सिभिल	४

क्र.स.	महाशाखा/शाखाको नाम	पद	तह	सेवा/समुह	स्वीकृत दरवन्दी
		सब-इन्जिनियर/प्रा.अ.	५/६ औं	इन्जि./ सिभिल	४
		खानेपानी ल्याव टेक्निसियन	४/५ औं	इन्जि./ सिभिल	१
५.२	घर नक्सा शाखा	ईन्जिनियर/वरिष्ठ इन्जिनियर	७/८ औं	इन्जि./ सिभिल	१
		ईन्जिनियर/वरिष्ठ इन्जिनियर	७/८ औं	इन्जि./ आर्किटेक	१
		वरिष्ठ प्र. सहायक/ सहायक प्र.अ.	५/६ औं	प्रशासन/ सा.प्र.	२
		सब-इन्जिनियर/प्रा.अ.	५/६ औं	इन्जि./ सिभिल	२
		अमिन	४ औं	इन्जि./सर्भे	२
५.२	गुणस्तर परीक्षण शाखा	ईन्जिनियर/वरिष्ठ इन्जिनियर	७/८ औं	इन्जि./ सिभिल	१
		ल्याव टेक्निसियन/ ब.ल्या.टे.	५/६ औं	इन्जि./ सिभिल	१
५.४	मर्मत सम्भार इकाई	सब-इन्जिनियर/प्रा.अ.	५/६ औं	इन्जि./ सिभिल	१
५.५	विद्युत व्यवस्थापन इकाई	सब-इन्जिनियर	५ औं		१
		विद्युत मिस्त्री/सुपरभाईजर			७
		विद्युत सहयोगी, भर्याङ बोक्ने			१०
५.६	वडा कार्यालयको लागि	सब-इन्जिनियर/प्रा.अ.	५/६ औं	इन्जि./ सिभिल	१०
		ह.स.चा.			१
		का.स.			४
	जम्मा				५४
६.	स्वास्थ्य महाशाखा	जनस्वास्थ्य प्रशासक/ ब.जनस्वास्थ्य प्रशासक	९/१० औं	स्वास्थ्य/ हे.ई/क.न.	१
६.१	जनस्वास्थ्य प्रवर्द्धन शाखा	जनस्वास्थ्य अधिकृत/ब. जनस्वास्थ्य अधिकृत	७/८ औं	स्वास्थ्य/हे.ई	१

क्र.स.	महाशाखा/शाखाको नाम	पद	तह	सेवा/समुह	स्वीकृत दरवन्दी
		हे.अ./ज.स्वा.नि/सि.अ.हे . व. अधिकृत	५/६/७ औं	स्वास्थ्य/हे.ई	२
		फार्मसी सहायक	५/६/७ औं	स्वास्थ्य/ फार्मसि	१
६.२	परिवार कल्याण तथा मातृ शिशु स्वास्थ्य शाखा	नर्सिङ अधिकृत/ब. नर्सिङ अधिकृत	७/८ औं	स्वास्थ्य/ प.हे.न	१
		प.हे.न./सि.अ.न.मी. अधिकृत नि.	५/६/७ औं	स्वास्थ्य/ प.हे.न	१
६.३	आयुर्वेद शाखा	कविराज/क. निरीक्षक/क. निरीक्षक अधिकृत	५/६/७ औं	स्वास्थ्य/ आयुर्वेद	१
		वैद्य	४/५/६ औं	स्वास्थ्य/ आयुर्वेद	१
	का.स.				२
	जम्मा				११
७	आन्तरिक लेखा परिक्षण शाखा				
	आन्तरिक लेखा परिक्षण शाखा	आलेप अधिकृत/वरिष्ठ आ.ले.प.अधिकृत	७/८ औं	प्रशासन/ लेखा	१
		आलेप सहायक/सहायक आलेप अधिकृत	५/६ औं	प्रशासन/ लेखा	१
	जम्मा				२
८	वडा कार्यालयहरु				
८.१	वडा कार्यालय तर्फ	प्रशासकीय अधिकृत/ब.प्र.अ.	७/८ औं	प्रशासन/ सा.प्र.	२३
		वरिष्ठ प्र. सहायक/सहायक प्र.अ.	५/६ औं	प्रशासन/ सा.प्र.	२३
		प्रशासन सहायक	४ औं	प्रशासन/ सा.प्र.	८
		लेखा सहायक	४ औं	प्रशासन/ सा.प्र.	२३
		का.स.			२३
	जम्मा				१००

क्र.स.	महाशाखा/शाखाको नाम	पद	तह	सेवा/समुह	स्वीकृत दरवन्दी
८.२	स्वास्थ्य चौकी ११/ प्रति स्वास्थ्य चौकी विवरण	अधिकृत	६ औं	स्वास्थ्य/ हे.ई	११
		अधिकृत	६ औं	स्वास्थ्य/ क.न.	११
		सहायक	५ औं	स्वास्थ्य/ हे.ई	२२
		सहायक	४ औं	स्वास्थ्य/ क.न.	११
		सहायक	४ औं	स्वास्थ्य/ क.न.	११
		का.स.			११
		ल्याब असिस्टेन्ट	४/५/६ औं	स्वास्थ्य/ मे.ल्या.टे.	३
		जम्मा			८०
८.३	शहरी स्वास्थ्य प्रवर्द्धन केन्द्र	मेडिकल अफिसर	८ औं	स्वास्थ्य/ जनरल हे.स.	१
		जनस्वास्थ्य अधिकृत	७/८ औं	स्वास्थ्य/ हे.ई	१
		हे अ	५/६/७ औं	स्वास्थ्य/ हे.ई	१
		स्टाफ नर्स	५/६/७ औं	स्वास्थ्य/ क.न.	१
		अहेव	४/५/६ औं	स्वास्थ्य/ हे.ई	१
		अनमी	४/५/६ औं	स्वास्थ्य/ क.न.	१
		ल्याब	४/५/६ औं	स्वास्थ्य/ मे.ल्या.टे.	१
		कविराज	५/६/७ औं	स्वास्थ्य/ आयुर्वेद	१
		थेरापिष्ट		स्वास्थ्य/ फिजियोथेरापी	१
		का.स.			१
		अभ्यङ्गकर्ता			१
		जम्मा			११
८.४	शहरी स्वास्थ्य केन्द्र ११	हे.अ./स्वा.अ./ज.स्वा.नि	४/५/६ औं	स्वास्थ्य/हे.ई	१२
		अ.न.मी.	४/५/६ औं	स्वास्थ्य/ प.हे.न	१२
		का.स.			१२

क्र.स.	महाशाखा/शाखाको नाम	पद	तह	सेवा/समुह	स्वीकृत दरवन्दी
		जम्मा			३६
८.५	अयुर्वेद औषधालय	कविराज/क. निरीक्षक/ ब.क. निरीक्षक	५/६/७ औ	स्वास्थ्य/ आयुर्वेद	३
		वैद्य	४/५/६ औ	स्वास्थ्य/ आयुर्वेद	३
		का.स./औषधी कुटुवा			६
		जम्मा			१२
	कुल जम्मा				७२२

स्रोत: नगरकार्यपालिकाको कार्यालय

अनुसूचीहरू

अनुसूची - १: उपमहानगरपालिकाका निर्वाचित पदाधिकारीको विवरण

क्र.स.	नाम	पद	पालिका/वडा नं.
१	प्रशान्त विष्ट	नगर प्रमुख	उपमहानगरपालिका
२	कमरुद्दीन राई	उप-प्रमुख	उपमहानगरपालिका

क्र.स.	नाम	पद	वडा नं.
१	प्रमोद रिजाल	वडा अध्यक्ष	१
२	मनोज कुमार श्रेष्ठ	वडा अध्यक्ष	२
३	मोहम्मद अयुब सिद्धिकी	वडा अध्यक्ष	३
४	गोपाल पुन	वडा अध्यक्ष	४
५	शराफत हुसेन शेष	वडा अध्यक्ष	५
६	समिर प्रताप सिंह	वडा अध्यक्ष	६
७	प्रशान्त श्रेष्ठ	वडा अध्यक्ष	७
८	रजनीश वाजपेयी	वडा अध्यक्ष	८
९	गोविन्द प्रसाद रेग्मी	वडा अध्यक्ष	९
१०	श्रवण कुमार श्रेष्ठ	वडा अध्यक्ष	१०
११	नन्द किशोर कश्यप (कहार)	वडा अध्यक्ष	११
१२	तरुण कुमार बज्राचार्य	वडा अध्यक्ष	१२
१३	सुरेश सिंह ठाकुर	वडा अध्यक्ष	१३
१४	मजहर अली साई	वडा अध्यक्ष	१४
१५	मदन विक्रम शाह	वडा अध्यक्ष	१५
१६	कलीम अहमद जोलाह	वडा अध्यक्ष	१६
१७	लक्ष्मण प्रसाद वर्मा	वडा अध्यक्ष	१७
१८	दिपक कुमार वर्मा	वडा अध्यक्ष	१८
१९	परस राम कुर्मी	वडा अध्यक्ष	१९
२०	कौशल कुमार धोबी	वडा अध्यक्ष	२०
२१	राज कुमार साहु तेली	वडा अध्यक्ष	२१
२२	अब्दुल गफ्फार हलवाई	वडा अध्यक्ष	२२
२३	जबर अली बेहना	वडा अध्यक्ष	२३

स्रोत: नगर कार्यपालिकाको कार्यालय

अनुसूची - २: उपमहानगरपालिका अन्तर्गतका कर्मचारीहरूको विवरण

तालिका नं. १०५: लोकसेवा आयोगबाट नियुक्त भएका स्थायी कर्मचारीहरूको विवरण

क्र.स.	नाम, थर	क.सं.नं.	पद	सेवा/समूह	श्रेणी/तह
१	श्री केदार प्रसाद अधिकारी	२२८८७६	प्रशासकीय अधिकृत	प्रशासन/सा.प्र.	अधिकृत सातौं
२	श्री कमल चौधरी	२३८५५९	प्रशासकीय अधिकृत	प्रशासन/सा.प्र.	अधिकृत सातौं
३	श्री नेवलाल घर्ति	२३५१४८	प्रशासकीय अधिकृत	प्रशासन/सा.प्र.	अधिकृत सातौं
४	श्री भुविन्द्र प्रसाद कडेल	२३८५६१	प्रशासकीय अधिकृत	प्रशासन/सा.प्र.	अधिकृत सातौं
५	श्री प्रविणकुमार राना	२३८५६३	प्रशासकीय अधिकृत	प्रशासन/सा.प्र.	अधिकृत सातौं
६	श्री तेजेन्द्र रोकाया	२३८६९६	प्रशासकीय अधिकृत	प्रशासन/सा.प्र.	अधिकृत सातौं
७	श्री सुर्य नेपाली	२३८७३९	प्रशासकीय अधिकृत	प्रशासन/सा.प्र.	अधिकृत सातौं
८	श्री तेजबहादुर सिंह	२३८७४३	प्रशासकीय अधिकृत	प्रशासन/सा.प्र.	अधिकृत सातौं
९	श्री मदनबहादुर रावत	२३८७४८	प्रशासकीय अधिकृत	प्रशासन/सा.प्र.	अधिकृत सातौं
१०	श्री सुभाष पौडेल	२३८७९१	प्रशासकीय अधिकृत	प्रशासन/सा.प्र.	अधिकृत सातौं
११	श्री शान्ती के.सी.	२३८७४८	प्रशासकीय अधिकृत	प्रशासन/सा.प्र.	अधिकृत सातौं
१२	श्री उपमन्यु त्रिपाठी	२३८७५०	प्रशासकीय अधिकृत	प्रशासन/सा.प्र.	अधिकृत सातौं
१३	श्री इन्द्रबहादुर के.सी.	२३८७५१	प्रशासकीय अधिकृत	प्रशासन/सा.प्र.	अधिकृत सातौं
१४	श्री सविता तिवारी	२३८७५४	प्रशासकीय अधिकृत	प्रशासन/सा.प्र.	अधिकृत सातौं
१५	श्री महेशकुमार यादव	२३८७८८	प्रशासकीय अधिकृत	प्रशासन/सा.प्र.	अधिकृत सातौं
१६	श्री दिपेन्द्र श्रेष्ठ	२३८७८९	प्रशासकीय अधिकृत	प्रशासन/सा.प्र.	अधिकृत सातौं
१७	श्री हिक्मत थापा माझी	२३८७४२	प्रशासकीय अधिकृत	प्रशासन/सा.प्र.	अधिकृत सातौं
१८	श्री गौरी कुमारी	२३८७३८	प्रशासकीय अधिकृत	प्रशासन/सा.प्र.	अधिकृत सातौं
१९	श्री शान्ता घर्ति	२३८७९०	प्रशासकीय अधिकृत	प्रशासन/सा.प्र.	अधिकृत सातौं
२०	श्री कुम्भराज जोशी	२३७०८९	प्रशासकीय अधिकृत	प्रशासन/सा.प्र.	अधिकृत सातौं
२१	श्री डिल्ली आचार्य	२३६८३८	शिक्षा अधिकृत	शिक्षा	अधिकृत सातौं
२२	श्री चन्दनराज दास	२३८५२२	सिभिल इन्जिनियर	इन्जिनियरिङ्ग/सिभिल	अधिकृत सातौं
२३	श्री इश्वरी सापकोटा	२३८५६८	सिभिल इन्जिनियर	इन्जिनियरिङ्ग/सिभिल	अधिकृत सातौं
२४	श्री मबिन्द्रमान श्रेष्ठ	२३८६८१	सिभिल इन्जिनियर	इन्जिनियरिङ्ग/सिभिल	अधिकृत सातौं
२५	श्री प्रदिप कुमार हरिजन	२४०८७९	सिभिल इन्जिनियर	इन्जिनियरिङ्ग/सिभिल	अधिकृत सातौं
२६	श्री मनराज थापा	२३८६९२	नापी अधिकृत	इन्जिनियरिङ्ग/सर्भे	अधिकृत सातौं
२७	श्री निवेश कुमार शर्मा	२४३५७४	इन्जिनियर	इन्जिनियरिङ्ग/आर्किटेक्ट	अधिकृत सातौं
२८	श्री सुरेन्द्रप्रसाद पन्त	१९२५२०	तथ्याङ्क अधिकृत	प्रशासन/तथ्याङ्क	अधिकृत सातौं
२९	श्री हेमन्त साउद	२३७३७१	सहायक प्रशासकीय अधिकृत	प्रशासन/सा.प्र.	अधिकृत छैठौं
३०	श्री विनोद शर्मा		प्रशासन सहायक	प्रशासन/सा.प्र.	अधिकृत छैठौं

क्र.स.	नाम, थर	क.सं.नं.	पद	सेवा/समूह	श्रेणी/तह
३१	श्री आर्यन गोडिया	२३८६८४	सहायक लेखा अधिकृत	प्रशासन/लेखा	अधिकृत छैठौं
३२	श्री सन्ध्या भण्डारी	२३८६८६	सहायक लेखा अधिकृत	प्रशासन/लेखा	अधिकृत छैठौं
३३	श्री सोनी खड्का	२३८६९३	सहायक लेखा अधिकृत	प्रशासन/लेखा	अधिकृत छैठौं
३४	श्री हिरा सिं डाँगी	२३८७०२	सहायक लेखा अधिकृत	प्रशासन/लेखा	अधिकृत छैठौं
३५	श्री विजय सुवेदी		लेखा सहायक	प्रशासन/लेखा	सहायक पाँचौं
३६	श्री सपना सुनार		लेखा सहायक	प्रशासन/लेखा	सहायक पाँचौं
३७	श्री भिमराज पौडेल	२४३११२	लेखा सहायक	प्रशासन/लेखा	सहायक पाँचौं
३८	श्री प्रेम बजगाँई	२३८६८९	सहायक प्रशासकीय अधिकृत	प्रशासन/सा.प्र.	अधिकृत छैठौं
३९	श्री वृषराज न्यौपाने	२३८६९६	सहायक प्रशासकीय अधिकृत	प्रशासन/सा.प्र.	अधिकृत छैठौं
४०	श्री ज्योती घर्ती	२३६६१९	सहायक प्रशासकीय अधिकृत	प्रशासन/सा.प्र.	अधिकृत छैठौं
४१	श्री हरी बहादुर शाही	२३७०३८	सहायक प्रशासकीय अधिकृत	प्रशासन/सा.प्र.	अधिकृत छैठौं
४२	श्री बबिता ढकाल	२३७१०४	सहायक प्रशासकीय अधिकृत	प्रशासन/सा.प्र.	अधिकृत छैठौं
४३	श्री पुष्पा वैद्य	२३६४९८	सहायक प्रशासकीय अधिकृत	प्रशासन/सा.प्र.	अधिकृत छैठौं
४४	श्री रञ्जु चौधरी	२३६७६१	वरिष्ठ प्रशासन सहायक	प्रशासन/सा.प्र.	सहायक पाँचौं
४५	श्री कृष्ण बस्नेत	२६२२६७	सहायक आलेप अधिकृत	प्रशासन/आ.ले.प.	अधिकृत छैठौं
४६	श्री पवन बुढा	२०९२६६	प्राविधिक अधिकृत	इन्जिनियरिङ्ग/सिभिल	अधिकृत छैठौं
४७	श्री लोकराज डाँगी	२४०३१२	प्राविधिक अधिकृत	इन्जिनियरिङ्ग/सिभिल	अधिकृत छैठौं
४८	श्री आर्या कुवर	२४३१७८	प्राविधिक अधिकृत	इन्जिनियरिङ्ग/सिभिल	अधिकृत छैठौं
४९	श्री दीपक रोकाया	२४०१९९	प्राविधिक अधिकृत	इन्जिनियरिङ्ग/सिभिल	अधिकृत छैठौं
५०	श्री महेश वि.क.	२४०३७४	प्राविधिक अधिकृत	इन्जिनियरिङ्ग/सिभिल	अधिकृत छैठौं
५१	श्री सुजता बुढाथोकी	२४१५०६	प्राविधिक अधिकृत	इन्जिनियरिङ्ग/सिभिल	अधिकृत छैठौं
५२	श्री अनुपमा श्रेष्ठ	२४०७५९	प्राविधिक अधिकृत	इन्जिनियरिङ्ग/सिभिल	अधिकृत छैठौं
५३	श्री सिर्जना कुमारी शाही	२४०००२	प्राविधिक अधिकृत	इन्जिनियरिङ्ग/सिभिल	अधिकृत छैठौं
५४	श्री सुभास थापा	२११६१६	सहायक कम्प्युटर अधिकृत	प्रशासन/विविध	अधिकृत छैठौं
५५	श्री धनसरा रेग्मी	२४०२०५	सहायक शिक्षा अधिकृत	शिक्षा सेवा	अधिकृत छैठौं
५६	श्री तिलक खत्री	२४३११५	प्रशासन सहायक	प्रशासन/सा.प्र.	सहायक चौथो
५७	श्री डम्बर साउद	२३८२६०	वरिष्ठ प्रशासन सहायक	प्रशासन/सा.प्र.	सहायक पाँचौं
५८	श्री सांगिता धामी	२४०४०५	सर्भेक्षक	इन्जिनियरिङ्ग/सर्भे	सहायक पाँचौं
५९	श्री राजु भट्टराई	२४०३११	सर्भेक्षक	इन्जिनियरिङ्ग/सर्भे	सहायक पाँचौं

क्र.स.	नाम, थर	क.सं.नं.	पद	सेवा/समूह	श्रेणी/तह
६०	श्री सन्तोष वि.क.	२४०३७६	सर्भेक्षक	इन्जिनियरिङ्ग/सर्भे	सहायक पाँचौ
६१	श्री ज्योतिकुमारी भट्ट	२४०४०९	सर्भेक्षक	इन्जिनियरिङ्ग/सर्भे	सहायक पाँचौ
६२	श्री मिथिलेशकुमार बर्मा	२४०३०७	सर्भेक्षक	इन्जिनियरिङ्ग/सर्भे	सहायक पाँचौ
६३	श्री निरज कुमार खड्का	२४०२२५	सव-इन्जिनियर	इन्जिनियरिङ्ग/सिभिल	सहायक पाँचौ
६४	श्री उमा बुढामगर	२४०२१७	सव-इन्जिनियर	इन्जिनियरिङ्ग/सिभिल	सहायक पाँचौ
६५	श्री दिपेन्द्र हमाल	२४०२१४	सव-इन्जिनियर	इन्जिनियरिङ्ग/सिभिल	सहायक पाँचौ
६६	श्री सुमन चौधरी	२४०७९९	सव-इन्जिनियर	इन्जिनियरिङ्ग/सिभिल	सहायक पाँचौ
६७	श्री अमन थारु	२४०४०७	सव-इन्जिनियर	इन्जिनियरिङ्ग/सिभिल	सहायक पाँचौ
६८	श्री ओमकार बोहरा	२४०१८७	सव-इन्जिनियर	इन्जिनियरिङ्ग/सिभिल	सहायक पाँचौ
६९	श्री विनोद कुमार भ्वा	२४०१८८	सव-इन्जिनियर	इन्जिनियरिङ्ग/सिभिल	सहायक पाँचौ
७०	श्री नवराज रोकाय	२४२३७३	सव-इन्जिनियर	इन्जिनियरिङ्ग/सिभिल	सहायक पाँचौ
७१	श्री नथुनीकुमार चौधरी	२४०३१६	सव-इन्जिनियर	इन्जिनियरिङ्ग/सिभिल	सहायक पाँचौ
७२	श्री मुन बहादुर कामी	२४०८५७	सव-इन्जिनियर	इन्जिनियरिङ्ग/सिभिल	सहायक पाँचौ
७३	श्री ओम प्रकाश थारु	२४०३१०	सव-इन्जिनियर	इन्जिनियरिङ्ग/सिभिल	सहायक पाँचौ
७४	श्री गजेन्द्रबहादुर शाही	२४०४११	सव-इन्जिनियर	इन्जिनियरिङ्ग/सिभिल	सहायक पाँचौ
७५	श्री भिमबहादुर सुनार	२४०४१३	सव-इन्जिनियर	इन्जिनियरिङ्ग/सिभिल	सहायक पाँचौ
७६	श्री दिपिका परियार	२५०२२४	सव-इन्जिनियर	इन्जिनियरिङ्ग/सिभिल	सहायक पाँचौ
७७	श्री अंशु कुमार गुप्ता	२४०३१५	सव-इन्जिनियर	इन्जिनियरिङ्ग/सिभिल	सहायक पाँचौ

स्रोत: नगर कार्यपालिकाको कार्यालय

तालिका नं. १०६: समायोजन भएका स्थायी कर्मचारीहरूको विवरण

क्र.स.	नाम, थर	क.सं.नं.	पद	सेवा/समूह	श्रेणी/तह
१	श्री रामहरि शर्मा		प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	प्रशासन/सा.प्र.	उप-सचिव
२	श्री गोर्ख बहादुर थापा	१४८५८१	उप-सचिव	शिक्षा सेवा	अधिकृत दशौं
३	श्री पवित्राकुमारी पुरी	२०५०७२	वरिष्ठ महिला विकास अधिकृत	प्रशासन/विविध	अधिकृत आठौं
४	श्री लोकेन्द्रबहादुर शाही	२१८०४५	वरिष्ठ शिक्षा अधिकृत	शिक्षा सेवा	अधिकृत आठौं
६	श्री भुपेन्द्र बोहरा	२१८९१८	वरिष्ठ इन्जिनियर	इन्जिनियरिङ्ग/सिभिल	अधिकृत आठौं
७	श्री बिर बहादुर थापामगर	१९९६४७	अधिकृत	प्रशासन/सा.प्र.	अधिकृत छैठौं
८	श्री आशा शाही	१९३७७७	महिला विकास अधिकृत	विविध सेवा	अधिकृत सातौं
९	श्री भक्तबहादुर खत्री	२३२४४१	सहायक प्रशासकीय अधिकृत	प्रशासन/सा.प्र.	अधिकृत छैठौं
१०	श्री हिमा गिरी	१४०४४८	सहायक प्रशासकीय अधिकृत	प्रशासन/सा.प्र.	अधिकृत छैठौं
११	श्री टिकाराम बराल	घरेलु	सहायक लेखा अधिकृत	प्रशासन/लेखा	अधिकृत छैठौं
१२	श्री पुजा बस्न्यात	२२७३६५	प्राविधिक अधिकृत	इन्जिनियरिङ्ग/सर्भे	अधिकृत छैठौं
१३	श्री अम्बिका रिजाल	२००५७६	स.कृषि प्रसार अधिकृत	कृषि/कृषि प्रसार	अधिकृत छैठौं

क्र.सं.	नाम, थर	क.सं.नं.	पद	सेवा/समूह	श्रेणी/तह
१४	श्री लक्ष्मी शाही	१९५५०४	पशु विकास अधिकृत	कृषि/पशु	अधिकृत छैठौं
१५	श्री अच्युत गौतम	२३२४२१	पशु विकास अधिकृत	कृषि/पशु	अधिकृत छैठौं
१६	श्री अनुपमा द्विवेदी	२१६८२७	सहायक म.वि.नि	विविध सेवा	सहायक पाँचौं
१७	श्री गोरख बहादुर नेपाली	२१८९८६	खरिदार	प्रशासन/सा.प्र.	सहायक चौथो
१९	श्री सीताराम शर्मा	१७६४३५	कार्यालय सहयोगी	प्रशासन/सा.प्र.	श्रेणी विहिन चौथो
२०	श्री राम बहादुर थारु	१७४७७०६	कार्यालय सहयोगी	प्रशासन/सा.प्र.	श्रे.वि.पाँचौं
२१	श्री राज कुमार गोडिया	१७९६०९	कार्यालय सहयोगी	प्रशासन/सा.प्र.	श्रे.वि.पाँचौं
२२	श्री राम सुरेश लोनिया	१४९०५०	कार्यालय सहयोगी	प्रशासन/सा.प्र.	श्रे.वि.पाँचौं

स्रोत: नगर कार्यपालिकाको कार्यालय

तालिका नं. १०७: उपमहानगरपालिका भित्र रहेका स्वास्थ्य महाशाखा अन्तर्गत कार्यरत कर्मचारीहरुको विवरण

क्र.सं.	कर्मचारीको नाम, थर	पद	सेवा/समूह	तह
१	श्री राम बहादुर चन्द	जनस्वास्थ्य अधिकृत	स्वास्थ्य/हे.ई.	अधिकृत सातौं
२	श्री जागेश्वर बस्नेत	जनस्वास्थ्य अधिकृत	स्वास्थ्य/हे.ई.	अधिकृत सातौं
३	श्री गोरख नाथ योगी	स्वास्थ्य अधिकृत (हे.ई.)	स्वास्थ्य/हे.ई.	अधिकृत सातौं
४	श्री बिनोद कुमार बि.क.	स्वास्थ्य अधिकृत (हे.ई.)	स्वास्थ्य/हे.ई.	अधिकृत सातौं
५	श्री प्रेम कुमारी बि.सी	सि.अ.न.मी.निरिक्षक	स्वास्थ्य/क.न.	अधिकृत सातौं
६	श्री तेज बहादुर वली	जनस्वास्थ्य निरीक्षक	स्वास्थ्य/हे.ई.	अधिकृत छैठौं
७	श्री सरोज रिमाल	जनस्वास्थ्य निरीक्षक	स्वास्थ्य/हे.ई.	अधिकृत छैठौं
८	श्री राजन कुमार शाही	जनस्वास्थ्य निरीक्षक	स्वास्थ्य/हे.ई.	अधिकृत छैठौं
९	श्री निर्मला खनाल	सि.अ.न.मि.निरिक्षक	स्वास्थ्य/क.न.	अधिकृत छैठौं
१०	श्री रोहित कुमार थापा	सि.अ.हे.व.	स्वास्थ्य/हे.ई.	सहायक पाँचौं
११	श्री पठविर बुढाथोकी	स्वास्थ्य अधिकृत (हे.ई.)	स्वास्थ्य/हे.ई.	अधिकृत सातौं
१२	श्री आईतबारी चौधरी	जनस्वास्थ्य निरीक्षक	स्वास्थ्य/हे.ई.	अधिकृत छैठौं
१३	श्री मदन बि.क	जनस्वास्थ्य निरीक्षक	स्वास्थ्य/हे.ई.	अधिकृत छैठौं
१४	श्री सुरज बोहरा	जनस्वास्थ्य निरीक्षक	स्वास्थ्य/हे.ई.	अधिकृत सातौं
१५	श्री नव राज न्यौपाने	स्वास्थ्य अधिकृत (हे.ई.)	स्वास्थ्य/हे.ई.	अधिकृत सातौं
१६	श्री लिला शर्मा	जनस्वास्थ्य अधिकृत	स्वास्थ्य/हे.ई.	अधिकृत सातौं
१७	श्री केशव राज पौडेल	स्वास्थ्य अधिकृत (हे.ई.)	स्वास्थ्य/हे.ई.	अधिकृत सातौं
१८	श्री अमृत चौधरी	जनस्वास्थ्य अधिकृत	स्वास्थ्य/हे.ई.	अधिकृत सातौं
१९	श्री भागी राम चौधरी	जनस्वास्थ्य निरीक्षक	स्वास्थ्य/हे.ई.	अधिकृत छैठौं
२०	श्री सर्मिला सुवेदी	जनस्वास्थ्य अधिकृत	स्वास्थ्य/हे.ई.	अधिकृत सातौं
२१	श्री आरती थारु	जनस्वास्थ्य अधिकृत	स्वास्थ्य/हे.ई.	अधिकृत सातौं
२२	श्री दुर्गा महत	सि.अ.न.मी.निरिक्षक	स्वास्थ्य/क.न.	अधिकृत सातौं
२३	श्री मनिषा बोगटी	सि.अ.न.मि.निरिक्षक	स्वास्थ्य/क.न.	अधिकृत छैठौं
२४	श्री पारस जंग रावल	सि.अ.हे.व.	स्वास्थ्य/हे.ई.	सहायक पाँचौं
२५	श्री बिरजंग शाह	स्वास्थ्य अधिकृत (हे.ई.)	स्वास्थ्य/हे.ई.	अधिकृत सातौं

क्र.सं.	कर्मचारीको नाम, थर	पद	सेवा/समूह	तह
२६	श्री दुर्गा कुमारी राना के.सी.	सि.अ.न.मी.नि.	स्वास्थ्य/क.न.	अधिकृत छैठौ
२७	श्री हेमराज पाण्डे	जनस्वास्थ्य निरीक्षक	स्वास्थ्य/हे.ई.	अधिकृत छैठौ
२८	श्री राजविर वर्नवाल	जनस्वास्थ्य निरीक्षक	स्वास्थ्य/हे.ई.	अधिकृत छैठौ
२९	श्री हेमराज उपाध्याय	सि.अ.हे.व.अधिकृत	स्वास्थ्य/हे.ई.	अधिकृत छैठौ
३०	श्री मोहना चन्द	सि.अ.न.मी.	स्वास्थ्य/क.न.	सहायक पाँचौ
३१	श्री मोहन देवकोटा	जनस्वास्थ्य अधिकृत	स्वास्थ्य/हे.ई.	अधिकृत सातौ
३२	श्री सुमित के.सी. धिर	जनस्वास्थ्य निरीक्षक	स्वास्थ्य/हे.ई.	अधिकृत छैठौ
३३	श्री चन्द्रा कुमारी सिंह	सि.अ.न.मी.निरीक्षक	स्वास्थ्य/क.न.	अधिकृत छैठौ
३४	श्री सम्भना सापकोटा	सि.अ.न.मी.निरीक्षक	स्वास्थ्य/क.न.	अधिकृत छैठौ
३५	श्री जयराम पाण्डे	जनस्वास्थ्य अधिकृत	स्वास्थ्य/हे.ई.	अधिकृत सातौ
३६	श्री पुष्पा के.सी	सि.अ.न.मि.निरीक्षक	स्वास्थ्य/क.न.	अधिकृत छैठौ
३७	श्री राजन कुमार थापा	सि.अ.हे.व.अधिकृत	स्वास्थ्य/हे.ई.	अधिकृत छैठौ
३८	श्री रोमकली वि. क.	सि.अ.न.मि.निरीक्षक	स्वास्थ्य/क.न.	अधिकृत छैठौ
३९	श्री शारदा घर्ती	स्वास्थ्य अधिकृत (हे.ई.)	स्वास्थ्य/हे.ई.	अधिकृत सातौ
४०	श्री पवित्रा साहु	सि.अ.न.मी.निरीक्षक	स्वास्थ्य/क.न.	अधिकृत सातौ
४१	श्री रमिला थापा एडि	सि.अ.न.मि.निरीक्षक	स्वास्थ्य/क.न.	अधिकृत छैठौ
४२	श्री बसुन्धरा घिमिरे	सि.अ.हे.व.अधिकृत	स्वास्थ्य/हे.ई.	अधिकृत छैठौ
४३	श्री दीपा कुमारी थापा साउद	स्वास्थ्य अधिकृत (हे.ई.)	स्वास्थ्य/हे.ई.	अधिकृत सातौ
४४	श्री भवानी कार्की	सि.अ.हे.व.अधिकृत	स्वास्थ्य/हे.ई.	अधिकृत छैठौ
४५	श्री शिवा शाह	सि.अ.न.मि.निरीक्षक	स्वास्थ्य/क.न.	अधिकृत छैठौ
४६	श्री मनीषा कनोजीया	सि.अ.न.मी.	स्वास्थ्य/क.न.	सहायक पाँचौ
४७	श्री केशव बहादुर के.सी.	जनस्वास्थ्य अधिकृत	स्वास्थ्य/हे.ई.	अधिकृत सातौ
४८	श्री लोक प्रकाश रोकाय	जनस्वास्थ्य निरीक्षक	स्वास्थ्य/हे.ई.	अधिकृत छैठौ
४९	श्री विमला शर्मा अचार्य	सि.अ.न.मि.निरीक्षक	स्वास्थ्य/क.न.	अधिकृत छैठौ
५०	श्री भिम बहादुर के.सी	सि.अ.हे.व.अधिकृत	स्वास्थ्य/हे.ई.	अधिकृत छैठौ
५१	श्री सीता शर्मा वि.सी.	सि.अ.न.मि.निरीक्षक	स्वास्थ्य/क.न.	अधिकृत छैठौ
५२	श्री केशवराज गौतम	स्वास्थ्य अधिकृत (हे.ई.)	स्वास्थ्य/हे.ई.	अधिकृत सातौ
५३	श्री सुनिल रत्न बज्राचार्य	जनस्वास्थ्य अधिकृत	स्वास्थ्य/हे.ई.	अधिकृत सातौ
५४	श्री अनिता भट्टराई	सि.अ.न.मी.निरीक्षक	स्वास्थ्य/क.न.	अधिकृत सातौ
५५	श्री किरण कुमार थारु	सि.अ.हे.व.अधिकृत	स्वास्थ्य/हे.ई.	अधिकृत छैठौ
५६	श्री प्रकाश श्रेष्ठ	स्वास्थ्य अधिकृत (हे.ई.)	स्वास्थ्य/हे.ई.	अधिकृत सातौ
५७	श्री राधिका रोकाया	जनस्वास्थ्य निरीक्षक	स्वास्थ्य/हे.ई.	अधिकृत छैठौ
५८	श्री सिता कुमारी सिंह	सि.अ.न.मी.निरीक्षक	स्वास्थ्य/क.न.	अधिकृत छैठौ
५९	श्री ललिता के.सी.	सि.अ.हे.व.	स्वास्थ्य/हे.ई.	सहायक पाँचौ
६०	श्री ज्योती कुमारी बुढा मगर	सि.अ.न.मी.	स्वास्थ्य/क.न.	सहायक पाँचौ
६१	श्री नन्दा कुमारी गिरी	जनस्वास्थ्य अधिकृत	स्वास्थ्य/हे.ई.	अधिकृत सातौ

क्र.सं.	कर्मचारीको नाम, थर	पद	सेवा/समूह	तह
६२	श्री विश्व माया पौडेल	सि.अ.हे.व.अधिकृत	स्वास्थ्य/हे.ई.	अधिकृत छैटौ
६३	श्री गोमा आचार्य	सि.अ.न.मी.निरीक्षक	स्वास्थ्य/क.न.	अधिकृत छैटौ
६४	श्री रन्जना पौडेल	सि.अ.न.मी.	स्वास्थ्य/क.न.	सहायक पाँचौ
६५	श्री सरोज कुमार मिश्र	जनस्वास्थ्य अधिकृत	स्वास्थ्य/हे.ई.	अधिकृत सातौ
६६	श्री मीरा बोहरा	सि.अ.न.मी.निरीक्षक	स्वास्थ्य/क.न.	अधिकृत सातौ
६७	श्री आशा नेपाली	सि.अ.न.मी.	स्वास्थ्य/हे.ई.	सहायक पाँचौ
६८	श्री पवन कुमार बर्मा	सि.अ.हे.व.	स्वास्थ्य/हे.ई.	सहायक पाँचौ
६९	श्री शरण बहादुर शाही	सि.अ.हे.व.अधिकृत	स्वास्थ्य/हे.ई.	अधिकृत छैटौ
७०	श्री अमृता कुमारी शाही	सि.अ.न.मी.निरीक्षक	स्वास्थ्य/क.न.	अधिकृत सातौ
७१	श्री सुरेश पुन	कविराज निरीक्षक	स्वास्थ्य/आयुर्वेद	अधिकृत छैटौ
७२	श्री लिला कुमारी विष्ट	कविराज निरीक्षक	स्वास्थ्य/आयुर्वेद	अधिकृत छैटौ
७३	श्री ब्रज भुषण भा	कविराज निरीक्षक	स्वास्थ्य/आयुर्वेद	अधिकृत सातौ
७४	श्री जयमंगल प्रसाद पटेल	वैद्य निरीक्षक	स्वास्थ्य/आयुर्वेद	अधिकृत सातौ
७५	श्री मनोज कुमार यादव	व.कविराज निरीक्षक	स्वास्थ्य/आयुर्वेद	अधिकृत सातौ
७६	श्री वामदेव शर्मा	वैद्य निरीक्षक	स्वास्थ्य/आयुर्वेद	अधिकृत सातौ
७७	श्री पवित्रा पोखेल	कविराज	स्वास्थ्य/आयुर्वेद	अधिकृत छैटौ
७८	श्री शिवराज सुवेदी	कविराज	स्वास्थ्य/आयुर्वेद	सहायक पाँचौ

स्रोत: नगर कार्यपालिकाको कार्यालय

तालिका नं. १०८: उपमहानगरपालिका भित्र रहेका स्थानीय निकायमा कार्यरत कर्मचारीहरुको विवरण

क्र.सं.	नाम, थर	क.सं.नं.	पद	सेवा/समूह	श्रेणी/तह
१	श्री राजन कुमार के.सी.	स्थानिय	वरिष्ठ लेखा अधिकृत	प्रशासन/लेखा	अधिकृत आठौ
२	श्री कृष्ण प्रसाद जोशी	स्थानिय	वरिष्ठ प्रशासकीय अधिकृत	प्रशासन/सा.प्र.	अधिकृत आठौ
३	श्री सुरज शर्मा	स्थानिय	सिभिल ईन्जिनियर	ईन्जिनियरिङ्ग/सिभिल	अधिकृत सातौ
४	श्री प्रकाश डि.सी.	स्थानिय	वातावरण ईन्जिनियर	ईन्जिनियरिङ्ग/वातावरण	अधिकृत सातौ
५	श्री माया शर्मा	स्थानिय	कानून अधिकृत	प्रशासन/कानून	अधिकृत सातौ
६	श्री सुरजकुमार गुप्ता	स्थानिय	सिभिल ईन्जिनियर	ईन्जिनियरिङ्ग/सिभिल	अधिकृत सातौ
७	श्री खेमराज सुवेदी	स्थानिय	सहायक प्रशासकीय अधिकृत	प्रशासन/सा.प्र.	अधिकृत छैटौ
८	श्री राजसिंह सिंजापति	स्थानिय	सहायक प्रशासकीय अधिकृत	प्रशासन/सा.प्र.	अधिकृत छैटौ
९	श्री मख्खनराज गिरी	स्थानिय	सहायक प्रशासकीय अधिकृत	प्रशासन/सा.प्र.	अधिकृत छैटौ
१०	श्री रामकुमार पौडेल	स्थानिय	सहायक प्रशासकीय अधिकृत	प्रशासन/सा.प्र.	अधिकृत छैटौ
११	श्री अशोक खरेल	स्थानिय	सहायक प्रशासकीय अधिकृत	प्रशासन/सा.प्र.	अधिकृत छैटौ
१२	श्री शोभाकर भण्डारी	स्थानिय	सहायक प्रशासकीय अधिकृत	प्रशासन/सा.प्र.	अधिकृत छैटौ
१३	श्री सलाउद्दिन अन्सारी	स्थानिय	सहायक प्रशासकीय अधिकृत	प्रशासन/सा.प्र.	अधिकृत छैटौ
१४	श्री सुचिता के.सी.	स्थानिय	सहायक प्रशासकीय अधिकृत	प्रशासन/सा.प्र.	अधिकृत छैटौ

क्र.स.	नाम, थर	क.सं.नं.	पद	सेवा/समूह	श्रेणी/तह
१५	श्री चित्राकुमारी पुनमगर	स्थानिय	सहायक प्रशासकीय अधिकृत	प्रशासन/सा.प्र.	अधिकृत छैठौं
१६	श्री धर्मेन्द्र श्रीवास्तव	स्थानिय	सहायक प्रशासकीय अधिकृत	प्रशासन/सा.प्र.	अधिकृत छैठौं
१७	श्री सरस्वती चौधरी	स्थानिय	वरिष्ठ प्रशासन सहायक	प्रशासन/सा.प्र.	सहायक पाँचौं
१८	श्री मनोजकुमार रिजाल	स्थानिय	वरिष्ठ प्रशासन सहायक	प्रशासन/सा.प्र.	सहायक पाँचौं
१९	श्री सन्तोषी विष्ट	स्थानिय	वरिष्ठ प्रशासन सहायक	प्रशासन/सा.प्र.	सहायक पाँचौं
२०	श्री पवन देव अर्याल	स्थानिय	प्राविधिक अधिकृत	इन्जिनियरिङ्ग/सर्भे	अधिकृत छैठौं
२१	श्री कन्चन श्रेष्ठ	स्थानिय	वरिष्ठ प्रशासन सहायक	प्रशासन/सा.प्र.	सहायक पाँचौं
२२	श्री टंकबहादुर पुन	स्थानिय	वरिष्ठ प्रशासन सहायक	प्रशासन/सा.प्र.	सहायक पाँचौं
२३	श्री रत्न प्रसाद शर्मा	स्थानिय	कार्यालय सहयोगी	प्रशासन/सा.प्र.	श्रेणी बिहिन
२४	श्री पवन कुमार कनौजिया	स्थानिय	नगर प्रहरी सहायक निरीक्षक	प्रशासन/सा.प्र.	सहायक चौथो
२५	श्री नरेन्द्र सिंह सरदार	स्थानिय	फायरम्यान	प्रशासन/सा.प्र.	श्रेणी बिहिन तेस्रो
२६	श्री जुबेर हल्वाई	स्थानिय	फायरम्यान	प्रशासन/सा.प्र.	श्रेणी बिहिन तेस्रो
२७	श्री मेराज अलि बागवान	स्थानिय	फायरम्यान	प्रशासन/सा.प्र.	श्रेणी बिहिन तेस्रो
२८	श्री पुरन चमार	स्थानिय	फायरम्यान	प्रशासन/सा.प्र.	श्रेणी बिहिन पाँचौं
२९	श्री रिख बहादुर राना	स्थानिय	फायरम्यान	प्रशासन/सा.प्र.	श्रेणी बिहिन पाँचौं
३०	श्री लाल सिंह कोरी	स्थानिय	कुचिकार	प्रशासन/सा.प्र.	श्रेणी बिहिन
३१	श्री गिरधारी भंगी	स्थानिय	कुचिकार	प्रशासन/सा.प्र.	श्रेणी बिहिन
३२	श्री प्रेम कुमार बाल्मिकी भंगी	स्थानिय	कुचिकार	प्रशासन/सा.प्र.	श्रेणी बिहिन
३३	श्री घनश्याम बाल्मिकी	स्थानिय	कुचिकार	प्रशासन/सा.प्र.	श्रेणी बिहिन
३४	श्री मलती भंगी	स्थानिय	कुचिकार	प्रशासन/सा.प्र.	श्रेणी बिहिन
३५	श्री प्रकाश भंगी	स्थानिय	कुचिकार	प्रशासन/सा.प्र.	श्रेणी बिहिन
३६	श्री रमेश बाल्मिकि ४९०	स्थानिय	कुचिकार	प्रशासन/सा.प्र.	श्रेणी बिहिन
३७	श्री बाबुलाल भंगी/बाल्मिकी	स्थानिय	कुचिकार	प्रशासन/सा.प्र.	श्रेणी बिहिन
३८	श्री गिता भंगी	स्थानिय	कुचिकार	प्रशासन/सा.प्र.	श्रेणी बिहिन
३९	श्री रामा देवी भंगी	स्थानिय	कुचिकार	प्रशासन/सा.प्र.	श्रेणी बिहिन
४०	श्री रामेश्वर बाल्मिकी	स्थानिय	कुचिकार	प्रशासन/सा.प्र.	श्रेणी बिहिन
४१	श्री गोपाल भंगी	स्थानिय	कुचिकार	प्रशासन/सा.प्र.	श्रेणी बिहिन
४२	श्री सुमई बाल्मिकी	स्थानिय	कुचिकार	प्रशासन/सा.प्र.	श्रेणी बिहिन
४३	श्री कृष्ण कुमार बाल्मिकी	स्थानिय	कुचिकार	प्रशासन/सा.प्र.	श्रेणी बिहिन
४४	श्री मैकु बाल्मिकी	स्थानिय	कुचिकार	प्रशासन/सा.प्र.	श्रेणी बिहिन
४५	श्री रुपरानी बाल्मिकी	स्थानिय	कुचिकार	प्रशासन/सा.प्र.	श्रेणी बिहिन
४६	श्री सहिद अहेमद हलवाई	स्थानिय	कुचिकार	प्रशासन/सा.प्र.	श्रेणी बिहिन
४७	श्री शान्ति देवि महतरा	स्थानिय	कुचिकार	प्रशासन/सा.प्र.	श्रेणी बिहिन

क्र.सं.	नाम, थर	क.सं.नं.	पद	सेवा/समूह	श्रेणी/तह
४८	श्री सुन्दर लाल वाल्मिकी	स्थानिय	कुचिकार	प्रशासन/सा.प्र.	श्रेणी बिहिन
४९	श्री नागेश्वर भंगी	स्थानिय	कुचिकार	प्रशासन/सा.प्र.	श्रेणी बिहिन
५०	श्री रमेश वाल्मिकि ४५८	स्थानिय	कुचिकार	प्रशासन/सा.प्र.	श्रेणी बिहिन
५१	श्री लक्ष्मी प्रसाद वाल्मिकी	स्थानिय	कुचिकार	प्रशासन/सा.प्र.	श्रेणी बिहिन
५२	श्री तारा देवी भंगी	स्थानिय	कुचिकार	प्रशासन/सा.प्र.	श्रेणी बिहिन
५३	श्री धनिराम वाल्मिकी	स्थानिय	कुचिकार	प्रशासन/सा.प्र.	श्रेणी बिहिन
५४	श्री सीमा वाल्मिकी	स्थानिय	कुचिकार	प्रशासन/सा.प्र.	श्रेणी बिहिन
५५	श्री दिनेश वाल्मिकी	स्थानिय	कुचिकार	प्रशासन/सा.प्र.	श्रेणी बिहिन
५६	श्री पप्पु वाल्मिकी	स्थानिय	कुचिकार	प्रशासन/सा.प्र.	श्रेणी बिहिन
५७	श्री बब्बन भंगी	स्थानिय	कुचिकार	प्रशासन/सा.प्र.	श्रेणी बिहिन
५८	श्री मायादेवी वाल्मिकी	स्थानिय	कुचिकार	प्रशासन/सा.प्र.	श्रेणी बिहिन
५९	श्री निलम वाल्मिकी	स्थानिय	कुचिकार	प्रशासन/सा.प्र.	श्रेणी बिहिन
६०	श्री मुन्ना वाल्मिकि	स्थानिय	कुचिकार	प्रशासन/सा.प्र.	श्रेणी बिहिन
६१	श्री लल्लन वाल्मिकी	स्थानिय	कुचिकार	प्रशासन/सा.प्र.	श्रेणी बिहिन

स्रोत: नगरकार्यपालिकाको कार्यालय

तालिका नं. १०९: उपमहानगरपालिका भित्र रहेका शाखागत/वडागत कार्यरत कर्मचारीहरूको विवरण

क्र.सं.	कर्मचारीको नाम	पद	श्रेणी/तह	कार्यरत कार्यालय/शाखा	प्राविधिक/अप्राविधिक	सेवा/समूह	प्रकार
१	श्री शशीली थापा	का.स.	श्रेणी बिहिन	शिक्षा शाखा	प्रशासन	प्रशासन/सा.प्र.	करार
२	श्री शोभा वाल्मिकी	उद्यम सहजकर्ता	सहायक पाँचौ	महिला विकास शाखा	प्राविधिक	प्रशासन/विविध	करार
३	श्री शिवरात्री चौधरी	का.स.	श्रेणी बिहिन	महिला विकास शाखा	प्रशासन	प्रशासन/सा.प्र.	करार
४	श्री घनश्याम बर्मा	सुचना प्रविधिक अधिकृत	अधिकृत छैटौ	सुचना प्राविधिक शाखा	प्राविधिक	विविध	करार
५	श्री भुपती चौधरी	ह.स.चा.	हलुका सवारी चालक	क.प्र. शाखा	अप्राविधिक	प्रशासन/सा.प्र.	करार
६	श्री मान बहादुर गुरुङ्ग	ह.स.चा.	हलुका सवारी चालक	क.प्र. शाखा	अप्राविधिक	प्रशासन/सा.प्र.	करार
७	श्री संगिता यादव	का.स.	कार्यालय सहयोगी	क.प्र. शाखा	अप्राविधिक	प्रशासन/सा.प्र.	करार
८	श्री समिर गुरुङ्ग	कम्प्युटर अपरेटर	साहायकस्तर पाँचौ	कानून शाखा	अप्राविधिक	प्रशासन/विविध	करार
९	श्री अस्मित आचार्य	फार्मेसी अधिकृत	अधिकृत सातौ	स्वास्थ्य शाखा	प्राविधिक		करार
१०	श्री वर्षा परियार	का.स.	कार्यालय सहयोगी	स्वास्थ्य शाखा	अप्राविधिक	प्रशासन/सा.प्र.	करार
११	श्री प्रिया खड्का	उद्यम विकास सहजकर्ता	सहायक चौथो	सामाजिक विकास शाखा	अप्राविधिक	प्रशासन/सा.प्र.	करार
१२	श्री मनिसा बर्मा	सहजकर्ता	सहायक चौथो	सामाजिक विकास शाखा	अप्राविधिक	प्रशासन/सा.प्र.	करार

क्र.सं.	कर्मचारीको नाम	पद	श्रेणी/तह	कार्यरत कार्यालय/शाखा	प्राविधिक/अप्राविधिक	सेवा/समूह	प्रकार
१३	श्री रुकमणी गुप्ता	सहजकर्ता	सहायक चौथो	सामाजिक विकास शाखा	अप्राविधिक	प्रशासन/सा.प्र.	करार
१४	श्री सिमा शर्मा के.सी.	सहजकर्ता	सहायक चौथो	सामाजिक विकास शाखा	अप्राविधिक	प्रशासन/सा.प्र.	करार
१५	श्री कमल सिंह नेपाली	कार्यक्रम समयोजक	अधिकृत छैटौ	सामाजिक विकास शाखा	अप्राविधिक	प्रशासन/सा.प्र.	करार
१६	श्री पुजा भण्डारी	मनोसामाजिक परामर्शकर्ता	सहायक पाचौ	सामाजिक विकास शाखा	अप्राविधिक	प्रशासन/सा.प्र.	करार
१७	श्री खुमा कुमारी डागी	वित्तिय साक्षरता	सहायक पाचौ	सामाजिक विकास शाखा	अप्राविधिक	प्रशासन/सा.प्र.	करार
१८	श्री विनिता बस्नेत	सूचना परामर्शकर्ता	सहायक पाचौ	जिल्ला प्रशासन	अप्राविधिक	प्रशासन/सा.प्र.	करार
१९	श्री आस्था पोखरेल	सूचना परामर्शकर्ता	सहायक पाचौ	जिल्ला प्रशासन	अप्राविधिक	प्रशासन/सा.प्र.	करार
२०	श्री दिपा राना मगर	रिटर्नी सेवक		सामाजिक विकास शाखा	अप्राविधिक	प्रशासन/सा.प्र.	करार
२१	श्री गोपाल बहादुर बुढाक्षेत्री	रिटर्नी सेवक		सामाजिक विकास शाखा	अप्राविधिक	प्रशासन/सा.प्र.	करार
२२	श्री लक्ष्मी शर्मा	कम्प्युटर अपरेटर	सहायक पाचौ	नगर प्रमुखको सचिवालय	प्राविधिक	प्रशासन/विविध	करार
२३	श्री सुबोध वर्मा	सुपरभाईजर	सहायक पाचौ	उ.म.न.पा.	अप्राविधिक	प्रशासन/सा.प्र.	करार
२४	श्री अरविन्द शर्मा	सहायक-सुपरभाईजर	सहायक चौथो	उ.म.न.पा.	अप्राविधिक	प्रशासन/सा.प्र.	करार
२५	श्री हरिशोभा जैशी	का.स.	श्रेणी विहिन	नगर प्रमुखको सचिवालय	अप्राविधिक	प्रशासन/सा.प्र.	करार
२६	श्री पदम बहादुर चन्द	हलुका सवारी चालक	श्रेणी विहिन	नगर प्रमुखको सचिवालय	अप्राविधिक	प्रशासन/सा.प्र.	करार
२७	श्री मदन पुरी	ह.स.चा. (नगर उप-प्रमुख)	श्रेणी विहिन	नगर उप-प्रमुखको सचिवालय	अप्राविधिक	प्रशासन/सा.प्र.	करार
२८	श्री तर्क कार्की	कार्यालय सहयोगी	श्रेणी विहिन	घर नक्सा शाखा	अप्राविधिक	प्रशासन/सा.प्र.	करार
२९	श्री तुलसा पन्थी	:क्ष अपरेटर	सहायक पाँचौ	सा.सु.प./स.रो. शाखा	प्राविधिक	प्रशासन/विविध	करार
३०	श्री अमर चिडिमर	फिल्ड सहायक	सहायक चौथो	सा.सु.प./स.रो. शाखा	अप्राविधिक	प्रशासन/सा.प्र.	करार
३१	श्री सितावन सन्यासी	कार्यालय सहयोगी	श्रेणी विहिन	सा.सु.प./स.रो. शाखा	अप्राविधिक	प्रशासन/सा.प्र.	करार
३२	श्री श्रदा सिंह	प्रशासन सहायक	सहायक चौथो	जिन्सी शाखा	अप्राविधिक	प्रशासन/सा.प्र.	करार
३३	श्री खेमराज शर्मा	का.स.	श्रेणी विहिन	जिन्सी शाखा	अप्राविधिक	प्रशासन/सा.प्र.	करार
३४	श्री श्याम चौधरी	कम्प्युटर अपरेटर	सहायक चौथो	राजश्व शाखा	प्राविधिक	प्रशासन/विविध	करार
३५	श्री सुनिता द्वाटी	कम्प्युटर अपरेटर	सहायक तृतीय	राजश्व शाखा	प्राविधिक	प्रशासन/विविध	करार
३६	श्री सिताराम चौधरी	का.स.	श्रेणी विहिन	राजश्व शाखा	अप्राविधिक	प्रशासन/सा.प्र.	करार
३७	श्री राजीव राज नेपाली	का.स.	श्रेणी विहिन	दर्ता/चलानी	अप्राविधिक	प्रशासन/सा.प्र.	करार
३८	श्री सुदेश के.सी	का.स.	श्रेणी विहिन	दर्ता/चलानी	अप्राविधिक	प्रशासन/सा.प्र.	करार
३९	श्री वैष्णो विनायक नन्दन मिश्र	सब-इन्जिनियर	सहायक पाँचौ	विधुत शाखा	प्राविधिक	इन्जिनियरिङ/इले.	करार

क्र.सं.	कर्मचारीको नाम	पद	श्रेणी/तह	कार्यरत कार्यालय/शाखा	प्राविधिक/ अप्राविधिक	सेवा/समूह	प्रकार
४०	श्री महेन्द्र शाही	मिस्त्री	श्रेणी विहीन	विद्युत शाखा	प्राविधिक	इन्जिनियरिङ/ इले.	करार
४१	श्री रामानन्द कुर्मी	मिस्त्री	श्रेणी विहीन	विद्युत शाखा	प्राविधिक	इन्जिनियरिङ/ इले.	करार
४२	श्री कैयुम जोलाह	मिस्त्री	श्रेणी विहीन	विद्युत शाखा	प्राविधिक	इन्जिनियरिङ/ इले.	करार
४३	श्री कौशल बाल्मिकी	सहयोगी	श्रेणी विहीन	विद्युत शाखा	प्राविधिक	प्रशासन/सा.प्र.	करार
४४	श्री मन्जु ज्ञवाली	रोजगार सयोजक	अधिकृत छैठौ	रोजगार सेवा केन्द्र	अप्राविधिक	प्रशासन/सा.प्र.	करार
४५	श्री अनुप कुमार वर्मा	रोजगार सहायक	सहायक पाँचौ	रोजगार सेवा केन्द्र	अप्राविधिक	प्रशासन/सा.प्र.	करार
४६	श्री कमला ओली	सब-इन्जिनियर, प्राविधिक सहायक	सहायक पाँचौ	रोजगार सेवा केन्द्र	प्राविधिक	इन्जिनियरिङ/सि भल	करार
४७	श्री दिपा शर्मा	युवा सहजकर्ता	सहायक पाँचौ	रोजगार सेवा केन्द्र	अप्राविधिक	प्रशासन/सा.प्र.	करार
४८	श्री अजय कुमार मिश्र	का.स.	श्रेणी विहीन	भवानीयापुर आयुर्वेद औषधालय	प्राविधिक	प्रशासन/सा.प्र.	करार
४९	श्री जगत कुमारी खत्री	का.स.	श्रेणी विहीन	परसपुर आयुर्वेद औषधालय	अप्राविधिक	प्रशासन/सा.प्र.	करार
५०	श्री आशिष थारु	पशु चिकित्सक	अधिकृत छैठौ	पशुपञ्छी सेवा शाखा	प्राविधिक	कृषि/पशु	करार
५१	श्री रिता राना	पशु स्वास्थ्य प्राविधिक	सहायक चौथो	पशुपञ्छी सेवा शाखा	प्राविधिक	कृषि/पशु	करार
५२	श्री कृती गुप्ता	प्राविधिक सहायक	सहायक चौथो	कृषि सेवा शाखा	प्राविधिक	कृषि/कृषि	करार
५३	श्री धन कुमारी पुन	कार्यालय सहयोगी	श्रेणी विहीन	कृषि सेवा शाखा	अप्राविधिक	प्रशासन/सा.प्र.	करार
५४	श्री राकेश भारती	मुखिया/इन्चार्ज	सहायक तृतीय	काञ्जिहाउस	अप्राविधिक	प्रशासन/सा.प्र.	करार
५५	श्री मो.अस्लम रिज्वि	कार्यालय सहयोगी	श्रेणी विहीन	बालमन्दिर	अप्राविधिक	प्रशासन/सा.प्र.	करार
५६	श्री भइन बहादुर खड्का	प्रमुख इन्चार्ज	अधिकृत छैठौ	वारुणयन्त्र शाखा	अप्राविधिक	प्रशासन/सा.प्र.	करार
५७	श्री आनन्द वर्मा	इन्चार्ज	सहायक चौथो	वारुणयन्त्र शाखा	अप्राविधिक	प्रशासन/सा.प्र.	करार
५८	श्री आयासिह सिख	ड्राइभर	हेभी सवारी चालक	वारुणयन्त्र शाखा	अप्राविधिक	प्रशासन/सा.प्र.	करार
५९	श्री डम्बर ब.बुढा	ड्राइभर	श्रेणी विहीन	वारुणयन्त्र शाखा	अप्राविधिक	प्रशासन/सा.प्र.	करार
६०	श्री रामसिह सिख	फायर मेन	श्रेणी विहीन	वारुणयन्त्र शाखा	अप्राविधिक	प्रशासन/सा.प्र.	करार
६१	श्री सविन लामा	फायर मेन	श्रेणी विहीन	वारुणयन्त्र शाखा	अप्राविधिक	प्रशासन/सा.प्र.	करार
६२	श्री सुर्य बहादुर वोगटी	नगर प्रहरी इन्चार्ज	अधिकृत छैठौ	नगर प्रहरी शाखा	अप्राविधिक	प्रशासन/सा.प्र.	करार
६३	तुफान वि.क	नगर प्रहरी सहायक निरीक्षक	सहायक चौथो	नगर प्रहरी शाखा	अप्राविधिक	प्रशासन/सा.प्र.	करार
६४	श्री चन्द्र बहादुर राना	नगर प्रहरी हवलदार	सहायक तृतीय	नगर प्रहरी शाखा	अप्राविधिक	प्रशासन/सा.प्र.	करार
६५	श्री रवि महाउत	नगर प्रहरी जवान	श्रेणी विहीन	नगर प्रहरी शाखा	अप्राविधिक	प्रशासन/सा.प्र.	करार
६६	श्री राम घर्ती	नगर प्रहरी जवान	श्रेणी विहीन	नगर प्रहरी शाखा	अप्राविधिक	प्रशासन/सा.प्र.	करार
६७	श्री अतिस कुमार वर्मा	नगर प्रहरी जवान	श्रेणी विहीन	नगर प्रहरी शाखा	अप्राविधिक	प्रशासन/सा.प्र.	करार
६८	श्री शुसान्त शाही	नगर प्रहरी जवान	श्रेणी विहीन	नगर प्रहरी शाखा	अप्राविधिक	प्रशासन/सा.प्र.	करार
६९	श्री स्मृती कुमाल थारु	नगर प्रहरी जवान	श्रेणी विहीन	नगर प्रहरी शाखा	अप्राविधिक	प्रशासन/सा.प्र.	करार
७०	श्री सरिता बस्नेत	नगर प्रहरी जवान	श्रेणी विहीन	नगर प्रहरी शाखा	अप्राविधिक	प्रशासन/सा.प्र.	करार

क्र.सं.	कर्मचारीको नाम	पद	श्रेणी/तह	कार्यरत कार्यालय/शाखा	प्राविधिक/ अप्राविधिक	सेवा/समूह	प्रकार
७१	श्री धनी के.सी	नगर प्रहरी जवान	श्रेणी विहीन	नगर प्रहरी शाखा	अप्राविधिक	प्रशासन/सा.प्र.	करार
७२	श्री सुर्वण तरामी मगर	नगर प्रहरी जवान	श्रेणी विहीन	नगर प्रहरी शाखा	अप्राविधिक	प्रशासन/सा.प्र.	करार
७३	श्री जिवन कुमार मौर्य	नगर प्रहरी जवान	श्रेणी विहीन	नगर प्रहरी शाखा	अप्राविधिक	प्रशासन/सा.प्र.	करार
७४	श्री नितेश बर्मा	नगर प्रहरी जवान	श्रेणी विहीन	नगर प्रहरी शाखा	अप्राविधिक	प्रशासन/सा.प्र.	करार
७५	श्री रमेश थप्लुवा	नगर प्रहरी जवान	श्रेणी विहीन	नगर प्रहरी शाखा	अप्राविधिक	प्रशासन/सा.प्र.	करार
७६	श्री गणेश खड्का	नगर प्रहरी जवान	श्रेणी विहीन	नगर प्रहरी शाखा	अप्राविधिक	प्रशासन/सा.प्र.	करार
७७	श्री मनिषा सुनार	नगर प्रहरी जवान	श्रेणी विहीन	नगर प्रहरी शाखा	अप्राविधिक	प्रशासन/सा.प्र.	करार
७८	श्री संजय कुमार कोरी	नगर प्रहरी जवान	श्रेणी विहीन	नगर प्रहरी शाखा	अप्राविधिक	प्रशासन/सा.प्र.	करार
७९	श्री नवराज अधिकारी	अमिन	सहायक चौथो	वडा न. १	प्राविधिक	इन्जिनियर/सर्भे	करार
८०	श्री दुर्गा खनाल	सहजकर्ता	सहायक तृतीय	वडा न. १	अप्राविधिक	प्रशासन/सा.प्र.	करार
८१	श्री हेमराज भन्डारी	कार्यालय सहयोगी	श्रेणी विहीन	वडा न. १	अप्राविधिक	प्रशासन/सा.प्र.	करार
८२	श्री मुन्सी वाल्मिकी	कुचिकार	श्रेणी विहीन	वडा न. १	अप्राविधिक	प्रशासन/सा.प्र.	करार
८३	श्री सरिता गोडिया	कार्यालय सहयोगी	श्रेणी विहीन	वडा न. २	अप्राविधिक	प्रशासन/सा.प्र.	करार
८४	श्री कैलाश वाल्मिकी	कुचिकार	श्रेणी विहीन	वडा न. २	अप्राविधिक	प्रशासन/सा.प्र.	करार
८५	श्री विमला वराल	प्रशासन सहायक	सहायक चौथो	वडा न. ३	अप्राविधिक	प्रशासन/सा.प्र.	करार
८६	श्री यमुना थापा	सहजकर्ता	सहायक तृतीय	वडा न. ३	अप्राविधिक	प्रशासन/सा.प्र.	करार
८७	श्री रिजवान प्रविन हलवाइ	कार्यालय सहयोगी	श्रेणी विहीन	वडा न. ३	अप्राविधिक	प्रशासन/सा.प्र.	करार
८८	श्री शिमा वाल्मिकी	कुचिकार	श्रेणी विहीन	वडा न. ३	अप्राविधिक	प्रशासन/सा.प्र.	करार
८९	श्री भरना जि.सी	सहजकर्ता	सहायक तृतीय	वडा न. ४	अप्राविधिक	प्रशासन/सा.प्र.	करार
९०	श्री उसमान अन्सारी	कम्प्युटर सहायक		वडा न. ४	प्राविधिक	प्रशासन/विविध	करार
९१	श्री राम बहादुर गडरिया	कार्यालय सहयोगी	श्रेणी विहीन	वडा न. ४	अप्राविधिक	प्रशासन/सा.प्र.	करार
९२	श्री मुन्नी वाल्मिकि	कुचिकार	श्रेणी विहीन	वडा न. ४	अप्राविधिक	प्रशासन/सा.प्र.	करार
९३	श्री अर्जुन वाल्मिकि	कुचिकार	श्रेणी विहीन	वडा न. ४	अप्राविधिक	प्रशासन/सा.प्र.	करार
९४	श्री राधा सिजापती	सहजकर्ता	सहायक तृतीय	वडा न. ५	अप्राविधिक	प्रशासन/सा.प्र.	करार
९५	श्री ओमकार तेली	कार्यालय सहयोगी	श्रेणी विहीन	वडा न. ५	अप्राविधिक	प्रशासन/सा.प्र.	करार
९६	श्री शिव प्रसाद वाल्मिकी	कुचिकार	श्रेणी विहीन	वडा न. ५	अप्राविधिक	प्रशासन/सा.प्र.	करार
९७	श्री रेखा वाल्मिकी	कुचिकार	श्रेणी विहीन	वडा न. ५	अप्राविधिक	प्रशासन/सा.प्र.	करार
९८	श्री शिला देवकोटा	सहजकर्ता	सहायक तृतीय	वडा न.६	अप्राविधिक	प्रशासन/सा.प्र.	करार
९९	श्री उमेश कुमार बर्मा	कार्यालय सहयोगी	श्रेणी विहीन	वडा न.६	अप्राविधिक	प्रशासन/सा.प्र.	करार
१००	श्री मन्जु वाल्मिकी	कुचिकार	श्रेणी विहीन	वडा न.६	अप्राविधिक	प्रशासन/सा.प्र.	करार
१०१	श्री मंगल वाल्मिकी	कुचिकार	श्रेणी विहीन	वडा न.७	अप्राविधिक	प्रशासन/सा.प्र.	करार
१०२	श्री रितु साहु मिश्रा	सहजकर्ता	सहायक तृतीय	वडा न.८	अप्राविधिक	प्रशासन/सा.प्र.	करार
१०३	श्री दिपक वाल्मिकी	कुचिकार	श्रेणी विहीन	वडा न.८	अप्राविधिक	प्रशासन/सा.प्र.	करार
१०४	श्री अनिल वाल्मिकी	कुचिकार	श्रेणी विहीन	वडा न.८	अप्राविधिक	प्रशासन/सा.प्र.	करार
१०५	श्री भुमी कुमारी पौडेल	सहजकर्ता	सहायक तृतीय	वडा न.९	अप्राविधिक	प्रशासन/सा.प्र.	करार
१०६	श्री ललिता देवी श्रीवास्तव	कार्यालय सहयोगी	श्रेणी विहीन	वडा न.९	अप्राविधिक	प्रशासन/सा.प्र.	करार
१०७	श्री कमलेश वाल्मिकी	कुचिकार	श्रेणी विहीन	वडा न.९	अप्राविधिक	प्रशासन/सा.प्र.	करार

क्र.सं.	कर्मचारीको नाम	पद	श्रेणी/तह	कार्यरत कार्यालय/शाखा	प्राविधिक/ अप्राविधिक	सेवा/समूह	प्रकार
१०८	श्री रजनी खनाल	सहजकर्ता	सहायक तृतीय	वडा न.१०	अप्राविधिक	प्रशासन/सा.प्र.	करार
१०९	श्री रामचन्द्र बर्मा	कार्यालय सहयोगी	श्रेणी विहीन	वडा न.१०	अप्राविधिक	प्रशासन/सा.प्र.	करार
११०	श्री रामप्रसाद वाल्मिकी	कुचिकार	श्रेणी विहीन	वडा न.१०	अप्राविधिक	प्रशासन/सा.प्र.	करार
१११	श्री दिपा कुमारी उपाध्याय	सहजकर्ता	सहायक तृतीय	वडा न.१२	अप्राविधिक	प्रशासन/सा.प्र.	करार
११२	श्री पुष्पा पराजुली	कार्यालय सहयोगी	श्रेणी विहीन	वडा न.१२	अप्राविधिक	प्रशासन/सा.प्र.	करार
११३	श्री राधिका भट्टराई	सहजकर्ता	सहायक तृतीय	वडा न.१३	अप्राविधिक	प्रशासन/सा.प्र.	करार
११४	श्री संजिला डि.सी.	कम्प्युटर सहायक	सहायक तृतीय	वडा न.१३	अप्राविधिक	प्रशासन/विविध	करार
११५	श्री श्रवण कुमार गुप्ता	लाइनमेन	सहायक तृतीय	वडा न.१४	अप्राविधिक	प्रशासन/सा.प्र.	करार
११६	श्री राजन कुमार मिश्र	कम्प्युटर सहायक	सहायक तृतीय	वडा न.१५	प्राविधिक	प्रशासन/विविध	करार
११७	श्री महेश तेली	कार्यालय सहयोगी	श्रेणी विहीन	वडा न.१५	अप्राविधिक	प्रशासन/सा.प्र.	करार
११८	श्री अमर वाल्मिकी	कुचिकार	श्रेणी विहीन	वडा न.१५	अप्राविधिक	प्रशासन/सा.प्र.	करार
११९	श्री छब्बन सोनकर	सहजकर्ता	सहायक तृतीय	वडा न.१६	अप्राविधिक	प्रशासन/सा.प्र.	करार
१२०	श्री मो.साविर बागवान	कार्यालय सहयोगी	श्रेणी विहीन	वडा न.१६	अप्राविधिक	प्रशासन/सा.प्र.	करार
१२१	श्री कलीम जोलाह	चौकीदार	श्रेणी विहीन	वडा न.१६	अप्राविधिक	प्रशासन/सा.प्र.	करार
१२२	श्री विवेक कुमार वर्मा	सहजकर्ता	सहायक तृतीय	वडा न.१७	अप्राविधिक	प्रशासन/सा.प्र.	करार
१२३	श्री रियाज अलि अन्सारी	कम्प्युटर सहायक	सहायक तृतीय	वडा न.१७	अप्राविधिक	प्रशासन/विविध	करार
१२४	श्री सैयद अलि बेहना	कार्यालय सहयोगी	श्रेणी विहीन	वडा न.१७	अप्राविधिक	प्रशासन/सा.प्र.	करार
१२५	श्री रेशम बहादुर रावत	मुखिया	सहायक तृतीय	वडा न.१८	अप्राविधिक	प्रशासन/सा.प्र.	करार
१२६	श्री रन्जित गिरी	लाइनमेन	सहायक तृतीय	वडा न.१८	अप्राविधिक	प्रशासन/सा.प्र.	करार
१२७	श्री गौतम वर्मा	सहजकर्ता	सहायक तृतीय	वडा न.१८	अप्राविधिक	प्रशासन/सा.प्र.	करार
१२८	श्री शिव प्रसाद लोनीया	कार्यालय सहयोगी	श्रेणी विहीन	वडा न.१८	अप्राविधिक	प्रशासन/सा.प्र.	करार
१२९	श्री सन्तोष कुमार शुक्ला	सहजकर्ता	सहायक तृतीय	वडा न.१९	अप्राविधिक	प्रशासन/सा.प्र.	करार
१३०	श्री इमा खत्री	कार्यालय सहयोगी	श्रेणी विहीन	वडा न.१९	अप्राविधिक	प्रशासन/सा.प्र.	करार
१३१	श्री सजय वाल्मिकी	कुचिकार	श्रेणी विहीन	वडा न.१९	अप्राविधिक	प्रशासन/सा.प्र.	करार
१३२	श्री विक्रम वाल्मिकी	कुचिकार	श्रेणी विहीन	वडा न.१९	अप्राविधिक	प्रशासन/सा.प्र.	करार
१३३	श्री पदम बहादुर कार्की	कम्प्युटर सहायक	सहायक चौथो	वडा न.२०	प्राविधिक	प्रशासन/विविध	करार
१३४	श्री निशा महत	सहजकर्ता	सहायक तृतीय	वडा न.२०	अप्राविधिक	प्रशासन/सा.प्र.	करार
१३५	श्री शारदा कर्मी	मुखिया	सहायक तृतीय	वडा न.२०	अप्राविधिक	प्रशासन/सा.प्र.	करार
१३६	श्री जानकी बुढामगर	सहजकर्ता	सहायक तृतीय	वडा न.२१	अप्राविधिक	प्रशासन/सा.प्र.	करार
१३७	श्री दिपक वाल्मिकी	का.स.	श्रेणी विहीन	वडा न.२१	अप्राविधिक	प्रशासन/सा.प्र.	करार
१३८	श्री सोनी श्रीवास्तव	सहायक कम्प्युटर अपरेटर		वडा न.२३	प्राविधिक	प्रशासन/विविध	करार
१३९	श्री विमला देवी मौर्य	सहजकर्ता		वडा न.२३	अप्राविधिक	प्रशासन/सा.प्र.	करार
१४०	श्री दिपेश श्रेष्ठ	लाइनमेन	सहायक तृतीय	सरसफाई शाखा	प्राविधिक	प्रशासन/सा.प्र.	करार
१४१	श्री देविराम पुन	सवारी चालक	श्रेणी विहीन	सरसफाई शाखा	प्राविधिक	प्रशासन/सा.प्र.	करार
१४२	श्री राजकुमार वर्मा	सवारी चालक	श्रेणी विहीन	सरसफाई शाखा	प्राविधिक	प्रशासन/सा.प्र.	करार
१४३	श्री दिपेन्द्र कुमार वैश्य	सवारी चालक	श्रेणी विहीन	सरसफाई शाखा	प्राविधिक	प्रशासन/सा.प्र.	करार
१४४	श्री गोपाल काफ्ले	सवारी चालक	श्रेणी विहीन	सरसफाई शाखा	प्राविधिक	प्रशासन/सा.प्र.	करार

क्र.सं.	कर्मचारीको नाम	पद	श्रेणी/तह	कार्यरत कार्यालय/शाखा	प्राविधिक/ अप्राविधिक	सेवा/समूह	प्रकार
१४५	श्री विमल कार्की	सवारी चालक	श्रेणी विहिन	सरसफाई शाखा	प्राविधिक	प्रशासन/सा.प्र.	करार
१४६	श्री राम निवास वाल्मिकी	कुचिकार	श्रेणी विहिन	सरसफाई शाखा	प्राविधिक	प्रशासन/सा.प्र.	करार
१४७	श्री पिन्टु वाल्मिकी	कुचिकार	श्रेणी विहिन	सरसफाई शाखा	प्राविधिक	प्रशासन/सा.प्र.	करार
१४८	श्री राजन कुमार सिख	सवारी चालक	श्रेणी विहिन	सरसफाई शाखा	प्राविधिक	प्रशासन/सा.प्र.	करार
१४९	श्री दिनेश अर्याल	हे.अ.	सहायक पाँचौ	वडा नं. १ स्वास्थ्य	प्राविधिक	स्वास्थ्य	करार
१५०	श्री हिमा कुमारी मल्ल	अ.न.मी.	साहायक चौथो	वडा नं. १ स्वास्थ्य	प्राविधिक	स्वास्थ्य	करार
१५१	श्री देवि वि क	का.स.	श्रेणी विहिन	वडा नं. १ स्वास्थ्य	प्राविधिक	स्वास्थ्य	करार
१५२	श्री अनिष अहमद मनिहार	हे.अ.	सहायक पाँचौ	वडा नं. २ स्वास्थ्य	प्राविधिक	स्वास्थ्य	करार
१५३	श्री रिता शाही	अ.न.मी.	साहायक चौथो	वडा नं. २ स्वास्थ्य	प्राविधिक	स्वास्थ्य	करार
१५४	श्री निर्मला मल्ल	का.स.	श्रेणी विहिन	वडा नं. २ स्वास्थ्य	प्राविधिक	स्वास्थ्य	करार
१५५	श्री उषा बज्राचार्य	का.स.	श्रेणी विहिन	वडा नं. ३ स्वास्थ्य	प्राविधिक	स्वास्थ्य	करार
१५६	श्री डा.शंकर के.सी	मेडिकल अधिकृत	अधिकृत आठौ	वडा नं. ४ स्वास्थ्य	प्राविधिक	स्वास्थ्य	करार
१५७	श्री दिपेन्द्र साह	जनस्वास्थ्य अधिकृत	अधिकृत सातौ	वडा नं. ४ स्वास्थ्य	प्राविधिक	स्वास्थ्य	करार
१५८	श्री शन्देस बहादुर शाही	हे.अ.	सहायक पाँचौ	वडा नं. ४ स्वास्थ्य	प्राविधिक	स्वास्थ्य	करार
१५९	श्री गणेश थारु	ल्या.अ.	साहायक चौथो	वडा नं. ४ स्वास्थ्य	प्राविधिक	स्वास्थ्य	करार
१६०	श्री पुष्पा खड्का	अ.हे.ब.	साहायक चौथो	वडा नं. ४ स्वास्थ्य	प्राविधिक	स्वास्थ्य	करार
१६१	श्री सुहाना निरौला	अ.न.मि	साहायक चौथो	वडा नं. ४ स्वास्थ्य	प्राविधिक	स्वास्थ्य	करार
१६२	श्री लक्ष्मी कुमारी बपाल मगर	का.स.	श्रेणी विहिन	वडा नं. ४ स्वास्थ्य	प्राविधिक	स्वास्थ्य	करार
१६३	श्री निशा रेग्मी	स्टाफ नर्स	सहायक पाँचौ	वडा नं. ५ स्वास्थ्य	प्राविधिक	स्वास्थ्य	करार
१६४	श्री शारदा मल्ल	अ.हे.ब.	सहायक चौथो	वडा नं. ५ स्वास्थ्य	प्राविधिक	स्वास्थ्य	करार
१६५	श्री भिम राज देवकोटा	का.स.	श्रेणी विहिन	वडा नं. ५ स्वास्थ्य	प्राविधिक	स्वास्थ्य	करार
१६६	श्री बालिका परियार	अ.न.मी.	सहायक चौथो	वडा नं. ६ स्वास्थ्य	प्राविधिक	स्वास्थ्य	करार
१६७	श्री पानमति देवी कुँवर	का.स.	श्रेणी विहिन	वडा नं. ६ स्वास्थ्य	प्राविधिक	स्वास्थ्य	करार
१६८	श्री लक्ष्मी बि.क.	स्टाफ नर्स	सहायक पाँचौ	वडा नं. ७ स्वास्थ्य	प्राविधिक	स्वास्थ्य	करार
१६९	श्री राज कुमार हरिजन	का.स.	श्रेणी विहिन	वडा नं. ७ स्वास्थ्य	प्राविधिक	स्वास्थ्य	करार
१७०	श्री टेक बहादुर शाही	अ.हे.ब.	साहायक चौथो	वडा नं. ८ स्वास्थ्य	प्राविधिक	स्वास्थ्य	करार
१७१	श्री कमला कुमारी खड्का	अ.न.मी.	साहायक चौथो	वडा नं. ८ स्वास्थ्य	प्राविधिक	स्वास्थ्य	करार
१७२	श्री कमला रेग्मी	का.स.	श्रेणी विहिन	वडा नं. ८ स्वास्थ्य	प्राविधिक	स्वास्थ्य	करार
१७३	श्री रोशनी भट्टराई	स्टाफ नर्स	सहायक पाँचौ	वडा नं. ९ स्वास्थ्य	प्राविधिक	स्वास्थ्य	करार
१७४	श्री अमृता दर्लामी राना	अ.हे.ब.	साहायक चौथो	वडा नं. ९ स्वास्थ्य	प्राविधिक	स्वास्थ्य	करार
१७५	श्री माया पोखेल	का.स.	श्रेणी विहिन	वडा नं. ९ स्वास्थ्य	प्राविधिक	स्वास्थ्य	करार
१७६	श्री धर्मेन्द्र सिंह	अ.हे.ब.	सहायक चौथो	वडा नं. १० स्वास्थ्य	प्राविधिक	स्वास्थ्य	करार
१७७	श्री यसोदा थापा	अ.न.मी.	साहायक चौथो	वडा नं. १० स्वास्थ्य	प्राविधिक	स्वास्थ्य	करार
१७८	श्री पवित्रा शुक्ला	का.स.	श्रेणी विहिन	वडा नं. १० स्वास्थ्य	प्राविधिक	स्वास्थ्य	करार
१७९	श्री कविता लामिछाने	अ.हे.ब.	साहायक चौथो	वडा नं. ११ स्वास्थ्य	प्राविधिक	स्वास्थ्य	करार
१८०	श्री अनिता गुरुङ	स्टाफ नर्स	सहायक पाँचौ	वडा नं. ११ स्वास्थ्य	प्राविधिक	स्वास्थ्य	करार
१८१	श्री सिता अधिकारी	का.स.	श्रेणी विहिन	वडा नं. ११ स्वास्थ्य	प्राविधिक	स्वास्थ्य	करार

क्र.सं.	कर्मचारीको नाम	पद	श्रेणी/तह	कार्यरत कार्यालय/शाखा	प्राविधिक/अप्राविधिक	सेवा/समूह	प्रकार
१८२	श्री सालिक राम कस्यप	अ.हे.व	सहायक चौथो	वडा नं. १२ स्वास्थ्य	प्राविधिक	स्वास्थ्य	करार
१८३	श्री पुष्पा वली	अ.न.मी.	सहायक चौथो	वडा नं. १३ स्वास्थ्य	प्राविधिक	स्वास्थ्य	करार
१८४	श्री प्रितम चौधरी	का.स.	श्रेणी बिहिन	वडा नं. १३ स्वास्थ्य	अप्राविधिक	प्रशासन/सा.प्र.	करार
१८५	श्री सन्दिप गोडिया	अ.हे.व	सहायक चौथो	वडा नं. १४ स्वास्थ्य	प्राविधिक	स्वास्थ्य	करार
१८६	श्री सुशिला बम	अ.न.मी.	सहायक चौथो	वडा नं. १४ स्वास्थ्य	प्राविधिक	स्वास्थ्य	करार
१८७	श्री मजित शेष	का.स.	श्रेणी बिहिन	वडा नं. १४ स्वास्थ्य	प्राविधिक	स्वास्थ्य	करार
१८८	श्री सहिद अलि वागवान	का.स.	श्रेणी बिहिन	वडा नं. १६ स्वास्थ्य	प्राविधिक	स्वास्थ्य	करार
१८९	श्री परसु नारायण थारु	का.स.	श्रेणी बिहिन	वडा नं. १८ स्वास्थ्य	प्राविधिक	स्वास्थ्य	करार
१९०	श्री आशा शार्की	अ.न.मी.	सहायक चौथो	वडा नं. २० स्वास्थ्य	प्राविधिक	स्वास्थ्य	करार
१९१	श्री राजेश कुमार यादव	का.स.	श्रेणी बिहिन	वडा नं. २१ स्वास्थ्य	प्राविधिक	स्वास्थ्य	करार
१९२	श्री पवित्रा खड्का	अ.न.मी.	सहायक चौथो	वडा नं. २२ स्वास्थ्य	प्राविधिक	स्वास्थ्य	करार
१९३	श्री मायाराम बुढाथोकी	अ.हे.व	सहायक चौथो	वडा नं. २२ स्वास्थ्य	प्राविधिक	स्वास्थ्य	करार
१९४	श्री अमित कुमार यादव	का.स.	श्रेणी बिहिन	वडा नं. २२ स्वास्थ्य	प्राविधिक	स्वास्थ्य	करार
१९५	श्री चन्द्रा देवी डी.सी.	स्टाफ नर्स	सहायक पाँचौ	वडा नं. २३ स्वास्थ्य	प्राविधिक	स्वास्थ्य	करार

स्रोत: नगरकार्यपालिकाको कार्यालय

तालिका नं. ११०: उपमहानगरपालिकाको स्वास्थ्य शाखामा कार्यरत कर्मचारीहरूको विवरण

क्र.सं.	नाम थर	पद	तह	दरबन्दी	फोन नं.
१	राम बहादुर चन्द	जनस्वास्थ्य अधिकृत	७	स्थायी	
२	अस्मित आचार्य	फार्मसी अधिकृत	७	करार	
३	जागेश्वर बस्नेत	जनस्वास्थ्य निरीक्षक	६	स्थायी	
४	प्रेम कुमारी बि.सी.	सिअनमी निरीक्षक	६	स्थायी	
५	गोरख नाथ योगी	सिअहेव अधिकृत	६	स्थायी	
६	बिनोद कुमार बि.क.	सिअहेव अधिकृत	६	स्थायी	
७	सरोज रिमाल	जनस्वास्थ्य निरीक्षक	६	स्थायी	
८	राजन कुमार शाही	जनस्वास्थ्य निरीक्षक	६	स्थायी	
९	तेज बहादुर वली	जनस्वास्थ्य निरीक्षक	६	स्थायी	
१०	रोहित कुमार गोडिया	सिअहेव	५	स्थायी	
११	राज कुमार गोडिया	का.स.	श्रेणी बिहिन	स्थायी	
१२	वर्षा परियार	का.स.	श्रेणी बिहिन	करार	

स्रोत: नगर कार्यपालिकाको कार्यालय

अनुसूची - ३: उपमहानगरपालिका अन्तर्गतका एम्बुलेन्स तथा वारुणयन्त्र लगायतका साधनहरुको विवरण

क्र.स.	एम्बुलेन्स सञ्चालन संस्थाको नाम	सम्पर्क नं.
१	नेरेसो जिल्ला शाखा बाँके	९८४८०४४४९४
२	भेरी अस्पताल	९८५८०८०३६५
३	विशेषज्ञ बाल अस्पताल नेपालगञ्ज	९८६६२२७५१५
४	उद्योग बाणिज्य संघ नेपालगञ्ज	९८६०१५१४८८
५	लियो क्लव अफ नेपालगञ्ज	९८५८०२२२४८
६	लियो क्लव अफ नेपालगञ्ज	९८६४९७९३५०
७	संजिवनी डाइनोस्टिक सेन्टर नेपालगञ्ज	९८१४५०७९३६
८	वेष्टन हस्पिटल नेपालगञ्ज	९८४८०७९९३१
९	नेपाल न्यू भिजन नेपालगञ्ज	९८६३२८४१४८
१०	नेपालगञ्ज मेडिकल कलेज नेपालगञ्ज	९८४८०२७२८३
११	नेपाल परोपकार नेपालगञ्ज	९८४८०१२४३७
१२	कान्ति आरोग्य अस्पताल नेपालगञ्ज	९८४११८६०५५
१३	मधेश महिला मुस्लिम मञ्च नेपाल	९८१२५३५६१६
१४	ब्रिनोज अस्पताल फुल्टेक्रा	९८६८३७२९०२
१५	बालबालिका तथा महिला विकास रनियापुर	९८६०९२९८७२
१६	सोसल फाउण्डेसन बनकट्टी	९८१९५९१६२२
१७	नेपाल हेल्थ क्याम्पस	९८४८०३१३१९
१८	आइ.एन.एफ अस्पताल मानपुर	९८५८०५२०३०
१९	श्री संरक्षण स्वास्थ्य सेवा संघ कोहलपुर	९८२२४७२३३२
२०	सुनगाभा स्वास्थ्य	९८६५१६४४५८
२१	एभरेष्ट हेल्थ केयर	९८४८२९७९३७
२२	नेपालगञ्ज मेडिकल कलेज	९८५८०२०३२४
२३	लता केयर फाउण्डेसन	९८२२५१४९०६
२४	हेल्थ केयर एण्ड रिसर्च सेन्टर	९८५८०९०५९४
२५	लाईन्स क्लव अफ नेग राँभा	९७०२८२६२७६
२६	सामुदायिक प्रहरी सेवा केन्द्र बर्दिया	९८५८०२०३२४
२७	स्माइल फाउण्डेसन	९८४४८८८६३३
२८	भेरी अस्पताल शव वाहन	९८०२५७५०६१

स्रोत: नगरकार्यपालिकाको कार्यालय

उपमहानगरपालिका भित्र रहेका आपतकालिन निकाय तथा सम्पर्क नम्बरको विवरण

क्र.सं.	निकाय	सम्पर्क नम्बर
	स्थानीय आपतकालीन कार्य संचालन केन्द्र	१६६०८१५२०५२, ०८१५३३३४०, ९८५८०२३९००
	दमकल सेवा, नेपालगन्ज	०८१-५३८१११
	नगर प्रहरी	९८५८०२४९९७, ९८५८०२१६६७
	बडा प्रहरी कार्यालय	९८५८०९०२९९
	जिल्ला आपतकालीन कार्य संचालन केन्द्र	०८१-५३५१११
	जिल्ला प्रहरी कार्यालय बाँके	१००, ९८५८०९०११०
	शसत्र प्रहरी बल नेपाल ३० नं. हे.क्वा	०८१-५२७२७१
	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी, एम्बुलेन्स सेवा	०८१-५३११०४
	नेपाल रेडक्रस सोसाइटी, ब्लड बैङ्क	०८१-५३३१७४
	भेरी अस्पताल, इमरजेन्सी	०८१-५३०१९३
	जिल्ला प्रशासन कार्यालय, बाँके	०८१-५३०१८८
	मेडिकल कलेज, नसिड होम नेपालगन्ज	०८१-५३७१६४
१३.	बज्रदल गण, साभा	०८१-५६५०५८
	जल तथा मौसम विज्ञान विभाग कोहलपुर	०८१-५४२१०७

स्रोत: नगरकार्यपालिकाको कार्यालय

अनुसूची - ४: उपमहानगरपालिकामा रहेका होटल, रिसोर्ट तथा रेष्टुरेन्ट सम्बन्धी विवरण

क्र.स.	व्यवसायको नाम	करदाताको नाम	बडा नं
१	हिमालय आइसक्रीम एण्ड खाजा घर	कसले मिजार	१
२	ज्ञानु नास्ता पसल	ज्ञानु लामा खडगी	४
३	ग्रिन एपल	जह्मिद अलि सिद्धिकी	
४	क्लाउड नाईन रेष्ट्रो एण्ड लाउन्ज बार	प्रतिक श्रेष्ठ	
५	रुकुम सिम्ली दिपा होटल	दिपा ओली	४
६	न्यू दैलेखी खाजा घर एण्ड सेल रोटी हाउस	धिरेंद्र बहादुर थापा	४
७	न्यू राप्ती गेष्ट हाउस	बलदेव थापा	१
८	धिमिरे खाजा घर	भरत धिमिरे	१
९	होटल एभरेष्ट	जनार्दन पाण्डे	
१०	गुरुङ्ग रेष्टुरेन्ट	नन्द बहादुर गुरुङ्ग	
११	दावा नास्ता पसल	दावा तामाङ्ग	१
१२	बुलबुले म.म. सेन्टर	मान बहादुर थापा	१
१३	लजिज पिज्जा वल्ड नेपाल	आदित्य गुप्ता	१
१४	दंगाली होटल	एकराज पाण्डेय	१
१५	बर्दिया चौधरी होटल	कमला थारु	१
१६	मजदुर होटल	पप्पु शर्मा	१
१७	होटल दरबार	कृष्ण बहादुर चन्द	२
१८	होटल मिल्वेस्ट	पुष्प राज मल्ल	२
१९	न्यू सलिम होटल एण्ड लज	मो.अजिम हल्वाई	१
२०	पाहुना घर	केदारनाथ गुप्ता	१
२१	होटल अन्नपूर्ण	विष्णु प्रसाद पोखेल	१
२२	लक्ष्मी खाजा घर	प्रेम लक्ष्मी देवि हमाल	१
२३	होटल स्वर्गद्वारी एण्ड लज	रंग बहादुर खडका	२
२४	होटल अस्लेवा एण्ड रेष्टुरेन्ट	दयाराम पाण्डे	
२५	शुसान्त होटल	बल बहादुर गुरुङ्ग	१
२६	न्यू सुर्खेती अछामी होटल	टेक बहादुर बुढा	१
२७	होटल कस्तुरी	गोपाल प्रसाद गिरी	२
२८	न्यू बुटवल गेष्ट हाउस	दयाराम ढकाल	२
२९	होटल पार्विस प्रा.लि.	कुमार शाह	२
३०	बिनायक गेष्ट हाउस रेस्टुरेन्ट	राम लखन वैश्य	२
३१	रुकुम जाजरकोट होटल	लक्ष्मी सुनार	२
३२	घनश्याम दास	घनश्याम दास गुप्ता	२
३३	रेसुङ्गा खाजा घर	राजेन्द्र प्रसाद भण्डारी	१

क्र.स.	व्यवसायको नाम	करदाताको नाम	वडा नं
३४	जाजरकोटी दैलेखी रबिन होटल	टोप गिरी	१
३५	हाम्रो म.म. सेन्टर	श्याम लाल अर्याल	२
३६	थकाली म.म.सेन्टर	देवेन्द्र थकाली	२
३७	होटल रोयल	वद्री प्रसाद अधिकारी	२
३८	सयपत्री रेष्टुरेन्ट	दिपक कुमार खनाल उपाध्याय	२
३९	होटल ग्रिन प्यालेस	गणेश कुमार सिंह	
४०	न्यु बडिमालीका होटल एण्ड लज	ममिता बोहरा	२
४१	गुल्मेली रेष्टुरेन्ट	सोनु बस्नेत	
४२	नागरिक गेष्ट हाउस	डिल बहादुर गिरी	
४३	लुम्बिनी गेष्ट हाउस	मेनुका देवी आचार्य	२
४४	स्वागत रेस्टुरेन्ट	दुर्गा नेपाल	२
४५	न्यु रहिम म.म. होटल	चांद अहमद हल्वाई	२
४६	खनाल कम्पलेक्स होटल प्रा.लि.	लक्ष्मी देवी खनाल	२
४७	न्यू साथी सौरभ रेष्टुरेन्ट	कृष्ण बहादुर सिजापती	२
४८	न्यु हाम्रो म.म. सेन्टर	डातेम्बा शेर्पा	२
४९	सेती गेष्ट हाउस	रतन थापा	२
५०	प्युठानी चत्रभुर्ज होटल	मालती अधिकारी	२
५१	गंगा रेष्टुरेन्ट	पंकज क्षेत्री	
५२	न्यु नेवारी खाजा घर	सुरेन्द्र भक्त प्रधान	२
५३	होटल अमृत एण्ड रेस्टुरेन्ट	ध्रुव राज बर्मा	२
५४	स्याङजा आरती होटल	मदन गिरी	२
५५	सोलुखुम्बु म.म. सेन्टर	फुर्वा शेर्पा	२
५६	सेभन नाइट म.म. सेन्टर	कुमारी जमुना चन्द	
५७	बाफु खोला सल्याली होटल	जोगी भण्डारी	२
५८	अप्सरा होटल	कमला पोखेल	२
५९	माउण्ट एभरेष्ट म.म.सेन्टर	अशोक कुमार शाह	२
६०	न्यु डण्डिलामा म.म.सेन्टर	ल्हाक्पा शेर्पा	२
६१	स्याङ्जा सम्झौता होटल	तिलोचन बस्याल	२
६२	लुम्बिनी भेटघाट होटल	कल्पना धिमिरे	२
६३	न्यु मेची महाकाली होटल	जंग बहादुर बिष्ट	२
६४	न्यु श्री नगर होटल	लक्ष्मण पाण्डे	२
६५	द बेस्ट रेष्टुरेन्ट	नेत्र बहादुर डागी	२
६६	न्यू तिनतोली दैलेखी सुदिप होटल	धना रोकाय	२
६७	न्यू लक्ष्मी होटल	धर्मराज बस्नेत	२
६८	बर्दिया बिकास चौधरी रेष्टुरेन्ट	समिर चौधरी	२

क्र.स.	व्यवसायको नाम	करदाताको नाम	वडा नं
६९	बर्दिया चौधरी होटल	तेलकन थारु	६
७०	भुमा खाजा पसल	भुमा साहु तेली	६
७१	मिरा होटल	रत्न बहादुर सुनार	६
७२	न्यु दैलेखी बोगटी होटल	बाल कुमारी बम बोगटी	२
७३	दैलेखी बम होटल	भिम बहादुर बम	२
७४	दैलेखी पञ्चकन्या सन्तोष होटल	बम बहादुर क्षेत्री	२
७५	नमस्ते रोयल गेष्ट हाउस	विष्णु शाही	२
७६	निदी क्याफे एण्ड रेस्टुरेन्ट	विद्या शाह	२
७७	माउण्ट एभरेष्ट म.म.सेन्टर	किरण शाह	२
७८	मुबारक बिरयानी कर्नर	मुबारक अली सिद्दिकी	७
७९	मिरा ब्याग एण्ड किराना पसल	मिरा श्रेष्ठ	७
८०	हिमाल होटल	पेम्का लामा	२
८१	देबु रेस्टुरेन्ट	देब बहादुर पुन	३
८२	माइला रेस्टुरेन्ट	लोक बहादुर बुढा मगर	२
८३	बली रेस्टुरेन्ट	तिल कुमारी बली	३
८४	आयुष म.म.रेस्टुरेन्ट	चन्द्र बहादुर महतरा	८
८५	नेवारी म.म.सेन्टर	विजय कुमार श्रेष्ठ	११
८६	शोलु रेस्टुरेन्ट	कर्मा फितर शेर्पा	९
८७	न्यु नेपाल म.म.सेन्टर	बिनोद श्रेष्ठ	९
८८	प्रतिक होटल	पुर्ण कुमार रास्कोटी	९
८९	सागर रेस्टुरेन्ट	चन्द्र कुमारी धमला	९
९०	बाहसुरे होटल	भरत विक्रम सिंह ठकुरी	९
९१	नेपाल म.म.सेन्टर	टिका प्रसाद नेपाल	९
९२	तिवारी होटल	युवराज तिवारी	९
९३	सुर्खेती चौधरी होटल	बुभाउना थारु	४
९४	न्यु हाम्रो होटल	राजु उपाध्याय	१३
९५	चौधरी नास्ता पसल	सुनकेशरी थारु	१३
९६	मिडमार होटल	डवाड नुरी शेर्पा	१३
९७	पाल्पाली स्टाफ होटल	महा देवी राना मगर	१५
९८	सल्यानी काला गाउने होटल	डण्डबिर सार्कि	१५
९९	रुकुम चौरजहारी खोलागाउ प्रलिन होटल	रत्ने बुढा	१५
१००	सिर्जना तास सेन्टर	इश्वरी प्रसाद गौतम	११
१०१	गण्डकी भान्सा एण्ड रेस्टुरेन्ट	राज कुमार खडका	११
१०२	गण्डकी रेष्टुरेन्ट	डिला राम शर्मा	११
१०३	बागेश्वरी रेस्टुरेन्ट	पन्ना लाल वैश्य	११

क्र.स.	व्यवसायको नाम	करदाताको नाम	वडा नं
१०४	सुर्खेती दिपा रेस्टुरेन्ट	खुम प्रसाद वास्तोला	११
१०५	सिन्धी रेस्टुरेन्ट	अशोक कुमार	११
१०६	होटल प्रभात एण्ड रेस्टुरेन्ट	बिन्दु कुमारी बि,क,	११
१०७	न्यु फेवा रेस्टुरेन्ट	नवराज जोशी	११
१०८	के.सी.म.म.सेन्टर	राधिका कुमारी कुवर	११
१०९	रुकुम घेत्माली होटल	शान्त बहादुर मल्ल	४
११०	किङ्गस म.म.रेस्टुरेन्ट एण्ड बार	शैलेन्द्र कुमार श्रेष्ठ	११
१११	सागर बिर्यानी कर्नर	सोम नाथ साहु	११
११२	शुभम रेस्टुरेन्ट	अशोक खत्री क्षेत्री	११
११३	अतिथि रैन बसेरा गेष्ट हाउस	बन्दी प्रसाद कसौधन बनिया	११
११४	जानकी रेष्टुरेन्ट	सावित्री श्रेष्ठ	४
११५	राप्ती होटल	देवीराज मरासीनी	४
११६	होटल मारुती नन्दन	सन्तोष कुमार सिंह	४
११७	सुर्खेती दंगाली होटल	चन्द्रकला पौडेल	४
११८	हाम्रो रेष्टुरेन्ट	श्रीधर पौडेल	४
११९	दंगाली रेष्टुरेन्ट	खीमराज चौधरी	४
१२०	सल्यान जिमाली होटल	वस्पती डांगी	४
१२१	क्यापिटल होटल	छाबिलाल के.सी.	४
१२२	न्यू लुम्बिनी होटल	टोप लाल खरेल	४
१२३	लेक साइड रेष्टुरेन्ट	भिम बहादुर थापा	१८
१२४	पे.पे. पिजा रेष्टुरेन्ट बार प्रा.लि.	कौशल तिमल्सीना	१८
१२५	किचन हट प्रा.लि.	किचन हट प्रा.लि.	१८
१२६	होटल रोयल प्यालेस	कल्याण खत्री	१८
१२७	मिलन रेष्टुरेन्ट एण्ड खाजा घर	संगीता शाही	१८
१२८	रुकुमेली बर्दिया होटल	गंगा बुढा	१०
१२९	सिष्टी फाइभ होटल	सिता गुरुङ्ग	१०
१३०	रुकुम पश्चिम होटल एण्ड रेष्टुरेन्ट	लेखा नेपाली	१०
१३१	गुल्मी रेष्टुरेन्ट	सानुमाया ढकाल	
१३२	सुर्खेती होटल	लोक बहादुर बुढा	
१३३	हाम्रो रेष्टुरेन्ट एण्ड खाजा घर	प्रेम बहादुर विष्ट	४
१३४	बुटवल होटल एण्ड लज	कुल बहादुर कार्की	२०
१३५	सुर्खेती होटल	लोक बहादुर बुढा	१३
१३६	मिलन होटल	तेज बहादुर पुन मगर	१०
१३७	समृद्ध बोमेन होस्टेल	उमा श्रेष्ठ समेत	
१३८	चिन्ता हरण रेष्टुरेन्ट	खुमानन्द काप्ले	१०

क्र.स.	व्यवसायको नाम	करदाताको नाम	वडा नं
१३९	फुडगञ्ज रेष्टुरेन्ट	रति श्रेष्ठ	२०
१४०	शर्मा भोजनालय	विनय कुमार शर्मा	
१४१	हाम्रो सुर्खेती सिमताली होटल एण्ड रेष्टुरेन्ट	भद्र बहादुर बुढा	१२
१४२	प्रिता रेष्टुरेन्ट	वृष ब महतरा क्षेत्री	
१४३	हरिकला रेष्टुरेन्ट	हरिकला कामी	
१४४	पर्वत आनन्द होटल	आनन्द पौडेल	२
१४५	लक्ष्मी खाजा घर	प्रेम लक्ष्मी देवी हमाल	
१४६	डिलक्स नास्ता पसल	लक्ष्मी डाँगी	१०
१४७	निशा रेष्टुरेन्ट	सुमित्रा यादव	
१४८	होटल मध्य पश्चिम गेष्ट हाउस	सरस्वती थापा मगर	४
१४९	कोल्टे भान्छा घर	श्रीराम सिग्देल	
१५०	मनिषा होटल	लाल कुमारी योगी	१७
१५१	सोलुखुम्बु शेर्पा होटल	कुसाङ्ग शेर्पा	२०
१५२	एभरेष्ट लामा नास्ता पसल	सर्किनी शेर्पा	२०
१५३	लामा नास्ता पसल	डीमि शेर्पा	२०
१५४	पोताला खाजा घर	पासाङ बङ्गदी तामाङ्ग	२०
१५५	हाम्रो सगरमाथा म.म. सेन्टर	आङपासाङ शेर्पा	२०
१५६	ल्हासो फास्टफुड रेष्टुरेन्ट	माया रानी तामाङ्ग	१२
१५७	प्रशान्त नास्ता पसल तथा रेष्टुरेन्ट	प्रशान्त शर्मा	१०
१५८	एकान्त कटेज एण्ड रेष्टुरेन्ट	सेतु बुढाथोकी	
१५९	शेर्पा रेष्टुरेन्ट	ल्हाक्पा पेण्डु शेर्पा	२
१६०	चौधरी दंगाली रेष्टुरेन्ट	पुनाराम थारु	४
१६१	न्यु सुर्खेती बुलबुले गेष्ट हाउस	लिलाराम वली	२
१६२	न्यू स्टेण्डर्ड होटल एण्ड लज	पदम बहादुर अर्जेल	२०
१६३	डि.एड्ज रेष्टुरेन्ट एण्ड बार	प्रियंका थापा	
१६४	न्यू जलजला होटल एण्ड धौलागरी लज	दल बहादुर विश्वकर्मा	४
१६५	न्यू जक्सन	कवीता भण्डारी मगर	
१६६	न्यु शुभआरम्भ रेष्टुरेन्ट	शुष्मा रावत	१८
१६७	हिमाल होटल एण्ड रेष्टुरेन्ट	उपादेवी सापकोटा	
१६८	आयरा रेष्टुरेन्ट	वसन्ती देवी बि.क.	१८
१६९	राजु खाजा घर	राजु कुमारी मल्ल	
१७०	प्रेम खाजा घर	प्रेम बहादुर शाही	२०
१७१	नेप क्याफे	जाहिदा बानो सिद्धिकी	
१७२	शोभा होटल एण्ड कटेज	भुमिसरा देवकोटा रावल	

क्र.स.	व्यवसायको नाम	करदाताको नाम	वडा नं
१७३	जनकपुरे सेकुवा कर्नर	मान कुमारी घलान	२०
१७४	सूस्मा होटल	वेद बहादुर थकाली	२०
१७५	यम्मी टम्मी रेष्टुरेन्ट	नमन मल्ल सिद्धान्त राज शाही	
१७६	काठमाण्डौ होटल एण्ड लज	नयन बहादुर नापित	
१७७	होटल ड्रीम सिटी	तारा थापा	
१७८	न्यू अछामी सुर्खेती होटल	लक्ष्मी चलाउने	
१७९	जगतीया होटल	दुखनी थारु	४
१८०	फुलवारी खाजा घर	गंगाराम वली	४
१८१	न्यू रुकुमेली मनकामना होटल	डण्डे बिष्ट	४
१८२	सुर्खेती अवलचिङ्ग मटेला होटल	गणेश सावद	४
१८३	अछामि न्यू सुर्खेती होटल	कमला माभी	२
१८४	धौलाकोटी होटल एण्ड लज	विर बहादुर धौलाकोटी	
१८५	बागेश्वरी खाजा घर	उमादेवी पौडेल	
१८६	कल्पना होटल	कृष्ण राज थापा	४
१८७	स्ट्रिम पिक इन्टरनेशनल प्रा.लि	दिनेश बहादुर बिष्ट	१९
१८८	रोयल आर.सी होटल एण्ड रेष्टुरेन्ट	सिता रावत	
१८९	सनिशा नास्ता पसल	सिता देवी बोहरा क्षेत्री	
१९०	मिनाक्षी रेष्टुरेन्ट	शुसिला रिमाल सापकोटा	
१९१	वोली खाजा घर	मैसरा वलि	
१९२	कल्पतरु होटल एण्ड कौशिकी बैङ्कवेट	जगदीश प्रसाद वैश्य	४
१९३	डि.एस. रेष्टुरेन्ट	मिना देवी बम	१
१९४	जाजरकोटी मालिका होटल एण्ड रेष्टुरेन्ट	मन्जु कुमारी राना	४
१९५	एच.आर.के. फास्ट फुड रेष्टुरेन्ट	हरिस कुमार विश्वकर्मा	
१९६	होटल पीस प्लाजा	लिलावती गिरी	२
१९७	ज्योती सिमताली होटल	सुरत बहादुर खत्री	१२
१९८	जय नेपाल होटल	निर्मला थापा	२
१९९	तेजदिन रात रेष्टुरेन्ट	तिर्थ माया साकी	४
२००	सोनु खाजा घर	सोनु गुरुङ्ग	
२०१	देवराली भान्सा घर	भावना खड्का	
२०२	मुस्कान होटल	शिला थापा	१
२०३	सुसान्त नास्ता एण्ड रेष्टुरेन्ट	शोभा कुमाल	
२०४	रुकुम पश्चिम के.सी होटल	सरिता के.सी	५
२०५	य्याडिसन होटल	सुदिक्षा न्यौपाने	

क्र.स.	व्यवसायको नाम	करदाताको नाम	वडा नं
२०६	आर बि नास्ता पसल	खुस्वु के.सी	
२०७	होटल बर्दिया दैलेखी खाजा घर	चन्दा कुमारी बिष्ट	१०
२०८	सन्तोष जाजरकोटी होटल	चन्द्रकला लुहार	
२०९	रुकमेली होटल	नरि बोहरा	
२१०	अन्जली होटल एण्ड रेष्टुरेन्ट	तुलसी बि.क	
२११	द किचन टप्स रेष्टुरेन्ट एण्ड पार्टी प्यालेस	इन्द्र बहादुर थापा	
२१२	लक्ष्मी चिया नास्ता रेष्टुरेन्ट पसल	बृहस्पति बि.क	१३
२१३	सल्यान सिद्ध कुमाख चाखिलघाट खाजा घर	सिता चलाउने	६
२१४	मनकामना रेष्टुरेन्ट	गिता खत्री	१
२१५	रोहिणी नास्ता पसल एण्ड कोल्ड स्टोर	मिरा कुमारी पाल	
२१६	रवि बिर्यानी म.म. सेन्टर	नविल अहमद शेष	
२१७	न्यु सल्यानी दाजु भाई गेष्ट हाउस	बन्दना भण्डारी	
२१८	मंगल नास्ता पसल	मंगल राम थारु	
२१९	पासा नेवारी खाजा घर	निस्मा जोशि	
२२०	न्यु राप्ती होटल	रिमा डाँगी	४
२२१	माया फास्टफुड एण्ड रेष्टुरेन्ट	माया चौधरी	
२२२	जय भाटभटेनि खाजा घर	सुशिला श्रेष्ठ	
२२३	डुडुवा साईड रेस्टुरेन्ट	दुर्गा देवि वुढाथोकि	२०
२२४	मोडन डिलाईट रेस्टुरेन्ट	आश्मा के.सि.	
२२५	रितु जि.आर.एन रेष्टुरेन्ट	रितु गुरुङ	१०
२२६	होटल आयुष्मा एण्ड पाटि प्यालेस	नविन जि.सि.	४
२२७	पश्चिम रुकुम सौगात होटल	पम्पा कंवर योगी	
२२८	डिजिटल हाईट	भरत गिरि	१९
२२९	थाला सेराघाट होटल	मिना हमाल	२
२३०	दिदीको खाजा घर रेष्टुरेन्ट एण्ड चिया पसल	शान्ता योगी	१८
२३१	मासु व्यवसायी इन्भेष्टमेन्ट कम्पनी लि.	दिपेन्द्र राज श्रेष्ठ	
२३२	सजिलो खाजा एण्ड सेकुवा कर्नर	विमला सिंजाली	१८
२३३	होटल इन्द्रेणी एण्ड रेष्टुरेन्ट	भिमलाल कडेल	
२३४	न्यु कर्णाली राप्ती हरियाली गेष्ट हाउस	हिमाल महतारा	४
२३५	चौतारी भान्सा घर	बसन्त कुमार हमाल	
२३६	हयाङ्ग आउट रेष्ट्रो एण्ड बार	सन्तोष श्रेष्ठ	
२३७	लिटील हंगर क्याफे एण्ड रेष्टुरेन्ट	पियुष गुप्ता	

क्र.स.	व्यवसायको नाम	करदाताको नाम	वडा नं
२३८	पंजाबी खाजा घर	लक्ष्मी कौर सिख	
२३९	गुल्मेली थापा खाजा घर	माया थापा मगर	
२४०	अछाम मेची महाकाली होटल	औसे बिष्ट	४
२४१	बागेश्वरी गर्लस होस्टेल	बबिता कुमारी थापा मगर	
२४२	न्यू सुर्खेती समिक्षा होटल	कृष्ण प्रसाद रिजाल	
२४३	दंगाली गंगा गेष्ट हाउस	फणिन्द्र राज भट्टराई	११
२४४	होटल न्यु ताज	मान बहादुर बस्नेत	२
२४५	गाँउले रेष्टुरेन्ट	देवा गुरुङ्ग	
२४६	भट्टी लाईभ बार एण्ड रेष्ट्रो	अंकित थापा	
२४७	चेतना नास्ता एण्ड रेष्टुरेन्ट	शिला कुमारी एम.सी.	१
२४८	वर्षा खाजा घर एण्ड रेष्टुरेन्ट	सरिता शाही	२
२४९	ट्राभलर्स भिलेज बुटिक होटल प्रा.लि.	पूरुषोत्तम नेपाल	
२५०	माया खाजा एण्ड सेकुवा कर्नर	तिलमाया गुरुङ्ग खड्का	२
२५१	सिम्ताली दुल्लु भिजन होटल	पदम बहादुर बुढा,	१
२५२	श्यामु रेष्टुरेन्ट	रेनु लोनिया	१३
२५३	प्यूठान चतुर्भुज होटल एण्ड रेष्टुरेन्ट	टेक माया पौडेल	२
२५४	ईशा खाजा घर	सर भण्डारी	
२५५	रोयल क्याफे	राधिका शाही	
२५६	होटल हटपट	महेश बहादुर बिष्ट	१८
२५७	पुष्पज्जली दंगाली होटल	रिखा पोखरेल	५
२५८	पुष्पाज्जली दंगाली होटल	रिखा पोखरेल	३
२५९	दर्शन दोहोरी साँझ एण्ड रेष्टुरेन्ट	सिद्धिकला रावत	१५
२६०	दर्शन दोहोरी साँझ एण्ड रेष्टुरेन्ट	सिद्धिकला रावत	१८
२६१	रोहिनि नास्ता पसल	माया देवी सुनार	२
२६२	राम्रो दैलखी थापा होटल होटल एण्ड लज	कल्पना कुमारी भण्डारी	१
२६३	बैजापुर चौधरी होटल एण्ड रेष्टुरेन्ट	राम चरण चौधरी	४
२६४	चन्दन नाथ होटल	गोर्ख बुढा	
२६५	होटल देउती गेष्ट हाउस एण्ड रेष्टुरेन्ट	बिर बहादुर कार्की	४
२६६	मन्दिर नास्ता तथा कोल्ड स्टोर	मैना क्षेत्री	१८
२६७	सुनाखरी रेष्टुरेन्ट प्रा.लि.	घनश्याम शर्मा	१२
२६८	सगरमाथा म.म. एण्ड फास्टफुड	रघुबिर कपाडी	१८
२६९	टेस्टी प्लस होटल एण्ड रेष्टुरेन्ट	राम गिरी	
२७०	लिलि रेष्टुरेन्ट	टिका फुयाल	
२७१	नाचो रेष्टुरेन्ट एण्ड क्याफे	रिता भण्डारी	१८
२७२	न्यू कस क्याफे एण्ड रेष्टुरेन्ट	मिना नेपाली	४

क्र.स.	व्यवसायको नाम	करदाताको नाम	वडा नं
२७३	सम्पन्न होटल	पवित्रा बन्जारा	
२७४	नाज बिर्यानी सेन्टर	सविद्या मनहारनी सिद्धिकी	
२७५	बर्दिया चौधरी खाना नास्ता पसल	भगत बहादुर थारु	१०
२७६	सागर लभ रेष्टुरेन्ट	सौनी थारु	१
२७७	हाम्रो सुर्खेती नकुल होटल एण्ड रेष्टुरेन्ट	देवीसरा रावत	२
२७८	द ब्याल्क फरेष्ट	पुष्पा गिरी	४
२७९	बाह्रसिंगे रेष्टुरेन्ट एण्ड बार	ओसन श्रेष्ठ	१६
२८०	ब्लु मिमोसा द क्याफे	कल्पना श्रेष्ठ	२
२८१	सल्यानी कालागाउँले होटल	नर बहादुर बुढाथोकी	४
२८२	जाजरकोट रावल होटल	उर्मिला रावल	४
२८३	होटल बाँके बर्दिया एण्ड रेष्टुरेन्ट	देवी पौडेल	
२८४	रोयल लेगसी प्रा.लि.	कमल बहादुर शाही	२
२८५	द रोड हाउस फेमिली रेष्टुरेन्ट	हिरा थारु	४
२८६	मामा भान्जा फास्ट फुड एण्ड बाइन सेन्टर	बिककी कुमार वैश्य	३
२८७	नेवारी भोल म.म. सेन्टर	माया श्रेष्ठ	२
२८८	सन्तोषी होटल	सन्तोषी सुनार	४
२८९	फुड प्वाइन्ट	मोहन लाल खत्री	५
२९०	होटल डाइमण्ड प्यालेस प्रा.लि.		२
२९१	आर.एस.रेष्टुरेन्ट	रुपा श्रेष्ठ	१०
२९२	गुरुङ्ग नास्ता पसल	देवी गुरुङ्ग	४
२९३	होटल स्टारलाईट नील देवी प्रा.लि.	मनोज प्रसाद सुवेदी समेत	१८
२९४	रोहित खाजा तथा नास्ता पसल	विष्णु बुढाथोकी	
२९५	यमुना खाजा घर	यमुना बि.सी	
२९६	हाम्रो खाजा घर	तुलसा देवी गुरुङ्ग	१
२९७	म.म. बार नेक्स्ट इन	हरि विक्रम चौधरी / प्रविन थारु / भुवन सिंह थारु	११
२९८	मतिना रेष्टुरेन्ट	संजय श्रेष्ठ	४
२९९	अस्मिता रेष्टुरेन्ट	गिता वाईवा	
३००	न्यू कैलाश दर्शन होटल	पार्वती देवी कपाडी	
३०१	द वर्गर हाउस एण्ड क्रन्ची फ्राइड चिकेन	देवेन्द्र गौतम	१८
३०२	रुक्मेली सिस्ने होटल	लक्ष्मी खत्री	
३०३	स्टेशन नेपालगंज द फुड क्लब एण्ड ससेज पार्क	युद्ध बहादुर ओली संजय राज रेग्मी	२
३०४	द फरेष्ट होटल एण्ड रेष्टुरेन्ट	विक्रान्त भट्ट	
३०५	वेस्ट साइड रेष्टुरेन्ट	डील कुमारी भण्डारी	२०
३०६	पुरानो रहिम होटल	अब्दुल हकिम हलवाई	

क्र.स.	व्यवसायको नाम	करदाताको नाम	वडा नं
३०७	गुल्मेली रेसुडगा रेष्टुरेन्ट	विष्णु बहादुर टण्डन	४
३०८	श्री निवास होटल	श्री निवास भुजुवा	१
३०९	जाजरकोट जुगाथापा चौर दिपेन्द्र होटल	दिपेन्द्र सिंह ठकुरी	४
३१०	न्यू सुर्खेती उत्सव होटल	धन बहादुर चौधन मगर	१३
३११	होटल चिङ्गार काची सुर्खेती	खकेन्द्र सिंह राना	
३१२	मोमेन्टो	निरिना श्रेष्ठ	११
३१३	मगर रेष्टुरेन्ट	जैसरा घर्ती	२
३१४	राप्ती रुकमेली होटल एण्ड लज	विजय कुमार शाही	१०
३१५	सागर बिरयानी सेन्टर	कंचन कुमारी शाह सोनार	
३१६	रुकुम खत्री होटल	रमेश के.सी	४
३१७	तमु शेर्पा खाजा घर	लमु शेर्पा	१७
३१८	द डोल्या फोक्सुन्डो होटल एण्ड लज	हस्तमान बोहोरा	२०
३१९	श्रेष्ठ म.म	लक्ष्मण मान श्रेष्ठ	४
३२०	सल्यानी होटल	भर्दे कुमाल	४
३२१	द सन राइज गेष्ट हाउस	चन्द्रा देवी खड्का	४
३२२	याम.डी इस्क्वायर रेष्टुरेन्ट एण्ड बार	मुना श्रेष्ठ	१९
३२३	जाजरकोटी सिंह ठकुरी होटल	राजकुमारी सिंह	४
३२४	लामा रेष्टुरेन्ट	ल्हाकपा रिन्जी शेर्पा	
३२५	स्वर्गद्वारी होटल एण्ड रेष्टुरेन्ट	दिपक राज चन्द	
३२६	सुपा देउराली खाना नास्ता पसल	राधा देवी पन्थी	२
३२७	सल्यानी चाँदे न्यू प्रेम होटल	भिम बहादुर खड्का समेत	
३२८	किन्जल रेष्टुरेन्ट	आरती कुमारी शाहु	१३
३२९	लक्ष्मी होटल	लक्ष्मी मोरिया	६
३३०	सल्यानी रेष्टुरेन्ट एण्ड खाजा घर	हिरा के.सी	४
३३१	समृद्धि खाजा घर	तारामाया कडेल	२
३३२	पुष्पाञ्जली दंगाली होटल	रिखा पोखेल	४
३३३	सिता रेष्टुरेन्ट	सिता कुमारी रुचाल	४
३३४	शाही रेष्टुरेन्ट	गिता देवी मल्ल	
३३५	जे जेरी म:म: सेन्टर	अञ्जली कुमारी बैद्य	१
३३६	न्यू दैलेखी स्टाफ होटल	तारा कुमारी रावल	१८
३३७	साईकुवारी रेष्टुरेन्ट एण्ड लज	जसवीर रावल	
३३८	नेपालगन्ज रेष्टुरेन्ट एण्ड बार	लाल कुमारी देवकोटा	२
३३९	नमस्ते खाजा घर	खुमा देवी के.सी खड्का	४

क्र.स.	व्यवसायको नाम	करदाताको नाम	वडा नं
३४०	टोमेटो बार एण्ड रेष्टुरेन्ट पार्टी प्यालेस	सुदिप खत्री मुकुन्द ओली	४
३४१	रुकुमेली मगर होटल	विरमान राना	१५
३४२	श्रिया होटल	धीर्जा बडवाल	४
३४३	अनु रेष्टुरेन्ट एण्ड सेकुवा सेन्टर	धनकला सिजापति	
३४४	राप्ती स्टाप होटल	सविता उपाध्याय मरासिनी	४
३४५	रोयल कर्णाली होटल एण्ड लज नेपालगंज	लोकेन्द्र बहादुर शाही	४
३४६	बर्दिया होटल एण्ड म.म. सेन्टर	सविता थापा मगर	
३४७	न्यू सुर्खेती होटल	मिना बुढाथोकी	१०
३४८	होटल डायमण	देव बहादुर के.सी	२
३४९	पानस रेष्टुरेन्ट	केशव सिर्पाइली	
३५०	कर्णाली होटल	छिरिङ तेम्पा लामा	२०
३५१	न्यू वनगाडी होटल	गंगाराम कामी	४
३५२	शुभम होटल प्रा.लि.	रविन्द्र लामिछाने	२०
३५३	न्यू नारायणी सल्ली बजार होटल	याम बहादुर बस्नेत	
३५४	एवन दैलेखी खाजा घर एण्ड रेष्टुरेन्ट	गोमा कुमारी विष्ट	१८
३५५	मुस्कान होटल	नमराज सापकोटा	
३५६	न्यू राकम कर्णाली गेष्ट हाउस	ममता माझी	
३५७	बारेकोटी शंकर होटल	शंकर कामी	४
३५८	स्ट्रेन्जर इन क्याफे	अनुराग श्रेष्ठ त् सम्बन्ध रावल	
३५९	मानसरोवर म्युजमेन्ट पार्क एण्ड रिसोर्ट प्रा.लि	ओम प्रकाश मिश्रा	
३६०	टेण्ट कर्नर एण्ड रेष्टुरेन्ट	निलम सिंह बुढाथोकी	२
३६१	तिलक म:म: सेन्टर	ममता टमटा	१८
३६२	भृकुटीनगर रेष्टुरेन्ट	बसन्ती आले सारु मगर	
३६३	भट्ट होटल	बालकुमारी भट्ट	१७
३६४	रुफ हप गार्डेन रेष्टुरेन्ट	दल बहादुर सुनार	२
३६५	शाही क्याफे एण्ड बार	सानी मल्ल	२
३६६	रप्ती हाउस रेष्टुरेन्ट र बार	सुरज गुरुङ्ग	४
३६७	नारायणी रेष्टुरेन्ट	मनिषा कहार	११
३६८	एभरेष्ट होटल	दिपा पोखरेल	४
३६९	ओम होटल स्वस्तिक	अन्जु भण्डारी	२
३७०	अतिथी वाईन डार्इन कटेज	यज्ञ प्रसाद आचार्य/ इन्द्र प्रसाद भुषाल	१२
३७१	सटरडे रेष्टुरेन्ट	कुमारी भारती वली	४
३७२	दुल्लु दरबार होटल	राधा भण्डारी	१

क्र.स.	व्यवसायको नाम	करदाताको नाम	वडा नं
३७३	न्यु दैलेखी विशाला होटल एण्ड रेष्टुरेन्ट	राज कुमारी भण्डारी	२
३७४	दैलेखी विशाला होटल एण्ड रेष्टुरेन्ट	राजकुमारी भण्डारी	२
३७५	ए.एन.रेष्टुरेन्ट	निरा परियार	१२
३७६	न्यू सेती कर्णाली होटल एण्ड लज	सरस्वति पाध्या	२०
३७७	नुर बिर्यानी म.म. सेन्टर	आरजु वानो कबडीया	६
३७८	जुनु खाजा घर	जुनु थापा मगर	१९
३७९	बडीमालिका होटल एण्ड लज	प्रेमा शाही	२०
३८०	पिस सिद्धार्थ कटेज एण्ड रेष्टुरेन्ट	मुक्तिराम भण्डारी	१२
३८१	कंचन गेष्ट हाउस	मन कुमारी कडेल	२०
३८२	जाजरकोटी जुनी चाँदे लेलिन होटल एण्ड रेष्टुरेन्ट	विजय शाही	४
३८३	ब्लेसिड पिश गेष्ट हाउस	दानीएल शाही	४
३८४	अन्नपूर्ण म.म	एनी नकमी	१०
३८५	मनिषा खाजा घर	तुल्सी बि.क	२
३८६	नारायणी भान्सा घर एण्ड सेकुवा कर्नर	लक्ष्मी बि.क	१
३८७	नन्दनी समिक्षा भेट सेन्टर	शशि चन्द्र सापकोटा	१
३८८	म.म.घर	पुनम भुजुवा	२
३८९	न्यु नेपाल गेष्ट हाउस	उपेन्द्र बहादुर शाही	२
३९०	लक्की सेभेन फेमली रेष्टुरेन्ट	रम्मादेवी विश्वकर्मा	१४
३९१	होटल मानसरोवर एण्ड दोहोरी साभ	टोप बहादुर वलि	४
३९२	द होटल श्रीकृष्ण	तुलमी महतरा	४
३९३	डि.एन रेष्टुरेन्ट	तुल्सी खनाल	४
३९४	बर्दिया कैलाली होटल एण्ड लज	यमुना गौडेल पाण्डेय	१०
३९५	राधे राधे रोड साईड क्याफे	पवन न्यौपाने	१८
३९६	नेपाल कफि रेष्टुरेन्ट एण्ड बार	आकाश सिंह राजपुत	१०
३९७	सुखेती स्टाप रेस्टुरेन्ट	रिता कुमारी डी,सी	४
३९८	श्रीनगर गेष्ट हाउस	जानकी घर्ति	४
३९९	बाभकोटी सल्यान होटल एण्ड लज	संगिता पुन	४
४००	नेपालगन्ज गेष्ट हाउस एण्ड लज	गोविन्द बहादुर बिष्ट	४
४०१	चोक तिर क्याफे एण्ड रेष्टुरेन्ट	लक्ष्मी राना	१८
४०२	दंगाली स्याङ्गाली होटल	सुजता श्रेष्ठ	२
४०३	चौधरी रेष्टुरेन्ट	जानकी कुमारी थारु	४
४०४	विशाल खाजा घर	राम कुमार महारा	१३
४०५	गोदावारी होटल एण्ड रेष्टुरेन्ट	सरिता क्षेत्री श्रेष्ठ	१८

क्र.स.	व्यवसायको नाम	करदाताको नाम	वडा नं
४०६	सिस्ने होटल रेष्टुरेन्ट एण्ड लज	गणेश कुमार खड्का	२
४०७	होटल चौरजहरी	राकेश बिष्ट	४
४०८	आर्यन फास्ट फुड एण्ड रेष्टुरेन्ट	तेजश्वनी बर्मा	१८
४०९	नारायणी होटल एण्ड सेकुवा कर्नर	लक्ष्मी बि.क	१
४१०	द भिजन रेष्टुरेन्ट	दिपेन्द्र बहादुर शाही	४
४११	खानेकुरा कम्पनी प्रा ली	गौरव गौतम	२
४१२	मुगल जायका बिरयानी	मोहम्मद अफाक हल्वाई	३
४१३	होटल सम्मीट	सुमित मुराउ	१२
४१४	कठायत जाजरकोटी होटल एण्ड रेष्टुरेन्ट	भिम बहादुर कठायत	५
४१५	ताज कृष्ण रेस्टुरेन्ट	श्रद्धा जोशी खतिवडा	२
४१६	होटेल् सेन्ट्रल प्लाजा प्रा.लि		२०
४१७	लक्स रेस्टुरेन्ट एण्ड बार	अपूर्व सिंह	२
४१८	लाहुरे रेष्टुरेन्ट एण्ड बार	प्रेम बहादुर शाही केशर बहादुर ओ.सी	१०
४१९	फुड स्टेशन	निलम चन्द	२
४२०	मध्यपश्चिम दंगाली होटल	भरत दहाल	१०
४२१	कार्की नास्ता पसल	कृष्ण बहादुर कार्की	१०
४२२	राधिका होटल	बिरे बिष्ट	४
४२३	होटल एलिसा बि.सि.एण्ड लज	मिना कुमारी साउद	२
४२४	ग्लोबल रेस्ट्रो एण्ड बार	भुवन जोशी	१८
४२५	म्याजेष्टिक पार्टि प्यालेस	गणेश विक्रम शाह	५
४२६	हाम्रो रहिम म.म. सेन्टर	कहकशा हल्वाई	२
४२७	रुकमेली बोहरा होटल	कालो बोहरा	४
४२८	काई कबिला क्याफे एण्ड रेष्टुरेन्ट	प्रवेज अलि सिद्दीकी	४
४२९	सल्यानी दाजु भाई होटल	हेम बहादुर वली	४
४३०	न्यु लुम्बिनी गिता होटल एण्ड लज	अनिता लामा	२०
४३१	रेष्टुरेन्ट स्वादिलो म.म चिकेन क्वालिटी	अम्मर बहादुर बोहरा	२
४३२	द न्यू बडिमालिका होटल एण्ड लज	तुला देवी साउद	४
४३३	दंगाली हरिततारा होटल	योगराज पाद्रे	१०
४३४	साईना यम्मी नेपाली भान्सा घर	रोजी बोर दिपेन्द्र राज श्रेष्ठ	१२
४३५	सरिता रेष्टुरेन्ट	सरिता डगौरा	१२
४३६	पौडेल बर्दिया होटल	विपिन ढुङ्गना	१३
४३७	संजय खाजा घर	संजय बारी	६
४३८	वाहिद बिर्यानी कर्नर	फहमिन हल्वाई	१०

क्र.स.	व्यवसायको नाम	करदाताको नाम	वडा नं
४३९	बि,एम, खाजा घर एण्ड रेस्टुरेन्ट	लिला राज बराल	२
४४०	आफ्नै होटल एण्ड लज	हिमा सापकोटा अर्याल	४
४४१	समिर चौधरी होटल एण्ड रेस्टुरेन्ट	चन्द्रकला थारु	२
४४२	हाम्रो फेवा रेस्टुरेन्ट	हिरा जोशी	११
४४३	द वयवस क्याफेटेरिया	रन्जना चौधरी	१
४४४	फेवा रेस्टुरेन्ट	दिपा पौडेल	४
४४५	न्यु सम्मिट होटल एण्ड लज	निरु कुमारी मुराउ	२
४४६	सोलु शेर्पा म.म. सेन्टर	फुर्वा शेर्पा	४
४४७	मुना फास्टफुड	मुना न्यौपाने	१२
४४८	इडेन क्याफे	निर्मला कुमारी बि.एम.	१९
४४९	आन्तिको अचार	कमला चौधरी	२
४५०	नेपालगंज खाजा घर	हरिकला न्यौपाने	४
४५१	मम्स किचन	पुष्पा गुप्ता	१०
४५२	होटल अन्नपूर्ण प्लाजा	गोमा पोखेल	४
४५३	एभरेष्ट होटल	दिपा पोखरेल	४
४५४	होटल न्यु दर्शन एण्ड सिमताली लज	भीमसरा सिंह ठकुरी	४
४५५	न्यु राप्ती हरियाली गेष्ट हाउस	वासुदेव पराजुली	४
४५६	जुरेली रेस्टुरेन्ट एण्ड लज	निम बहादुर बुढा	१०
४५७	शुशिल होटल एण्ड रेस्टुरेन्ट	शुशिल यादव	१
४५८	फुड हब रेस्टुरेन्ट	निसम गिरी	१८
४५९	के.जी एन गरीब नवाज रेस्टुरेन्ट	सिरताज हुसेन हल्वाई	११
४६०	चकटी लाउन्ज	सुरेश ज्ञवाली	२
४६१	फिट क्याफे एण्ड रेस्टुरेन्ट	साहा जहां कब्डिया	१२
४६२	पुजा खाजा घर	टिका देवी बयक	१८
४६३	नेपालगन्ज बबल टी एण्ड क्याफे	समिक्षा कुमारी शाही	११
४६४	पुष्कर रेस्टुरेन्ट एण्ड वाइन सेन्टर	सुनिल जोशी	८
४६५	कैलाली सुर्खेती होटल एण्ड लज	सावित्री कुमारी शाही	१८
४६६	प्युठानी रेस्टुरेन्ट	शालिक राम जैसी	१५
४६७	थारु हाउस क्याफे	मिना थारु	१०
४६८	जन्नत कटेज एण्ड फुड क्याफे	मोहम्मद समिर शेष	५
४६९	गुडनाईट भेटघाट रेस्टुरेन्ट	रमेश चौधरी	१८
४७०	आराध्या रेस्टुरेन्ट	दिबेन्द्र प्रताप सिंह	१
४७१	माई फिटनेस जिम शाखा	सलिम कुरेसी	१२

क्र.स.	व्यवसायको नाम	करदाताको नाम	वडा नं
४७२	ग्यालेक्सी प्याराडाईज वैइवेट एण्ड रुफटप रेस्टुरेन्ट	शिवम् गुप्ता	८
४७३	होटल मल्ल	कर्ण बहादुर मल्ल	४
४७४	शारदा मौर्य खाजा पसल	शारदा कुमारी मौर्य	११
४७५	चौरजहारी सौगात होटल एण्ड लज	केशव कुवर योगी	४
४७६	बाँके बर्दिया रेष्टुरेन्ट	महली चौधरी	१
४७७	जाजरकोटी नलगाड गेष्ट हाउस	राजन बहादुर रावल	४
४७८	जगतीया होटल	दुखनी थारु	१
४७९	राजधानी रेष्टुरेन्ट	भद्रा कुमारी कार्की थापा	४
४८०	डीलाइट टी पोइन्ट एण्ड रेष्टुरेन्ट	हिमान्सु मौर्य	११
४८१	रुपा नास्ता पसल	रुपा खत्री	१
४८२	न्यु साहिल होटल एण्ड बिरयानी	मोहम्मद मुस्लेमिन बेहना	१
४८३	लाहुरे खाजा घर	भक्त बहादुर गुरुङ्ग	१०
४८४	करण खाजा घर एण्ड रेष्टुरेन्ट	राम बहादुर रावल	१८
४८५	कफि लिम	सागर राज शाक्य	१
४८६	इस्ट्रीट विट क्लब एण्ड रेष्टुरेन्ट	दिपेश कार्की, गौरव कुमार कर्ण सरेज दास	४
४८७	होटल गड्स गिफ्ट	तुलसरी घर्तिनी	४
४८८	भेटघाट खाजा घर एण्ड रेस्टुरेन्ट	लोकेश बहादुर धामी पुर्ण बहादुर थापा	१८
४८९	रेड चिल्ली फ्लोरा रेष्टुरेन्ट एण्ड बार	दिनेश तिरुवा अनुजा आचार्य सोडारी	२
४९०	नेपाल होटल	अमरिता नेपाल	११
४९१	सगरमाथा गेष्ट हाउस एण्ड रेस्टुरेन्ट	संगिता शाही	२
४९२	बटुक भैरव एगो फार्म हाउस एण्ड होमस्टे	गंगा नाथ	१९
४९३	रुकुम शिव होटल	संगिता गिरी गोसाई	४
४९४	दर्शन म.म. सेन्टर	शर्मिला बुढा	१०
४९५	एफ.वन होटल	नरसिंह दाहाल	१०
४९६	रुकुम आस्मिता चौरजहारी होटल	राजेन्द्र कवर योगी	४
४९७	न्यु बर्दिया होटल एण्ड रेष्टुरेन्ट	सुकुम राज चौधरी	४
४९८	रोशनी रेष्टुरेन्ट	पदमा क्षेत्री	३
४९९	शौरव रेष्टुरेन्ट	विमला राई	१
५००	पातारासी जुम्ला होटल	सुकु बहादुर बुढा	२
५०१	न्यु मानसरोवर होटल एण्ड न्यु मानसरोवर दोहोरी साँझ	कौसिला कुमारी वि.सी.	४
५०२	होटल अन्नपुर्ण	गिता सुवेदी	२
५०३	न्यु लेखसाइड रेष्टुरेन्ट	भुमी थापा	१८
५०४	दिव्या रेष्टुरेन्ट	छाया तिरुवा (टमट्टा)	१

क्र.स.	व्यवसायको नाम	करदाताको नाम	वडा नं
५०५	रुकुम अर्माली सल्यान दर्माली होटल एण्ड लज	कल्पना खत्री	४
५०६	रेड चिल्ली फ्लोरा रेष्टुरेण्ट एण्ड बार	दिनेश तिरुवा अनुजा आचार्य सोडारी	२
५०७	जयसवाल रेष्टुरेण्ट एण्ड खाजा घर	सावित्री कलवार	१०
५०८	होटल दरबार	देवीमाया पाण्डे	२
५०९	सित्तन घर	किशोर कुमार क्षेत्री	२
५१०	ईश्वरी खाजा घर एण्ड रेष्टुरेण्ट	पदम गडरिया	१८
५११	न्यू सुर्खेती खाजा घर एण्ड नास्ता पसल	सन्ध्या नेपाली	१८
५१२	सुपर रोयल बाँके होटल	चुनु माया पौडेल	२
५१३	समीक्षा होटल एण्ड लज	लाल बहादुर थापा	२
५१४	भ्यु होटल सिद्धार्थ प्रा. लि.		१८
५१५	रेड हाउस रेष्ट्रो बार एण्ड ग्रिल	विकास काउचा मगर	११
५१६	स्टार लज	शारदा शाक्य	२
५१७	सुमन होटल	सुनिता महतारा बटाला	१०
५१८	वाटर पार्क मोमो सेन्टर	सुरेश बसकोड	१८
५१९	थापा होटल	ममता बस्नेत	२
५२०	दैलेख बर्दिया रबिना रेष्टुरेण्ट	रमेश कुमार बिष्ट	१
५२१	लालीगुराँस रेष्टुरेण्ट	नृप बहादुर कुँवर	२
५२२	बिनु खाजा घर एण्ड रेष्टुरेण्ट	मदन कुमार बि.क.	१०
५२३	पञ्चकोशी सेकुवा कर्नर एण्ड रेष्टुरेण्ट	वीरेन्द्र बहादुर शाही	४
५२४	कृओश सटाली रेष्टुरेण्ट	कृष्णा सटाली	१३
५२५	कुटुम्ब क्याफे	शारदा भण्डारी	२
५२६	वेलकम श्रेष्ठ रेष्टुरेण्ट	तुल्सी श्रेष्ठ	१०
५२७	बागेश्वरी रोधी एण्ड थकाली भान्सा घर	सुनिता मल्ल	१८
५२८	होटेल मन्त्र थकाली एण्ड हस्पिटालिटी प्रा.लि.	हस्त बहादुर बुढाथोकी	१८
५२९	नेपालगंज लाहुरे रेष्टुरेण्ट एण्ड बार	केशर बहादुर ओ.सी.	१०
५३०	कमला होटल एण्ड लज	टेक राज बि.क.	२
५३१	अछामी गेष्ट हाउस	छत्र चलाउने	४
५३२	फुलबारी रेष्टुरेण्ट एण्ड लज	नारायण आचार्य	४
५३३	हिमालय आइसक्रिम एण्ड खाजा घर	कसले मिजार	१
५३४	सल्यान बागचौर रिम रेष्टुरेण्ट एण्ड लज	महेन्द्र प्रकाश चन्द	४
५३५	हिमालय आइसक्रिम एण्ड खाजा घर	कसले मिजार	१
५३६	मुल्ला जी नाज होटल	इरसाद अहमद हल्वाई	११
५३७	जाजरकोटी गाँउ बेसी होटल	मान बहादुर सिंह	४

क्र.स.	व्यवसायको नाम	करदाताको नाम	वडा नं
५३८	भ्यु सोनाखरी होटल एण्ड रेष्टुरेन्ट	महेश प्रसाद शर्मा	२
५३९	रोमिन मदिरा रेष्टुरेन्ट	मेघराज चिडिमर	१२
५४०	दर्माली चन्द गेष्ट हाउस एण्ड लज	हिरा शाही चन्द	४
५४१	बर्दिया म.म. सेन्टर	अतिथ गौतम	१८
५४२	सिम्ताली काफ्ले होटल एण्ड लज	चन्द्र बहादुर वली	४
५४३	डायमण्ड रेष्टुरेन्ट एण्ड लज	राम गिरी	२०
५४४	सागर दङ्गाली होटल	सागर कार्की	४
५४५	स्मोक बल क्याफे	सोमिया गुप्ता	३
५४६	फास्ट फुड रेष्टुरेन्ट	सीता कुमारी थारु	१
५४७	ज्वाली रेष्टुरेन्ट	करुण कुमारी खत्री	११
५४८	न्यू सल्याणी बनगाड कुपिण्डेदह दाजु भाई होटल एण्ड लज	दुर्गा बहादुर रोका मगर	४
५४९	रोमा नास्ता पसल	चन्द्रा आले मगर	१
५५०	महावल रेष्टुरेन्ट	महावल चिडिमर	१२
५५१	नमस्ते दोहोरी साँझ एण्ड रेष्टुरेन्ट	निरकला रावल कुँवर	१२
५५२	अनमोल बैककेट एण्ड होटल प्रा.लि.	अम्मर बहादुर पौडेल	४
५५३	लाइफ स्टाइल कटेज	चन्द्र कला वि.क.	४
५५४	नेक्स्ट इन फुड	हरि विक्रम चौधरी/रमेश बस्नेत	१२
५५५	अर्याल अँ तन्दुरी होटल एण्ड लज	शिव प्रसाद अर्याल	१२
५५६	एस.जे.एस.होटल	सुरेन्द्र तामाङ/भक्त बहादुर खत्री	१८
५५७	स्नेहा होटल एण्ड लज	रम नाथ ढकाल	२
५५८	होटल दियालो रेष्टुरेन्ट एण्ड लज	अन्जु चौलागाइ (शाह)	१८
५५९	नातिको सेकुवा एण्ड भान्सा घर	जुद्धराम खत्री	११
५६०	हाम्रो होटल कर्णाली प्रदेश	हिमा कुमारी थापा (वि.सी.)	४
५६१	बारेकोटी दाजु भाई होटल	दिलमाया बस्नेत	४
५६२	होटल जाजरकोटी एण्ड चौरजहारी गेष्ट हाउस	गणेश बहादुर बोहरा	४
५६३	सामारिका खाजा घर एण्ड रेष्टुरेन्ट	पोखराज डाँगी	१८
५६४	अनुस्का खाजा घर	सरिता परियार	१८
५६५	पलक रेष्टुरेन्ट	वसन्त सिंह सिख	१५
५६६	होटल स्वास्तिक एण्ड रेष्टुरेन्ट	सुरज बहादुर भण्डारी	२
५६७	अर्वन क्याफे	अन्जु गुरुङ्ग	१०
५६८	होटल दिप्सन	शंकर गिरी	२
५६९	सनसाइन क्याफे एण्ड रेष्टुरेन्ट	प्रशुराम बारी	२

क्र.स.	व्यवसायको नाम	करदाताको नाम	वडा नं
५७०	रोयल डाँफे गेष्ट हाउस	सिता कुमारी शाही	४
५७१	रेखा सुर्खेती होटल एण्ड लज	रेखादेवी माझी	१८
५७२	चौधरी देवा खाजा घर	पवन कुमारी थारु	४
५७३	प्लेजर स्पा	राज कुमारी थारु	१०
५७४	द ब्रदर्स रेष्टुरेन्ट एण्ड सेकुवा कर्नर	दिक्षा थापा	४
५७५	डाँफे मुनाल गेष्ट हाउस एण्ड रेष्टुरेन्ट	मदन कुमार खत्री	४
५७६	भगवती सुर्खेती गेष्ट हाउस एण्ड लज	भगवती वि.क.	४
५७७	द होटल कर्णाली	प्रेम बहादुर खत्री	४
५७८	द बर्गर हाउस एण्ड कन्ची फ्राइड चिकेन	जिवन शर्मा फुयाल	१८
५७९	हिमालयन बाइट्स एण्ड ब्रिउच	सिता कोइराला	४
५८०	होटल शुभ	राम चन्द्र पोखेल	४
५८१	पूर्णगिरी राना होटल	रन्जना कुमारी बुढाथोकी	४
५८२	मयुरा क्याफे	दिलिप गिरी	१०
५८३	सेभेन क्याफे	सविता चौधरी	१०
५८४	न्यू कर्णाली कालिकोट होटल	इन्द्रा बुढा (बोहोरा)	२
५८५	न्यू मालिका होटल एण्ड रेष्टुरेन्ट	तुलछा कामी	२
५८६	भेरी राप्ती होटल	पदमा बुढा मगर	४
५८७	सौगात होटल	सागर यादव	१३
५८८	सन्दिप सुर्खेती रेष्टुरेन्ट	मनिषा कुमारी वयक (बुढा)	२
५८९	हिमालयन म.म.सेन्टर	गेल्जेन शेर्पा	२
५९०	विजय रेष्टुरेन्ट	तिलोत्तमा ठेठे	१०
५९१	निर्मला होटल एण्ड लज	निर्मला खत्री	१०
५९२	होटल सुदुरपश्चिम	लोग बहादुर रावल	२
५९३	प्रदिप सुर्खेती एण्ड जाजरकोटी होटल	रतन भण्डारी	२
५९४	सुर्खेती सलामी रेष्टुरेन्ट	टेक बहादुर सलामी	२
५९५	सिम्ताली भिजन होटल	टिका कुमारी खत्री	१
५९६	नेशनल खाजा घर	जैसरा कुमारी शाही	२
५९७	होटल स्नो वाईट	खिमा कुमारी शाही	४
५९८	दैलेखी रेखा होटल	धनाकुमारी रोकाय	२
५९९	होटल घाट चौर सल्यान	देवका बुढा	६
६००	होटल देउराली	भावना खड्का	२
६०१	एस भगवती होटल एण्ड भान्सा घर	भुमिका खत्री	१८
६०२	ए.एण्ड बि.क्याफे एण्ड रेष्टुरेन्ट	गिता वि.के.	१
६०३	रुकुम आठविसकोट गंगा जमुना होटल	खिम प्रकाश कामी	४

क्र.स.	व्यवसायको नाम	करदाताको नाम	वडा नं
६०४	रुत्वा क्याफे एण्ड रेष्टुरेन्ट बार	अरुन सिंह सिख	४
६०५	नेवा ऐला खाजा घर	कृतिका राजभण्डारी	२
६०६	हाम्रो सेकुवा घर	गजेन्द्र थापा	११
६०७	कर्मा क्याफे रेष्ट्रो एण्ड बार	दिष्णाना घिमिरे	१०
६०८	रुकमेली शिशिर होटल एण्ड लज	पवन बि.क.	४
६०९	जाजरकोटी राधिका रोमन स्टाफ होटल एण्ड लज	गोरख बहादुर मल्ल	४
६१०	द रोयल प्यालेस होटेल एण्ड लज	दिनेश वली	४
६११	मेफेयर रेष्टुरेन्ट एण्ड डान्स बार	ललिता बुढाथोकी / अकिरा भण्डारी	१८
६१२	ॐ होटल न्यू नेपाल	देवी कुमारी नेपाली	४
६१३	स्काईडेक रेष्ट्रो एण्ड बार	टोप बहादुर खत्री	१०
६१४	एम.एम.नास्ता पसल	बिनिता कुमारी थारु	१८
६१५	रोयल तातोपानी होटल एण्ड रेष्टुरेन्ट	गोरी बुढा	२०
६१६	एम.डि.क्याफे एण्ड रेष्टुरेन्ट	रिहाना खातुन राई	१२
६१७	भुवन चौधरी होटल	शंकरीया थरूनी	१
६१८	कालिकोट बिराज होटल	नमराज पाण्डे	४
६१९	द नेक्स्ट बाइट रेष्ट्रो एन क्याफे	प्रेम भट्टराई	१८
६२०	होटेल डाँफे एण्ड रेष्टुरेन्ट	जिमिन बहादुर खराल	४
६२१	रुकमेली भगवति स्टाफ होटल	भगवति सुनार	१२
६२२	रेश्मी खाजा घर	मन कुमारी रेश्मी	१९
६२३	होमिज रेष्टुरेन्ट एण्ड स्नोकर हाउस	नारायण परियार	६
६२४	अन्डर ग्राउण्ड खाजा घर	रामचन्द्र अर्याल	२
६२५	अतिथी गेष्ट हाउस	निरज कुमार कसौधन बनिया	११
६२६	स्वस्तिक कटेज गार्डेन एण्ड रेष्टुरेन्ट	सुरज बहादुर भण्डारी	१२
६२७	सुर्खेती होटल	मनिषा खत्री	१०
६२८	दैलेखी होटल	भविसरा गुरुङ्ग	१०
६२९	होटल सेन्ट्रल प्लाजा प्रा.लि.	क्याबिनेट श्रेष्ठ (प्रबन्ध निर्देशक)	२०
६३०	टेष्टी म.म हाउस एण्ड क्याफे	सुरज बराल	१
६३१	सेभेन्टी एस.एली. क्याफे एण्ड रेष्टुरेन्ट	दिलिप गिरी	१०
६३२	टुङ्गा रेष्टुरेन्ट एण्ड क्याफे	पूर्णा देवी शाही	१२
६३३	वाइट हाउस क्याफे	नागेन्द्र कुर्मी	६
६३४	राइज द माउन्ट एभरेष्ट	धुव्र प्रसाद पौडेल	४
६३५	रोयल होटल एण्ड लज	पारस मल्ल / दीपक कुमार सिंह	४
६३६	जाजरकोटी हेमराज होटल	चन्द्रकला रावत	२

क्र.स.	व्यवसायको नाम	करदाताको नाम	वडा नं
६३७	जाजरकोटी म्यारिना होटल	निर्मला शाही	१२
६३८	चौधरी खाजा घर	उजेली थारु	१
६३९	सल्यानी जनता होटल	खल बहादुर खत्री	१
६४०	मामाज फायर रेष्टुरेन्ट एण्ड क्याफे	अयुज मान श्रेष्ठ	५
६४१	अतिथी रेष्टुरेन्ट	कमला कुमारी सिंह	२
६४२	साहु रेस्टुरेन्ट एण्ड बार	अमन कुमार साहु (तेल)	१८
६४३	ससुराली रेष्टुरेन्ट	रोसन के.सी.	२
६४४	१० र ९० रेष्टुरेन्ट	सुनिता कुमारी गुप्ता	१०
६४५	न्यू भीर सेकुवा घर	गिता कुमारी बास्तोला	२
६४६	होटल वोनिष्का अर्गानिक	प्रेम बहादुर बस्नेत	५
६४७	स्टार डान्सबार	ललिता बुढाथोकी/ माया कुमारी बली	२
६४८	काइदा चिया एण्ड क्याफे	पवित्री शर्मा	६
६४९	विश्वास होटल एण्ड लज	विरेन्द्र शाही	४
६५०	संगालो रेस्टुरेन्ट प्रा.लि.	भोला शर्मा (सञ्चालक)	४
६५१	द फिस्टेल रेष्ट्रो एण्ड मिनिबार	सुनिल मुराउ	५
६५२	बिष्ट नास्ता पसल	अमृता बिष्ट	१८
६५३	पवित्र गाँउले होटल एण्ड लज	रुद्र बहादुर बुढा	४
६५४	मिस्टर ग्रिन हव क्याफे एण्ड रेष्टुरेन्ट	भिमा देवी सुनार	१
६५५	न्यू मनकामना रेष्टुरेन्ट	मिन बहादुर खत्री	२
६५६	होटल कैलाश इन	भरना शाही	४
६५७	मामाघर क्याफे रेष्ट्रो एण्ड बार	हरि प्रसाद चौधरी	११
६५८	होटल ग्रेट पाराडाइज प्रा.लि.	गणेश बहादुर शाही (संचालक अध्यक्ष)	२
६५९	कफि घर	एलिना शाही	१८
६६०	मध्यपश्चिम गेष्ट हाउस	पृथी बहादुर थापा	४
६६१	ए.आर.पि.होटल	लक्ष्मण महतरा/ राज बहादुर गुरुङ्ग	४
६६२	बिगबेल रेष्टुरेन्ट	ध्रुव राज वर्मा	४
६६३	मधुशाला रेष्टुरेन्ट एण्ड बार	सुदिप बाबु पौडेल	४
६६४	नेपालगञ्ज रोधी घर	कृष्ण खत्री	१८
६६५	ए.वन.पा प्रा.लि.	निरज कुमार वर्मा	१८
६६६	माईला दाईको खाजा घर	राम बहादुर बुढामगर	१८
६६७	फोर-एक्स क्याफे एण्ड रेष्ट्रो	इब्राहिम बागवान	१
६६८	द फोर्क रेष्टुरेन्ट एण्ड हुक्का लन्ज	ओमप्रकाश खत्री	१०
६६९	न्यु अल्लाम ठकारी जुम्ला होटल एण्ड लज	भावना भण्डारी	४
६७०	होटल कान्तिपुर प्लाजा प्रा.लि.	ऋषिराम कंडेल (संचालक अध्यक्ष)	२

स्रोत: नगरकार्यपालिकाको कार्यालय

अनुसूची - ५: उपमहानगरपालिका भित्र रहेका बालकलवहरुको सञ्जाल

उपमहानगरपालिकामा रहेका बालकलवहरुको विवरण				
क्र.सं.	नाम थर	पद	ठेगाना	फोन नम्बर
१	जारा खान	अध्यक्ष	वडा नं ५	९८२५५४५०९२
२	नन्दनी सिंह	उपाध्यक्ष	वडा नं १५	९८०२५५३५२७
३	हर्षित पाण्डेय	सचिव	वडा नं १०	९८२४५२७७७२
४	ओम सहानी	सहसचिव,	वडा नं १६	९८१५५२१५१०
५	समिर राई	कोषाध्यक्ष	वडा नं २३	९८२८१२२६१०
६	निर्मला थापा	सदस्य	वडा नं १	९७६५८५५२३०
७	श्रेया भुजेल	सदस्य	वडा नं २	
८	तिर्सना थापा	सदस्य	वडा नं ६	९७०४७४०५७१
९	नेन्सी वंशाकार	सदस्य	वडा नं ८	
१०	नुर जहा दर्जी	सदस्य	वडा नं १७	९८२६५०२८९०
११	अस्मिता बर्मा	सदस्य	वडा नं १८	
१२	सुमन हरिजन	सदस्य	वडा नं २०	
१३	भुपेन्द्र लोनिया	सदस्य	वडा नं २२	९८१९५१३३९१
१४	मो समिम दर्जी	सदस्य	वडा २३	९८१४५४१९५८

स्रोत: नगर कार्यपालिकाको कार्यालय

वडास्तरीय बालकलवहरुको विवरण

क्र.सं.	नाम थर	पद	ठेगाना	फोन नम्बर
वडास्तरीय बालकलव वडा नं. १				
१	सफलता आचार्य	अध्यक्ष	वडा नं १	९८००५६२०२२
२	गरिमा खनाल	उपाध्यक्ष	वडा नं १	९८४३१८७०६१
३	राजनसिंह ठकुरी	सचिव	वडा नं १	९७६८३८७१०९
४	एमुना कुमारी थापा	सहसचिव	वडा नं १	९८१६५३६५३३
५	किर्तिका साउद	कोषाध्यक्ष	वडा नं १	९८००५५११२२
६	निभिक कैला	सदस्य	वडा नं १	९८४८०७७२३४
७	तुफान शाही	सदस्य	वडा नं १	९८६१६८२९८८
८	एलिजा कुमारी थापा	सदस्य	वडा नं १	
९	निकिता वर्णवाल	सदस्य	वडा नं १	
वडास्तरीय बालकलव वडा नं. २				
१	श्रेया भुजेल	अध्यक्ष	वडा नं २	९८१८६९२४१९
२	मो अशद	उपाध्यक्ष	वडा नं २	९८२६५९९१३०
३	करुणा राई	सचिव	वडा नं २	९८१५५५८४८९
४	अन्जली साहु	सहसचिव	वडा नं २	९७०६२१३०६७
५	सुमित्रा साहु	कोषाध्यक्ष	वडा नं २	९७०४४३६८८५

क्र.सं.	नाम थर	पद	ठेगाना	फोन नम्बर
६	श्रृष्टी साहु	सदस्य	वडा न २	
७	जोयशा श्रेष्ठ	सदस्य	वडा न २	
८	सुस्मा कार्की	सदस्य	वडा न २	
९	शशीकान्त साहु	सदस्य	वडा न २	
१०	प्राची वैश्य	सदस्य	वडा न २	
११	मरियम राई	सदस्य	वडा न २	
वडास्तरीय बालक्लव वडा नं. ४				
१	क्रिस गुरुङ	अध्यक्ष	वडा न ४	९८२२४२९१५८
२	पृथ्वी डाँगी	उपाध्यक्ष	वडा न ४	९८११६६५४७८
३	विशाल शाही	सचिव	वडा न ४	९७४८४८००६८
४	मानवी शर्मा	सहसचिव	वडा न ४	९८६८३८६५२७
५	इशा पुन	कोषाध्यक्ष	वडा न ४	९८४८०११६३८
६	सविना शाही	सदस्य	वडा न ४	९८६९६५७३५७
७	विपना योगी	सदस्य	वडा न ४	९८४५९५७२९२
८	सीमा रावल	सदस्य	वडा न ४	९८२५५६४८०९
९	सुजल सुगट	सदस्य	वडा न ४	९७०२५८३५१७
१०	पुर्णीमा थापा	सदस्य	वडा न ४	
११	प्रेन्का न्यौपान	सदस्य	वडा न ४	
वडास्तरीय बालक्लव वडा नं ६				
१	तृषना थापा	अध्यक्ष	वडा न ६	९७०४७४०३७१
२	सुमित ठाकुर	उपाध्यक्ष	वडा न ६	
३	साक्षी साहु	सचिव	वडा न ६	
४	सरोज बर्मा	सहसचिव	वडा न ६	
५	राज ठाकुर	कोषाध्यक्ष	वडा न ६	
६	साइवा राइ	सदस्य	वडा न ६	
७	खुस्तुमा बेहना	सदस्य	वडा न ६	
८	अन्जली साहु	सदस्य	वडा न ६	
९	दुर्गेश ठाकुर	सदस्य	वडा न ६	
१०	ऋषी ठाकुर	सदस्य	वडा न ६	
११	गौरी साहु	सदस्य	वडा न ६	
१२	ओम बढइ	सदस्य	वडा न ६	
१३	छवि साहु	सदस्य	वडा न ६	
वडास्तरीय बालक्लव वडा नं. ८				
१	नेन्सी वंशकार	अध्यक्ष	वडा न ८	९७०३११५७७८
२	गुनगुन वंशकार	उपाध्यक्ष	वडा न ८	९८२०४३०६०२
३	परि वंशकार	कोषाध्यक्ष	वडा न ८	९८४८१८६८६०

क्र.सं.	नाम थर	पद	ठेगाना	फोन नम्बर
४	नेहा कनोजिया	सचिव	वडा नं ८	९८००५८१९५३
५	मान्सी जोशी	सहसचिव	वडा नं ८	९८०४५६०६३०
६	नेहा गुप्ता	सदस्य	वडा नं ८	९८२२५४७४८५
७	शिवानी गुप्ता	सदस्य	वडा नं ८	९८२५५७९३९४
८	निशा बंशकार	सदस्य	वडा नं ८	९७०३५७२५५१
९	आदित्य वंशकार	सदस्य	वडा नं ८	९८२९५३६४६६
१०	किसन गुप्ता	सदस्य	वडा नं ८	९८२२५४७४८५
११	सानु जोशी	सदस्य	वडा नं ८	९८०४५६०६३०
वडास्तरीय बालक्लव वडा नं ९				
१	सालिया हामी	अध्यक्ष	वडा नं ९	
२	सिता धोबी	उपाध्यक्ष	वडा नं ९	
३	ओम साहनी	सचिव	वडा नं ९	
४	सादिया ठपाली	सहसचिव	वडा नं ९	
५	खुशनुमा ठपाली	कोषाध्यक्ष	वडा नं ९	
६	लक्ष्मी यादव	सदस्य	वडा नं ९	
७	सिमा यादव	सदस्य	वडा नं ९	
८	जेनिसा सहानी	सदस्य	वडा नं ९	
९	जानकी कुर्मी	सदस्य	वडा नं ९	
वडास्तरीय बालक्लव वडा नं १०				
१	हर्षित पाण्डेय	अध्यक्ष	गोसाइगाउ	९८४८०४२९१०
२	समिक्षा चौधरी	उपाध्यक्ष	आदर्श टोल	९७०३८२३८३८
३	पूर्णमा पाठक र कृष्ण भुजुवा	सचिव ११ वर्ष चलाउने	वडा नं १०	९८४९८७९५३२/ ९८२०२०००००
४	आकृति पाण्डेय	सहसचिव,	सिदार्थ टोल	९८४८०३३४५८
५	फलक मेघरानी	कोषाध्यक्ष	चौलिका टोल	९८१२४०८२००
६	आरुसी श्रेष्ठ	सदस्य	गोसाइगाउ	९८४८०३४७१०
७	सोनाली गुप्ता	सदस्य	गोसाइगाउ	९८६९९६७६९९
८	अब्जल शेष	सदस्य	चौलिका टोल	९८१९५५१२८२
९	आर्यान पाण्डेय	सदस्य	सिदार्थ टोल	९८४८२७४९१८
वडास्तरीय बालक्लव वडा नं ११				
१	साक्षी जसगढ	अध्यक्ष	वडा नं ११	९८२२४१८६५३
२	सोनाक्षी डबगर	उपाध्यक्ष	वडा नं ११	९८०३४३०६२२
३	विने कश्यप	सचिव	वडा नं ११	९८१६५०६५९७
४	मायूषी श्रीवास्तव	कोषाध्यक्ष	वडा नं ११	९८६३१४७७६७
५	दिपिका कश्यप	सहसचिव	वडा नं ११	
६	सविनि कश्यप	सदस्य	वडा नं ११	९८१६५०६५९७

क्र.सं.	नाम थर	पद	ठेगाना	फोन नम्बर
७	नेन्सी कश्यप	सदस्य	वडा नं ११	९७०६०८०६४५
८	सेजल कश्यप	सदस्य	वडा नं ११	९८२५५०३१३४
९	गौरी कश्यप	सदस्य	वडा नं ११	९८००५०७९२४
१०	वेस्नवी डबगर	सदस्य	वडा नं ११	
११	सितल कहार	सदस्य	वडा नं ११	
वडास्तरीय बालक्लव वडा नं १२				
१	सरस्वति थापा मगर	अध्यक्ष	वडा नं १२	
२	दिक्षा चलाउने	उपाध्यक्ष	वडा नं १२	
३	प्रशसा विष्ट	सचिव	वडा नं १२	
४	दिपेन्द्र शाही	सहसचिव,	वडा नं १२	
५	विपुल केसी	कोषाध्यक्ष	वडा नं १२	
६	सर्मिला आर्य	सदस्य	वडा नं १२	
७	पुष्पा थापा मगर	सदस्य	वडा नं १२	
८	प्रतिष्ठा विष्ट	सदस्य	वडा नं १२	
९	प्रेका न्यौपाने	सदस्य	वडा नं १२	
१०	समर हल्वाइ	सदस्य	वडा नं १२	
११	साहेवा शेष	सदस्य	वडा नं १२	
१२	आशिष सोनी	सदस्य	वडा नं १२	
१३	रोशिका केसी	सदस्य	वडा नं १२	
१४	सादिया खान	सदस्य	वडा नं १२	
१५	निश्चल थापा मगर	सदस्य	वडा नं १२	
वडास्तरीय बालक्लव वडा नं १३				
१	इमानसिंह चौहान	अध्यक्ष	वडा नं १३	
२	किन्जल सिंह ठाकुर	उपाध्यक्ष	वडा नं १३	
३	दिपेन्द्र खटिक	सचिव	वडा नं १३	
४	जानकी सिंह	सहसचिव,	वडा नं १३	
५	अभिषेक बृजवासी	कोषाध्यक्ष	वडा नं १३	
६	रोसन सिंह चौहान	सदस्य	वडा नं १३	
७	दुर्गेश सोनकर	सदस्य	वडा नं १३	
८	रामु सिंह चौधरी	सदस्य	वडा नं १३	
९	सुमन केवट	सदस्य	वडा नं १३	
१०	सोनम बृजवासी	सदस्य	वडा नं १३	
११	लक्ष्मीसिंह ठकुरी	सदस्य	वडा नं १३	
वडास्तरीय बालक्लव वडा नं १५				
१	नन्दनी सिंह	अध्यक्ष	वडा नं १५	९८०२५५३५२६
२	लबकुश कहार	उपाध्यक्ष	हनुमान आ वि	९८२२५२६९६६

क्र.सं.	नाम थर	पद	ठेगाना	फोन नम्बर
३	रानी राई	सचिव	जमुनाहा	
४	तोहित राई	सहसचिव,	टंकपसरी	
५	प्रकाश खटिक	कोषाध्यक्ष	हनुमान आ वि	९८२६५०५४२१
६	नाजिरीन राई	सदस्य	टंकपसरी	
७	साहिन अन्सारी	सदस्य	जमुनाहा	९८२४५७९७९२
८	नितु चौधरी	सदस्य	भंसार टोल	
९	निवास धोवी	सदस्य	टंकपसरी	
वडास्तरीय बालक्लव वडा नं १६				
१	समिर राई	अध्यक्ष	वडा नं १६ जैसपुर	९८२८१२२६१०
२	नरमा अन्सारी	उपाध्यक्ष	वडा नं १६ जैसपुर	९८१९५१२८६१
३	समिनुर अन्सारी	सचिव	वडा नं १६ जैसपुर	९८०८५११३९३
४	रुकैया शेष	सहसचिव,	वडा नं १६ जैसपुर	९८२७२६३०५६
५	यास्मिन जसगढ	कोषाध्यक्ष	वडा नं १६ जैसपुर	९८४६५९५१९५
६	सल्मान कुरैसी	सदस्य	वडा नं १६ जैसपुर	९८०४५१९४५५
७	टिकु कश्यप	सदस्य	वडा नं १६ जैसपुर	९७०५७८८१४७
८	रासिद अन्सारी	सदस्य	वडा नं १६ जैसपुर	९७०२०२४६२८
९	समिर बागवान	सदस्य	वडा नं १६ जैसपुर	९८११८८६६६२
१०	सदाव इद्रिषि	सदस्य	वडा नं १६ जैसपुर	९८१४५८४५८६
११	आलोक सोनी	सदस्य	वडा नं १६ जैसपुर	९८१६५४०१४९
वडास्तरीय बालक्लव वडा नं १७				
१	सल्मान बागवान	अध्यक्ष	ढोडेगाउ	९८१२५७०४३८
२	साइमा प्रमिन बागवान	उपाध्यक्ष	परसपुर	९८२२५१०३०१
३	अनुराधा यादव	सचिव	नदैगाउ	९८१४५३८५९९
४	चादनी बागवान	सहसचिव,	ढोडेगाउ	९८०४५२७७६४
५	राजीया वानो इद्रिषी	कोषाध्यक्ष	परसपुर	९८१२५५७१२८
६	साल्मा बेहना	सदस्य	परसपुर	९८०४५८८५७६
७	सविना इद्रिषी	सदस्य	वडा नं १७	९८१५५८३५२२
८	रुक्मीणी बर्मा	सदस्य	नदैगाउ	९८१२४२४१८५
९	इरफान बागवान	सदस्य	ढोडेगाउ	९८४८०४७८५३
वडास्तरीय बालक्लव वडा नं १८				
१	पुजा वर्मा	अध्यक्ष	वडा नं १८	९८२५५६५८९५
२	अमृता खटिक	उपाध्यक्ष	वडा नं १८	९८१२५०५४७०
३	रोशनी रैदास	सचिव	वडा नं १८	९८२४५९३०१२
४	शान्ति खटिक	सहसचिव,	वडा नं १८	९८२८२३००८६
५	अजय राय	कोषाध्यक्ष	वडा नं १८	९८६२७२४३९९
६	विशाल रैदास	सदस्य	वडा नं १८	९८०४५३२७८०

क्र.सं.	नाम थर	पद	ठेगाना	फोन नम्बर
७	कविता खटिक	सदस्य	वडा नं १८	९८१६५३६०९४
८	सेमराज बुढा	सदस्य	वडा नं १८	९८६४३४३८८९
९	प्रदिप रैदास	सदस्य	वडा नं १८	९८१६५०५१२६
१०	विनिता खटिक	सदस्य	वडा नं १८	९८१२५१५४७०
११	सोनम रैदास	सल्लाहकार	वडा नं १८	९८०४५४२११७
वडास्तरीय बालक्लव वडा नं १९				
१	लक्ष्मी भुजुवा	अध्यक्ष	फुटाहा	९७०६९५६३५०
२	मौसम बस्नेत	उपाध्यक्ष	आलानगर	९८१८७९६३६६
३	अस्मिता बर्मा	सचिव	फुटाहा	
४	आरध्य शाही	सहसचिव,	शान्तिनगर	
५	अनमोल गुप्ता	कोषाध्यक्ष	सुर्जिगाउ	९८१५५३११२५
६	हजारी भियाल	सदस्य	आलानगर	९८६८२५८०६३
७	इसान केसी	सदस्य	फारामटोल	९८६८०९६२४९
८	हेमा बर्मा	सदस्य	फुटाहा	९८२९६५१०७७
९	रिंकी कुमारी शुक्ला	सदस्य	फुटाहा	९८०१९५३८८८
१०	मधु मल्ल	सल्लाहकार सदस्य	शान्तिनगर	९८०४५६७०४३
वडास्तरीय बालक्लव वडा नं २०				
१	श्रृष्टी रिमाल	अध्यक्ष	वडा नं २०	
२	सुमन हरिजन	उपाध्यक्ष	वडा नं २०	
३	पूर्णमा बुढा क्षेत्री	सचिव	वडा नं २०	
४	राम सरन चौधरी	सहसचिव,	वडा नं २०	
५	श्रीषा शाही	कोषाध्यक्ष	वडा नं २०	
६	आरग्या रावत	सदस्य	वडा नं २०	
७	विपना कुमारी सिंह	सदस्य	वडा नं २०	
८	रितु शर्मा	सदस्य	वडा नं २०	
९	सुरेन्द्र यादव	सदल्लाहकार	वडा नं २०	
वडास्तरीय बालक्लव वडा नं २१				
१	इलमा सिद्धिकि	अध्यक्ष	२१	९८०४५९६४५१
२	अंकित जैसवाल	उपाध्यक्ष	२१	९८२८०८८१२४
३	आशिष बर्मा	सचिव	२१	९८०४५३७९८८
४	अलिम सिद्धिकी	सहसचिव,	२१	९८१९५७९६२०
५	निशा सिद्धिकी	कोषाध्यक्ष	२१	९८१५५२०७८६
६	श्रदा सोनी	सदस्य	२१	९७०३३३४२०२
७	गौरी सोनी	सदस्य	२१	९८१४५९८८१२
८	मैनाज सिद्धिकी	सदस्य	२१	
९	कलाम सिद्धिकी	सदस्य	२१	९८१९५७९६२०

क्र.सं.	नाम थर	पद	ठेगाना	फोन नम्बर
१०	गुलाम खान	सदस्य	२१	९८२४५४२६३५
११	सुरज कुर्मी		२१	९८२२४८४०१७
वडास्तरीय बालकलव वडा नं २३				
१	मो समिम दर्जी	अध्यक्ष	वडा नं २३	९८१४५४१९५८
२	मिना शेष	उपाध्यक्ष	वडा नं २३	९८४०४८५४९१
३	मुस्तफिजुल हसन शेष	सचिव	वडा नं २३	९८४०४८५४८८
४	लल्ली जहाँ तेली	सहसचिव,	वडा नं २३	९७४४२६०७८६
५	समिम दर्जी	कोषाध्यक्ष	वडा नं २३	
६	मो नविन शेष	सदस्य	वडा नं २३	९८२३१५४४१९
७	रिना कोरी	सदस्य	वडा नं २३	९८६०३२५२८९
८	हसिवुन तेली	सदस्य	वडा नं २३	९८२८३८७४२४
९	अब्दुल रहिम शेष	सदस्य	वडा नं २३	९८०२४०६४१८

स्रोत: नगर कार्यपालिकाको कार्यालय

बालकलव गठन तथा पुन गठनमा उपस्थिती विवरण

बालकलव गठन तथा पुनः गठनमा उपस्थिती विवरण-२				
बालक	बालिका	जनप्रतिनिधि, प्रशिक्षक, बालकलव गठन कार्यदल, व्यवस्थापक, प्रतिवेदक, सहयोगी		जम्मा
१०	३०	८		४८
बालकलव गठन तथा पुनः गठनमा उपस्थिती विवरण-१				
बालक	बालिका	जनप्रतिनिधि, प्रशिक्षक, बालकलव गठन कार्यदल, व्यवस्थापक, प्रतिवेदक, सहयोगी		जम्मा
११	१५	११		३७
बालकलव गठन तथा पुनः गठनमा उपस्थिती विवरण-१०				
बालक	बालिका	जनप्रतिनिधि, प्रशिक्षक, बालकलव गठन कार्यदल, व्यवस्थापक, प्रतिवेदक, सहयोगी		जम्मा
१५	१७	९		४१
बालकलव गठन तथा पुनः गठनमा उपस्थिती विवरण-१९				
बालक	बालिका	जनप्रतिनिधि, प्रशिक्षक, बालकलव गठन कार्यदल, व्यवस्थापक, प्रतिवेदक, सहयोगी		जम्मा
९	१७	९		३५
बालकलव गठन तथा पुनः गठनमा उपस्थिती विवरण-१७				
बालक	बालिका	जनप्रतिनिधि, प्रशिक्षक, बालकलव गठन कार्यदल, व्यवस्थापक, प्रतिवेदक, सहयोगी		जम्मा
१३	३४	८		५५
बालकलव गठन तथा पुनः गठनमा उपस्थिती विवरण-१७				
बालक	बालिका	जनप्रतिनिधि, प्रशिक्षक, बालकलव गठन कार्यदल, व्यवस्थापक, प्रतिवेदक, सहयोगी		जम्मा
१३	३४	८		५५
बालकलव गठन तथा पुनः गठनमा उपस्थिती विवरण-१५				
बालक	बालिका	जनप्रतिनिधि, प्रशिक्षक, बालकलव गठन कार्यदल, व्यवस्थापक, प्रतिवेदक, सहयोगी		जम्मा

१६	२४	८	४८
बालकलव गठन तथा पुनः गठनमा उपस्थिती विवरण-२३			
बालक	बालिका	जनप्रतिनिधि, प्रशिक्षक, बालकलव गठन कार्यदल, व्यवस्थापक, प्रतिवेदक, सहयोगी	जम्मा
१७	१५	८	४०
बालकलव गठन तथा पुनः गठनमा उपस्थिती विवरण-१६			
बालक	बालिका	जनप्रतिनिधि, प्रशिक्षक, बालकलव गठन कार्यदल, व्यवस्थापक, प्रतिवेदक, सहयोगी	जम्मा
१४	९	९	३२
बालकलव गठन तथा पुनः गठनमा उपस्थिती विवरण-२१			
बालक	बालिका	जनप्रतिनिधि, प्रशिक्षक, बालकलव गठन कार्यदल, व्यवस्थापक, प्रतिवेदक, सहयोगी	जम्मा
१०	१२	७	२९
बालकलव गठन तथा पुनः गठनमा उपस्थिती विवरण-१३			
बालक	बालिका	जनप्रतिनिधि, प्रशिक्षक, बालकलव गठन कार्यदल, व्यवस्थापक, प्रतिवेदक, सहयोगी	जम्मा
२०	२०	७	४७
बालकलव गठन तथा पुनः गठनमा उपस्थिती विवरण-६			
बालक	बालिका	जनप्रतिनिधि, प्रशिक्षक, बालकलव गठन कार्यदल, व्यवस्थापक, प्रतिवेदक, सहयोगी	जम्मा
			०

स्रोत: नगर कार्यपालिकाको कार्यालय

अनुसूची - ६: व्यवसायिक कृषि तथा पशुपालन फर्महरूको विवरण

क्र.सं.	व्यवसायको नाम	करदाताको नाम	वडा नं.
१.	दिपिका पोल्ट्री फार्म	गणेश रेग्मी	
२.	नेपालगञ्ज टंकी तथा कुखुरा फर्म	मिन विश्वकर्मा	
३.	बाँके गोठ फार्म	रजिया बानो सिद्धिकी	
४.	सम्राट पोल्ट्री फार्म	सम्भ्रान्त विक्रम शाह	१२
५.	डि एण्ड जि पोल्ट्री फर्म	सपना बाठा मगर	
६.	मो.तकि बाखा फर्म	मोहमद तकि पठान	२१
७.	सुरज पोल्ट्री फार्म	महेशमान	
८.	अरहम हेचरिज प्रा.ली.	मोहम्मद कमरान राई	२१
९.	विजय पशुपालन फर्म/विजय पोल्ट्री फार्म	विजय कुमार लोनिया	२०
१०.	शारङ्ग बाखा पालन फर्म	बदरुद्दुजा खाँ समेत ३ जना	२०
११.	मिथिलेश भैसी फार्म	मिथिलेश कुमारी वर्मा	
१२.	पिप्रहवा कृषि तथा पशुपंक्षी उत्पादन र बजारीकरण फर्म	अरविन्द कुमार वर्मा	१५
१४.	ग्रामिण पशु स्वास्थ्य बाखा फर्म	हिरालाल अहिर	२०
१५.	महालक्ष्मी भैसी फर्म	निर्मला सापकोटा	२०
१६.	माया भैसीपालन फर्म	माया बुढा क्षेत्री	२०
१७.	प्रकाश बाखा पालन फर्म	बलि प्रसाद जैसी	२०
१८.	सिता बाखा पालन	सिता कुमारी शाही	
१९.	हमाल बाखा फर्म	रेशम हमाल	२१
२०.	राम बहादुर रावत भैसी पालन	राम बहादुर रावत	२०
२१.	हिम खर पोल्ट्री फर्म	अदान सिंह थापा	२०
२२.	पशुपंक्षी तथा मत्स्य फर्म	पुनम शाही	
२३.	पोखेल बाखापालन	लालमणी पोखेल	२१
२४.	कोपिला पशुपंक्षी तथा तरकारी फर्म	शुष्मा शर्मा	
२५.	अधिकारी बाखा फर्म	जुद्ध कुमारी अधिकारी	
२६.	गंगा पशु तथा भैसी फर्म	गंगा बुढाथोकी	२०
२७.	भेरी मालिका बुउद्देश्य कृषि तथा पशुपंक्षी फर्म	नरेन्द्र बहादुर चन्द	
२८.	शाराङ्ग पशुपालन फर्म	कौशल कुमार धोवी समेत ३ जना	२०
२९.	शाराङ्ग कुखुरा पालन फर्म	बदरुद्दुजा खाँ समेत ३ जना	२०
३०.	कैसरा कृषि तथा पशुपालन फर्म	दल बहादुर बुढा मगर	
३१.	बागेश्वरी पोल्ट्री फर्म	गणेश चन्द ठकुरी	१०

क्र.सं.	व्यवसायको नाम	करदाताको नाम	वडा नं.
३२.	मकसुद कवडिया कुखुरा तथा माछा फर्म	मकसुद कवडिया	
३३.	सहकार्य पशुपंक्षी तथा कृषि फर्म	निर्माया जि.सी प्रतिमा महत	
३४.	संजय कृषि तथा पशुपंक्षी फर्म	लैमन धनकुट्टा	
३५.	हरि कृष्ण कृषि पशुपंक्षी तथा माछापालन फर्म	अनिल बलि	
३६.	नेपालगञ्ज टर्की बढाई कुखुरा फार्म	मिरा के.सी.	२
३७.	आराध्या पोल्ट्री फर्म	अनुज बर्मा	
३८.	हातिम बाखा फर्म	अति उल्ला बागवान	
३९.	के.सी. कृषि पशुपंक्षी तथा माछा पालन फर्म	हुकुम सिंह के.सी	१
४०.	पि.एस पोल्ट्री फर्म	सपना बलि	
४१.	ममता पोल्ट्री फर्म	रुपमाया गौतम	
४२.	ललिता पोल्ट्री तथा पशुपंक्षी फर्म	विष्णु कुमारी पुन	२१
४३.	पुर्णिमा पोल्ट्री फर्म	पुनी माया पुन	
४४.	रजनी पोल्ट्री फर्म	रजनी जोशी श्रेष्ठ	
४५.	निलम कृषि फर्म	संगीत शाह	१३
४६.	पशुपंक्षी तथा कृषि फर्म	निता कुमारी भण्डारी	१९
४७.	चन्द्र नगर पशुपंक्षी तथा कृषि फर्म	वैङ्गुण्ठ पराजुली	
४८.	सिंजाली बाखा तथा माछापालन फर्म	नगसरी सिंजाली मगर	१९
४९.	सुप्रिया पोल्ट्री फर्म	शुशिला डि.सी	
५०.	इन्द्रवली भैसी पालन फर्म	धनवसिया अहिर	१८
५१.	यादव भैसी फर्म	डन्गा यादव	
५२.	सन्तोषी माता भैसी पालन फर्म	सन्तोष अहिर	२०
५३.	वनरंग भैसीपालन फर्म	नौरंग यादव अहिर	२०
५४.	मिना कृषि ज्ञान पशुपंक्षी बहुयदेश्य	मिना मल्ल	१९
५५.	पाथिभरा पोल्ट्री फर्म	सम्भना अधिकारी	१९
५६.	कृष्णवति माछा तथा कुखुरा फर्म	कृष्णवति कुर्मि	
५७.	शिवगामिनि बाखा पालन फर्म	बिना खत्रि	२०
५८.	अम्बे भैसी पालन फर्म	रेनु कुमारी यादव	२०
५९.	विराट कुखुरा फर्म	सनेहि कहार	१५
६०.	कादरी एकिकृत कृषि फर्म तथा स्रोत केन्द्र	सविया खातुन	२३
६१.	एफ.ए एकीकृत कृषि तथा पशुपंक्षी फर्म	सफिकुन दर्जि	१५
६२.	सुदामा बाखा पालन फर्म	सुदामा लोनिया	२०

क्र.सं.	व्यवसायको नाम	करदाताको नाम	वडा नं.
६३.	गिता पशुपालन फर्म	गिता शर्मा जैसी	२०
६४.	शाह जहाँ पठान भैसी पालन फर्म	शाह जहाँ पठान	२१
६५.	अम्बे पशुपालन फर्म	पवित्रा न्यौपाने	२०
६६.	कृष्णवती माछा कुखुरा तथा दाना सप्लायर्स	कृष्णवति कुर्मि	२१
६७.	पुस्पा पोल्ट्री फर्म	पुष्पा बस्नेत	२०
६८.	दिपा थापा बंगुर फर्म	दिपा थापा	
६९.	फुलमाया पशुपंछी फर्म	फुलमाया सुनार	२१
७०.	मसिह अनुग्रह जिवि बंगुर फारम	पानमती वि.क.	१९
७१.	आरके भैसी फारम	भिंगई प्रसाद तमोली	२१
७२.	अरमान पशुपालन फर्म	फुल जहाँ दर्जी	१५
७३.	बागवान बाखा फारम	खालिद महमुह बागवान	१५
७४.	शाह पशुपंक्षी फर्म	महमुद शाह	२१
७५.	थापा बंगुर फर्म	दिना थापा	१९
७६.	कृषि तथा पशुपंक्षी फर्म	मिना कुमारी थारु लहानु चौधरी	१३
७७.	मनकामना कुखुरा बाखा पालन सेन्टर	धना सुनार	१०
७८.	चाँद पोल्ट्री फर्म	नगमा बानो कवडिया	१३
७९.	समावेशी एकिकृत कृषि फर्म	सरिता रेग्मी	१३
८०.	श्रृष्टी बंगुर र माछा फर्म	बलराम फौजा	१३
८१.	सिर्जना बाखापालन फर्म	बलजित नाथ योगी	१९
८२.	साईनो कृषि तथा बंगुर फर्म	खगि सरा थापा मगर	१९
८३.	निशा पशुपालन फर्म	निसा थापा	२०
८४.	माहिरा कुखुरा, हाँस, माछा तथा बाखापालन फर्म	वदलू दर्जि	२२
८५.	नेपालगञ्ज बट्टाई फर्म	निम बहादुर बोहरा	१२
८६.	अनन्या कृषि तथा पशुपंछी फर्म	माधुरी बर्मा	२०
८७.	साइमा कुखुरा पालन फर्म	हलिम शेष	२३
८८.	माँ भगवती पशुपंछी तथा तरकारी कृषि फार्म	लज्जावती कुर्मी	१०
८९.	अम्बर कुखुरापालन फर्म	मोहम्मद ताहिर अन्सारी	२३
९०.	तबस्सुम एग्रिकल्चर एण्ड कुखुरा पोल्ट्री फर्म	बेबी तबस्सुम अंसारी	२३
९१.	बिर्मा पशुपंक्षीपालन फर्म	दिर्घ बहादुर शाही	२०
९२.	रिटर्नी कृषि तथा पशुपालन कम्पनी लि.बाँके	हिरा देवि खगल	४
९३.	मनोज माछापालन	मनोज खटिक	१३

क्र.सं.	व्यवसायको नाम	करदाताको नाम	वडा नं.
९४.	सिद्ध बाबा पोल्ट्री एण्ड फिड सप्लायर्स	ओम बहादुर सोनारी	२०
९५.	किसान भैंसीपालन	रन्ती अहिर	२०
९६.	ब्रिज मोहन बंगुरपालन फर्म	ब्रिज मोहन खटिक	२०
९७.	मोटिलाल चमार बाखापालन फर्म	मोटिलाल चमार	२०
९८.	आशा बाखापालन फर्म	आशा कुमारी खटिक	२०
९९.	राम चन्द्र खटिक भैंसीपालन फर्म	राम चन्द्र खटिक	२०
१००.	अमुखा खटिक भैंसीपालन फर्म	अमुखा खटिक	२०
१०१.	भागमती खटिक सुगुर पालन फर्म	भागमती खटिक	२०
१०२.	खटिक भैंसी पालन फर्म	मोल्हे खटिक	२०
१०३.	सिता कुखुरा फर्म	सिता परियार	४
१०४.	राम कुमार हरिजन चमार भैंसीपालन फर्म	राम कुमार हरिजन चमार	२०
१०५.	राम पदारथ खटिक भैंसीपालन फर्म	राम पदारथ खटिक	२०
१०६.	राधा कुमारी खटिक भैंसीपालन फर्म	राधा कुमारी खटिक	२०
१०७.	पेशकर खटिक बंगुर पालन फर्म	पेशकर खटिक	२०
१०८.	दयाराम खटिक भैंसीपालन फर्म	दयाराम खटिक	२०
१०९.	राम किसोर खटिक बंगुर पालन फर्म	राम किसोर खटिक	२०
११०.	सानिया माछा कुखुरा तथा बाखा फार्म	सविर अलि शेष	२१
१११.	राम सागर भैंसी पालन फर्म	राम सागर लोनीया	२०
११२.	करन बुगुर फार्म	करन खटिक	२०
११३.	कटप्पा पशुपालन फर्म	गगन खड्का कटप्पा	१८
११४.	लुम्बिनी पशुपंक्षी फार्म	मिना बेगन कुरेशी	१७
११५.	दिपक पशुपंक्षी फर्म	दिपक सोनकर	१८
११६.	फुलमती भैंसीपालन फर्म	फुलमती लोनिया	२०
११७.	अब्दुल कुखुरा पालन फर्म	अब्दुल मुत्तलिम शेष	२३
११८.	राम नरेश भैंसीपालन फर्म	राम नरेश यादव	२०
११९.	श्यामलाल यादव भैंसीपालन फर्म	श्याम लाल यादव	२०
१२०.	राजेश भैंसीपालन फर्म	राजेश कुमार यादव	२०
१२१.	सुखराम भैंसीपालन फर्म	सुखराम हरिजन	२०
१२२.	गोलु बंगुर सेन्टर	दिपेन्द्र थारु	९
१२३.	गुफरान कुखुरा पालन फर्म	सबुर खा पठान	२३
१२४.	खुसी कृषि तथा पशुपालन फर्म	करन सिंह चौहान लोनिया	१४

क्र.सं.	व्यवसायको नाम	करदाताको नाम	वडा नं.
१२५.	सकुन्तला बाखा पालन फर्म	सकुन्तला देवि नेपाली	१५
१२६.	बन्धना पशुपंक्षी पालन फर्म	बन्धना देवि चौहान	१३
१२७.	कादरी पशुपंक्षी तथा कृषि फार्म	सगीर अहमद खाँ	२१
१२८.	भेरी बाखा कृषि फर्म	राजिया बेहना	९
१२९.	समीम कुखुरा पालन फार्म	मो.समिम शेष	२३
१३०.	राधेश्याम भैंसी तथा माछा पालन फार्म	राधेश्याम यादव	१९
१३१.	द्वन्द्व पिडित घाईते अपाङ्ग कृषि तथा पशुपालन फार्म	कृष्णकला कार्की	१९
१३२.	अमन पशुपालन फर्म	राम दयाल अहिर	२०
१३३.	सन्जु बंगुर पालन फार्म	सन्जु खटिक	१३
१३४.	राधा तेलि कुखुरा पालन फर्म	राधा तेली	१३
१३५.	पुष्पा आधुनिक कृषि तथा पशुपंक्षी फर्म	पुष्पा के.सी.	१०
१३६.	सिंह कृषि तथा पशुपंक्षी फार्म	पुष्पेन्द्र कौर	१९
१३७.	अजुवा कुखुरा तथा बाखा पालन फर्म	रज्जन कसगर	१३
१३८.	वोइलर कुखुरा पालन फार्म	अब्दुल महम्मद बेप	१३
१३९.	हेन्जा पशुपंक्षी तथा कृषि फार्म	मो.शाहारुख रजा राई	२१
१४०.	प्रमेश कुमार पशुपंक्षी फर्म	प्रमेश कुमार खटिक	१४
१४१.	हजरत पशुपालन केन्द्र	हलिम कुरेसी	२३
१४२.	विशाल कृषि तथा पशुपंक्षी फर्म	विशाल बुढा	२२
१४३.	हिमालयन कृषि तथा पशुपंक्षी फर्म	गुलाम अलि दर्जि	२१
१४४.	प्रेम बंगुर पालन फर्म	प्रेम बहादुर दमै	४
१४५.	बजरंगवलि भैंसीपालन फर्म	बाँकेलाल कुर्मी	१४
१४६.	सनाया कुखुरा माछा तथा पोल्ट्री फर्म	इब्राहिम बेहेना	२१
१४७.	जय माता दी भैंसी फार्म	नरेज बृजवासी	१४
१४८.	अमन कृषि तथा पशुपंक्षी फर्म	मो.कलिम शाह	२१
१४९.	इन्ताज पशुपंक्षी फर्म	इन्ताज अलि शेष	१४
१५०.	एस.ए गाई भैंसी तथा बाखापालन फर्म	आसिया खातुन	१५
१५१.	राजित राम पशुपंक्षी फर्म	राजित राम खटिक	१४
१५२.	लजिना पोल्ट्री फर्म	कविता जैसी	१४
१५३.	जय भैंसी फार्म	नन्कौ चमार	२३
१५४.	सविया कुखुरा पालन फर्म	नुरुद्दिन शेष	१४
१५५.	शिव गायत्री एकिकृत कृषि तथा पशुपंक्षी फर्म	प्रेम कुमारी गडरिया (पाल)	१९

क्र.सं.	व्यवसायको नाम	करदाताको नाम	वडा नं.
१५६.	स्वर्गद्वारी सेक्युरिटी सर्भिसेज प्रा.ली,	कृष्ण प्रसाद खनाल	२
१५७.	न्यु वसिम पसल	मोहम्मद हुसेन	६
१५८.	एस.के.डेस्कटप सर्भिस	सतिस खड्का	४
१५९.	ज्योति फर्म	कुसुम बर्मा	१८
१६०.	दिपिका पोल्ट्री फार्म	गणेश रेग्मी	
१६१.	नेपालगञ्ज टंकी तथा कुखुरा फर्म	मिन व विश्वकर्मा समेत	
१६२.	कप्तान कृषि फारम प्रा.लि	कुमार शान शाह	२०
१६३.	बाँके गोठ फार्म	रजिया बानो सिद्धिकी	
१६४.	डि एण्ड जी पोल्ट्री फार्म	सपना बाँठा मगर	
१६५.	मो.तकि बाखा फर्म	मोहमद तकि पठान	२१
१६६.	सुरज पोल्ट्री फार्म	महेशमान श्रेष्ठ	
१६७.	ग्लोबल पोल्ट्री एण्ड ब्रिडिङ्ग	माया कुमारी रावल थापा	
१६८.	एभरेष्ट अर्गानीक एग्रो फार्म	वीर बहादुर हमाल	
१६९.	सम्राट पोल्ट्री फार्म	सम्भ्रान्त बिक्रम शाह	१२
१७०.	विजय पशुपालन फार्म र विजय पोल्ट्री फार्म	विजय कुमार लोनिया	
१७१.	शारङ्ग बाखा पालन फर्म	बदरुद्दुजा खाँ समेत ३ जना	
१७२.	शारङ्ग कृषि फर्म	कलम अहमद जोलाह समेत	
१७३.	मिथिलेश भैंसी फार्म	मिथिलेश कुमारी बर्मा	
१७४.	पिप्रहवा कृषि तथा पशर पंछी उत्पादन र बजारीकरण फर्म	अरविन्द कुमार बर्मा	
१७५.	एशोसिएट्स नेपाल सिनर्जी	दिपक राज भाट	१२
१७६.	ग्रामिणपशु स्वास्थ्य केन्द्र बाखा फार्म	हिरालाल अहिर	
१७७.	महालक्ष्मी भैंसी फर्म	निर्मला सापकोटा	२०
१७८.	माया भैंसी पालन	माया बुढा क्षेत्री	२०
१७९.	प्रकाश बाखा पालन फर्म	बलि प्रसाद जैसी	२०
१८०.	राज पोल्ट्री फर्म	साईदा बानो हल्वाई	१४
१८१.	सिता बाखा पालन	सिता कुमारी शाही	
१८२.	एम.एस एग्रो प्रोडक्ट्स प्रा.लि	मोहनराम मिश्र शर्मिला थापा	
१८३.	हमाल बाखा फर्म	रेशम हमाल	
१८४.	जिवराईल कुखुरा पालन फर्म	जिवराईल कबडिया	१३
१८५.	हिम शिखर पोल्ट्री फर्म	अदान सिंह थापा	२०
१८६.	पशुपंक्षी तथा मत्स्य फर्म	पुनम शाही	

क्र.सं.	व्यवसायको नाम	करदाताको नाम	वडा नं.
१८७.	उदयपुर आर्गानिक कृषि फर्म	शुशिल कुमार श्रेष्ठ समेत ४ जना	
१८८.	राम बहादुर रावत भैसी पालन	राम बहादुर रावत	
१८९.	बागेश्वरि कृषि फर्म	जानका शर्मा	
१९०.	तिवारी एगो सिड्स प्रा.लि	बिनोद तिवारि	
१९१.	समैरा ट्रेडर्स	निजामुद्दिन नाउ	
१९२.	पोखेल बाखापालन	लालमणि पोखेल	४
१९३.	कोपिला पशुपन्छी तथा तरकारी फर्म	शुष्मा शर्मा	
१९४.	अधिकारी बाखा फर्म	जुद्ध कुमार अधिकारि	
१९५.	शारङ्ग पशुपालन फर्म	कौशल कुमार घोषी समेत ३ जना	
१९६.	शारङ्ग कुखुरा पालन फर्म	बदरुद्जा खाँ समेत ३जना	
१९७.	आर.पि कृषि ब्यापार केन्द्र	शारदा ढकाल	
१९८.	मैसरी कृषि तथा पशुपालन फर्म	दल बहादुर बुढा मगर	
१९९.	बागेश्वरी पोल्ट्री फर्म	गणेश चन्द ठकुरी	१०
२००.	मकसुद कबडिया कुखुरा तथा माछा फर्म	मकसुद कबडिया	
२०१.	गंगा पशु तथा भैसी फर्म	गंगा बुढाथोकी	२०
२०२.	घरबारीटोल फ्रेस हाउस	सम्भ्रान्त बिक्रम शाह	२
२०३.	जी.आर.पि.बहुउद्देश्यी कृषि तथा बटेर फर्म	गोमति कुमारी भट्ट	
२०४.	भेरी मालिका कबहुउद्देश्य कृषि तथा पशुपंक्षी फर्म	नरेन्द्र बहादुर चन्द	
२०५.	सहकार्य पशुपंक्षी तथा कृषि फर्म	निर्माया जि.सी प्रतिमा महत	
२०६.	नाजमा सब्जी पसल	नाजमा कबडिया	
२०७.	संजय कृषि तथा पशुपंक्षी फर्म	लैमन धनकुट्टा	
२०८.	गिरी फलफुल तरकारी पसल	दलजित गिरी	
२०९.	गाजी कृषि फार्म	नुरबानो भुजुवा	२१
२१०.	हरि कृष्ण कृषि पशुपंक्षी तथा माछापालन केन्द्र	अनिल बलि	
२११.	नेपालगञ्ज टर्की बडाई कुखुरा फार्म	मिरा के.सी.	२
२१२.	आराध्या पोल्ट्री फर्म	अनुज वर्मा	
२१३.	ललित पोल्ट्री तथा पशुपंक्षी फर्म	बिष्णु कुमारी पुन	२१
२१४.	पुर्णिमा पोल्टी फर्म	पुनी माया पुन	
२१५.	रजनी पोल्ट्री फर्म	रजनी जोशी श्रेष्ठ	
२१६.	पशुपंक्षी तथा कृषि फर्म	निता कुमारी भण्डारी	१९

क्र.सं.	व्यवसायको नाम	करदाताको नाम	वडा नं.
२१७.	चन्द्र नगर पशुपंक्षी तथा कृषि फर्म	वैकुण्ठ पराजुली	
२१८.	हातिम बाखा फर्म	अतिउल्ला बागवान	
२१९.	के.सी कृषि, पशुपंक्षी तथा माछापालन केन्द्र	हुकुम सिंह के.सी.	१
२२०.	पि.एस. पोल्ट्री फर्म	सपना बलि	
२२१.	ममता पोल्ट्री फर्म	रुपमाया गौतम	
२२२.	सिजाली बाखा तथा माछापालन	नयसरी सिजाली मगर	१९
२२३.	लिल बहदुर थापा क्षेत्री खसी खरिद बिक्री	लिल बहदुर थापा क्षेत्री	
२२४.	सुप्रिया पोल्ट्री फर्म	शुशिला डि.सी	
२२५.	इन्द्रवली भैसी पालन फर्म	धनवसिया अहिर	१८
२२६.	प्रतिभा नर्सरी फार्म	प्रतिभा चौधरी	
२२७.	सारा नर्सरी	सुनिता कुमारी थारु	१८
२२८.	सल्यानी बहुउद्देश्यीय कृषि फार्म	भिमि कुमारी बली	१९
२२९.	गोचाली पोल्ट्री फर्म	राम रतन थारु	
२३०.	दाहाल पोल्ट्री फर्म	करुणा खत्री	१८
२३१.	यादव भैसी फर्म	डन्ना यादव	२१
२३२.	पाथीभरा पोल्ट्री फार्म	सम्भना अधिकारी	१९
२३३.	सुवन नर्सरी एण्ड प्लान्टेसन सप्लायर्स	इन्द्रा कुमारी श्रेष्ठ	
२३४.	कृष्णवति माछा तथा कुखुरा फर्म	कृष्णवति कुर्मी	
२३५.	शिवगामिनी बाखा पालन फर्म	बिना खत्री	२०
२३६.	अम्बे भैसीपालन फर्म	रेनु कुमारी यादव	२०
२३७.	सन्तोषी माता भैसीपालन फर्म	सन्तोष अहिर	२०
२३८.	नवरंग भैसीपालन फर्म	नौरंग यादव अहिर	२०
२३९.	किसान मल्ल कृषि फर्म	किरण मल्ल ,स्नेह लता मल्ल	
२४०.	मिना कृषि ज्ञान पशुपंक्षी बहुउद्देश्य	मिना मल्ल	१९
२४१.	अर्गानिक कर्णाली प्रा.लि नेपालगञ्ज शाखा		
२४२.	विराट कुखुरा फर्म	सनेही कहार	१५
२४३.	कादरी एकीकृत कृषि फर्म तथा श्रोत केन्द्र	सबिया खातुन	२३
२४४.	कृष्णवती कृषि फर्म	राकेश तेली	१३
२४५.	एफ ए एकीकृत कृषि तथा पशुपंक्षी फार्म	सफीकुन दर्जी	१५
२४६.	सुदामा बाखापालन फर्म	सुदामा लोनिया	२०

क्र.सं.	व्यवसायको नाम	करदाताको नाम	वडा नं.
२४७.	गिता पशुपालन फर्म	गिता शर्मा जैशी	२०
२४८.	शाह जहाँ पठान भैंसी पालन	शाह जहाँ पठान	२९
२४९.	आचार्य कृषि बहुउद्देश्यीय फर्म	हिमा आचार्य	२३
२५०.	आकांक्षा कृषि बहुउद्देश्यीय फर्म	निरा शर्मा	
२५१.	न्यू गाजी एकिकृत फर्म	सेहेरा पठानीन	१९
२५२.	पुष्पा फल्ट्री फर्म	पुष्पा बस्नेत	२०
२५३.	अम्बे पशुपालन फर्म	पवित्रा न्यौपाने	२०
२५४.	कृष्णवती माछा, कुखुरा तथा दाना सप्लायर्स	कृष्णावती कुर्मी	२९
२५५.	आकाश एण्ड अभय कृषि फर्म	पार्वती वली सिंह ठाकुर	१३
२५६.	दिव्यांश एग्रो कृषि फार्म	पूजा परियार	
२५७.	दिपा थापा बंगुर फर्म	दिपा थापा	
२५८.	फुलमाया पशुपंक्षी फर्म	फुलमाया सुनार	२९
२५९.	जि.बी. कृषि पशुपालन फाराम	पानमती वि.क.	१९
२६०.	आर.के. भैंसी फारम	भिंगई प्रसाद तमोली	२९
२६१.	अरमान पशुपालन फर्म	फुल जँहा दर्जी	१५
२६२.	आर.सि. कृषि फर्म	अनुराधा सिजापती	४
२६३.	बागवान बाखा फारम	खालिद महमुद बागवान	१५
२६४.	माछा बिक्री	मो.शरीफ अंसारी	
२६५.	माछा बिक्री	बच्छन अली	
२६६.	माछा बिक्री	मो.फीक अंसारी	१५
२६७.	चाँद पोल्ट्री फर्म	नरामा वानो कवडिया	१३
२६८.	नमुना फ्रुट एण्ड भेजिटेबल सप्लायर्स	तिलक बहादुर चन्द	१२
२६९.	खोष्ठी एग्रो प्रा.लि.	विशम्बर थारु	
२७०.	मनकामना कुखुरा बाखा पालन सेन्टर	धना सुनार	१०
२७१.	रेशमा माछा, कुखुरा तथा बाखा पालन	रेशमा सैयद	२३
२७२.	शाह पशुपंक्षी फर्म	महमुद शाह	२९
२७३.	थापा बंगुर फार्म	दिना थापा	१९
२७४.	कृषि तथा पशुपंक्षी फर्म	मिना कुमारी थारु लाहानु चौधरी	१३
२७५.	बाँके मत्स्यपालन कृषक संघ	रेशम सापकोटा	१०
२७६.	दंगाली विशाल होटल	विमला बुढा	४
२७७.	समावेशी एकिकृत कृषि फर्म	सरिता रेग्मी	१३

क्र.सं.	व्यवसायको नाम	करदाताको नाम	वडा नं.
२७८.	गुरु आर्ट	देवता दिन बढही	१७
२७९.	कान्तीताल मत्स्य पालन तथा पर्यटन व्यवसाय		२२
२८०.	श्रृष्टी बंगुर र माछा फर्म	बलराम फौजा	१३
२८१.	जय नेपाल कृषि फार्म	सुनिल बर्मा	१९
२८२.	खत्री कृषि फर्म	पवित्रा बुढाथोकी	१९
२८३.	निसा पशुपालन फर्म	निसा थापा	२०
२८४.	सिर्जना बाख्रापालन फार्म	बलजीत नाथ योगी	१९
२८५.	साईनो कृषि तथा बंगुर फर्म	खगीसरा थापा मगर	१९
२८६.	अनवर अलि बेहना तरकारी तथा फलफुल पसल	अनवर अलि बेहना	४
२८७.	सिद्ध कुमाख कृषि फर्म तथा पशुपंक्षीपालन केन्द्र		१८
२८८.	द रेड एग्रो फार्म	राजु नेपाली	१७
२८९.	माहिरा कुखुरा हास, माछा तथा बाख्रापालन फर्म	बदलू दर्जी	२२
२९०.	एकिकृत कृषि फर्म	पारस गोराथोकी	१८
२९१.	नेपालगन्ज बडाई फर्म	निम बहादुर बोहरा	१२
२९२.	केयर फार्म नेपाल प्रा.लि.	तेज प्रकाश दिक्षित	४
२९३.	संजिवनी एग्रो फर्म	निर्माया जि सी	१९
२९४.	पञ्चशिल हस्त कला केन्द्र		९
२९५.	अम्मार कुखुरा पालन फर्म	मोहम्मद ताहिर अन्सारी	२३
२९६.	जय गुरुदेव फार्म	प्रहलाद कुर्मी बर्मा	१५
२९७.	तबस्सुम एग्रिकल्चर एण्ड कुखुरा पोल्ट्री फर्म	बेबी तबस्सुम अंसारी	२३
२९८.	राधा कृषि फर्म	राधा देवी चौधरी	१
२९९.	अनन्या कृषि तथा पशुपंक्षी फर्म	माधुरी बर्मा	२०
३००.	यसोदा कृषि विकास फर्म	बिन्दु कुमारी चन्द	१८
३०१.	साहु कृषि फर्म	गुदुवा तेली	२२
३०२.	साइमा कुखुरा पालन फर्म	हलिम शेष	२३
३०३.	कदरी फर्म	हमिदुन निशा	२१
३०४.	माँ भगवती पशुपंक्षी तथा तरकारी कृषि फार्म	लज्जावति कुर्मी	१०
३०५.	बिर्मा पशुपंक्षी पालन फर्म	दिर्घ बहादुर शाही	२०
३०६.	मेराज तरकारी तथा फलफुल पसल	मेराज राई	११
३०७.	रिटर्नी कृषि तथा पशुपालन कम्पनी लि. बाँके	हिरा देवी खराल	४
३०८.	मनोज माछापालन	मनोज खटिक	१३

क्र.सं.	व्यवसायको नाम	करदाताको नाम	वडा नं.
३०९.	सफिक एकिकृत फार्म	सफिक खां	१९
३१०.	खटिक भैसी पालन	मोल्हे खटिक	२०
३११.	आर्गनिक कृषि फर्म	ईना कुमारी बुढाथोकी	१०
३१२.	किसान भैसी पालन	रन्नी अहिर	२०
३१३.	ब्रिज मोहन बुँगुर पालन फर्म	ब्रिज मोहन खटिक	२०
३१४.	मोतलाल चमार बाखापालन फर्म	मोतीलाल चमार	२०
३१५.	आशा बाखापालन फर्म	आशा कुमारी खटिक	२०
३१६.	राम चन्द्र खटिक भैसीपालन फर्म	राम चन्द्र खटिक	२०
३१७.	अमृखा खटिक भैसीपालन फर्म	अमृखा खटिक	२०
३१८.	भागमति खटिक सुगुर पालन फर्म	भागमति खटिक	२०
३१९.	राम कुमार हरिजन चमार भैसीपालन फर्म	राम कुमार हरिजन चमार	२०
३२०.	राम पदारथ खटिक भैसीपालन फर्म	राम पदारथ खटिक	२०
३२१.	राधा कुमारी खटिक भैसीपालन फर्म	राधा कुमारी खटिक	२०
३२२.	पेशकर खटिक बुगुर पालन फर्म	पेशकर खटिक	२०
३२३.	दयाराम खटिक भैसीपालन फर्म	दयाराम खटिक	२०
३२४.	राम किसोर खटिक बुगुर पालन फर्म	राम किसोर खटिक	२०
३२५.	विजय कृषि फर्म	विजय खटिक	१८
३२६.	लिलावति खटिक तरकारी खेती	लिलावती खटिक	२०
३२७.	राधा कृष्ण कृषि सहकारी संस्था लि.		१९
३२८.	जय गुरु देव उपभोक्ता सहकारी संस्था लि.	पंच राम यादव	२२
३२९.	कटप्पा पशुपालन फार्म	गगन खड्का	१८
३३०.	लुम्बनी पशुपंक्षी फार्म	मिना बेगम कुरेशी	१७
३३१.	दिपक पशुपंक्षी पालन फर्म	दिपक सोनकर	१८
३३२.	अफरिन एकिकृत कृषि फार्म	सावित अली साई	२
३३३.	फुलमति भैसीपालन फर्म	फलमति लोनिया	२०
३३४.	सानिया माछा कुखुरा तथा बाखा फार्म	सविर अली शेष	२१
३३५.	राम सागर भैसी पालन फर्म	राम सागर लोनिया	२०
३३६.	मोहन कृषि फर्म	कृष्ण मोहन चमार	२०
३३७.	करन बुँगुर फार्म	करन खटिक	२०
३३८.	जगदम्बा कृषि फर्म	राम बरन खटिक	२०
३३९.	अक्शा बेसन	हुर बानो अन्सारी	५

क्र.सं.	व्यवसायको नाम	करदाताको नाम	वडा नं.
३४०.	वेस्टन ट्राभल मार्ट नेपाल	श्री राम सिग्देल	१२
३४१.	जैसपुर खानोपानी योजना तथा सरसफाई उपभोक्ता समिती	वाकर अली राई	१६
३४२.	कबुतरी चमार कृषि फर्म	कबुतरी चमार	२०
३४३.	मुरली कृषि फर्म	अवध राम खटिक सोनकर	२०
३४४.	हाम्रो कृषि फर्म	रेनु पुन मगर	४
३४५.	राम नरेश भैंसीपालन फार्म	राम नरेश यादव	२०
३४६.	सुनौलो मल्टीप्रपोज एगो फार्म एण्ड रिसर्च सेन्टर प्रा.लि.		१७
३४७.	श्याम लालयादव भैंसी फार्म	श्याम लाल यादव	२०
३४८.	राजेश भैंसीपालन फर्म	राजेश कुमार यादव	२०
३४९.	सुखराम भैंसीपालन फर्म	सुखराम हरिजन	२०
३५०.	वासुदेवपुर खानेपानी तथा सरसफाई स्थाई उपभोक्ता समिति		१९
३५१.	अब्दुल कुखुरा पालन फर्म	अब्दुल मुत्तलीम शेष	२३
३५२.	गुफरान कुखुरा पालन फर्म	सबुर खाँ पठान	२३
३५३.	बटुक भैरव कृषि विकास फार्म	गंगा नाथ	१९
३५४.	अन्सारी सर्विस सेन्टर	साबिर अलि अन्सारी	१७
३५५.	वलिराम भैंसी फार्म	वलिराम अहिर	२०
३५६.	खुशी कृषि तथा पशुपालन फर्म	करन सिंह चौहान लोनिया	१४
३५७.	विधान एगो फर्म	निर माया जि.सी	१९
३५८.	कादरी पशुपंक्षी तथा कृषि फार्म	सगीर अहमद खाँ	२१
३५९.	सकुन्तला बाखा पालन फर्म	सकुन्तला देवी नेपाली	१५
३६०.	बन्धना पशुपंक्षीपालन फर्म	बन्धना देवी चौहान	१३
३६१.	शितल बहुउद्देश्यीय कृषि फर्म	टिका चालिसे	१७
३६२.	पोषमा कृषि फार्म	पोषमा कुमारी वर्मा	१९
३६३.	भेरी बाखा कृषि फार्म	राजिया बेहना	९
३६४.	समीम कुखुरा पालन फार्म	मो. समीम शेष	२३
३६५.	हजरत कृषि फार्म	हजरत अलि खाँ	२३
३६६.	राधेश्याम भैंसी तथा माछापालन फार्म	राधेश्याम यादव	१९
३६७.	द्वन्द्व पिडित घाइते अपाङ्ग कृषि तथा पशुपालन फार्म	कृष्ण कला कार्की	१९
३६८.	अमन पशुपालन फर्म	राम दयाल अहिर	२०
३६९.	सन्जु बंगुर पालन फार्म	सन्जु खटिक	१३

क्र.सं.	व्यवसायको नाम	करदाताको नाम	वडा नं.
३७०.	एम.एस.अर्गानिक एगो फर्म	मिथलेश पासी	२२
३७१.	सगरमाथा चितवन एगोफार्म प्रा.लि	कृष्ण प्रसाद सुवेदी	१८
३७२.	पुष्पा आधुनिक कृषि तथा पशुपंक्षी फर्म	पुष्पा के.सी.	१०
३७३.	सिंह कृषि तथा पशुपंक्षी फार्म	पुष्पेन्द्र कौर	१९
३७४.	अजुवा कुखुरा तथा बाखा पालन फर्म	रज्जन कसगर	१३
३७५.	ग्वाइलर कुखुरा पालन फर्म	अब्दुल महम्मद शेष	२३
३७६.	चेतन कृषि फर्म	अमिन कुमार चौधरी	१
३७७.	राधा तेली कुखुरा पालन फर्म	राधा तेली	१३
३७८.	सुनौलो मल्टी प्रपोज एगो फर्म एण्ड रिसर्च सेन्टर	पवन कुमार भुजवा	१२
३७९.	हेन्जा पशुपंक्षी तथा कृषि फार्म	मो.शाहरुख रजा राई	२१
३८०.	लियाना कृषि तथा पशुपंक्षी फर्म	गोपी कुमारी मगर	१३
३८१.	सालमा कृषि पोल्ट्री फर्म फिट एण्ड सप्लायर्स	अब्दुल जाहिद बेहना	१९
३८२.	युवराज कृषि उद्योग	धर्म राज वैश्य	२
३८३.	बागमति टेडर्स एण्ड सप्लायर्स	किरण गुप्ता	१३
३८४.	नेपालगन्ज मटका निर्माण केन्द्र	जावेद अहमद	१६
३८५.	भुरे फ्रुट सेन्टर एण्ड जुस कर्नर तथा सब्जी बिक्री पसल	सरबर जहाँ	१०
३८६.	ज्ञानमणि अधिकारी	ई. ज्ञानमणि अधिकारी	१
३८७.	प्रमेश कुमार पशुपंक्षी फर्म	प्रमेश कुमार खटिक	१४
३८८.	जय मां बागेश्वरी डिब्बा उद्योग	पुजा वैश्य	६
३८९.	कौशिल्या कृषि फर्म	बद्री विसाल मिश्रा	६
३९०.	हजरत पशु पालन केन्द्र	हलीम कुरेसी	२३
३९१.	प्रेम वंगुरपालन फर्म	प्रेम बहादुर दमै	४
३९२.	बजरंगबली भैंसीपालन फर्म	बांके लाल कुर्मी	१४
३९३.	विशाल कृषि तथा पशुपंक्षी फर्म	विशाल बुढा	२२
३९४.	हिमालय कृषि तथा पशुपंक्षी फर्म	गुलाम अली दर्जी	२१
३९५.	सनाया कुखुरा, माछा तथा पोल्ट्री फर्म	इब्राहिम बेहना	२१
३९६.	अरुण पशुपंक्षी तथा कृषि फर्म	नीतु सिंह ठाकुर	२१
३९७.	जय माता दी भैंसी फर्म	नरेश वृजवासी	१४
३९८.	अमन कृषि तथा पशुपंक्षी फर्म	मो.कलीम शाह	२१
३९९.	वर्मा किसान फर्म	शैलेन्द्र कुमार वर्मा	१८

क्र.सं.	व्यवसायको नाम	करदाताको नाम	वडा नं.
४००.	इन्ताज पशुपंक्षी फर्म	इन्ताज अली शेष	१४
४०१.	एस.ए.गाई भैंसी तथा बाखापालन फर्म	आसिया खातुन	१५
४०२.	राजित राम पशुपंक्षी फर्म	राजित राम खटिक	१४
४०३.	बाबा पोल्ट्री फर्म	मंशुर अली जोलाह	१६
४०४.	जय भैंसी फार्म	नन्कौ चमार	२३
४०५.	लजिना पोल्ट्री फर्म	कविता जैसी	१४
४०६.	एस इभेन्ट मिडिया प्रा.लि.	शिवम बनिया	६
४०७.	न्यू विश्वकर्मा अटो वर्कशप	मंगल प्रसाद बर्मा	२०
४०८.	सबिया कुखुरा पालन फर्म	नुरुद्दिन शेष	१४
४०९.	जीवन्त फार्म	मिरा बोहरा क्षेत्री	१८
४१०.	टि.एम.एन. मिडिया प्रा.लि.		१०
४११.	शिव गायत्री एकिकृत कृषि तथा पशुपंक्षी फर्म	प्रेम कुमारी गडरिया (पाल)	१९
४१२.	रामचन्द्र माछा, बंगुर तथा पशुपंक्षीपालन फर्म	रामचन्द्र खटिक	१८
४१३.	बिनोद बंगुर माछापालन तथा पसल	बिनोद खटिक	१४
४१४.	विरेन्द्र कृषि तथा पुशपंक्षी फर्म	जगदीस प्रसाद बर्मा	१३
४१५.	शिव माछा फर्म	शिव कुमारी चौधरी कुर्मी	१९
४१६.	हिमाल पशुपंक्षी तथा कृषि फर्म	खगिसरा मिदुन	१९
४१७.	प्रगति कृषि तथा पशुपंक्षी फर्म	मन्जु जवाली	१९
४१८.	आर जि आर फार्म हाउस	रम्बा खड्का (रायमाभी)	२०
४१९.	आयशा हुलाकी पोल्ट्री फर्म	नरमा जोलाह	२३
४२०.	अनिता देवी भैंसी फर्म	अनिता देवी घरुक	२२
४२१.	यादव कृषि तथा पशुपालन फर्म	अर्जुन यादव	१३

स्रोत: नगर कार्यपालिकाको कार्यालय

અનુસૂચી - ૭: સ્ત્રોત નક્કા

अनुसूची - ८: उपमहानगरपालिकाको पार्श्वचित्रको मस्यौदा प्रतिवेदन माथि छलफलमा
उपस्थित सहभागीहरू तथा तस्बीरहरू

